

ရတနာမွန် ဟောရေးပြောရေးဆိုင်ရာလက်စွဲ

# သဒ္ဓမ္မကာရိပါဌဋီလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း

ပထမတွဲ



## အရှင်ကောဝိဒဓဇ

ပါဠိပါရဂူ၊ ဝိနယပါရဂူ၊ သာ.သီ.ဓ၊ ဂဏာဝါစစာ  
အတ္ထမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတာ၊ အတ္ထမဟာပဏ္ဍိတာ

ကျောက်ကုန်းတောရ မေဒိနီစာသင်တိုက်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။  
သာသနာ-၂၅၄၉ ကောတ-၁၃၆၇ ခရစ်-၂၀၀၅



ရတနာမွန်တောရေးပြောရေးဆိုင်ရာလက်စွဲ  
**သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း**  
 ( ပထမတွဲ )



ဆွမ်းစား ဝရိတ်ရွတ်စသော သာရေး၊ နာရေးတိစ္ဆများတွင် ပါဠိသာဓက  
 ထုတ်ဖော်ပြ၍ လိုရင်းတို့ရှင်း ဟောပြောနိုင်ရန် စီစဉ်ထားသည်။

**အရှင်ကောဝိဒဓဇ**

ပါဠိပါရဂူ၊ ဝိနယပါရဂူ၊ သာ-သိ-ဓ၊ ဂဏဝါစက  
 အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ  
 ကျောက်ကုန်းတောရမေဒိနီစာသင်တိုက်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

သာသနာ-၂၅၄၉ ကောဇာ-၁၃၆၇ ခရစ်-၂၀၀၅

# သစ်နှစ်ကုန်ပါဌာနီလာ ဂါထာညွှန်းစပါး

(ပထမတွဲ)



ပုံနှိပ်မှတ်တမ်း

စာမူခွင့်ပြုချက်  
၃၂၅၃၂၆၀၈  
မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်  
၃၂၆၂၃၀၆၁၀

၁၃၆၈-ခု၊ တပေါင်းလ  
အကြိမ် - ပထမအကြိမ်  
အုပ်ရေ - ၁၀၀၀  
တန်ဖိုး - ၁၂၀၀/-

ကွန်ပျူတာစာစီ  
သထုံ ဦးသိရီဓမ္မ (ခ) ဦးသံဝရ  
ရတနာမွန်ကွန်ပျူတာ  
နဝဝိဟာရ/မေဒီနီတိုက်  
☎ ၀၁-၅၆၆၁၁၂

မျက်နှာဖုံးနှင့်အတွင်းစာသားပုံနှိပ်  
ရွှေခြင်သံပုံနှိပ်တိုက်  
ဦးကျင်ရင် (၀၅၄၁၇)  
အမှတ် (၂၂၅)၊ ပြေညီထပ်  
ပန်းဘဲတန်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့  
☎ ၂၂၉၅၆၁

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း  
မောင်ကျော်ဦး  
အမှတ် ၈၂၊ ပတ္တမြားလမ်း  
လှည်းတန်း၊ ကမာရွတ်။  
☎ ၀၉-၉၉၉ ၇၀၉၃၀

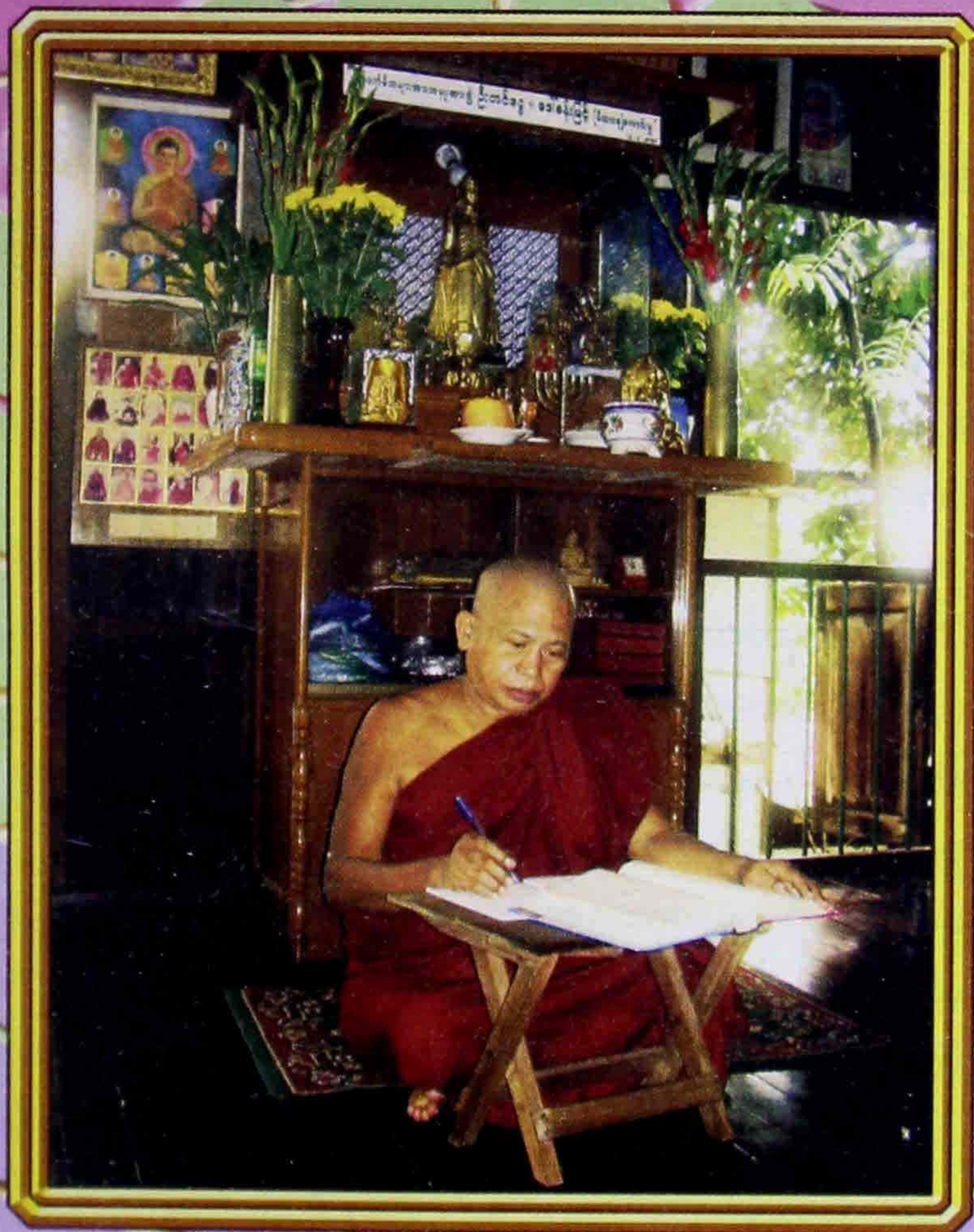
ဖြန့်ချိရေး  
ရန်အောင်စာပေ  
၁၂လုံးတန်း၊ မီးပွိုင့်အနီး၊  
ရန်ကင်းမြို့နယ်။  
☎ ၇၂၂၅၇၂

ယုတ်ဝေသု  
ဦးတင်အောင်ရွှေ (သုတေသီ)  
သုတေသီစာပေ  
တိုက် ၂၆၉၊ အခန်း ၂၂  
၂-ရပ်ကွက်၊ ရန်ကင်း။

စာအုပ်ချုပ်  
ကိုကျော်မြင့် + မမာမာအေး  
အမှတ် (၁)စက်မှုဝန်ကြီးဌာန  
အမှတ်(၁၉၂)၊ ကမ္ဘာအေးစေတီလမ်း၊  
ဗဟန်း။ ☎ ၇၀၇၇၈၀



ရတနာမွန် ဟောရေးပြောရေးဆိုင်ရာလက်စွဲ  
**သဒ္ဓမ္မကာရီပါဌာနိလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း ပထမတွဲ**



## **အရှင်ကောဝိဒဓာ**

**ပါဠိပါရဂူ၊ မိနယပါရဂူ၊ သာ.သိ.ဝ၊ ဂဏာဝါစက  
 အတ္ထမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အတ္ထမဟာပဏ္ဍိတ**

ကျောက်ကုန်းတောရ မေတ္တိစိတသင်တိုက်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။  
 သာသနာ-၂၅၄၉                      ကောဇာ-၁၃၆၇                      ခရစ်-၂၀၀၅



## “စာပလ္လင်နိဒါန်း”

ဒုက္ခဿန္တ ကရံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဓမ္မံ သန္တ မသင်္ခတံ၊

ဝဏ္ဏယံ သုခဒေါအာသိ၊ သတ္တာနံ သုခိတော တတော။

(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ဒု-၁၁၁)

တရားဓမ္မဟောပြောရကျိုး ။ ။ ကိုယ်စိတ်နှစ်တန် ပူပန် လွန်ကဲဆင်းရဲခြင်း၏ အဆုံးကို ပြုတတ်သော မြတ်စွာဘုရားကို၎င်း၊ ကံစိတ်ဥတု အာဟာရဟူသော တရားလေးပါးတို့သည် မပြုပြင်အပ်သော အေးချမ်းငြိမ်သက်သော တရားတော်ကို၎င်း ချီးမွမ်းခဲ့သော၊ သူတပါးတို့အား ဟောကြားခဲ့သောငါသည် ထိုကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့် ကိုယ်တိုင်လည်း ချမ်းသာသောသူ ဖြစ်ရပေ၏။ သူတပါး သတ္တဝါများတို့ကိုလည်း ချမ်းသာသုခကို ပေးနိုင်သောသူ ဖြစ်ရပေ၏။

ဤကား ကဿပမြတ်စွာဘုရား လက်ထပ်တော်အခါ၌ ဓမ္မကထိက ပုဂ္ဂိုလ်ကျော်ဖြစ်ခဲ့ဘူးသော အရှင်သုဂန္ဓထေရ်က ဗုဒ္ဓဓမ္မဂုဏ်ကျေးဇူးကို ထုတ်ဆိုကာ သူတပါးတို့အား တရားစကား ဟောကြားခဲ့ခြင်းကြောင့် ကိုယ်တိုင်ရရှိခံစားရသော အကျိုးတရားများကို ပရိသတ်အလယ်၌ ထုတ်ဖော်ဟောကြားခဲ့သော စကားရပ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ စစ်မှန်ကောင်းမြတ်သော တရားတော်ကို သူတပါးတို့အား ဟောကြားရခြင်းသည် အကျိုးများလှပေသည်။ ကိုယ်တိုင်လည်း ချမ်းသာသုခကို ရရှိသည်။ သူတပါးတို့ကိုလည်း ချမ်းသာသုခကို ပေးနိုင်သူ၊ ချမ်းသာအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သူ ဖြစ်ရသည်ဟု ဆိုလိုပေသည်။



၃ သာသနာပွင့်လင်းအကြောင်းရင်း ။ ။ တရားဓမ္မ  
ဟောပြောပြသရခြင်းသည် သာသနာတော်ပွင့်လင်းခြင်း၏ အကြောင်း  
ရင်းပင် ဖြစ်သည်။ မြတ်ဗုဒ္ဓ၏ ဒေသနာတော်နှင့်အညီ တရားဟော  
ပုဂ္ဂိုလ်များက တရားဓမ္မဟောကြား ပြသတော်မူကြသဖြင့်သာလျှင်  
ဗုဒ္ဓသာသနာအလင်းရောင်သည် ပိုမို၍တောက်ပြောင် ထွန်းလင်းလာ  
သည် စည်ပင်ပြန့်ပွားထွန်းကာလာသည်ဟု ဆိုနိုင်ပေသည်။ အမှန်  
ဖြစ်၍ ဆိုရပါသည်။ သို့ဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ ကိုယ်တော်တိုင်ကလည်း-

စရထဘိက္ခဝေ စာရိကံ ဗတုဇနတိတာယ ဗတုဇန  
သုခါယ လောကာနုကမ္ပယ အတ္ထာယ ဟိတာယ သုခါယ  
ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဒေသေထ ဘိက္ခဝေ ဓမ္မံ အာဒိ ကလျာဏံ  
မဇ္ဈေကလျာဏံ ပရိယော သာန ကလျာဏံ၊ သန္တိ သတ္တာ အပ္ပ  
ရက္ခေ ဇာတိကာ၊ အဿဝနတာ ဓမ္မဿ ပရိတာယန္တိ၊ ဘဝိဿန္တိ  
ဓမ္မဿ အညာတာရော။

(ဝိ-၃-၂၇)

ရဟန်းတော်များ အို...ချစ်သားတို့ နတ်လူများစွာ သတ္တဝါ  
တို့ အကျိုးစီးပွား ချမ်းသာသုခများစေရန် သာသနာပြုရန် ခရီးထွက်  
ကြ ဒေသစာရီ လှည့်လည်ကြကုန်လော့၊ အစ အလယ် အဆုံး သုံး  
ပါး လုံးစုံကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံသော တရားတော်ကို ဟော  
ကြားကြကုန်လော့။ ဉာဏ်မျက်စိ၊ အမြင်ကြည်လင်ကုန်သော သတ္တ  
ဝါတို့သည် ရှိကြပေ၏။ ထိုသတ္တဝါတို့သည် တရားတော်ကို မနာ



ကြားရခြင်းကြောင့် တရားတော်မှ ဆုတ်ယုတ်ကြရ ဆုံးရှုံးကြရပေ  
ကုန်၏။ တရားတော်ကို သိမြင်နိုင်ကြသော သတ္တဝါတို့သည် ရှိကြ  
ပေကုန်၏။ တရားတော်ကို ဟောကြားကြကုန်လော့။

ဤသို့လျှင် တပည့်သာဝက ရဟန်းများအား သာသနာပြု ခရီး  
ထွက်ကြရန် တရားဓမ္မဟောပြောပြသကြရန် ဝိနယ ပိဋကမဟာ  
ဝဂ္ဂပါဠိတော်၌ အထင်အရှား ထုတ်ဖော်မိန့်ကြားတော်မူခဲ့ခြင်း ဖြစ်  
သည်။ မှန်ကန်သော အကျိုးရှိသော တရားသဘောများကို လူအများ  
နားလည်အောင် နည်းမှန်လမ်းမှန် ကျင့်ဆောင်နိုင်ကြအောင် ဟော  
ဖော်ပြသရခြင်းသည် မွန်မြတ်လှသော သာသနာပြုမှုပင် ဖြစ်ပါသည်။  
အထူးသဖြင့် ရဟန်းသံဃာတော်များက လှူဒါနကာ ဒါယကာမ  
များအား ဒေသနာတော်နှင့်အညီ ဟောကြားပြသပေးရန် တာဝန်ရှိ  
ပေသည်။ တရားဓမ္မကြားနာ ကြရသောအခါ မရရှိသေးသော အသိ  
ဉာဏ်များကို ရရှိ၍ မဖြစ်သေးသော သဒ္ဓါတရားများလည်း ဖြစ်ပေါ်  
တိုးပွားလာနိုင်လေသည်။ လူအများတို့ တရားဓမ္မ နာကြားကြရ  
သဖြင့် လိုက်နာကျင့်ပွားသူများလာခြင်း သာသနာတော် စည်ပင်  
ပြန့်ပွား တိုးတက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ ယင်းသို့သော အကြောင်းများ  
ကို ရှုမြော်မြင်ကာ ရှေးရှေးသာသနာ၌ ဘာသာရေးခေါင်းဆောင်  
ဖြစ်တော်မူကြသော ဆရာတော်ကြီး၊ လူပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများသည် လူမှု  
ရေးရာ သုမင်္ဂလာ၊ ဒုမင်္ဂလာကိစ္စ အပြောပြမှာပင် သာသနာရေး  
ဘာသာရေးနှင့် တွဲယှဉ်ကာ စီစဉ်မှုပြုထားကြခြင်း များလှပေသည်။



လိုရာသုံးရမ္မဒေသနာ ။ ။ လူမှုရေး၌ သုမင်္ဂလာ၊  
 ဒုမင်္ဂလာကိစ္စ အပြာပြာများစွာရှိသည်။ သာသနာ့ဝန်ဆောင်ရဟန်း  
 များကလည်း မွေးနေ့အလှူ၊ သဒ္ဓါဆွမ်းအလှူ၊ အိမ်တက်အလှူ၊  
 ထိမ်းမြားမင်္ဂလာပွဲ၊ ရှင်ပြုနားသအလှူ၊ ရဟန်းခံပွဲစသော သုမင်္ဂလာ  
 ရေးရာများ၌လည်းကောင်း၊ အသုဘကိစ္စ၊ သက်ပျောက်ဆွမ်း၊  
 (၇)ရက် ရက်လည်ဆွမ်းသွပ်၊ ကွယ်လွန်သူဘိုးဘွား မိဘတို့၏ လပတ်  
 လည်ဆွမ်း၊ နှစ်ပတ်လည်ဆွမ်းစသော ဒုမင်္ဂလာရေးရာ၌လည်း  
 ကောင်း အကြောင်းအားလျော်စွာ သင့်လျော်လျောက်ပတ်အောင်  
 ဟောပြောကြရလေသည်။ ကောင်းကျိုး ဆိုးပြစ်တို့ကို ဒေသနာစဉ်  
 ပါဠိသာဓက ထုတ်ဖော်ပြ၍ စိစစ်ညွှန်ကြားကာ သိရှိမှတ်သားရ  
 အောင် ဟောကြားရသည်။ ဤ(သဒ္ဓမ္မကာရီ ပါဠိသီလဂါထာ ညွှန်  
 ပေါင်း) ကျမ်းစာသည် ထိုထိုသို့သော လူမှုရေးရာကိစ္စ အပြာပြာကို  
 ဆောင်ရွက်ရာ၌ ရဟန်းတော်များဘက်မှ သာသနာ ဘာသာယဉ်  
 ကျေးမှုနှင့် လျော်ညီစွာ ပြောဆိုညွှန်ပြနိုင်ရန်အတွက် ဟောပြောရန်  
 ကျက်မှတ်ရန် ဆောင်ထားရန် ညွှန်ပြရန် ပါဠိသာဓကတို့ကို ပိဋကတ်  
 ကျမ်းစာ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊ ဋီကာကျမ်းများမှ လိုရင်း အချုပ်  
 ကို ထုတ်နှုတ်ဖော်ပြ စီစဉ်ထားသော ကျမ်းစာဖြစ်သည်။ ဤကျမ်း  
 စာ၌ အနုဆိုင်ရာ ကောင်းကျိုးအပြာပြာနှင့် မှတ်သားဖွယ်များ၊ သီလ  
 ပိုင်းဆိုင်ရာ၊ ဘာဝနာပိုင်းဆိုင်ရာနှင့် အထွေထွေ မှတ်သားဖွယ်ရာ  
 များကို ဖော်ပြထားသည်။ ရံခါရံခါ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လာ၍ ဟော



ပြောမှုရေးရာကို ဆောင်ရွက်ကြရသော ရဟန်းငယ်များ၊ ကျောင်းထိုင်၊ မထိုင်သော နိက္ခမ ရဟန်းတော်ကြီးများပါ ချမ်းသာလွယ်ကူစွာ ကြည့်ရှုအသုံးပြုနိုင်ကြစေရန် ရည်သန်ပြု စီရင်ထားခြင်းဖြစ်သည်။

ဤသဒ္ဓမ္မကာရီ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန်းပေါင်းကျမ်းစာသည် အထူးပွဲကြီးများဖြစ်သော ညဉ့်တရားပွဲကြီးများအတွက် ဇာတ်ကွက်ဇာတ်လမ်းစုံလင်စွာ စီစဉ်ရေးသားသည့် ကျမ်းစာမဟုတ်သော်လည်း (မှတ်ချက် ။ ။ ဇာတ်လမ်း၊ ဇာတ်ကွက်စုံလင်စွာဖြင့် ကြည့်ရှုလေ့လာလိုပါက သဒ္ဓမ္မဒေသနာ မေဒိနီ တရားပေါင်းချုပ် ကျမ်းစာ၌ ကြည့်ရှုလေ့လာရန်) မကြာခဏ ကြုံတွေ့ရတတ်သော သာရေးနာရေး သုမင်္ဂလာ၊ ဒုမင်္ဂလာကိစ္စ အပြာပြာအတွက်မှာမူ လိုရာလိုရာပွေရာ၍ ချမ်းသာစွာ အသုံးပြုနိုင်ကြသဖြင့်-

\* ရောင်စုံဖြာ ရနံ့သင်း၊ ပန်းမြိုင်အတွင်း လှည့်လည်ကာ၊  
ချိုမြိန်ရာ ငွေရွာသုံး၊ ပျားပိတုံး ပမာ၊  
မျိုးစုံကျင်း-မြတ်ဒေသနာ၊ လိုရာကိုယူနော၊  
ကျက်မှတ်ကာ ဆိုင်ရာ (လိုရာ)သုံးလို့ရယ် ပြုံးကြစေသော။

ဟူသော စာပြုသူ၏ စေတနာဆန္ဒနှင့်အညီ စာရှုသူများသည် ဆိုင်ရာ ဆိုင်ရာ (လိုရာ လိုရာ) ဟောကွက်ပြောကွက်အတွက် အချက်ကျကျ ယူဆောင်ကျက်မှတ်ကာ ချမ်းသာစွာ အသုံးပြုနိုင်ကြလိမ့်မည်ဟု ယူဆပါသည်။



- ကော - လညောစ ဓမ္မကထိ၊  
 ဝိ - သေသံ မဂ္ဂပါ ယထာ။  
 ဒ - ဒန္တိ ရသ မာဒါယ၊  
 ဓဇ - ဣ ပုပ္ဖိတာရမေ။

ဘဒ္ဒန္တ-သာသနာစက်၊ ဂုဏ်ရောင်တက်ဖို့၊ ဆက်ဆက်အမှန်၊ ထက်မြတ်ဉာဏ်ဖြင့်၊ ဝေဘန်ကြံဆ၊ အောင်ပွဲရအောင်၊ နေ့ညမပျက်၊ ပြုဆောင်ရွက်သည့် ထက်မြတ်ထူးချွန်၊ အို...အရှင်မွန် အရှင်ကောင်းတို့၊ ပုပ္ဖိတေ-အဖြူ တဖြာ၊ အဝါ တလီ၊ အနီ ရွမ်းစို၊ အညို အပြာ၊ ရောင်ဝါပြန့်ကျင်း၊ ရနံ့သင်းလျက်၊ ပဝင်းစိုပြေ၊ ဖူးပွင့် နေပေသော။ အာရောမေ = ပုပ္ဖိရာမေ-ရောက်လာသူများ၊ မပြန် အားအောင်၊ ဖမ်းစားသည့်အသွင်၊ ဆန်းစုံလင်လျက်၊ အစဉ်လန်းဝေ၊ အပန်းဖြေဖို့၊ ကျက်သရေစုံပေါ့၊ ပန်းဥယျာဉ်တောကြီး၌၊ မဂ္ဂပါ-ပန်း ရည်ကိုမက်၊ ပန်းရက်ယူသုံး၊ ပျားပိတုံးတို့သည်။ ဓဇန္တ-ရှေ့နောက် နံဖိ၊ ထိုဤမစဲ၊ ပျံကာ ဝဲကာ၊ ကျက်စားသွားလာကြကုန်လျက်။ ဝိသေသံ-ဝိတ်ဘဝင်မြူးကြွအောင်၊ ကောင်းမွန်ထူးလှပေသော၊ ရသံ = ပုပ္ဖရသံ-အပွင့်အရသာ၊ ကောင်းစွာစုံညီ၊ ပန်းရက် ပန်းဝတ်ရည် ကို၊ အာဒါယ-ကောင်းထက် ကောင်းရာ၊ ရွေးကာ ရွေးကာ၊ လေ့လာ စုနှောင်၊ စုတ်ချီ ယူဆောင်ကြကုန်၍၊ မဟာဇနေ-ချိုမြိန်ကောင်းမြတ်၊ ရသာဓာတ်ကို၊ တပ်မက်နှစ်ထောင်း၊ လူများအပေါင်းတို့ကို၊ ဒန္တိ ယထာ-အချိုကြိုက်သူ၊ များမိုလ်လူတို့၊ ကြည်ဖြူစေရေး၊ ဘဝင်အေး



အောင်၊ ပေးကြလေကုန်ဘိ သကဲ့သို့၊ (ဝါ) ကျန်းမာကြစေ၊ အသက်  
ရှည်ဖို့၊ မသွေမေတ္တာ၊ စေတနာဖြင့်၊ မှန်စွာမပြတ်၊ ပေးတတ်ကြလေ  
ကုန်ဘိ သကဲ့သို့၊ ဧဝံတထာ-ပန်းမြိုင်လယ်ပျား၊ ပမာလားသို့၊ ဝံ  
ထားနည်းယူ၊ ထို့အတူ။

ဓမ္မကထိစ-သတ္တဝါအများ၊ ချမ်းသာပွားဖို့၊ တရားဓမ္မ၊ ဟော  
ဖော်ကြသည်၊ ဓမ္မကထိက အရှင်ကောင်း၊ အရှင်မွန်တို့သည်လည်း၊  
ပုပ္ဖိတေ-လှူပြည်ကတဖြာ၊ နတ်ရွာ ဗြဟ္မာရွာကတည်း၊ နိဗ္ဗာန်  
ခရီးကတဖုံ၊ အမျိုးမျိုးစုံလင်သဖြင့်၊ ရနံ့ထုံမြူးဝင့်လျက်၊ ပူးပွင့်ကာ  
နေပေသော။ အာရာမေ=ဓမ္မာရာမေ-အနုပန်းတွေက အခိုင်အခိုင်၊  
သီလပန်းတွေက ကြိုင်ကြိုင်လှိုင်လှိုင်၊ ဘာဝနာပန်းတွေကလည်း  
မြိုင်မြိုင်ဆိုင်ဆိုင်၊ ရောက်လာသူ မမေ့နိုင်သည်၊ ရိပ်မြိုင်တင့်မော၊  
ဓမ္မာရုံ ဥယျာဉ်တောကြီး၌၊ ဓဇန္တာ-အောက်မှအထက်၊ အထက်မှ  
အောက်၊ အခေါက်ခေါက် အခါခါ၊ လေ့လာကြည့်ရှု၊ မှတ်သားမှုဖြင့်၊  
ဂရုစိတ်ထား၊ ကျက်စားသွားလာကြကုန်လျက်၊ ဝိသေသံ-ငွေရွှေ  
စိန်ကျောက်၊ နိရောင်တောက် ပတ္တမြား၊ ထူးခြားစုံညီ၊ လောကီရတနာ၊  
မနှိုင်းသာအောင်၊ လွန်စွာမြူးကြွ၊ ထူးလှပေသော၊ ရသံ-ဓမ္မရသံ-  
သံသရာတခွင်၊ တွေ့ခဲ့အင်မို့၊ အမှန်ပင် အပိုးထိုက်လှသည်၊ အမြိုက်  
ရတနာ၊ တရားလော်မြော် အရသာကို၊ အာအိယ-ကြည့်ရှုမှတ်သား၊  
ဆင်ခြင်ပွားလျက်၊ စိတ်ထားကြည်ဖြူ၊ ရွေးကာ ရွေးကာလိုရာကို  
ယူကြကုန်ပြီးလျှင်၊ ကောလညေ-အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာတန်ခိုး၊

ဂုဏ်ရှိန်တိုးဖို့၊ မြတ်နိုးရည်မှတ်၊ မနောဓာတ်ကြောင့်၊ ကောင်းမြတ်  
 သော အမျိုးဇာတ်၌ ဖြစ်ကြကုန်သော (ဝါ)ကောင်းစွာအကျင့်၊  
 ကောင်းရာချင့်၍၊ အသင့်နည်းခံ၊ ပွားကျင့်ကြံဖို့၊ စိတ်သန်မြော်ကိုး၊  
 ကောင်းသောအမျိုး၌ ဖြစ်ကြကုန်သော၊ မဟာဇနော-ရပ်သူရွာသား၊  
 မြို့သူမြို့သား၊ နယ်သူနယ်သား၊ လူများအပေါင်းတို့ကို၊ ရသံ=ဓမ္မ  
 ရသံ-လွန်စွာဖိုးထိုက်၊ အမြိုက်ရတနာ၊ တရားတော်မြတ် အရသာ  
 ကို (ဝါ) သံသရာတခွင်၊ တွေ့ခဲ့အင်မို့၊ အမှန်ပင် အဖိုးထိုက်လှသည့်  
 အမြိုက်ရတနာ၊ တရားတော်မြတ် အရသာကို၊ ဒေန္တု-လူနတ်နိဗ္ဗာန်  
 ချမ်းသာမှန်ကို၊ ကေန်ကောင်းစွာ၊ ရစေဌီဟု၊ မေတ္တာရှေ့ထား၊  
 စေတနာအားဖြင့်၊ ဟောကြားပြသ ပေးတော်မူနိုင် ကြပါစေကုန်  
 သတည်း။ (ဝါ) ဒေန္တု-သာသနာပြု၊ မှတ်တခုဖြင့်၊ ကောင်းမှုကိုရှာ၊  
 ကောင်းစေဌီဟု၊ ကောင်းရာညွှန်ပြ၊ ကောင်းစေကြဖို့၊ စေတနာထား၊  
 မေတ္တာပွားလျက်၊ ဟောကြားပြသ၊ ပေးတော်မူနိုင်ကြပါစေကုန်  
 သတည်း။

စာပြီး - သာသနာ - ၂၅၁၇-ခု။  
 ကောဇာ - ၁၃၃၅ခု၊ တပေါင်းလပြည့်  
                   ကြာသပတေးနေ့။  
 ခရစ် - ၇၃၁၉၇၄။

အရှင်ကောဝိဒဝေ၊  
 မေဒိနီတသင်တိုက်၊ ရန်ကင်း။  
 ရန်ကုန်မြို့။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤစာမူကို ကောဇာ - ၁၃၃၀-ပြည့်နှစ်လွန်စ  
 ကပင် နေ့စဉ်ကောင်းနိုးရာရာ စုဆောင်းရေးသား၍ ပြီးမြောက်ခဲ့ပါ သော်  
 လည်း အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း မပြုနိုင်ပါ။ ယခု  
 အခါမှသာ အကြောင်းညီညွတ်၍ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။



“ပုံနှိပ်ကျမ်းစာ ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းနှင့် ကျေးဇူးတင်ခြင်း  
မှတ်တမ်းလွှာ”

ယခုအခါ ရတနာမွန် ဟောရေး ပြောရေးဆိုင်ရာ လက်စွဲ  
ကျမ်းစာဖြစ်သော သဒ္ဓမ္မကာရီ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန့်ပေါင်း ကျမ်းစာ  
တွဲများသည် စာရှုသူ ဟောရေး ပြောရေး ဝါသနာရှင် ပုဂ္ဂိုလ်များ၊  
ကျောင်းထိုင်ဘုန်းကြီးဘဝ တာဝန်အရ သုမင်္ဂလာ၊ ဒုမင်္ဂလာ ဟော  
ရေး ပြောရေးဆိုင်ရာ ကိစ္စများကို ဆောင်ရွက်နေရသော ပုဂ္ဂိုလ်များ  
လက်သို့ ကောင်းစွာ ရောက်ရှိလာပြီ ဖြစ်သည်။

ဤကျမ်းစာမူများကို လွန်ခဲ့သော နှစ်ပေါင်း (၃၀)ကျော်  
ကာလကပင် စာရေးသူသည်။ ပိဋေစာပေ ပါဠိတော်၊ အဋ္ဌကထာ၊  
ဋီကာကျမ်းစာများကို ကြည့်ရှုလေ့လာရင်း မှတ်သားဖွယ်၊ လိုက်နာ  
ကျင့်ဆောင်ဖွယ် ကောင်းနိုးရာရာများ၊ ဟောရာပြောရာ အချက်  
ကျသော ဟောကွက် ပြောကွက်ဆိုင်ရာ ပါဠိဂါထာများ သင့်လျော်  
ရုံ စုစုပေါင်းများကို ရေးသားစုဆောင်းပြီး သိမ်းဆည်းထားခဲ့သည်။  
စာအုပ်အဖြစ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်သည် ဖြစ်စေ၊ မထုတ်နိုင်သည် ဖြစ်  
စေ ဝါသနာအရ ကျင့်ဝတ်ထားကာ ရေးသားစုဆောင်း၍ ထိန်းသိမ်း  
ထားခြင်းပင် ဖြစ်သည်။ နှစ်ပေါင်းလည်း ကြာညောင်းလှပြီဖြစ်၍  
မေ့မေ့ပျောက်ပျောက်ပင် ဖြစ်နေသည်။ သို့ပါသော်လည်း ယခုအခါ  
အကြောင်း တိုက်ဆိုင်လာ၍ စာမူဟောင်း စာအိတ်များ နိုးထထွက်  
ပေါ်လာခြင်းဖြစ်သည်။ ယင်းသို့ အကြောင်းတိုက်ဆိုင်လာသောအခါ။

လက်ရေးစာမူ ဗလာစာအုပ် (၅၀)ကျော် (၆၀)နီးပါးမှ သင့်လျော်ရာ ကောင်းနိုးရာများကို စိစစ်ရွေးချယ်ကာ ကွန်ပျူတာစာစိ၍ စတင် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေရန်ကိုလည်း တပည့်ဖြစ်သူ သာသနဓဇဓမ္မာစရိယ ပျော်ဘွယ် အရှင်ပညာသိဒ္ဓိအား အလုံးစုံ တာဝန်ပေးအပ်လိုက်သည်။

အမှန်မှာ ဤကျမ်းစာ စာမူဟောင်းများ နှိုးထထွက်ပေါ် လာရခြင်း ပုံနှိပ်စာအုပ်အဖြစ်သို့ ပီပီပြင်ပြင် ထင်ထင်ရှားရှား ဖြစ် မြောက်လာရခြင်းမှာ စာရေးသူ၏ ကလျာဏမိတ္တ၊ ဒဠိ မိတ္တများက အားပေးကူညီကြခြင်း၊ ဇာတိမွေးရပ်မြေဖြစ်သော ရွှေဘိုခရိုင်၊ ကန့် ဘလူမြို့နယ်၊ မြေမွန်ကျေးရွာမှ စာရေးသူ၏ ရတနာမွန်စာကြည့်တိုက် အသင်းရှိ လူကြီးလူငယ်များ (စကားချပ် ။ ။ ဤရတနာမွန် စာကြည့်တိုက်သည်ကား အရှင်ကောဝိဒဓဇ၏ ဘိုးဘွားမိဖုရားမှ အမွေရ ပေ ၁၀၀-ပတ်လည်ရှိ အိမ်ခြံဝင်းအတွင်း၌ ၁၃၃၃- ခုနှစ်က သစ်သား၊ ကပ်မိုး စာကြည့်တိုက် တည်ဆောက် ခဲ့သည်။ ၁၃၄၁-ခုတွင် ၄-ခန်း၊ ၅-ခန်း၊ ပေ၄၅၊ ၄၀ပေရှိ တိုက်ဆောက်ရန် အုတ်မြစ်၊ ကျောက်မြစ်ချသည်။ (၁၀)နှစ် ကျော်ကြာ ရပ်ဆိုင်းနေပြီး ၁၃၅၃-ခုနှစ်ရောက်မှ ယခုမျက် မြင်တိုက်အဖြစ်သို့ပီပြင်စွာရောက်အောင် ဆောက်လုပ်ပေး နိုင်သည်။ လောကုတ်-လောကီ ကျမ်းစာအုပ်များ၊ စာနယ် ဇင်းမျိုးစုံ ၂၅,၀၀၀ကျော်ကိုလည်း ရဆောင်းထားပြီး ရပ်ရွာ သို့ လှူဒါန်းထားသည်။ ရပ်ရွာပိုင် အများပိုင် သံဃိကအိန္ဒ ဓမ္မအိန္ဒ ပညာဌာနတည်း။) ရပ်ရွာဆွေမျိုး၊ ဉာတိများကလည်း အားပေး



တိုက်တွန်းခြင်း၊ ရန်ကုန်မှ နီးစပ်ရာ ဒကာ၊ ဒကာမများ ကလည်း လိုရာဘက်မှ အားပေးထောက်ပံ့ကြခြင်း အထူးသဖြင့် ရန်ကုန်မြို့၊ ကျောက်ကုန်းတောရ မေဒီနီစာသင်တိုက်၊ ကျောင်းသစ်ကျောင်း (ကုဋေကြွယ်-အဂ္ဂါဝါသ) တိုးချဲ့တိုက်ကျောင်းဆောင် ဒါယကာ-ဦးထွန်းရီ (ကုဋေကြွယ်) + ဒါယိကာမ-ဒေါ်ခင်ခင်သန်း၊ ကုဋေကြွယ် ဆောက်လုပ်ရေး မိသားစုတို့က ဝတ္ထုငွေ (၅)သိန်း မတည် လှူဒါန်းခြင်းတို့ကြောင့်ပင် ကျမ်းစာအုပ်များ အစဉ်မပျက် ဆက်ကာ ဆက်ကာ ထွက်ပေါ်လာရ ခြင်းဖြစ်သည်။

ဤကဲ့သို့ ကျမ်းစာအုပ်များ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေနိုင်ရေးအတွက် အဖက်ဖက်မှ အားပေးကူညီကြသော ကျေးဇူးဥပကာရ များလှသော ပုဂ္ဂိုလ်များအား ကျေးဇူးတင်စကား ဆိုရပါမည်။ ဤကျမ်းစာအုပ်တွဲများ ဖြစ်ပေါ်လာအောင် စာရေးသူ၏ လက်ရေးစာမူကြမ်းများမှ တပည့်များ ဖြစ်ကြသော ကွန်ပျူတာ စာစီစာရိတ် သထုံ အရှင်သီရိဓမ္မ (ခ) အရှင်သံဝရနှင့်၊ ပျော်ဘွယ် အရှင်ပညာသိဒ္ဓိတို့အား၎င်း၊ စာအုပ် ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုသော ကနောင်ဂျာနယ် စာတည်းမှူး ချုပ် စာရေးဆရာ (သုတေသီ) ဦးတင်အောင်ရွှေ၊ သုတေသီ စာပေတိုက် အခန်း (၂၂)၊ တိုက် (၂၆၉)၊ (၂)ရပ်ကွက်၊ ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်တိုင်းအား၎င်း၊ ရွှေခြင်္သေ့ ပုံနှိပ်တိုက်လုပ်သားများအား၎င်း၊ ရှုချင်ဖွယ်ကောင်းအောင် ပုံဆောင်ပေးသော ဒီဇိုင်းပညာရှင် မောင်ကျော်ကျော်ဦးအား၎င်း စာအုပ်ချုပ်လုပ်ငန်းတို့အား၎င်း ကျေးဇူးတင်ပါကြောင်း ကတညုတာ၊ ကတဝေဒီ မင်္ဂလာနှင့် လျှော်ညီစွာ မှတ်တမ်းတင်ပါသည်။

- \* အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာ၊ သေရွာအထိ သစ္စာရှိကြပါစေ။
- \* ခိုမြို့ ခိုရွာ၊ ခိုသာသနာ၊ သေရွာအထိ သစ္စာရှိကြပါစေ။
- \* ယဉ်ကျေးပြန်မာ၊ ရှေးစဉ်လာ၊ ကောင်းစွာထွန်းကားတည်ပါစေ။
- \* သာသနာလစန်း၊ ကမ္ဘာလွှမ်း၊ အေးချမ်းသာယာ ရှိကြပါစေ။
- \* မိစ္ဆာမှောင်ဆိုး၊ ပယ်ဖျက်ချိုး၊ တန်ခိုးလင်းဖြာ တည်ပါစေ။
- \* သက်ရှည် ကျန်းမာ၊ ဘေးရန်ကွာ၍ စေတနာဆော်ခိုး အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာတန်ခိုး၊ ဂုဏ်ရှိန်တိုးဖို့၊ အားကြိုးဆောင်ရွက်၊ ရည်မှန်းချက်၊ ခက်လက်ဝေဖြာ အောင်မြင်ကြပါစေသော်။

## အရှင်ကောဝိဒဓဇ

သာသနဓဇသိရိပဝရဓမ္မာစရိယ၊ ဝိနယပါရဂူ၊

အင်္ဂုတ္တရနိကာယပါဠိပါရဂူ၊ ဂဏဝါစက၊

အဂ္ဂမဟာဂန္ထဝါစကပဏ္ဍိတ၊ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတ

ကျောက်ကုန်းတောရ မေဒိနီစာသင်တိုက်

ရန်ကင်းမြို့နယ်၊ ရန်ကုန်မြို့။

ဖုန်း - ၀၁ ၅၆၆၁၁၂ / ၀၁ ၅၆၆၉၃၀။

၁၃၆၇-ခုနှစ်၊ တပို့တွဲလပြည့်နေ့

(၁၂.၂.၂၀၀၆) တနင်္ဂနွေနေ့။



**သဒ္ဒမ္မကာရီ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန်ပေါင်း**  
**(ပထမတွဲ)**

မာတိကာ

|                                                    |    |
|----------------------------------------------------|----|
| ပဏာမ, ပဋိညာ, ဥယျောဇန ဂါထာ                          | ၁  |
| ဘုရားပင့်ရန်ဂါထာ                                   | ၄  |
| ဘုရားရှိခိုးရန် တိုက်တွန်းဂါထာ                     | ၅  |
| တရားတော်ရှိခိုးရန် တိုက်တွန်းဂါထာ                  | ၆  |
| သံဃာတော်ကိုရှိခိုးရန် တိုက်တွန်းဂါထာ               | ၇  |
| တရားတော်နာလာကြရန် ဖိတ်ခေါ်သံဂါထာ                   | ၈  |
| သံဃာတော်များထံ သီလတောင်းရန်ဂါထာ                    | ၉  |
| (က) တရားတောင်းရန် ဂါထာ                             | ၁၀ |
| (ခ) တရားတောင်း ဂါထာ                                | ၁၂ |
| (ဂ) တရားတောင်း ဂါထာ                                | ၁၃ |
| သာသနာရိပ်အေး ဖြန့်ဝေပေးခြင်း                       | ၁၄ |
| ဆတ္တာနိဿံသ = ထီးလှူအိန်းခြင်းအကျိုး (၈)ပါး         | ၁၇ |
| ဒုဿာနိဿံသ =                                        |    |
| အဝတ်, ပုဆိုး, သင်္ကန်းလှူအိန်းရခြင်း အကျိုး (၈)ပါး | ၂၀ |
| ပတ္တာနိဿံသ = သပိတ်လှူရခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး          | ၂၃ |
| ဘေသဇ္ဇာနိဿံသ = ဆေးလှူရခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး          | ၂၆ |
| ဥပါဟနာနိဿံသ = ဘိနပ်လှူရခြင်းအကျိုး (၃)ပါး          | ၂၈ |
| ပါဒုကာနိဿံသ = ခြေနင်းလှူရခြင်းအကျိုး               | ၃၀ |

|                                                |    |
|------------------------------------------------|----|
| ဝါသိအာနိသံသ =                                  |    |
| ပဲခွပ် (သင်စုန်း၊ ဓားမ)လှူရခြင်းအကျိုး (၈)ပါး  | ၃၁ |
| သတ္တကာနိသံသ = ဓားငယ်လှူရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး     | ၃၂ |
| သုစိအာနိသံသ = အပ်လှူအိန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး   | ၃၅ |
| နုခဏ္ဍေဒနာနိသံသ =                              |    |
| လက်သည်းလှီးဓားလှူရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး           | ၃၇ |
| ဝိဓုပနတာလဝဏ္ဏာနိသံသ =                          |    |
| ယပ် (ထန်းယပ်ဝန်း)လှူရကျိုး (၈) ပါး             | ၃၈ |
| မောရဟတ္ထဝဏ္ဏာနိသံသ =                           |    |
| ဥဒေါင်းမြီးယပ်၊ သားမြီးယပ်လှူအိန်းရခြင်းအကျိုး | ၄၀ |
| ပရိသာဝန ဓမ္မ ကရုဏာနိသံသ =                      |    |
| ရေစပ်-ဓမ္မကရိုဏ်းလှူအိန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး   | ၄၁ |
| တေလဓာရာနိသံသ =                                 |    |
| ဆိကျည် လှူအိန်းရခြင်း အကျိုး (၈)ပါး            | ၄၃ |
| သုစိဃရာ နိသံသ =                                |    |
| အပ်ကျည် လှူအိန်းရခြင်းအကျိုး (၃)ပါး            | ၄၄ |
| အံသဗဒ္ဓါ နိသံသ =                               |    |
| အံ သကိုဋ် လှူအိန်းရခြင်း အကျိုး (၃)ပါး         | ၄၆ |
| ကာယဗန္ဓနာနိသံသ =                               |    |
| ခါးပန်းကြိုးလှူအိန်းရခြင်းအကျိုး (၆)ပါး        | ၄၇ |
| အာဓာရဏာနိသံသ =                                 |    |
| သပိတ်ခြေလှူအိန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး            | ၄၉ |



|                                                     |    |
|-----------------------------------------------------|----|
| ဘာဇနာ နိသံသ = အိုး လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၃)ပါး      | ၅၀ |
| ထာလကာ နိသံသ =                                       |    |
| ခွက်၊ ပုဂံ လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၃)ပါး             | ၅၃ |
| ဥဒကပုဉ္ဇနာနိသံသ =                                   |    |
| ရေသုတ်ပုဆိုး လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး           | ၅၅ |
| ကတ္တရဒဏ္ဍကာနိနိသံသ =                                |    |
| တောင်ဝှေး လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၆)ပါး              | ၅၆ |
| ဩသဓဉ္ဇနာနိသံသ =                                     |    |
| မျက်စဉ်းဆေး လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၈)ပါး            | ၅၈ |
| ကုဉ္ဇိကာနိသံသ =                                     |    |
| သံကောက်(သော့)လှူဒါန်း ရခြင်းအကျိုး                  | ၆၀ |
| ကုဉ္ဇိကာဃရာနိသံသ = သော့ကောက်အိမ်                    |    |
| (သော့အိမ်၊ သော့ ခလောက်)လှူဒါန်း-                    |    |
| -ရခြင်း အကျိုး (၂)ပါး                               | ၆၁ |
| အာယောဂါနိသံသ =                                      |    |
| အာယောဂပတ် လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး              | ၆၂ |
| ဓမ္မဇေတ္တာနိသံသ =                                   |    |
| အရိုးတံ (ဆေးတံ) လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၃)ပါး        | ၆၃ |
| ဒီပဓာရာနိသံသ =                                      |    |
| ဆီမီးတိုင် လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၃)ပါး             | ၆၅ |
| တုပ္ပက-ကရဏ္ဍာ နိသံသ =                               |    |
| ပူးနှင့် ကြုတ်တို့ကို လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၁၀)ပါး | ၆၆ |

|                                                         |    |
|---------------------------------------------------------|----|
| မလဟရဏာနိသံသ =                                           |    |
| လက်သုတ်ပုဝါ လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး                | ၆၉ |
| ပိပ္ပလာ နိသံသ =                                         |    |
| သင်ဓုန်းစား လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး                       | ၇၀ |
| သဏ္ဌာသာ နိသံသ = မွေးညွှပ်လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး           | ၇၁ |
| နတ္ထုကာ နိသံသ = နှာနှပ်တံလှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၈)ပါး    | ၇၂ |
| ပိဋ္ဌကာ နိသံသ =                                         |    |
| အင်းပျဉ် (ခုတင်၊ ထိုင်ခုံ) လှူဒါန်း ရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး | ၇၃ |
| ဘိသိအာ နိသံသ =                                          |    |
| ဘုံလှို (မွေယာ) လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၆)ပါး            | ၇၅ |
| ဗိဇ္ဇောဟနာနိသံသ =                                       |    |
| ခေါင်းအုံး လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၆)ပါး                 | ၇၈ |
| ဖလပိဋ္ဌာ နိသံသ = ပျဉ်ချပ်လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၂)ပါး    | ၈၂ |
| ပါဒပိဋ္ဌာ နိသံသ = ခြေဆေး အင်းပျဉ် လှူရကျိုး (၂)ပါး      | ၈၃ |
| တေလဗ္ဘဉ္စနာနိသံသ =                                      |    |
| ခြေနယ်ဆီ လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး                   | ၈၅ |
| သပ္ပိတေလာနိနိသံသ = ထောပတ်, ဆီလှူဒါန်းရကျိုး (၅)ပါး      | ၈၆ |
| မုခသောဓနကာနိနိသံသ =                                     |    |
| သွားတိုက်ဆေး လှူဒါန်းရကျိုး (၅)ပါး                      | ၈၈ |
| ဒဝိအာ နိသံသ = နို့ဝမ်း လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး ( )ပါး      | ၈၉ |
| မရအာ နိသံသ =                                            |    |
| ပျားရည် လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး                           | ၉၀ |



|                                                      |   |     |
|------------------------------------------------------|---|-----|
| ရသာ နိသံသ                                            | = |     |
| အရသာ လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး                           |   | ၉၁  |
| အန္တပါနာ နိသံသ                                       | = |     |
| ထမင်း, အဖျော် လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး                  |   | ၉၂  |
| ဂူမာ နိသံသ                                           | = |     |
| အမွှေးတိုင် လှူရခြင်း အကျိုး (၁၀)ပါး                 |   | ၉၄  |
| မြတ်စွာဘုရားအားဆည်းကပ်ရခြင်းအကျိုးနှင့် ခရသင်းမှုတ်- |   |     |
| (တူရိယာတီးမှုတ်) ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး                  |   | ၉၇  |
| တစ်ကြိမ်ရှိခိုး-အကျိုးကြီးမား                        |   | ၉၉  |
| ပန်းကြံပူဇော်ခြင်း အကျိုး                            |   | ၁၀၁ |
| ဗောဓိပင်ရှိခိုးရခြင်း အကျိုး                         |   | ၁၀၃ |
| ခြေတော်ရာကို ကြည်ညိုရကျိုး                           |   | ၁၀၆ |
| တရားသံကို ကြည်ညိုရကျိုး                              |   | ၁၀၈ |
| ဘုရားဓာတ်တော်-ပူဇော်ရကျိုး                           |   | ၁၁၀ |
| ဗောဓိပင်၌ သန့်ရှင်းမှုပြုရကျိုး                      |   | ၁၁၂ |
| ဘုရားဂုဏ်ထူး-ချီးကျူးရကျိုး                          |   | ၁၁၄ |
| ရောင်ခြည်တော်ကို-ကြည်ညိုရကျိုး                       |   | ၁၁၆ |
| လက်အုပ်ချီမိုး-အကျိုးကြီးမား                         |   | ၁၁၉ |
| ဉာဏ်တော်မှန်းဆ-ကြည်ညိုရကျိုး                         |   | ၁၂၂ |
| လမ်းခရီးပြုပြင်-လှူဒါန်းရကျိုး                       |   | ၁၂၆ |



|                                                  |     |
|--------------------------------------------------|-----|
| ဘုရားရှင်နေရာ-မှန်းကာရည်ရော်-ပူဇော်ရကျိုး        | ၁၂၈ |
| သဲပုံစေတီ-တည်ကာမြတ်နိုး-ပူဇော်ရကျိုး             | ၁၃၁ |
| ပန်းတစ်ပွင့်မျှ-လှူဒါန်းရကျိုး                   | ၁၃၃ |
| မြတ်စွာဘုရားအား-လေးစားကြည်ညို-ကြိုဆိုရကျိုး      | ၁၃၅ |
| နွားလား (၄)မျိုးမှတ်ဖွယ်                         | ၁၃၇ |
| ကောက်ဦးဆွမ်း လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၈)ပါး        | ၁၃၈ |
| မျက်လှည့်တံလျှပ်နှင့် တူသောသင်္ခါရတရား           | ၁၄၂ |
| တရားတော်အသံကို-အမှတ်ရခြင်းအကျိုး                 | ၁၄၃ |
| ဗောဓိရင်ပြင်-စေတီရင်ပြင်-တံမြက်လှည်းရခြင်းအကျိုး | ၁၄၆ |
| တံမြက်လှည်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး                  | ၁၅၂ |
| တစ်နည်း-တံမြက်လှည်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး          | ၁၅၄ |
| ယာဂုကို လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး             | ၁၅၅ |
| ဝိနယ ပိဋကလာ-ယာဂုလှူဒါန်းရကျိုး (၁၀)ပါး           | ၁၅၈ |
| ယာဂုသောက်ငြား အကျိုး (၅)ပါး                      | ၁၆၂ |
| တေကဋ္ဌလယာဂု-စိစဉ်ပြုပုံ                          | ၁၆၃ |
| ဆွမ်းလှူဒါန်းရကျိုး (၅)ပါး                       | ၁၆၄ |
| အလှူဒါန-ပြုလုပ်ရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး              | ၁၆၈ |
| ဒုစရိုက်ကျင့်ပွား အပြစ် (၅)ပါး                   | ၁၇၁ |
| သုစရိုက်ကျင့်ပွား အကျိုး (၅)ပါး                  | ၁၇၃ |
| တရားတော်နာကြား-အကျိုး (၅)ပါး                     | ၁၇၅ |

|                                                |     |
|------------------------------------------------|-----|
| စည်းစိမ်ဥစ္စာ အပြစ် (၅)ဖြာ                     | ၁၇၇ |
| ပစ္စည်းဥစ္စာ အကျိုး (၅)ဖြာ                     | ၁၇၈ |
| သည်းမခံခြင်း အပြစ် (၅)ပါး                      | ၁၈၀ |
| သည်းခံခြင်း အကျိုး (၅)ပါး                      | ၁၈၂ |
| တနေရာတည်း၌ ကြာမြင့်စွာနေခြင်းအပြစ် (၅)ပါး      | ၁၈၄ |
| ကာလပိုင်းခြားနေခြင်း အကျိုး (၅)ပါး             | ၁၈၆ |
| ခရီးရှည်သွားခြင်း အပြစ် (၅)ပါး                 | ၁၈၇ |
| အတိုင်းအရှည်သိပြီး ခရီးသွားခြင်း အကျိုး (၅)ပါး | ၁၈၉ |
| မကောင်းသော စကား (၅)မျိုး                       | ၁၉၁ |
| ကောင်းသော စကား (၅)မျိုး                        | ၁၉၃ |
| တရားသုံးသွယ်-ပယ်နည်း (၃)မျိုး                  | ၁၉၅ |
| ဒိဋ္ဌိဆိုး (၃)ဖြာ-ပယ်ခွာ (၃)နည်း               | ၁၉၇ |
| ဥပါသကာများ-ဆုတ်ယုတ်ကြောင်း တရား (၇)ပါး         | ၂၀၀ |
| ဥပါသကာများ-ကြီးမားကြောင်း တရား (၇)ပါး          | ၂၀၄ |
| သူတော်ကောင်း ဥစ္စာ (၇)ပါး                      | ၂၀၈ |
| ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်-မတွန်းလှန်နိုင်သော ဗိုလ် (၇)ပါး | ၂၁၁ |
| စကားကောင်းအင်္ဂါ ဤ (၅)ဖြာ                      | ၂၁၃ |
| မိတ်ကောင်းလက္ခဏာ (၇)ဖြာ                        | ၂၁၅ |
| ပူလောင်စေခြင်း-မီး (၇)ပါး                      | ၂၁၈ |
| သူတော်ကောင်းတို့ပေးလှူခြင်း (၈)မျိုး           | ၂၁၉ |
| ကုဋိုင် (ညောင်စောင်း) လှူရကျိုး (၅)ပါး         | ၂၂၂ |



|                                                  |     |
|--------------------------------------------------|-----|
| အခြင်ရနယ်ကိုလှူရခြင်းအကျိုး (၈)ပါး               | ၂၂၄ |
| တိုင် (သည့်တိုင်) လှူရကျိုး (၅)ပါး               | ၂၂၆ |
| ပလ္လင်လှူရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး                    | ၂၂၈ |
| အစောင့်အရှောက် လှူရကျိုးနှင့် ပွတ်တိုင်လှူရကျိုး | ၂၂၉ |
| အိပ်မက်ထဲ၌ ဘုရားဖူးမြင်ရခြင်း အကျိုး             | ၂၃၁ |
| ရေလှူရခြင်း အကျိုးများ                           | ၂၃၂ |
| အထူးမှတ်ရန် ရေလှူကျိုး (၁၀)ပါး                   | ၂၃၆ |
| သေတုအနု အာနိသံသ-တံတားလှူရကျိုး                   | ၂၃၆ |
| သံဃာ့အာရပ် (ကျောင်းဝင်း-ကျောင်းခြံမြေ) လှူရကျိုး | ၂၄၀ |
| တိဏကုဋ်အနုအာနိသံသ-မြက်ရိုးကျောင်း (ကျောင်းငယ်)   |     |
| လှူရကျိုး                                        | ၂၄၃ |
| စေတီတော်ကို သုတ်သင်သန့်ရှင်းရခြင်း အကျိုး        | ၂၄၉ |
| အုန်းသီးလှူရခြင်း အကျိုး                         | ၂၅၉ |
| မြတ်သောနေရာကို ပေးလှူရခြင်းအကျိုး                | ၂၆၁ |
| သမံတလင်း (အကျည်) လှူရခြင်းအကျိုး                 | ၂၆၄ |
| ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာပွားများ ရခြင်းအကျိုး           | ၂၆၇ |
| ဓာတ်တော်ကို ပူဇော်ရခြင်း အကျိုး                  | ၂၇၀ |
| ချီးကျူးစကား ပြောကြားရကျိုး                      | ၂၇၁ |
| ဥပုသ်သီလ-စောင့်သုံးရကျိုး                        | ၂၇၄ |
| ဆီမီးပူဇော်ရခြင်း အကျိုး                         | ၂၇၉ |
| ကြာပန်းပူဇော်ရခြင်း အကျိုး                       | ၂၈၅ |
| ရေချမ်းစင်-ရေပြည့် လှူရခြင်းအကျိုး               | ၂၈၇ |



|                                             |     |
|---------------------------------------------|-----|
| ရွှေထီးလှူရခြင်းအကျိုး                      | ၂၈၉ |
| သစ်သီးဦး-လှူရခြင်း အကျိုး                   | ၂၉၁ |
| ရုပ်ကလာပ် အလောင်းတော်ကို ပူဇော်ရကျိုး       | ၂၉၃ |
| တရားစကြာ လှူရခြင်းအကျိုး                    | ၂၉၆ |
| ဆွမ်းစားကျောင်း လှူရခြင်းအကျိုး             | ၂၉၈ |
| ပဒေသာပင် လှူရခြင်းအကျိုး                    | ၃၀၁ |
| လှေကား လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး                 | ၃၀၃ |
| တံခွန် လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး                 | ၃၀၄ |
| သဲသစ်ပြန့်ခင်းမှု-ပြုရခြင်းအကျိုး           | ၃၀၇ |
| သင်္ကန်းကို ရှိခိုးရခြင်းအကျိုး             | ၃၀၉ |
| ပတ္တမြားရတနာ လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး           | ၃၁၁ |
| ဆေးရောင်ကို လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး            | ၃၁၅ |
| အရှင်ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါတို့ အနုမောဒနာဂါထာ        | ၃၁၆ |
| ကဿပမြတ်စွာဘုရား ဟောကြားတော်မူသော ဆွမ်း      |     |
| (မဟာဒုတ်-ဆွမ်း)အနုမောဒနာတရား                | ၃၁၇ |
| ပုဂ္ဂိုလ် (၄)ပါး မှတ်သားသိဖွယ်              | ၃၂၂ |
| တစ်နည်းမှတ်အပ် ပုဂ္ဂိုလ် (၄)ရပ်             | ၃၂၄ |
| ပုထုဇဉ် (၂)မျိုး                            | ၃၂၅ |
| ကောင်းမှုပြုကာ-ဆုတောင်းရာ၌ မှတ်သားဖွယ်များ  | ၃၂၇ |
| ပုထုဇဉ်များ လားရာဂတိပြီစေရန် ကျင့်ဝတ်များ   | ၃၃၁ |
| သံသရာတခွင်၊ လင်နှင့်မယား၊ အစဉ်တကွာစေကြောင်း |     |
| တရား (၄)ပါး                                 | ၃၃၂ |

|                                                 |     |
|-------------------------------------------------|-----|
| အိမ်သူကောင်းပြစ်ရန် ကျင့်ဝတ်များ                | ၃၃၄ |
| အလှူပေးသူ အင်္ဂါ (၃)ပါး၊ အလှူခံသူ အင်္ဂါ (၃)ပါး | ၃၃၈ |
| မင်္ဂလာစေရန် ကျင့်ဆောင်သူမှန်း ပေးလှူအိန်းရာ    | ၃၄၂ |
| ပုဂ္ဂလိကအိန (၁၄)ပါး                             | ၃၄၇ |
| ပုဂ္ဂလိက အိနအကျိုးများ                          | ၃၄၆ |
| ပုဂ္ဂိုလ်ဂုဏ်ပြင်-အကျိုးထင်ပုံ                  | ၃၄၈ |
| သံဃိကအိန (၇)ပါး                                 | ၃၄၉ |
| သံဃိကအိန လှူအိန်းရကျိုး                         | ၃၅၂ |
| သံဃာနှင့်စပ်-သိမှတ်စေရန်                        | ၃၅၄ |
| သံဃိကအိန ပြစ်လုံကြမှု                           | ၃၅၅ |
| စွန့်ကြဲအိန-စွမ်းအားပြခြင်း                     | ၃၅၆ |
| မြတ်ရာလှူမှ မြတ်ရာရသည်                          | ၃၅၇ |
| ကောင်းမှုအထွေထွေ အမျှဝေဂါထာ                     | ၃၅၉ |

မာတိကာပြီး၏





သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိဒီလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း (ပထမတွဲ) ၁

ရတနာစွန့် တောရေးခြားရေးဆိုင်ရာ လဆီစွဲ  
သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိဒီလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း  
(ပထမတွဲ)

နမော တဿ ဘဂဝတော အရတတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ



“ပဏာမ၊ ပဋိညာ၊ ဥယျောဇန ဂါထာ”

- (က) ဝတ္ထုတ္တယံ တိလောကဝံ၊ ရုရဝေ ဂုဏသာမိကေ။  
ရဇယိဿံ ပဏဗျာတံ၊ သဒ္ဓမ္မကာရိ နာမကံ။
- (ခ) သာရံ သာရံ ဂတေတွာန၊ ပါဠိယာ ဌကထာယစ။  
ကထိကာနံ တိတတ္ထာယ၊ ဒါနပ္ပလာဒိ မဏ္ဍိတံ။  
ပဿန္တူ သာဓုကံ နိစ္စံ၊ တရောဇနုတံ ဝဠုနုတ္တိ။

အဟံ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ငါးခန္ဓာကို၊ သူငယ်သမုတ်၊ အကျွန်ုပ်သည်၊  
(ငါ) ရတနာသုံးစုံ၊ ထူးမြတ်ဂုဏ်ကို၊ အာရုံမှန်းဆ၊ ကောဝိဒဇော၊ နာမ  
သမုတ်၊ အကျွန်ုပ်သည်၊ တိလောကေ-ကာမ ရူပ၊ အရူပခေါ်ငြား၊  
သုံးပါးသော လောက၌၊ အဂ္ဂ-နှိုင်းယှဉ်ဖွယ်ရာ၊ ပမာဆိပ်သျဉ်း၊ အမြတ်  
ဆုံးဖြစ်သော၊ ဝတ္ထုတ္တယံ-ပစ္စုပ္ပန်သံသာ၊ နှစ်ဖြာသုခ၊ ချမ်းသာရဖို့၊  
တောင်းတဖွေရှာ၊ သတ္တဝါတို့၏၊ မှီရာတည်ရာ၊ အားထားရာဖြစ်ငြား၊  
ဘုရားတရားသံဃာ၊ သုံးပါးသော ရတနာအပေါင်းကို၊ ပဏဗျ-



ပဏမာမိ - ဂုဏ်တော်အထူး၊ မှန်ရည်စူးလျက်၊ ကြည်နူးမြတ်နိုး၊ ဦးနှိမ်  
 ချိုးကာ၊ ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။ ဂုဏသာမိကေ-သီလသမာ၊ ဓိပညာကို၊  
 များစွာဆည်းပူး၊ ဂုဏ်ထူးအရှင်ဖြစ်တော်မူကြကုန်သော၊ ဂုရဝေဝ-  
 လောကဓမ္မာ၊ သိပ္ပယ်ရာကို၊ မေတ္တာရှေ့ထား၊ ကရုဏာပွားလျက်၊  
 ဟောကြားပြသ၊ ဆိုဆုံးမသည့်၊ များလှဂုဏ်အင်၊ စုံလင်အသီးသီး၊  
 စုဆောင်းပြီးသဖြင့်၊ ကျောက်ထီးတန္တူ၊ ပမာပြုမှတ်၊ အလေးအမြတ်  
 ပြုထား၊ ကျေးဇူးရှင်ဆရာတော်များကိုလည်း၊ ပဏမု-ပဏမာမိ-  
 ဂုဏ်အင်အထူး၊ မှန်ရည်စူးလျက်၊ ကြည်နူးမြတ်နိုး၊ ဦးနှိမ်ချိုးကာ၊  
 ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။ ပဏမု-ရိသေမြတ်နိုး၊ ဦးနှိမ်ချိုးကာ၊ ရှိခိုးပြီး၍၊ ပါဠိ  
 ယာဝ-မြတ်စွာဟောဖော်၊ ပါဠိတော်မှ၎င်း၊ အဋ္ဌကထာယာဝ-ပါဠိတော်  
 နက်၊ မပေါ်ချက်ကို၊ ဖော်လျက်ပွင့်ရာ၊ အဋ္ဌကထာမှ၎င်း၊ ဒီကာယာဝ  
 -ပါဠိအဋ္ဌကထာ၊ တိမ်မြုပ်ရာကို၊ ရွေးကာပွင့်ပြ၊ ဒီကာမှ၎င်း။ သာရုံ  
 သာရုံ-ဟောရေးပြောရေး နည်းညွှန်ရေးတွက်၊ ကောင်းသည်ထက်  
 ကောင်း၊ ကြောင်းကျိုးစပ်ဖြစ်၊ အနှစ်ထက်အနှစ်ကို၊ ဂဟေတွာန-  
 ဆွမ်းစားစကားပြော၊ တရားဟော ပရိတ်နာ၊ စသည်မှာတွင်၊ လိုရာ  
 လိုရာ၊ သုံးစိမ့်ငါ့ဟု၊ ကောင်းစွာချင့်ထောက်၊ ရွေးကောက်ယူ၍၊  
 ဒါနပ္ပလာဒိမဏ္ဍိတံ-ဆွမ်းနှင့်သင်္ကန်း၊ ရေချမ်းဆီမီး၊ အသီးသီးများလှ၊  
 အလှူဒါနနှင့်၊ သီလဘာဝနာ၊ ပြုရာကောင်းကျိုး၊ အမျိုးမျိုးတို့၊  
 ပွားတိုးစည်ပင်၊ စုံအလင်ဖြင့်၊ ပြုပြင်သတ်မှတ်၊ တန်ဆာဆင်အပ်သော။  
 သဒ္ဓမ္မကာရိနာမကံ-သဒ္ဓမ္မကာရိ၊ ပါဌဋီလာ၊ ဂါထာညွှန့်ပေါင်း၊ အမည်  
 ကောင်းခေါ်ရာ၊ မြတ်ကျမ်းစာကို၊ ကထိကာနံ-ဟောရေးပြောရာ၊

ကြောင်းဆုံလာ၍၊ ရှောင်ခွါမရ၊ ဟောပြမလွယ်၊ ရှင်ရဟန်းငယ်နှင့်၊  
သက်ရွယ်ကြီးမှ၊ ရဟန်းဘဝသို့၊ ရောက်ရပြီးခါ၊ ကျောင်းထိုင်လာဌား၊  
ရှင်ရဟန်းများတို့၏၊ ဟိတတ္ထာယ-ဟောခွင့်ပြောဖွယ်၊ ကိစ္စငယ်ကြီး၊  
အသီးသီး၌၊ နည်းရမှတ်၍၊ သိမှုထင်ရှား၊ အစီးအပွား-အကျိုးငှါ၊  
ရဇယိဿံ-သာသနာထုံး၊ အစဉ်သုံးဖို့၊ သိကုံးပန်းသွင်၊ ပြုစီရင်ပါအံ့။  
ကထိကာ-ဟောရေးပြောမှု၊ အားပြုစုဆောင်း၊ ဓမ္မကထိကလောင်း၊  
အရှင်ကောင်းတို့သည်၊ ဧတံ-သဒ္ဓမ္မကာရိ၊ ပါဠိဋီကာ၊ ဂါထာညွှန့်ပေါင်း၊  
နည်းကောင်းညွှန့်ရာ၊ ဤကျမ်းစာကို၊ နိဗ္ဗံ-နေထိုင်သွားလာ၊ မက္ခာ  
မလ္လံ၊ ဆောင်အမြဲ၊ သာဓုကံ-သိလိုမှတ်လို၊ သဒ္ဓါပိုကာ၊ ကောင်းမွန်စွာ၊  
ပဿန္တု-လိုရာသုံးမှု၊ အကြောင်းပြုကာ၊ ကြည့်ရှုတော်မူနိုင်ကြပါစေ  
ကုန်သတည်း။ ဧတံ-သဒ္ဓမ္မကာရိ၊ ပါဠိဋီကာ၊ ဂါထာညွှန့်ပေါင်း၊ နည်း  
ကောင်းညွှန့်ရာ၊ ဤကျမ်းစာကို၊ ဝဠုနံ-သာယာမှု၊ အစုစုဟု သု၊ ဒု၊  
မင်္ဂလာ၊ အပြာပြာတွင်၊ သင့်ရာရွေး၍၊ သုံးစွဲမှုကို၊ ကရောန္တု-အမျိုး  
ဘာသာ၊ သာသနာအတွက်၊ ဆောင်ရွက်ချက်ဟု၊ လေးနက်စိတ်ထား၊  
မေတ္တာပွား၍၊ ကြိုတမ်းသမှု၊ ပြုတော်မူနိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။  
ဣတိ-ဤကား ရတနတ္ထာယပဏာမ စသည်အပြီးတည်း။



“ဘုရားပင့်ရန် ဂါထာ”

ကောဝိဒေါသဗ္ဗဓမ္မေသု၊ ဝိသုဒ္ဓ ဓမ္မ ဒီပကော၊  
ဒန္တေသုဒပကောသန္တော၊ နာထောနောဌါတုသိသကော။

သဗ္ဗဓမ္မေသု-အလုံးစုံရှိသမျှ ရုပ်နာမ်ဓမ္မသင်္ခါရ တရားတို့၌၊  
(ဝါ) သင်္ခါရ ဝိကာရ လက္ခဏာ နိဗ္ဗာန် ပညတ်အားဖြင့် ဧညျဓမ္မဏိပါး၊  
တရားဥသယံ အလုံးစုံတို့၌၊ ကောဝိဒေါ-ဆရာထံရပ်၊ မချဉ်းကပ်ပဲ  
နှံ့စပ်သိမြင် ကျွမ်းကျင်လိမ္မာတော်မူသော၊ ဝိသုဒ္ဓဓမ္မဒီပကော-လွန်စွာ  
သန့်ရှင်း၊ အပြစ်ကင်းစွာ သစ္စာလေးပါး တရားရတနာတည်းဟူသော  
ဆီးမီးတန်ဆောင်ကိုလည်း ဝင်းပြောင်လှပ ညှိထွန်းကာပြသတော်  
မူပေထသော၊ ဒန္တေသု-ဣန္ဒြော့ချောက်ရပ်၊ ပြစ်မကပ်အောင် ကြပ်  
မတ်နိစ္စ ဆုံးမပြီးသူ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့တွင်၊ ဒပကော-အထူး  
ပထမဆုံးမပြီးသူ ဖြစ်တော်မူသော၊ (ဝါ) ဒ-န္တေသု ယဉ်ကျေးလှစွာ  
နတ်လူ ဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့တွင်၊ ဒပကော-ကိုယ်နှုတ်နှလုံး ကျင့်သုံး  
စစ်ဆေး၊ အထူးသဖြင့် ယဉ်ကျေးတော်မူပေထသော၊ သန္တော-ကိလေ  
သာဟူ အပူခပ်သိမ်း ငြိမ်းကြီးငြိမ်းအေးပြီး ဖြစ်တော်မူထသော၊  
နာထော-ဗြဟ္မာ-နတ်-လူ၊ သုံးဘုံသူတို့၏ ကြည်ဖြူဝတ်တွား၊ အား  
ထားရာအစစ် ဓမ္မရာဇ်တဆူ သယမ္ဘူထွတ်ထား၊ ရှင်တော်မြတ်  
ဘုရားသည်၊ နော အမှကံ-ရတနာသုံးပါး ဦးညွှတ်တွားလျက်၊  
တရားဖြင့်ပျော်ဘုရား တပည့်တော်၊ တပည့်တော်မတို့၏၊ သိသကော-  
ခန္ဓာကိုယ်လုံး အမြတ်ဆုံးဟု ခေါ်သုံးကြရာ ဦးခေါင်းရတနာ မြတ်  
အင်္ဂါ၌၊ ဌာတု-ရပ်တန့် ရွှင်ပြုံး သိတင်းသုံးတော်မူပါဘုရား။

(ငါ) ဌာတု-သံသရာဒိတော ရေယဉ်ကျော၌ နစ်မြော ကြရာ  
သတ္တဝါတို့ ငါကယ်မ-မည် စိတ်တော် ရည်၍ တည်နေ ရွှင်ပြုံး သိတမ်း  
သုံးတော်မူလှည့်ပါ ရွှေဘုန်းတော်သခင် အရှင်သူမြတ်ကြီးဘုရား။

(မှတ်ချက် တယောက်တည်းဖြစ်မှု-နာထောမေဌာတုသီ  
သကော ဟုဆိုလေ၊ မေ-မမ-ဘုရားတပည့်တော်၏-  
ဟုပင့်။)

### “ဘုရားရှိခိုးရန် တိုက်တွန်းဂါထာ”

အရဟာဒိဂုဏောပေတံ၊ တိလောကဂ္ဂသုပ္ပဇိတံ၊  
မာရဟံ နာထဂံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဝန္တိဿာမဂုဏ်သရံ၊

အရဟာဒိဂုဏောပေတံ-အရဟံ အစရှိသော ကိုးပါးသော  
ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေသော။ (ငါ) အရဟာဒိဂုဏော  
ပေတံ-အရဟာဒိ ဂုဏောပေတေန-အရဟံ အစ ရှိသော ကိုးပါးသော  
ဂုဏ်တော်တို့နှင့် ကောင်းစွာကုံလုံ ပြည့်စုံတော်မူသောကြောင့်။  
တိလောကဂ္ဂသုပ္ပဇိတံ-ဗြဟ္မာ-လူ-နတ်၊ ဘုံသုံးရပ်တွင် အမြတ်ထွဋ်  
တင်၊ အရှင်ဖြစ်ခြင်း လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဗြဟ္မာမင်းတို့၏ ဝပ်စင်းဦးခိုက်  
ထူးမြတ်သော ပူဇော်ခြင်းငှာလည်း ထိုက်တော်မူပေသော။ မာရဟံ-  
ဒေဝပုတ္တ၊ ကိလေသနှင့် ခန္ဓ၊ မဇ္ဈ၊ အဘိသင်္ခါဟု ငါးခုသော မာရ်တို့  
ကို တွန်းဖြိုမလတ် ပယ်သတ်တော်မူပြီးထသော။ နာထဂံ- သံသရာ  
ခရီးသွား သတ္တဝါအများတို့၏ အားထားရာအဖြစ်သို့ လည်းစင်စစ်  
မသွေ ရောက်တော်မူပေသော။ ဗုဒ္ဓံ-သစ္စာ လေးပါး၊ တရားသခင်၊



ဘုရားကိုယ်တော်မြတ်ကြီးကို၊ ဂုဏ်-သုံးလောကထွက်မှူး ဆည်းပူး  
ပြည့်စုံ၊ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို၊ သရ်-သရန္တာ-ရည်စူးမှန်းဆ အောက်မေ့  
ကြကုန်သော၊ မယံ-သံသရာ နယ်မြေ၊ စခန်းဗွေမှ ကမ်းခြေနိဗ္ဗာန်၊  
ရောက်ရန်အားထုတ် အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဝန္တိဿာမ-ရိသေမြတ်နိုး  
ဦးနှိမ် ချိုး၍ ရှိခိုး ကန်တော့ကြပါကုန်စို့ သဗ္ဗရိသန္ဓယ်ဝင် သူတော်စင်  
အပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့ . . .။

### “တရားတော်ရှိခိုးရန် တိုက်တွန်း၏”

သွာက္ခာတာဒိဂုဏေတေဝ၊ ပုဏ္ဏံသုညံသုသီတလံ၊  
ဗုဒ္ဓဓမ္မံ သုဒ္ဓကရံ၊ ဝန္တိဿာမ ဂုဏ်သရ်

သွာက္ခာတာဒိဂုဏေတေဝ-သွာက္ခာတာတာ စသည်  
လာသည်၊ ခြောက်ပြာအထူး၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့နှင့်သာလျှင်၊ ပုဏ္ဏံ-  
ကောင်းစွာကုံလုံ ပြည့်စုံတော်မူပေထသော။ သုညံ-ကိလေသာရိပ်၊  
နိမိတ်အားလုံး ဆိတ်သုဉ်းသည်လည်း ဖြစ်ပေ ထသော။ သုသီတလံ-  
ရောဂအေးသ၊ မောဟဇာတိ အစရှိငြား မီးဆယ့်တစ်ပါးတို့ နီးပါးအရပ်  
မချဉ်းကပ်သဖြင့် မြင့်မြတ် ပေလှ လွန်စွာအေးမြခြင်းလည်း ရှိပေထ  
သော၊ သုဒ္ဓကရံ-လောဘအေးသ၊ မောဟဒိဋ္ဌိ စရှိများစွာ ကိလေသာ  
အယုတ် တရားတို့ကို ပယ်ရှားလွတ်ကင်း သန့်ရှင်းခြင်းကိုလည်း ပြု  
ပေတတ်ထသော။ ဗုဒ္ဓဓမ္မံ-မြတ်စွာဗုဒ္ဓ ဟောညွှန်ပြသည့် မဂ်လေးဝ-  
ပိုလ်လေးတန်၊ နိဗ္ဗာန်ပရိယတ်အားဖြင့် ဆယ်ပါးသော တရားတော်  
မြတ်ကို၊ ဂုဏ်-ဆင်းရဲကင်းကွာ ချမ်းသာ ရောက်ကြောင်း၊ ဂုဏ်တော်

ပေါင်းကို၊ သရံ-သရန္တာ-ရည်စူး မှန်းဆ၊ အောက်မေ့ကြကုန်သည်ဖြစ်  
၍၊ (ငါ) ရည်စူးမှန်းဆ အောက်မေ့ကြကုန်သော။ မယံ-ဗုဒ္ဓသာဝက  
ဓမ္မခင်မင် သူတော်စင်သမုတ် အကျွန်ုပ်တို့သည်။ ဝန္တိဿာမ-ရိုသေ  
မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးကန်တော့ကြပါကုန်စို့။ (ငါ) ဝန္တိဿာမ-ဓမ္မဂုဏ်ထူး၊ မြတ်  
ကျေးဇူးကို ရည်စူးမှန်းဆ ဂါရဝဖြင့် မာန်ချညွတ်လျှိုး လက်စုံမိုးကာ  
ရှိခိုး ကန်တော့ကြပါကုန်စို့၊ သပ္ပရိသကလျာဏန္ဓယ်ဝင်၊ သူတော်စင်  
အပေါင်းတို့။

(ပရိသတ်များက တရားတော်ကန်တော့ချိုးကို ရွတ်ဆို  
ကန်တော့ကြရန်။)

“သံဃာတော်ကိုရှိခိုးကန်တော့ကြရန်တိုက်တွန်းခြင်း”

သုပ္ပဋိပ္ပန္နတာဒိတိ၊ ပုဏ္ဏံလောကဟိတာဝတံ၊  
ပုညက္ခေတ္တံ ဝရံသံဃံ၊ ဝန္တိဿာမဂုဏံသရံ။

သုပ္ပဋိပ္ပန္နတာဒိတိ-သုပ္ပဋိပ္ပန္နတာအစရှိကုန်သော၊ ဂုဏောဟိ  
-ကောင်းမြတ်ထူးခြား ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်၊ ပုဏ္ဏံ-ကောင်းစွာ  
ကိုလုံ ပြည့်စုံတော်မူပေထသော။ လောကဟိတာဝတံ သတ္တဝါအများ  
အကျိုးစီးပွားကိုလည်း၊ တရားဖြင့်မသွေ၊ ရွက်ဆောင်တော်မူပေထ  
သော။ ပုညက္ခေတ္တံ-သံသရာနောက်နှောင်း အစဉ်အကြောင်းပြု  
ကုသိုလ်ကောင်းမှု တည်းဟူသော မျိုးစေ့၏ ပေါက်ရောက်ကြီးပွားရာ  
လယ်ယာ မြေကောင်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်တော်မူပေထသော။ ဝရံ-  
ကိုးဖြာဂုဏ်ပေါင်း ခဝပ်ညောင်းသဖြင့် အကြောင်းလျောက်ပတ်  
မြင့်မြတ် ဟူစွာသော၊ သံဃံ-မဂ္ဂဋ္ဌာန်ဖလဋ္ဌာန်၊ ရှစ်တန်အရိယာ မြတ်



သံဃာနှင့်၊ ယခုအခါရှိ သဗ္ဗတိ သံဃာတော်မြတ်အပေါင်းကို၊ ဂုဏ်-ဆင်းရဲကင်းအောင် ချမ်းသာဆောင်တတ် ဂုဏ်တော်မြတ်ကို၊ (ငါ) သီလ-သမာဓိ၊ ပညာနှင့်၊ ကောင်းစွာပြည့်စုံ၊ ကျေးဇူးဂုဏ်ကို၊ သရံ သရန္တာ-ရည်စူးမှန်းဆ၊ အောက်မေ့ကြကုန်သည်ဖြစ်၍ (ငါ) ရည်းစူးမှန်းဆ အောက်မေ့ကြပါကုန်သော။ မယံ-ရတနာသုံးရပ် ဆည်းကပ်လေးစား၊ စိတ်ထားမယုတ်၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ ဝန္တိဿာမ-ရိုသေမြတ်နိုး ရှိစိုးကန်တော့ကြပါကုန်စို့၊ (ငါ) ဝန္တိဿာမ-သံဃာဂုဏ်ထူး၊ မြတ်ကျေးဇူးကို ရည်စူးမှန်းဆ ငါ့ရပ်ဖြင့် ဟန်ချသွတ်လျှိုး၊ ရှိစိုးကန်တော့ကြပါကုန်စို့ သဗ္ဗရိသ ကလျာဏန္ဒယံဝင်၊ သူတော်စင်အပေါင်းတို့။

(ပရိတ်သတ်များက သံဃာကန်တော့ချိုးကို ရွတ်ဆို ကန်တော့ကြရန်။)

“တရားတော်နာလာကြရန် ပိတ်ခေါ်သံဂါထာ”

ကုသလံဝေါ ဝုဇ္ဈိကာမာ၊ သန္တာသံသာရ ဘိရုကာ၊  
လတုံထေ ဣမံဌာနံ၊ သောတုံဓမ္မဉ္စ သာဝုကံ။

ဘောန္တော-သံသရာဝဋ် ဘေး၊ ကင်း၊ လွတ်ရေးကို မျှော်တွေးလိုလား တရားချစ်ခင် ပါရမီရှင်အပေါင်း၊ အို . . . သူတော်ကောင်းတို့၊ ကုသလံ-အပါယ်ဘေးကြီး၊ ပိတ်တားဆီးလျက်၊ ပြည်ကြီးနိဗ္ဗာန်၊ ရောက်ကြောင်းမှန်သော ကောင်းမှုကုသိုလ်ကို၊ ဝုဇ္ဈိကာမာ ဝုဇ္ဈိကာမာဝေ-မယုတ်မယွင်း၊ တိုးပွားခြင်းကို၊ အလိုရှိကြသည်၊ သာလျှင် ပြစ်ကုန်သော။ သံသာရ ဘိရုကာ-ခန္ဓာမတည် မပြတ်လည်

သည့် မြင့်ရှည်မြစ်ရေး သံသရာဘေးကို၊ တွေးကာနောက်တွန့်၊  
ကြောက်ရွံ့ထိတ်လန့် ခြင်းရှိကုန်သော။ သန္တော-ကိုယ်စိတ်နှစ်တန်  
ငြိမ်းအေးရန်ကို၊ အမှန်လိုလား သူတော်ကောင်းများ ပြစ်ကြကုန်သော၊  
ထေါ် တုမေ့-ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် ပါရမီရှင်အပေါင်း၊ အသင်သူတော်ကောင်း  
တို့သည်။ ဓမ္မ-ပစ္စုပ္ပန် သံသရာ နှစ်ပြာကောင်းကျိုးပွား တိုးစေတတ်၊  
တရားတော်မြတ်ကို၊ သောတုံစ-ရိသေလေးစား နာကြားခြင်းငှာ၎င်း။  
ဘာဝိတုံစ-အာရုံတပါး စိတ်မသွားပဲ ပွားများခြင်းငှာ၎င်း၊ ဣမံဌာနံ-  
ဓမ္မသဘင် ဆင်ယင်ကျင်းပရာဖြစ်သော ဤအရပ်ဌာနသို့၊ လဟုံ-  
သီဃံ-သားရေး သမီးရေး၊ ရပ်ရွာရေးနှင့်၊ စီးပွားရေး မှန်သမျှ  
မှုကိစ္စကို၊ ခေတ္တ ဖယ်ကာ လျင်မြန်စွာ၊ ထေ-အာဂစ္ဆထ-ကြွရောက်  
လာကြပါ ကုန်လော့။ ထေ-ကောင်းမှုသည်သာ ကိုယ့်ဖို့ပါဟု ပညာ  
သတိ မျှော်မြင်သိလျက် နှစ်သက်ဝမ်းမြောက် လာရောက်ကြပါ  
ကုန်လော့။

“သံဃာတော်များထံ သီလတောင်းရန်ဂါထာ”

အာယာစာမ မယံဘန္တေ အရိယေဟိ ဘိနန္ဒိတံ၊  
အနုကပ္ပံ ဥပါဒါယ၊ သီလံ နော ဒေထ နိဗ္ဗလံ။

ဘန္တေ-မြတ်စွာဟောဖော် တရားတော်ကို စွဲပျော် ကျင့်ပွား  
သံဃာတော်အရှင်သူမြတ်ဘုရား။ မယံ-သံသရာဝဋ်ဘေး၊ အမြန်  
အေးဖို့၊ ကြံတွေးလိုလား။ ဘုရားတပည့်တော်တို့သည်၊ အရိယေဟိ  
-ဖြူစင်မြင့်မြတ် တရားငါတ်ကြောင်း အရိယာဇာတ်ဝင် သူတော်စင်  
ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်၊ အဘိနန္ဒိတံ-အလေးတမူ အရေးယူလျက်



ကြည်ဖြူဆည်းကပ် အလွန်မြတ်နိုးနှစ်သက်အပ်သော၊ သီလံ-လေညာ သို့တိုင်၊ ရနံ့လှိုင်သည့် မွှေးကြိုင်ပျံ့သင်း၊ ကောင်းခြင်းစုလတ်၊ သီလ တော်မြတ်ကို၊ အာယာဗာမ-ပေးသနားတော်မူရန် အကြောင်းခံ၍ တောင်းပန် လျှောက်ထားကြပါကုန်၏ အရှင်မြတ်ဘုရား၊ တုမေ-အများ သတ္တဝါ ချမ်းသာရာကို မှန်စွာလိုလား အရှင်မြတ်ဘုရားတို့သည်၊ နောအမှောက်-အရှင်ထံမှောက် ခိုလှုံရောက်လာ၊ များမြောက်စွာလှ တပည့်တော်၊ တပည့်တော်မတို့အား၊ အနုကမ္ပ-သံသရာဝဋ်ဘေး တွေ့ကြုံရေးကို မျှော်တွေးစဉ်းစား အစဉ်သနားခြင်းကို၊ ဥပါဒါယ-ထောက်ထားသမှု အကြောင်းပြု၍၊ နိဗ္ဗလံ-အပြစ်လွတ်ကင်း သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ကြောင်းဖြစ်သော၊ သီလံ-လူအများတို့ ကျင့်ပွား ဘည်အပ် ငါးပါး (ရှစ်ပါး၊ ကိုးပါး) သောသီလတော်မြတ်ကို၊ ဒေထ-ရွတ်ဆိုမြွက်ကြား ပေးသနားတော်မူပါကုန် အရှင်သူမြတ်ဘုရား။

### “တရားတောင်းရန် ဂါထာ”

(က) သံသာရောဘယသောကေတိ၊ ပိဋိတာဒုက္ခိတာ မယံ။

တေတိ မောက္ခာယအာစေရော၊ ဒေသေတု ဓမ္မမုတ္တမံ။

ဘန္တေ-သတ္တဝါအပေါင်း ချမ်းသာကြောင်းဟု ထုံးဟောင်း ဓမ္မ၊ ဩဝါဒဖြင့်၊ နည်းပြညွှန်ကြား၊ ဆရာတော် အရှင်သူမြတ်ဘုရား။ မယံ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ဟုတ်မှန်ရာကို ကောင်းစွာမသိ၊ မိုက်မှောင်မိ သဖြင့် မချီနွမ်းလျ နေကြရပါကုန်သော တပည့်တော်၊ တပည့် တော်မတို့သည်၊ သံသာရေ-အပြစ်လည်း မဆုံးနိုင် အပျက်ကလည်း

မဆုံးနိုင်သည့်၊ ဘုံသုံးဆိုင် ဝဋ်မြေ၊ သံသရာစက်ဖွေ၌၊ သံသရန္တာ-  
မပြစ်လိုလဲ၊ မရှောင်လွှဲနိုင်သဖြင့်၊ အမြဲနိစ္စ၊ ကျင်လည်၍ နေကြရ  
ကုန်သည်ရှိသော်။ ဘယ သောကေဟိ-အိုနာသေရေး ကြောက်ဖွယ်  
ဘေးနှင့် ပူဆွေး သောက ကြောင့်ကြလွှမ်းမိုး အမျိုးမျိုးတို့ဖြင့်၊ (ငါ)  
အမျိုးမျိုးတို့သည်။ ပိဋိတာ-မပြတ်အမြဲ ညှင်းဆဲနှိပ်စက် အပ်ကုန်  
သည်ဖြစ်၍၊ ဒုက္ခိတာ-ကိုယ်စိတ် ညှိုးနွမ်း ပင်ပန်းဆင်းရဲ နေကြရ  
ပါကုန်ပြီဘုရား။ အာစေရော-သတ္တဝါဗိုလ်ထု ချမ်းသာမှုကို ရှေးရှု  
တွေးမြော် ကျေးဇူးရှင် (ဓမ္မကထိက) ဆရာတော်အရှင် မြတ်ဘုရား  
သည်။ တေဟိဘယ သောကေဟိ-ထိုအိုနာသေရေး ကြောက်ဖွယ်ဘေး  
နှင့်ပူဆွေးသောက ကြောင့်ကြလွှမ်းမိုး အမျိုးမျိုးတို့မှာ၊ မောက္ခာယ-  
သုခ ဘုံအမြန်ရောက်သဖြင့် လွတ်မြောက်ပါရခြင်းငှာ။ အမှာကံ-  
တရား ရေပေါက်တကြိုက်သောက်က များမြောက်ဒုက္ခ၊ ကင်းရှင်းပ  
မည်ဟု၊ စိတ်ချယုံစား တပည့်တော်၊ တပည့်တော်မတို့အား၊ ဥတ္တမံ-  
လောကီ သုခ၊ အနန္တဖြင့်၊ နှိုင်းဆခြင်းငှာ မစွမ်းသာသဖြင့် မွန်မြတ်  
လှစွာသော၊ ဓမ္မံ-ပစ္စုပ္ပန်သံသရာ နှစ်ပြာဒုက္ခ၊ ကင်းပစေကြောင်း။  
နည်းလမ်းထင်ရှား တရားတော်ကို၊ ဒေသေတု-ကရုဏာပွား မေတ္တာ  
ထား၍ ဟောကြားတော်မူပါ အရှင်မြတ်ဘုရား။ (ဝေါ) ဒေသေတု-  
သုတ္တန်က ဘယ်သို့လာ အဘိဓမ္မာက ဘယ်သဘောဟု၊ နည်းစုံစွာ  
အကျယ်ပြောလျက်၊ များဝေနေစိတ်ဝယ် ချောရအောင်၊ ဖွင့်ပြဟော  
တော်မူပါ အရှင်သူမြတ်ကြီးဘုရား။





## “တရားတောင်းဂါထာ”

(၁) သံသာရေဝေ မဟာရညေ၊ ဇာတိဝါဠေဟိ ပိဋိတေ၊  
တေဟိအမေပမောက္ခာယ၊ ဓမ္မံဒေသေတု ဒေသကော။

ဘန္တေ-ရှင်တော်ဟောကြား မြတ်တရားကို ပိုင်းပိုင်း ခြားခြား ထင်ရှားသိမြင် အရှင်သူမြတ်ဘုရား၊ သံသာရေ-ခန္ဓာ အာယတန ဓါတ် တရားတို့၊ မနားမရပ်၊ မပြတ်ဖြစ်မြဲ၊ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲဟု ဆိုအပ် သော။ မဟာရညေ-ကြောက်မက်ဖွယ်ပေါ့၊ တောမြိုင်ကြီး၌။ ဝေ- စင်စစ် ကေန့် အမှန်အားဖြင့်၊ ဇာတိ ဝါဠေဟိ-ပဋိသန္ဓေနေရခြင်း၊ အိုရခြင်း၊ နာရခြင်း၊ သေရခြင်း ဟုဆိုအပ်ကုန်သော ခြင်္သေ့၊ သစ်ကျား၊ ဆိုးဝါးများစွာ၊ သားရဲသတ္တဝါတို့သည်။ ပိဋိတေ-ကိုက်ခဲသတ်ဖြတ် နှိပ်စက် အပ်ကုန်သော။ အမေ-မရှောင်နိုင် မတိမ်းနိုင်၊ နှမ်းယိုင် ခွေလျှ၊ ကြီးနုကွကြောင့်၊ နေ့ညလွတ်ရေး၊ ကြံတွေးရည်ရော် တပည့် တော်၊ တပည့်တော်မတို့ကို၊ တေဟိ-ကြောက်မက်ဖွယ်အရေး၊ ထို ဘေးရန် အပေါင်းတို့မှ။ ပမောက္ခာယ-ဘေးဘယာ မနှောက်၊ ဝေးရာ ရောက်သဖြင့်၊ လွတ်မြောက်ရခြင်းငှာ၊ ဒေသကော-အများဝေနေ၊ ချမ်းသာစေဟု ပြေ (ပြည်) ရွာ လှည့်ပတ်၊ တရားမြတ်ကို၊ အထပ်ထပ် ဟောကြား ဆရာတော် အရှင်မြတ်ဘုရားသည်၊ အမှာကံ-တရား သည်သာ၊ အားထားရာဟု၊ မြဲစွာယူဆ၊ တပည့်တော်၊ တပည့်တော်မ တို့အား၊ ဓမ္မံ-ဆင်းရဲကင်းကွာ ချမ်းသာဆောင်တတ်-တရားတော် မြတ်ကို၊ ဒေသေတု-ကရုဏာပွား မေတ္တာထားလျက် ဟောကြား တော်မူပါ အရှင်သူမြတ်ကြီးဘုရား။

“တရားတောင်းဂါထာ”

(ဂ) သွာဒိတ္တာ ကာမိတ္တာလောကေ၊ ကိလေသဂ္ဂိဟိ ယေဇနာ၊  
သန္တိ တေသံ နိဗ္ဗာနာယ၊ ဝဿံ ဝဿ သုသီတလံ။

ဘန္တေ-တရားရေအေး အမြိုက်ဆေးကို တိုက်ကျွေးဖို့ရန်၊  
စိတ်အကြံပြင် သင်အံ(ကျင့်ကြံ)ကြိုးစား အရှင်မြတ်ဘုရား။ လောကေ  
-လူနတ်များစွာ၊ သတ္တဝါအပေါင်း ခိုအောင်းပျော်ကာ နေထိုင်ရာမှန်လှ  
ဤလောက၌၊ ကာမိတ္တာ-ဝတ္ထု ကိလေသနှစ်ထွေများစုံ၊ ကာမဂုဏ်တို့ကို၊  
ခုံမင်နှစ်ခြိုက် စွဲပိုက်လိုက်စား လိုလားကြကုန်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊  
(ငါ) လိုလားကြသည်၊ ဖြစ်ပါသောကြောင့်၊ ကိလေသဂ္ဂိဟိ-ရာဂဒေါသ၊  
မောဟစသား များပြားလှစွာ အတွင်းမှာစွဲလောင်ပြောင် တညီးညီး  
ကိလေသာမီးတို့သည်၊ သွာဒိတ္တာ-မရှောင်သာအောင် ကောင်းစွာ  
လောင်စွဲ အပ်ကုန်သော။ (ငါ) သွာဒိတ္တာ-ဝဲ သံသရာ၊ မလွှဲသာအောင်  
ပြင်းစွာတရဲရဲ လောင်စွဲ၍ နေကြကုန်သော။ ယေဇနာ-ကိလေ သာဟူ  
မီးပူကိုကြောက် ပြေးပေါက်ကိုရှာ၊ သူရောငါပါ၊ များစွာထောင်သောင်း၊  
လူအပေါင်းတို့သည်၊ (ငါ) သတ္တဝါ အပေါင်းတို့သည်၊ သန္တိ-စစ်စစ်မှန်စွာ  
ရှိကြပါကုန်၏။ တေသံဇနာနံ-ကိလေသာမီးဘေး ကင်းလွတ်ရေးကို  
မျှော်တွေးမှန်းဆ လိုလားကြသည် များစွာထောင်သောင်း ထိုလူ  
အပေါင်းတို့အား၊ (ငါ) ထိုသတ္တဝါ အပေါင်းတို့အား၊ တေသံ-ဘဝများစွာ  
သံသရာဝယ်၊ စွဲကာမပြတ် လောင်မြိုက်တတ်သည့် အမှောင်ငါတ်ကြီး  
ထိုကိလေသာမီးတို့ကို၊ နိဗ္ဗာနာယ-တမစကြွင်း၊ ပယ်ပြတ်ရှင်း၍၊  
ပူပြင်းခပ်သိမ်း ငြိမ်းအေးစေခြင်းငှာ၊ တွံ-တရားရေချမ်း ပြန့်ဝေကမ်းဖို့



မျှော်မှန်းကြိုးစား အရှင်မြတ်ဘုရားသည်၊ သုသိတလံ-သိတာရေမျှ၊  
ပမာပြလည်း မရနိုင်ရာ အလွန်ပင်အေးမြလှစွာသော။ ဝဿံ-  
ကိလေသာအပူဓာတ်၊ ကင်းစင်ပြတ်အောင်၊ ငြိမ်းသတ်တတ်စွာ၊ ဂုဏ်  
တေဇာကျော်ဟိုး တရားရတနာတည်းဟူသောမိုးဃ်ကို၊ ဝဿ-  
ဝဿာဟိ-သတ္တဝါ ဗိုလ်လူ၊ ခပ်သိမ်းသူကို၊ ကြည်ဖြူသနား၊ မေတ္တာ  
ပွားလျက်၊ အများအကျိုး၊ ဆောင်သည်ပိုးကာ၊ သွန်းဖြိုးရွာချတော်  
မူပါ အရှင်သူမြတ်ကြီးဘုရား။

(မှတ်ချက် ။ ။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာရှိသောရန် နှိုးဆော် ဂါထာများ  
ဘုရားပင့်၊ သီလတောင်း၊ တရားတောင်းဂါထာများကို ရွှေဘိုခရိုင်၊  
ကန့်ဘူလူမြို့နယ်၊ မြေမွန်ရွာ ဘကြီးတော် ဥပါသကာကြီး ဦးစိန်၊  
ဘလေး ဦးချိန်တို့ လျှောက်ထား၍ (၁၃၃၀)ပြည့်နှစ်က ရေးခဲ့ပါသည်)

“သာသနာရိပ်အေး-ဖြန့်ဝေပေးစို့”

ဗုဒ္ဓဿ သာသနံဒါနိ၊ ဆာယာဝသိတလံဒံ၊  
ပရေသံ ဆာယိကာစက္က-စ္ဆာယာယဒေန္တုသိတလံ။

ဂိမ္ပေ-နေရောင်ခြည်လွှမ်း၊ ရေကြည်ခန်းသဖြင့် လေသွင်း  
ဦးဆောင် ပူလောင်ပြင်းရာ နွေအခါ၌၊ ဆာယာ-အပင် ချင်းယှဉ်လျက်၊  
အခက်ချင်းဆုံ ရွက်လွှာခြုံ၍ ပူးငုံပွင့်သီး၊ မြိုင်ကြီးတံဆိပ်၊ သပြေ  
ညောင်စသော သစ်ပင်ရိပ်သည်၊ ပထိကာနံ-နေပူပြင်းတွင် ခရီးနှင့်  
သဖြင့် ပူအင်ကြီးမား ခရီးသွားသူ အပေါင်းတို့အား၊ သိတလံ-ပင်ရိပ်  
အောက်တွင် သက်ရောက်ဝင်က၊ ထိုခဏ၌၊ နှမ်းလျှောက်ငါးစေ၊ အမော



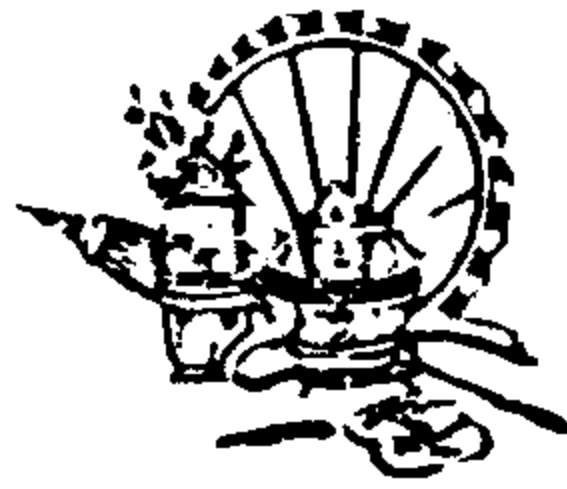
ပြေလျက် အနေသက်သာ စိတ်ပါရွှင်ပျ ချမ်းသာအေးမြခြင်းကို။ ဒံ ဒံဒန္တိ ဣဝ-သဘောဓမ္မတာ ဆောင်ကာမနေ့ ပေးဘိသကဲ့သို့။ ဝေ-  
ပင်မင်းရိပ်သာ၊ ချွေးသိပ်ရာကို ကောင်းစွာမနေ့ ပေးဘိထင်ရှား  
မခြားနမူ အလားတူစွာ။ ဒါနိ-သတ္တဝါအများ၊ ဘုန်းကံအားကြောင့်  
မြတ်ဖျားသာသနာ ရောင်ဝါပဝင်း၊ ထွန်းလင်းနေရာ ယခုအခါ၌၊  
ဗုဒ္ဓဿ-သစ္စာလေးဆင့် ရောင်စုံဝင့်လျက် ဖူးပွင့်လာခြား မြတ်ဘုရား၏  
သာသနံ-ဒုစရိုက်ဆိုး၊ အမှိုက်မျိုးကို ဖျက်ချိုးစေရန်၊ နည်းလမ်းမှန်ဖြင့်  
ဝေဘန်ညွှန်ပြ ဆိုဆုံးမရာ သဒ္ဓမ္မသုံးဖြာ သာသနာသည်၊ ပထိကာနံ-  
ဘေးရန်များစွာ သံသရာဘုံ၌ စုန်ကာဆန်ကာ၊ ဖန်ခါခါလျှင် ကျင်လည်  
ကျက်စား သံသရာခရီးသွား သတ္တဝါအများတို့အား သီတလံ-  
ကိလေသာအပူဘေး၊ ကင်းစင်ဝေးသဖြင့်၊ ငြိမ်းအေးစွာလှ၊ ချမ်းသာ  
အေးမြခြင်းကို၊ ဒံ ဒံဒန္တိ-ခုရောနှောင်ပါ မြတ်ချမ်းသာကို ဆောင်  
ကာလွယ်ကူ ကြည်ဖြူရွေးလျက် ပေးဆက်တတ်ပါပေ၏။ ဆာယိကာ-  
ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ သာသနာ၏ ရောင်ဝါဖြူးဖိတ်၊ ထူးသောအရိပ်ကို ခိုအိပ်  
နားသူ ရှင်လူခေါ်ခြား အမျိုးကောင်းသား၊ အမျိုးကောင်းသမီးတို့သည်၊  
ပရေသံ - ခုရေးနှောင်ရေး၊ ကြောက်ဖွယ်ဘေးဖြင့်၊ ရောထွေး  
ယှက်တင်၊ သံသရာတခွင်၌၊ အစဉ်သွားလာ၊ မြောပါနေကြခြား၊  
သတ္တဝါ အများတို့အား။ စက္ကန္တိယာယ-မြတ်စွာဘုရား တည်ထောင်  
ထားသည့် သုံးပါးသိက္ခာ သာသနာ၏ ရောင်ဝါဖြူးဖိတ် ထူးမြတ်သော  
အရိပ်၏။ သီတလံ- ပစ္စုပ္ပန်သံသာ နှစ်ပြာရန်ဘေး၊ ကင်းစင်ဝေးသဖြင့်၊  
ဆွေးမှုပူမှု၊ ဘေးအစုစုကင်းကွာ၊ ချမ်းသာအေးမြခြင်း၊ အရသာကို၊  
ဒေန္တ-ဂရုဏာဆက်၊ မေတ္တာဖက်၍ နှစ်သက်ကြည်ဖြူ အသစ်ဆက်

မူဖြင့် ရည်တူရရေး၊ အရှည်တွေးကာ ဖြန့်ပေးဝေငှ ကြပါကုန်လော့။  
(ငါ) ဒေန္တု-ဖြန့်ပေးဝေငှ နိုင်ကြပါစေကုန်သတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ဤသာသနာပြုရေး တိုက်တွန်းချက် ဂါထာကာ  
(၁၃၄၂)ခုနှစ်၊ ညောင်ရွှေ ပရိယတ္တိ စာစောင် (၂၄)နှစ်မြောက် စာစောင်  
၌၎င်း၊ (၁၃၄၀)ခုနှစ်၊ ကျွန်းကုန် ရွှေရတုသဘင်စာစောင်၌၎င်း ဖော်ပြ  
ခဲ့သော ဤစာပြုသူ ရေးခဲ့သော ဂါထာပင် ဖြစ်ပါသည်။ တရားပွဲ  
သိမ်းခါနီးတွင်သာသနာပြုရေး သတိပေး တိုက်တွန်းရန် သင့်လျော်  
သဖြင့် ဤကျမ်းစာ၌လည်း ဖော်ပြထားပါသည်။







“ဆတ္တာနိသံသ = ထီးလှူဒါန်းခြင်းအကျိုး (၈) ပါး”

- (က) ဆတ္တေစ သုဂတေ ဒတ္တာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တပေ။  
အဋ္ဌာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေမမ။
- (ခ) သီတံဥဏှံ နဇာနာမိ၊ ရဇောဇလ္လံန လိပ္ပတိ။  
အနုပဒ္ဒဝေါအနိတိစ၊ ဟောမိအပဝိတောသဒါ။
- (ဂ) သုရမစ္ဆဝိကောဟောမိ၊ ဝိသဒံ ဟောတိ ဟနသံ။  
ဆတ္တသတသတဿာနိ၊ ဘဝေသံသရတောမမ။
- (ဃ) သဗ္ဗာလင်္ကာရ ယုတ္တာနိ၊ တဿကမ္မဿ ဟဿ။  
ဣမံ ဇာတိံ ဌပေတွ မဇ္ဇကေ တရယန္တပ။
- (င) ကသ္မာ ဣမာယဇာတိယာ၊ နတ္ထိမေ ဆတ္တတရဏာ။  
မမသဗ္ဗံ ကတံကမ္ပံ၊ ဝိပုတ္တိံ ဆတ္တပတ္တိလာ။

(အံပုဒါနပါဠိ၊ ပ၊ ၃၅၈)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ဂဏဝရတ္တပေ-အမြတ်ဆုံး စင်စစ်အပေါင်းဖြစ်သော၊ သံဃေဝ-သံဃာတော်အား၎င်း၊ ဆတ္တေ-ဆောင်းမိုးစရာ ထီးတို့ကို၊ ဒတ္တာ-ပေးလှူခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ပြုခဲ့ထင်ရှား၊ ကံအားလျောက်ပတ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌာနိသံသေ-အဆင့်ဆင့်တိုးပွား၊ အကျိုးရှင်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သိတံ-အအေးအချမ်းကို၎င်း၊ ဥဏှံ-အပူကို၎င်း။ နဇာနာမိ-တရံတစ်ခါမျှ မသိရပေ။ မေ-ငါအား၊ ရဇောဇလုံ-မြူအညစ်အကြေးသည်၊ နလိပ္ပတိ-မလိမ်းကျံ မကပ်ငြိပေ၊ အဟံ-ငါသည်၊ အနုပဒ္ဒတေ-နှောင့်ယှက်ပူပန် ဘေးရန်မရှိသည်၊ ဟုတ္တာစ-ဖြစ်၍၎င်း၊ အနိတိ-ဘေးရန်လွန်ကဲ၊ ဆင်းရဲခြင်း မရှိသည်။ ဟုတ္တာစ-ဖြစ်၍၎င်း၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း။ အပစိတော-သူတစ်ပါးတို့ လေးစားကော်ရော် အရှိသေအပူဇော်ခံရသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။

(ဂ.ဃ) အဟံ-ငါသည်၊ သုခုမစ္ဆဝိကော-သိမ်မွေ့နူးညံ့သော ကိုယ်ရေအဆင်းရှိသူသည်။ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ မေ -ငါ၏။ မာနသံ-စိတ်နှလုံးသည်၊ ဝိသဒ္ဓိ-သန့်ရှင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဘဝေ-သံသရာဘဝ၌၊ သံသရတော-စုန်ဆန်ခဏ ကျင်လည်ရသော်၊ မမ-ငါ့အား။ သဗ္ဗာလင်္ကာရယုတ္တာနိ-အလုံးစုံများစွာ အဆင်းတန်ဆာနှင့် ယှဉ်စပ်ကုန်သော။ ဆတ္တသတ သဟဿာနိ-ထီးတသိန်းတို့သည်၊ တဿကမ္မဿ-ရှေးခါပြုဖန် ထိုကောင်းမှုကံ၏။ ငါဟဿာ-အကြောင်းကြောင့်၊ (ငါ) အံ့ဘွယ်ထူးဆန်း သတ္တိအစွမ်းကြောင့်၊ ဣမံဇာတိ-ယခုဖြစ်ရ ဤဘဝကို၊ ဌပေတွာန-ကြည်ထား၍၊ မေ-ငါ၏၊ မတ္တကေ-ဦးထိပ်၌၊ ဓာရယန္တိ-ဆောင်းမိုးကုန်၏။

(င) ကသ္မာ-အဘယ်ကြောင့်၊ ဣမာယဇာတိယာ-ယခု ဖြစ်ရ ဤဘဝ၌။ မေ-ငါအား၊ ဆတ္တဓာရဏာ-ထီးကိုဆောင်းခြင်းတို့သည်၊ နတ္ထိ-မရှိကုန်သနည်း။ မမ-ငါသည် ကတံ - ပြုအပ်သော။ သဗ္ဗကမ္မံ-ရှေးခါပြုဖန် အလုံးစုံသော ကံသည်။ ဝိမုတ္တိဆတ္တပတ္တိယာ-



အရဟတ္တဖိုလ်ဟူသော ထီးကိုရခြင်းငှာ။ ဟောတိ-အမှန်စင်စစ်  
ဖြစ်ပေသတည်း။ တသ္မာ-ထို့ကြောင့်၊ နတ္ထိ-မရှိ။ ဣဒံ-ဤအကျိုး  
သည်ကား၊ ဆတ္တဒါနသာ-ထီးလျှာရခြင်း၏၊ ဗလံ-အကျိုးပေတည်း။

“အကျိုး (၈)ပါးကား”

- ၁။ အပူဒဏ်၊ အအေးဒဏ် မခံစားရခြင်း။
- ၂။ ကိုယ်ခန္ဓာ၌ ပြုအညစ်အကြေးမတင် သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း။
- ၃။ အနှောင့်အယှက်ဘေးရန်ကင်းခြင်း။
- ၄။ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲခြင်းမှကင်းခြင်း။
- ၅။ သူတပါးတို့ ရိုသေလေးစားမှုကို ခံရခြင်း။
- ၆။ နူးညံ့သော ကိုယ်ရေအဆင်းရှိခြင်း။
- ၇။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်သော စိတ်နှလုံးရှိခြင်း။
- ၈။ နောက်ဆုံး အရဟတ္တ ဖိုလ်ထီးဖြူကို ဆောင်းရခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ထီးကိုလှူငြား၊ ကျိုးရှစ်ပါး၊ ထင်ရှားရမည်သာ။
- (ခ) ပူအေးကင်းစင်၊ ပြုမတင် ရန်ပင်ဝေးကွာမှာ။
- (ဂ) ဆင်းရဲကင်းပ၊ သူရိုသေ၊ ကိုယ်ရေ နူးညံ့စွာ။
- (ဃ) စိတ်စင်ကြယ်မှု ဖိုလ်ထီးဖြူ ရယူကျိုး ရှစ်ဖြာ။





“ဒုဿာနိသံသ = အဝတ်ပုဆိုး၊ သင်္ကန်း  
လှူဒါန်းခြင်း အကျိုး (၈)ပါး”

- (က) ဒုဿာနိ သုဂတေဒတွာ၊ သံယေဂဏ ဝရုတ္တပေ။  
အဋ္ဌာနိသံသေ အနုဘောပိ၊ ကပ္ပာနုစ္ဆဝိကေမပ။
- (ခ) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝိရဇော၊ သပ္ပဘာသော ပတာပဝါ။  
သိနိန္ဒံ ဟောတိမေဂတ္တံ၊ ဘဝေသံသရတောမပ။
- (ဂ) ဒုဿသတ သဟဿာနိ၊ သေတာပိတာစ လောဟိတာ။  
ဓာရေန္တိ ပတ္ထကေမယံ၊ ဒုဿဒါနသိဒ္ဓိလံ။
- (ဃ) ကောသေယျ ကပ္ပလိယာနိ၊ ခေါပ ကပ္ပါသိကာနိစ။  
သဗ္ဗတ္ထပဋိလဘာပိ တေသံနိဿန္တတောအဟံ။

(က) ဒုဿာနိ-အဝတ်ပုဆိုးတို့ကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူရခြင်းကြောင့်။  
(အကြွင်းတူပြီ။)

(ခ.ဂ) အဟံ-ငါသည်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော-ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော  
အဆင်းရှိ၏။ ဝိရဇော-မြူအညစ်အကြေးကင်းပေ၏။ သပ္ပဘာသော-  
ထွန်းပင်းပြောင် အရောင်ရှိ၏။ (ဝါ) ပြုံးပြုံးပြက်ပြက်အရောင်ထွက်၏။  
ပတာပဝါ-တန်ခိုးရှိ၏။ (ဝါ) တန်ခိုးကြီးပေ၏။ မေ-ငါ၏။ ဂတ္တံ-ကိုယ်  
သည်၊ သိနိန္ဒံ-ချောမောပြေပြစ်သည်။ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဘဝေ-သံသရာ  
ဘဝ၌၊ သံသရတော-များစွာဘဝကျင်လည်ရသော၊ မေ-ငါ့အား၊  
သေတာစ-မြူသည်လည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ (ဝါ) အမြူလည်း ဖြစ်ကုန်  
သော၊ ပိတာစ-အဝါလည်း ဖြစ်ကုန်သော၊ လောဟိတာစ အနီလည်း

ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒုဿသတ သဟဿာနိ-အဝတ်ပုဆိုး တသိန်း  
တို့သည်၊ မယံ-ငါ၏၊ မတ္တကေ-ဦးထိပ်ထက်၌၊ ဓာရေန္တိ-ဆောင်းမိုး  
ကုန်ပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ အဝတ်ပုဆိုး ကောင်းမွန်ပြည့်စုံစွာ ဖြစ်ရ  
ခြင်းသည်။ ဒုဿဒါနဿ-ပုဆိုးအဝတ်ကို လှူဒါန်းရခြင်း၏။ ဖလံ-  
ကောင်းစွာပွံ့ဖြိုး အကျိုးပေတည်း။

(ဃ) အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-ကျင်လည်ရသမျှ၊ အလုံးစုံသော  
ဘဝ၌၊ တေသံ-ထိုအဝတ်ပုဆိုးတို့၏၊ နိဿန္တတော- ပွံ့ဖြိုးတိုးတက်  
အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ကောသေယျကမ္မလိယာနိဝ-ပိုးပုဆိုးသကလ၊  
(ကမ္မလာ) ပုဆိုးတို့ကို၎င်း၊ ခေါမ ကပ္ပါသိ ကာနိဝ = ခေါမချည်ပုဆိုး၊  
ဝါချည်ပုဆိုးတို့ကို၎င်း၊ ပဋိလဘာမိ-ဆက်ဆက်မသွေ ရရှိပေ  
သတည်း။

စကားချပ် (က) ဂါထာအနက် ရှေးနှင့်တူပြီဖြစ်၍ မပေးတော့ပေ။  
နောက်၌လည်း အနက်တူရာ၌ ကျယ်ဝန်းမည်စိုး၍ ထပ်မပေးတော့  
မရေးတော့ပါ။ ဤအဝတ်ပုဆိုးလှူရကျိုး (၈) ပါးကို အဝတ်သင်္ကန်း  
လှူဒါန်းရကျိုး (၈) ပါးတူလည်း မှတ်ပါလေ။

အကျိုး (၈)ပါးကား ။ ။ ရွှေရောင်အဆင်းနှင့် တူသောအဆင်း  
ရှိခြင်း၊ ကိုယ်၌ဖြူအညစ်အကြေး ကင်းစင်ခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာမှ အရောင်  
အဝါ ဖြိုးဖြိုးပြက်ပြက်ထွက်ခြင်း၊ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာ  
အချိုးကျ ပြေပြစ်လှပခြင်း၊ ဖြူသော အဆင်းရှိသော အဝတ်ပုဆိုးတို့ကို  
ရရှိခြင်း၊ ဝါသောအဆင်းရှိသော အဝတ်ပုဆိုးတို့ကို ရရှိခြင်း၊ နိသော  
အဆင်းရှိသော အဝတ်ပုဆိုးတို့ကို ရရှိခြင်းတို့တည်း။



တနည်း ။ အလိုရှိလျှင် ပုဆိုးတသိန်းတို့ကို ရရှိနိုင်ခြင်း၊ အထူးထူးသော ပုဆိုးတို့ကို ခေါင်းထက်၌ ဆောင်းရခြင်း၊ အထူးထူးသော အမျိုးရှိသော ပုဆိုးတို့ကိုရခြင်း။

မှတ်ချက်။ အကျိုးနံပါတ် ၆၊ ၇၊ ၈ ယူပုံ (၂)မျိုး ယူကြသည့်အတိုင်း ဖော်ပြလိုက်ပေသည်။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အဝတ်သင်္ကန်း၊ ပေးလှူဒါန်း၊ ကျမ်းလာကျိုးရှစ်ဖြာ။
- (ခ) ရွှေရောင်အဆင်း၊ ညစ်ကြေးကင်း၊ ထွန်းလင်းကိုယ်ရောင်တိ။
- (ဂ) တန်ခိုးကြီးလစ် ကိုယ်ပြေပြစ် စင်စစ်ဖြစ်မည်သာ။
- (ဃ) ဖြူ နီ၊ ဝါဝင်း အဆင်းကောင်းပြတ် အဝတ်ပုဆိုး ရရှိရိုး၊ အကျိုး၍ရှစ်ဖြာ။

### တနည်း

- (ဃ) တစ်သိန်းပုဆိုး၊ အမျိုးမျိုး ဆောင်းပေး ရရှိချေ။ ရှစ်ထွေကျိုးပလာ။



“ပတ္တာနိသံသ = သပိတ်လှူခြင်းအကျိုး (၁၀) ပါး”

- က) ပတ္တေသုဂတေဒတ္တာန၊ သံဃေဂဏဝရတ္တပေ။  
ဒဿနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေမပ။
- ခ) သုဝဏ္ဏထာလေမဏိထာလေ၊ ရဇတေပိစထာလကေ။  
လောဟိတင်္ဂမယေထာလေ၊ ပရိဘုဉ္ဇာမိသဗ္ဗဒါ။
- ဂ) အနုပဒ္ဒဝေါအနိတိစ၊ တောမိအပပိတောသဒါ။  
လာဘိအန္ဓဿ ပါနဿ၊ ဝတ္ထဿ သယနဿစ။
- ဃ) နဝိနဿန္တိ မေဘောဂါ၊ ဌိတပိတ္တော ဘဝါမဟံ။  
ဓမ္မကာမော သဒါဟောမိ၊ အပ္ပက္ခေသောအနာသဝေါ။
- င) ဒေဝလောကေပနုဿေဝါ၊ အနုဗန္ဓာ ဣပေရုဏာ။  
ဆာယာယထာပိ ရုက္ခဿ၊ သဗ္ဗတ္ထနဇတန္တိပံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ၊ ၃၅၉)

(ခ) အဟံ-ဇာတိသည်၊ ပတ္တေ-သပိတ်တို့ကို၊ ဒတ္တာန-ရှေးဘဝက ပေးလှူခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ သုဝဏ္ဏထာလေစ-ရွှေခွက်တို့ကို၎င်း၊ မဏိထာလေစ-ပတ္တမြားခွက်(မြွှေခွက်) တို့ကို၎င်း၊ ရဇတေပိစ ထာလကေ-ငွေခွက်တို့ကို၎င်း-လောဟိတင်္ဂမယေထာလေ-ပတ္တမြားပြောက် (ကျောက်နီ) ဖြင့်ပြီးသော ခွက်တို့ကို၎င်း။ (ငါ) ပတ္တမြားပြောက် (ကျောက်နီ) ခွက်တို့ကို၎င်း။ သဗ္ဗဒါ - အခါခပ်သိမ်း။ ပရိဘုဉ္ဇာမိ-အလိုရှိသမျှ ခံစားသုံးဆောင်ပေး၏။

(ဂ) အဟံ-ဇာတိသည်၊ အနုပဒ္ဒဝေါ-နှောင့်ယှက်ပူပန် ဘေးရန် မရှိသည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၎င်း။ အနိတိ-ဘေးရန်လွန်ကဲ၊ ဆင်းရဲခြင်း



မရှိသည်။ ဟုတွာစ-ဖြစ်၍၎င်း။ သဒါ-နေရောညဉ့်ပါ အခါခပ်သိမ်း၊  
ဒေဝမနုဿာနံ-နတ်လူအပေါင်းတို့၏။ အပဓိတော-မြတ်နိုးကော်ရော်၊  
အပူဇော်ခံရသူသည်။ ဟောမိ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ အကြောင်းခံ  
သဖြင့် အမှန်မသွေ ဖြစ်ရပေ၏။ အန္ဓဿစ-ထမင်းကို၎င်း။ ပါနဿစ-  
သောက်ဖွယ်အဖျော်ကို၎င်း။ ဝတ္ထဿစ-အဝတ်ကို၎င်း။ သယနဿစ-  
နေထိုင်ဖွယ်ရာ အိပ်ရာနေရာကို၎င်း။ လာဘီ-ကောင်းမွန် ထူးခြား  
များပြားလှဘိ ရရှိခြင်းရှိသည်။ ဟောမိ-ရှေးကောင်းမှုကံအကြောင်း  
ခံသဖြင့် အမှန်မသွေ ဖြစ်ရပေ၏။

(ဃ) မေ-ငါ၏၊ ဘောဂါ-များပြားလှစွာ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည်၊  
နဝိနဿန္တိ-ရန်သူငါးချက် မနှောင့်ယှက်သဖြင့် မပျောက်မပျက်  
လေကုန်။ အဟံ-ငါသည်၊ ဌိငာစိတ္တော-မယိမ်းမယိုင် မြဲခိုင်ပကတိ  
တည်တံ့သောစိတ်ရှိသူသည်၊ ဘင်္ဂါမိ-အမှန်မသွေ ဖြစ်ရပေ၏။ သဒါ-  
အခါခပ်သိမ်း။ ဓမ္မကာမော-သူငယ်ကောင်းတရားကို လိုလားသူ  
သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ အန္တိမေ-အဆုံးဘဝ၌၊ အပ္ပက္ခေသော-  
ကိလေသာနည်းပါးသူသည်။ အနာသဝေါ-အာသေဝတရား မရှိ  
သူသည်။ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။

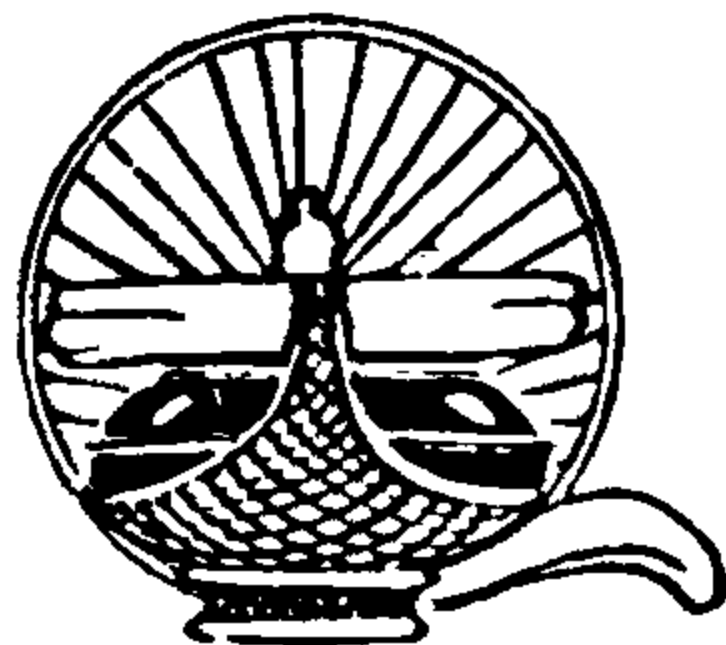
(င) ဒေဝလောကေဝါ-နတ်ပြည်၌၎င်း။ မနုဿေဝါ-လူ့ပြည်  
၌၎င်း။ ဣမေဂုဏာ-ရှေးကပြုဘူး ဤဂုဏ်ကျေးဇူးတို့သည်၊ ရုက္ခ  
ဿ-သစ်ပင်၏။ ဆာယာယထာပိ-အရိပ်ကဲ့သို့၊ မံ-ငါ့ကို-အနုဗန္ဓာ  
အစဉ်တစိုက် လိုက်ကြလေကုန်၏။ ဣမေဂုဏာ-ဤဂုဏ်ကျေးဇူး  
တို့သည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-သံသရာတစ်ခွင် ကျင်လည်ရသမျှ ဘဝအားလုံး၌၊  
မံ-ငါ့ကို၊ နဗဟန္တိ-မပစ်မပယ်၊ မပယ်မလွန်၊ မစွန့်ကြလေကုန်တကား။



အကျိုး (၁၀)ပါးကား - ရတနာတို့ပြင်ပြီးသော ကောင်းမွန်သော ခွက်အမျိုးမျိုးတို့ကို ရရှိခြင်း၊ ဘေးရန်ကင်းခြင်း၊ ကြောင့်ကြလွန်ကဲဆင်းရဲခြင်းကင်းခြင်း၊ နတ်လူတို့ ပူဇော်မှုကိုခံရခြင်း။ စားသောက်ဖွယ် အဝတ်အထည် အိုးအိမ် တိုက်တာ အိမ်ရာနေရာတို့ကို ရလွယ်ခြင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာ မပျက်မစီးခြင်း၊ တည်ကြည်သော စိတ်နှလုံး ရှိခြင်း၊ သူတော်ကောင်းတရားကိုလိုလားသူဖြစ်ခြင်း၊ ကိလေသာ နည်းပါးသူဖြစ်ရခြင်း၊ အဆုံးဘဝ၌ အာသဝေါကင်းကွာ ရဟန္တာ ဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သပိတ်လှူကာ၊ ကျိုးဆယ်ဝ၊ မှတ်ကြကျမ်းဂန်လာ၊
- (ခ) အိုးခွက်ကောင်းရ၊ ရန်ကင်းပ၊ ဒုက္ခကင်းရှင်းကွာ၊
- (ဂ) ပူဇော်တသွယ်၊ စားဝတ်ထယ်(ထည်)၊ ရလွယ်တိုက်အိမ်ရာ၊
- (ဃ) မပျက်ဥစ္စာ၊ စိတ်တည်စွာ၊ ဓမ္မာလိုလားကာ၊
- (င) နည်းကိလေသာ၊ ကင်းအာသဝါ၊ မှတ်ပါကျိုးဆယ်ဖြာ၊
- (စ) ကောင်းကျိုးဆယ်ထွေ၊ ရလိုပေ၊ လှူလေသပိတ်သာ။



“ဘောသဇ္ဇာနိသံသ = ဆေးလှူဒါန်းခြင်း

အကျိုး (၁၀)ပါး”

(က) ဘောသဇ္ဇံ သုဂတေဒတွာ၊ သံဃေဂဏ ဝရတ္တမေ၊  
ဒဿာနိသံသေ ဒနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေမမ။

(ခ) အာယုဝါ ဗလဝါမိရော၊ ဝဏ္ဏဝါ ယသဝါ သုခိ၊  
အနုပဒ္ဒဝေါ အနိတိစ၊ တောမိ အပစိတော သဒါ၊  
နပေပိယဝိယောကတ္ထိ၊ တဿနိသန္တတော မမ။

(အပဒါနပါဠိ-ပ-၃၆၃)

(က) အဟံ-ဇီသည်၊ သုဂတော-မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း။  
ဝရတ္တမေ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဂဏောသံဃေ-ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း။  
ဘောသဇ္ဇံ-ဘေးရောဂါဆိုး-ပျက်ချိုးပယ်ရေးဆေးကို။ ဒတွာ-ပေးလှူ၍၊  
(ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်။ မမ-ဇီ၏။ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ-ပြုခဲ့ထင်ရှား  
ကံအားလျှောက်ပတ်ကုန်သော။ ဒဿာနိသံသေ-အဆင့်ဆင့်တိုးတက်  
အကျိုးဆက် ဆယ်ပါးတို့ကို၊ အနုသောမိ-ကောင်းစွာမသွေ ခံစား  
ရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇီသည်၊ တဿဒါနဿ-ထိုဆေးအလှူ၏။ နိဿ  
န္တတော-ပွံ့ဖြိုးတိုးတက် အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ အာယုဝါ-အသက်  
ရှည်ခြင်းသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဗလဝါ-ခွန်အား ရှိသည်။ (ဝါ)  
ခွန်အား ကြီးမားခြင်းသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဝိရော-ဉာဏ်ယဉာ  
ရှိသည်။ ဟောမိ-၏။ ဝဏ္ဏဝါ-အဆင်းလှသည်၊ ဟောမိ-၏။ ယသဝါ-



အခြံအရံရှိသည်၊ (ငါ) အခြံအရံများသည်၊ ဟောမိ-၏၊ သုခိ-ချမ်းသာခြင်းရှိသည်၊ (ငါ) ချမ်းသာကြီးသည်၊ ဟောမိ-၏၊ အနုပဒ္ဒသေ၊ နှောင့်ယှက်ပူပန် ဘေးရန်မရှိသည်လည်း၊ ဟောမိ-၏၊ အနိတိဝ-ဆင်းရဲခြင်းမရှိသည်လည်း၊ ဟောမိ-၏၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပရေဟိ-သူတပါးတို့သည်၊ အပဓိတော-မြတ်နိုးကော်ရော် ပူဇော်အပ်သောသူသည်၊ ဟောမိ-ကောင်းစွာမသွေပြစ်ပေ၏။ မေ မမ-ငါအား၊ ပိယဝိယောဂေါ-ချစ်သောသူတို့နှင့် ကွေကွင်းရခြင်းသည်၊ နအတ္ထိ-နတ္ထိ-တရံတစိမရှိတော့ပါပေတကား။

အကျိုး (၁၀)ပါး - အသက်ရှည်ခြင်း၊ အားအင်ကောင်းခြင်း၊ ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၊ အခြံအရံများခြင်း၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာခြင်း၊ ဘေးရန်ကင်းခြင်း၊ ဆင်းရဲခြင်း ကင်းခြင်း၊ သူတပါးတို့အရိုအသေ ပူဇော်မှုကို ခံယူရရှိခြင်း၊ ချစ်သောသူတို့နှင့် မကွေကွင်းရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သက်ရှည်အားသာ၊ ဉာဏ်ပညာ၊ လွန်စွာအဆင်းလှ။
- (ခ) ခြွေရံများကာ၊ လွန်ချမ်းသာ၊ ရန်ဘယာကင်းစင်ပ။
- (ဂ) ဆင်းရဲကင်းပေ၊ သူရိုသေ၊ ချစ်ဆွေတူနေရ။
- (ဃ) ဆေးလှူရငြား၊ ကျိုးဆယ်ပါး၊ မှတ်သားသိပါကြ။
- (င) ယခုလည်းကောင်း၊ နောင်လည်းကောင်း၊  
အကြောင်းမှန်ပေစွ။
- (စ) ကောင်းကျိုးလိုငြား၊ သူတော်များ၊ ကြိုးစားအားထုတ်ကြ။

“ဥပါဟနာနိသံသ = ဘိနပ်လှူရခြင်းအကျိုး (၃)ပါး”

- (က) ဥပါဟနေဇိနေဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တမေ၊  
တိဏာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) ဟတ္ထိယာနံ အဿယာနံ၊ သိဝိကာသန္ဓမာနိကာ၊  
သဌိသတသဟဿာနိ၊ ပရိဝါရေန္တိ မံ သဒါ။
- (ဂ) မဏိမယာ တဗ္ဗမယာ၊ သောဏ္ဏရဇတပါဒကာ၊  
နိဗ္ဗတ္တန္တိ ပဒုဒ္ဓရေ-ဘဝေသံသရတောမမ။
- (ဃ) နိယာမံသတိဓာဝန္တိ၊ အာဂုအာစာရသောဓနံ၊  
ဣမေဂုဏေ ပဋိလဘော၊ တဿနိဿန္တတော အဟံ။  
(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၃)

(က) ဇိနေ-ငါမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်အား၎င်း။ ဝရတ္တမေ-  
နတ်လူညွတ်ရုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဂဏေ-သံဃေ စုပေါင်းများစွာ  
ဂိုဏ်းသံဃာအာ၎င်း၊ ဥပါဟနေ-ဘိနပ်တို့ကို၊ ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေး  
လှူခဲ့၍၊ (ဝါ) သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-ငါအား၊  
ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ရှေးကကြောင်းခံ ကောင်းမှုကံအား လျှောက်ပတ်  
ကုန်သော၊ တိဏာနိသံသေ-ပွဲ၊ ဖြိုးကြီးမား အကျိုးဆက်သုံးပါးတို့ကို။  
အနုဘောမိ-အမှန်မသွေ ခံစားရပေ၏။

(ခ) ဟတ္ထိယာနံ-ဆင်ယာဉ်၎င်း၊ အဿယာနံ-မြင်းယာဉ်၎င်း၊  
သိဝိကာ-ထမ်းစင်၎င်း၊ သန္ဓမာနိကာ-သံလျှင်၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သဌိ  
သတသမာဿာနိ-အမျိုးမျိုးထူးဆန်း၊ ခြောက်သန်းသောယာဉ်  
တို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပရိဝါရေန္တိ-လိုရာခဏ  
ပို့ဆောင်ကြတို့၊ ဥပုသ်အမှန် ဝန်းရံ (ခြံရံ) ကြလေကုန်၏။



(ဂ) မဏိမယာ-ပတ္တမြားဖြင့်ပြီးကုန်သော၊ (ငါ) ပတ္တမြားစီကုန်သော၊ တမ္ဗမယာ-ကြေးနီဖြင့် ချုပ်လုပ်ကုန်သော-(ကမ္မလိကာ ကမ္မလာ (သကလတ်) ဖြင့် ချုပ်လုပ်ကုန်သော မူကွဲ) သောဏ္ဏ ရတေ ပါဒကာ-ရွှေခြေနင်း၊ ငွေခြေနင်းတို့သည်၊ ဘဝေ-အပြစ်များစွာ ဘဝသံသရာ၌၊ သံသရတော-ကျင်လည်ရသော၊ မမ-ငါအား-ပဒုဒ္ဓါရေ၊ ခြေလှမ်းတိုင်း၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ကြကုန်၏။

(ဃ) အာဂုအာစာရသောဓနံ-မကောင်းသောအကျင့်တို့ကို သုတ်သင်တတ်သော။ နိယာမံ-အရိယာမဂ်သို့၊ သတိ-သတိယော-ကောင်းစွာမှတ်မိ သတိတို့သည်၊ ဓာဝန္တိ -သက်ဝင်သောအား ပြေးသွားကြကုန်၏။ အဟံ-ငါသည်၊ တဿ-ထိုဘိနပ်ကို လှူဒါန်းရခြင်း၏၊ နိဿန္တတော-ပွံ့ပြိုးတိုးတက် အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ဣမေဂုဏေ-ဤအကျိုးကျေးဇူးတို့ကို၊ ပဋိလဘေ-အမှန်မသွေ-ရရှိပေသတည်း။

အကျိုး (၃)ပါးကား - ဆင်ယာဉ်၊ မြင်းယာဉ်စသော ယာဉ်အမျိုးမျိုးကိုရခြင်း၊ ပတ္တမြားစသော ရတနာဖြင့်ပြီးသော ခြေနင်းတို့ကိုရခြင်း၊ ကောင်းသောသတိတရားရှိခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘိနပ်လှူငြား၊ ကျိုးသုံးပါး၊ မှတ်သားသိစေရာ၊
- (ခ) ရတနာခြေနင်း၊ ဆင်ယာဉ်မြင်း၊ ကောင်းခြင်းသတိပါ၊
- (ဂ) အကျိုးဆက်သုံးခု၊ ရရှိမှု၊ မှတ်ရှုကျမ်းအလား၊

“ပါဒကနိသံသ = ခြေနင်းလှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

ပါဒကော သုဂတေဒတွာ၊ သံဃဂဏဝရတ္တမေ၊  
ဣဒ္ဓိပါဒကမာရယု၊ ဝိတရာမိ ယဒိစ္ဆကံ။

(အပဒါနပါဠိ ၁-၃၆၃)

သုဂတေ-တရားကောင်းစကား မိန့်ပြတ်ကြားသည့် မြတ်စွာ  
ဘုရားအား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-နတ်လူညွတ်ရုံး အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊  
ဂဏသံဃေ-စုပေါင်းများစွာ ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း၊ ပါဒကော-သဲကြိုး  
မတပ် ညှပ်၍စီးနင်း ခြေနင်းတို့ကို၊ ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့ရ  
သောကြောင့်၊ ဣဒ္ဓိဒါနကံ-တန်ခိုးခြေနင်းကို၊ အာရယု-ကောင်းစွာ  
အပြီးတက်စီး၍၊ ယဒိစ္ဆကံ-အလိုရှိတိုင်၊ ဝိတရာမိ-မျှတမသွေ နေရ  
ပေ၏။

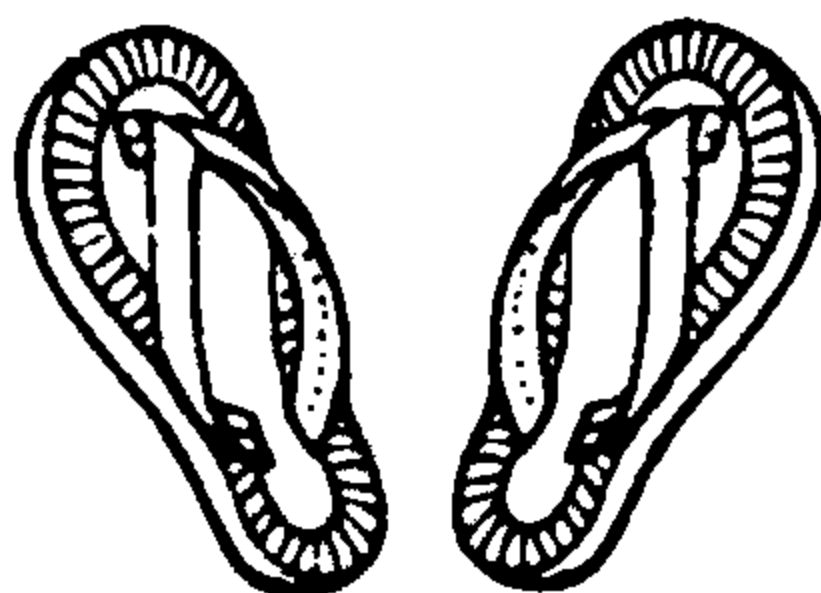
အကျိုးကားတစ်ပါး

တန်ခိုးဣဒ္ဓိပါဒ်ဟူသော ခြေနင်းကိုရ ရှိနိုင်ခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

(က) ခြေနင်းလှူလတ်၊ ဣဒ္ဓိပါဒ်၊ ရအပ်တန်ခိုးသာ။

(ခ) ချမ်းသာသွားမှု၊ အကြောင်းပြု၊ ကောင်းမှုဖြစ်သည်သာ။





“ဝါသိအာနိသံသ = ပဲခွပ် (သင်ရုန်း၊ တားမ)  
လှူဒါန်းခြင်းအကျိုး (၈)ပါး”

- (က) စိတ္တဗန္ဓန သမ္ပဒါ၊ သုကတာဝါသိယော ဗဟု၊  
ဒတ္တာန ဗုဒ္ဓသေဌဿ၊ သံဃဿစတထေဝတံ။
- (ခ) အဋ္ဌာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေမမ၊  
သုရောတောမ ဝိသာရီစ၊ ဝေသာရဇ္ဇေသုပါရမိ။
- (ဂ) ဓိတိဝိရိယဝါ တောမိ၊ ပဂ္ဂတိတမနောသဒါ၊  
ကိလေသစ္ဆေဒနံညာဏံ၊ သုခမံအတုလံသုတိ၊  
သဗ္ဗတ္ထပဋိလဘာမိ၊ တဿနိဿန္တတောအတံ။

(အပဒါနပါဠိ ပ-၃၅၉)

(က) အဟံ-ဇာတိ၊ သုကတာ-ကောင်းစွာပြုလုပ် အပ်ကုန်  
သော၊ စိတ္တဗန္ဓန သမ္ပဒါ-လှပဆန်းကြယ်သော အမွှေး အဖွဲ့တပ်အပ်  
ကုန်သော ဗဟု များစွာကုန်သော၊ ဝါသိယော-ပဲခွပ် (သင်ရုန်း၊ တားမ)  
တို့ကို၊ ဗုဒ္ဓသေဌဿ-နတ်လူဆည်းကပ် ဘုရားမြတ်အား၎င်း။  
တထေဝ-ထိုမှတပါးသာလျှင်ဖြစ်သော၊ သံဃဿ-မြတ်စွာဘုရား၏  
ရင်ဖွားတော်ခေါ် သံဃာတော်အား၎င်း၊ ဒတ္တာန-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေး  
လှူဒါန်းခဲ့ရသောကြောင့်။

(ခ) မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ရှေးကအကြောင်းခံ ကောင်း  
မှုကံအား လျောက်ပတ်ကုန်သော။ အဋ္ဌာနိသံသေ-အဆင့်ဆင့်တိုးပွား  
အကျိုးရှင်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-အမှန်ပသွေ ခံစားရပေ၏။ အဟံ-

ငါသည်၊ သူရော-ရဲရင့်သည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ အဝိသာရီဝ-ရွံ့ရှား  
ခြင်းကင်းသည်လည်း၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဝေသာရဇ္ဇေသု-ဝေသာ  
ရဇ္ဇဉာဏ်တို့၌၊ ပါရမီ-အထွဋ်အထိပ် အပြီးအဆုံးသို့ရောက်သည်၊  
ဟောမိ-၏။

(ဂ) ဓိတိ-တုန်လှုပ်ခြောက်ခြား ယိမ်းပါးကင်းဘိ တည်ကြည်  
ခြင်းရှိသည်။ ဟောမိ-၏။ ဝီရိယဝါ-စွဲမြဲသော လုံ့လရှိသည်။ ဟောမိ-  
၏။ သဒ္ဓါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပဏ္ဍဟိတမနော-ချီးမြှောက်အပ်သော စိတ်ရှိ  
သည်။ ဟောမိ-၏။ အဟံ-ငါသည်၊ တဿ-ထိုပဲခွပ် (သင်စုန်း၊  
စားမ)ကို လှူဒါန်းရခြင်း၏။ နိဿန္တတော-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အကျိုး  
ဆက်ကြောင့်၊ ကိလေသဓမ္မဒနံ-ကိလေသာကို ဖြတ်တတ်သော။  
သုခမံ-သိမ်မွေ့သော၊ ဉာဏံ-အမြင်မှန်ဉာဏ်ကို၊ ပဋိလဘာမိ-ရရှိပေ  
၏။ သဗ္ဗတ္ထ-ခပ်သိမ်းသော ဘဝ၌၊ (ဝါ) သံသရာတစ်ခွင် ကျင်လည်ရ  
သမျှ ဘဝအားလုံး၌၊ အတုလံ-သူတပါးတို့ အတုမရှိသော၊ သုစိ-  
သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်းကို၊ ပဋိလဘာမိ-ရရှိပေ၏။

အကျိုး ရှစ်ပါးကား - ၁။ ရဲရင့်သူဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ ရွံ့ရှားခြင်း ကင်းသူ  
ဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ဝေသာရဇ္ဇဉာဏ်ကိုရခြင်း၊ ၄။ တည်ကြည်မှု သမာဓိ  
ရှိခြင်း၊ ၅။ လုံ့လဝီရိယရှိခြင်း၊ ၆။ တက်ကြွသောစိတ်ရှိခြင်း၊  
၇။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်ခြင်း၊ ၈။ ကိလေသာကိုပယ်ဖြတ်တတ်သော  
မဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်ခြင်း။



**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) သင်ဓုန်း၊ ဓားမ၊ လှူအိန်းက၊ ရကြကျိုးရှစ်ဝ၊
- (ခ) ရဲရင့်ရွံ့ကင်း၊ တည်ကြည်ခြင်း၊ ရှိရင်းစိတ်တက်ကြွ၊
- (ဂ) စင်ကြယ် လုံ့လ၊ ဝေသာရ၊ ရိယမဂ်ဉာဏ်ရ၊
- (ဃ) ကောင်းကျိုးရည်မှန်း၊ မြတ်ရဟန်း၊ လှူအိန်း ဝါသိက။

“သတ္တကာနိသံသ = ဓားငယ်လှူအိန်းရကျိုး (၅)ပါး”

- (က) အကတ္တသေအဓရသေ၊ သုဓောတေသတ္တကေ ဗဟု၊  
ပသန္တစိတ္တောဒတွာန၊ ဗုဒ္ဓေသံဃေတထေဝတံ။
- (ခ) ပညာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေမမ၊  
ကလျာဏမိတ္တံ ဝီရိယံ၊ ခန္တီစ မေတ္တသတ္တကံ။
- (ဂ) တဏှာသလ္လဿ ဆိန္ဒုတ္တာ၊ ပညာသတ္တံ အနုတ္တရံ၊  
ဝဇီရေနသမံ ဉာဏံ၊ တေသံနိဿန္တတော လဘော။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၀)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ အကတ္တသေ-မကြမ်းတမ်းကုန်သော၊  
အဓရသေ-မရန်ရင်းကုန်သော၊ သုဓောတေ-ကောင်းစွာဆေးအပ်ကုန်  
သော။ ဗဟု-များစွာကုန်သော၊ သတ္တကေ-ဓားငယ်တို့ကို၊ ပသန္တ  
စိတ္တော-သဒ္ဓါယိုဖိတ်ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ဗုဒ္ဓေဝ-သစ္စာ  
လေးပါး တရားသိမြင် ဘုရားရှင်အား၎င်း၊ တထေဝ-ထိုမှတစ်ပါး  
သာလျှင် ဖြစ်သော၊ သံဃေဝ-မြတ်ဘုရား၏၊ ရင်ဖွားတော်ခေါ် သံဃာ  
တော်အား၎င်း။ ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်။

(ခ.ဂ) မမ-ငါ၏ ကမ္ဘာနုစ္ဆဝိကေ-ရှေးကအကြောင်းခံ  
ကောင်းမှုကံအား လျောက်ပတ်ကုန်သော။ ပဉ္စာနိသံသေ-အဆင့်ဆင့်  
တိုးပွား အကျိုးဆက်ငါးပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ကောင်းစွာမိမိ ရရှိ  
ခံစားရပေ၏။ အဟံ-ငါသည်၊ ကလျာဏ မိတ္တဉ္စ-ကောင်းကျိုးလိုလား  
လေးစားအပ်သော မိတ်ဆွေခင် ပွန်းကောင်းကို၎င်း။ ဝိရိယဉ္စ-လုံ့လ  
ကို၎င်း၊ ခန္တီဓ-သည်းခံခြင်းကို၎င်း၊ မေတ္တာသတ္တကဉ္စ-မေတ္တာတည်း  
ဟူသော လက်နက်ထူးကို၎င်း။ တဏှာသလ္လဿ-တဏှာတည်း  
ဟူသော ဆူးငြောင့်ကို၊ ဆိန္ဒတ္တာ-ပြတ်တတ်သောကြောင့်၊ အနုတ္တရံ-  
တုမရှိသော၊ ပညာသတ္တဉ္စ-ပညာလက်နက်ကို၎င်း၊ ဝရီရေနသမံ-  
ဝရီရန်နှင့်တူသော၊ ဉာဏံ-ထက်မြတ်လျင်မြန်ဉာဏ်ကို၎င်း၊ တေသံ-  
ထိုစားငယ်တို့ကို၊ ဒါနဿ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူပေးလှူရခြင်း၏၊ နိဿန္တ  
တော-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ လဘော-ကောင်းစွာ  
မသွေ ရရှိပေသတည်း။

အကျိုးငါးပါးကာ - ၁။ အဆွေခင်ပွန်းတို့နှင့် တွေ့ဆုံပေါင်း  
ရခြင်း။ ၂။ လုံ့လဝိရိယရှိခြင်း။ ၃။ သည်းခံမှုခန္တီတရားနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။  
၄။ မေတ္တာဓာတ်လက်နက်ထူးရှိခြင်း။ ၅။ ထက်မြတ်သောဉာဏ်  
ပညာနှင့်ပြည့်စုံခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) စားငယ်လှူငြား၊ အကျိုးငါး၊ ထင်ရှားရမည်သာ၊
- (ခ) မိတ်ကောင်းတွေ့ဘိ၊ လုံ့လရှိ၊ မှတ်သိသည်းခံပါ၊
- (ဂ) မေတ္တာပြည့်လှုံ၊ ပညာဉာဏ်၊ ငါးတန်ကျိုးများသာ။



“သုစိအာနိသံသ = အပ်လျှူအိန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) သုစိယောသုဂတောဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တပေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) နသံသယော ကင်္ခေစ္ဆေ၊ အဘိရူပေါစ ဘောဂဝါ၊  
တိက္ခပညော သင်္ခါ တောမိ၊ သံသရက္ခော ဘဝါဘဝေ။
- (ဂ) ဂတ္ထိရုံ နိပုဏံဌာနံ၊ အတ္ထံ ဉာဏေန ပဿယိ၊  
ဝဇီရဝ္ဋသမံ ဉာဏံ၊ တောတိ မေ တမဃာကနံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၀)

(က) အဟံ-ဇာတိသည်၊ သုဂတေ-ကောင်းသောစကား ဟောမိန့်  
ကြားသည့် မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း။ ဝရတ္တပေ-နတ်လူသွတ်ရုံး အမြတ်  
ဆုံးဖြစ်သော၊ ဂဏေသံဃေ-စုပေါင်းများစွာ ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း။  
သုစိယော-သင်္ကန်းအထည်၊ ဖွဲ့သိချုပ်ရန်၊ အမှန်ဖြစ်လတ်အပ်တို့ကို။  
ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလျှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မနုစ္ဆ  
ဝိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-တိုးတက်ကြီးပွား အကျိုးဆက်ငါးပါး  
တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ကောင်းစွာမသွေ ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇာတိသည်၊ ဘဝါဘဝေ-ဘဝကြီးငယ် အသွယ်သွယ်၌၊  
သံသရက္ခော-မပြတ်အစဉ် ကျင်လည်ရသည်ရှိသော်၊ သင်္ခါ-အခါခပ်  
သိမ်း။ နသံသယော-သို့လောသို့လော တွေးတောမှု မရှိသူသည်။  
ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏၊ ကင်္ခေစ္ဆေ-ထင်ယောင်စိုးဝါး ယုံမှားခြင်းကို  
မြတ်နိုင်သူသည်၊ တောမိ-၏၊ အဘိရူပေါစ-အလွန်အဆင်းလှသူ

သည်လည်း၊ ဟောမိ-၏၊ ဘောဂဝါစ-တွင်ပများပြောင်၊ သုံးဆောင်  
ဗွယ်ရာ၊ များစွာသော စည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသူသည်။ ဟောမိ-၏၊ တိက္ခ  
ပညော-ထက်မြတ်သော ပညာရှိသူသည်၊ ဟောမိ-အမှန်မသွေ ဖြစ်  
ရပေ၏။

(ဂ) အဟံ-သည်၊ ဂမ္ဘီရံ-သိမြင်သို့ခက်ခဲ နက်နဲသော၊ နိပုဏံ-  
သိမ်မွေ့သော၊ ဌာနံ-အရာကို၎င်း၊ အတ္ထံ-အကြောင်းကို၎င်း၊ ဉာဏေန-  
ခွဲခြမ်းဝေဖန်တတ်သောဉာဏ်ဖြင့်၊ ပဿယိ-မြင်ပြီ။ မေ-ငါအား၊  
ဝဇီရဂ္ဂသမံ-ထက်မြတ်လှငြား၊ ဝရဇိန်အဖျားနှင့်တူသော။ မောဟ  
ဃာကနံ-ဉာဏ်မီးတန်ဆောင် မထွန်းပြောင်အောင် မဲမှောင်လှောင်  
ဆိုက် မောဟအမှိုက်ကို တိုက်ရိုက်ဆတ်ဆတ် ပယ်သတ်တတ်သော၊  
ဉာဏံ-ဉာဏ်သည်၊ ဟောတိ-ကောင်းစွာမသွေ ဖြစ်ပေ၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ တွေးတောယုံမှားမှုကင်းသူ  
ဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ အဆင်းလှပခြင်း၊ ၃။ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း၊  
၄။ နက်နဲသိမ်မွေ့သော အကြောင်းအရာကို ခွဲခြမ်းဝေဖန်ကာ သိ  
မြင်ခြင်း၊ ၅။ မောဟကို ပယ်သတ်နိုင်သော ထက်မြတ်သော ပညာနှင့်  
ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အပ်ကိုလှူကာ၊ ကျိုးငါးဝ၊ မှတ်ကြသိစေရာ၊
- (ခ) ယုံမှားကင်းပ၊ အဆင်းလှ၊ ဘောဂပြည့်စုံမှာ၊
- (ဂ) ထက်မြတ်ဉာဏ်ရှိ၊ ကြောင်းရာသိ၊ မှတ်သိကျိုးငါးဖြာ။



“နဝဇ္ဈေဒနာနိသံသ = လက်သည်းလှီးစား  
လှူဒါန်းရကျိုး (၅)ပါး”

- (က) နဝဇ္ဈေဒနေ သုဂတေ၊ ဒတွာသံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) ဒါသိဒါသေ ဂဝေဿေ၊ ဘတကေနာဋကေ ဗဟူ၊  
နာပိတေ ဘတ္တကေ သူဒေ၊ သဗ္ဗတ္ထေဝ လဘာမတံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၀)

(က) အဟံ-ဇာတိသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဂဏုတ္တမေ-စုပေါင်း  
နေလတ်၊ ဂိုဏ်းပြတ်ဖြစ်သော၊ သံဃေ-သံဃာတော်အား၎င်း။ နဝ  
ဇ္ဈေဒနေ-လက်သည်းလှီးစားတို့ကို။ ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့၍၊  
(ငါ) ပေးလှူခဲ့သောကြောင့်၊ မမ-အား၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊  
ပဉ္စာနိသံသေ-တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇာတိသည်၊ ဒါသိဒါသေ-ကျွန်းမိန်းမ၊ ကျွန်ယောက်ျား  
တို့ကို၎င်း။ ဂဝေဿေ-နွား၊ မြင်းတို့ကို၎င်း ဘတ္တကေ-လိုရာစေပါး  
အလုပ်သမားတို့ကို၎င်း။ ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ နာဋကေ-  
ကချေသည်တို့ကို၎င်း။ နာပိတေ-ဆတ္တာသည်တို့ကို၎င်း။ ဘတ္တကေ-  
ထမင်းချက်သမား ဖြစ်ကုန်သော၊ သူဒေ-စပိုသည်တို့ကို၎င်း။  
သဗ္ဗတ္ထေဝ-ကျင်လည်ခဲ့သမျှ ဘဝအားလုံး၌သာလျှင်၊ လဘာမိ-  
ကောင်းစွာပကတိ ရရှိပေ၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောက်၊ အလုပ်သမား အစေအပါးများစွာရှိခြင်း၊ ၂။ နွား၊ မြင်းများစွာကို ရရှိခြင်း၊ ၃။ ဖျော်ဖြေသူ ကချေသည်များစွာကိုရခြင်း၊ ၄။ ဆတ္တာ သည်တို့ကိုရခြင်း၊ ၅။ ထမင်းချက်စပိုသည် တို့ကိုရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လက်သည်းလှီးတား၊ ပေးလှူငြား၊ ငါးပါးကျိုးရသည်၊
- (ခ) ကျွန်၊ နွား၊ ကချေ၊ ဆတ္တာပေ၊ ချက်စေစပိုသည်၊
- (ဂ) ခြွေရံဖြစ်ငြား၊ ဤငါးပါး၊ ထင်ရှားရနိုင်သည်။

“ဝိဂ္ဂုပနတာလဝဏ္ဏာနိသံသယ = ယပ် (ထန်းယပ်ဝန်း) လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၈)ပါး”

- (က) ဝိဂ္ဂုပနေသုဂတေဒတွာ၊ တာလဝဏ္ဏေဝ သောဘဏေ၊  
အဋ္ဌာနိသံသေအနုဘောပိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေမပ။
- (ခ) သီတံဥဏှံ နာဇနာပိ၊ ပရိဋ္ဌာတော နဝိဇ္ဇတိ၊  
ဒရထံနာဘိ ဇာနာပိ၊ ဝိတ္တသန္တာပနံ မပ။
- (ဂ) ရာဂဂ္ဂိ ဒေါသမောတဂ္ဂိ၊ မာနဂ္ဂိဒိဋ္ဌိအဂ္ဂိစ၊  
သဗ္ဗဂ္ဂိ နိဗ္ဗုတာမယံ၊ တဿနိဿန္တတောမပ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၀)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-ကောင်းသောတရား ဟောဖော် ကြားသည့် မြတ်စွာဘုရားအား၊ သောဘနေ-ကြည်ရှုချင်ဖွယ်၊ တင့်တယ်လှပကုန်သော၊ ဝိဂ္ဂုပနေ-ယပ်လေခပ် ရန်ပြစ်ကုန်သော၊ တာလ



ဝဏ္ဏောစ-ထန်းရွက်ယပ်တို့ကိုလည်း။ ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊  
ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ရှေးကပြုဖန် ကောင်းမှုကံအား လျှောက်ပတ်  
ကုန်သော။ အဋ္ဌာနိသံသေ-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အကျိုးဆက်ရှင်ပါးတို့ကို၊  
အနုဘောမိ-သုံးဆောင်ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သိတံ-အအေးကို၎င်း၊ ဥဏှံ-အပူကို၎င်း၊  
န ဇာနိမိ-မသိပေ။ မေ-ငါ့အား၊ ပရိဋ္ဌာဟော-ပူလောင်ခြင်းပူအိုက်  
ခြင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-တရံတဆစ်မျှ မပြစ်မရှိပေ၊ အဟံ-ငါသည်၊  
ကာယံ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဒရထံ-မနေသာအောင် လွန်စွာထန်ပြင်း ပူပန်  
ခြင်းကို၊ နာဘိဇာနမိ-အမှန်ပကတိ မသိရပေ။ မမ-ငါ့အား၊ ဝိတ္တ  
သန္တာပနံ-ဝိတ်ပူပန်ခြင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-မရှိရပေ။

(ဂ) မယံ-ငါ၏၊ တဿအနဿ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ထိုယပ် အလှူ၏၊  
နိဿန္တတော-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ရာဂဂ္ဂိ-ရာဂမီး  
သည်၎င်း၊ မာနဂ္ဂိစ-မာနမီးသည်၎င်း၊ ဒိဋ္ဌိအဂ္ဂိစ-မှားယွင်းသော  
အယူရှိခြင်း ဒိဋ္ဌိမီးသည်၎င်း၊ သဗ္ဗဂ္ဂိ-ဘဝများစွာ စွဲလောင်ပါမည်  
ကြောက်ဖွယ်ရာ အပြစ်ဆုံးမီးအားလုံးသည်၊ မမ-ငါ့အား၊ နိဗ္ဗုတာ-  
ချုပ်ပျောက်ဇာတ်သိမ်း ငြိမ်းလေပြီတကား။

အကျိုးရှင်ပါးကား - ၁။ အအေးဒဏ်မခံစားရခြင်း၊ ၂။ အပူ  
ဒဏ်မခံစားရခြင်း၊ ၃။ ဝိတ်ပူပန်မှုကင်းခြင်း၊ ၄။ ကပ်ငြိစွဲလန်းမှု  
ရာဂမီး၊ ၅။ အမျက်ထွက်မှုဒေါသမီး၊ ၆။ တွေဝေမှိုက်မဲမှုမောဟမီး၊  
၇။ ထောင်လွှားမှုမာနမီး၊ ၈။ အယူလွဲမှားမှု ဒိဋ္ဌိမီးဘေး ငြိမ်းအေးခြင်း။

**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ယပ်ဝန်း၊ ထန်းယပ်၊ လှူဒါန်းလတ်၊ ရအပ်ကျိုးရှစ်ပါး၊
- (ခ) အေးဒဏ်၊ ပူဒဏ်၊ စိတ်ပူပန်၊ ကင်းပြန်ထိုသုံးပါး။
- (ဂ) ရာ ဒေါ မော မာ၊ ဒိဋ္ဌိ မီးစာ၊ ကင်းကွာ ဤငါးပါး၊
- (ဃ) အေးချမ်းစေမှု၊ အကြောင်းစု၊ မှတ်ပြုသိစေသား။

“မောရဟတ္ထစာမရ = ဥဒေါင်းမြီးယပ်၊ သားမြီးယပ်  
လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

မောရဟတ္ထ စာမရိယော၊ ဒတွာသံဃေ ဂဏုတ္တပေ၊  
ဥပသန္တ ကိလေသောတံ၊ ဝိတရာမိ အနင်္ဂဏော။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၁)

ဂဏုတ္တပေ-စုပေါင်းနေလတ် ဂိုဏ်းမြတ်ဖြစ်သော၊ သံဃေ-  
မြတ်ဘုရား၏ ရင်ဖွားတော်ခေါ် သံဃာတော်အား၊ မောရ ဟတ္ထ-  
ဥဒေါင်းမြီးယပ်တို့ကို၎င်း၊ စာမရိယော-သားမြီးယပ်တို့ကို ၎င်း၊ ဒတွာ-  
သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဥပသန္တ  
ကိလေသော-ငြိမ်းအေးသော ကိလေသာရှိသည်။ အနင်္ဂဏော-ပူပန်  
ညစ်ထေး ကိလေသာအညစ်အကြေးမရှိသည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝိတ  
ရာမိ-ကောင်းစွာမသွေ နေရပေ၏။

အကျိုးတစ်ပါး - ကိလေသာ အပူဘေးကင်းဝေး သဖြင့်  
ငြိမ်းအေးခြင်း အကျိုးရှိသည်။



ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဥဒေါင်းမြီးယပ်၊ သားမြီးယပ်၊ လှူလတ်အကျိုးမှာ၊
- (ခ) အေးချမ်းသာမှု၊ အကြောင်းပြု၊ ကောင်းမှုဖြစ်သည်သာ၊
- (ဂ) ကိလေပူဘေး၊ ကင်းစင်ဝေး၊ ငြိမ်းအေးချမ်းသာရာ။

“ပရိသာဝန - ဓမ္မာကရဏ = ရေစစ်ဓမ္မာရိုဏ်း  
လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ပရိသာဝနနေ သုဂတေ၊ ဒတ္တာဓမ္မာကရတ္တပေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေပမ။
- (ခ) သဗ္ဗေသံသမတိက္ကမ္မ၊ ဒိဗ္ဗံအာယံ လဘာမဟံ၊  
အပ္ပသယျောသဒါတောမိ၊ စောရပစ္စတ္ထိကေဟိဝါ။
- (ဂ) သတ္ထေနဝါ ဝိသေနဝါ၊ ဝိတေသပ္ပိန ကုဗ္ဗတေ၊  
အန္တရာမရဏံ နတ္ထိ၊ တေသံနိဿန္တတော မမ။

(၃-၃၊ အပဒါနပါ၊ ပ-၃၆၁)

(က) အဟံ-ဇာတိသည်၊ သုဂတေ-ကောင်းသောတရား၊ ဟောဖော်  
ကြားသည့် မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပရိသာဝန-ရေစစ်တို့ကို၎င်း၊  
ဓမ္မာကရတ္တပေ-မြတ်သောဓမ္မာရိုဏ်းတို့ကို၎င်း၊ ဒတ္တာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ  
ပေးလှူခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ-  
ကုန်သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇာတိသည်၊ သဗ္ဗေသံ ခပ်သိမ်းကုန်သော နတ်တို့  
ထက်၊ သမတိက္ကမ္မ ကုသိုလ်အကြောင်းဆက်၊ ဆတက်ကဲခွန်၊

ပိုလွန်၍၊ ဒိဗ္ဗ-နတ်၌ဖြစ်သော၊ အာယံ-ရုပ်နာမ်မပျက် အသက်ကို၊  
လဘာမိ-ရပေ၏။ အဟံ-ဇာတိသည်၊ (ဝါ) ငါ့ကို၊ စောရပစ္စတ္တိကောဟိ  
ဝါ-လွန်စွာဆိုးသွမ်း၊ ကြမ်းတမ်းရန်မူ ခိုးသူ ရန်သူတို့သည်လည်း၊  
သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ အပ္ပသယော-မလွှမ်းမိုး မနှိပ်စက်အပ်သူသည်၊  
(ဝါ) မနှိပ်စက်နိုင်သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။

(ဂ) သတ္တေနဝါ-လွန်စွာထက်မြတ် လက်နက်ဖြင့်၎င်း၊ ဝိသေ  
နဝါ-လတ်တလောလျှင်မြန် သေစေရန်ဟု စိမ့်ပြုကြိတ် အဆိပ်ဖြင့်၎င်း၊  
မမ-ဇီအား၊ ဝိဟေသမ္ပိ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ကျင်နာလွန်ကဲ ဆင်းရဲခြင်း  
ကိုလည်း၊ နကုဗ္ဗတေ-မပြုမလုပ်နိုင်ချေ။ တေသံ-ထိုရေစစ် ဓမ္မကရိုဏ်  
တို့ကို၊ ဒါနဿ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူရခြင်း၏၊ နိဿန္တတော-ဖွံ့ဖြိုး  
တိုးတက် အကျိုးဆက်ကြောင့် မမ-ဇီအား၊ အန္တရာမရဏံ-သက်တန်း  
ကာလအတွင်း၌ သေဆုံးရခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-ဘယ်ဘဝမှာမှ မရှိရပေ  
တကား။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ၂။ မိမိအား  
ရန်သူတို့မအောင်နိုင်ခြင်း၊ ၃။ လက်နက်ဘေးအဆိပ်ဘေးမှ ကင်း  
ဝေခြင်း၊ ၄။ ကိုယ်စိတ်ဆင်းရဲအောင် သူတပါးမညှင်းဆဲနိုင်ခြင်း၊  
၅။ သက်တမ်းမကုန်မီ မသေနိုင်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ' ဓမ္မကရိုဏ်းရေစစ်၊ လှူဒါန်းလစ်၊ ဖြစ်ရာအကျိုးငါး၊  
(ခ) ရန်သူနိုင်ရ၊ သက်ရှည်လှ၊ ကင်းပ အဆိပ်ထား၊  
(ဂ) သက်တန်းပြည့်နေ၊ မညှင်းပေ၊ ရစေအကျိုးများ။



“တေလဓာရာနိသံသ = ဆိကျည် (ဆိဗူး၊ ဆိပုံး)  
လှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၅) ပါး”

(က) တေလဓာရေ သုဂတေဒတွာ၊ သံဃေဂဏ ဝရတ္တမေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။

(ခ) သုစာရုရူပေါ သုဘဒ္ဒေါ၊ သုသမုဂ္ဂတမာနသော၊  
အဝိက္ခိတ္တမနော ဟောမိ၊ သဗ္ဗာရက္ခေဟိ ရက္ခိတော။

(အပဒါန ပါဠိ၊ ပ-၃၆၁)

(က) အဟံ-ဇီသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊  
ဂဏေသံဃေအား၎င်း၊ တေလဓာရေ-ဆိကျည် (ဆိဗူး၊ ဆိပုံး) တို့ကို၊  
ဒတွာ-သဒ္ဓါ၊ ကြည်ဖြူပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်။ မမ-အား၊  
ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန် သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-တို့ကို၊ အနုဘောမိ၏။

(ခ) အဟံ-ဇီသည်၊ သုစာရုရူပေါ-ကြည်ရှုချင်ဖွယ်၊ အလွန်တင့်  
တယ်သော ရုပ်အဆင်းရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ သုဘဒ္ဒေါ-  
မတိမ်းမစောင်း၊ အလွန်ကောင်းသူသည်၊ ဟောမိ-၏။ သုသမုဂ္ဂတ  
မာနသော-အလွန်တက်ကြွသော စိတ်ရှိသူသည်၊ ဟောမိ-၏။ အဝိ  
က္ခိတ္တမိတ္တော-စိတ်ဓာတ်ချွတ်ယွင်း ပျံ့လွင့်ခြင်းကင်းသူသည်၊ (ငါ) မပျံ့  
လွင့်သော စိတ်ရှိသူသည်။ ဟောမိ-၏။ သဗ္ဗာရက္ခေဟိ-အတွင်းအပြင်  
စိစဉ်ချင့်ထောက် အလုံးစုံသော အစောင့်အရှောက်တို့ဖြင့် ရက္ခိတော-  
အမြဲမပြတ် စောင့်ရှောက်အပ်သောသူသည် ဟောမိ-ဖြစ်ပေ၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ လွန်စွာအဆင်းလှသူဖြစ်ခြင်း၊  
၂။ အလွန်ကောင်းသူဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ အလွန်တက်ကြွသော စိတ်ရှိသူ  
ဖြစ်ခြင်း၊ ၄။ မပျံ့လွင့်သော စိတ်ရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၅။ အတွင်းအပြင်  
အလုံးစုံ အစောင့်အရှောက်ရှိသူဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဆီကျည်၊ ဆီဗူး၊ လှူပေးဘူး၊ မှတ်ဦးကျိုးငါးပါး၊
- (ခ) အဆင်းလှပ၊ ကောင်းမြတ်လှ၊ တက်ကြွစိတ်ဓါတ်အား၊
- (ဂ) စိတ်ပျံ့ကင်းဘိ၊ စောင့်ရှောက်ရှိ၊ မှတ်သိကြစေသား။

“သူစိဃရာနိသံသ = အပ်ကျည်လှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၃)ပါး”

- (က) သူစိဃရေသုဂတေဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တမေ၊  
တိဏာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆကေမမ။
- (ခ) စေတောသုခံ ကာယသုခံ၊ ဣရိယာပထဇံသုခံ၊  
ဣမေဂုဏေ ပဋိလဘေ၊ တဿနိဿန္ဒတောအတံ။

(၃-၃၊ အပ.ပါ.၁-၃၆၁)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊  
ဂဏဝသံဃေ-အား၎င်း၊ သူစိဃရေ-အပ်ထည့်ဘို့ရန်၊ စိမ့်ပြုလတ်  
အပ်ကျည်တို့ကို။ ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-အား၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်  
သော၊ တိဏာနိသံသေ-တိုးတက်ဖြစ်ပွား အကျိုးဆက်သုံးပါး ကိုကို၊  
အနုဘောမိ-၏။



(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ တဿဒါနဿ-ထိုအပ်ကျည်ကို၊ သဒ္ဓါ-  
ကြည်ဖြူ ပေးလှူရခြင်း၏၊ နိဿန္တတော-အကျိုးဆက်ကြောင့်၊  
စေတောသုခံ-စိတ်ချမ်းသာခြင်းကို၎င်း၊ ကာယသုခံ-ကိုယ်ချမ်းသာ  
ခြင်းကို၎င်း။ ဣရိယာပထဇံ-လျောင်းထိုင်ရပ်သွား လေးပါးသော  
ဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သော၊ သုခံ-ချမ်းသာခြင်းကို၎င်း။ ဣမေ  
ဂုဏေ-ဤအကျိုး ကျေးဇူးတို့ကို၊ ပဋိလဘေ-မုချမသွေ ရရှိပေ၏။

အကျိုးသုံးပါးကား - ၁။ ဣရိယာပုထ်ကြောင့်ဖြစ်သော  
ချမ်းသာမှုကို ရရှိခြင်း၊ ၂။ ကိုယ်ချမ်းသာခြင်း၊ ၃။ စိတ်ချမ်းသာခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အပ်ကျည်လှူကာ၊ ကျိုးသုံးဝ၊ ရကြသိစေရာ၊
- (ခ) ဣရိယာပုထ်မှာ၊ လွန်ချမ်းသာ၊ တဖြာကိုယ်စိတ်ပါး၊
- (ဂ) အကျိုးသုံးချက်၊ စဉ်အဆက်၊ မပျက်ရမည်သာ။



“အံသဗဒ္ဓေါနိသံသ = အံသကိုဋ် လှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၃)ပါး”

- (က) အံသဗဒ္ဓေ ဇိနေ ဒတွာ၊ သံဃေဂဏာဝရုတ္တပေ၊  
တိဏာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) သဒ္ဓဗ္ဗေ ဂါမံ ဝိန္ဒာမိ၊ သရာမိဒုတိယံဘဝံ၊  
သဗ္ဗတ္ထ သုစ္ဆဝိ၊ ဟောမိ၊ တဿနိဿန္တတော အဟံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၁-၂)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနေ-ဟရ်ငါးပါးကို ထွားထွားညက်  
ညက်၊ ပယ်ဖျက်အောင်မြင် ဘုရားရှင်အား၎င်း၊ ဝရုတ္တပေ-သော၊  
ဂဏေသံဃေ-အား၎င်း၊ အံသဗဒ္ဓေ-အံသကိုဋ်တို့ကို၊ ဒတွာ-ကြောင့်၊  
မမ-အား၊ အနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော။ တိဏာနိသံသေ-တို့ကို၊ အနု  
ဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(စကားချပ်။ ။ အံသကိုဋ်ကား ယခုခေတ်ကိုယ်၌  
စွပ်စိတ်သော အကျိုးအဝတ်ကဲ့သို့ မဟုတ်ပေ။ ကိုယ်၌ပတ်စွဲဝတ်  
သော သင်းပိုင်ကဲ့သို့ အဝတ်ထည်တည်း)

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ တဿ-ထိုအံသကိုဋ်ကို လှူဒါန်းရခြင်း၏။  
နိဿန္တတော-အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ သဒ္ဓဗ္ဗေ-သူတော်ကောင်းတရား  
၌၊ ဂါမံ-ဆောက်တည်ရာကို ဝိန္ဒာမိရ၏။ ဒုတိယံဘဝံ-ဒုတိယဘဝ  
ကို၊ သရာမိ-အမှတ်ရအောက်မေ့နိုင်၏။ သဗ္ဗတ္ထ-ကျင်လည်ခဲ့သမျှ ဘဝ  
အားလုံး၌၊ သုစ္ဆဝိ-ကောင်းမွန်သော ရေအဆင်းရှိသည်၊ ဟောမိ-  
ဖြစ်ရပေ၏။



အကျိုးသုံးပါးကား - ၁။ ကိုယ်ရေအဆင်း ကောင်းမွန်ခြင်း၊  
၂။ သူတော်ကောင်းတို့ တရားတော်ကို သိမြင်ရခြင်း၊ ၃။ ဒုတိယ  
ဘဝကို အောက်မေ့သိမြင်နိုင်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) ကိုယ်ရေဆင်းလှ၊ တရားရ၊ ဒုဘဝ သိမြင်ရာ၊

(ခ) အံသကိုဋ်လှူကာ၊ ကျိုးသုံးဝ၊ မုချရမည်သာ။

“ကာယဗန္ဓနာနိသံသ = ခါးပန်းကြိုးလှူဒါန်းခြင်း  
အကျိုး (၆)ပါး”

(က) ကာယဗန္ဓေ ဇိနောဒတ္တာ၊ သံဃေ ဂဏဝရတ္တမေ၊  
ဆာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။

(ခ) သမာဓိသုနကမ္မာမိ၊ ဝသီတောမိ သမာဓိသု၊  
အဘောဇ္ဇ ပရိသောဏောမိ၊ အာဒေယျဝစနော သဒါ။

(ဂ) ဥပဋ္ဌိတသတိတောမိ၊ တာသောပယံနဝိဇ္ဇတိ၊  
ဒေဝလောကေပနုဿေဝ၊ အနုဗန္ဓာ ဣပေရုဏာ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၂)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနော-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊ ဂဏ  
သံဃေ-အား၎င်း၊ ကာယဗန္ဓေ-ခါးပန်းကြိုးတို့ကို၊ ဒတ္တာ-ကြောင့်၊  
မမ-အား၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊ ဆာနိသံသေ-ဆင့်ဆင့်တိုး  
တက် အကျိုးဆက်ခြောက်ပါးတို့ကို၊ အနုသောမိ-ပိုင်ပိုင်မိမိ ရရှိခံစား  
ရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇီသည်၊ သမာဓိသု-ပထမဇ္ဈာန်စသော သမာဓိတို့၌၊ နကမ္ဘာမိ-မယိမ်းမယိုင် မြဲခိုင်ဖွဲ့ချုပ် မတုန်လှုပ်ပေ။ သမာဓိသု-ပထမ ဇ္ဈာန်စသော သမာဓိတို့၌၊ ဝသီ-အလေ့အကျင့်ရှိပြီးသူသည်။ ဟောမိ- ဖြစ်ပေ၏။ အဘောဇ္ဇပရိသော-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာကောင်းစွာ ယှဉ်တွဲ လွန်ခိုင်မြဲသဖြင့် မပြိုကွဲသော ပရိတ်သတ်ရှိသူသည်။ သဒါ-အခါခပ် သိမ်း၊ အာဒေယျဝစနော-နာယူထိုက်သော စကားရှိသည်၊ ဟောမိ- ဖြစ်ရပေ၏။

(ဂ) အဟံ-ဇီသည်၊ ဥပဋ္ဌိတသတိ-ထင်သောသတိရှိသည်။ (ငါ) သတိကောင်းသူသည်၊ ဟောမိ-၏၊ မယံ-ဇီအား၊ တာသော-စိတ်ဝယ် မသန့် ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-တရံတစ် မရှိပေ။ ဒေဝလောကေ ဝါ-နတ်ပြည်၌၎င်း၊ မနုဿေဝါ-လူ့ပြည်၌၎င်း၊ ဣမေဂုဏာ-ဤ အကျိုးတရားတို့သည်၊ မမ-ဇီအား၊ အနုဗန္ဓာ-အစဉ်တစိုက် လိုက်ပါ ကြလေ ကုန်သတည်း။

အကျိုးခြောက်ပါးကား - ၁။ ပထမဇ္ဈာန်စသော သမာဓိတို့၌ မတုန်လှုပ်ခြင်း၊ သမာဓိတရားတို့၌ အလေ့အကျင့်များခြင်း၊ ၂။ ညီ ညွတ်သော ပရိသတ်ရှိခြင်း၊ ၃။ စကားကို နာယူသူရှိခြင်း၊ ၄။ သြဇာ အာဏာ ကောင်းခြင်း၊ ၅။ ထင်သောသတိရှိခြင်း၊ သတိ ကောင်းခြင်း၊ ၆။ စိုးရိမ်ထိတ် လန့်မှုမရှိခြင်း။





### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ခါးပန်းကြိုးလှူ၊ အကျိုးပူ၊ မှတ်ယူ ဤခြောက်ပါး၊
- (ခ) ရှာန်စိတ်တည်ကြည်၊ လေ့ကျင့်မှီ၊ ညီညွတ်ပရိသတ်များ၊
- (ဂ) အာဏာတည်ရှိ၊ ထင်သတ်၊ ကင်းဘိ စိုးထိတ်လန့်များ၊
- (ဃ) ကောင်းကျိုးခြောက်ဖြာ၊ ရနိုင်ရာ၊ လှူပါခါးကြိုးများ။

“အာဓာရဏာနိသံသ = သပိတ်ခြေလှူအိန်းရခြင်း  
အကျိုး (၅) ပါး”

- (က) အာဓာရဏေ ဇိနော ဒတ္တာ၊ သံဃေ ဂဏေ ဝရတ္တမေ၊  
ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ ဒါယာဒေါ၊ အစလောတောမိ ကေနစိ။
- (ခ) ယေကေဝိမေသုတာဓမ္မာ၊ သတိဉာဏပ္ပဗောဓနာ၊  
တောမေနဝိနဿန္တိ၊ ဘဝန္တိ သုဝိနိစ္ဆိတာ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၂)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနော-အား၎င်း။ ဝရတ္တမေ-သော။ ဂဏေ  
သံဃေ-အား၎င်း။ အာဓာရဏေ-သပိတ်ခြေတို့ကို၊ ဒတ္တာ-ကြောင့်၊  
ပဉ္စဝဏ္ဏေဟိ-ဖြစ်ပေါ်ထင်ရှား၊ အကြောင်းငါးပါးတို့ဖြင့်၊ ဒါယာဒေါ-  
အမွေခံရသူသည်၊ ဟောမိ-၏၊ ကေနစိ-နှောင့်ယှက်ခြင်းပြု တစုံတရာ  
ကြောင့်၊ အစလော-တုန်လှုပ်ခြင်း မရှိသူသည်၊ ဟောမီ-၏။

(ခ) မေ-ငါသည်၊ သုတာ-နာယူမှတ်သား၊ ကြားအပ်ကုန်သော၊  
ယေကေဝိ-ခပ်သိမ်းဥသို့ အလုံးစုံကုန်သော။ ဓမ္မာ-တရားတို့သည်၊  
သတိဉာဏပ္ပဗောဓနာ-အမှတ်သတိနှင့် အသိဉာဏ်တို့ကို၊ နိးကြား



ပွင့်လင်းစေကုန်လျက်။ မေ-ငါ၏၊ တော-နှုတ်ဖြင့် ရွတ်ပွားဆောင်  
ထားပြီးသည့်အတိုင်း၊ (ဝါ) နှုတ်၌မြဲအောင် ဆောင်ထားပြီးသည့်  
အတိုင်း။ နဝိနဿန္တိ-မပျောက်ပျက်လေကုန်။ သုဝိနိစ္ဆိတာ-  
ကောင်းစွာပိုင်ပိုင် ဆုံးဖြတ်နိုင်ကုန်သည်၊ ဘဝန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ အကြားအမြင်များခြင်း၊ ၂။ သတိ  
ကောင်းခြင်း၊ ၃။ ဉာဏ်ပညာကြီးခြင်း၊ ၄။ ဆောင်ထားအပ်  
သောအတတ်ပညာများ မမေ့ပျောက်ခြင်း၊ ၅။ ကောင်းစွာဆုံးဖြတ်  
နိုင်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သပိတ်ခြေလှူ၊ အကျိုးမူ၊ မှတ်ယူဤငါးပါး။
- (ခ) သုတ သတိ၊ ပညာရှိ၊ တတ်သိမေ့နိုင်ငြား။
- (ဂ) ဆုံးဖြတ်နိုင်လတ်၊ ကျိုးငါးရပ်၊ ရအပ်သိစေသား။

“ဘာဇနာနိသံသ-အိုးလှူဒါန်းရခြင်း အကျိုး (၃)ပါး”

- (က) ဘာဇနေပရိဘာဂေ၊ ဒတွာဇိနေ ဂဏုတ္တမေ၊  
တိဏာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆကေ မမ။
- (ခ) သောဏ္ဏမယေ မဏိမယေ၊ အထောပိ ဗလိကာမယေ၊  
လောဟိတင်္ဂ မယေဝေ၊ လဘာမိ ဘာဇနေ အတံ။
- (ဂ) ဘရိယာ ဒါသဒါသိ၊ တတ္ထိဿရထ ပတ္တိကေ၊  
ဣတ္ထိ ပတိဗ္ဗတာဝေ၊ ပရိဘောဂါနိ သဗ္ဗဒါ။
- (ဃ) ဝိဇ္ဇာ မန္တပဒေဝေ၊ ဝိဝိဓေ အာဂမေ ဗတု၊  
သဗ္ဗသိပ္ပံ နိသာမေမိ၊ ပရိဘောဂါနိ သဗ္ဗဒါ။

(က) အဟံ-ဇီသည၊ ဇိနေစ-ဇီးမာရ်အောင်မြင် ဘုရားရှင်အား  
၎င်း။ ဂဏုတ္တမေစ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်ငြား၊ ရိုဏ်းသံဃာအား၎င်း၊ ဘာဇ  
နေပရိဘောဂေ-အိုးခွက်များပြောင်၊ အသုံးအဆောင်တို့ကို၊ ဒတ္တာ-  
ပေးလှူခဲ့၍၊ (ငါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-  
ကုန်သော၊ တိဏာနိသံသေ-တိုးတက်ကြီးပွား၊ အကျိုးဆက်သုံးပါး  
တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ရရှိခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇီသည၊ သောဏ္ဏမယေစ-ရွှေဖြင့်ပြီးသောအိုးတို့  
ကို၎င်း၊ (ငါ) ရွှေအိုးတို့ကို၎င်း၊ မဏိမယေစ-ပတ္တမြားအိုးတို့ကို၎င်း၊  
အထောပိ-ထိုမှတစ်ပါးလည်း၊ ဖလိကာမယေစ-ဖလ်အိုးတို့ကို၎င်း။  
လောဟိတင်္ကမယေ-ပတ္တမြားပြောက် (ကျောက်နီ) ဖြင့် ပြီးကုန်သော၊  
ဘာဇနေစေဝ-အိုးတို့ကို၎င်း။ လဘာမိ-ကောင်းစွာမသွေ ရရှိပေ၏။

(ဂ) အဟံ-ဇီသည၊ ဘရိယာစ-မယားတို့ကို၎င်း၊ အိသအိသိစ-  
ကျွန်ယောက်ျား၊ ကျွန်မိန်းမ တို့ကို၎င်း။ ဟတ္ထိဿရထပတ္တိကေစ-  
ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ခြေသည်သူရဲတို့ကို၎င်း။ ပတိဗ္ဗတာ-လင်၏  
အကြိုက်၊ လင်၏အလိုသို့ လိုက်တတ်ကုန်သော။ ဣတ္ထိစေဝ-မိန်းမ  
တို့ကို၎င်း၊ ပရိဘောဂါနိစ-အထွေထွေများပြောင်၊ အသုံးအဆောင်  
ပစ္စည်းတို့ကို၎င်း၊ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ လဘာမိ-ရှေးကံထောက်ပံ့  
အကြောင်းသင့်သဖြင့် မလင့်ပုံသေ ရရှိပေ၏။

(ဃ) အဟံ-ဇီသည၊ ဝိဝိဓေ-အမျိုးမျိုးအစား၊ များလှကုန်သော၊  
ဝိဇ္ဇာစ-အတတ်ပညာတို့ကို၎င်း၊ မန္တပဒေစေဝ-ဗေဒင် မန္တန်ပုဒ်တို့

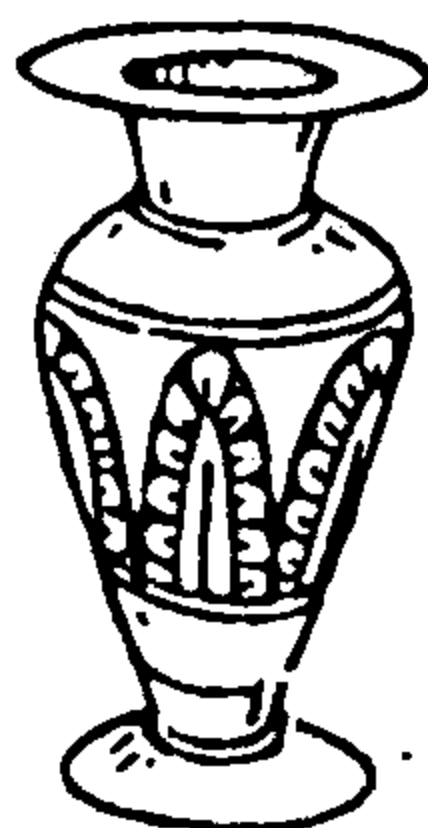


ကို၎င်း၊ ဗဟု-အထူးထူးအပြားပြား များလှစွာကုန်သော၊ အာဂမေဓ-  
သင်ကြားဆောင်ရန် ကျမ်းဂန်တို့ကို၎င်း၊ သဗ္ဗသိပ္ပန္န-သိမှတ်ဖွယ်  
အဖုံဖုံ အတတ်အလုံးစုံကို၎င်း၊ နိဿမေမိ-ကောင်းစွာပိုင်ပိုင် သင်ယူ  
နိုင်၏။ သဗ္ဗဒါ-သိမ်း၊ ပရိဘောဂါနိတို့ကို၊ လဘာမိ-ရရှိပါပေသတည်း။

အကျိုးသုံးပါးကား - ၁။ ရွှေ၊ ပတ္တမြား ဖလ်တို့ဖြင့်ပြီးသော  
အိုးတို့ကိုရရှိခြင်း၊ ၂။ ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ စစ်သည်၊ ကျွန်၊ မိမိ  
အလိုသို့ လိုက်တတ်ကုန်သော မိန်းမတို့ကို ရရှိခြင်း၊ ၃။ ပညာရပ်  
အမျိုးမျိုးတို့ကို သင်ကြားတတ်မြောက်ခြင်းတို့တည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အိုးကိုလှူကာ၊ ကျိုးဓလ၊ မှတ်ကြဉ်သုံးဖြာ၊  
(ခ) သက်ရှိဥစ္စာ၊ အိုးများစွာ၊ ပညာတတ်မည်သာ။



“ထာလကာနိသံသ = ခွက်၊ ပုဂံ  
လှူဒါန်းခြင်းအကျိုး (၃)ပါး”

- (က) ထာလကေသုဂတေဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တပေ၊  
တိဏာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) သောဏ္ဏမယေ မဏိမယေ၊ အထောပိဇလိကာမယေ၊  
လောတိတဏ် မယေစေဝ၊ လဘာမိ ထာလကေ အဟံ။
- (ဂ) အသတ္တကေ ဗလမယေ၊ အထောပေါက္ခရပတ္တကေ၊  
မဓုပါနကသင်္ခေဝ၊ လဘာမိ ထာလကေ အဟံ။
- (ဃ) ဝတ္တေဂုဏေပဋိပတ္တိ-အာစာရကိရိယာသုစ၊  
တ္တပေဂုဏေပဋိလဘော၊ တဿနိဿန္တတော အဟံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၃)

(က.ခ) အဟံ-ဇာတိ၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တပေ-သော၊  
ဂဏေသံဃေ-အား၎င်း၊ ထာလကေ-စားသောက်ဖွယ်မှန် ထည့်ဘို့  
ရန်အတွက် ခွက်တို့ကို ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-  
ကုန်သော၊ တိဏာနိသံသေ-တို့ကို၊ အနုဘောမိ-၏၊ (-ခ-လွယ်ပြီ၊  
ရှေ့ဂါထာ အတိုင်းပေးလေ။)

(ဂ) အဟံ-ဇာတိ၊ အသတ္တကေ-ညောင်ဗုဒ္ဓဟေအရွက်နှင့် တူ  
ကုန်သော၊ ထာလကေ-ခွက်တို့ကို၎င်း၊ ဗလမယေ-အသီးဖြင့် ပြုလုပ်  
အပ်ကုန်သော၊ ထာလကေ-ခွက်တို့ကို၎င်း၊ အထော-ထိုမှတစ်ပါး  
ပေါက္ခရပတ္တကေ-ကြာရွက်နှင့် တူကုန်သော၊ ထာလကေ-ခွက်တို့ကို  
၎င်း။ မဓုပါနကသင်္ခေဝ-ပျားရည်သောက်စရာ ခရသင်းတို့ကို၎င်း၊  
လဘာမိ-ရရှိပေ၏။



(ဃ) အဟံ-ဇီသည်၊ တဿ-ထိုဆွမ်းစားခွက်အလှူ၏၊ နိဿန္တတော-ပွဲ၊ ဖြိုးတိုးတက် အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ဝတ္တေ-ဝတ်ကြီး၊ ဝတ်ငယ်၌၊ ပဋိပတ္တိစ-မှန်စွာမယွင်း၊ ပြည့်ကျင့်ခြင်းကို၎င်း။ ဂုဏေ-သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူး၌၊ ပဋိပတ္တိစ-ကောင်းစွာမယွင်း၊ ပြည့်ကျင့်ခြင်းကို၎င်း၊ ဣမေဂုဏာ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊ ဤအကျိုးတို့ကို၊ ပဋိလဘေ-ကောင်းစွာမသွေ ရရှိပေ၏။

အကျိုးသုံးပါးကား - ၁။ ရွှေပြင်ပြီးသောခွက်အစရှိသော ခွက် အမျိုးမျိုးကိုရခြင်း၊ ၂။ ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ကို ပြည့်ကျင့်နိုင်ခြင်း၊ ၃။ သီလစသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ခွက်လှူဒါန်းငြား၊ ကျိုးသုံးပါး၊ မှတ်သားသိစေရာ။  
(ခ) ဝတ်ကိုကျင့်ဖြည့်၊ သီလပြည့်၊ ရဘိခွက်များစွာ။



“ဥဒကပုဉ္ဇနာနိသံသ = ရေသုတ်ပုဆိုး လှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ဥဒကပုဉ္ဇနစောဠေ၊ ဒတ္တာဗုဒ္ဓေဂဏုတ္တမေ၊  
ပဉ္ဇနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောဝိရဇော၊ သပ္ပဘာသော ပတာပဝါ၊  
သိနိဒ္ဓံ တောမိမေဂတ္တံ၊ ရဇောဇလ္လံ န လိမ္ပတိ၊  
ဣမေရုဏေ ပဋိလဘော၊ တဿနိဿန္ဒတော အဟံ။

(အပပါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၄)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓေ-သစ္စာလေးပါး-ပိုင်းခြားသိမြင်  
ဘုရားရှင်အား၎င်း။ ဂဏုတ္တမေ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်ငြား၊ ဂိုဏ်းသံဃာ  
အား၎င်း၊ ဥဒကပုဉ္ဇနစောဠေ-ရေသုတ်ပုဆိုး၊ ရေသုတ်အဝတ်တို့ကို၊  
ဒတ္တာ-ပေးလှူခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆ  
ဝိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္ဇနိသံသေ-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အကျိုးဆက်ငါးပါး  
တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ရရှိထင်ရှား သုံးဆောင်ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ တဿ-ထိုရေသုတ်ပုဆိုးအဝတ်တို့ကို  
လှူဒါန်းရခြင်း၏၊ နိဿန္ဒတော-အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော-  
ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိ၏၊ ဝိရဇော-မျှအညစ်အကြေး မတင်  
ကင်းစင်၏၊ သပ္ပဘာသော-ထွန်းပင်းပြောင် အရောင်ရှိ၏၊ (ဝါ) ဖြိုး  
ဖြိုးပြက်ပြက်-အရောင်ထွက်၏။ ပတာပဝါ-ကြီးမားသော တန်ခိုးရှိ၏၊  
မေ-ငါ၏၊ ဂတ္တံ-ကိုယ်သည်၊ သိနိဒ္ဓံ-ချောမောပြေပြစ်၏၊ ရဇောဇလ္လံ-



မြူအညစ်အကြေးသည်၊ နလိပ္ပတိ-မလိမ်းကျံ မကပ်ငြိပေ။ အဟံ-  
 ငါသည်၊ ဣမေဂုဏေ-ကောင်းမှုကံတွက် ကောင်းကျိုးသက်သည်၊  
 အဆက်ဆက်ပွံ့ဖြိုး-ဤအကျိုးတို့ကို၊ ပဋိလဘေ-ရရှိပေ၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်း  
 ရှိခြင်း၊ ၂။ မြူအညစ်အကြေးကင်းခြင်း၊ ၃။ ကိုယ်ရောင်အဆင်း  
 တောက်ပခြင်း၊ ၄။ ခန္ဓာကိုယ်ပြေပြစ်ခြင်း၊ ၅။ ဘုန်းတန်ခိုးကြီးခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ခြေသုတ်ပုဆိုး၊ လှူဒါန်းကျိုး၊ ငါးမျိုးကျမ်းဂန်ပြ။
- (ခ) ရွှေရောင်ဆင်းလှ၊ မြူကင်းပ၊ ရောင်လျှောက်ပြပြ။
- (ဂ) တန်ခိုးကြီးလစ်၊ ကိုယ်ပြေပြစ်၊ စင်စစ်ရမည်ပ။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ အမျိုးသား၊ ကြိုးစားအားထုတ်ကြ။

“ကတ္တရဒဏ္ဍာနိသံသ = တောင်ငွေလှူဒါန်းရခြင်း  
 အကျိုး (၆)ပါး”

- (က) ကတ္တရဒဏ္ဍေသုဂတေ၊ ဒတွာသံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
 ဆာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) ပုတ္တာမယံ ဗတူ ဟောန္တိ၊ တာသော မယံ နဝိဇ္ဇတိ၊  
 အပ္ပသယော သင်္ခါ ဟောမိ၊ သဗ္ဗာရက္ခေတိ ရက္ခိတော၊  
 ခလိတပိ နဇာနာမိ၊ အဘန္တိ မာနသံ မမ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၄)



(က) အဟံ-ဇီသည၊ သုဂတေ-ကောင်းသောတရား၊ ဟောဗေ  
ကြားသည၊ မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ဂဏုတ္တမေ-ဂိုဏ်းမြတ်ဖြစ်သော၊  
သံဃေ-သံဃာအား၎င်း၊ ကတ္တရာဒဏ္ဍေ-ဆွဲကိုင်ဆောင်ရေး တောင်  
ငွေတို့ကို၊ ဒတ္တာ-ပေးလှူခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-၏၊  
ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊ ဆာနိသံသေ-တိုးတက်ရောက်ငြား၊  
အကျိုးဆက်ခြောက်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ကောင်းစွာထင်ရှား ခံစား  
ရပေ၏။

(ခ) မယံ-ဇီအား၊ ပုတ္တာ-ခြွေရံပွားစီး သားသမီးတို့သည်၊ ဗဟူ-  
များကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ မယံ-ဇီအား၊ တာသော-ကိုယ်  
စိတ်မသန့် ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-အမှန်ပကတိ မရှိပေ၊  
သဗ္ဗာရက္ခေဟိ-အလုံးစုံသော အစောင့်အရှောက်တို့သည်၊ ရက္ခိတော-  
ဝန်းရံမပြတ်-စောင့်ရှောက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ သဒါ-နေ့ရောညဉ့်ပါ  
ဘယ်ခါမစဲ အမြဲမပြတ် အခါခပ်သိမ်း၊ အပ္ပသယော-ဆန့်ကျင်ဘက်  
ဖြစ်ငြား၊ ရန်သူများအား လွှမ်းထားနိုင်ထက် မနှိပ်စက်နိုင်သူသည်၊  
ဟောမိ-အမှန်မသွေ ဖြစ်ရပေ၏။ ခလိတမ္ပိ-သတိလွတ်ကင်း ချွတ်  
ယွင်းသည်ကိုလည်း၊ နဇာနာမိ-မသိရပေ။ မမ-ဇီ၏၊ ဟာနသံ-စိတ်  
သည်၊ အဘန္တိ-ဆိုးကောင်းနှစ်စုံ၊ တွေ့အာရုံကြောင့်၊ ထူးပုံရုတ်ရုတ်၊  
တုန်လှုပ်ခြင်းလည်း မရှိပေတကား။

အကျိုးခြောက်ပါးကား - ၁။ သားသမီးအခြွေအရံများခြင်း၊  
၂။ စိုးရိမ်ထိတ်လန့်မှုကင်းခြင်း၊ ၃။ သူတပါးတို့ မနှိပ်စက်နိုင်ခြင်း၊  
၄။ အစောင့်အရှောက် အရံအတားနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၅။ ချွတ်ချော်တိမ်း  
ပါးမှု မရှိခြင်း၊ ၆။ စိတ်ဓါတ်တည်ကြည်ခိုင်ခံ့ခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) တောင်ဌေးလှူငြား၊ ကျိုးတရား၊ ပုတ်သားဤခြောက်ငြား။
- (ခ) ခြွေရံများခြင်း၊ ထိတ်လန့်ကင်း၊ စောင့်လျင်းရံအကာ။
- (ဂ) မနှိပ်စက်နိုင်၊ မယိမ်းယိုင်၊ ကြံ့ခိုင်စိတ်ဓါတ်ပါ။
- (ဃ) ဘဝများစွာ၊ ကျိုးခြောက်ငြား၊ ကောင်းစွာရမည်သာ။

“ဩသဓဉ္စနာနိသံသ = မျက်စဉ်းဆေးလှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (ဂ)ပါး”

- (က) ဩသဓံ အဉ္စနံ ဒတွာ၊ ဗုဒ္ဓေ သံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
အဋ္ဌာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆိကေ မမ။
- (ခ) ဝိသာလနယနော တောမိ၊ သေတပိတောစလောတိတော၊  
အနာဝိလပသန္တက္ခော၊ သဗ္ဗရောဂဝိဝဋ္ဋိတော။
- (ဂ) လဘာမိဒိဗ္ဗနယနံ၊ ပညာစက္ခံ အနုတ္တရံ၊  
တ္တမေရုဏေ ပဋိလဘေ၊ တဿနိဿန္တတော အတံ။

(ထေရာပါဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၄)

(က) အဟံ-ဇာသည၊ ဗုဒ္ဓေ-သစ္စာလေးရပ်၊ တရားမြတ်ကို ပိုင်း  
မြတ်သိငြား-မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ဂဏုတ္တမေ-သော။ သံဃေ-အား  
၎င်း၊ ဩသဓံအဉ္စနံ-မျက်စိရောဂါ ကင်းရှင်းကွာဘို့၊ ကောင်းစွာ  
ပြုပေး မျက်စဉ်းဆေးကို၊ ဒတွာ-ကြောင့် မမ-ဇာ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆိကေ-  
ကုန်သော။ အဋ္ဌာနိသံသေ-တိုးတက်ပြစ်ပွား အကျိုးဆက် ရှစ်ပါး  
တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။



(ခ) အဟံ-ဇာတိသည၊ ဝိသာလနယနော-ကျယ်သော မျက်စိရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ပြစ်ရပေ၏၊ မေ-ဇာတိ။ အက္ခိမိ-မျက်စိ၌၊ သေတပိတော-ဖြူသင့်သော နေရာ၌ဖြူခြင်း၊ ဝါသင့်သောနေရာ၌ဝါခြင်းသည်၎င်း၊ လောဟိတောစ-နီသင့်သော နေရာ၌နီခြင်းသည်၎င်း၊ ဟောတိ-ပြစ်၏၊ အဟံ-ဇာတိသည၊ သဗ္ဗရာဂဝိဝဇ္ဇိတော-အလုံးစုံများလှ၊ ရောဂါမှန်သမျှမှ၊ ကင်းစင်ပသည်ဖြစ်၍၊ အနာဝိလပသန္တက္ခော-အလွန်ကြည်လင်သော မျက်စိရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ပြစ်ရပေ၏။

(ဂ) အဟံ-ဇာတိသည၊ ဒိဗ္ဗနယနံ-အမြင်ထူးဘိ နတ်၏မျက်စိနှင့်တူသော-မျက်စိကို၎င်း၊ အနုတ္တရံ-အတုမရှိသော ပညာစက္ခု ကောင်းစွာမြင်သိ၊ ပညာမျက်စိကို၎င်း၊ လဘာမိ-ရ၏။ အဟံ-ဇာတိသည၊ တဿ-ထိုမျက်စဉ်းအလှူ၏၊ နိဿန္တတော-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ ဣမေဂုဏေ-ဖော်ဆိုညွှန်းပြ များလှအထူး ဤအကျိုးဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို၊ ပဋိလဘေ-မှန်စွာမသွေ ရရှိပေ၏။

အကျိုးရှစ်ပါးကား - ၁။ ကျယ်သောမျက်စိရှိခြင်း၊ ၂။ ဖြူသင့်ရာ၌ ဖြူသောမျက်စိရှိခြင်း၊ ၃။ ဝါသင့်ရာ၌ ဝါသောမျက်စိရှိခြင်း၊ ၄။ နီသင့်ရာ၌ နီသောမျက်စိရှိခြင်း၊ ၅။ အလွန်ကြည်လင်သော မျက်စိရှိခြင်း၊ ၆။ အနာရောဂါကင်းရှင်းခြင်း၊ ၇။ ဒိဗ္ဗစက္ခု အသိဉာဏ်ကို ရရှိခြင်း၊ ၈။ ဓမ္မသဘာဝ အရှိကို အထူးမြင်သိသော ပညာမျက်စိကိုရခြင်း။

**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) မျက်စဉ်းဆေးများ၊ ပေးလှူငြား၊ မှတ်သားကျိုးရှစ်ဝ။  
 (ခ) မျက်စိကျယ်ကာ၊ ဖြူ နီ၊ ဝါ၊ လွန်စွာ ကြည်လင်လှ။  
 (ဂ) ဒိဗ္ဗ၊ ပညာ၊ နာကင်းကွာ၊ သေချာမှတ်ကုန်ကြ။

“ကုပ္ပိကာနိသံသ = သံကောက်(သော)  
 လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

ကုပ္ပိကေသုဂတေဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တပေ၊  
 ဓမ္မဒါရဝိဝရဏံ၊ လဘာမိ ဉာဏကုပ္ပိကံ။

(ထေရာပံဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၄)

အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တပေသော-ဂဏဝ  
 သံဃေအား၎င်း။ ကုပ္ပိကေ-ကျောင်းတိုက်တံခါး ပွင့်စေသားဟု၊ ရည်  
 ထားချင့်ထောက်၊ သံကောက်တို့ကို၊ (ငါ) သောတို့ကို၊ ဒတွာ-ကြောင့်  
 ဓမ္မဒါရဝိဝရဏံ-နိဗ္ဗာန်တရား မြတ်တံခါးကို မမှားပိုင်ပိုင် ပွင့် စေနိုင်  
 ပွင့်နိုင်သော၊ (ငါ) နိဗ္ဗာန်တံခါးကို ပွင့်စေနိုင်သော၊ ဉာဏကုပ္ပိကံ-  
 အမှန်ထွင်းဖောက် အလင်းရောက်ရေး ပြုပေးနိုင်လောက်၊ ဉာဏ်  
 တည်းဟူသော သံကောက်(သော)ကို၊ လဘာမိ-ပိုင်ပိုင်မိမိ ရရှိလေ၏  
 တကား။

အကျိုးကား - အရိယာမဂ်ဉာဏ်ထူးကို ရရှိခြင်း။

**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) သော့ဆီသံကောက်၊ လှူဝမ်းမြောက်၊မှတ်လောက်အကျိုးမှန်။  
 (ခ) နိဗ္ဗာန်တံခါး၊ ဖွင့်ရန်ထား၊ ရငြားမဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်။



သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန်ပေါင်း (ပထမတွဲ) (၆၁)

“ကုပ္ပိကာဗရနိသံသ န သံကောက်အိမ်  
(သော့အိမ်, သော့ခလောက်) လှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၂)ပါး”

ကုပ္ပိကာနံဗရေ ဒတွာ၊ ဗုဒ္ဓေ သံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
ဒွါနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆိကေ မမ၊  
အပ္ပကောဓေ အနာယာသော၊ သံသရက္ခော ဘဝေ အဟံ။  
(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၄)

အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓေ-အား၎င်း။ ဂဏုတ္တမေ-သော၊ သံဃေ-  
အား၎င်း။ ကုပ္ပိကာနံ-သံကောက်(သော့)တို့၏၊ ဗရေ-အိမ်တို့ကို၊  
(ဝါ) ကုပ္ပိကာနံဗရေ-သံကောက်အိမ် (သော့အိမ်, သော့ခလောက်)တို့  
ကို၊ ဒတွာ-၍၊ (ဝါ) ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏။ ကမ္မာနုစ္ဆိကေ-ကုန်သော၊  
ဒွါနိသံသေ-တိုးတက်ကြီးပွား အကျိုးဆက်နှစ်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-  
ရရှိခံစားရပေ၏။ အဟံ-ငါသည်၊ ဘဝေ-ထက်အောက်ဆန် စုန်  
ကူးတုန်ဖြစ်ရသံသရာဘဝ၌၊ သံသရက္ခော-အမှန်ကြာရှည် ကျင်  
လည်ရသည်ရှိသော်၊ အပ္ပကောဓေ-အေးသမပျက်အပျက် နည်းပါး  
သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ အနာယောသော-ကိုယ်စိတ်ညှိုးနွမ်း  
ပင်ပန်းခြင်းမရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။

အကျိုးနှစ်ပါး - ၁။ အပျက်အေးသနည်းပါးခြင်း၊ ၂။ ကိုယ်  
စိတ်နှစ်ဖြာပင်ပန်းမှုမရှိခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သော့ခလောက်လှူ၊ အကျိုးမူ၊ မှတ်ယူယင်းနှစ်ပါး၊  
(ခ) အပျက်နည်းကာ၊ ပင်ပန်းကွာ၊ ကျမ်းလာထင်အရှား။

“အာယောဂါနိသံသ = အာယောဂပတ်လှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

(က) အာယောဂေသုဂတေ ဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တမေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။

(ခ) သမာဓိသု နကမ္မာမိ၊ ဝသီ ဟောမိ သမာဓိသု၊  
အဘေဇ္ဇပရိသော ဟောမိ၊ အာဒေယျဝစနောသဒါ၊  
ဇာယတိ ဘောဂသပ္ပတ္တိ၊ ဘဝေ သံသရတော မမ။

(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၅)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊  
ဂဏေ- သံဃေအား၎င်း၊ အာယောဂေ-အာယောဂပတ်တို့ကို၊ ဒတွာ-  
ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏။ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော။ ပဉ္စာနိသံသေ-  
တိုးတက်ဖြစ်ပွား အကျိုးဆက်ငါးပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သမာဓိသု-ပထမဈာန် အစရှိသော သမာဓိ  
တို့၌၊ နကမ္မာမိ-မတုန်လှုပ်၊ သမာဓိသု-တည်ကြည်စွာရှိ သမာဓိတို့၌၊  
ဝသီ-မကွာအသင့် အလေ့အကျင့်ရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။  
အဘေဇ္ဇပရိသော-သဘောညီမျှ တကွယှဉ်တွဲ မပြိုကွဲသော ပရိသတ်  
ရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ပေ၏။ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း အာဒေယျဝစနော-  
ပြောသမျှကို နှစ်လိုစွဲပိုက် နာယူထိုက် နာယူအပ်သော စကားရှိသူ  
သည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ပေ၏။ ဘဝေ-သံသရာဘဝ၌၊ သံသရတော-မပြတ်  
အစဉ် ကျင်လည်ရသော၊ မမ-ငါ့အား၊ ဘောဂသပ္ပတ္တိ-ကျောက်သံ  
ရွှေငွေ၊ အထွေထွေများစွာ စည်းစိမ်ဥစ္စာပြည့်စုံခြင်းသည် ဇာယတိ-  
ဖြစ်ရ၏။



သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိသီလ ဂါထာညွှန်ပေါင်း (ပထမတွဲ) (၆၃)

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ ပထမဇ္ဈာန် အစရှိသော သမာဓိတို့၌  
မတုန်လှုပ်ခြင်း၊ ၂။ သမာဓိတရားတို့၌ လေ့လာမှုများသူဖြစ်ခြင်း၊  
၃။ ညီညွတ်သောပရိသတ်ရှိခြင်း၊ ၄။ ဩဇာအာဏာရှိသူဖြစ်ခြင်း၊  
၅။ စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အာယေဂပတ်၊ လှူဒါန်းလတ်၊ ရအပ်အကျိုးငါး။
- (ခ) မလှုပ်လေ့လာ၊ ညီညွတ်စွာ၊ အာဏာ ဥစ္စာများ။
- (ဂ) သံသရာမှာ၊ လည်စဉ်ခါ၊ မှန်စွာရမည်တကား။

“ဓူပနေတ္တောနိသံသ = အစိုးတံ(ဆေးတံ)  
လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၃)ပါး”

- (က) ဓူပနေတ္တေ ဖိနေ ဒတ္တာ၊ သံဃေဂဏေဝရတ္တပေ၊  
တိဏာနိသံသေ အနုဘောပိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) သတိပေ ဥရကာ တောတိ၊ သုသပ္ပန္တာစန္ဒာရဝေါ၊  
လဘာပိဒိဗ္ဗနယနံ၊ တဿနိဿန္တတော အတံ။

(ထေရာပဒါပါဠိ၊ ပ-၃၆၅)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဖိနေအား၎င်း၊ ဝရတ္တပေ-သော၊ ဂဏေ  
သံဃေ-အား၎င်း၊ ဓူပနေတ္တေ-အစိုးတံ(ဆေးတံ)တို့ကို၊ ဒတ္တာ-  
ပေးလှူခဲ့၍၊ (ငါ) ပေးလှူခဲ့ရလေသောကြောင့်၊ မမ-အား၊ ကမ္မာနုစ္ဆ  
ဝိကေ-ကုန်သော၊ တိဏာနိသံသေ-တိုးတက်ပြစ်ပါး အကျိုးဆက်  
သုံးပါးတို့ကို၊ အနုဘောပိ-ခံစားရပေ၏။



(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ တဿ-ထိုအခိုးတံ(ဆေးတံ)ကို လှူဒါန်းရခြင်း၏၊ နိဿန္တတော-ဆင့်ဆင့်တိုးတက် အကျိုးဆက်ကြောင့်၊ မေ-ငါ၏၊ သတိ-အောက်မေ့အမှတ်ရခြင်းသတိသည်၊ ဥရုကာ-မကွေ့မထောင့်ဖြောင့်မူသည်၊ ဟောမိ-ပြစ်၏၊ မေ-ငါ၏၊ နှာရဝေါစ-အကြောတို့သည်လည်း၊ သုဿဗ္ဗန္တာ-ကောင်းစွာဖွဲ့ယှက် ဆက်စပ်လျက်ရှိကုန်၏၊ ဒိဗ္ဗနယနံ-အမြင်စူးရှ ထူးချွန်လှသည်၊ နတ်၏မျက်စိနှင့် တူသောမျက်စိကို၊ လဘာမိ-ကောင်းစွာမသွေ ရရှိပေ၏။

အကျိုးသုံးပါးကား - ၁။ အမှတ်သတိကောင်းမွန်ခြင်း၊ ၂။ အကြောတို့ကောင်းစွာဖွဲ့စပ်တည်နေခြင်း၊ ၃။ မျက်စိအမြင်ကြည်လင်စူးရှိခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အခိုးတံဆေးတန်၊ လှူဒါန်းပြန်၊ မှတ်ရန်အကျိုးသုံးပါး။  
(ခ) သတိကောင်းလှ၊ အကြောမျှ စူးရှမျက်မြင်အား။



“ဒီပဓာရာနိသံသ = ဆိမီးတိုင်လျှူအိန်းရခြင်း  
အကျိုး (၃)ပါး”

- (က) ဒီပဓာရေဇိနေဒတွာ၊ သံဃေဂဏဝရတ္တမေ၊  
တိဏာနိသံသေအနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။  
(ခ) ဇာတိမာ အင်္ဂသပ္ပန္နော၊ ပညဝါ ဗုဒ္ဓသပ္ပတော၊  
တ္တမေရုဏေ ပဋိလဘော၊ တဿနိဿန္တတော အဟံ။

(ထေရာပဒါန၊ ပ-၃၆၅)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနေအား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊ ဂဏေ  
သံဃေ-အား၎င်း၊ ဒီပဓာရေ-အမှောင်ပယ်ခွင်း ရောင်စုံကျင်းသည့်  
အလင်းမြိုင်မြိုင် ဆိမီးတိုင်တို့ကို၊ ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-၏၊ ကမ္မာ  
နုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊ တိဏာနိသံသေ-တိုးတက်ဖြစ်ပွား အကျိုး  
ဆက် သုံးပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-အမှန်ပကတိ ရရှိခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဘဝောဝေ-ဖြစ်လေရာရာ ဘဝတိုင်း ဘဝ  
တိုင်း၌၊ ဇာတိမာ-ဂုဏ်ဝါတက်တိုး အမျိုးမြတ်သူသည်၊ ဟောမိ-  
ဖြစ်ရပေ၏၊ အင်္ဂသပ္ပန္နော-ခြေလက်နားနှာ၊ အစပြာသည်၊ ကိုယ်အင်္ဂါ  
နှင့် ပြည့်စုံသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရလေ၏၊ ဗုဒ္ဓသပ္ပတော-ကြောင်းကျိုး  
ရှိဟန် ခွဲဝေဘန်လျက် အမှန်ပကတိ၊ သိရှိနားလည်သူဟု သမုတ်  
အပ်သော၊ ပညဝါ-ကြောင်းကျိုးစပ်ချက် နက်နက်နဲနဲ ဝေခွဲမြင်သိ  
ပညာရှိသူသည်၊ ဟောမိ-၏၊ အဟံသည်၊ တဿ-ထိုဆိမီးတိုင်ကို  
လျှူအိန်းရခြင်း၏၊ နိဿန္တတော-ကြောင့်၊ တ္တမေရုဏေ-ပြဆိုခဲ့ငြား၊ ဤ  
အကျိုးသုံးပါးတို့ကို၊ ပဋိလဘော-ကောင်းမှုအကျိုး၊ ဆင့်ဆင့်တိုး  
လျက် ပြိုးပြိုးခက်ဝေ ရရှိခဲ့ပါပေသတည်း။



အကျိုးသုံးပါးကား - ၁။ အမျိုးမြတ်သူဖြစ်ရခြင်း၊ ၂။ ခြေ  
လက်အင်္ဂါ ပြည့်စုံသူဖြစ်ရခြင်း၊ ၃။ အသိဉာဏ်ပညာရှိသူဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) ဘုရားရည်စူး၊ ကြည်နူးစေတနာ။  
ရောင်ဝါထိန်ညီး၊ ဆီမီးလှူရာ။  
အင်္ဂါပြည့်လတ်၊ မျိုးမြတ်ဖြစ်ခါ။  
ပညာရှိ၊ မှတ်သိ ကျိုးသုံးငြာ။

“တုပ္ပက-ကရုဏ္ဏာနိသံသ = ဗူးနှင့်ကြုတ်တို့ကို  
လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး”

- (က) တုပ္ပကေစ ကရုဏ္ဏေစ၊ ဒတ္တာဗုဒ္ဓေဂဏုတ္တပေ၊  
ဒဿာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) သုဂုတ္တော သုခသမင်္ဂီ၊ မတာယသော တထာဂတိ၊  
ဝိပတ္တိံ ဝိဂတော သုခုမာလော၊ သဗ္ဗိတိပရိဝုဋ္ဌိတော။
- (ဂ) ဝိပုလေစရုဏေလာဘိ၊ သမာဝ စလနာ မမ၊  
သုဝိဝုဋ္ဌိတ ဥဗ္ဗေဂေါ၊ တုပ္ပကေစကရုဏ္ဏေကေ။
- (ဃ) လဘာပိစတုရောဝဏ္ဏေ၊ ဟတ္ထိဿ ရတနာနိစ၊  
တာနိပေ နဝိနဿန္တိ၊ တုပ္ပဒါနေ ဣဒံဝလံ။

(အပဒါနပါဠိ ပ-၃၆၅)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓ-အား၎င်း၊ ဂဏုတ္တပေ-ဂိုဏ်းမြတ်  
ဖြစ်ငြား၊ သံဃာတော်အား၎င်း၊ တုပ္ပကေစ အရည်ပစ္စည်း။ ထည့်သို့

မှီးဘို့၊ အပြီးရည်စူးဗူးတို့ကို၎င်း၊ ကရုဏ္ဏကေစ-အဖိုးထိုက်ငြား  
ပစ္စည်းများကို ထည့်ထားဖို့ရာ အဖုံးပါသည်။ သညာ-ခွက်အုပ်ကြုတ်  
တို့ကို၎င်း၊ ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊  
ဒဿနိသံသေ-တိုးတက်ကျယ်ပွား အကျိုးဆက်ဆယ်ပါးတို့ကို၊ အနု  
ဘောမိ-ရရှိခံစားရပေ၏။

(ခ) သုဂုတ္တော-ဘေးရန်ကင်းစွာ ကောင်းစွာလုံခြုံခြင်းရှိ၏။  
သုခသမင်္ဂီ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာခြင်းနှင့် ပြည့်စုံ၏။ မဟာယ  
သော-သားသမီးစသောများသော အခြံအရံရှိ၏။ တထာဂတိ-ဆိုခဲ့  
မယွင်း ထိုသို့ဖြစ်ခြင်းရှိ၏။ ဝိပတ္တိဝိဂတော-တိရစ္ဆာန်စသော ဖြစ်ခြင်း  
အားဖြင့် မကောင်းသောလားခြင်းရှိသော ဂတိဝိပတ္တိမှ လည်းကင်းပေ  
၏။ သုခမာလော-အသားအရေ စိုပြေသန့်ပြန့် နူးညံ့သိမ်မွေ့၏။ သဗ္ဗိ  
တိပရိဝုဋ္ဌိတော-ဆင်းရဲစေကြောင်း၊ မကောင်းပြုဖန်၊ ဘေးရန်အားလုံး  
မှလည်း၊ ကင်းပပေ၏။

(ဂ-ဃ) ဝိပုလေ-ကြီးကျယ်ပြန့်ပြားကုန်သော၊ ဂုဏေစ-  
အကြောင်းရင်းအဖုံဖုံ ကောင်းသတင်းစုံသည့် ဂုဏ်တို့ကိုလည်း၊ လာဘီ  
ရခြင်းရှိ၏။ မမ-ငါ၏၊ စလာနာ-ရှေ့သို့ရွှေ့လျား ဆက်သွား တတ်ပေ  
ခြေတို့သည်၊ သမာဝ-စောင်းခွေနိုင်မြင့် မသင့်ဖြစ်ခြင်း ကင်းရှင်း  
လတ်တုံ ညီညွတ်ကြကုန်သည်သာလျှင်တည်း။ သုဝိဝုဋ္ဌိတ ဥဗ္ဗေဇေါ-  
စိတ်ဝယ်မသန့် ကြောက်ထိတ်လန့်ခြင်း ကောင်းစွာကင်း၏။ စတုရော  
ဝဏ္ဏေ-ရွှေ၊ ငွေ၊ ပြပလ်၊ ဖိတ်လုံ့ပြည့်ပြီး၊ အဆင်းလေးမျိုးရှိကုန်သော၊  
တုမ္မကေစ ဗူးတို့ကို၎င်း၊ ကရုဏ္ဏကေစ-ကြုတ်တို့ကို၎င်း၊ လဘာမိ-



အမှန်မသွေ ရရှိပေ၏။ ဟတ္ထိဿရတနာနိစ္စ-အဖိုးထိုက်စွာ စီးနင်းရာ  
 ဖြစ်ကုန်သော ဆင်ရတနာ၊ မြင်းရတနာတို့ကိုလည်း၊ လဘာမိ-  
 အမှန်မသွေ ရရှိပေ၏။ မေ-ငါ၏၊ တာနိ-သုံးဆောင်ဖွယ်ရာ ထို  
 ရတနာတို့သည်၊ နဝိနဿန္တိ-ရန်သူငါးချက် မနှောင့်မယှက်နိုင်သဖြင့်  
 မပျောက်မပျက်ကြလေကုန်။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ တုမ္မဒါနေ  
 တုမ္မဒါနဿဝ-ဗူးကိုလှူရခြင်း၏၎င်း၊ ကရဏ္ဍဒါနဿဝ-ကြုတ်တို့ကို  
 လှူရခြင်း၏၎င်း၊ ဗလံ-အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ရမသွေ အကျိုးပေတည်း။

အကျိုးဆယ်ပါးကား - ၁။ ဘေးရန်ကင်းကွာကောင်းစွာ  
 လုံခြုံခြင်း၊ ၂။ ချမ်းသာသုခနှင့်ပြည့်စုံခြင်း၊ ၃။ များသောအခြံအရံ  
 ရှိခြင်း၊ ၄။ ဂတိဝိပွတ္တိမှကင်းခြင်း၊ ၅။ အသားအရေ စိုပြေနူးညံ့  
 သိမ်မွေ့ခြင်း၊ ၆။ ဘေးရန်အား လုံးမှကင်းခြင်း၊ ၇။ ကြီးကျယ်ပြန့်  
 ပြောသော ဂုဏ်သတင်းရှိခြင်း၊ ၈။ ခြေလက် အင်္ဂါညီညွတ်ခြင်း၊  
 ၉။ ထိတ်လန့်မှုကင်းခြင်း၊ ၁၀။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ပြဗလ် ဖြင့်ပြီးသော ဗူးနှင့်  
 ကြုတ် တို့ကို၎င်း ဆင်း၊ မြင်း၊ ရတနာတို့ကို၎င်း ရရှိခြင်းတို့တည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဗူးလှူ၊ ကြုတ်လှူ၊ အကျိုးမူ၊ မှတ်ယူ၍ဆယ်ပါး။
- (ခ) လုံခြုံချမ်းသာ၊ ခြွေရံငြာ၊ ကင်းကွာဘေးရန်များ။
- (ဂ) ဂတိပျက်ကင်း၊ နူးညံ့ခြင်း၊ ပျံ့သင်းဂုဏ်ရှိန်အား။
- (ဃ) ညီညွတ်အင်္ဂါ၊ ထိတ်လန့်ကွာ၊ ရရာဗူးကြုတ်များ။
- (င) အကျိုးဆယ်ထွေ၊ ရရှိနိုင်ပေ၊ လှူလေဗူးကြုတ်များ။

“မလဟရဏာနိသံသ = လက်သုတ်ပုဝါလှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၅)ပါး”

- (က) မလဟရဏိယော ဒတွာ၊ ဗုဒ္ဓေသံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆိကေ မမ။
- (ခ) သဗ္ဗလက္ခဏာသမ္ပန္နော၊ အာယုပညာ သမာဟိတော၊  
သဗ္ဗာယာသဝိနိမုတ္တော၊ ကာယောမေ တောတိ သဗ္ဗဒါ။  
(အပဒါနပါဠိ ပ-၃၆၆)

(က) အဟံ-ဇာတိသည်၊ ဗုဒ္ဓ-အား၎င်း။ ဂဏုတ္တမေ-ဂိုဏ်းမြတ်  
ဖြစ်သော သံဃေအား၎င်း။ မလဟရဏိယော-လက်သုတ်ပုဝါ တို့ကို၊  
ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-မရှိ။ ကမ္မာနုစ္ဆိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-  
တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇာတိသည်၊ ဘဝောဝေ-ဖြစ်လေရာရာ ဘဝတိုင်း၌၊  
သဗ္ဗလက္ခဏာသမ္ပန္နော-ခြေလက်အင်္ဂါ အစပြာသည့် လက္ခဏာ  
အားလုံးနှင့် ပြည့်စုံ၏။ အာယုပညာသမာဟိတော- အသက်၊ ပညာ  
ဉာဏ်၊ စိတ်၏တည်ကြည်မှု သမာဓိတို့နှင့် ပြည့်စုံ၏။ မေ-မရှိ။  
ကာယော-ကိုယ်သည်။ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း။ သဗ္ဗာယာသ ဝိနိ  
မုတ္တော-ကိုယ်စိတ်ညှိုးနွမ်း၊ ပင်ပန်းခြင်းအားလုံးမှ လွတ်ကင်းရသည်။  
တောတိ-စင်စစ်ပသွေ ဖြစ်ရပေ၏။



အကျိုးငါးပါးကား- ၁။ ကြန်အင်လက္ခဏာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊  
၂။ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ၃။ အသိဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၄။ တည်  
ကြည်မှု သမာဓိနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၅။ ကိုယ်ခန္ဓာ ပင်ပန်းမှု အားလုံး မှ  
ကင်းလွတ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လက်သုတ်ပုဝါ၊ လှူဒါန်းရာ၊ ရလာအကျိုးငါး။
- (ခ) လက္ခဏာပြည့်၊ သမာဓိ၊ ဉာဏ်ရှိ သက်ရှည်ငြား။
- (ဂ) ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၊ ပင်ပန်းခြင်း၊ လွတ်ကင်း အကျိုးများ။
- (ဃ) ဘဝများစွာ၊ ကျိုးငါးဖြာ၊ ရမှာ ယုံကြည်ထား။

“ပိပ္ပလာနိသံသ=သင်ဓုန်းတေးလှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

တဏှာစာရေ သုနိသိတေ၊ သံဃေ ဒတ္တာန ပိပ္ပလေ၊  
ကိလေသကန္တနံ ဉာဏံ၊ လဘာမိ အတုလံ သုစိ။

(အပဒါန ပါဠိ -ပ-၃၆၆)

အဟံ-ငါသည်။ သုနိသိတေ-ရိတ်သုံးနိုင်ရန်၊ အမှန်မပြတ် ၊  
ကောင်းစွာသွေးအပ်ကုန်သော။ တဏှာစာရေ- အသွားပါကုန်သော။  
ပိပ္ပလေ-သင်ဓုန်းထားငယ်တို့ကို၊ သံဃေ-သံဃာတော်အား။ ဒတ္တာန-  
လှူဒါန်းခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရလေသောကြောင့်၊ သုစိ-ဝိစိကိစ္ဆာ၊ သင်္ကာ  
မချဉ်း၊ သန်ရှင်းစင်ကြယ်သော။ ကိလေသကန္တ နံ-ကိလေသာဆိုး၊  
ဖျက်ချိုးလွတ်မြောက်၊ ဖြတ်တောက်တတ်သော။ အတုလံဉာဏံ-  
တစ်စုံတစ်ရာ၊ မနှိုင်းသာခဲ့၊ အတုမဲ့ဉာဏ်ကို၊ လဘာမိ-ရရှိပေ၏။



အကျိုးကား - ကိလေသာကို အမြစ်ပြတ်အောင်ဖြတ်  
တောက်နိုင်သော အရိယာမဂ်ဉာဏ်ထူးကို ရရှိခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

သင်ရုန်း လှူပြန်၊ ကိလေသံ၊ ဖြတ်ရန် မဂ်ဉာဏ်ရ။  
“သဏ္ဌာသာနိသံသ = မွေးညွှပ်လှူခြင်းအကျိုး”

သဏ္ဌာသေ သုဂတေဒတွာ၊ သံဃေ ဂဏဝရုတ္တမေ၊  
ကိလေသဘဉ္ဇနံ ဉာဏံ၊ လဘာမိ အတုလံ သုစိ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၆)

အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း။ ဝရုတ္တမေ-အမြတ်ဆုံး  
ဖြစ်သော၊ ဂဏေသံဃေ-ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း။ သဏ္ဌာသေ-  
မသန့်မစင်၊ မွေးအမျှင်ကို၊ ပယ်ထွင်ရှင်းတတ်၊ မွေးညွှပ်တို့ကို။ ဒတွာ-  
ကြောင့်။ ကိလေသဘဉ္ဇနံ-ကိလေသာဆိုး၊ တရားမျိုးကို၊ ပျက်ချိုး  
တတ်သော။ သုစိ-သော၊ အတုလံဉာဏံ -တစုံတရာ၊ မနှိုင်းသာခဲ့၊  
အတုမဲ့ဉာဏ်ကို ၊ လဘာမိ-ပိုင်ပိုင်မိမိ၊ ရရှိပေ၏။

အကျိုးကား - ကိလေသာတို့ကို ပျက်ချိုးနိုင်သော အရိယာ  
မဂ်ဉာဏ်ကို ရရှိနိုင်ခြင်းပင်တည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) မွေးညွှပ်လှူငြား၊ အကျိုးတရား၊ ပွတ်သားသိစေရာ။

(ခ) ကိလေချိုးဖျက်၊ မဂ်ဉာဏ်စက်၊ ဆက်ဆက်ရမည်သာ။

“နတ္ထုကာနိသံသ = နှာနှပ်တံ လှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၈)ပါး။”

(က) နတ္ထုကော သုဂတေ ဒတွာ၊ သံဃေဂဏေ ဝရတ္တမေ၊  
အဋ္ဌာနိသံသေ အနဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။

(ခ) သဒ္ဓံသီလံ ဟိရိယာပိ၊ အထဩတ္တပ္ပိယံ ဂုဏံ၊  
သုတံစာဂ္ဂ ခန္တိန္တ၊ ပညံမေ အဋ္ဌမံဂုဏံ။

(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၆)

(က) အဟံ-ငါသည်။ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊  
ဂဏေ သံဃေ-အား၎င်း။ နတ္ထုကော-နှာနှပ်တံတို့ကို၊ ဒတွာ-ကြောင့်၊  
မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော။ အဋ္ဌာနိသံသေ-တိုးတက်  
ဖြစ်ပွား အကျိုးဆက်ရှစ်ပါးတို့ကို။ အနဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) သဒ္ဓံ-ယုံကြည်ခြင်း သဒ္ဓါဟူသော၊ ဂုဏာဉ္စ-ဂုဏ်ကျေးဇူးကို  
၎င်း။ သီလံ-ကိုယ်ကျင့်သီလဟူသော။ ဂုဏာဉ္စ-ကို၎င်း။ ဟိရိ-  
မကောင်းမှုမှရှုက်ခြင်း ဟိရိဟူသော၊ ဂုဏာဉ္စာပိ-ကို၎င်း။ အထ-ထိုမှ  
တပါး။ ဩတ္တပ္ပိယံ-မကောင်းမှုမှ ကြောက်ခြင်း ဩတ္တပ္ပဟူသော။  
ဂုဏာဉ္စ-ကို၎င်း။ သုတံ-အကြားအမြင်များမှုသုတဟူသော။ ဂုဏာဉ္စ-  
ကို၎င်း။ စာဂံ-စွန့်ကြပေးကမ်းခြင်း စာဂဟူသော။ ဂုဏာဉ္စ-ကို၎င်း။  
ခန္တိ- သည်းခံခြင်း ခန္တိဟူသော။ ဂုဏာဉ္စကို၎င်း၊ မေ-ငါ၏၊ အဋ္ဌမံ-  
ရှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ပညံ-အသိညာဏ်ပညာဟူသော၊ ဂုဏာဉ္စ-ဂုဏ်  
ကျေးဇူးကို၎င်း၊ ဣမေဂုဏေ-ဤအကျိုးကျေးဇူးတို့ကို၊ အနဘောမိ-  
အထင်အရှား ရရှိခံစားရပေ၏။



အကျိုးရှစ်ပါးကား - ၁။ ယုံကြည်မှု သဒ္ဓါဂုဏ်ကျေးဇူး၊  
၂။ ကိုယ်ကျင့် သီလကျေးဇူး၊ ၃။ မကောင်းမှုရှောင်ခြင်း၊ ဟိရိ ဂုဏ်  
ကျေးဇူး၊ ၄။ မကောင်းမှုမှ ကြောက်ခြင်း သြတပွဂုဏ်ကျေးဇူး၊  
၅။ အကြားအမြင်များခြင်း သုတဂုဏ်၊ ၆။ စွန့်ကြဲပေးကမ်း၊ ပြည့်စုံ  
ခြင်း စာဂုဏ်၊ ၇။ သည်းခံခြင်း ခန္တိဂုဏ်၊ ၈။ အသိပညာရှိခြင်း  
ဂုဏ်ကျေးဇူးတို့ကို ရရှိခံစားရသည်။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) နှာနှပ်တံလှူ၊ ကျိုးရှစ်ဆူ၊ ဖုတ်ယူသိတုန်ကြ။
- (ခ) သီလ သဒ္ဓါ၊ ဟိရိပါ၊ တဌာ သြတ္တပ္ပ။
- (ဂ) သုတ စာဂါ၊ ခန္တိပါ၊ ပညာရှစ်မျိုးပြ။

“ပိဋကနိသံသ = အင်းယျဉ် (ခုတင်၊ ထိုင်ခုံ)  
လှူဒါန်းခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ပိဋကေသုဂတေဒတွာ၊ သံဃေ ဂဏဝရတ္ထပေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) ဥဓေကုလေပဇာယာမိ၊ မတာဘောဂေါဘဝါမတံ၊  
သဓဇ္ဇမံအပဇာယန္တိ၊ ကိတ္တိဒ ဣတာ မမ။
- (ဂ) ကပ္ပသတသတသာနိ၊ ပလ္လင်္ကာစတုရဿကာ၊  
ပရိဝါရေန္တိ ပနိစ္စံ၊ သံဝိဘာဂရတော အတံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၆)

(က) အဟံ-ဇီသည်၊ သုဂတေ-ကောင်းသောစကား ဟောဖော်၊  
ကြားသည့် မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊  
ဂဏေသံဃေ-ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း၊ ပိဋကေ-အိပ်ရန်ထိုင်ရန် စီမံ  
ပြုပြင်၊ အင်းပျဉ် (ခုတင်၊ ထိုင်ခုံ)တို့ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ (ငါ) ကြောင့် မမ-  
ဇီ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-တိုးတက်ဖြစ်ပွား  
အကျိုးဆက် ငါးပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ရရှိခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇီသည်၊ ဥစ္စေကုလေ-သူတပါးတို့ ဆည်းကပ်အား  
ကိုး မြင့်မြတ်သောအမျိုး၌၊ ပဇာယာမိ-အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ရ၏။ အဟံ-  
ဇီသည်၊ မဟာဘောဂေါ-တွင်းပသုံးဆောင် များမြောင်လှစွာ စည်းစိမ်  
ဥစ္စာရှိသူသည်၊ ဘဝေ-ဘဝါမိ ဖြစ်ရ၏။ သဗ္ဗေ-ခပ်သိမ်းကုန်သော  
သူတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ အပစာယန္တိ-မြတ်နိုးကောက်ရော် ပူဇော်ကြကုန်  
၏။ မမ-ဇီ၏၊ ကိတ္တိ-ဂုဏ်ဝါထင်လင်း ကျော်စောသတင်းသည်၊  
အတ္တဂ္ဂတာ-ထက်ဝန်းကျင်ရပ် မပြတ်ဆက်ဆက် ပျံ့နှံ့လျက်ရှိ၏။

(ဂ) ကပ္ပသတသဟဿာနိ-ကမ္ဘာတစ်သိန်းတို့ပတ်လုံး၊ စတုရ  
သကာ-လေးထောင့်ရှိကုန်သော၊ ပလ္လင်္ကာ-ပလ္လင်တို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊  
နိစ္စံ-အမြဲ၊ ပရိဝါရေန္တိ-အလိုရှိက သုံးဆောင်ရဖို့ မုချအမှန် ခြံရံကုန်  
၏။ (ငါ) ခြံရံလျက်ရှိကုန်၏။ အဟံ-ဇီသည်၊ သံဝိဘာဂရတော-  
မျှတရည်မှန်း ခွဲခြမ်းဝေဖန်မှု၌ မွေ့လျော်သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ပေ၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ မြင့်မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်ရခြင်း၊  
၂။ စည်းစိမ်ဥစ္စာများစွာရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ခပ်သိမ်းသောသူတို့လေးစား  
ပူဇော်မှုကို ခံရခြင်း၊ ၄။ ကောင်းမြတ်သော ကျော်စောသတင်း ပျံ့နှံ့  
ခြင်း၊ ၅။ ဖြစ်လေ ရာဘဝတို့၌ များစွာသောပလ္လင်တို့ကို ရရှိခြင်း။



ဆောင်ပုဒ်

- (က) အင်းယျဉ်၊ ခုတင်၊ လှူဒါန်းလျှင်၊ ရအင်အကျိုးငါး။
- (ခ) အမျိုးပြတ်စွာ၊ များဥစွာ၊ ဂုဏ်ဝါလွန်ကျော်ကြား။
- (ဂ) ပလ္လင်များရ၊ ပူဇော်ကြ၊ များလှကျိုးတရား။

“ဘိသိအာနိသံသ = ဘုံလျှို (မွေယာ)  
လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၆)ပါး”

- (က) ဘိသိယော သုဂတေ ဒတွာ၊ သံဃေဂဏ ဝရတ္တမေ၊  
ဆာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) သမသုဂတ္တော ပရိတော၊ မုဒုကော စာရဒဿနော၊  
လဘာမိ ဉာဏပရိဝါရံ၊ ဘိသိဒါနဿိ ဝလံ။
- (ဂ) တုလိကာ ဝိကတိကာယော၊ ကဋ္ဌိဿာဝိတ္တကာ ဗဟု၊  
ဝရပေါတ္တကေ ကမ္မလေစ၊ လဘာမိဝိဝိဓေ အတံ။
- (ဃ) ပါဝါရိကေစမုဒုကော၊ မုဒုကာဇိန ဝေဏိယော၊  
လဘာမိ ဝိဝိဓတ္တာရေ၊ ဘိသိဒါနဿိဒံ ဝလံ။
- (င) ယတောသရာမိ အတ္တာနံ၊ ယတောပတ္တောသ္မိဝိညုတံ၊  
အတုဇ္ဇောဈာနပဉ္စောပ္ပိ၊ ဘိသိဒါနဿိဒံ ဝလံ။

(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၇)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊  
ဂဏေသံဃေ-အား၎င်း၊ ဘိသယော-အမွှေးသစ်ရွက်၊ အဝတ်၊  
မြတ်ကို ဆက်ဆက်မယွင်း၊ အဆာသွင်းကာ ပြုလုပ်ရသည့် မွေယာ

ဘုံလျှို့ဝှက်ကို၊ ဒတ္တာ-၍၊ (ဝါ) ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မနုဇ္ဈဝိကေ-  
ကုန်သော၊ ဆာနိသံသေ-တိုးတက်ပြစ်ပွား အကျိုးဆက် ခြောက်ပါး  
တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ကောင်းစွာမဟုတ် သုံးဆောင်ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သမသုဂတ္တော-ကြည့်ရှုစွယ် တင့်တယ်  
သည်ဖြစ် ပြေပြစ်ညီညွတ်သော ကိုယ်ရှိ၏၊ အပဓိတော-သူတပါးတို့  
ညွတ်တွားကော်ရော် အပူဇော်ကို ခံရ၏။ မုဒကော-ကိုယ်သားကိုယ်  
ရေညက်ပြေသန့်ပျံ့-နူးညံ့၏။ စာရဒဿနော-ကြည့်ရှုချင်စွယ်  
တင့်တယ် လှပ အချိုးကျ၏။ ဉာဏပရိဝါရံ-သတိသမာ အစပြာသည်  
များစွာအမှန် အခြံအရံနှင့်တကွသောဉာဏ်ကို၊ လဘာမိ-အမှန်မသွေ  
ရရှိပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ် ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဘိသိဒါနဿ-ဘုံလျှို့  
မွေ့ရာ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလျှူရခြင်း၏။ ဖလံ-စည်ပင်ပွားတိုး အကျိုး  
ပေတည်း။

(ဂ) ဗဟူ-များစွာကုန်သော၊ တူလိကာ-လဲသွတ်ပြုတုံ ဘုံလျှို့  
တို့ကို၎င်း။ ဝိကတိကာယော-ခြင်္သေ့ရုပ်၊ ကျားရုပ်တို့ဖြင့် အထူးပြု  
အပ်သော အခင်းတို့ကို၎င်း။ ကဋ္ဌိဿာ-ကချေသည် တကျိပ်ခြောက်  
ယောက်တို့၊ ကနိင်လောက်သော-အခင်းတို့ကို၎င်း၊ (ဝါ) ရွှေချည်ထိုး၊  
ငွေချည်ထိုး အခင်းတို့ကို၎င်း၊ ဝိတ္တကာ-ဆန်းကြယ်လှစွာ အကွက်  
ဖော်ကာ ပြုလုပ်ယက်အပ်သော အခင်းတို့ကို၎င်း၊ ဝိဝိဓေ-အမျိုးမျိုး  
အပြားပြားများစွာကုန်သော၊ ဝရပေါတ္ထကေစ-ကောင်းမွန်သော  
အဝတ်တို့ကို၎င်း၊ ကမ္မလေစ-ကမ္မလာ(သကလတ်) တို့ကို၎င်း၊ အဟံ  
-ငါသည်၊ လဘာမိ-အမှန်မသွေ ရရှိပေ၏။



(ဃ) မုဒုကေ-သိမ်မွေသန့်ပြန့်-နူးညံ့ကုန်သော၊ ပါဏိရိကေဝ-  
အပေါ်ရုံ (စုလျား၊ ဝါ-တဘက်၊ ဝါ-ပုဝါ)တို့ကို၎င်း၊ မုဒုကာဇိနဝေဏိ  
ယော-နူးညံ့သော-သစ်နက်ရေတို့ကို၎င်း။ ဝိဝိတ္ထာရေဝ-အမျိုးမျိုး  
စုံစွာ နေရာအခင်းတို့ကို၎င်း။ လဘာမိ-ရပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဝင်စစ်  
ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဘိသိဒါနဿ-၏၊ ဗလံ-တည်း။

(င) ယတော-အကြင်အခါမှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ အတ္တာနံ-မိမိ  
ကိုယ်ကို၊ သရာမိ-ဆင်ခြင်စေ့စေ့ အောက်မေ့နိုင်၏။ ယတော-မှ၊  
ပဌာယ-၍၊ ဝိညုတံ-သိကြားလိမ္မာခြင်းသို့၊ ပတ္တာ-ရောက်သည်၊  
အသိ-ဖြစ်၏။ တတော-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ အတုစ္ဆော-  
လိုရာမပြီး အချည်းနှီးသူ မဖြစ်မှ၍၊ ရာနာမဇ္ဇော-ရာန်တည်းဟူသော၊  
ညောင်စောင်းရှိ သူသည်၊ အဓိ-ဖြစ်ပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဝင်စစ် ဖြစ်ရ  
ခြင်းသည်၊ ဘိသိဒါနဿ-ဘုံလျှို့ဝှက်ရာ၊ သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခြင်း၏။  
ဗလံ-စည်ပင်ပွားတိုး အကျိုးပေတည်း။

အကျိုးခြောက်ပါး - ၁။ ပြေပြစ်ညီညွတ်သော ကိုယ်ရှိခြင်း။  
၂။ အသားအရေနူးညံ့ခြင်း။ ၃။ ရှုချင်စဖွယ် တင့်တယ်လှပခြင်း။  
၄။ သူတပါးတို့ လေးစားရိုသေမှုကို ခံရခြင်း။ ၅။ သိလသမာဓိ သတိ  
အခြံအရံတို့နှင့်တကွ ဉာဏ်ပညာကိုရခြင်း။ ၆။ ကောင်းမွန်သော  
ဘုံလျှို့အခင်း အမျိုးမျိုးတို့ ရရှိခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကိုယ်မှာပြေပြစ်၊ နူးညံ့လစ်၊ ချစ်စွယ်လှပငြာ။
- (ခ) သူတပါးရိုသေ၊ ဉာဏ်ကြီးပေ၊ ရလေအခင်းများ။
- (ဂ) ဘုံလျှို့လှူရာ၊ ကျိုးခြောက်ဝ၊ မုချထင်အရှား။
- (ဃ) ဘုံလျှို့မှာ၊ ရှေးထေတာ၊ မွေ့ရာခုခေါ်ငြား။

ဘုံလျှိုမွေ့ရာငါးမျိုး - ၁။ ဥဏ္ဏဘိသိ-သားမွေး အစာ  
သွတ်သော မွေ့ရာဘုံလျှို။ ၂။ စောဠဘိသိ-အဝတ်ပုဆိုး အစာ  
သွတ်သော မွေ့ရာ ဘုံလျှို။ ၃။ ဝါကဘိသိ-လျှော်အစာသွတ်သော  
မွေ့ရာဘုံလျှို။ ၄။ တိဏဘိသိ-မြက်အစာသွတ်သော မွေ့ရာဘုံလျှို။  
၅။ ပဏ္ဏဘိသိ-သစ်ရွက် အစာသွတ်သော မွေ့ရာဘုံလျှိုဟူ၍ ငါးမျိုး  
ရှိသည်။

### ဆောင်ပုဒ်

သားမွေးသစ်ရွက်၊ အဝတ်မြက်၊ လျှော်စွက်ဘုံလျှိုငါးမျိုးတည်း။

ဘိသိနာမ ပဉ္စဘိသိယော ဥဏ္ဏဘိသိ စောဠဘိသိ  
ဝါကဘိသိ တိဏဘိသိ ပဏ္ဏဘိသိ။

(ဝိနယ ပါရိတ္တိယပါဠိ-၅၉)

“ဗိဗ္ဗောဟနာနိသံသ = ခေါင်းအုံးလှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၆)ပါး”

- (က) ဗိဗ္ဗောဟနေ ဖိနေ ဒတွာ၊ သံဃေ ဂဏဝရတ္တပေ၊  
ဆာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) ဥဏ္ဏိကေ ပဒုမကေစ၊ အထော လောဟိတစန္ဒနေ၊  
ဗိဗ္ဗောဟနေ ဥပါဓေမိ၊ ဥတ္တမင်္ဂံ သဒါ မမ။
- (ဂ) အဋ္ဌင်္ဂိကေ မဂ္ဂဝရေ၊ သာမညေစတုရော ဓလေ၊  
တေသု ဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဝိတရေ နိစ္စကာလိကံ။



- (ဃ) ဒါနေဒမေ သံယမေစ၊ အပ္ပမညာသု ရူပိသု၊  
တေသု ဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဝိတရေသဗ္ဗကာလိကံ။
- (င) ဝတ္တေဂုဏေ ပဋိပတ္တိ၊ အာစာရကိရိယာသုစ၊  
တေသု ဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဝိဟရေ သဗ္ဗဒါ အဟံ။
- (စ) စင်္ဂမေဝါပဓာနေဝါ၊ ဝိရိယေဗောဓိပက္ခိယေ၊  
တေသု ဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဝိတရာမိယဒိစ္ဆကံ။
- (ဆ) သီလံသမာဓိ ပညာစ၊ ဝိပုတ္တိစ အနုတ္တရာ၊  
တေသု ဉာဏံ ဥပ္ပါဒေတွာ၊ ဝိတရာမိ သုခံ အဟံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၇)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊ ဂဏေ သံယေ-အား၎င်း၊ ဗိဗ္ဗေဟနေ-ခေါင်းအုံးတို့ကို၊ ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊ ဆာနိသံသေ-တိုးတက်ရောက်ငြား၊ အကျိုးဆက်ခြောက်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဥဏ္ဏိကေ-သားမွေးအဆာသွတ်သော ခေါင်းအုံး၌၎င်း၊ ပဒုမကေစ-ပဒုမာကြာဝတ်ဆံ-အဆာသွတ်သော ခေါင်းအုံး၌၎င်း၊ အထော-ထိုမှတပါး၊ လောဟိတစန္ဒေန-စန္ဒကူးနီ နံသာနီအဆာသွတ်သော၊ ဗိဗ္ဗေဟနေ-ခေါင်းအုံး၌၎င်း၊ မမ-ငါ၏၊ ဥတ္တမင်္ဂ-ကိုယ်၌တွင် အမြတ်တင်ကာ မှန်စွာထားကြောင်း ဦးခေါင်း သည်၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဥပါဓေမိ-ချမ်းသာစွာသုံး အုံးရပေ၏။

(ဂ) အဋ္ဌင်္ဂိကေ-သရုပ်ပိုင်းခြား အင်္ဂါရှစ်ပါးရှိသော၊ မဂ္ဂဝရေ မြတ်သောမဂ်၌၎င်း၊ သာမညေ-ရဟန်း၏၊ အပြစ်ဟူသော (ငါ) ရဟန်း

ပြုခြင်း အကျင့်ဖြစ်သော၊ စတုရောပလေ-စတုသုပလေသု-ဝိလ်လေး  
ပါးတို့၌၎င်း၊ တေသု-ထိုမဂ်ဝိလ်တို့၌၊ ဉာဏံ-အသိဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါ  
ဒေတွာ-ဖြစ်စေ၍၊ နိစ္စကာလိကံ-အမြဲမပြတ် အခါခပ်သိမ်း၊ ဝိဟရေ-  
အမှန်မသွေ နေရပေ၏။

(ဃ) ဒါနေစ-သဒ္ဓါရဲရဲ စွန့်ကြဲပေးကမ်းခြင်း၌၎င်း။ ဒမေစ-  
ဣန္ဒြေခြောက်စ မစပါက်ရအောင် ဆုံးမခြင်း၌၎င်း။ သံယမေစ-ကိုယ်  
နှုတ်နှလုံး သူတော်ထုံးဖြင့် ကျင့်သုံးအပြီး စောင့်စည်းခြင်း၌၎င်း၊ အပ္ပ  
မညာသုစ-မေတ္တာ-ဂရုဏာ အစပြာသည်၊ အပ္ပမညာတရားတို့၌  
၎င်း၊ ရူပိသု-ရူပဈာန်တို့၌၎င်း၊ တေသု-ထိုတရားတို့၌၊ အဟံ-ငါသည်၊  
ဉာဏံ-အသိဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-မယွင်းမသွေဖြစ်စေ၍၊ သဗ္ဗကာ  
လိကံ-အလုံးစုံသော ကာလပတ်လုံး၊ ဝိဟရေ-ဝိဟရာမိ-အမှန်မသွေ  
နေရပေ၏။

(င) ဝတ္တေစ-ဝတ်အကျင့်၌၎င်း၊ ဂုဏေစ-သီလစသော ဂုဏ်  
ကျေးဇူး၌၎င်း၊ ပဋိပတ္တိအာစာရကိရိယာသုစ-အကျင့်တရား၊ အလေ့  
အကျင့် အမှုအရာတို့၌၎င်း၊ တေသု-ဆိုခဲ့ပြီးငြား၊ ထိုတရားတို့၌၊  
အဟံ-ငါသည်၊ ဉာဏံ-အရှိအမှန်၊ အသိဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-၍၊  
သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဝိဟရေ-ဝိဟရာမိ-နေရပေ၏။

(စ) စင်္ကမေဝါ-ပြန်လှန်တုံ့ခေါက် လမ်းလျှောက်ကြိမ်သွား  
ခြင်း၌၎င်း။ ပဓာနေဝါကမ္မဋ္ဌာန်းအလုပ်ကြိုးပမ်းအားထုတ်ခြင်း၌၎င်း၊  
ဝိရိယေဝါ-အားထုတ်မှုလုံ့လ ဝိရိယ၌၎င်း၊ ဗောဓိပက္ခိယေ-ဗောဓိ



ပက္ခိယ တရား၌၎င်း၊ တေသု-ဆိုခဲ့ပြီးပြား၊ ထိုအလုံးစုံသော တရား  
တို့၌ အဟံ-ငါသည်၊ ဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-၌၊ ယဒိတ္ထိကံ-အလိုရှိတိုင်း၊  
ဝိဟရာမိ-အမှန်မသွေ နေရပေ၏။

(ဆ) သီလံ-ကိုယ်ကျင့်တရားသီလသည်၎င်း၊ သမာဓိစံ-တည်  
ကြည်ခြင်း၊ သမာဓိသည်၎င်း၊ ပညာစ-အသိဉာဏ်ပညာသည်၎င်း၊  
အနုတ္တရာ-အတုမရှိ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဝိမုတ္တိစံ-အရဟတ္တဖိုလ်၊  
ခေါ်ဆိုမည်ရှိ၊ ဝိမုတ္တိသည်၎င်း၊ အတ္ထိ-အမှန်ပကတိ ရှိပေ၏။ တေသု-  
ထိုတရားတို့၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဉာဏံ-အသိဉာဏ်ကို၊ ဥပ္ပါဒေတွာ-  
ဖြစ်စေ၍၊ သုခံ-ချမ်းသာစွာ၊ ဝိဟရာမိ-ကောင်းစွာမသွေ နေရပေ၏။

အကျိုးခြောက်ပါးကား - ၁။ ကောင်းမြတ်သော ခေါင်းအုံး  
အမျိုးမျိုးကိုရခြင်း၊ ၂။ မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရခြင်း၊ ၃။ လှူဒါန်း  
ပေးကမ်းမှု စသည်၌ ဉာဏ်ပညာနှင့်ယှဉ်ခြင်း၊ ၄။ ဝတ်ကြီး ဝတ်  
ငယ် အကျင့်တို့ကို ဉာဏ်ပညာနှင့် ယှဉ်၍ပြုခြင်း၊ ၅။ စင်ကြယ်သွား  
ခြင်းစသည်၌ ဉာဏ်ပညာနှင့်ယှဉ်၍သွားခြင်း၊ ၆။ ကိုယ်ကျင့်သီလ  
စသည်တို့၌ ဉာဏ်ပညာနှင့် ယှဉ်၍ကျင့်ကြံခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ခေါင်းအုံးလှူငြား၊ အကျိုးခြောက်ပါး၊ မှတ်သားသိစေဌာ။
- (ခ) အုံးစုံရရှိ၊ မဂ်ဖိုလ်သိ၊ လှူဘိဉာဏ်ယှဉ်ကာ။
- (ဂ) ကြီးငယ်ဝတ်ထား၊ စင်ကြယ်သွား၊ ကျင့်ပွားမြတ်သီလာ။
- (ဃ) အုံးလှူငြား၊ ကျိုးခြောက်ပါး၊ အစထား ပြသည်သာ။

“ဖလပိဋ္ဌာနိသံသ = ပျဉ်ချပ်လှူဒါန်းရခြင်း  
အကျိုး (၂)ပါး”

- (က) ဖလပိဋ္ဌေ ဇိနော ဒတ္တာ၊ သံဃေ ဂဏဝရတ္တမေ၊  
ဒွါနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) သောဏ္ဏမယေ မဏိမယေ၊ ဒန္တသာရမယေ ဗတူ၊  
ပလ္လင်္ကသေဋ္ဌေ ဝိန္ဒာမိ၊ ဖလပိဋ္ဌသမိဒံ ဖလံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၈)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနော-ငါးမာရ်အောင်မြင်၊ သခင်ထွဋ်ထား  
မြတ်ဘုရားအား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဂဏဝသံဃေ-  
ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း၊ ဖလပိဋ္ဌေ-ပျဉ်ချပ်၊ အင်းပျဉ် (ပျဉ်ချပ်၊ ထိုင်ခုံ)  
တို့ကို၊ ဒတ္တာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊  
မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ-ကုန်သော၊ ဒွါနိသံသေ-တိုးတက်ဖြစ်ပွား  
အကျိုး ဆက်နှစ်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-အမှန်မသွေ ခံစားရပေ၏။

(ခ) သောဏ္ဏမယေ-ရွှေဖြင့်ပြီးကုန်သောပလ္လင်တို့၎င်း၊ မဏိ  
မယေ-ပတ္တမြားဖြင့်ပြီးသော ပလ္လင်တို့၎င်း၊ ဒန္တသာရမယေ-ဆင်စွယ်  
စန္ဒကူးနှစ်တို့ဖြင့် ပြီးကုန်သောပလ္လင်တို့၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဗဟူ-  
များစွာကုန်သော၊ ပလ္လင်္ကသေဋ္ဌေ-ကောင်းမွန်ထူးဆန်း-အံ့မခန်းအပ်၊  
မြတ်သောပလ္လင်တို့ကို၊ ဝိန္ဒာမိ-ရပေ၏။ ဣဒံ-ပလ္လင်အကောင်းစား  
ရငြားစင်စစ် ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဖလပိဋ္ဌဿ-ပျဉ်ချပ်၊ အင်းပျဉ်  
(ပျဉ်ချပ် ထိုင်ခုံ)ကို၊ ဒါနဿ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူရခြင်း၏။ ဖလံ-  
ကံအားလျော်စွာ ဖြစ်ပေါ်လာရိုး အကျိုးပေတည်း။



အကျိုးနှစ်ပါးကား - ၁။ ရွှေ၊ ငွေ၊ ပတ္တမြား၊ ရတနာတို့ဖြင့်  
ပြီးသော ပလ္လင်၊ ခုတင်၊ ထိုင်ခုံ တို့ကိုရရှိခြင်း၊ ၂။ ဆင်စွယ်၊ ဓနုကူး  
နှစ်တို့ဖြင့်ပြီးသော ပလ္လင်၊ ခုတင်၊ ထိုင်ခုံ တို့ကိုများစွာ ရနိုင်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အင်းပျဉ်လှူရာ၊ ကျိုးဝလ၊ နှစ်ဝသီစေရာ။  
(ခ) ရွှေငွေဖြင့်ပြု၊ ဆင်စွယ်ပြု၊ ရမှုကျိုးနှစ်ဖြာ။

“ပါဒပိဌာနိသံသ = ခြေဆေးအင်းပျဉ်လှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (၂)ပါး”

- (က) ပါဒပိဌေ ဇိနေ ဒတွာ၊ သံဃေ ဂဏ ဝရတ္တမေ၊  
ဒွါနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ၊  
လဘာမိ ဗဟုကေယာနေ၊ ပါဒပိဌသယိဒံ ဝလံ။  
(ခ) ဒါသီဒါသာစ ဘရိယာ၊ ယေစညေအနုဇိဝိနေ၊  
သမ္မာပရိစရန္တေမံ၊ ပါဒပိဌသယိဒံ ဝလံ။

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနေ-အား၎င်း၊ ဝရတ္တမေ-သော၊  
ဂဏေသံဃေ-အား၎င်း၊ ပါဒပိဌ-ခြေဆေးအင်းပျဉ်တို့ကို၊ ဒတွာ-  
ပေးလှူခဲ့၍၊ (ငါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့် မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-  
ကုန်သော၊ ဒွါနိသံသေ-တိုးတက်ဖြစ်ပွား၊ အကျိုးဆက်နှစ်ပါးတို့ကို၊  
အနုဘာမိ-ခံစား ရပေ၏။ ဗဟုကေ-အမျိုးမျိုးအပုံပုံများစွာကုန်သော၊  
ယာနေ-ဆင်၊ မြင်း၊ ရထားစသောအားဖြင့်၊ ထူးခြားပြုပြင် စီးဖွယ်

ယာဉ်တို့ကို၊ လဘာမိ-ရ၏။ ဣမံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ပါဒပိဋဿ-  
ခြေဆေးအင်းပျဉ်ကို၊ ဒါနဿ-ပေးကမ်းလှူဒါန်းရခြင်း၏၊ ဖလံ-  
အမှန်တိုးပွား အကျိုးတရားပေတည်း။

(ခ) ဒါသိဒါသာစ-ကျွန်မိန်းမ၊ ကျွန်ယောကျာ်းတို့သည်၎င်း၊ ဘရိ  
ယာဗ-အတူတကွ ပေါင်းသင်းကြသည် မှုတစိတ်ထား မယားတို့သည်  
၎င်း၊ အညေ-ဤမှတပါးကုန်သော၊ ယေ-အမှတ်မထင် အကြင်သူတို့  
သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ အနုဇိဝိနော-သို့ခိုအားထားလျက် အသက်မွေးကြလေ  
ကုန်၏။ တေစ-ထိုသူတို့သည်၎င်း၊ မံ-ငါ့ကို၊ သမ္ဘာပရိစရန္တေ-ကောင်း  
စွာ မြတ်သောလုပ်ကျွေးကြလေကုန်၏။ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်း  
သည်။ ပါဒပိဋဿ-ခြေဆေးအင်းပျဉ်ကို၊ ဒါနဿ-ပေးလှူရခြင်း၏။  
ဖလံ-အမှန်တိုးပွား အကျိုးတရားပေတည်း။

အကျိုးနှစ်ပါးကား - ၁။ ဆင်ယာဉ်၊ မြင်းယာဉ်စသော များစွာ  
သော သက်ရှိယာဉ် သက်မဲ့ယာဉ်တို့ကို ရရှိခြင်း၊ ၂။ သားမယားနှင့်  
ကျေးကျွန်များ ရှိသေကောင်းမွန်စွာ လုပ်ကျွေးမှုကို ခံယူရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ယာဉ်များရဘိ၊ လုပ်ကျွေးရှိ၊ မှတ်သိကျိုးနှစ်ပါး။  
(ခ) ခြေဆေးအင်းပျဉ်၊ လှူဒါန်းလျှင်၊ အမှန်ပင်ရလေငြား။





“တေလအတ္တဉ္စနာနိသံသ = ခြေနယ်ဆီလှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) တေလအတ္တဉ္စနော ဒတ္တာ၊ သံဃေ ဂဏဝရတ္တမေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။
- (ခ) အဗျာဓိတာ ရူပဝတာ၊ ခိပ္ပံ ဓမ္မနိသန္တိတာ၊  
လာဘိတာ အန္ဓပါနဿ၊ အာယုပဉ္စမကံ မမ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၈)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဝရတ္တမေ-သော၊ ဂဏဝသံဃေ-ဂိုဏ်း  
သံဃာအား၊ တေလအတ္တဉ္စနော-ခြေ၌လိမ်းဖွယ် ခြေနယ်ဆီတို့ကို၊ ဒတ္တာ  
-ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-တိုး  
တက်ပွားများ အကျိုးဆက်ငါးပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရ၏။

(ခ) မမ-ငါ၏၊ ဘဝောဘဝေ-ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသော ဘဝ၌၊ (ငါ)  
ဘဝတိုင်း ဘဝတိုင်း၌၊ အဗျာဓိတာ-အနာရောဂါ ကင်းသည်၏အဖြစ်  
၎င်း၊ ရူပဝတာ-ရုပ်ရည်အဆင်းလှပခြင်း ရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း။ ခိပ္ပံ-  
မဆုတ်မဆိုင်း ဟုတ်တိုင်းမကြာလျှင်မြန်စွာ၊ ဓမ္မနိသန္တိတာ-တရား  
တော်ကို စူးစမ်းနိုင်သည်၏ အဖြစ်၎င်း။ အန္ဓပါနဿ-စားဖွယ်  
သောက်ဖွယ်ဖြစ်သော ထမင်းအဖျော်ကို၊ လာဘိတာ-မပင်မပန်း ချမ်း  
ချမ်းသာသာ လွယ်ကူစွာ ရခြင်းရှိသည်၏အဖြစ်၎င်း၊ ပဉ္စမကံ-ငါးခု  
မြောက်ဖြစ်သော၊ မမ-ငါ၏၊ အာယုသက်တမ်းကျော်လျက် အသက်  
ရှည်ခြင်း၎င်း။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေပဉ္စာနိသံသေ-ဤအကျိုးဆက်  
ငါးပါးတို့ကို၊ လဘာမိ-မုချမသွေ ရရှိပေ၏။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ အနာရောဂါကင်းရှင်းခြင်း၊ ၂။ ရုပ်  
ရည်အဆင်း လှပခြင်း၊ ၃။ တရားတော်ကို လျှင်မြန်စွာ စူးစမ်း  
သိမြင်နိုင်ခြင်း၊ ၄။ စားသောက်ဖွယ် ထမင်းအဖျော်တို့ကို ရလွယ်ခြင်း၊  
၅။ သက်တမ်းကျော်တက် အသက်ရှည်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရောဂါကင်းပ၊ ရုပ်ဆင်းလှ၊ လျှင်စွာတရားသိ။
- (ခ) အဖျော်ထမင်း၊ ရလွယ်ခြင်း၊ ရှည်ရင်းသက်တမ်းပြည့်။
- (ဂ) ခြေနယ်ဆီသာ၊ လှူဒါန်းရာ၊ ငါးဖြာအကျိုးရှိ။

“သပ္ပိတေလ္လနိသံသ = ထောပတ်၊ ဆီလှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) သပ္ပိတေလ္လ နတ္တာန၊ သံဃေ ဂဏဝရုတ္တမေ၊  
ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) ထာမဝါ ရူပသပ္ပန္နော ပဟဋ္ဌ တနုဇော သဒါ၊  
အဗျာဓိ ဝိသဒေါ ဟောမိ၊ သပ္ပိတေလ္လသိဒံ ဗလံ။

(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၈)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဝရုတ္တမေ-သော၊ ဂဏသံဃေ-အား၊  
သပ္ပိတေလ္လ-ထောပတ်ဆီကိုလည်း၊ နတ္တာန-ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊  
ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စာနိသံသေ-တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစား  
ရ၏။



(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ထာမဝါ-အားအစွမ်းရှိသူသည်၊ (ငါ) အား  
ကောင်းသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏၊ ရူပသမ္ပန္နော-ရုပ်ရည်အဆင်း  
လှပခြင်းနှင့် ပြည့်စုံသူသည်၊ (ငါ) ရုပ်ရည် အဆင်းလှသူသည်၊ ဟောမိ-  
၏၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပဟဋ္ဌတနူဇော-မနွမ်းမထွေး ရွှင်လန်းသော  
အမွှေးရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရ၏၊ အဗျာဓိ-အနာရောဂါ ကင်းရှင်း  
သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏၊ ဝိသဒေါ-ညစ်ကြေးမတင် သန့်ရှင်း  
စင်ကြယ်သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ် ဖြစ်ရခြင်း  
သည်၊ သပ္ပိတေလဿ-ထောပတ်ဆီကို၊ ဒါနဿ-ပေးလှူရခြင်း၏၊  
ဖလံ-အမှန်တိုးပွား အကျိုးတရားပေတည်း။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ အားအစွမ်းနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း၊  
၂။ ရုပ်အဆင်းနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ မရှုပ်မထွေး ရွှင်လန်းသော  
အမွှေးရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၄။ အနာရောဂါကင်းခြင်း၊ ၅။ သန့်ရှင်းစင်ကြယ်  
သူဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အားအင်လည်းပြည့်၊ ရုပ်ဆင်းရှိ၊ ကင်းဘိအနာများ။
- (ခ) အမွှေးလန်းရွှင်၊ ကိုယ်သန့်စင်၊ ငါးအင်ကျိုးတရား။
- (ဂ) ထောပတ်လှူကျိုး၊ ဆီလှူကျိုး၊ ငါးမျိုးကျမ်းလာငြား။



“မုခသောဓနကာနိသံသ = သွားတိုက်ဆေး  
လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) မုခသောဓနကံ ဒတွာ၊ ဗုဒ္ဓေ သံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
ပဉ္စနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ
- (ခ) ဝိသုဒ္ဓ ကဏ္ဍော မရုဿရော၊ ကာသသာသဝိဝဇ္ဇိတော၊  
ဥပ္ပလဂန္ဓော မုခတော၊ ဥပဝါယတိ မေ သဒါ။

(ထေရာပဒီနပါဠိ၊ ပ-၃၆၉)

(က) အဟံ-ဇာတိ၊ ဗုဒ္ဓေ-အားရင်း၊ ဂဏုတ္တမေ-ဂိုဏ်းမြတ်  
ဖြစ်သော၊ သံဃေ-သံဃာအားရင်း၊ မုခသောဓနကံ-သွားတိုက်ဆေး  
(ခံတွင်း၌ ဆေးစရာ သွားတိုက်ဆေး)ကို၊ ဒတွာ-ကြောင့်၊ မမ-ဇာတိ၊  
ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ-ကုန်သော၊ ပဉ္စနိသံသေ-အကျိုးဆက်ငါးပါးတို့ကို၊  
အနုဘောမိ-သုံးဆောင်ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇာတိ၊ ဝိသုဒ္ဓကဏ္ဍော-ဝင်ကြယ်သန့်ရှင်းသော  
လည်ချောင်းရှိ၏။ မရုဿရော-ကြားသူတိုင်းပင် သက်ဝင်ကြည်ညို  
ချိုသောအသံရှိ၏။ (ဝါ) သာယာပြေသော-အသံရှိ၏။ ကာသသာသဝိ  
ဝဇ္ဇိတော-အသံသာခြင်း မရှိကင်းအောင် ညှဉ်းဆဲတက်စွာ ချောင်း  
ဆိုးနာ၊ ပန်းဟမှ ကင်း၏။ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း။ မေ-ဇာတိ၊ မုခတော-  
ခံတွင်းမှ၊ ဥပ္ပလဂန္ဓော-အေးအေးယဉ်ယဉ် ထွေးထွေးငင်လျက် အစဉ်  
သင်းယုံ၊ ကြာညိုရနံ့သည်၊ ဥပဝါယတိ-ဝန်းကျင်အရပ် မပြတ်မြိုင်မြိုင်  
မွှေးကြိုင်လှိုင်၏။



အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ သွားတိုက်ဆေး၊ သွားပွတ်တံ၊ ဒန်  
ပူတန်တို့ကို လှူဒါန်းရခြင်းကြောင့် စင်ကြယ်သန့်ရှင်းသောလည်ချောင်း  
ရှိခြင်း။ ၂။ ချိုသာသောအသံရှိခြင်း။ ၃။ ချောင်းဆိုးနာရောဂါကင်းခြင်း။  
၄။ ကုတ်တီးနာခေါ် ပန်းနာရောဂါမှကင်းခြင်း။ ၅။ ခံတွင်းမှ ကြာညို  
နံ့ကဲ့သို့ မွှေးကြိုင်သော ရနံ့များ ကြိုင်လှိုင်ခြင်း ထွက်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လည်ချောင်းသန့်ရှင်း၊ သံသာခြင်း၊ ပျံ့သင်းရနံ့ဖြာ။
- (ခ) ကုတ်တီးပန်းနာ၊ ချောင်းဆိုးနာ၊ ကင်းကွာမြစ်တိုင်းမှာ။
- (ဂ) သွားတိုက်ဆေးလှူ၊ တန်းပူလှူ၊ ရယူကျိုးငါးဖြာ။

“ဒဝိအာနိသံသ = နို့ဓမ္မလှူရခြင်းအကျိုး”

ဒဝိ ဒတွာန သဗ္ဗန္တံ၊ ဗုဒ္ဓေသံဃေ ဂဏုတ္တပေ၊  
ဘုဉ္ဇာမိ အမတံ ဘတ္တံ၊ ဝရံကာယဂတာ သတိ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၉)

အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓေ-သစ္စာလေးတန်၊ တရားမှန်ကို ကေန  
သိငြား၊ မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ဂဏုတ္တပေ-စုပေါင်းနေလတ် ဂိုဏ်း  
မြတ်ဖြစ်သော၊ သံဃေ-မြတ်ဘုရားသားခေါ် သံဃာတော်အား၎င်း။  
ဝဏ္ဏဂန္ဓရသေဟိ-ကောင်းမြတ်လှစွာ အဆင်း၊ အနံ့၊ အရသာတို့နှင့်၊  
သဗ္ဗန္တံ-မုချကုံလုံး၊ ပြည့်စုံသော၊ ဒဝိ-နို့ဓမ္မကို၊ ဒတွာန-ပေးလှူခဲ့၍၊  
(ငါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ ကာယဂတာသတိ-ဆံအစရှိသော  
ကိုယ်ခန္ဓာ၌ဖြစ်သော အောက်မေ့ခြင်း ကာယဂတာသတိကို၎င်း။ ဝရံ-  
တပါးအရာ မနှိုင်းသာအပ် မြတ်လှစွာသော၊ အမတံဘတ္တံ-အမြိုက်  
အရသာ စားဖွယ်ရာ အာဟာရကို၎င်း၊ ဘုဉ္ဇာမိ-ချမ်းသာရွှင်ပြုံး သုံး  
ဆောင်ရပေ၏။

အကျိုးကား - ဆံအစရှိသောကိုယ်၌ ဖြစ်သောအောက်မေ့ခြင်း၊ ကာယဂတာ သတိကို သုံးဆောင်ရခြင်း၊ မြတ်သော အမြိုက်အရသာ အာဟာရကို သုံးဆောင်ရခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) နို့ဓမ်းလှူရာ၊ ကျိုးဇလ၊ ပုတ်ကြသိစရာ။
- (ခ) သတိ ကာယ၊ အမတ၊ သုံးရချမ်းသာစွာ။

“မရအာနိသံသ = ပျားရည်လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

ဝဏ္ဏဂန္ဓရသောပေတံ၊ မဓုံ ဒတွာ ဇိနေဂဏော၊  
အနုပမံ အတုလိယံ၊ ပိဝေ မုတ္တိရသံ အတံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၉)

အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနေ-ငါးမာဂ်အောင်မြင်၊ ဘုရားရှင်အား၎င်း၊ ဂဏေ-စုပေါင်းညီညာ၊ ဂိုဏ်းသံဃာအား၎င်း၊ ဝဏ္ဏဂန္ဓရသောပေတံ-အဆင်းအနံ့ အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော။ မဓုံ-ပျားရည်ကို၊ ဒတွာ-ပေးလှူခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့သောကြောင့်၊ အနုပမံ-ပမာပုံခိုင်း မနှိုင်းရှည်နိုင်သော၊ အတုလိယံ-ချင့်တွက်မှီပြု မတုမပနိုင်သော၊ (ဝါ) အတုမဲ့ဖြစ်သော၊ မုတ္တိရသံ-ကိလေသာမှ၊ လွတ်မြောက်ရသဖြင့် ခေါ်ကြသည်၊ ဝိမုတ္တိရသဟူသော-အရဟတ္တဖိုလ်အရည်ကို၊ ပိဝေ-နှစ်သက်ဝမ်းမြောက်-သောက်ရပေ၏။

အကျိုးကား - ပျားရည်ကို လှူဒါန်းရခြင်းကြောင့် အရဟတ္တဖိုလ်ကို ရရှိနိုင်ခြင်း အကျိုးရှိ၏။



**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ဖျားရည်လှူရာ ကျိုးစလ၊ မုချသိပါလေ။  
(ခ) ဝိပုတ္တိရသ၊ သောက်သုံးရာ အေးမြချမ်းသာပေ။

“ရသာနိသံသ = အရသာလှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

ယထာဘူတံ ရသံ ဒတွာ၊ ဗုဒ္ဓေသံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
စတုရောဗလေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ မမ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၉)

အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓေ-အား၎င်း၊ ဂဏုတ္တမေ-သော။ သံဃေ-  
အား၎င်း။ ယထာဘူတံ-ပေါင်းစပ်စီစဉ် မတည်ထွင်ပဲ ပြုပြင်ထင်ရှား၊  
သဘာဝအားလျော်စွာ-ဖြစ်သော။ ရသံ-ကောင်းမြတ်လှစွာအရသာကို  
ဒတွာ-ပေးလှူခဲ့၍ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-ငါ၏၊ ကမ္မာ  
နုစ္ဆဝိကေ-ကံအားလျောက်ပတ်ကုန်သော၊ စတုရောဗလေ ဖိုလ်လေး  
ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ရရှိဖြစ်ပွား ခံစားရပေ၏။

အကျိုးကား - သဘာဝအားလျော်စွာဖြစ်သော အရသာကို  
လှူဒါန်းရခြင်းကြောင့် ဖိုလ်လေးပါးကို ရနိုင်သည်။

**ဆောင်ပုဒ်**

အရသာလှူကာ၊ ဖိုလ်လေးဝ၊ မုချရနိုင်သည်။



“အန္တုပါနာနိသံသ = ထမင်း၊ အရော်လှူဒါန်း  
ရခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး”

(က) အန္တုပါနညဒတ္တာန၊ ဗုဒ္ဓေသံဃေ ဂဏုတ္တမေ၊  
ဒဿာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မနုစ္ဆဝိကေ မမ။

(ခ) အာယုဝါ ဗလဝါ ဝိရော၊ ဝဏ္ဏဝါ ယသဝါ သုခိ၊  
လာဘိအန္တုသပါနဿ၊ သူရော ပညာဏဝါ သဒါ၊  
တ္တမေဂုဏေပဋိလဘေ၊ သံသရန္တော ဘဝေ အတံ။

(ထေရာပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၉)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓေ-သစ္စာလေးပါး မြတ်တရားကို ပိုင်း  
ခြားသိတတ် ဘုရားမြတ်အား၎င်း၊ ဂဏုတ္တမေ-ပေါင်းစွာညီညာ  
ကောင်းစွာနေလတ် ဂိုဏ်းမြတ်ဖြစ်သော၊ သံဃေ-သံဃာတော်အား  
၎င်း၊ အန္တု-စားဖွယ်မယွင်း ထမင်းကို၎င်း၊ ပါနည-သပြေ သရက်  
စသည်စွက်၍၊ စပ်ဖက်စပ်လျော်၊ သောက်ဖွယ်အဖျော်ကို၎င်း၊ ဒတ္တာန-  
သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-သဒ္ဓါ  
ကြည်လင် အလှူရှင်ဖြစ်ဘိ ငါ၏၊ ကမ္မနုစ္ဆဝိကေ-အမှန်ဖြစ်မြောက်  
ကံအား လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဒဿာနိသံသေ-တိုးတက်ဖြစ်ပွား  
အကျိုးဆက်ဆယ်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ရရှိခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဘဝေ-များစွာကာလ သံသရာဘဝ၌၊ သံသ  
ရန္တော-စုန်ကာဆန်ကာ မှန်စွာအတည် ကျင်လည်ရသည်ရှိသော်၊  
အာယုဝါ-အသက်ရှည်သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဗလဝါ-ခွန်အား



ဗလကြီးသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဓိရော-တည်ကြည်သူသည်၊  
ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ဝဏ္ဏဝါ-ရုပ်ရည်အဆင်း လှပခြင်းရှိသူသည်၊  
ဟောမိ-၏၊ ယသဝါ-များစွာသော အခြံအရံရှိသူသည်၊ ဟောမိ-၏  
အန္ဓဿ-ထမင်းကို၊ လာဘီ-ရခြင်းရှိသူသည်၊ ဟောမိ-၏၊ ပါနဿ-  
အဖျော်ကို၊ လာဘီ-ရခြင်းရှိသူသည်၊ ဟောမိ-၏၊ သူရော-ကြောက်ရွံ့  
ခြင်းကင်း ရဲရင့်ခြင်းရှိသူသည်၊ ဟောမိ-၏၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊  
ပညာဏဝါ-အကောင်းအဆိုး ကြောင်းအကျိုးကို မျှော်ကိုးမြင်သိ  
ပညာရှိသောသူသည်၊ ဟောမိ-မှန်စွာမသွေ ဖြစ်ရပေ၏။ ဣတိ-ဤသို့၊  
ဣမေဂုဏေ-ဤအကျိုးတရားဆယ်ပါးတို့ကို၊ ပဋိလဘေ-ကံအား  
လျှော်ဘိ ဖြစ်ပေါ်ရရှိပေသတည်း။

အကျိုးဆယ်ပါးကား - ၁။ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ကိုယ်ခန္ဓာအား  
ကြီးမားသူဖြစ်ခြင်း၊ ၂။ အာရုံထိုက် မလော်မလည်ပဲ တည်ကြည်  
သူဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ အဆင်းလှခြင်း၊ ၄။ အခြွေအရံများခြင်း၊ ၅။ ကိုယ်  
စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာသူဖြစ်ရခြင်း၊ ၆။ တားဖွယ်ထမင်းကို လွယ်ကူစွာ  
ရနိုင်သူဖြစ်ခြင်း၊ ၇။ သောက်ဖွယ်အဖျော် ယမကာရည်ကို လွယ်ကူစွာ  
ရနိုင်သူဖြစ်ခြင်း၊ ၈။ ရုပ်ရည်အဆင်းလှပသူ ဖြစ်ရခြင်း၊ ၉။ ကြောက်ရွံ့  
ခြင်းကင်း ရဲရင့်သူ ဖြစ်ရခြင်း၊ ၁၀။ အခါခပ်သိမ်း မိမိအကျိုး သူတပါး  
အကျိုးကို မျှော်ကိုးမြင်သိသော ပညာရှိသူဖြစ်ရခြင်း။

ဤကားဆွမ်းထမင်းလှူရကျိုး (၁၀)ပါး အဖျော် ယမကာ  
လှူရကျိုး (၁၀)ပါးတို့တည်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) သက်ရှည်ခွန်အား၊ တည်ကြည်ငြား၊ မှတ်သားဆင်းလှရာ။
- (ခ) ခြွေရံများကာ၊ ချမ်းသာရာ၊ လွန်စွာရဲရင့်မှာ။
- (ဂ) အဖျော်ထမင်း၊ ရလွယ်ခြင်း၊ ပွင့်လင်းဉာဏ်ပညာ။
- (ဃ) အန္တပါန၊ လှူပါက၊ ရကြဉ်ဆယ်ဖြာ။

- တနည်း (က) သက်ရှည်ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာရာ၊ ဗလ ဉာဏ်ပညာ။
- (ခ) ထမင်းဖျော်ရာ၊ တည်ကြည်လှ၊ ယသသူရပါ။
  - (ဂ) အန္တပါန၊ လှူဒါန်းကာ၊ ရကြဉ်ဆယ်ဖြာ။

“ဓူမာနိသံသ=အမွှေးတိုင်လှူရခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး”

- (က) ဓူမံ ဒေတွာန သုဂတေ၊ သံဃေဂဏ ဝရတ္တပေ၊  
ဒဿာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆဝိကေ ပပ။
- (ခ) သုဂန္ဓဒေတော ယသဝါ၊ သိဃပညောစ ကိတ္တိမာ၊  
တိက္ခပညော ဘူရိပညော၊ တာသဂပ္ပိရပညဝါ။
- (ဂ) ဝေပုလ္လဇဝနပညော၊ သံသရန္တော ဘဝါ ဘဝေ၊  
တဿေဝ ဝါတသာ ဒါနိ၊ ပတ္တော သန္တိသုခံသိဝံ။

(ဥ-၃၊ အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၆၉-၇၀)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုဂတေ-ကောင်းသောစကား ဟောမိန့်  
ကြားသည့် မြတ်စွာဘုရားအား၎င်း၊ ဝရတ္တပေ-အလှူခံတတ်၊ ပိုင်းခြား  
မှတ်မှု၊ အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဂဏေသံဃေ-အယူသီလ တူညီမျှ၍



တကွနေရာ ဂိုဏ်းသံဃအား၎င်း၊ ဝုပိ-အခိုးအထုံကို၊ (ဝါ) မီးရှိရန် နံသာဖြင့် ထုံထားအပ်သော အမွှေးတိုင်ကို၊ ဒတ္တာန-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူရ၍၊ (ဝါ) သဒ္ဓါကြည်ဖြူ-ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ မမ-သဒ္ဓါ ကြည်လင် အလှူရှင်ဖြစ်ဘိသ်။ ကမ္မာနုဇ္ဈဝိကေ-ရှေးခါပြုဖန် ကောင်း မှုကံအား လျောက်ပတ်ကုန်သော၊ ဒဿနိသံသေ-တိုးတက်သွယ်ပွား အကျိုးဆက်ဆယ်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-အမှန်ပကတိ ရရှိခံစားရ ပေ၏။

(ခ.ဂ) အဟံ-ငါသည်၊ ဘဝါဘဝေ-ဘဝကြီးငယ်၊ အသွယ်သွယ် ဌှံ။ သံသရန္တော-မပြတ်အစဉ်၊ ကျင်လည်ရသည်ရှိသော်၊ သုဂန္ဓဒေဟော- ကောင်းစွာမွှေးကြိုင်သော ကိုယ်အနံ့ရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-အမှန်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏၊ ယသဝါ-သားသမီးနှင့်၊ ခိုမှီးနေပြန်၊ အစေခံငြား၊ အခြွေ အရံများသူသည်၊ ဘဝါမိ-အမှန်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏၊ သီဃ ပညာစ- ကြားမြင်ကာမျှ တတ်မြောက်ရသဖြင့်၊ မူလအခြေခံ၊ လျှင်သောဉာဏ် ပညာရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-၏၊ ကိတ္တိမာ-တန်ခိုးသတင်း၊ ကျော်စောခြင်း ရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-၏၊ တိက္ခပညာ-ထက်သောပညာရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-၏။ ဘူရိပညော-မြေကြီးအထုနှင့်တူသော ပညာရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-၏၊ ဟာသ ဂတ္တိရပညဝါ-ရွှင်သောပညာ၊ နက်နဲသော ပညာ ရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-အမှန်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏။ ဝေပုလ္လ ဇဝန ပညော- ပြန်ပြောသော ပညာရှိသူ၊ လျင်မြန်သော ပညာရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ- အမှန်မသွေ ဖြစ်ရပေ၏။ တဿ-ထိုအခိုးအထုံကို (ဝါ) မီးရှိရန် နံသာဖြင့်ထုံထားအပ်သော အမွှေးတိုင်ကို၊ ဒါနဿ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ

ပေးလှူခဲ့ရခြင်း၏၊ ငါတသာဝေ-အစွမ်းကြောင့်သာလျှင်၊ ဒါနိ-ယခု  
အခါ၌။ သိဝံ-ဘေးရန်မခ၊ အေးမြလှစွာသော၊ သန္တိသုခံ-အငြိမ်း  
ဓာတ်မှန်၊ နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာသို့၊ ပတ္တော-အမှန်မျက်မှောက်၊ ဆိုက်  
ရောက်ရပေ၏တကား။

အကျိုးဆယ်ပါးကား - ၁။ ကောင်းသောကိုယ်အနံ့ရှိသူ  
မွေးသူ ဖြစ်ရခြင်း၊ ၂။ သားသမီးကျေးကျွန် အခြေအရံများခြင်း၊  
၃။ တန်ခိုးသတင်း ကျော်စောခြင်း၊ ၄။ လျှင်သောပညာရှိသူဖြစ်ခြင်း၊  
၅။ ထက်သောပညာရှိခြင်း၊ ၆။ မြေကြီးအထုနှင့်တူသော ကြီးသော  
ပညာရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၇။ ရွှင်သောပညာရှိသူ ဖြစ်ခြင်း၊ ၈။ နက်နဲသော  
ပညာရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၉။ ပြန့်ပြောသော ပညာရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၁၀။ လျှင်  
မြန်သော ပညာရှိသူဖြစ်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကိုယ်နဲ့မွေးငြား၊ ခြွေရံများ၊ ထင်ရှားကျော်စောမည်။
- (ခ) ထက်မြတ်၊ လျှင်လှ၊ လွန်ကြီးစွာ၊ ရွှင်ပြညာဏ်ရှိသည်။
- (ဂ) လျှင်မြန်၊ ပြန့်ပြော၊ နက်နဲသော၊ သဘောဉာဏ်ရှိသည်။
- (ဃ) အမွှေးတိုင်လှူရ၊ ကျိုးဆယ်ဝ၊ မုချရနိုင်သည်။
- (င) အဆုံးဘဝ၊ နိဗ္ဗာန်ရ၊ မှတ်ကြဆယ်တစ်မည်။
- (စ) အပဒါန၊ ပိလိန္ဒ၊ ဝစ္ဆထေရ်ပိန့်သည်။





“မြတ်စွာဘုရားအား ဆည်းကပ်ရခြင်းအကျိုးနှင့်  
ခရသင်းမှုတ် (တူရိယာတီးမှုတ်) ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဝိပဿိဿ ဘဂဝတော၊ အတောသိ သင်္ခမ္ပကော၊  
နိစ္စုပဋ္ဌာနယုတ္တောမှိ၊ သုဂတဿ မဟေသိနော။
- (ခ) ဥပဋ္ဌာနဗလံပဿ၊ လောကနာထဿ တာဒိနော၊  
သဋ္ဌိတူရိယသတဿာနိ၊ ပရိဝါရေန္တိ ပံသဒါ။
- (ဂ) ကေနဂုတိတောကပ္ပေ၊ ဥပဋ္ဌတိ မတာက္ကသိ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဥပဋ္ဌာနဿိဒံ ဗလံ။

(၃-ပ၊ ဗုဒ္ဓပဋ္ဌာကတ္ထေရအပဒါန-၁၅၂)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဝိပဿိဿ-ဝိပဿိအမည်ရှိသော၊  
ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သင်္ခမ္ပကော၊ တရားအောင်စည်၊  
ပေါင်းညီပြုလုပ်၊ ခရသင်းမှုတ်သူသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ၊  
သုဂတဿ-ကောင်းသောစကား၊ ဟောမိန့်ကြားတော်မူတတ်သော၊  
မဟေသိနော-မြတ်စွာဘုရားအား၊ နိစ္စုပဋ္ဌာနယုတ္တော-အမြဲမပြတ်၊  
ဆည်းကပ်ခံစားခြင်းနှင့် ယှဉ်သောသူသည်-အမှီ-ဖြစ်ခဲ့ပေ၏။

(ခ) တာဒိနော-လောကဓံရှင်ပါး-ညီမျှထားလျက်၊ ရှုပွားနိုင်  
သိ၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ လောကနာထဿ-လူသုံးပါး  
တို့ အားထားမှီရာ၊ ဘုရားမြတ်စွာအား၊ ဥပဋ္ဌာနဗလံ-အမြဲမပြတ်၊  
ဆည်းကပ်ခံစား၊ အကျိုးတရားကို၊ ပဿ-သေချာစေ့ငှ ရှုပါလော့၊  
သဋ္ဌိတူရိယ-သဟဿာနိ-များပြောင်လှစွာ၊ ခြောက်သောင်းသော

တူရိယာတို့သည်၊ မံ-ဇုံကို၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ပရိဝါရေန္တိ-ရှေ့နောက်  
ဝဲယာ၊ ဝိုင်းလည်ကာဖြင့်၊ သာယာယဉ်ကျေး၊ ဟစ်ကြွေးသံစုံ၊ ခြံရံ  
ကုန်၏။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေနဂုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ မဟာဣသိ-မြတ်လှအထူး၊ သီလစသော ဂုဏ်  
ကျေးဇူးကို၊ ဆည်းပူးရှာမှီး၊ ကျင့်ပြီးဖြစ်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရားကို၊  
ဥပဋ္ဌာဟိ-လုပ်ကျွေးခစားခဲ့လေပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစ  
ပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့၊ လားရောက်ရခြင်းကို၊ နာဘိဇာ  
နာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဥပဋ္ဌာနဿ  
-မြတ်စွာဘုရားအား၊ လုပ်ကျွေးခစားရခြင်း၏၊ ဖလံ-ကောင်းစွာ  
ဖွံ့ဖြိုး၊ အသေရေတိုးသည့်၊ အကျိုးကျေးဇူးပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) မြတ်စွာရှင်မင်း၊ ခရသင်း၊ မှတ်ယင်းခစားရာ။
- (ခ) တူရိယာများစွာ၊ ခြံရံကာ၊ ပါယ်ရွာကင်းရှင်းကွာ။
- (ဂ) ကောင်းကျိုးလိုငြား၊ သူတော်များ၊ ကျင့်ပွားလိုက်နာရာ။





“တစ်ကြိမ်ရှိခိုး-အကျိုးကြီးမား”

- (က) ဥသဘံ ပဝရံဝိရံ၊ ဝေဿဘုံ ဝိဇိတာဝိနံ၊  
ပသန္ဓဝိတ္တော သုမနော၊ ဗုဒ္ဓသေဌမဝန္တတံ။
- (ခ) ကေတ္တိသေ ဣတောကပ္ပေ၊ ယံ ကမ္မ မကရိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာပိ၊ ဝန္တနာယ ဣဒံဗလံ။
- (ဂ) စတုဝိသတိ ကပ္ပမိ၊ ဝိကတာနန္တ နာမကော။  
သတ္တရတနသပ္ပန္နော၊ စက္ကဝတ္တိ မတဗ္ဗလော။

(၃-ပ-ကေဝန္တနိယထေရာပဒါန-၂၄၄)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဥသဘံ-မိဖက် ဖဖက်၊ စဉ်ဆက်ဖြစ်ပွား၊  
အမျိုးအားဖြင့်၊ ထူးခြားသတ်မှတ်၊ မြတ်လှစွာသော၊ ပဝရံ-သီလ  
သမာဓိပညာဟု၊ အစပြာထင်ရှား၊ ဂုဏ်တော်အားဖြင့်၊ ထူးခြား  
သတ်မှတ်၊ မြတ်လှစွာသော၊ ဝိရံ-မဆုတ်နစ်ဘိ၊ လုံ့လရှိတော်မူသော၊  
ဝိဇိတာဝိနံ-ကိလေသာဆိုး၊ တရားမျိုးကို၊ ဖျက်ချိုးသတ်ဖြတ်၊  
အောင်အပ်ပြီးသော ရန်ရှိတော်မူသော၊ ဝေဿဘုံ-ဝေဿဘူဟု၊  
ပြိုင်သူမဲ့ငြား၊ ထင်ရှားတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓသေဌ-သစ္စာလေးတန်၊ တရား  
မှန်ကို ကေနိသိတတ်၊ ဘုရားမြတ်ကို၊ သုမနော-ဖူးမြင်ခဲ့စွ၊ ဖူးမြင်  
ရသဖြင့်၊ ဝမ်းမြောက်လှသည်၊ ပသန္ဓဝိတ္တော-အားထားမှီခို၊ ကြည်  
ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-အမှန်စင်စစ်ဖြစ်၍ အဝန္တိ-ရိုသေ  
မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးပြီ။

(ခ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေတ္တိသေကပ္ပေ-သုံးဆယ်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ယံကမ္ပံ-အကြင်ရှိခိုးခြင်းကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကို၊  
အကရိ-ပြုခဲ့ပြီ၊ တဒါတတောပဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍။ ဒုဂ္ဂတိ-  
မကောင်းသော ဘဝသို့လားရောက်ရသည်ကို၊ (ဝါ) အပါယ်လေးပါး၊  
လားရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-စစ်ဆေးပြန်ကြည့် မသိဘူးပေ။ ဣဒံ-  
ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်။ ဗုဒ္ဓဿ-မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဝန္တနာယ-တကြိမ်  
မျှသာ၊ လွန်စွာမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးရခြင်း၏။ ဖလံ-အကျိုးပေတည်း။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ စတုဝိသတိကပ္ပမိ-နှစ်ဆယ့်  
လေးကမ္ဘာထက်၌၊ သတ္တရတနသမ္ပန္နော၊ ရွှေငွေစသား၊ ရတနာ  
ခုနစ်ပါးတို့နှင့်၊ ထင်ရှားကုံလုံ၊ ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊ မဟဗ္ဗလော-များ  
မြတ်လှစွာ၊ ဗိုလ်ပါအင်အားရှိသော၊ ဝိကတာ နန္ဒနာမကော-ဝိကတာ  
နန္ဒ အမည်ရှိသော။ စက္ကဝတ္တိ-စကြဝတေးမင်းသည်၊ အမိ-အမှန်  
စင်စစ်၊ ဖြစ်ခဲ့ရပေသတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တကြိမ်မျှသာ၊ ရှိခိုးရာ၊ လွန်စွာအကျိုးများ။  
(ခ) အပါယ်ဘေးကင်း၊ စကြာမင်း၊ ဖြစ်ခြင်းထင်အရှား။  
(ဂ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ အမျိုးကောင်းသားတို့၊ ဝိတ်ထား  
ပြုပြင်၊ ကြည်ကြည်လင်၊ ဦးတင်ညွတ်စေသား။





“ပန်းကြဲပူဇော်ခြင်းအကျိုး”

- (က) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော သဗ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိပဿီ ဒက္ခိဏာရတော။  
ပုရက္ခတော သာဝကေတိ၊ အာရာမာအဘိနိက္ခမိ။
- (ခ) ဒိသ္မာနတံ ဗုဒ္ဓသေဌံ၊ သဗ္ဗညံ တမနာသကံ။  
ပသန္တုပိတ္တော သုမနော၊ ဂဏ္ဌိပုပ္ဖံ အပူဇယိ။
- (ဂ) တေနပိတ္တပ္ပသာဒေန၊ နိပဒိန္နဿ တာဒိနော။  
တဌော တဌေန ပိတ္တေန၊ ပုန ဝန္တိတထာဂတံ။
- (ဃ) ကေနဂုတိတောကပ္ပေ၊ ယံပုပ္ဖမဘိရောပယိ။  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇနာမိ၊ ဗုဒ္ဓပူဇယိဒံ ဖလံ။

(အပ-ပ-၁၇၈၊ ဂဏ္ဌိပုပ္ဖိယတ္ထေရာပဒါန)

(က) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော-ဝင်ကြယ်ဝင်း၊ ရွှေအဆင်းနှင့် တူသော အဆင်းရှိတော်မူသော။ ဒက္ခိဏာရဟော-ဗြဟ္မာနတ်လူ၊ ခပ်သိမ်း သူတို့၏၊ လေးမြတ်ကြည်ဖြူ၊ မြတ်သောအလှူကို ခံယူတော်မူထိုက် သော၊ ဝိပဿီ-ဝိပဿီအမည်ရှိတော်မူသော၊ သဗ္ဗုဒ္ဓေါ-သစ္စာလေး ဖြာ၊ ကောင်းစွာသိခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ သာဝကေတိ-တပည့် တို့ဖြင့်၊ ပုရက္ခတော-ဝဲယာနောက်မှ ခြံရံခလျက်၊ အာရာမာ-သီတင်း သုံးရာ၊ ကျောင်းတိုက်တာအရံမှ၊ အဘိနိက္ခမိ-ဖဝါးရွှေစက်၊ ကြွလှမ်း တော်မူလျက်၊ ထွက်တော်မူလေပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗညံ-အလုံးစုံဓမ္မ၊ ကျနုကုန်စင်၊ သိမြင်တော်မူပြီးသော၊ တမနာသကံ-ကိလေသာထောင်၊ အမှိုက် မှောင်ကို၊ လွင့်ပြောင်ပြီးမြောက်၊ ပယ်ဖျောက်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓသေဌံ

-မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဒိသ္မာန-မျက်မှောက်ရှေ့တွင်၊ ပူးမြင်ရ၍၊ (ငါ) ပူးမြင်ရသောကြောင့်၊ ပသန္နဓိတ္တော-ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်။ သုမနော-ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်။ ဟုတွာ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၍၊ ဂဏ္ဌိပုပ္ဖံ-ညဉ့်အခါတွင် အစဉ်ပွင့်လန်း၊ ညဉ့်မွှေးပန်းကို၊ အပူဇယိ-မြတ်ရှင်လှမ်းကြွ၊ လာလမ်းမ၌၊ ကြံချပြီးသော်၊ ပြန့်ပူဇော်လေပြီ။

(ဂ) ဒွိပဒိန္နဿ-အခြေနှစ်ချောင်းရှိငြား၊ နတ်လူများကို၊ တရားတော်ပြု၊ အစိုးရတော်မူသော၊ တာဒိနော-လောကဓံရှစ်တန်၊ ညီမျှစံသည်၊ တာဒိဂုဏ်သခင်၊ ဘုရားရှင်အား၊ တေနဓိတ္တပ္ပဿာဒေန-ထိုသို့ ပန်းပူဇော်မှု၊ အကြောင်းပြုကာ၊ ပေါင်းစုဖြစ်အင်၊ စိတ်ကြည်လင်ခြင်းကြောင့်၊ ဟဋ္ဌော-သဒ္ဓါရောင်လွှမ်းလျက်၊ ရွှင်လန်းနေသော၊ အဟံ- ငါသည်၊ ဟဋ္ဌေနဓိတ္တေန-သဒ္ဓါရွှမ်းဖိတ်၊ ရွှင်လန်းသောစိတ်ဖြင့်၊ တထာဂတံ၊ တရားသခင်၊ ဘုရားရှင်ကို၊ ပုန-တဖန်၊ ဝန္တိ-ယုံကြည်မြတ်နိုး၊ လက်စုံမိုးကာ၊ ရှိခိုးလေပြီ။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေနဂုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်တစ်ကမ္ဘာထက်၌။ ယံ ပုပ္ဖံ-ညဉ့်အခါပွင့်လန်း၊ အကြင်ညဉ့်မွှေးပန်းကို၊ အဘိရောပယိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ တင်လှူပူဇော်ခဲ့လေပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ပန်းကိုလှူရာ၊ ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရသည်ကို၊ နာဘိဇနာမိ-အမှန်ပင်အရှိ၊ ပြန်ဆင်ခြင်ကြည့်ကာ၊ မသိရစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌



မှန်စွာစင်စစ်၊ ပြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓပူဇယံ-မြတ်ဘုရားအား ရည်ရွယ်  
ထား၍ ညွတ်တွားကော်ရော် ပန်းပူဇော်ရခြင်း၏။ ဖလံ-ဝေပြာပြည်ပြီး၊  
အသရေတိုးသည်၊ အကျိုးပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) မြတ်ဘုရားအား၊ ဦးညွတ်တွား၊ ပန်းများပူဇော်လျှင်။
- (ခ) အပါယ်ဘေးကင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ မယွင်းရမည်ပင်။
- (ဂ) ပန်းခင်းပန်းကြ၊ ပန်းကပ်လဲ၊ ရပြီထိုနည်းပင်။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုသော်၊ ပန်းပူဇော်၊ ပြုနော်ထာဝစဉ်။

### “ဗောဓိပင်ရှိခိုးရခြင်းအကျိုး”

- (က) ပါဠိတံ တရိတံ ဒိသွာ၊ ပါဒပံ ရေဏိရတံ၊  
ကေသံ အဉ္ဇလိ ကတွာ၊ အဝန္တိ ပါဠိတံ အတံ။
- (ခ) အဉ္ဇလိ ပဂ္ဂတေတွာန၊ ဂရံ ကတွာန မာနသံ၊  
အန္တော သုန္တံ ဗဟိသုန္တံ၊ သုဝိပုတ္တမနာသဝံ။
- (ဂ) ဝိပဿိ လောကမဟိတံ၊ ကရုဏာ ဉာဏသာဂရံ၊  
သဗ္ဗုခါ ဝိယ သဗ္ဗုန္တံ၊ အဝန္တိ ပါဠိတံ အတံ။
- (ဃ) ကေနဂုတိတောကပ္ပေ၊ ယံဗောဓိမဘိဝန္တတံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာပိ၊ ဝန္တနာယ ဣဒံဇလံ။
- (င) ပဋိသမ္ဘိဒါ စတဿော၊ ဝိမောက္ခာပိစ အဋ္ဌိမေ၊  
ဆဠာဘိညာ သမ္ဘိကတာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

(အပ၊ ပ-၃၃၅၊ ဗောဓိဝန္တကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ဇီသည်၊ ရေဏီရဟံ-မြေအပြင်၌၊ ဓညပင်ပေါက်  
 ရောက်သော၊ ဟရိတံ-ခက်လက်ဖြာဝေ၊ စိမ်းလန်းစိုပြေသော၊ ပါဠိ  
 လီ ပါဒပံ-ဘုရားမြတ်စွာ၊ မှီပြုကာလျှင် ပွင့်လာသည့်အတွက်၊ ကြောင်း  
 အချက်ကြောင့်၊ ဆက်ဆက်လူများ၊ အမြတ်ထားဘိ၊ သခွတ်ဗောဓိ  
 ပင်ကို၊ ဒိသွာ-အကြောင်းတိုက်ဆုံ၊ တွေ့ကြုံမြင်ရသဖြင့်၊ ဧကံသံ-  
 လက်ဝဲတဖက်၊ ပခံထက်၌၊ ကတ္တာ-ကိုယ်ရုံကိုတင်၍၊ အခူလီကတ္တာ-  
 မြတ်နိုးရှင်ကြည်၊ လက်အုပ်ချီလျက်၊ ပါဠိလီ-သခွတ်ဗောဓိပင်ကို-  
 အဝဇ္ဇိ-သဒ္ဓါဓါတ်တွင်၊ ဉာဏ်ဓာတ်ယှဉ်၍၊ ကြည်လင်မြတ်နိုး ဦးနှိမ်  
 ချိုးကာ၊ ရှိခိုးခဲ့လေပြီ။

(ခ.ဂ) အဟံ-ဇီသည်၊ အခူလီ-လက်အုပ်ကို၊ ပဂ္ဂဟေတ္တာန-  
 ရှေ့ရှုအညီ၊ မြှောက်ချီလျက်၊ ဟနသံ-ဇီသန္တာန်ဝယ်၊ အမှန်ဖြစ်ပွား၊  
 တရားမဆိတ်၊ ငါ၏စိတ်ကို၊ ဂရုံကတ္တာန-အရေးတခု၊ အလေးပြု၍၊  
 အန္တောသုဒ္ဓိ-အတွင်း၌လည်း စင်ကြယ်ခြင်းရှိတော်မူထသော၊ ဗဟိ  
 သုဒ္ဓိ-အပြင်အပ၌လည်း စင်ကြယ်ခြင်းရှိသော၊ (ဝါ) အန္တောသုဒ္ဓိ  
 ဗဟိသုဒ္ဓိ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဝ၊ တွင်းပနှစ်ဖြာ၊ ကောင်းစွာအပြစ်ကင်း၊ သန့်ရှင်း  
 စင်ကြယ်ခြင်း ရှိတော်မူသော၊ သုဝိမုတ္တမနာသဝံ-ကိလေသာမှ၊  
 ကောင်းစွာထောက်လျှောက်၊ လွတ်မြောက်သည်ဖြစ်၍၊ ချင်းထောက်  
 မယွင်း၊ အာသဝေါ ကင်းတော်မူသော၊ လောကမဟိတံ-သုံးဘုံ  
 တိုက်သူ၊ နတ်နှင့်လူကို၊ ကြည်ဖြူကော်ရော်၊ ပူဇော်အပ်တော်မူသော၊  
 ကရုဏာ ဉာဏသာဂရံ-အပြောကျယ်စွာ၊ မဟာသမုဒ္ဒရာနှင့်တူသော  
 ကရုဏာဉာဏ်ရှိတော်မူသော၊ ဝိပဿီ-ဝိပဿီ အမည်ရှိတော်မူသော၊



သဗ္ဗန္ဓ-မြတ်စွာဘုရားကို-သဗ္ဗုခါ-ထံတော်ရှေ့ရောက်- မျက်မှောက်၌၊  
ဝန္တာမိဝိယ-ကြည်ညိုမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးရဘိ သကဲ့သို့၊ အဟံ-ငါသည်၊  
ပါဠိလိ-ဘုရား မြတ်စွာ၊ မှီပြုကာလျှင်၊ ပွင့်လာသည့်တွက်၊ ကြောင်း  
အချက်ကြောင့်၊ ဆက်ဆက်လူများ၊ အမြတ်ထားတင်၊ သခွတ် ဗောဓိ  
ပင်ကို၊ အဝန္တိ-မြတ်ဘုရားဂုဏ်၊ ပွားများထုံလျက်၊ ယုံကြည် မြတ်နိုး၊  
ရှိခိုးလေပြီ။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေနဂုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံဗောဓိ-အကြင်သခွတ် ဗောဓိ  
ပင်ကို၊ အဘိဝန္တိ-တုပ်ဝပ်ညွတ်ကျိုး၊ အလွန်မြတ်နိုးစွာ၊ ရှိခိုးပါ  
လေပြီ။ တဿ-ထိုသခွတ် ဗောဓိပင်ကို၊ ဝန္တနတော-ရိုသေမြတ်နိုး၊  
ရှိခိုးသောအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့၊ လား  
ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ဆင်ခြင်ကြည့်ကာ၊ မသိရစဘူးပေ၊ ဣဒံ-  
ဤသို့အပါယ်လေးပါး၊ မလားမရောက်ရခြင်းသည်၊ ပါဠိလိယာ-  
သခွတ်ဗောဓိပင်ကို၊ ဝန္တနာယ-ယုံကြည်မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးရခြင်း၏၊ ဖလံ-  
အကျိုးပေတည်း။

(င) စတဿော-လေးပါးကုန်သော၊ ပဋိသမ္ဘိဒါစ-ပဋိသမ္ဘိဒါ  
ဉာဏ်တို့ကို၎င်း၊ အဋ္ဌ-ရှစ်ပါးကုန်သော၊ ဣမေဝိမေက္ခာပိစ-ဤဝိမော  
က္ခတို့ကို၎င်း၊ ဆဠာဘိညာစ-ခြောက်ပါးသော အဘိညာဉ်တို့ကို၎င်း၊  
သမ္ဘိကတာ-မျက်မှောက်ပြုအပ်ကုန်ပြီ၊ ဗုဒ္ဓဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊  
သာသနံ-အဆုံးအမတော်ကို၊ ကတံ-ရိုသေလေးမြတ် လိုက်နာကျင့်  
သုံးအပ်ပေပြီတကား။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားမှီယှဉ်၊ ဗောဓိပင်၊ ဦးတင်ရှိခိုးက။  
 (ခ) အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ကောင်းမြတ်ရာ၊ မှန်စွာဖြစ်  
 တတ်လှ။  
 (ဂ) ကောင်းရာရောက်လျှင်၊ မဂ်ဗိုလ်မြင်၊ အစဉ်ကောင်းကျိုးရ။  
 (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ ဘုရားမှီကာ၊ ပွင့်  
 ထွန်းရာသည်၊ ရုက္ခာဖြစ်လတ်၊ ဘုရားမှတ်ဖြင့်၊ လေး  
 မြတ်ကြည်လင်၊ ဗောဓိပင်၊ ဦးတင်ရှိခိုးကြ။

## “ခြေတော်ရာကို ကြည်ညိုရကျိုး”

- (က) အက္ကန္တံ ပဒံ ဒိသွာ၊ တိဿဿာဒိစ္စ ဗန္ဓုနော၊  
 တဌော ဟဌေန ဝိတ္တေန၊ ပဒေ ဝိတ္တံ ပဿာဒယိ။  
 (ခ) ဒွေနုတေ ဣတော ကပ္ပေ၊ ယံသညမလဘိ တဒါ၊  
 ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနပိ၊ ပဒသညာယိဒံ ဗလံ။  
 (ဂ) ဣတော သတ္တမကေ ကပ္ပေ၊ သုပေတေနာမခတ္တိယော၊  
 သတ္တရတန သပ္ပန္နော၊ စက္ကဝတ္တိ ပဟဗ္ဗလော။  
 (ဃ) ပဋိသမ္ဘိဒါ စတဿော၊ ဝိမောက္ခာပိစ အပ္ပိမေ၊  
 ဆဠာဘိညာ သမ္ဘိကတာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

(ခု-ပ-၁၃၂၊ ပဒသညကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော-တရားရောင်အလင်း၊  
 ပေးတတ်ခြင်းကြောင့် နေမင်း၏ အဆွေဖြစ်တော်မူသော၊ တိဿဿ-  
 တိဿမည်ငြား၊ မြတ်ဘုရား၏၊ အက္ကန္တ-ကောင်းစွာမယွင်း၊ နင်းသွား



တော်မူသော၊ ပဒ္ဓ-မမြင်စဘူး၊ ဖူးမြင်ခဲစွာ၊ ခြေတော်ရာကိုလည်း၊  
ဒိသွာ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ အကြောင်းပန်သဖြင့်၊ အမှန်ခဏ၊ ဖူးမြင်ရ၍၊  
ဟဋ္ဌော-သဒ္ဓါဓာတ်လွှမ်း၊ ရှင်လန်းသော၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဟဋ္ဌေန  
စိတ္တေန-သဒ္ဓါရောင်စိတ်၊ ရှင်ပျသောစိတ်ဖြင့်၊ ပဒေ-ဘုရားမြတ်စွာ၊  
ခြေတော်ရာ၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပသာဒယိ-အာရုံတပါး၊ မသွားစေပဲ၊  
ညွတ်တွားဦးတင်၊ ကြည်လင်စေပြီ။

(ခ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ဒွေနုတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်နှစ်  
ကမ္ဘာထက်၌၊ ယံသညံ-ဘုရားမြတ်စွာ၊ ခြေတော်ရာဟူသော အကြင်  
အမှတ်ကို၊ အလဘိ-ရဲခဲလေပြီ၊ တဒါ-တတောကာလတော-ဘုရား  
မြတ်စွာ၊ ခြေတော်ရာဟု၊ သေချာပိုင်းဖြတ်၊ စွဲမှတ်ယူရာ၊ ထိုအခါမှ၊  
ပဋ္ဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရောက်ရသည်ကို၊  
နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်း  
သာရာ၌၊ ကောင်းစွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ပဒသညာယ-ဘုရား  
မြတ်စွာ၊ ခြေတော်ရာဟု၊ သေချာပိုင်းခြား၊ မှတ်သားရခြင်း၏၊ ဖလံ-  
ဖွံ့ဖြိုးတိုးစေ၊ အကျိုးပါပေတည်း။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ သတ္တမကေကပ္ပေ-ခုနှစ်  
ကမ္ဘာထက်၌၊ သတ္တရတနာသမ္ပန္နော-ရွှေငွေစသား၊ ရတနာခုနှစ်ပါး  
နှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဗဟဗ္ဗလော-များမြတ်လှစွာ၊ ဗိုလ်ပါအင်အားရှိသော၊  
သုပေတေနာမ-သုပေစ အမည်ရှိသော၊ စက္ကဝတ္တိ-ကျွန်းကြီးလေပြာ၊  
စက်အာဏာကို၊ ကောင်းစွာမယွင်း တည်စေခြင်းရှိသော စကြဝတေး  
မင်းသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေပြီ။

(ဃ) ဂါထာအနက်တူပြီ။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားမြတ်စွာ၊ ခြေတော်ရာ၊ တွေ့ကာကြည်ညိုလျှင်။
- (ခ) အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ မင်းဖြစ်ကာ၊ နောင်ခါ မဂ်ဗိုလ်မြင်။
- (ဂ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ သူတော်များတို့၊ ဘုရားမြတ်စွာ၊  
ခြေထောက်ရာကို၊ တွေ့ခါကြည်လင်၊ ဦးထိပ်တင်၊ ဗူးမြင်  
ကြဆိုပင်။

“တရားသံကို-ကြည်ညိုရကျိုး”

- (က) ပဗ္ဗတေ ဟိမဝန္တမှိ၊ ဝသာမိ ပဏ္ဏ သန္တရေ။  
ဗုဿဿ ဓမ္မံ ဘဏတော၊ သဒ္ဓေ ဝိတ္တံ ပသာဒယိ။
- (ခ) ဒွေနုရတေ ဣတောကပ္ပေ၊ ယံ ကပ္ပ မကရိ တဒါ။  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ပုညကပ္ပဿိဒံ ဝလံ။
- (ဂ) ပဋိသမ္ဘိဒါ စတသေသာ၊ ဝိဟေက္ခာပိစ အဋ္ဌိမေ။  
ဆဋ္ဌဘိညာ သမ္ဘိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

(ရ-ပ-ပါ-၁၄၄-သဒ္ဓသညကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ဇီသည်၊ ဟိမဝန္တမှိ-မပြတ်ဆီးနှင်းရှိသည့်ခင်း  
ကြောင်း၊ သတင်းကြေငြာ၊ ဟိမဝန္တာအမည်ရှိသော၊ ပဗ္ဗတေ-တောင်  
၌၊ ပဏ္ဏသန္တရေ-သစ်ရွက်အခင်း၌၊ ဝသာမိ-ကောင်းစွာမသွေ၊ နေပေ၏။  
တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဓမ္မံ-တရားကို၊ ဘဏတော-ကရုဏာ ရှေ့ထား၊  
ဟောကြားတော်မူသော၊ ဗုဿဿ-ဗုဿမည်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရား၏၊  
သဒ္ဓေ-အသံတော်၌၊ ဝိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပသာဒယိ- အာရုံတပါး၊ စိတ်  
မသွားပဲ၊ လေးစားအစဉ်၊ ကြည်လင်စေပြီ။



(ခ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ဒွေနုတေ ကပ္ပေ-ကိုးဆယ် နှစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ယံကမ္ပံ-မြတ်ဘုရား၏၊ တရားတော်အသံကို ကြည်ညိုခြင်းဟူသော အကြင်ကောင်းမှုကံကို၊ အကရိ-ကြည်ညိုသမှု၊ ပြုခဲ့လေပြီ။ တဒါ-တတောကာလတော-မြတ်ဘုရား၏၊ တရားသံကို၊ ကြည်ညိုသမှု၊ ပြုခဲ့လေရာ၊ ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ပြန်လည်တွေးကြည့်၊ မသိစရဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌ ကောင်းစွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ပုညကမ္မဿ-တရားသံကို၊ ကြည်ညိုခြင်းပြု၊ ကောင်းမှုကံ၏။ ဖလံ-အကျိုးပါပေတည်း။

(ဂ) ဂါထာအနက်တူပြီ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တရားတော်သံ၊ ကြည်ညိုပြန်၊ ကေနံအကျိုးများ။
- (ခ) အပါယ်ဘေးကင်း၊ ချမ်းသာခြင်း၊ မယွင်းရောက်တတ်ငြား။
- (ဂ) မဂ်ဝိလ်ချမ်းသာ၊ ရသည်မှာ၊ ကျမ်းလာထင်အရှား။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးစိတ်ကြံ၊ တရားသံ၊ မြဲမြံကြည်ညိုပွား။



## “ဘုရားဓါတ်တော်-ပူဇော်ရကျိုး”

- (က) နိဗ္ဗုတေ လောကနာထမှိ၊ သိဒ္ဓတ္ထမှိ နရတ္ထပေ၊  
ကောဓာတု မယာ လဒ္ဓါ၊ ဒွိပဒိန္နဿ တာဒိနော။
- (ခ) တာတံ ဓာတုံ ဂဟေတွာန၊ ဗုဒ္ဓဿာဒိစ္စဗန္ဓုနော၊  
ပဉ္စဝဿေ ပရိဝရိ၊ တိဋ္ဌန္တံ နရတ္ထပံ။
- (ဂ) စတုန္ဒရုတိတောကပ္ပေ၊ ယံဓာတုံ ပူဇယိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဓာတုပဌတနေ ဝလံ။

(ခု-ပ-ပါ။ ၂၅၂-ဓာတုပူဇောတ္ထရာပဒါန)

(က) နရတ္ထပေ-လူသုံးပါးတို့ထက်၊ ဆတက်လွန်လတ်၊ မြတ်တော်မူသော၊ လောကနာထမှိ-လူနတ်ဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါတို့ လွန်စွာ မြတ်နိုး၊ အားကိုးရာဖြစ်တော်မူသော၊ သိဒ္ဓတ္ထမှိ-သိဒ္ဓတ္ထမည်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နိဗ္ဗုတေ- ပရိနိဗ္ဗာန်၊ ဝင်စံတော်မူသည်ရှိသော်၊ ဒွိပဒိန္နဿ-အခြေနှစ်ချောင်းရှိသူ၊ နတ်နှင့်လူကို၊ ဂုဏ်မူကဲထ၊ အစိုးရတော်မူသော၊ တာဒိနော-လောကဓံရှစ်ပါး၊ ညီမျှထား၍၊ ခံစားတော်မူဘိ၊ တာဒိဂုဏ်သခင်၊ ဘုရားရှင်၏။ ကောဓာတု-ဓာတ်တော်တစ်ဆူကို၊ မယာ-ငါသည်၊ လဒ္ဓါ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ အကြောင်းဖန်သဖြင့်၊ ကေနိဆတ်ဆတ်၊ ရရှိအပ်ပေပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ အာဒိစ္စဗန္ဓုနော-တရားရောင်အလင်း၊ ပေးတတ်ခြင်းကြောင့်၊ နေမင်း၏ အဆွေဖြစ်တော်မူပေသော၊ ဗုဒ္ဓဿ-သစ္စာလေးပါး၊ တရားသိမြင်၊ ဘုရားရှင်၏။ တံဓာတုံ-ထိုဓာတ်တော်ကို၊ ဂဟေတွာန-မြတ်နိုးကြည်ဖြူ၊ ပင့်ယူပြီးလျှင်၊ တိဋ္ဌန္တံ-



အသက်ရှင်သိ၊ တည်ရှိတော်မူသော၊ (ငါ) သက်တော် ထင်ရှားရှိ  
တော်မူသော၊ နရတ္တမံတ္တဝ-လူနတ်ဆည်းကပ်၊ အမြတ်တင်ထား၊  
မြတ်စွာဘုရားကဲ့သို့၊ ပဉ္စဝဿေ-ငါးနှစ်တို့ပတ်လုံး၊ ပရိဝရိ-ဆွမ်း  
ပန်းရေချမ်း၊ ကပ်လှူဒါန်းလျက်၊ ရွှင်လန်းမြတ်လေး၊ လုပ်ကျွေးခဲ့  
လေပြီ။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ စတုနဂ္ဂတေ ကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
လေးကမ္ဘာထက်၌၊ ဓာတုံ-မြတ်ဘုရား၏၊ ကိုယ်စားတော်မှတ်၊  
ဓာတ်တော်မြတ်ကို၊ ယံပူဇယိ-လေးမြတ်ကော်ရော်၊ အကြင်ပူဇော်  
လေပြီ၊ တဒါ-တတော ကာလတော-ဘုရားဓာတ်တော်၊ ပူဇော်လေ  
ရာ၊ ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လား  
ရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-နောက်ကြောင်းဖြစ်ဘိ၊ ဆင်ဆင်  
ခြင်ကြည့်ကာ၊ မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊  
ချမ်းသာရာ၌၊ ကောင်းစွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဓာတုပဌဟနေ-  
မြတ်ဘုရား၏၊ ကိုယ်စားတော်မှတ်၊ ဓာတ်တော်မြတ်ကို၊ ဆည်းကပ်  
ကော်ရော်၊ လုပ်ကျွေးပူဇော်ရခြင်း၏။ ဖလံ-ကောင်းမှုအတွက်၊ ကောင်း  
ကျိုးသက်သည်၊ ဆက်ဆက်ပွံ့ဖြိုး၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ပဋိသမ္ဘိဒါစတဿေ-ဂါထာဆိုမြဲပင်။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) ဘုရားဓာတ်တော်၊ ရှိပူဇော်၊ ပြုသော် အကျိုးများ။

(ခ) အပါယ်မကျ၊ ကောင်းမြတ်လှ၊ ဘဝဖြစ်တတ်ငြား။

- (ဂ) ထိုမှတစ်ဖန်၊ မဂ်ဝိလ်ဉာဏ်၊ ရပြန်ထင်အရှား။  
 (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုလတ်၊ ဓာတ်တော်မြတ်၊ ဆည်းကပ်  
 ကြည်ညိုပွား။

“ဗောဓိပင်၌သန့်ရှင်းမှုပြုရကျိုး”

- (က) နဂရေ ရဗ္ဗဝတိယာ၊ အာသိ မုရဇ ဝါဒကော။  
 နိစ္စုပဋ္ဌာနယုတ္တောမိ၊ ဂတောတံ ဗောဓိ မုတ္တမံ။  
 (ခ) သာယံပီတံဥပဋ္ဌိတွာ၊ သုက္ကမူလေန စောဒိတော။  
 အဋ္ဌာရသကပ္ပသတော၊ ဒုဂ္ဂတိ နူပပဋ္ဌတံ။  
 (ဂ) ပန္နရသေ ကပ္ပသတော၊ ဣတောအာသိ ဇနာဓိပေါ။  
 မုရဇောနာမနာမေန၊ စက္ကဝတ္တိ မဟဗ္ဗလော။  
 (ဃ) ပဋိသမ္ဘိဒါစတသော၊ ဝိမောက္ခာပိစအဋ္ဌိမေ။  
 ဆဋ္ဌဘိညာသမ္ဘိကတာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၂၁၆၊ ဗောဓိဥပဋ္ဌာကတ္ထေရာပါဒန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ရဗ္ဗဝတိယာ-ရဗ္ဗဝတိမြို့တော်၌၊ မုရဇ  
 ဝါဒကော-ပညာအနု၊ သက်မွေးမှုဖြင့် အားပြုကိုးမှီ၊ မုရိုးစည်တီး  
 တတ်သောသူသည်၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ။ အဟံ-ငါသည်၊ ဥတ္တမံ-  
 ကောင်းမှုလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ ညွတ်တွားမပြတ်၊ ဆည်းကပ်အပ်  
 သဖြင့်၊ မြတ်လှစွာသော၊ ဗောဓိ-ဘုရားမြတ်စွာ၊ မှီပြုကာလျှင်၊ ပွင့်  
 လာသည့်အတွက်၊ ကြောင်းအချက်ကြောင့်၊ နှစ်သက်ရာလူနတ်၊  
 ဆည်းကပ်အပ်သည့်၊ အမြတ်ထွင်တင်၊ ဗောဓိပင်သို့၊ ဂတော-မကြာ



မကြာ၊ ချိန်ခါချင့်ထောက်၊ သွားရောက်လျက်၊ နိစ္စုပဋ္ဌာနယုတ္တာ-  
အမြဲမပြတ်၊ ဆည်းကပ်ခြင်းနှင့် ယှဉ်သောသူသည်၊ အမှီ-စင်စစ်  
မသွေ ဖြစ်ပါပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သာယံပါတံ-နေ့စဉ်မပျက်၊ ညဉ့်နံနက်၊  
ဥပဋ္ဌိတွာ-ရိုသေလေးမြတ်၊ ဆည်းကပ်၍၊ သုက္ကမူလေန-ဖြူစင်  
သန့်ရှင်း၊ ကုသိုလ်အကြောင်းရင်းသည်၊ စောဒိတော-သတိပေးနှိုး  
ဆော်၊ မြွက်ဖော်မပြတ်၊ တိုက်တွန်းအပ်သည်ဖြစ်၍၊ အဋ္ဌာရသကပ္ပ  
သတေ-ကမ္ဘာတစ်ထောင်ရှစ်ရာတို့ ကာလပတ်လုံး၊ ဒုက္ခတိ-မကောင်း  
သောလားရာ၊ အပါယ်လေးရွာ၌ နှုပပဇ္ဇိ-မရောက်ရ မဖြစ်ခဲ့ရပေပြီ။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ပန္နရသေကပ္ပသတ-ကမ္ဘာ  
တစ်ထောင် ငါးရာထက်၌၊ မဟဗ္ဗလော-ဆင်၊ မြင်း၊ ရထား၊ ခြေ  
သည်အားဖြင့်၊ များပြတ်သော ဗိုလ်ပါအင်အားရှိသော၊ နာမေန-  
အမည်အားဖြင့်၊ မုရဇောနာမ-မုရဇ အမည်ရှိသော၊ ဇနာဓိပေါ-လူ  
အပေါင်းကို အစိုးရသော၊ စက္ကဝတ္တိ-စကြဝတေးမင်းသည်၊ အာသိ-  
ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေပြီ။ (ဃ) ဂါထာအနက်လွယ်ပေပြီ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားမှီယှဉ်၊ ဗောဓိပင်၊ ကြည်လင်မှန်းရည်ရော်။
- (ခ) ဗောဓိပင်အား၊ ကြည်ညိုပွား၊ လေးစားပြုခဲ့သော်။
- (ဂ) အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ မင်းဖြစ်ရာ၊ ကျမ်းလာအရှိနော်။
- (ဃ) ကောင်းမှုလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ စိတ်ထားကြည်လင်၊  
ဗောဓိပင်၊ ဦးတင်ရှိပူဇော်။

“ဘုရားဂုဏ်ထူး-ချီးကျူးရကျိုး”

- (က) ဒေဝလောကေဌိတောသန္တော၊ ဝိပဿိဿမတေသိနော၊  
ဓမ္မံ သုဏိတွာ မုဒိတော၊ ဣပံဝါစံ အဘာသတံ။
- (ခ) နမော တေ ပုရိသာဇည၊ နမော တေ ပုရိသုတ္တမ၊  
ဗတုဇ္ဇနံတာရယသိ၊ ဒေသေန္တော အမတံ ပဒံ။
- (ဂ) ကေနဂုတိတောကပ္ပေ၊ ယံ ဝါစမဘဏိံ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ၊ ထောမနာယက္ကဒံ ဝလံ။
- (ဃ) ပဋိသမ္ဘိဒါစတသော၊ ဝိမောက္ခာပိစ အဋ္ဌိပေ၊  
ဆဋ္ဌာဘိညာသမ္ဘိကတာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ။ ၂၅၅-ထောမကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဒေဝလောကေ-အာရုံငါးရပ်၊ ပြည့်စုံလတ်သဖြင့်၊ သူမြတ်ခိုမှီ၊ နတ်တို့ပြည်၌၊ ဌိတော-ကောင်းမှုအရ၊ ဖြစ်တည်ရသည်၊ သန္တော-ရှိနေစဉ်၊ မဟောသိနော-သိလအမျိုး၊ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို၊ ဆည်းပူးပြီး ဖြစ်တော်မူသော၊ ဝိပဿိဿ-ဝိပဿိမည်ငြား၊ မြတ်ဘုရား၏။ ဓမ္မံ-ဟောကြားမြွက်ဖော်၊ တရားတော်ကို၊ သုဏိတွာ-လေးမြတ်ကြည်ဖြူ၊ နာယူခဲ့ရ၍၊ မုဒိတော-နှစ်သက်ကြည်နူး၊ ရွှင်မြူးဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၍၊ ဣပံဝါစံ-ဝမ်းမြောက်သည့်တွက်၊ ပွင့်အံ့ထွက်သည့်၊ ဆက်ဆက်ဖြစ်ပွား၊ ဤဆိုလတ္တံ့သောစကားကို၊ အဘာသိ-နှစ်သက်အလို၊ မြွက်ဆိုခဲ့လေပြီ။



(ခ) ပုရိသာဇည-ယောကျ်ားအာဇာနည်၊ တရထည်အစစ်၊  
မြစ်တော်မူငြား၊ မြတ်စွာဘုရား။ တေ-သခင်ထွဋ်ထား၊ မြတ်စွာ  
ဘုရားအား၊ နမော-ရိသေမြတ်နိုး၊ လက်စုံမိုးကား၊ ရှိခိုးပါ၏။ ပုရိ  
သုတ္တမ-ယောကျ်ားထူး၊ ယောကျ်ားမြတ်အစစ်၊ မြစ်တော်မူငြား၊  
မြတ်စွာဘုရား၊ တေ-သခင်ထွဋ်ထား၊ အရှင်မြတ်ဘုရားအား၊ နမော-  
ဆက်ပဒုံစက်၊ သွယ်ရုံယှက်လျက်၊ နှစ်သက်မြတ်နိုး၊ လက်စုံမိုးကာ၊  
ရှိခိုးပါ၏။ တွံ-တရားထူးသခင်၊ အရှင်မြတ်ဘုရားသည်၊ အမတ်ပဒံ-  
အဖန်ဖန်အခါခါ၊ အိုနာ-သေခြင်း၊ ကင်းရာအမှန်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို၊  
ဒေသေန္တော-တရားကရုဏာ၊ ရှေ့ထားကာဖြင့်-ကောင်းစွာမြှောက်ဖော်၊  
ဟောကြားတော်မူလျက်၊ ဗဟုဇ္ဇနံသံသရာခရီးသွားလူများအပေါင်းကို၊  
တာရယသိ-ဆင်းရဲကင်းပျောက်၊ ချမ်းသာရောက်အောင်၊ စောင့်  
ရှောက်အစဉ်၊ ကယ်တင်တော်မူပါပေ၏။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ဧကနုဂုတိတောကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ငါစံ-ဘုရားမြတ်ဂုဏ်ထူး၊ ချီးကျူးသောစကားကို၊  
အဟံ-ငါသည်၊ ယံအဘဏိ-အကြင်နှစ်သက်ကြည်ညို၊ မြွက်ဆိုခဲ့လေ  
ပြီ၊ တဒါ-တတောကာလတော-ဘုရားရှင်ဂုဏ်ထူး၊ မြွက်ကျူးဆိုရာ၊  
ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့၊ လားရောက်  
ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်း  
ကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊ ကောင်းစွာစင်စစ်၊ မြစ်ရခြင်းသည်၊ ထောမနာယ-  
မြတ်ဘုရားဂုဏ်တော်၊ ပွင့်ထုတ်ဖော်၍၊ ကော်ရော်အထူး၊ ချီးကျူး  
ပူဇော်ရခြင်း၏၊ ဗလံ-ကောင်းမှုအတွက်၊ ကောင်းကျိုးသက်သည်၊  
ဆက်ဆက်ပွံ့ဖြိုး၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဃ) ဂါထာအနက်လွယ်ပြီ။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားဂုဏ်တော်၊ ထုတ်မြွက်ဖော်၊ ပူဇော်ချီးကျူးလေ။
- (ခ) ဖြစ်ရာဘဝ၊ ကျော်စောလှ၊ သေကပါယ်ကင်းပေ။
- (ဂ) မင်္ဂလိဉာဏ်ရ၊ ဝဋ်ဒုက္ခ၊ လုံးဝကင်းနိုင်ပေ။
- (ဃ) ကောင်းမှုလိုလား၊ ဂုဏ်တော်ပွား၊ လေးစားပူဇော်လေ။

## “ရောင်ခြည်တော်ကိုကြည်ညိုရကျိုး”

- (က) ပဗ္ဗတေ ဟိမဝန္တမှိ၊ ဝါသံ ကပ္ပေသတံ ပုရေ၊  
အဇိနုတ္တရ ဝါသောတံ၊ ဝသာမိ ပဗ္ဗတန္တရေ။
- (ခ) သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ သမ္ပန္နံ၊ သတရံသီဝ ဘာဏုပံ၊  
ဝနန္တရဂတံဒိသွာ၊ သာလရာဇံဝ ပုပ္ဖိတံ။
- (ဂ) ရံသျှာ စိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ ဝိပဿိဿ မတေသိနော၊  
ပဝ္ဂယုအဉ္ဇလိ ဝန္တိ၊ သိရဿာ ကုက္ကုဋိ အတံ။
- (ဃ) ကေနဂုတိတောကပ္ပေ၊ ယံကမ္မမကရိတဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ရံသိသညာယိဒံ ဇလံ။
- (င) ပဋိသမ္ဘိဒါစတသော၊ ဝိမောက္ခာပိ အဋ္ဌိမေ၊  
ဆဠာဘိညာသမ္ဘိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၁၄၃၊ ရံသိသညကတ္ထေရာပဒါန)

(က) ပုရေ-ဘဝများစွာ၊ လွန်၍လာသော၊ ရှေးအခါ၌၊ အဟံ-  
ငါသည်။ ဟိမဝန္တမှိ-မပြတ်ဆီနှင်း၊ ရှိသည့်ခင်းကြောင့်၊ သတင်း-  
ကြေငြာ၊ ဟိမဝန္တာအမည်ရှိသော၊ ပဗ္ဗတေ-လွန်စွာမြင့်မီ၍ တောင်၌၊  
ဝါသံ-တရားခုံမင်၊ ရသေ့အသွင်ဖြင့်၊ ပျော်ရွှင်စွာနေခြင်းကို၊ ကပ္ပေသိ-



ပြုပြီ။ အဟံ-ဇာသည၊ အဇိနတ္တရဝါသော-သစ်နက်ရေကို၊ မြဲသိုအစဉ်၊  
ဝတ်ဆင်မြန်းလျက်၊ ပဗ္ဗန္တရေ-လူသူမရောက်၊ စိုးကြောက်စဖွယ်၊  
မလွယ်လာသွား၊ တောင်အကြား၌၊ ဝသာမိ-အမြတ်တရား၊ ကျင့်ကြံ  
ပွားလျက်၊ ပျော်ပါးမသွေနေပေ၏။

(၁.ဂ) သတရံသီ-ရာထောင်မက၊ များမြောင်လှသော ရောင်  
ခြည်ရှိသော၊ ဘာဏုမံ-ပြောင်ပြောင်ဝင်းဝင်း၊ အရောင်လင်းသော  
နေမင်းကို၊ ဒက္ခိတ္တဝစ-ကောင်းစွာထင်ထင်၊ တွေ့မြင်ရသကဲ့သို့၎င်း၊  
ပုပ္ဖိတံ-အသရေတင့်၊ အခြေမြင့်အောင်၊ ပင်လုံးကျွတ်ပွင့်သော၊ သာလ  
ရာဇံ-မွှေးမွှေးကြိုင်ကြိုင်၊ ထွေးထွေးလှိုင်သည်၊ တောမြိုင်အတွင်း၊  
ရုဏ်ရောင်လင်းသော အင်ကြင်းပင်မင်းကို၊ ဒက္ခိတ္တဝစ-ကောင်းစွာ  
ထင်ထင်၊ တွေ့မြင်ရသကဲ့သို့၎င်း၊ ဝနန္တရဂတံ-တောမြိုင်အကြား၊  
လှည့်လည်ကြွသွားတော်မူသော၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ-ကြည်လင်ဝါဝင်း၊  
ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိတော်မူသော၊ သမ္ဗုဒ္ဓံ-သစ္စာလေးရပ်၊  
တရားမြတ်ကို တတ်အပ်သိမြင် ဘုရားရှင်ကို၊ ဒိတွာ-ရှေးကံကောင်းမှု၊  
အကြောင်းပြုသဖြင့်၊ ရှေးရှုထင်ထင်၊ ပူးမြင်ရ၍၊ (ငါ) ပူးမြင်ရသော  
ကြောင့်၊ တဿ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊ ရံသျှာ-ဖြူစင်ဝါဝင်း၊ ရွှေ  
အဆင်းထင်ပေါ်၊ ရောင်ခြည်တော်၌၊ မေ-ငါ၏၊ ဓိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာ  
ဒေတွာ-ရှေးရှုမျက်မြင်၊ ဉာဏ်၌ထင်ကာ၊ ကြည်လင်စေလျက်၊ အဟံ-  
ရသေ့ဝတ်ကာ၊ တရားရှာသော၊ ဇာသည၊ မဟေသိဿ-သိလစသာ၊  
ကျင့်တရားကို၊ ပြည့်ပွားအထူး၊ ဆည်းပူးရှာမှီးပြီး ဖြစ်တော်မူသော၊  
ဝိပဿိဿ-ဝိပဿိမြတ်စွာဘုရားအား၊ ကုက္ကုဒီ-မဖင့်မနှောင့်၊

အသင့်ပြောစွာ၊ ဆောင့်ကြောင့်ထိုင်ကာ၊ အခွလိပ်ဂ္ဂယု-ဆယ်ချောင်း  
လက်စုံ၊ ယုက်ငုံဦးတည်၊ လက်အုပ်ချီကာ၊ သိရသာ-ကိုယ်ခြပ်တွင်၊  
အမြတ်ထင်ရာ၊ ဦးခေါင်းရတနာ၊ မြတ်အင်္ဂါဖြင့်၊ ဝိန္ဒု-ရိသေမြတ်နိုး၊  
ဦးညွတ်လျှိုးကာ၊ ရှိခိုးခဲ့လေပြီ။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေနုဝုတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ကမ္ဘိ-မြတ်ဘုရားအား၊ ဝပ်တွားညွတ်လျှိုး၊ ရှိခိုး  
ခြင်းဟူသော ကောင်းမှုကို၊ ယံအကရိ-အကြင်ပြုခဲ့လေပြီ၊ တအိ-  
တတောကာလတော-ရှိခိုးခြင်းအမှု၊ ပြုခဲ့လေရာ၊ ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-  
အစပြု၍၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရောက်ရသည်  
ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊  
ချမ်းသာရာ၌၊ မှန်စွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ရံသိသညာယ-မြတ်  
ဘုရား၏၊ ထင်ရှားပီပြင်၊ ဖြူစင်တိတင်း၊ ရွှေအဆင်းထင်ပေါ်၊ ရောင်  
ခြည်တော်ကို၊ ကြည်ညိုလေးမြတ် အမှတ်သညာဖြစ်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-  
ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး အကျိုးပါပေတည်း။

**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ညို ရွှေ ဖြူ နီ၊ ရောင်မောင်းသည်၊ တလိပြိုးပြက်ငြား။
- (ခ) ရောင်ခြည်ခြောက်ဆင့်၊ ထွန်းပလင့်၊ ဘုန်းမင့်မြတ်ဘုရား။
- (ဂ) ဘုရားရောင်ရှင်၊ ဦးထိပ်တင်၊ ဖူးမြင်ကြည်ညိုပွား။
- (ဃ) အပါယ်မကျ၊ ကောင်းမြတ်လှ၊ ရောက်ရဘဝများ။
- (င) နောက်ဆုံးဘဝ၊ မဂ်ဝိုလ်ရ၊ ထူးလှကျိုးတရား။
- (စ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ ဘုရား၊ ရောင်ခြည်၊  
မြူးကွန်သည်၊ ရွှင်ကြည်ဦးညွတ်တွား။



“လက်အုပ်ချီပိုး-အကျိုးကြီးမား”

- (က) ရုက္ခမူလေနိသိန္ဓေတံ၊ ဗျာဓိတော ပရမေနစ၊  
ပရမကာရည ပတ္တောမှိ၊ အရညေ ကာနနေ အတံ။
- (ခ) အနုကပ္ပံ ဥပါဒါယ၊ တိဿောသတ္တာ ဥပေသိမံ၊  
သောတံ နိပန္နကောသန္တော၊ သိရေကတ္တာန အဉ္စလိ။
- (ဂ) ပသန္တဝိတ္တော သုပနော၊ သဗ္ဗသတ္တာန ပုတ္တမံ၊  
သဗ္ဗန္တံ အဘိဝါဒေတွာ၊ တတ္ထကာလင်္ကတော အတံ။
- (ဃ) ဒွေနုဂ္ဂတေ ဣတောကပ္ပေ၊ ယံဝန္တိ ပုရိသုတ္တမံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဝန္တနာယ ဣဒံ ဝလံ။
- (င) ဣတော ပဉ္စမကေကပ္ပေ၊ ပဉ္စေဝေါသုံ မတာသိခါ၊  
သတ္တရတနသပ္ပန္နာ၊ စက္ကဝတ္တိ မတဗ္ဗလာ။
- (စ) ပဋိသမ္ဘိဒါ စတဿော၊ ပ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၁၄၁-နိပန္နလိကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ရုက္ခမူလ-အေးမြသန့်ရှင်း၊ သစ်ပင်ရင်း၌၊  
နိသိန္ဓ-ဆိတ်ငြိမ်ရာရပ်၊ တရားဓာတ်ဖြင့်၊ ချဉ်းကပ်ခိုဝင်၊ ထိုင်နေစဉ်၊  
ပရမေနအဓိကေန-လွန်ကဲဖောက်ပြန်၊ သည်းထန်စွာသော၊ ဗျာဓိ  
ရောဂေန-အနာရောဂါဖြင့်၊ ဗျာဓိတော-နှိပ်စက်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ (ငါ)  
နှိပ်စက်ခြင်းခံရသောကြောင့်၊ ကနဇော-သားရဲတိရစ္ဆာန်၊ ဆူညံ  
မပြတ်၊ ထူထပ်လှစွာသော၊ အရညေ-တရားခုံမင်၊ သူတော်စင်တို့၊  
ခိုဝင်ချဉ်းနင်း၊ တောမြိုင်တွင်း၌၊ ပရမကာရညပတ္တော-ဝေဒနာသည်  
ငြား၊ လွန်စွာသနားဖွယ်အဖြစ်သို့ ရောက်ရသည်၊ အမှီ-စင်စစ်မသွေ၊  
ဖြစ်ပါပေ၏။

စကားချပ် ။ ။ အရညေကာနနေ-၌ မှတ်သားသိပ္ပယ် -

အရတိဂစ္ဆတိပိဂဿမူတော ဧတ္တာတိ အရညံ၊ အထဝါ-  
အာသမန္တတော ရဇန္တိ တတ္ထ ဝိဝေကာဘိရတာ ဗုဒ္ဓ-  
ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါဒယော မဟာသာရပတ္တာ သပ္ပုရိသာတိအရညံ။  
ကာကုစ္ဆိတာကာရေနဝါ၊ ဘယာနကာ ကာရေနဝါ၊  
နဒန္တိ သဒ္ဓံကရောန္တိ၊ အာနန္တိ ဝိဒ္ဓန္တိတိဝါ ကာနနံ။

(အပဒါနဋ္ဌကထာ-ဒု-၁၀၄)

(ခ.ဂ) တိဿော-တိဿအမည်ရှိတော်မူသော၊ သတ္တာ-လူ  
သုံးပါးတို့၏ ဆရာ၊ ဘုရားမြတ်စွာသည်၊ အနုကဗ္ဗံ-အစဉ်သနားတော်  
မူခြင်းကို၊ ဥပါဒါယ-အမြဲရှေးရှု၊ အစွဲပြု၍၊ ဗံ-ရောဂါဆိုးဒဏ်၊ ကြိတ်  
မှိတ်ခံနေရသော ငါ၏အထံသို့၊ ဥပေသိ-မဟာဂရုဏာ၊ ရှေ့ထားကာ  
ဖြင့်၊ ဖွေရှာသိမှတ်၊ ချဉ်းကပ်တော်မူလာပြီ၊ သောအဟံ-ထိုငါသည်၊  
နိပန္နကော-ပက်လက်တစောင်း၊ လျောင်းလျက်သာလျှင်၊ သန္တော-  
အကြောင်းအားလျော်စွာ၊ ဖြစ်ပါလျက်၊ သိရေ-ကိုယ်ဒြပ်မှာ၊ အမြတ်  
သာဟု၊ ခေါ်ရာစဉ်ဆက်၊ ဦးခေါင်းထက်၌၊ အဗ္ဗလိကတွာန-ဆယ်  
ချောင်းလက်စုံ၊ ယှက်ပေါင်းရုံလျက်၊ ပူးငုံရွှင်ကြည်၊ လက်အုပ်ချီပြီး  
လျှင် ပသန္တမိတ္တော-ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်။ သုမနော-ဝမ်းမြောက်  
ရွှင်လန်းသော စိတ်ရှိသည်။ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ သဗ္ဗသတ္တာနံ-အလုံးစုံ  
များစွာ၊ သတ္တဝါတို့ထက်၊ ဥတ္တမံ-သီလသမာ၊ ဂုဏ်ပြာပြာ၌၊ ယှဉ်ရာ  
မအပ်၊ မြင့်မြတ်လှစွာသော၊ သမ္ပန္နံ-သုံးလူထွဋ်ထား၊ တရားသခင်၊  
ဘုရားရှင်ကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရိုသေမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးပြီး၍၊ တတ္ထ-



ဝေဒနာဒဏ်ချက်၊ နှိပ်စက်ခံအပ်၊ ထိုနေရာအရပ်၌ပင်လျှင်၊ အဟံ-  
ဇီသည်၊ ကာလင်္ကတော-စုတိပြတ်ကြွေ၊ သေလွန်ခဲ့၏။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ဒွေနုတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
နှစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ဇီသည်၊ ပုရိသုတ္တံပံ-ယောက်ျားပြတ်တဆူ၊  
ဖြစ်တော်မူပြား၊ တိဿပြတ်စွာဘုရားကို၊ ယံဝန္တိ-ယုံကြည်မြတ်နိုး၊  
လက်စုံမိုးကာ၊ အကြင်ရှိခိုးခဲ့ပါလေပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ယုံကြည်  
မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးခဲ့ရာ၊ ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊  
လားရောက်ရခြင်းကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ဆက်တိုင်းဘဝ၊ ပြန်မျှော်  
ဆလည်း၊ တဘဝမှာမှ၊ မသိရစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်း  
ကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊ ဆက်ကာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဝန္တုနာယ-  
ဘုရားမြတ်ဂုဏ်၊ စိတ်ဝယ်ထုံလျက်၊ ယုံကြည်မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးရခြင်း၏၊  
ဇလံ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊ အကျိုးပါပေတည်း။

(င) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ပဉ္စမကေကပ္ပေ-ငါးခုမြောက်  
ဖြစ်ရာ ကမ္ဘာထက်၌၊ သတ္တရတနသပ္ပန္နာ-ရတနာခုနှစ်ပါးနှင့် ထင်ရှား  
ကုံလုံ၊ ပြည့်စုံသည်ဖြစ်၍၊ မဟဗ္ဗလာ-များပြတ်လှစွာ၊ ဗိုလ်ပါ အင်အား  
ရှိကုန်သော၊ မဟာသိခါ-မဟာသိခ-အမည်ရကုန်သော၊ စက္ကဝတ္တိ-  
ရေမြေစိုးမိုး၊ တန်ခိုးဂုဏ်လင်း၊ စကြဝတေးမင်းတို့သည်၊ ပဉ္စေဝ-  
ငါးကြိမ်ငါးဘဝတို့သည်သာလျှင်၊ အာသုံ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ခဲ့ဘူး  
လေကုန်ပြီ။

(စ) ဂါထာ ပါဠိ + အနက်ထင်ရှားပြီ။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၊ အာရုံထား၊ ညွတ်တွားလက်အုပ်ချီ။
- (ခ) ကြည်လင်မြတ်နိုး၊ ရှိလျှင်ခိုး၊ အကျိုးများလှသည်။
- (ဂ) အပါယ်ကင်းတုံ၊ ကောင်းရာဘုံ၊ စုန်ဆန်ဖြစ်ရသည်။
- (ဃ) မင်းလဲဖြစ်ပြန်၊ မဂ်ဗိုလ်ဉာဏ်၊ အမှန်ရနိုင်သည်။
- (င) သံသာနောက်နှောင်း၊ အစဉ်ကောင်းဘို့၊ ကြောင်းကျိုး၊  
မျှော်မြင်၊ သူတော်စင်တို့မြတ်ရှင်မိနော်၊ မှန်းရည်ရော်၊  
ဦးတော်ညွတ်ရမည်။

## “ဉာဏ်တော်မှန်းဆ ကြည်ညိုရကျိုး”

- (က) တိမဝန္တဿာဝိဒူရေ၊ ဝသဘောနာမ ပဗ္ဗတော၊  
တသ္မိ ပဗ္ဗတပါဒမ္ပိ၊ အဿမော အာသိ မာပိတော။
- (ခ) တိဏိသိဿသတဿာနိ၊ ဝါစေသိ ဗြာတုဏော တဒါ၊  
သံတရိတွာန တေသိဿေ၊ ကေမန္တံ ဥပါဝိသိ။
- (ဂ) ကေမန္တံ နိသိဒိတွာ၊ ဗြာတုဏော မန္တပါရဂူ၊  
ဗုဒ္ဓဝေဒံ ဂဝေသန္တော၊ ဉာဏေ ဝိတ္တံ ပဿာဒယိ။
- (ဃ) တတ္ထဝိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ နိသိဒိ ပဏ္ဏသန္တရေ၊  
ပလ္လက္ခိ အာဘုဇိတွာန၊ တတ္ထကာလင်္ကတော အတံ။
- (င) ကေတ္တိ သေက္ခတောကပ္ပေ၊ ယံသညမလဘိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဉာဏသညာယိဒံ ဖလံ။



- (စ) သတ္တဝိသတိ ကပ္ပမိ၊ ရာဇာသိရိဓရော အတု၊  
သတ္တရတနသပ္ပန္နော၊ စတ္တဝတ္တိ မတဗ္ဗလော။
- (ဆ) ပဋိသမ္ဘိဒါ စတသော၊ ဝိမောက္ခာပိစ အဋ္ဌိမေ၊  
ဆဋ္ဌဘိညာသမ္ဘိကတာ၊ ကတံ ဗုဒ္ဓဿ သာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၁ရ-ရဟောသညကတ္ထေရာပဒါန)

(က) ဟိမဝန္တာဿ-မပြတ်ဆီနှင်း၊ ရှိသည့်ခင်းကြောင်း၊ သတင်း  
ကြေငြာ၊ ဟိမဝန္တာအမည်ရှိသောတောင်၏၊ အဝိနုရေ-အနီး၌၊  
ဝသဘောနာမ-ဝသဘာအမည်ရှိသော၊ ပဗ္ဗတော-တောင်သည်၊ အတ္ထိ-  
ရှိ၏။ တသ္မိ ပဗ္ဗတပါဒမိ-ထိုဝသဘာတောင်ခြေ၌၊ မာပိတော-ကြောင့်  
ကြိုက်ထုတ်၊ ပြုလုပ်တည်ယင်း၊ ဖန်ဆင်းထားအပ်သော၊ အဿမော-  
သူတော်ဓလေ့၊ ပျော်မွေ့ဖွယ်ကောင်း၊ သင်္ခမ်းကျောင်းသည်၊ အာသိ-  
တည်ရှိကာနေ၊ ဖြစ်ပါပေ၏။

(ခ) တဒါ-ထိုအခါ၌ ဗြာဟ္မဏော-ဗေဒင်ရွတ်ဖတ်၊ အမျိုး  
ဇာတ်၌၊ လျှောက်ပတ်အခြေ၊ ဖြစ်၍နေသော၊ အဟံ-ဗေဒကဝိ၊ ပညာရှိ  
ငါသည်။ တိဏိ သိဿ သဟဿာနိ-တပည့်ဖြစ်ငြား၊ ပုဏ္ဏား  
သုံးထောင်တို့ကို၊ ဝါစေသိ-ဗေဒင်ပညာ၊ သိလိမ္မာဘို့၊ ကောင်းစွာ  
ကျန၊ သင်ကြားပို့ချပြီ၊ တေသိဿ-ဗေဒင်ပညာ၊ လေ့လာကျင့်  
ဆောင်၊ ထိုတပည့်သုံးထောင်တို့ကို၊ သံဟရိတွာန = ပဟာယ-မငဲ့  
မတွန့်၊ ပယ်စွန့်ပြီးလျှင်၊ ဧကမန္တံ-သူတော်ဓလေ့၊ ပျော်မွေ့ထိုက်စွာ၊  
သင့်လျော်ရာ သင့်တင့်ရာသို့၊ ဥပါဝိသိ-တကိုယ်တည်းသာ၊ တရား  
ရှာဘို့၊ ကြောင်းရာချင့်ထောက်၊ ဝင်ရောက်ခဲ့လေပြီ။

(ဂ) မန္တပါရဂူ-ဗေဒင်အရာ၊ လေ့လာပြီးမြောက်၊ တဖက်ကမ်း  
ရောက်၊ တတ်မြောက်သော၊ ဗြာဟ္မဏော-ပုဏ္ဏားမျိုးစစ်၊ အမှန်ဖြစ်  
သော၊ အဟံ-ဗေဒကဝိ၊ ပညာရှိဟု၊ နှံသိကြေငြာ၊ ငါသည်၊ ကေမန္တ  
-ဆိတ်ငြိမ်လျှောက်ပတ်၊ သင့်တင့်ရာအရပ်၌၊ နိသိဒိတ္တာ-ထိုင်နေပြီး  
၍၊ (ငါ) ထိုင်နေပြီးသော်၊ ဗုဒ္ဓဝေဒံ-ဘုရားမြတ်စွာ၊ ခြင်းအရာကို၊ သေချာ  
ညွှန်းလတ်၊ ပြအပ်စီစဉ်၊ ဗုဒ္ဓဗေဒင်ကို၊ ဂဝေသန္တော-လေ့လာရှာမှီး  
လျက်၊ ဉာဏော-ဉာဏ်တော်၌။ မေ-ငါ၏၊ စိတ္တံစိတ်ကို၊ ပဿာဒယိ-  
အာရုံတပါ၊ စိတ်မသွားပဲ၊ လေးစားအစဉ်၊ ကြည်လင်စေပြီ။

(ဃ) တတ္ထ-သုံးလူထွဋ်ထား၊ မြတ်ဘုရား၏ ထူးခြားမြတ်စွာ၊  
ထိုဉာဏ်တော်၌၊ မေ-ငါ၏၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-ကြီးကျယ်  
မြင့်မား၊ အံတပါးဟု၊ မှန်းထားသက်ဝင်၊ ကြည်လင်စေလျက်သာ  
လျှင်၊ ပဏ္ဏသန္တရေ-စုရုံးပြန်ကျင်း၊ သစ်ရွက်အခင်း၌၊ အဟံ-ငါသည်၊  
နိသိဒိ-ထိုင်နေပြီ၊ အဟံ-ငါသည်၊ တတ္ထ-ထိုနေရာအရပ်၌၊ ပလ္လက္ခ  
-ထက်ဝယ်ဖွဲ့ယှဉ်၊ တင်ပလ္လင်ကို၊ အာဘုဇိတ္တာန-ကောင်းစွာမပျက်၊  
ဖွဲ့ခွေလျက်လျှင်၊ ကာလင်္ကတော-ရုပ်နာမ်နှစ်ချက်၊ ဇိဝိန်ပျက်သဖြင့်၊  
ရုတ်တရက်ပျက်ကြွေ၊ သေလွန်ခဲ့ပြီ။

(င) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေတ္တိသေကဗွေ-သုံးဆယ်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ သညံ-မြတ်ဘုရား၏၊ ကြီးမားမြင့်လတ်၊ ဉာဏ်  
တော်မြတ်၌၊ စွဲမှတ်ခြင်းရာ၊ အမှတ်သညာကို၊ ယံအလဘိ-ရည်ရော်  
မှန်းဆ၊ အကြင်ရဲခဲလေပြီ၊ တဒါ-တတောကာလတော-ဘုရားဉာဏ်  
မြတ်၊ အမှတ်ရရာ-ထိုအခါမှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍-အဟံ-ငါသည်၊



ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၌၊ လားရောက်ရခြင်းကို၊ နာဘိ-ဇာနဗိ-  
မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊  
ဆက်ကာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဉာဏသညာယ-ဘုရားဉာဏ်  
တော်ကို၊ ကြည်ညိုမပြတ်၊ အမှတ်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊  
အကျိုးပါပေတည်း။

(၈) သတ္တဝိသတိ ကမ္မမှီ-ဤကမ္ဘာမှ နှစ်ဆယ့်ခုနစ်ကမ္ဘာ  
ထက်၌၊ သတ္တရတနသမ္ပန္နော-သော၊ မဟဗ္ဗလော-သော၊ သိရိဓရော-  
သိရိဓရ-အမည်ရှိသော၊ စက္ကဝတ္တိ-လေးကျွန်းလုံးထက်၊ အာဏာ  
စက်ကို၊ မပျက်ဆတ်ဆတ်၊ လည်စေတတ်သော၊ ရာဇာ-စကြဝတေး  
မင်းသည်၊ အဟု-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ အကြောင်းဖန်သဖြင့်၊ အမှန်မသွေ၊  
ဖြစ်ရလေပြီ။ (ဆ) ဂါထာပါဠိအနက်လွယ်ပြီ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဖြတ်ဘုရား - ထူးခြား (ကြီးမား) ဉာဏ်တော်ကို၊  
ရည်မှန်းထား - လေးစားလွန်ကြည်ညို၊  
သေလွန်က - မကျအပါယ်ကို၊  
ကောင်းသော - ရောက်ရပြီထိုထို။
- (ခ) တစန်လင်း - လူမင်းဖြစ်သည်ဆို၊  
မဂ်ဝိဇ္ဇာဉာဏ် - အပြန်ရရှိကို၊  
ဉာဏ်တော်ထူး - ရည်စူးမှန်ကြည်ညို၊  
သူကောင်းမျိုး - အားကြီးကြစေလို။

## “လမ်းခရီးပြုပြင်လှူဒါန်းရကျိုး”

- (က) ဥတ္တရိတွာန နဒိကံ၊ ဝနံ ဂစ္ဆတိ စက္ခုမာ၊  
တမဒ္ဒုသာသိ သမ္ပုဒ္ဓံ၊ သိဒ္ဓတ္ထံ ဝရလက္ခာဏံ။
- (ခ) ကုဒါလ ပိဋကမာဒါယ၊ သမံကတွာန တံပထံ၊  
သတ္တာရံ အဘိဝါဒေတွာ၊ သကံစိတ္တံ ပသာဒယိ။
- (ဂ) စတုန္ဒရုတိတောကပ္ပေ၊ ယံကမ္မ မကရိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ မဂ္ဂဒါနသယိဒံ ဝလံ။
- (ဃ) သတ္တပညာသကပ္ပမိ၊ ဧကောအာသိ ဇနာမိပေါ၊  
နာမေန သုပ္ပဗုဒ္ဓေါတိ၊ နာယကောသော နရိဿရော။
- (င) ပဋိသမ္ဘိဒါစဇာသော၊ ဝိမောက္ခာပိစအဋ္ဌိမေ၊  
ဆဋ္ဌဘိညာ သမ္ဘိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၁၉၁၊ မဂ္ဂဒါယကတ္ထေရာပဒါန)

(က) စက္ခုမာ-ဗုဒ္ဓစက္ခု၊ ဓမ္မစက္ခု၊ သမန္တစက္ခု၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု၊ ဉာဏ  
စက္ခုဟု-စက္ခုငါးပါးရှိတော်မူခြင်း၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နဒိကံ-အေးမြ  
ကြည်လင်၊ ရေအယဉ်သည်၊ တသွင်သွင်ခြင်း၊ စီးဆင်းနေသော မြစ်  
ယေကို၊ ဥတ္တရိတွာန-ကောင်းစွာအထူး မြတ်ကူးတော်မူပြီးလျှင်၊ ဝနံ-  
ညှိမှိုင်းမြဲမြံ၊ တောမြိုင်ဝသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ပြေးညှင်းရွေ့ရှား၊ မြတ်တရား  
ဖြင့်၊ ကြွသွားတော်မူလေ၏။ ဝရလက္ခာဏံ-ထူးခြားလှစွာ၊ မြတ်သော  
လက္ခဏာရှိတော်မူသော၊ သိဒ္ဓတ္ထံ-သိဒ္ဓတ္ထဟု၊ ဇမ္ဗူတလွှား၊ ကျော်  
ကြားတော်မူသော၊ တံ-သမ္ပုဒ္ဓံ-သုံးလူထွဋ်ထား၊ ထိုမြတ်စွာဘုရားကို၊  
အဟံ-ငါသည်၊ အဒ္ဒုသာသိ-ရှေးကံကောင်းမှု၊ အကြောင်းပြု သဖြင့်၊  
စေ့ငုထင်ထင်၊ ပူးမြင်ရလေပြီ။



(ခ) တဒါ-သုံးလူထွဋ်ထား၊ မြတ်ဘုရားအား၊ ညွတ်တွားဦး  
တင်၊ ပူးမြင်ရရာ၊ ထိုအခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ကုဒါလပိဋကံ-ပေါက်  
တူးခြင်းတောင်းကို၊ အာဒါယ-အသင့်စီစဉ်၊ ယူငင်ပြီးလျှင်၊ တံပထံ-  
ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၊ ကြွသွားတော်မူရာ ထိုလမ်းခရီးကို၊ သမံ  
ကဝ္ဘာန-တူးဆွဖို့မူ၊ ညီညွတ်အောင်ပြု၍၊ သတ္တာရံ-လူသုံးပါးတို့  
ဆရာ၊ ဘုရားမြတ်စွာကို၊ အဘိဝါဒေတွာ-ရိုသေမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးလျက်၊  
သကံ စိတ္တံ-မိမိစိတ်ကို၊ ပသာဒယိ-ဘုရားဂုဏ်ထူး၊ မှန်ရည်စူး၍၊  
ရွှင်ဖြူးဘဝင်၊ ကြည်လင်စေပြီ။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ စတုနဂ္ဂတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
လေးကမ္ဘာထက်၌၊ ကမ္မံ-လမ်းပြုပြင်ကာ၊ လျှံခဲ့ရာဟု၊ မြတ်ကောင်း  
မှုကို၊ ယံအကရိ-ထက်သန်သောစေတနာဖြင့်၊ အကြင်ပြုခဲ့ပါပြီ။  
တဒါ-တတောကာလတော-လမ်းပြုပြင်ကာ၊ လျှံခဲ့လေရာ၊ ထိုချိန်ခါ  
မှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-ချမ်းသာမှုဝေး၊ အပါယ်လေးပါး၊ လား  
ရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိဘူးပါပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်  
လေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊ မှန်စွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ မဂ္ဂ  
ဒါနဿ-လမ်းခရီးကို ပြုပြင်လျှူဒါန်းရခြင်း၏၊ ဖလံ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊  
အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဃ) သောအဟံ-ထိုငါသည်၊ သမ္ဘာပညာသကပ္ပမိ-ငါးဆယ့်  
ခုနစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ နရိဿရော-လူတို့ကို အစိုးရသည်၊ ဟုတွာ-  
အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်၍၊ နာယကော-လူအများတို့၏၊ ရှေ့သွားခေါင်း  
ဆောင်ဖြစ်သော၊ နာမေန-အမည်အားဖြင့်၊ သုပ္ပဗုဒ္ဓေါတိ-သုပ္ပဗုဒ္ဓ

ဟူ၍၊ ဝိဿုတော-ဝန်းကျင်အရပ်၊ နှံ့စပ်ထင်ရှား၊ ကျော်ကြားသော၊  
ဇနာဓိပေါ-လူများထွင်တင်၊ ဘုရင့်မင်းမြတ်သည်၊ ကော-တကြိမ်၊  
အာသိ-မြင်ခဲ့ဘူးလေပြီ။

(င) ဂါထာ ပါဠိအနက်လွယ်ပြီ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားကြွရာ၊ လမ်းကိုသာ၊ ကောင်းစွာပြုပြင်သည်။
- (ခ) မြေညှိသန့်ရှင်း၊ ပြုခဲ့ခြင်း၊ မယွင်းကျိုးပေးသည်။
- (ဂ) ဘဝများလှ၊ ပါယ်ဓကျ၊ ရောက်ရကောင်းရာပြည်။
- (ဃ) မင်းဖြစ်တဖန်၊ မဂ်ဗိုလ်ဉာဏ်၊ အမှန်ရခဲ့သည်။
- (င) လမ်းဖောက်လမ်းပြင်၊ ပြုလုပ်လျှင်၊ ထာဝစဉ်ကျိုးများသည်။
- (စ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ ဉာဏ်အားရှေ့နှင်၊  
လမ်းဖောက်ပြင်၊ သန့်စင်ပြုရမည်။

“ဘုရားရှင်နေရာ-မှန်းကာရည်ရော်-ပူဇော်ရကျိုး”

- (က) အတ္တဒဿိ တုဘဂဝါ၊ လောကဇေဋ္ဌေနရာသဘော၊  
အဗ္ဘုဂ္ဂန္တာန ဝေတာသံ၊ ဂစ္ဆတေ အနိလဉ္စသေ။
- (ခ) ယမှိဒေသေဌိတောသတ္ထာ၊ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆိမတာမုနိ၊  
တာတံ ဒေသံအပူဇေသိ၊ ပသန္ဓောသေတိပါဏိဘိ။
- (ဂ) အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ၊ အဒ္ဓသံ ယံ မတာမုနိ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိ ဇာနာမိ၊ ဒေသပူဇာယိဒံ ဝလံ။



(ဃ) ကောဒသေ ကပ္ပသတေ၊ ဂေါသုဇာတသနာမကော၊

သတ္တရတန သပ္ပန္နော၊ စတ္တဝတ္တိမတဗ္ဗလော။

(င) ပဋိသတ္တိဒါ စတသော၊ ဝိမောက္ခာပိစအဋ္ဌိမေ၊

ဆဋ္ဌဘိညာသတ္တိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၂၀၂၊ ဒေသပူဇေကတ္ထေရာပဒါန)

(က) လောကဇေဋ္ဌေ-သတ္တဝါ အပေါင်း၏၊ ခေါင်းဆောင်အထူး  
အကြီးအမှူးသည်၊ ဟုတ္တာ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်တော်မူ၍၊ နရာသဘော-  
လူတို့ထက်မြတ်တော်မူသော၊ အတ္တဒဿိ-အတ္တဒဿိအမည်ရှိတော်  
မူသော၊ ဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ခြောက်ပါးသခင်၊ ဘုရားရှင်သည်၊ ဝေဟာ  
သံ-အထက်ဝေဟင်၊ ထက်ကောင်းကင်သို့၊ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တန-ဈာန်ယာဉ်  
စီးလျက်၊ တက်တော်မူပြီး၍၊ အနိလဉ္စသေ-ကောင်းကင်ခရီး၌၊ (ငါ)  
ကောင်းကင်ခရီးဖြင့်၊ ဂစ္ဆတေ-ဒေသတရီ၊ လှည့်လည်သောအား၊ ကြွ  
သွားတော်မူ၏။

(ခ) သတ္တာ-လူနတ်များစွာ၊ သတ္တဝါတို့၏၊ ဆရာတဆူ၊ ဖြစ်  
တော်မူသော၊ မဟာမုနိ၊ ရဟန်းမြတ်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊  
ယမှိဒေသေ-အကြင်အရပ်၌၊ ဌိတော-ခြေစုံသတ်မှတ်၊ ရပ်တော်မူ  
လျက်၊ ဝေဟာသံ-အထက်ဝေဟင်၊ မိုးကောင်းကင်သို့၊ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တိ-  
ဈာန်ယာဉ်စီးလျက်၊ ပျံတက်တော်မူလေပြီ၊ အဟံ-ငါသည်၊ တံဒေသံ-  
စောထွဋ်ဘုန်းလျှံ၊ ကောင်းကင်ယံသို့၊ တက်ပျံကြွလတ်၊ ထိုအရပ်ကို၊  
ပသန္တော-လေးစားသောအလို၊ ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊  
သေဟိပါဏိဘိ-ဆယ်ချောင်းပေါင်းယှက်၊ မိမိလက်တို့ဖြင့်၊ အပူ  
ဇေသိ-ရိုသေမြတ်နိုး၊ တုပ်ဝပ်ကျိုးကာ၊ ရှိခိုးပူဇော်ခဲ့လေပြီ။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ-  
တရာတဆယ့်ရှစ် ကမ္ဘာထက်၌၊ မဟာမုနိ-ရဟန်းမင်းဖြစ်ငြား၊  
မြတ်စွာဘုရားကို၊ ယံ အဒ္ဓသံ-ကြည်ညိုသန္တ၊ ရိုသေစွာဖြင့်၊ သေချာ  
ဦးတင်၊ အကြင်ဖူးမြင်ခဲ့လေပြီ၊ တတော-မြတ်စွာဘုရားအား၊ လေးစား  
သက်ဝင်၊ စိတ်အစဉ်ဖြင့်၊ ဘုန်းရှင်ရပ်ရာ၊ ထိုနေရာကို၊ လွန်စွာ  
မြတ်နိုး၊ လက်စုံမိုးကာ၊ ရှိခိုးလေရာ၊ ထိုအခါမှ၊ ပဋ္ဌာယ-စ၍၊ အဟံ-  
ဇီသည်၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရသည်ကို၊ နာဘိ ဇာနာမိ-  
မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊  
ကောင်းစွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဒေသပူဇာယ-မြတ်စွာဘုရား၊ ရပ်  
တန့်နား၍၊ ကြွသွားတော်မူအပ်၊ နေရာအရပ်ကို၊ လေးမြတ်  
ကော်ရော် ပူဇော်ရခြင်း၏။ ဖလံ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊ အကျိုးတရားပါ  
ပေတည်း။

(ဃ) ကောဒသေ ကပ္ပသတေ - တရာတဆယ့် တကမ္ဘာ  
ထက်၌၊ သတ္တရတနသမ္ပန္နော-ရတနာခုနှစ်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသော၊  
မဟဗ္ဗလော-များမြတ်ထင်ရှား၊ ဗိုလ်ပါအင်အားရှိသော၊ ဂေါသုဇာ  
တသနာ မကော-ဂေါသုဇာတ-အမည်ရသော၊ စက္ကဝတ္တိ-အာဏာ  
စက်ကို၊ လည်စေတတ်ခြင်း၊ စကြစတေးမင်းသည်၊ အဟောသိ-  
ဖြစ်ခဲ့ဘူးပေပြီ။

(င) ဂါထာ-ပါဠိ၊ အနက်လွယ်ပါပြီ။



**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ဘုရားမြတ်စွာ၊ နေခဲ့ရာ၊ မှတ်ကာလွန်လေးစား။
- (ခ) မြတ်နိုးကော်ရော်၊ ရှိပူဇော်၊ ပြုသော်အကျိုးများ။
- (ဂ) အပါယ်မကျ၊ ကောင်းဘဝ၊ ရောက်ရ ကျမ်းညွှန်းထား။
- (ဃ) တန်ခိုးကြီးပြန်၊ များခြွေရုံ၊ အမှန်မင်းဖြစ်ငြား။
- (င) အဆုံးဘဝ၊ မဂ်ဝိလ်ရ၊ မှန်းဆကြည်ညိုပွား။
- (စ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ ဘုရားမြတ်စွာ၊  
ထိုင်-လျောင်းရာနှင့်၊ သွားရာ-ရပ်ရာ၊ မှန်းဆကာ၊ ပူဇာ  
ဦးညွှတ်တွား။

**“သဲပုံစေတီ-တည်ကာမြတ်နိုး-ပူဇော်ရကျိုး”**

- (က) စန္ဒဘာဂါ နဒီ တီရေ၊ အနုသောတံ ဝဇာမတံ။  
သတ္တမာလုဝပုပ္ဖါနိ၊ ဝိတမာရောပယိ အတံ။
- (ခ) စတုဗ္ဗ ဝုတိတောကပ္ပေ၊ ဝိတကံ ယမပူဇယိ။  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဝိတပူဇာယိဒံ ဝလံ။
- (ဂ) သတ္တသဋ္ဌိမှိတော ကပ္ပေ၊ ပဋိလဂ္ဂသနာမကာ။  
သတ္တရတနာသပ္ပန္နာ၊ သတ္တာသုံ စက္ကဝတ္တိနော။
- (ဃ) ပဋိသမ္ဘိဒါ စတသော၊ ဝိမောက္ခာပိစ အဋ္ဌိမေ။  
ဆဋ္ဌ ဘိညာသမ္ဘိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿံ သာသနံ။

(ခု-ပ-ပါ-၂၆ရ၊ ဝိတကပူဇကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဓန္ဒဘာဂါ နဒိတိရေ-ဓန္ဒဘာဂါ၊ သညာ ထင်ရှား၊ မြစ်၏ကမ်းနား၌၊ (ငါ) မြစ်ကမ်းနားမှာ၊ အနုသောတံ-ရေစုန် ဆင်းပေ၊ အောက်အကြေသို့၊ ဝဇာမိ-ဂစ္ဆာမိ-ကမ်းရိုးတန်းလျှောက် ကာ-သွားပေ၏။ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ စိတံ-ဖြူဖွေး လွလွ၊ တင့်တယ်လှသော သဲတို့ကို စုပုံခြင်းကို၊ ကတ္တာ-ပြု၍၊ (ငါ) စိတံကတ္တာ-သဲပုံစေတီကိုတည်၍၊ တဿ-ထိုသဲပုံ စေတီတော်မြတ် အား၊ သတ္တ-မာလုဝပုဗ္ဗါနိ-လှပတင့်ဆန်း-မာလောပန်းခုနစ်ပွင့် တို့ကိုအာရောပယိ-မြတ်နိုးကြည်ဖြူ၊ တင်လှူခဲ့ပေပြီ။

သတ္တမာလုဝပုဗ္ဗါနိ၊ စိတမာရောပယိ အတန္တိ အဟံ မာလုဝ ပုဗ္ဗါနိ သတ္တပတ္တာနိ ဂတေတွာ စိတကေ ဝါလုကရာသိမှိ ဝါလု ကာတိ ထူပံ ကတွာ ပူဇေသိန္တိ အတ္ထော။

(အပဒါနဋ္ဌကထာ၊ ဒု-၁၉၂)

(ခ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှာ၊ စတုနဂုတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့် လေး၊ ကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ စိတကံ-ဖြူဖွေးသန့်ရှင်း၊ သဲကို ကျင်း၍၊ တည်လျှင်းပုံမှ၊ သဲပုံစေတီကို၊ ယံအပူဇေယိ-သဒ္ဓါရှိန်ဓာတ်၊ ထိန်ထိန်ဟပ်သဖြင့်၊ လေးမြတ်ကော်ရော်-အကြင်ပူဇော်လေပြီ။ တတော-ဘုရားဂုဏ်မှတ်၊ သဲပုံမြတ်ကို၊ ဆည်းကပ်ကော်ရော်၊ ပူဇော် လေရာ၊ ထိုအခါမှာ၊ ပဋ္ဌာယ-အစပြု၍၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ် လေးပါး၊ လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ- ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊ ကောင်းစွာစင်စင်၊ ဖြစ်ရ ခြင်းသည်၊ စိတပူဇာယ-သဲပုံစေတီ၊ ယုံကြည်ကော်ရော်၊ ပူဇော်ရခြင်း ၏။ ဖလံ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊ အကျိုးပါပေတည်း။



(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ သတ္တသဋ္ဌိမိ ကပ္ပေ-ခြောက်  
ဆယ့်ခုနစ် ကမ္ဘာထက်၌၊ သတ္တရတနာသမ္ပန္နာ-ရတနာခုနစ်ပါး  
တို့နှင့် ပြည့်စုံကုန်သော၊ ပဋိဇေတသနာမကာ-ပဋိဇေတ၊ အမည်ရကုန်  
သော၊ စက္ကဝတ္တိနော-စကြဝတေး မင်းတို့သည်၊ သတ္တ-ခုနစ်ကြိမ်  
တိုင်တိုင်၊ အာသုံ-အမှန်စင်စင်၊ ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေကုန်ပြီတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သဲပုံစေတီ၊ ကောင်းစွာတည်၊ ယုံကြည်ပူဇော်ရ။
- (ခ) အပါယ်ကင်းကွာ၊ ကောင်းမြတ်ရာ၊ မှန်စွာရောက်မည်ပ။
- (ဂ) စည်းစိမ်ဖွံ့ဖြိုး၊ အသရေတိုး၊ မင်းမျိုးဖြစ်တတ်စွ။
- (ဃ) မင်္ဂလိုလ်ရကာ၊ သာသနာ၊ ကိစ္စာပြီးမြောက်ကြ။
- (င) ကောင်းမှုလိုလား၊ အမျိုးသားတို့၊ ဘုရားမြတ်စွာ၊  
ရည်မှန်းကာလျှင်၊ သင့်ရာတွင်မူ၊ ကြည်လင်စိတ်ထား၊  
သဲ၊ အုတ်များနှင့်၊ ကျောက်သား-ပုံမှ၊ စေတီတည်၊  
ယုံကြည်ပူဇော်ကြ။

### “ပန်းတပွင့်မျှ-လှူဒါန်းရကျိုး”

- (က) ဒက္ခိဏမိ ဒုဝါရမိ၊ ပိသာစော အာသဟံတဒါ၊  
အဒ္ဓသံ ဝိရဇံ ဗုဒ္ဓံ၊ ပိတရံသိဝ ဘာဏုပံ။
- (ခ) ဝိပဿိဿ နရဂ္ဂဿ၊ သဗ္ဗလောက ဟိတေသိနော၊  
ဧကပုပ္ဖံ မယာဒိန္နံ၊ ဒွိပဒိန္နဿ တာဒိနော။
- (ဂ) ဧကနုဂ္ဂတိတောကပ္ပေ၊ ယံ ပုပ္ဖမဒိဒိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာပိ၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယိဒိဝလံ။

(ဃ) ပဋိသမ္ဘိ ဒါစတသော၊ ဝိ မောက္ခာပိစ အပ္ပိမေ၊  
ဆဋ္ဌဘိညာ သမ္ဘိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ဥ-၃-ပါ။ ၂၇၁-ကေပုပ္ဖိယတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ နဂရဿ-မြို့၏။ ဒက္ခိဏမိ ဒုဝါရမိ-  
တောင်တံခါး၌၊ ပိသာစော-အသားကိုစား၊ ဆိုးဝါးဖျင်းယုတ်၊ မြေ  
ဘုတ်ဘီလူးသည်၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးပြီ၊ တဒါ-မြေဘုတ်ဘီလူးဖြစ်ရာ၊  
ထိုအခါ၌-ဘာဏုမိတ္တဝ-ရောင်ဝါထွန်းလင်း၊ နေမင်းကဲ့သို့၊ ပိတရံသိ-  
ငါဝင်းသောရောင်ခြည်ရှိတော်မူသော၊ ဝိရဇံ-ကိလေသာဖြူမှေး၊ အညစ်  
အကြေးကင်းဝေးတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓံ-မြတ်စွာဘုရားကို-အဒ္ဓသံ-  
ကောင်းစွာထင်ထင်၊ ဖူးမြင်ရလေပြီ။

(ခ) နရက္ခဿ-လူပေါင်းတို့ထက်မြတ်တော်မူသော၊ သဗ္ဗလော  
ကဟိတေသိနော-အလုံးစုံများလှ၊ သတ္တလောက၏။ ကျိုးရကြီးပွား၊  
အစီးအပွားကိုရှာမှီး တော်မူသော၊ ဒွိပဒိန္ဒဿ-အခြေနှစ်ချောင်းရှိ  
သူ၊ နတ်လူတို့ကို တဆူလွှမ်းမိုး၊ အစိုးရတော်မူသော၊ တာဒိနော-  
လောကဓမ်ဓလေ့၊ မုန်တိုင်းတွေလည်း၊ မရွေ့မတုန်၊ တာဒိဂုဏ်နှင့်  
ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ဝိပဿိဿ-ဝိပဿီဟု၊ အမည်ထင်ရှား၊ မြတ်  
စွာဘုရားအား၊ မယာ-ငါသည်၊ ကေပုပ္ဖံ-ရောင်ဝါဆန်းတင့်၊ ပန်းတပွင့်  
ကို၊ ဒိန္နံ-ကြည်ဖြူလေးမြတ်၊ ပေးလှူအပ်ပေ၏။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေနဂုတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ပုပ္ဖံ-ရောင်ဝါဆန်းတင့်၊ ပန်းတပွင့်ကို၊ ယံအဒိဒိ-



သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ အကြင်ပေးလှူခဲ့ဘူးပေပြီ၊ တဒါ-တတောကာလတော-  
တပွင့်သောပန်း၊ လှူဒါန်းခဲ့ရာ၊ ထိုအခါမှ ပဋ္ဌာယ-အခြေခံမျှ၊ အစပြု  
၍၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့၊ လားရောက်ရသည်ကို၊  
နာဘိဇာနာမိ-အထပ်ထပ်အဖန်ဖန်၊ ပြန်လည်ကြည့်လည်း၊ မသိရစ  
ဘူးပေ။ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌၊ ကောင်း  
စွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယ-မြတ်ဘုရားအား၊ သဒ္ဓါပွား  
သဖြင့်၊ လေးစားကော်ရော်၊ တပွင့်သောပန်းကို ပူဇော်ရခြင်း၏။ ဖလံ-  
ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားမြတ်ဂုဏ်၊ ဓမ္မကာထုံ၊ ကြည်ယုံမှန်းမျှော်ဆ။
- (ခ) ပန်းတပွင့်မျှ၊ ပူဇော်ကာ၊ ကျိုးရအနန္တ။
- (ဂ) အပါယ်ကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၊ ရောက်မှာဖြစ်တိုင်းပ။
- (ဃ) နောက်ဆုံးမှာပင်၊ မဂ်ဝိလ်မြင်၊ အစဉ်ကောင်းကျိုးရ။
- (င) တပွင့်ပန်းပေ၊ ဖြစ်ပါစေ၊ စိတ်နေပဓာန။
- (စ) သဒ္ဓါဓာတ်ယှဉ်၊ ဉာဏ်ဓာတ်မြင်၊ ဦးတင်ပူဇော်ကြ။

“မြတ်စွာဘုရားအား၊ လေးစားကြည်ညို-ကြိုဆိုရကျိုး”

- (က) သီတံယထာ ဝနစရံ၊ နိသဘာဇာနိယံ ယထာ၊  
ကကုဓံ ဝိလသန္တံ၊ အာဂစ္ဆန္တံ နရာသဘံ။
- (ခ) သိဒ္ဓတ္ထံလောကပဇ္ဇောတံ၊ သဗ္ဗလောကတိကိစ္ဆကံ၊  
အကာသိ ပစ္စုပ္ပန်၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ။

- (ဂ) စတုန္ဒရုတိတောကပ္ပေ၊ ပစ္စုပ္ပန္နိ နရာသဘံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ပစ္စုပ္ပမနေ ဣဒံဇလံ။
- (ဃ) သတ္တတိသေ ဣတောကပ္ပေ၊ ကောအာသိဇနာမိပေါ။  
သပရိဝါရောတိနာပေန၊ စက္ကဝတ္တိမတဗ္ဗလော။
- (င) ပဋိသမ္ဘိဒါစတေသော၊ ဝိမောက္ခာပိစ အဋ္ဌိမေ။  
ဆဋ္ဌဘိညာ သမ္ဘိကတာ၊ ကတံဗုဒ္ဓဿသာသနံ။

(ဥ-ပ-ပါ-၂၇၁၊ ပစ္စုပ္ပန်နိယတ္ထေရာပဒါန)

(က) ဝနစရံ-တောရပ်မြိုင်ခွင်၊ ကျင်လည်ပျော်ပါး၊ ကျက်  
စားနေသော၊ သိဟောယထာ-သားကောင်သနင်း၊ ခြင်္သေ့မင်းကဲ့သို့  
၎င်း၊ နိသဘာဇာနိယံယထာ-နိသဘာမည်၊ နွားအာဇာနည်ကဲ့သို့၎င်း၊  
ဝိလသန္တိ-သီးပွင့်ဝေဆာ၊ လွန်စွာတင့်တယ်သော၊ ကကုဓံဣဝ-မိမိ  
ပြေပြေ၊ ဝေဝေလွင်လွင်၊ ဖောက်ကြံ့ပင်ကဲ့သို့၎င်း၊ အာဂစ္ဆန္တိ-မဟာ  
ကရုဏာတရား၊ ရှေ့ဝယ်ထားကာ၊ ကြွလာတော်မူသော၊ နရာသဘံ-  
လူအပေါင်းတို့ ထက်မြတ်တော်မူသော-

(ခ) လောကပဇ္ဇောတံ-လောက၏ အမှိုက်မှောင်ကို ပယ်  
ဖျောက်တတ်သော ဆီမီးတန်ဆောင်သဖွယ် ဖြစ်တော်မူသော၊ သဗ္ဗ  
လောကတိကိစ္ဆကံ-ကိလေသာဆိုးဝါး၊ တရားများကို၊ ပယ်ရှားနိုင်  
ရန်၊ နည်းလမ်းမှန်ကို ဝေဖန်ဟောကြား၊ အကြောင်းအားကြောင့်၊  
လူအများ၏၊ သမားကောင်းသဖွယ်ဖြစ်တော်မူသော၊ သိဒ္ဓတ္ထံ-သိဒ္ဓတ္ထ  
မည်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန-အထူးကြည်  
ညိုသော၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ပစ္စုပ္ပန်-ရှေ့မှအထူး၊ ခရီးဦးကြိုဆို  
ခြင်းကို-အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ။



“နွားလား(၄)မျိုးမှတ်စွယ်”

နိသဘာဇာနိယံယထာတိ ဝသဘော၊ နိသဘော၊ ဝိသဘော၊ အာသဘောတိစတ္တာရော ဂဝဇ္ဇေကာ၊ တေသုဂဝသတဿ ဇ္ဇေကော ဝသဘော၊ ဂဝသတဿဿ ဇ္ဇေကော နိသဘော၊ ဂဝသတ-သတဿဿ ဇ္ဇေကော ဝိသဘော၊ ဂဝကောသိသတဿဿဿ ဇ္ဇေကော အာသဘော၊ ဣပေန အာသဘော “နိသဘော” တိ ဝုတ္တော၊ အာဇနိယံ အဘိတံ နိစ္စလံ ဥသဘရာဇံဣတိအတ္တော။

(အပဒါနဋ္ဌကထာ၊ ဒု-၁၉၃)

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ စတုနဝုတေကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်လေးကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ နရာသဘံ-လူတို့ထွဋ်မှူး၊ အထူးမြစ်ငြား၊ မြတ်ဘုရားကို၊ ပစ္စုဂ္ဂန္တိ-လေးမြတ်ကြည်ညို၊ ခရီးဦးကြိုဆိုခဲ့ပြီ။ တတော-မြတ်စွာဘုရားအား၊ လေးစားအထူး၊ ခရီးဦးကြိုဆိုရာ၊ ထိုအခါမှ-ပဋ္ဌာယ-အစပြု၍-ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့၊ လားရောက်ရသည်ကို-နာဘိဇာနာမိ၊ မသိရစဘူးပေ။ ဣဒံ-အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊ ချမ်းသာရာ၌ ကောင်းစွာစင်စစ်၊ ဤသို့မြစ်ရခြင်းသည်၊ ပစ္စုဂ္ဂမနေ-ပစ္စုဂ္ဂမနဿ-လေးမြတ်ကြည်ညို၊ ခရီးဦးကြိုဆိုရခြင်း၏။ ဖလံ-အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ သတ္တတိသေကပ္ပေ-သုံးဆယ့်ခုနစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ မဟဗ္ဗလော-များမြတ်ထင်ရှား၊ ဗိုလ်ပါအင်အား

ရှိသော၊ နာမေန-မှည့်ခေါ်မှတ်သား၊ အမည်အားဖြင့် သပရိဝါရောတိ-  
သပရိဝါရဟူ၍၊ ဝိသုတော-ကျော်စောထင်ရှားသော၊ ဇနာဓိပေါ-  
လူတို့ကို အစိုးရသော၊ စက္ကဝတ္တိ-စကြဝတေးမင်းသည်၊ ကော-  
တကြိမ်၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေပြီ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရှင်တော်မြတ်ဗျား၊ ကြွလာငြား၊ လေးစားဦးညွတ်ကြို့။
- (ခ) အပါယ်ကင်းဘိ၊ သုဂတိ၊ ရောက်ရှိဘဝထိုထို။
- (ဂ) တန်ခိုးကြီးပေ၊ မင်းဖြစ်ချေ၊ ရောက်လေမဂ်နှင့်ဗိုလ်။
- (ဃ) ယင်းသို့ဖြစ်ပွား၊ အကျိုးများ၊ မှတ်သားစိတ်မှာသို့။
- (င) ရတနာသုံးပါး၊ ကြွလာငြား၊ လေးစားလွန်ကြည်ညို။
- (စ) ကောင်းမှုအထူး၊ ဖြည့်ဆည်းပူး၊ ဦးညွတ်ကောင်းစွာကြို့။
- (ဆ) ယင်းသို့ကြိုကာ၊ ကျိုးဇလ၊ မုချရမည်ကို။
- (ဇ) ကောင်းမှုလိုငြား၊ အမျိုးကောင်းသား၊ ကြိုးစားပြုဆိုလို။

“ကောက်ဦးဆွမ်းလှူဒါန်းရခြင်း၊ အကျိုးဆက်(၈)ပါး”

- (က) နဝသဿံ ဒဒိတွာန၊ သံဃေဂဏေဝရတ္တပေ၊  
အဋ္ဌာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ ကမ္မာနုစ္ဆရိကေ မမ။
- (ခ) ဝဏ္ဏဝါယသဝါဟောမိ၊ မဟာဘောဂေါအနိတိကော၊  
မဟာပက္ခောသဒါဟောမိ၊ အဘေဇ္ဇပရိသော သဒါ။
- (ဂ) သဗ္ဗေပံ အပ စာယန္တိ၊ ယေကေဝိပထဝီသိတာ၊  
ဒေယျဓမ္မာစယေကေဝိ၊ ပုရေပုရေ လဘာ မတံ။



- (ဃ) ဘိက္ခုသံဃဿဝါ မဇ္ဈေ၊ ဗုဒ္ဓသေဌဿ သဗ္ဗုခါ၊  
သဗ္ဗေပိ သမတိက္ကပ္ပ၊ ဒေန္တိ မမေဝ အိယကာ။
- (င) ပဌမံ နဝသဿညိ၊ ဒတွာသံဃေ ဂဏုတ္တပေ၊  
တ္တမာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ နဝသဿဿိဒံ ဝလံ။
- (စ) သတသတဿိတောကပ္ပေ၊ ယံအနုမဒေဝိ တအီ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ နဝသဿဿိဒံ ဝလံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ဒု-၁၂၊ သုဝိန္တိတတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ဇီသည၊ ဝရုတ္တမေ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်တော်မူသော၊  
သံဃေဂဏေ-ရူပေါင်းနေငြား-အပေါင်းများစွာ၊ ဂိုဏ်းသံဃာအား၊ နဝ  
သဿံ-တနှစ်တခါ၊ ပေါလာအထူး၊ ရည်စူးရွှင်လန်း၊ ကောက်ဦးဆွမ်း  
ကို၊ ဒဒိတွာန-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူခဲ့ရ၍၊ (ဝါ) ပေးလှူခဲ့ရသော  
ကြောင့်၊ မမ-ငါ၏-ကမ္ဘာနှစ်ဝိကေ-ပြုခဲ့ကြည်ယုံ၊ ကံအားလျောက်  
ပတ်ကုန်သော၊ အဋ္ဌာနိသံသေ-ဖွံ့ဖွံ့ဖြိုးဖြိုး၊ တိုးတက်ဖြစ်ပွား၊ အကျိုး  
ဆက်ရှုပ်ပါးတို့ကို၊ အနုဘောမိ-ကေန့်ထင်ရှား၊ ခံစားရပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဇီသည၊ ဝဏ္ဏဝါ-ရုပ်ရည်အဆင်း၊ လှပခြင်းရှိသူ  
သည၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ ယသဝါ-အခြွေအရံများသူသည်၊ ဟောမိ-  
ဖြစ်ရပေ၏။ မဟာဘောဂေါ-တွင်းပသုံးဆောင်၊ များမြောက်လှစွာ၊  
စည်းစိတ်ဥစ္စာရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ အနိတိကော-ဘေးရန်  
မရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ သဒ္ဓါ-အခါခပ်သိမ်း၊ မဟာပက္ခော-  
အပေါင်းအသင်း၊ မိတ်ရင်းဆွေသား၊ ပေါများသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်  
ရပေ၏။ သဒ္ဓါ-အခါခပ်သိမ်း၊ အဘေဇ္ဇပရိသော-မပျက်စီးသော ပရိတ်  
သတ်ရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။

(ဂ) ယေကေဝိ-ခပ်သိမ်းဉာသုံ၊ အလုံးစုံကုန်သော သူတို့သည်၊ ပထဝီသမိတာ-မြေအပြင်၌ မှီယှဉ်ကာ နေကြလေကုန်၏။ တေသဗ္ဗေ-ထိုမြေ၌နေသူအားလုံးတို့သည်၊ ဗံ-ငါကို၊ အပဓာယန္တိ-မြတ်နိုးကော်ရော်၊ ပူဇော်ကြလေကုန်၏။ ယေကေဝိ-ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ ဒေယျဓမ္မာစ-လှူဖွယ်ဝတ္ထုတို့သည်လည်း၊ အတ္ထိသန္တိ-ထင်ရှားပကထိ၊ ရှိကြလေကုန်၏။ အဟံ-ငါသည်၊ တေ-ထိုလှူဒါန်းဖွယ်ဝတ္ထုအစုစုတို့ကို၊ ပုရေပုရေ-သူတပါးထက်ထူး၊ ဦးဦးဖျားဖျား၊ လဘာမိ-မုချမသွေ၊ ရရှိပါပေ၏။

(ဃ) ဘိက္ခုသံဃဿ-ရဟန်းသံဃာအပေါင်း၏၊ မဇ္ဈေဝါ-အလယ်၌၎င်း၊ ဗုဒ္ဓသေဌဿ-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သမ္ဗုဒ္ဓါဝါ-မျက်မှောက်တော်၌၎င်း၊ သဗ္ဗေပိ-နေထိုင်စုရုံး၊ ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့ကိုလည်း၊ သမတိက္ကမ္မ-ကျော်လွန်၍၊ ဒါယကာ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ ရှေးရှုပြုလာ၊ အလှူဒါယကာတို့သည်၊ မမေဝ-ငါအားသာလျှင်၊ ဒေန္တိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူဆက်ကပ်ပေးလှူကြလေကုန်၏။

(င) ဟိသစ္စံ-အမှန်မှုကား၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဥတ္တမေ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ သံဃေဂဏေ-ဂိုဏ်းသံဃာအား၊ နဝသဿံ-တနှစ်တခါ၊ ပေါ်လာထူးဆန်း၊ ကောက်ဦးဆွမ်းကို၊ ပဌမံ-ရှေးဦးစွာ၊ ဒတ္တာ-ပေးလှူခဲ့ရသောကြောင့်၊ ဣမာနိသံသေ-ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်၊ ဤရှစ်ပါးသော အကျိုးဆက်တို့ကို၊ အနုဘောမိ-ခံစားရပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဝင်စပ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ နဝသဿဿ-ကောက်ဦးဆွမ်းကို လှူဒါန်းရခြင်း၏၊ ဖလံ-အကျိုးပါပေတည်း။



(၈) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿေကာပေ-ကမ္ဘာ  
တသိန်းထက်၌၊ ယံအိနံ-အကြင်ကောက်ဦးဆွမ်းအလှူကို၊ အဒိဒိ-  
ပေးလှူခဲ့လေပြီ၊ တအိ-တတောကာလတော-ထိုကောက်ဦးဆွမ်းကို၊  
လှူအိန်းခဲ့ရာ၊ အချိန်အခါမှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး  
သို့၊ လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိရစဘူးပေ၊ ဣဒံ-  
ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ နဝသဿဿ-သဒ္ဓါရွှင်လန်းကောက်  
ဦးဆွမ်းကို၊ လှူအိန်းရခြင်း၏၊ ဖလံ-အဆင့်ဆင့်တိုးပွား၊ အကျိုးတရား  
ပါပေတကား။

အကျိုးရှစ်ပါးကား - ၁။ အဆင်းလှခြင်း၊ ၂။ သားသမီး  
ကျေးကျွန်အခြံအရံများခြင်း၊ ၃။ များစွာသောစည်းစိမ်ဥစ္စာရှိသူ  
ဖြစ်ခြင်း၊ ၄။ ဘေးရန်ကင်းခြင်း၊ ၅။ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်း  
များခြင်း၊ ၆။ မပျက်စီးသော ပရိသတ်ရှိသူဖြစ်ခြင်း၊ ၇။ မြေပြင်နေ  
သူအားလုံးတို့ ပူဇော်မှုကို ခံရခြင်း၊ ၈။ အလှူဝတ္ထုကို ရှေးဦးစွာ  
ရရှိခြင်း (၉) အဆန်းပေါ်လာ ပစ္စည်းဥစ္စာ အသုံးအဆောင်ကို ရှေးဦးစွာ  
ရရှိသုံးဆောင်ရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က)      အဆင်းလှပ-များစွာဖြံ့ရုံ၊  
             စည်းစိမ်ပေါ်ပြီး-ဘေးလည်းကင်းပြန်၊  
             မိတ်ဆွေပေါ်လျက်-မပျက်ပရိသံ၊  
             များပူဇော်လှူသော်ရှေးဦးခံ။

- (ခ) ကောက်ဦးဆွမ်းမြတ်-လှူအပ်အမှန်၊  
အကျိုးဆက်ရှစ်ပါး-ထင်ရှားရပြန်၊  
အပါယ်ဘေးကင်း၊ ရခြင်းမင်ဉာဏ်၊  
အပဒါန-မိန့်တပေဉ္စကွန်။

“မျက်လှည့်ထံလျှပ်နှင့်တူသောသင်္ခါရတရား”

စိရတ္ထ၊ သင်္ခတံ လောလံ၊ အသာရုံကဒလူပမံ၊  
မာယာမရိစိ သဒိသံ၊ ဣတ္ထရံ အနဝဋ္ဌိတံ။

(ခု-ဥ-ပါ-၂၁၁-မဟာပဇာပတိဏေတမိထေရိအပါဒါန)

သင်္ခတံ-အကြောင်းတရားကို၊ မမှားအထပ်ထပ်၊ ပေါင်းစပ်  
ပြုပြင်၊ စိရင်အပ်သော၊ သင်္ခတတရားသည်၊ လောလံ-မသင့်လျော်၊  
လျှပ်ပေါ်လော်လည်၏။ အသာရုံ-အနှစ်သာရ ဘာမှမရှိ၊ ကဒလူပမံ-  
အသုံးမကျ၊ သုံးမရစွာ၊ ငှက်ပျော်တုံးဥပမာရှိ၏။ မာယာမရိစိသဒိသံ-  
မဟုတ်မမှန်၊ လိမ်ညာဏ်လှည့်ပတ်၊ မျက်လှည့်တံလျှပ်နှင့်တူ၏။  
ဣတ္ထရံ-ကာလကြာရှည်၊ မတည်ခဏ၊ တိုတောင်းလှ၏။ အနဝဋ္ဌိတံ-  
အမြဲမတည်တံ့ပေ၊ စိရတ္ထ-ရုံဖွယ်အဟုတ်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်ဖြစ်ပေစွ  
တကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပြုပြင်ဖြစ်လာ၊ သင်္ခါရာ၊ မှတ်ပါလော်လည်သည်။  
(ခ) ငှက်ပျော်တုံးပမာ၊ အနှစ်ကင်းကွာ၊ ပြိစွာတံ့မတည်။  
(ဂ) မျက်လှည့်တံ့လျှပ်၊ ပမာစပ်၊ လှည့်ပတ်လွန်းလှသည်။  
(ဃ) စက်ဆုတ်ဖွယ်မှန်၊ ရုပ်နှင့်နာမ်၊ ပြိပြုံရှုရမည်။



“တရားတော်အသံကိုအမှတ်ရခြင်းအကျိုး”

- (က) မိဂလုဒ္ဓေါ ပုရေအာသိ၊ အရညေ ဝိပိနေအတံ။  
အဒ္ဓသံ ဝိရဇံ ဗုဒ္ဓံ၊ ဒေဝသံဃ ပုရက္ခတံ။
- (ခ) စတုသစ္စံ ပကာသေန္တံ၊ ဒေသေန္တံ အပတံပဒံ။  
အသောသိ မဓုရံ ဓမ္မံ၊ သိဝိနော လောကဗန္ဓုနော။
- (ဂ) ဃောသေဝိတ္တံ ပသာဒေသိ၊ အသမပ္ပဋိပုဂ္ဂလေ။  
တတ္ထဝိတ္တံ ပသာဒေတွာ၊ ဥတ္တရိ ဒုတ္တရံဘဝံ။
- (ဃ) ကေတိသေ ဣတောကပ္ပေ၊ ယံသညမလဘိတဒါ။  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဃောသသညာယိဒံ ဗလံ။
- (င) ကိလေသာဈာပိတာ မယျံ၊ ဘဝါသဗ္ဗေ သမူဟတာ။  
နာဂေါဝ ဗန္ဓနံဆေတွာ၊ ဝိတရာပိ အနာသဝေါ။

(၃-၃-၄-၉၇၊ ဃောသသညကထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ပုရေ-လွန်လေပြီးကြာ၊ ရှေးအခါ၌၊ ဝိပိ  
နေ-ငှက်အပေါင်းတို့၊ ခိုအောင်းပျော်ကာ၊ မြည်တွန်ရာဖြစ်သော၊  
အရညေ-လူသူမနီး၊ တောမြိုင်ကြီး၌၊ မိဂလုဒ္ဓေါ-သတ္တဝါအသက်၊ ရက်  
စက်သတ်စား၊ သားမုဆိုးသည်၊ အာသိ-ကံပစ်ချ၍၊ ဖြစ်ခဲ့ရပေပြီ၊  
ဒေဝသံဃပုရက္ခတံ-နတ်ပေါင်းများစွာ၊ ဝဲယာနောက်ရပ်၊ ခြံရံအပ်  
သော၊ ဝိရဇံ-ကိလေသာဖြူ၊ ကင်းစင်သော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓံ-မြတ်စွာ  
ဘုရားကို၊ အဒ္ဓသံ-မျက်မှောက်ထင်ထင်၊ ဖူးမြင်ရလေပြီ။

(ခ) စတုသစ္စံ-ဒု-သ-နိ-မ၊ လေးဝထင်ရှား၊ သစ္စာတရားကို၊  
ပကာသေန္တံ-ပြတ်ပြတ်ပြီပြင်၊ မြင်ရန်ဆက်ဆက်၊ ပြသတော်မူလျက်၊

အမတံပဒံ-မသေရာမှန်၊ အမြိုက်နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဒေသေန္တံ-ကရုဏာနှိုး  
ဆော်၊ ဟောကြားတော်မူသော၊ လောကဗန္ဓုနော-သတ္တဝါအပေါင်း၏၊  
အဆွေခင်ပွန်းကောင်းစင်စစ်၊ မြှုပ်တော်မူသော၊ သိခိနော-သိခိမည်ငြား၊  
မြတ်စွာဘုရား၏၊ မရရံဓမ္မံ-ချိုမြိန်သာယာ၊ လွန်စွာပိုးတန်၊ တရား  
တော်သံကို၊ အသောသိ-ကြားနာခဲ့ရလေပြီ။

(ဂ) အသမပ္ပဋိပုဂ္ဂလေ-အတူပြိုင်ဘက်မရှိ၊ မုနိထွဋ်ထား၊  
မြတ်စွာဘုရား၌၎င်း၊ တဿ-ဘုန်းတော်ကြီးမား၊ ထိုမြတ်စွာဘုရား၏၊  
ဃောသေ-ဟောကြားမြှောက်ဖော်၊ တရားအသံတော်၌၎င်း၊ စိတ္တံ-စိတ်  
ကို၊ ပဿာဒေသိ-အာရုံထိုက်၊ မလည်စေလို၊ ကြည်ညိုစေခဲ့ ပေပြီ။  
တတ္ထ-ထိုမြတ်စွာဘုရားနှင့် တရားသံ၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-  
ကြည်ညိုစေခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ ဒုတ္တရံ-လျှင်စွာထုတ်ခြောက်၊ ကူးမြောက်  
နိုင်ခဲ့သော၊ ဘဝံ-ဘဝကို၊ ဥတ္တရိ-ကူးမြောက်ခဲ့ရပေပြီ။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ကေတိသေကပ္ပေ-သုံးဆယ့်  
တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ယံသညံ-တရားသံကို၊ ကြည်ညိုကြားရာ၊ အကြင်  
အမှတ်သညာကို၊ အလဘိ-ရခဲ့ပြီ၊ တဒါတတောကာလတော-ထိုအခါ  
မှ၊ ပဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းသောအမှု၊ ပြုကျင့်သူများ၊  
လားရာမှန်လှ၊ ဒုဂ္ဂတိဘဝကို-နာဘိဇာနာမိ-လားရောက်ဖို့ထား၊  
ကြားသိယုံမျှ၊ မသိရစဘူးပေ။ ဣဒံ-ဤသို့အပါယ်ဘေးကင်းကွာ၊  
ချမ်းသာရာ၌၊ ကောင်းစွာစင်စစ်၊ မြစ်ရခြင်းသည်၊ ဃောသသညာယ-  
တရားသံကို၊ ကြည်ညိုမှတ်သားရခြင်းသည်၏။ ဖလံ-ကောင်းစွာ  
ဖွံ့ဖြိုး၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။



(င) မယုံ-ငါသည်၊ ကိလေသာ-သံသရာအောက်ခွင်း၊ လှည့်လည်ဝင်ဖို့၊ အစဉ်ဖြစ်ရာ၊ ကိလေသာတို့ကို၊ ဈာပိတာ-မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်အလင်းဆိုက်သဖြင့်၊ ရှိ၊ မြို့က်လောင်ကျွမ်း၊ စေအပ်ကုန်ပြီ။ သဗ္ဗေဘဝ-ဖြစ်ပျက်စုရုံး၊ ဘဝအားလုံးတို့ကို၊ သမူဟတာ-အဟုတ်တကယ်၊ နှုတ်ပယ်အပ်ကုန်ပြီ၊ နာဝေါ-အားအင်ကြီးမားသော ဆင်ပြောင်ကြီးသည်၊ ဗန္ဓနံ-မရုံးနိုင်အောင်၊ ချည်နှောင်တုပ်ဖွဲ့-အနှောင်အဖွဲ့ကို၊ ဆေတွာ-အားအင်ကိုသုံး၊ ခြေမှုံးဆတ်ဆတ်၊ ပြတ်တောက်၍၊ ဝိဟရတိတ္ထဝ-လွတ်လပ်ချမ်းသာ၊ ကောင်းစွာမသွေ၊ နေသကဲ့သို့၊ အဟံ-ငါသည်၊ အနာသဝေါ-အောက်သံသရာ၊ မှန်စွာအသီးသီး၊ ယိုစီးစေသော၊ အာသဝေါမရှိသည်ဖြစ်၍-ဝိဟရာမိ-ဘဝနှောင်းဝဋ်၊ ကောင်းစွာလွတ်သဖြင့်၊ မချွတ်ချမ်းသာ၊ ငြိမ်းချမ်းစွာ နေရလေသတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

မြတ်ဘုရား၏၊ တရားတော်သံ၊  
ကြည်ညိုအမှတ်ရ၊ မြတ်လှကေနိ၊  
အပါယ်တင်းပ၊ ဖြစ်ရမဂ်ဉာဏ်၊  
အသံထူး-ကြည်နူးအစိုးတန်၊



“ဗောဓိယင်ပြင်-စေတီယင်ပြင်-တံမြတ်လှည်း  
ရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဝိပဿိနော ဘဂဝတော၊ ပါဠိလိ ဗောဓိမုတ္တပံ၊  
ဒိသ္မာဝ တံပါဒပဂ္ဂံ၊ တတ္ထ ဝိတ္တံ ပဿာဒယိ။
- (ခ) သပ္ပဇ္ဇနိ ဂတေတွာန၊ ဗောဓိ သမဇ္ဇိ တာဝဒေ၊  
သပ္ပဇ္ဇိတွာန တံဗောဓိ၊ အဝန္တိ ပါဠိလိ အတံ။
- (ဂ) တတ္ထ ဝိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ သိရေကတွာန အဉ္ဇလိ၊  
နမဿမာနောတံဗောဓိ၊ ဂစ္ဆိ ပဋိ ကုဋိ အတံ။
- (ဃ) တာဒိမဂ္ဂေန ဂစ္ဆာမိ၊ သရက္ခော ဗောဓိမုတ္တပံ၊  
အဇဂရောမံ ပိဋေသိ၊ ယောရုရူပေါ မတဗ္ဗလော။
- (င) အာသန္ဓေမေ ကတံကမ္ပံ၊ ဗလေန တောသယိ မမံ၊  
ကဋ္ဌေဝရံမေ ဂိလတိ၊ ဒေဝလောကေရမာမတံ။
- (စ) အနာဝိလံ မမ ဝိတ္တံ၊ ဝိသုဒ္ဓံ ပဏ္ဍရံ သဒါ၊  
သောကသလ္လံ နဇာနာမိ၊ ဝိတ္တသန္တာပနံ မမ။
- (ဆ) ကုဋ္ဌံ ဂဏ္ဍောကိလာသောစ၊ အပမာရော ဝိတစ္ဆိကာ၊  
ဒန္တု ကဏ္ဍုစမေနတ္ထိ၊ ဗလံ သပ္ပဇ္ဇနာယိဒံ။
- (ဇ) သောကောစပရိဒေဝေါစ၊ တဒယေ မေ နဝိဇ္ဇတိ၊  
အာန္တံ ဥရုကံ ဝိတ္တံ၊ ဗလံ သပ္ပဇ္ဇနာယိဒံ။
- (ဈ) သမာဓိသုနမဇ္ဇာမိ၊ ဝိသဒံ တောတိ မာနသံ၊  
ယံယံ သမာဓိ ဝိစ္ဆာမိ၊ သောသောသပ္ပဇ္ဇတေမပံ။



- (ည) ရဇနိယေ နရဇ္ဇောမိ၊ အထောဒုဿနိယေသုစ၊  
မောတနိယေ နမုယျာမိ၊ ဝလံသဗ္ဗဇ္ဇနာယိဒံ။
- (ဋ) ကေနရုတိတော ကပ္ပေ၊ ယံ ကပ္ပမကရိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဝလံ သဗ္ဗဇ္ဇနာယိဒံ။
- (ဌ) ကိလေသာဈာပိတာ မယံ၊ ဘဝါသဗ္ဗေ သမူတတာ၊  
နာဂေါဝ ဗန္ဓနံ ဆေတွာ၊ ဝိတရာမိ အနာသဝေါ။

(ခု-ဒု-ပါ-၁၊ သင်္ကသဗ္ဗကတ္ထရာပါဒါန)

(က) အဟံ-ကောင်းမှုရွယ်ချိန်၊ တကြိမ်တခါမျှ တံမြက်လည်း  
ရသဖြင့်၊ သင်္က-သဗ္ဗဇ္ဇက အမည်ရသော ငါသည်၊ ဝိပဿိနာ-  
ဝိပဿီဟု၊ အမည်ရှိတော်မူသော၊ ဘဂဝတော-ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး၊  
တရားသခင်၊ ဘုရားရှင်၏၊ ဥတ္တမံ-သစ်ပင်တကာတို့ထက်၊ လွန်စွာ  
မြတ်သော၊ ပါဠိလိ ဗောဓိ-ပင်မင်းအထွဋ်၊ သခွတ်ဗောဓိပင်ကို၊ အဒ္ဓသိ-  
-ရှေးကံပင့်ထောက်သဖြင့်၊ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ပင်၊ ပူးမြင်ရပေပြီ။  
တံပါဒပဂ္ဂံ-သခွက်ဗောဓိ၊ အမည်ရှိလတ်၊ ထိုအသစ်ပင်မြတ်ကို၊  
ဒိဿာဝ-ကောင်းစွာထင်ထင်၊ ပူးမြင်ရ၍သာလျှင် တတ္ထ-ထိုဗောဓိပင်၌၊  
ဝိတ္တံ-ဝိတ်ကို၊ ပဿာဒယိ-အာရုံတပါး၊ ဝိတ်မသွားပဲ၊ လေးစားခုံမင်၊  
ကြည်လင်စေခဲ့ပြီ။

(ခ) တာဝဒေ-ပင်မင်းဗောဓိ၊ ကြည်ညိုမိရာ၊ ထိုအခါ၌၊ သဗ္ဗဇ္ဇနိ-  
-တံမြက်စည်းကို၊ ဂဟေတွာန-ယူ၍၊ ဗောဓိ-ဗောဓိပင်ယင်ပြင်ကို၊  
သဗ္ဗဇ္ဇိ-ရှုပ်သမျှပယ်၊ ကြည်စေဖွယ်ဟု၊ ရည်ရွယ်မှန်းပြီး၊ တံမြက်  
လှည်းခဲ့၏၊ သဗ္ဗဇ္ဇိတွာန-တံမြက်လှည်းပြီးလျှင်၊ အဟံ-ကုသိုလ်

ကောဇိမ္မ၊ အားထုတ်ပြုသောငါသည်၊ ပါဠိလိ-သစ်ပင်အထွဋ်၊ သခွတ်  
ပင်ဟူသော၊ တံဗောဓိ-ထိုဗောဓိပင်မြတ်ကို၊ အဝန္တိ-ရိသေမြတ်နိုး၊  
လက်စုံမိုး၍၊ ရှိခိုးလေပြီတကား။

(ဂ) အဟံ-သင်္ကသဗ္ဗဇ္ဇကာ၊ အမည်ရသော ငါသည်၊ တတ္ထ-  
ထိုဗောဓိပင်၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-အညစ်အကြေး၊ ပြုဖွေး  
သန့်စင်၊ ကြည်လင်စေ၍၊ သိရေ-မြတ်သောအင်္ဂါ၊ ခေါ်ရာစဉ်ဆက်၊  
ဦးခေါင်းထက်၌၊ အဗ္ဘလိ-လက်အုပ်ကို၊ ကတွာန-ရှေးရှုအညီ၊  
မြှောက်ချီပြီးလျှင်၊ တံဗောဓိ-ထိုဗောဓိပင်ကို၊ နမဿမာနော-ရိသေ  
မြတ်နိုး၊ ရှိခိုးလျက်၊ ပဋိကုဋ်-နောက်ဆုတ်၊ ဂစ္ဆိ-လိုရာစခန်း လှမ်း  
သွားပြီတကား။

(ဃ) တာဒိမဂ္ဂေန-ထိုသို့သောခရီးဖြင့်၊ ဥတ္တမံ-သစ်ပင်အပေါင်း၊  
မနှိုင်းကောင်းအပ်၊ မြတ်လှစွာသော၊ ဗောဓိ-လောကထွဋ်ဘုန်း၊  
သီတင်းသုံးဘိ၊ သခွတ်ဗောဓိပင်ကို၊ သရန္တော-မပြတ်စေ့စေ့၊ အောက်  
မေ့လျက်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဂစ္ဆာမိ-သွား၏။ တဒါ-ဗောဓိပင်အား၊  
စိတ်ဝင်စားကာ၊ သွားသောထိုအခါ၌၊ ယောရုဂ္ဂပေါ-အသွင်ဆိုးသွမ်း၊  
ကြမ်းတမ်းသော သဘောရှိသော၊ မဟဗ္ဗလော-လွန်စွာထူးခြား၊  
ခွန်အားကြီးမားသော၊ အဓဂရော-စပါးကြီးမြေသည်၊ မံ-ငါ့ကို၊  
ပိဋေသိ- မညှာရက်ရက်၊ နှိပ်စက်လေပြီ။

(င) စုတိယာ-စုတိစိတ်၏။ အာသန္ဓေ-မကြာရှေးက၊ အနီး  
ကာလ၌၊ ကတံ-ယုံကြည်လေးမြတ်၊ ဆောင်ရွက်ပြုလုပ်အပ်သော၊



မေ-ငါ၏၊ ကပ္ပံ-ဗောဓိပင်ရင်း၊ အမှိုက်ရှင်းမှု ပြုလုပ်သော ကောင်းမှု  
ကံသည်၊ ဗလေန-အသင့်တိုးပွား၊ အကျိုးပေးသောအားဖြင့်၊ မမံ-  
ငါ့ကို၊ တောသယိ-ကောင်းစွာဆက်လက်၊ နှစ်သက်စေပြီ။ အဇ  
ဂရော-စပါးကြီးမြွေသည်၊ မေ-ငါ၏၊ ကဠေဝရံ-နှစ်ပါးရုပ်နာမ်၊ အမှန်  
ခေါ်ဆို၊ ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဂိလတိ-အာဟာရအဖြစ်၊ စင်စစ်မသွေ၊ ငါးမျိုး  
လိုက်လေ၏။ အဟံ-တံမြက်လှည်းယင်း၊ သန့်ရှင်းရေးအမှု၊ ပြုလုပ်  
ခဲ့သော ငါသည်၊ ဒေဝလောကေ-ကောင်းမှုရှင်တို့၊ နှစ်မြို့ခံမှီ၊ နတ်တို့  
ပြည်၌၊ ရဟမိ-ရောက်ရရွှင်ပျော်၊ ဖွဲ့လျော်ရပေ၏။

(စ) မမ-ငါ၏၊ ဝိတ္တံ-ဝိတ်သည်၊ အနာဝိလံ-အန္တရာယ်ကင်း၊  
နောက်ကျခြင်းမရှိ၊ ဝိသုဒ္ဓံ-သန့်ရှင်းစင်ကြယ်၏၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊  
ပဏ္ဏာရံ-ပြီးပြီးပြတ်ပြတ်၊ အရောင်ထွက်ကြည်လင်း၊ ပြူစင်၏၊ မမ-  
ငါ၏၊ ဝိတ္တသန္တာ-ပနံ-ဝိတ်ကိုပူပန်စေတတ်သော၊ သောကသလ္လံ-  
စိုးရိမ်သောကတည်းဟူသောငြောင့်ကို၊ နဇာနာမိ-ရံခါတစိ၊ မသိရ  
ပေတကား။

(ဆ) ကုဋ္ဌံ-ဖြူနီကွက်လာ၊ နုနာသည်၎င်း၊ ဂဏ္ဏော-ထွတ်  
မြင်းအနာ၊ အိုင်းအမာသည်၎င်း၊ ကိလာသောစ-ဆိုးငါးယုတ်မာ၊ ဝဲ  
ကြီးနာသည်၎င်း၊ အပမာရောစ-ဝက်ရူးနာသည်၎င်း-ဝိတစ္ဆိကာစ-  
ခြေဖမ်း၌ အပျှင်အပျှင် ကွဲသောအနာရောဂါသည်၎င်း၊ ဒဒ္ဓုစ-အကွက်  
အကွက်၊ စက်ဆုတ်ဖွယ်ရာ၊ ပွေးနာသည်၎င်း၊ ကဏ္ဍုစ-သွေးသား  
မသန့်၊ ထိပ်လန့်ဖွယ်ရာ၊ ယားနာသည်၎င်း၊ မေ-ငါ့အား၊ နတ္ထိ-မရှိပေ။

ဣဒံ-ဤသို့အနာရောဂါကင်းဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သဗ္ဗဇ္ဇနာယ-ဗောဓိ  
ရင်ပြင်၊ စင်ကြယ်သန့်ရှင်း၊ တံမြက်လှည်းရခြင်း၏။ ဖလံ-ကောင်းစွာ  
ပွားတိုး၊ အကျိုးပါပေတည်း။

(ဇ) မေ-ဇီ၏၊ ဟဒယေ-စိတ်နှလုံး၌၊ သောကောစ-တန်ခိုး  
ဖျင်းသိန်၊ စိုးရိမ်မှုသည်၎င်း-ပရိဒေဝေါစ-လွန်စွာပူဆွေး၊ ငိုကြွေးမှု  
သည်၎င်း၊ နဝိဇ္ဇတိ-မရှိချေ၊ မေ-ဇီ၏။ ဝိတ္တံ-စိတ်သည်၊ အဘန္တံ-  
ယိမ်းယိုင်တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ၊ ဥရုကံ-တည်ငြိမ်ဖြောင့်မတ်၏။ ဣဒံ-  
ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သဗ္ဗဇ္ဇနာယ-တံမြက်လှည်းရခြင်း၏။ ဖလံ-  
ကောင်းစွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဈ) အဟံ-ငါသည်၊ သမာဓိသု-ဈာန်သမာဓိတို့၌၊ နမဇ္ဇာမိ-  
သတိယွင်းပေါ့၊ မမေ့မလျော့၊ မေ-ဇီ၏၊ ဟနသံ-စိတ်သည်၊ ဝိသမံ-  
အပြစ်လွတ်ကင်း၊ သန့်ရှင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အဟံ-ငါသည်၊  
ယံယံသမာဓိ-အကြင်အကြင် သမာဓိကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏။ မမံ-  
ငါ့အားသောသောသမာဓိ-ထိုထိုတည်ကြည်မှု သမာဓိသည်၊ သဗ္ဗဇ္ဇတေ-  
ပြည့်စုံပေ၏။

(ည) အဟံ-ငါသည်၊ ရဇနိယေ-နှစ်သက်ဖွယ်အာရုံ၌၊ နရဇ္ဇာမိ-  
လောဘစွန်းထွက်၊ မနှစ်သက်၊ အထော-ထို့ပြင်၊ ဒုဿနိယေသုစ-  
အမျက်ထွက်ဖွယ် အာရုံတို့၌လည်း၊ နဒုဿာမိ-ဒေါသစွန်းထွက်၊  
အမျက်မထွက်၊ မောဟနိယေစ-တွေဝေဖွယ် အာရုံ၌လည်း၊ နမုယာမိ-  
မောဟယှက်ထွေ၊ မတွေဝေချေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊  
သဗ္ဗဇ္ဇနာယက-တံမြက်လှည်းရခြင်း၏။ ဖလံ-ကောင်းစွာတိုးပွား၊  
အကျိုးတရားပေတည်း။



(၄) ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ ဧကနဝုတော၊ ကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တကမ္ဘာထက်၌၊ ယံကမ္မံ-ဗောဓိပင်ရင်း၊ အမှိုက်ရှင်းခြင်း ဟူသော  
အကြင် တံမြက်လှည်းခြင်းအမှုကို၊ အကရိ-ပြုခဲ့လေပြီ။ တဒါ-  
တတောကာလတော၊ တံမြက်လှည်းမှု၊ ကောင်းမှုပြုရာ၊ ထိုအခါမှ၊  
ပဌာယ-အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရောက်ရသည်ကို၊  
နာဘိဇာနာမိ-မသိရစေဖူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သမ္ပန္န  
နာယ-တံမြက်လှည်းရခြင်း၏၊ ဖလံ-ကောင်းစွာတိုးပွား၊ အကျိုး  
တရားပေတည်း။

(၅) မယံ-ငါသည်၊ ကိလေသာ-တထောင့်ငါးရာ၊ ကိလေသာ  
တို့ကို။ ဈာပိတာ-အပြီးအပြတ်၊ ရှိမြှိုက်လောင်ကျွမ်း စေအပ်ကုန်ပြီ။  
သဗ္ဗေဘဝါ-ဘဝအားလုံးတို့ကို၊ သမ္မဟတာ-တစမကြွင်း၊ ရှင်းရှင်း  
ပြတ်ပြတ်၊ ပယ်နှုတ်အပ်ကုန်ပြီ၊ နာဂေါ-အားအင်လွန်ကြီး၊ ဆင်  
ပြောင်ကြီးသည်၊ ဗန္ဓနံ-မရွေ့နိုင်အောင်၊ တုပ်နှောင်ဘူးတဲ့ (ထည့်)၊  
အနှောင်အဖွဲ့ကို၊ ဆေတွာ-ကိုယ်အားသုံးလတ်၊ ပိုင်းပိုင်းပြတ်၍၊  
ဝိဟရတိတ္ထဝ-နှောင်ဖွဲ့မှုကင်း၊ ငြိမ်းချမ်းခြင်းအပြည့်၊ နေရဘိသကဲ့  
သို့၊ အဟံ-ငါသည်၊ အနာသဝေါ-အောက်အောက်သံသရာ၊ မှတ်စွာ  
အသီးသီး၊ ယိုစီးစေသော၊ အာသဝေါ မရှိသည်၊ ဟုတွာ-အမှန်  
စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၍၊ ဝိဟရာမိ-ဘဝနှောင်ဝင်၊ ကောင်းစွာလွတ်သဖြင့်၊  
မချွတ်ချမ်းသာ၊ ငြိမ်းချမ်းစွာနေရလေသတည်း။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဗောဓိယင်ပြင်၊ ဝေတိယင်၊ သန့်စင်တံမြက်လှည်း။  
 (ခ) ဖြစ်ရာဘဝ၊ စင်ကြယ်လှ၊ သောကကင်းသတည်း။  
 (ဂ) အနာလည်းကင်း၊ တည်ကြည်ခြင်း၊ ကျိုးရင်းများစွာတည်း။  
 (ဃ) အပါယ်မကျ၊ အာသဝ၊ မုချကင်းမည်တည်း။  
 (င) သပ္ပဇ္ဇက၊ အပဒါန၊ ညွှန်းပြကျမ်းလာနည်း။  
 (စ) အကျိုးလိုလား၊ အမျိုးသား၊ ကြိုးစားပြုရန်တည်း။

## “တံမြက်လှည်းခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

ပဉ္စာနိသံသာ သပ္ပဇ္ဇနိယာ၊ သကစိတ္တံ ပသီဒတိ၊  
 ပရစိတ္တံ ပသီဒတိ၊ ဒေဝတာ အတ္တမနာ ဟောန္တိ။  
 ပါသာဒိက သံဝတ္တနိက ကမ္မံ ဥပစိနတိ၊ ကာယဿ၊  
 ဘေဒါ ပရံမရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ။  
 (ဝိနယပိဋက-ပရိဝါရပါဠိ-၂၃၁)

သပ္ပဇ္ဇနိယာ-တံမြက်လှည်းရခြင်း၏၊ အာနိသံသာ-အကျိုးတို့  
 သည်၊ ပဉ္စ-ငါးမျိုးတို့တည်း၊ သကစိတ္တံ-မိမိ၏ စိတ်သည်၊ ပသီဒတိ-  
 ကြည်လင်၏၊ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ အတ္တမနာ-နှစ်သက်ဝမ်း  
 ပြောက်ကုန်သည်၊ (ဝါ) ဝမ်းပြောက်သော စိတ်ရှိကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-  
 ဖြစ်ကုန်၏၊ ပါသာဒိကသံဝတ္တနိက ကမ္မံ-ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြစ်စေ  
 တတ်သောကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကို၊ ဥပစိနတိ-ကောင်းစွာအထူး၊  
 ဆည်းပူး၏၊ ကာယဿ-ဥပါဒိန္ဒြေက ခန္ဓာကိုယ်၏။ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်း



ကြောင့် မရဏာ-သေသည်မှ၊ ပရိ-နောက်ကာလ၌၊ သုဂတိ-ကောင်း  
သောသူများ။ လားရောက်ရာဖြစ်သော၊ သင်္ဂ-ရူပါရုံစသား၊ အာရုံ  
များဖြင့်၊ ထင်ရှားဆတ်ဆတ်၊ ကောင်းမြတ်လှသော၊ လောကံ-နတ်  
ပြည်လောကသို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ကပ်ရောက်ဖြစ်ရလေသတည်း။

အကျိုးငါးပါး - ၁။ မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေခြင်း၊ ၂။ သူ  
တပါးတို့၏စိတ်ကို ကြည်လင်စေခြင်း၊ ၃။ နတ်များကြည်ညို  
ဝမ်းမြောက်ခြင်း၊ ၄။ ကြည်ညိုခြင်းကို ဖြတ်စေတတ်သော ကောင်းမှု  
ကုသိုလ်ကံကို ဆည်းပူးရခြင်း၊ ၅။ သေသောအခါ နတ်ပြည်သို့  
ရောက်ရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တံမြက်လှည်းရ၊ ကျိုးဗလ၊ မှတ်ကြဉ်ငါးဖြာ။
- (ခ) မိမိစိတ်ကြည်၊ သူ့စိတ်ကြည်၊ ပွားသည် ကောင်းမှုပါ။
- (ဂ) နတ်များဝမ်းမြောက်၊ နတ်ပြည်ရောက်၊ ထွန်းတောက်  
ကျိုးငါးဖြာ။
- (ဃ) ဝိနည်း ပရိဝါ၊ ဒေသနာ၊ မိန့်မှာမြတ်ဗုဒ္ဓါ။
- (င) ကောင်းမှုလိုလား၊ အမျိုးကောင်းသား၊ ကြိုးစားပြု  
ကျင့်ရာ။

## “တနည်း-တံမြက်လှည်းခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

အပရေပိ ပဉ္စာနိသံသာ သဗ္ဗဇ္ဇနိယာ၊ သကဓိတ္တံ ပသီ  
ဒတိ၊ ပရဓိတ္တံ ပသီဒတိ၊ ဒေဝတာ အတ္တမနာ ဟောန္တိ၊ သတ္ထု  
သာသနံ ကတံ ဟောတိ၊ ပစ္ဆိမာ ဇနတာ ဒိဋ္ဌာနဂတိ အာပဇ္ဇတိ။

(ဝိ-၅-ပရိဇါရပါဠိ-၂၃၁)

သဗ္ဗဇ္ဇနိယာ-အများဆက်ဆံရာဖြစ်သော-လမ်းဆုံလမ်းမ၊  
ကျောင်းစေတီယင်ပြင်၊ ဗောဓိယင်ပြင် စသည်၌ ကောင်းစွာသန့်ရှင်း  
တံမြက်လှည်းရခြင်း၏။ အပရေပိ-ဆိုခဲ့ပြီးသည်မှ တပါးလည်းဖြစ်  
ကုန်သော၊ အာနိသံသာ-ပွံ့ပြိုးတိုးတက်၊ အကျိုးဆက်တို့သည်၊ ပဉ္စ  
-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ငါးပါးငါးမျိုးတို့ပေတည်း။ သကဓိတ္တံ-မိမိ၏  
စိတ်သည်၊ ပသီဒတိ-ကြည်လင်၏၊ ပရဓိတ္တံ-သူတပါး၏စိတ်သည်၊  
ပသီဒတိ-ကြည်လင်၏။ ဒေဝတာ-နတ်တို့သည်၊ အတ္တမနာ-နှစ်သက်  
ဝမ်းမြောက်သောစိတ်ရှိကြကုန်သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ သတ္ထု-  
နတ်လူတို့၏ဆရာ၊ စောမြတ်စွာ၏၊ သာသနံ-နည်းညွှန်လမ်းပြ၊  
အဆုံးအမ သာသနာတော်ကို၊ ကတံ-မတိမ်းမစောင်း၊ ကောင်းစွာ  
မပြတ်၊ လိုက်နာပြုကျင့်အပ်သည်၊ ဟောတိ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ပေ၏။  
ပစ္ဆိမာဇနတာ-နောင်လာနောက်သား၊ လူများအပေါင်းသည်၊ ဒိဋ္ဌာ  
နဂတိ-အမြင်သို့ အတုလိုက်ခြင်းသို့၊ အာပဇ္ဇတိ၊ ကောင်းစွာမသွေ၊  
ရောက်နိုင်လေသတည်း။



အကျိုးငါးပါး - ၁။ မိမိစိတ်ကို ကြည်လင်စေခြင်း၊ ၂။ သူတစ်ပါးတို့၏ စိတ်ကိုကြည်လင်စေခြင်း၊ ၃။ နတ်အပေါင်းတို့ နှစ်ထောင်းဝမ်း ပြောက်ကြခြင်း၊ ၄။ ဘုရားမြတ်၏ အဆုံးအမ သာသနာတော်ကို လိုက်နာပြုကျင့်သည်မည်ခြင်း၊ ၅။ နောက်လာနောက်သားတို့အမြင်သို့ အတုလိုက်ကာ ပြုကျင့်ကြခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) မိမိသူတပါး၊ စိတ်ကြည်ငြား၊ နတ်များဝမ်းပြောက်သည်။
- (ခ) သာသနာပြုကာ၊ နောက်လူမှာ၊ မြင်ရာတုလိုက်သည်။
- (ဂ) တံမြတ်လှည်းရ၊ ကျိုးငါးဝ၊ မိန့်တတနည်းမည်။
- (ဃ) ပစ္စုပ္ပန်သံသာ၊ ကိုယ်စိတ်ပါလျှင်၊ လွန်စွာသန့်ရှင်း၊ အပြစ်ကင်းကွာ၊ ဖြစ်ခြင်းရာကို၊ ကောင်းစွာလိုချက်၊ ပြည်ဖိုတွက်၊ တံမြတ်လှည်းရမည်။

“ယာဂုကိုလှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ယာဂုံ သံဃဿ ဒတွာန၊ ပုညက္ခေတ္တေ အနုတ္တရေ၊ ပဉ္စာနိသံသေ အနုဘောမိ၊ အတောယာဂုသုယိဋ္ဌတာ။
- (ခ) အဗျာဓိတာ ရူပဝတာ၊ ဝိပွံ ဓမ္မ နိ သန္တိတာ၊ လာဘိတာ အန္ဓပါနဿ၊ အာယု ပဉ္စမကံ မမ။
- (ဂ) ယောကောဓိ ဝေဒံဇနယံ၊ သံဃေ ယာဂုဒဒေယျသော၊ ဣမာနိပဉ္စဌာနာနိ၊ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ ပဏ္ဍိတော။
- (ဃ) သောကံပရိဒ္ဓဝံ ဗျာဓိ၊ ဒရထံ ဝိတ္တတာပနံ၊ နာဘိဇာနာမိ ဥပ္ပန္နံ၊ ယာဂုဒါနဿိဒံ ဝလံ။

(က) ပုညက္ခေတ္တေ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ ပွားကြောင်းမှုကား။  
မျိုးချစိုက်ပျိုးရာ၊ လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ်ဖြစ်သော၊ အနုတ္တရေ-  
အမြတ်ဆုံးဖြစ်ငြား၊ ရတနာသုံးပါး၌၊ သံဃဿ-သမ္မုတိအရိယာ၊  
သံဃာတော်အား၊ ယာဂုံ-ဆန်ကိုကျိုကာ၊ သောက်ဖွယ်ရာပြု၊ ယာဂု  
ကို၊ ဒတ္တာန-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့၍၊ (ငါ) ပေးလှူခဲ့ရခြင်းကြောင့်၊  
ဥဇ္ဈာနိသံသေ-ကောင်းစွာတိုးပွား၊ အကျိုးထူး ငါးပါးတို့ကို၊ အနု  
ဘောမိ-အမှန်ထင်ရှား၊ ခံစားရပေ၏၊ ယာဂုသုယိဋ္ဌတာ-ယာဂုလှူ  
ဒါန်း၊ ရွှင်လန်းကော်ရော်၊ ပူဇော်ရခြင်းပညာ၊ အဟော-သြော်-အကျိုး  
ပေးကြီးကျယ်၊ အံဩဖွယ်ရှိပါပေစွတကား။

(ခ) မမ-ငါ့အား၊ အဗျာဓိတာ-အနာရောဂါကင်း၊ ကျန်းမာခြင်း  
သည်၎င်း၊ ဂူပဝတာ-ရုပ်ရည်အဆင်း၊ တင့်တယ်လှပခြင်းသည်၎င်း၊  
ဓိပ္ပံ-လျှင်မြန်စွာ၊ ဓမ္မနိ သန္တိတာ-တရားသက်ဝင်၊ ဆင်ခြင်နိုင်ခြင်း  
သည်၎င်း၊ အန္ဓပါနဿ-ထမင်းအဖျော်ကို၊ လာဘိတာ-ကြောင့်ကြ  
မဆွယ်၊ ရလွယ်ခြင်းသည်၎င်း၊ မဉ္ဇမကံ-ငါးခုမြောက်သော-အာယု-  
အာယုကပ်ထက်၊ ကျော်တက်ကာတည်၊ အသက်ရှည်ခြင်းသည်၎င်း၊  
ဟောတိ-အမှန်စင်စစ် ဖြစ်ရလေ၏။

(ဂ) ယောကောဝိ-တစုံတယောက်သောသူသည်-ဝေဒ-နှစ်  
သက်ခြင်းကို၊ ဇနယံ-ဇနယန္တော-ဖြစ်စေလျက်။ သံဃေ-သံဃာတော်  
အား၊ ယာဂုံ-ဆန်ကိုကျိုကာ၊ သောက်ဖွယ်ရာပြု၊ ဆွမ်းယာဂုကို။  
ဒဒေယျ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူငြားအံ့။ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသော၊  
သော-ယာဂုဆွမ်းကို၊ လှူဒါန်းစီစဉ်၊ ထိုအလှူရှင်သည်၊ ဣမာနိပဉ္စ  
ဌာနာနိ-ဤငါးပါးသောအရာတို့ကို၊ ပဋိဂ္ဂဏှေယျ-အကျိုးပေးချက်၊  
စဉ်ဆက်မှန်စွာ၊ ခံယူရ၏။



(ဃ) အဟံ-ဇီသည၊ သောကံ-နုလုံးမဠိ၊ စိုးရိမ်ရခြင်းကို၎င်း၊  
ပရိဒ္ဓဝံ-လွန်စွာပူဆွေး၊ ဗိုကြွေးရခြင်းကို၎င်း၊ ဗျာဓိ-မကျန်းမမာ၊  
ဗျားနာခြင်းကို၎င်း၊ ဒရထံ-ကိုယ်၏ပူပန်ခြင်းကို၎င်း၊ စိတ္တတာပနံ-  
စိတ်၏ပူပန်ခြင်းကို၎င်း၊ နာဘိဇာနာမိ-ဖြစ်ဘူးသည်ကို၊ ဘယ်လို  
ကြည့်ကြည့်၊ မသိစရာဘူးပေ၊ ဣဒံ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ပူဆာလွတ်ကင်း၊  
ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ယာဂုဒါနဿ-ယာဂုဆွမ်းကို၊ လှူဒါန်း ရခြင်း၏။  
ဖလံ-ဆင့်ဆင့်ပွားတိုး၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

ယာဂုလှူငြားအကျိုးငါးပါးကား - ၁။ အနာရောဂါကင်းခြင်း၊  
၂။ အဆင်းရှင်းခြင်း၊ ၃။ လျှင်မြန်စွာတရားကိုဆင်ခြင်နိုင်ခြင်း၊ (၄)  
လျှင်မြန်သော ဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၄။ ထမင်းအဖျော်တို့ကို  
ရရှိလွယ်ခြင်း၊ ၅။ အသက်ရှည်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ယာဂုလှူငြား၊ အကျိုးငါး၊ မှတ်သားသိစေရာ။
- (ခ) ရောဂါကင်းပ၊ အဆင်းလှ၊ ဉာဏထက်လှစွာ။
- (ဂ) ထမင်းအဖျော်များ၊ ရံလွယ်ငြား၊ ရှည်လျားအသက်ပါ။
- (ဃ) ထိုမှတဖြာ၊ အသောကာဒိ၊ ကျမ်းလာရှိ၊ သိကြကျိုးများစွာ။
- (င) ဖထရာပဒါန်၊ မြတ်ကျမ်းဝန်၊ အမှန်တော်ပြုလာ။

“ဝိနယပိဋကလာ-ယာဂုလျှုအိန်းရခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး”

(က) ယောသညတာနံ ပရဒတ္တ ဘောဇိနံ၊  
ကာလေန သက္ကစ္စ ဒဇာတိ ယာဂုံ၊  
ဒသဿ ဌာနာနိ အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ၊  
အာယုဉ္စ ဝဏ္ဏဉ္စသုခံဗလဉ္စ။

(ခ) ပဋိဘာနမဿဉ္စပဇာယတေတတော၊  
ခုဒ္ဒံပိပါသဉ္စ ဗျပနေတိဝါတံ၊  
သောဓေတိ ဝတ္ထိံ ပရိဏာမေတိဘတ္တံ၊  
ဘေသဝ္ဇပေတံ သုဂတေန ဝဏ္ဏိတံ။

(ဂ) တသ္မာတိ ယာဂုံ အလမေဝ ဒါတုံ၊  
နိစ္စံ မနုဿေန သုခတ္ထိံ ကေန၊  
ဒိဗ္ဗာနိဝါ ပတ္တယတာ သုခါနိ၊  
မနုဿ သောဘရုတ မိစ္ဆတာဝါ။

(ဝိနယပိဋက-မဟာဝဂ္ဂပါဠိ-၃၅၄-၅)

(က.ခ) ယောနရော-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ အားပြုလိုလား၊  
အကြင်အမျိုးကောင်းသား၊ သမီးသည်၊ သညတာနံကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို၊  
စောင့်သုံးကြကုန်သော၊ ပရဒတ္တဘောဇိနံ-သူတပါးတို့ သဒ္ဓါ ကြည်ဖြူ  
ပေးလှူသောပစ္စည်းကို ဘုန်းပေးသုံးဆောင်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊  
ကာလေန-လျှောက်ပတ်သောအခါ၌-ယာဂုံ-ဆန်ကိုကျိုကာ၊ သောက်  
ဖွယ်ရာပြု၊ ဆွမ်းယာဂုကို၊ သက္ကစ္စ-ရိုသေစွာ၊ ဒဇာတိ-သဒ္ဓါရွှင်လန်း။



ပေးလှူဒါန်း၏။ သောနရော-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ အားပြုလိုလား၊ ထို  
အမျိုးကောင်းသား၊ သမီးသည်၊ အဿပဋိဂ္ဂါ-ဟဿ-ထိုအလှူခံ  
ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒသဋ္ဌာနာနိ-ဆယ်ပါးသော အကျိုး၏ အကြောင်းတို့ကို၊  
အနုပ္ပဝေစ္ဆတိ-ပေးလှူသည်မည်၏။ အဿပဋိဂ္ဂါဟဿ-ထိုအလှူခံ  
ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အာယုပ္ပ-အသက်ရှည်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝဏ္ဏပ္ပ-အဆင်းကို၎င်း၊  
သုခပ္ပ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာခြင်း ကို၎င်း၊ ဗလပ္ပ-ခွန်အားကို၎င်း-  
ပဋိဘာနပ္ပ-ဉာဏ်ပညာကို၎င်း၊ ဥပဇာယတေ-တိုးပွားဖြစ်စေ၏။  
တတော-ပရံ-ထိုမှနောက်၌၊ ဝါ-ထိုမှတပါး အကျိုးကား၊ ခုဒ္ဒပ္ပ-  
တော်မွတ်ခြင်းကို၎င်း၊ (ဝါ) ထမင်းဆာလောင်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝါတပ္ပ-လေနာ  
ရောဂါကို၎င်း၊ ဗျပနေတိ-အထူးတကယ်၊ ဖျောက်ပယ်နိုင်၏။ ဝတ္ထိ-  
စားပြီးကြာညောင်း အစာဟောင်းကို၊ သောစေတိ-စင်ကြယ်စေ၏။  
ဘတ္တံ-စားပြီးစဖြစ် အစာသစ်ကို၊ ပရိဏာမေတိ-ကြေညက်စေ၏။  
သုဂတေန-ကောင်းသောတရားကို၊ မိန့်ကြားတော်မူသော မြတ်စွာ  
ဘုရားသည်၊ ဧတံဘေသဋ္ဌံ-ဤယာဂုဟူသောဆေးကို၊ ယသ္မာ-  
အကြံကြောင့်၊ ဝဏ္ဏိတံ-ကောင်းစွာအထူး၊ ချီးကျူးတော်မူအပ်၏။

(ဂ) တသ္မာဟိ-ထိုသို့မြတ်စွာဘုရား၊ ချီးမွမ်းထားခြင်းကြောင့်  
သာလျှင်၊ နိစ္စံအပြု၊ မနုဿေန-လူ၌ဖြစ်သော၊ သုခတ္ထိကေနဝါ-ချမ်း  
သာကို အလိုရှိသောသူသည်၎င်း၊ ဒိဗ္ဗာနိ၊ နတ်၌ဖြစ်ကုန်သော၊ သု  
ခါနိ-ချမ်းသာသုခတို့ကို၊ ပတ္တယတာဝါ-လိုလားတောင့်တသောသူ  
သည်၎င်း၊ မနုဿသောဘဂျတံ-လူဘဝ၌ တင့်တယ်သော အဖြစ်ကို၊  
ဣစ္ဆတာဝါ-အလိုရှိသောသူသည်၎င်း၊ ယာဂုံ-ဆန်ကိုကျိုကာ၊ သောက်  
ဖွယ်ရာပြု၊ ဆွမ်းယာဂကို၊ ဒါတုံ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူခြင်းငှာ၊  
အလမေဝ-လျှောက်ပတ်သည်သာလျှင်တည်း။

ဒသယိပေ ဗြာဟ္မဏ အာနိသံသာ ယာဂုယာ။ ကတ  
မေဒသ၊ ယာဂုံဒေန္တော အာယုံဒေတိ၊ ဝဏ္ဏံ ဒေတိ၊ သုခံဒေတိ၊  
ဗလံဒေတိ၊ ပဋိဘာနံဒေတိ၊ ယာဂုပိတာ ခုဒ္ဒံ ပဋိတနတိ၊ ပိပါသံ  
ဝိနေတိ၊ ဝါတံ အနုလောပေတိ၊ ဝတ္ထိံ သော ဝေတိ၊ အာမာဝ  
သေသံပါဝေတိ၊ ဣပေခေါ ဗြာဟ္မဏ ဒသာနိသံသာ ယာဂု  
ယာတိ။

(ဝိ-မဟာဝဂ္ဂပါဠိ ၃၅၄)

ဗြဟ္မဏ-ပုဏ္ဏား၊ ဣပေဒသ-ငါယခုမိန့်ကြား၊ ဤဆယ်ပါး  
တို့ကား၊ ယာဂု-ဆန်ကိုကျိုကာ၊ သောက်ဖွယ်ရာပြု၊ ဆွမ်းယာဂုကို၊  
ဒါနဿ-သဒ္ဓါကြည်ပြု၊ ပေးလှူရခြင်း၏၊ အာနိသံသာ-အဆင့်ဆင့်  
တိုးတက်၊ အကျိုးဆက်တို့ပေတည်း၊ ကတမေဒသ-အဘယ်အကျိုး  
တရား၊ ဆယ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား၊ ယာဂုံ-ယာဂုကို၊ ဒေန္တော-လှူ  
ဒါန်းသောသူသည်၊ ပဋိဂ္ဂဟကာနံ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ အာယုံ-  
အာယုဒါန-အသက်ရှည်ခြင်း အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူသည်မည်၏။  
ဝဏ္ဏံ-ဝဏ္ဏဒါနံ-အဆင်းလှခြင်းအလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူသည်မည်၏။  
သုခံ-သုခဒါနံ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ ချမ်းသာခြင်း အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေး  
လှူသည်မည်၏။ ဗလံ-ဗလဒါနံ-ခွန်အားအလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူသည်  
မည်၏။ ပဋိဘာနံ-ပဋိဘာနဒါနံ-ဉာဏ်ပညာအလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ  
သည်မည်၏။ ပိတာ-သောက်အပ်သော၊ ယာဂု-ယာဂုသည်၊ ခုဒ္ဒံ-ငတ်  
မွတ်ခြင်းကို၊ (ဝါ) ထမင်းဆာလောင်ခြင်းကို၊ ပဋိတနတိ-တားမြစ်  
တတ်၏၊ (ဝါ) ပယ်တတ်၏၊ ပိပါသံ-သိပ်ခြင်းကို၊ (ဝါ) ရေဆာခြင်းကို၊



ဝိနောတိ-ပယ်ဖျောက်တတ်၏၊ ငါတံ-လေကို၊ အနုလောမေတိ-စုန်စေ  
တတ်၏၊ ဝတ္ထိ-စားပြီးကြာညောင်း၊ အစာဟောင်းကို၊ သောစေတိ-  
စင်ကြယ် စေတတ်၏။ အာမာဝသေသံ-စားပြီးစပြစ်၊ အစာသစ်  
အကြွင်းကို၊ ပါစေတိ-ကြေစေတတ်၏။ ဗြာဟ္မကာ-ပုဏ္ဏား၊ ခေါ-  
စင်စစ်၊ ယာဂုယာ-ယာဂုကို၊ ဒါနဿ-ပေးလှူဒါန်းရခြင်း၏၊ အာနိ  
သံသာ-အကျိုးတို့သည်၊ ဣမေဒသ-ငါယခုဖော်ကြား၊ ဤဆယ်ပါးတို့  
ပေတည်း။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါပြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-မဟာ  
ကရုဏာတရား၊ ရှေ့ဝယ်ထား၍၊ ဟောကြားတော်မူလေပြီတကား။

ယာဂုလှူငြားအကျိုးဆယ်ပါးကား - ၁။ အသက်ရှည်  
မှုလှူဒါန်း ရခြင်းကြောင့်၊ အသက်ရှည်ခြင်းအကျိုး၊ ၂။ အဆင်းကို  
လှူခြင်းကြောင့်-အဆင်းလှူခြင်းအကျိုး၊ ၃။ ချမ်းသာသုခကို လှူရ  
ခြင်းကြောင့်-ချမ်းသာခြင်းအကျိုး၊ ၄။ ခွန်အားဗလကို လှူရခြင်း  
ကြောင့်-ခွန်အားဗလ ကြီးမားခြင်းအကျိုး၊ ၅။ ဉာဏ်ပညာကို  
လှူဒါန်းရခြင်းကြောင့် ဉာဏ်ပညာကြီးမားခြင်းအကျိုး၊ ၆။ ထမင်း  
ဆာလောင်မှုကင်းခြင်းအကျိုး၊ ၇။ ရေဆာမှုကင်းခြင်း အကျိုး၊  
၈။ လေကိုစုန်စေခြင်း၊ လေနာရောဂါကင်းခြင်းအကျိုး၊ ၉။ အစာ  
ဟောင်းကိုစင်ကြယ်စေခြင်းအကျိုး၊ ၁၀။ အစာသစ်ကို ကြေစေခြင်း  
အကျိုးဟူ၍ ဆယ်ပါးတို့တည်း။

(စကားချုပ်။ ။ ဂါထာပါဠိ၊ ဝုဏ္ဏိယပါဠိ အလိုရှိရာ၊ ကျက်  
မှတ်ရန်၊ ပြည့်စုံစွာ ဖော်ပြလိုက်သည်)

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ယာဂုလှူငြား၊ ကျိုးဆယ်ပါး၊ မှတ်သားဝိနည်းလာ။  
 (ခ) သက်ရှည်-ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာရာ၊ ဗလ-ဉာဏ်ပညာ။  
 (ဂ) ရေ-ထမင်းဆာ၊ ကင်းငြိမ်းကာ၊ လေနာ-ပျောက်မည်သာ။  
 (ဃ) အစာတောင်းစင်စေ၊ အစာသစ်ကြေ၊ မှတ်လေ့ကျဆယ်ငြာ။  
 (င) အကျိုးဆယ်ခု၊ ရလိုမှု၊ ယာဂုပေးလှူရာ။

“ယာဂုသောက်ငြား-အကျိုး (၅)ပါး”

ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ ယာဂုယာ။ ကတမေပဉ္စ?  
 ခုဒ္ဒံ ပဋိမာနတိ၊ ပိပါသံ ပဋိဝိနေတိ၊ ဝါတံ အနုဘောမေတိ၊  
 ဝတ္ထိံ သောဇေတိ၊ အာမာဝ သေသံ ပါဓေတိ။ ဣမေ ခေါဘိက္ခဝေ  
 ပဉ္စအာနိသံသာယာဂုယာတိ။

(အင်္ဂုတ္တရပါဠိ-၂-၂၁၈-ယာဂုသုတ္တ)

အနက်ကား-ဝိနည်းလာ-ယာဂုလှူကျိုးဆယ်ပါးတွင်-နောက်  
 ငါးပါးနှင့်တူ၏။ ယာဂုယာ-ယာဂုကို၊ ပါနဿ-သောက်သောသူအား၊  
 (ဝါ) သောက်သောသူသည်၊ လဒ္ဓါ-ရရှိအပ်ကုန်သော၊ အာနိသံသာ-  
 တို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့သည်၊ ဤမျှသာပြင်ပေးရန်လိုသည်၊  
 ကြွင်းပါဠိအနက်များကား အလုံးစုံတူပြီ။



### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ယာဂုသောက်ငြား၊ ကျိုးငါးပါး၊ မှတ်သားသိစေရာ။
- (ခ) ရေဆာထမင်းသာ၊ ကင်းရှင်းကွာ၊ လေနာပျောက်မည်သာ။
- (ဂ) အစာတောင်းစင်စေ၊ အစာသစ်ကြေ၊ မှတ်လေဤငါးဖြာ။
- (ဃ) အင်္ဂုတ္တရ၊ ပဉ္စက၊ မိန့်တကျမ်းအလာ။
- (င) တနည်းမှတ်ကြ၊ ဝိနည်းပြသည်၊ ဓလဆယ်အင်၊ သောက်ရာတွင်၊ အစဉ်ရမည်သာ။

### “တေကဋ္ဌလ ယာဂု-ဝိစဉ်ပြုပုံ”

တေကဋ္ဌလယာဂုတိ-တိလတဏှလမုဂ္ဂေတိဝါ၊ တိလတဏှလမာသေတိဝါ၊ တိလတဏှလ ကုလတ္တေတိဝါ တိလတဏှလေတိ သဒ္ဓိ ယံကိန္တိ ဧတံ အပရဏ္ဏံ ပက္ခိပိတွာ တိတိကတာ၊ ဧတံ ကိရ ဣမေတိ တိတိ စတုသာဂ ဥဒကသမ္ဘိန္ဒေ ဝိရေ သပ္ပိမရ သက္ကရာဒိတိ ယောဇေတွာကရောန္တိ။

(ဝိနယ-ပါရာဇိကကဏ္ဍဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၄၄)

မြန်မာပြန် ။ ။ တေကဋ္ဌလယာဂုတုသည်-

- (၁) နှမ်း၊ ဆန်၊ ပဲနောက်တို့ဖြင့်ဖြစ်စေ၊
- (၂) နှမ်း၊ ဆန်၊ မာသပဲ-ငါးပဲလွန်းတို့ဖြင့် ဖြစ်စေ၊
- (၃) နှမ်း၊ ဆန်၊ ကုလပဲ-ငါးပဲစိစပ်တို့ဖြင့် ဖြစ်စေ၊ နှမ်း၊ ဆန်တို့နှင့်အတူ တရုံတရာသော ပဲတစ်မျိုးကိုထည့်၍ နှမ်း၊ ဆန်၊

ပဲသုံးမျိုးတို့ဖြင့် ပြုအပ်သော ယာဂုခေါ်ဆန်ပြုတ်ပေတည်း။ လေးပုံ  
တပုံ ရေရောသော နွားနို့၌ နှမ်း၊ ဆန်၊ ပဲသုံးမျိုးတို့နှင့် အတူတကွ  
ထောပတ်၊ ပျား၊ သကာစသည်တို့ကို ရောစပ်ကျိုချက်အပ်သော  
ယာဂု (ငါ) ဆန်ပြုတ်သည်-တေကဋ္ဌလယာဂုမည်၏ဟူလို။

### ဆောင်ပုဒ်

- (၁) တေကဋ္ဌလ၊ ယာဂုတ၊ ပြုရနည်းအဆို။
- (၂) နှမ်း၊ ဆန်း၊ ပဲ-တု၊ သုံးပါးစု၊ ရောပြုပေါင်းစပ်ကျို။
- (၃) လေးတို့တို့သာ၊ နွားနို့မှာ၊ သကာ-ပျားထည့်ကျို။
- (၄) တေကဋ္ဌလာ၊ ယာဂုပါ၊ ကျမ်းလာဝိနည်းဆို။
- (၅) မြတ်စွာသုံးပြု၊ ဆေးယာဂု၊ မှတ်ရှုသိရန်ကို။
- (၆) ကျန်းမာ-ဝဖြိုး၊ အားအင်တိုး၊ အကျိုးများထိုထို။
- (၇) အသက်ရှည်စွာ၊ အနာမဲ့မှု၊ အာရုံပြု၊ ယာဂုသောက်ဖို့လို။

### “ဆွမ်းလှူအိန်းရကျိုး (၅)ပါး”

ဘောဇနံဘိက္ခဝေ ဒေဟနော အိယကော ပဋိဂ္ဂါတကာနံ  
ပဉ္စ ဌာနာနိ ဒေတိ၊ ကတာမာနိ ပဉ္စ? အာယံဒေတိ၊ ဝဏ္ဏံဒေတိ၊  
သုခံဒေတိ၊ ဗလံဒေတိ၊ ပဋိဘာနံဒေတိ။

အာယံခေါ်ပနဒတွာ အာယုဿဘာဂိ တောတိ  
ဒိဗ္ဗဿ ဝါ မာနုဿဿဝါ၊ ဝဏ္ဏံ ဒတွာ ဝဏ္ဏဿဘာဂိ တောတိ  
ဒိဗ္ဗဿဝါ မာနုဿဿဝါ၊ သုခံဒတွာသုခဿဘာဂိ တောတိ  
ဒိဗ္ဗဿဝါ မာနုဿဿဝါ၊ ဗလံဒတွာ ဗလဿဘာဂိ တောတိ



ဒိဗ္ဗဿတိ ဟနုသဿတိ၊ ပဋိဘာနံဒတွာ ပဋိဘာနဿ ဘာဂိ  
တောတိ ဒိဗ္ဗဿတိ ဟနုသဿတိ၊ ဘောဇနံ သိက္ခဝေ ဒမာနော  
အိယကော ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ ဣမာနိ ပဉ္စ ဌာနာနိ ဒေတိတိ။

- (က) အာယုဒေါ ဗလဒေါ မိရော၊ ဝဏ္ဏဒေါ ပဋိဘာနဒေါ၊  
သုခဿအိတာ မေဓာဝိ၊ သုခံသောအဓိဂစ္ဆတိ။
- (ခ) အာယုဒတွာ ဗလံဝဏ္ဏံ၊ သုခဉ္စ ပဋိဘာနကံ၊  
ဒိဃာယု ယသတိ တောတိ၊ ယတ္ထ ယတ္ထုပပဇ္ဇတိတိ။
- (အင်္ဂုတ္တရ-ပဉ္စက-ပါဠိ ၃၅-၆၊ ဘောဇနသုတ္တ)

သိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဘောဇနံ-ဆွမ်းဘောဇဉ်ကို၊ ဒမာနော-  
ပေးလှူသော၊ အိယကော-အိယကာသည်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ-အလှူခံ  
ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊ ဌာနာနိ-အကြောင်းတို့ကို၊ (ဝါ)  
ပဉ္စဌာနာနိ-ငါးပါးသော အကျိုး၏အကြောင်းတရားတို့ကို၊ ဒေတိ-  
ပေးလှူသည်-မည်၏၊ ပဉ္စ-ငါးပါးတို့သည်၊ ကတမာနိ-အဘယ်တို့  
ပါနည်း၊ အာယု-အသက်ဟူသော အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။ ဝဏ္ဏံ-  
အဆင်းဟူသော အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ သုခံ-ကိုယ်စိတ်နှစ်  
ဖြာ၊ ချမ်းသာခြင်းဟူသော အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူသည်မည်၏၊  
ဗလံ-ခွန်အားဗလဟူသော အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူသည်မည်၏၊  
ပဋိဘာနံ-ဉာဏ်ပညာဟူသော အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူသည်မည်၏၊  
ခေါပန-စင်စင်ကန်၊ အပ္ပနိပ္ပကာ-အာယု-အသက်ဟူသောအလှူ ကို၊  
ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူရ၍၊ (ဝါ) ပေးလှူရသောကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗဿ  
(ဝါ) နတ်၌လည်းဖြစ်သော၊ ဟနုသဿတိ၊ လူ၌လည်းဖြစ်သော၊

အာယုဿ-အသက်ရှည်ခြင်း၏ ဘာဂီ-ကောင်းစွာမချို့ အဘို့ရှိသည်၊  
 ဟောတိ-အမှန်စင်စင်၊ ဖြစ်ပေ၏။ ဝဏ္ဏံ-အဆင်းဟူသော အလှူကို၊  
 ဒတွာ-၍၊ (ဝါ) ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗဿဝါ-သော၊ မာနသဿဝါ-သော၊  
 ဝဏ္ဏဿ-ရောင်ဝါပဝင်း၊ အဆင်းလှခြင်း၏ ဘာဂီ-ကောင်းစွာမချို့၊  
 အဘို့ ရှိသည်၊ ဟောတိ-အမှန်စင်စင်၊ ဖြစ်ပေ၏။ သုခံ-ကိုယ်စိတ်  
 နှစ်ဖြာချမ်းသာခြင်းကို၊ ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူရ၍၊ (ဝါ) ပေးလှူ  
 ရခြင်းကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗဿဝါ-သော၊ မာနသဿဝါ-သော၊ သုခဿ-  
 ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ခန့်ကျန်းစွာရှိ၊ ချမ်းသာခြင်း၏ ဘာဂီ-သည်၊  
 ဟောတိ-၏၊ ဗလံ-ခွန်အားဟူသော အလှူကို၊ ဒတွာ-၍၊ (ဝါ) ကြောင့်၊  
 ဒိဗ္ဗဿဝါ-သော၊ မာနသဿဝါ-သော၊ ဗလဿ-ခွန်အားဗလ  
 ကောင်းခြင်း၏ ဘာဂီ-သည်၊ ဟောတိ-၏၊ ပဋိဘာနံ-ဉာဏ်ပညာ  
 ဟူသော အလှူကို၊ ဒတွာ-၍၊ (ဝါ) ကြောင့်၊ ဒိဗ္ဗဿဝါ-သော၊ မာန  
 သဿဝါ-သော၊ ပဋိဘာနဿ-အမှန်သိကြောင်း၊ ကောင်းမြတ်လှစွာ၊  
 အသိဉာဏ်ပညာ၏ ဘာဂီ-ကောင်းစွာမချို့၊ အဘို့ရှိသည်၊ ဟောတိ-  
 အမှန်စင်စင်၊ ဖြစ်ပေ၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတို့၊ ဘောဇနံ-ဆွမ်းဘောဇဉ်  
 ကို၊ ဒဒမာနော-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူသော၊ ဒီယကော-ဒီယကာ  
 သည်၊ ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ပဉ္စ-ငါးပါးကုန်သော၊  
 ဣမာနိဋ္ဌာနာနိ-အကျိုးဖြစ်ပွား၊ ဤအကြောင်းတရားတို့ကို၊ ဒေတိ-  
 ပေးလှူသည်မည်၏။

(က) ဝီရော-အကြောင်းအကျိုး၊ မျှော်ကိုးပြင်သိ၊ ပညာရှိ  
 သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အာယုဒေါ-အသက်ဟူသော အလှူကို



ပေးလှူသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဗလဒေါ-ခွန်အားဗလဟူသော အလှူကို ပေးလှူသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝဏ္ဏဒေါ-အဆင်းဟူသော အလှူကို ပေးလှူသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ပဋိဘာနဒေါ-အသိဉာဏ်ပညာဟူသော အလှူကို ပေးလှူသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ မေဓဝီ-ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ သုခဿ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာခြင်းဟူသော အလှူကို ပေးလှူသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သော-ထိုပညာရှိ သူတော်ကောင်းသည်၊ သုခံ-ချမ်းသာသုခ၊ အဝဝကို၊ အဓိဂစ္ဆတိ-မုချပိုင်ပိုင်၊ ရရှိနိုင်ပေ၏။

(ခ) အာယံစ - အသက်ဟူသော အလှူကို၎င်း၊ ဗလဉ္စ-ခွန်အားဟူသော အလှူကို၎င်း၊ ဝဏ္ဏဉ္စ-အဆင်းဟူသောအလှူကို၎င်း၊ သုခဉ္စ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာခြင်းဟူသော အလှူကို၎င်း၊ ပဋိဘာနကဉ္စ-အသိဉာဏ်ပညာဟူသော အလှူကို၎င်း၊ ဒတ္တာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့၍၊ (ငါ) ပေးလှူရသောကြောင့်၊ သောပုဂ္ဂလော-ဆွမ်းတခုမျှ၊ ပေးလှူရလည်း၊ ဌာနငါးအင်၊ ကျိုးသက်ဝင်သော၊ ထိုအလှူရှင် ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ယတ္ထယတ္ထ-သံသရာတစ်ခွင်၊ ကျင်လည်ရသမျှ အကြင်အကြင်ဘုံဘဝ၌၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ဖြစ်ရ၏၊ တတ္ထတတ္ထ-ဖြစ်ကျင်လည်ရ၊ ထိုထိုဘုံဘဝ၌၊ ဒိဃာယု-သက်တမ်းကျော်လျက်၊ အသက်ရှည်သည်၊ ယသဝါ-မိမိစကား၊ မပယ်ရှားပဲ၊ လေးစားလိုက်နာကောင်း စွာကျင့်ကြံ၊ အခြွေအရံရှိသည်၊ ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏။

အကျိုးငါးပါး - ၁။ အာယု၊ အသက်ရှည်ခြင်း၊ ၂။ ဝဏ္ဏအဆင်းလှခြင်း၊ ၃။ သုခ၊ ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာချမ်းသာခြင်း၊ ၄။ ဗလ၊ ခွန်အားဗလ နှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၅။ ပဋိဘာန၊ အသိဉာဏ်ပညာနှင့် ပြည့်စုံခြင်း။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဆွမ်း လှူအိန်းရ၊ ကျိုးငါးဝ၊ မှတ်ကြသိသို့ရာ။
- (ခ) သက်ရှည်-ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာရ၊ ဗလ-ဉာဏ်ပညာ။
- (ဂ) အလှူခံအား၊ ခုထင်ရှား၊ ရငြား-ကျိုးငါးငြာ။
- (ဃ) အလှူပေးသူ၊ အပြန်ယူ၊ ထိုတူ ကျိုးငါးငြာ။
- (င) ခြွေရံလည်းများ၊ ကျော်ထင်ရှား၊ ဖြစ်ငြားဆက်တိုင်းသား။

## “အလှူအိန-ပြုလုပ်ရခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

ပစ္စိပေ ဘိက္ခုဝေ အိနေ အာနိသံသာ၊ ကတပေ ပဉ္စ?  
ဗတုနော ဇနဿပိယော တောတိ မနောပေါ၊ သန္တော သပ္ပု-  
ရိသာ ဘဇန္တိ ကလျာဏော ကိတ္တိ သန္တေ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ၊ ဂိတိဓမ္မာ  
အနုပဂတော တောတိ၊ ကာယဿဘောအိ၊ ပရံ မရဏာ သုဂတိ  
သဂ္ဂံ လောကံဥပပဋ္ဌတိ၊ ဣပေခေါ ဘိက္ခုဝေ ပဉ္စ အိနေ အာနိသံ  
သာတိ။

- (က) ဒေမာနောပိယော တောတိ၊ သတံဓပ္ပံ အနုတ္တမံ၊  
သန္တောနံသအိဘဇန္တိ သညာတာ ဗြဟ္မစာရယော၊
- (ခ) ဧတဿဓပ္ပံ ဒေသေန္တိ သဗ္ဗဒုက္ခာပနုဒနံ၊  
ယံသော ဓပ္ပံ ဣညောယ၊ ပရိနိဗ္ဗာတိအနာသဝေါတိ။  
(အင်္ဂုတ္တရ-ပဉ္စက-ပါဠိ-၃၄-အိနာနိသံသသုတ္တ)

ဘိက္ခုဝေ-ကိလေသာရန်၊ ပယ်သတ်ရန်ကို၊ အမှန်လိုလား၊  
အို.....ချစ်သား ချစ်သမီးတို့၊ အိနေ-သဒ္ဓါရွှင်လန်း၊ ပေးကမ်းလှူအိန်း



ခြင်း၌၊ အာနိသံသာ-ဆင့်ဆင့်တိုးတက်၊ အကျိုးဆက်တို့သည်၊  
ဣမေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမေပဉ္စ-  
အာဘယ်ငါးပါးတို့ နည်းဟူမူကား? ဗဟုနော-များစွာသော၊ ဇနဿ-  
လူအပေါင်း၏၊ ပိယော-ချစ်အပ်သည်၊ မနာပေါ-စိတ်နှလုံးကို ပွား  
စေတတ်သည်၊ ဟောတိ-ပြစ်၏၊ သန္တော-လုံးစုံများစွာ ကိလေသာစု၊  
ပူပန်မှုကို၊ အေးငြိမ်းအောင်ပြုတတ်ကုန်သော၊ (သဗ္ဗကိလေသ ဒရထ  
ပရိဇ္ဇာဟ ဝူပသမနတော သန္တော၊ ထေရဂါထာဌ-၂-၁၀၅) သပ္ပ၊  
ရိသာ-ဘုရား၊ ပစ္စေကာ၊ အရိယာ အစရှိကုန်သော သူတော်ကောင်း  
ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဘဇန္တိ-နေ့စဉ်မပြတ်၊ ဆည်းကပ်ကြလေကုန်၏၊  
ကလျာဏော-ကောင်းမြတ်သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-တန်ခိုးသတင်း၊  
ဂုဏ်ရှိန်လင်းသည့်၊ ပျံ့သင်းဝေလျံ၊ ကျော်စောသံသည်၊ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ-  
ယုံ့နှံ့၍တက်လေ၏၊ ဂိဟိဓမ္မာ-လူတို့၏ ဥစ္စာဖြစ်ငြား၊ အကျင့်တရားမှ၊  
အနုပဂတော-မကင်းမကွာသည် ဟောတိ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ပေ၏၊  
ကာယဿ-ကိုယ်ခန္ဓာ၏၊ ဘောဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ-စုတိ  
ပြတ်ကြော၊ သေလွန်သည်မှ၊ ပရံ-နောက်ကာလ၌-သုဂတိ-သူတော်  
ကောင်းတို့၊ ကိန်းအောင်းမွေ့ကာ၊ လားရောက်ရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂ  
လောကံ-ရူပါရုံစသည်တို့ဖြင့်၊ ထူးတင့် မြတ်စွာ၊ နတ်ပြည်ရွာသို့၊  
ဥပပဇ္ဇတိ-စင်စစ်မသွေ ဖြစ်ရပေ၏၊ ဘိက္ခဝေ-ကိလေသာရန်၊  
ပယ်သတ်ရန်ကို၊ အမှန်လိုလား၊ အို....ချစ်သားတို့၊ ဒါနေ-သဒ္ဓါ ရွှင်လန်း၊  
ပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်း၌၊ အာနိသံသာ-ဆင့်ဆင့်တိုးတက်၊ အကျိုး  
ဆက်တို့သည်။ ဣမေခေါပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့သည်သညလျှင်တည်း၊  
ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-မိန့်တော်မူပြီ။

(က) သတံ-ဘုရားပစ္စေကာ၊ အရိယာဟု၊ များစွာထောင်သောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့၏၊ ဓမ္မ-ပြည့်ဆည်းကျင့်ပွား၊ အကျင့်တရားသို့၊ အနုက္ကမံ-အနုက္ကမန္တော-အစဉ်လိုက်၍-ဒေမာနော-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူတတ်သောသူသည်၊ (ငါ) သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူတတ်သောသူကို၊ ဇနဿ-ပညာရှိသူတော်ကောင်း၊ လူအပေါင်းသည်၊ ပိယော-မေတ္တာသက်ဝင်၊ ချစ်ခင်အပ်သည်၊ ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ပါပေ၏၊ သန္တော-သူတော်ကောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ သညတာ-ကိုယ်နှုတ်နှလုံးကို၊ စောင့်သုံးတတ်ကုန်သော၊ ဗြဟ္မစာရယော-မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ကုန်သောဘုရား၊ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ၊ သာဝကတို့သည်၊ နံ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူတတ်သောထိုသူထံသို့၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဘဇန္တိ-ချီးမြှောက်သည်ဟန်၊ အလှူခံ၍၊ အမှန်မသွေ၊ ဆည်းကပ်ကြလေကုန်၏။

(ခ) တေ-ဘုရားပစ္စေကာ၊ အစပြာသည်၊ သွားလာလှည့်ပတ်များစွာ၊ ထိုအလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်တို့သည်၊ တဿ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူစီစဉ်၊ ထိုအလှူရှင် ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ သဗ္ဗဒုက္ခာပနုဒနံ-အလုံးစုံအစုစု၊ ဆင်းရဲမှုငယ်ကြီး ပျက်ဆီးတတ်သော၊ ယံဓမ္မ-ဒုက္ခငြိမ်းကြောင်း၊ အကြင်တရားကောင်းကို၊ ဒေသေန္တိ-ကရုဏာရှေ့ထား၊ ဟောကြားကြလေကုန်၏၊ သော-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူတတ်သော ထိုအလှူရှင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ဣဓ-ပစ္စုပ္ပန်လောက၊ ယခုဘဝ၌၊ တံ ဓမ္မ-ဒုက္ခငြိမ်းကြောင်း၊ ထိုတရားကောင်းကို၊ အညာယ-ပိုင်းခြားထင်ထင်၊ သိမြင်ရ၍၊ အနာသဝေါ-ကာမဘဝ၊ ဒိဋ္ဌိအဝိဇ္ဇာ၊ လေးပြာအာသဝ၊ ကင်းလွတ်ရ၍၊ ပရိနိဗ္ဗာတိ-ဒုက္ခခပ်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းရလေသတည်း။



အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ လူအပေါင်းတို့ချစ်ခင်ခြင်း၊ ၂။ သူ  
တော် ကောင်းတို့ဆည်းကပ်ခြင်း၊ ၃။ ကောင်းသတင်းကျော်စောခြင်း၊  
၄။ လူတို့၏ အကျင့်တရားနှင့် ပြည့်စုံခြင်း၊ ၅။ သေလွန်သောအခါ  
နတ်ပြည်ရွာသို့ ရောက်ရှိခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးကမ်းလှူ၊ မှတ်ယူကျိုးငါးဖြာ။
- (ခ) ချစ်ခင်-ဆည်းကပ်၊ ကျော်စောလတ်၊ လူမြတ်ကျင့်တည်ရာ။
- (ဂ) သေခါနတ်ပြည်၊ ရောက်ကြောင်းမည်၊ ငါးလိကျိုးများသာ။
- (ဃ) အင်္ဂုတ္တရ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၊ ထုတ်ပြမိန့်ခဲ့မှာ။
- (င) ကောင်းမှုလိုပေ၊ နည်း-များစေ၊ ပြုလေမြတ်အီနာ။

### “ဒုစရိုက်ကျင့်ပွား-အပြစ် (၅)ပါး”

ပဉ္စိပေ ဘိက္ခဝေ အာဒိနဝါ ဒုစရိတေ၊ ကတမေပဉ္စ? အတ္တာပိ  
အတ္တာနံ ဥပဝဒတိ၊ အနုဝိစ္စ ဝိညာဏရတန္တိ၊ ပါပကော ကိတ္တိ  
သဒ္ဓေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ၊ သပ္ပူဇော ကာလံကရေတိ၊ ကာယဿ  
ဘေဒါ ပရိပရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိံ ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇတိ၊  
ဣပေခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ အာဒိနဝါ ဒုစရိတေ။

(အင်္ဂုတ္တရ-ပဉ္စက-ပါဠိ-၂၃-ပ-ဒုစရိတသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အို.....ချစ်သားတို့၊ ဒုစရိတ-  
ကိုယ်နှုတ်စိတ်ပါး၊ သုံးပါးချို့လင့်၊ မကောင်းသောအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံ  
သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အာဒိနဝါ-မကောင်းဆိုးညစ်၊ အပြစ်တို့သည်၊ ဣပေ

ပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့ပေတည်း။ ကတမေပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူ  
မူကား? အတ္တာပိ-မကောင်းဒုစွရိ၊ ကျူးလွန်မိသော မိမိသည်လည်း၊  
အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ ဥပဝဒတိ-တင်ခဲ့ပြန်၍၊ ဖန်ဖန်ကြည့်၍၊ မချီ  
စိတ်နေ၊ စွပ်စွဲလေ၏။ ဝိညု-ထူးကဲမြင်သိ၊ ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊  
အနုဝိစု-အကျိုးအပြစ်၊ ဖြစ်-မဖြစ်ကို၊ စိစစ်ကုန်၍၊ ဂရဟန္တိ-မသိ  
ကျိုးမဲ့၊ လွန်ကျူးခဲ့ဟု၊ ကဲ့ရဲ့ကြလေကုန်၏။ ပါပကော-ယုတ်မာစွာ  
သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-ဆိုးနံ့ပြင်းထန်၊ ကျော်စောသံသည်၊ အဗ္ဘဂ္ဂစ္ဆတိ  
-ဝန်းကျင်မဆန့်၊ ပျံ့နှံ့၍တက်၏။ သမ္ပုဇ္ဈော-စိတ်နေမတည်၊ လွန်စွာ  
တွေဝေသည်ဖြစ်၍၊ ကာလံကရောတိ-ကမ္မဇရပ်၊ ချုပ်ပြတ်စုတော၊  
သေလွန်ရလေ၏။ ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ဖယိုဖရဲ၊ ပြိုကွဲ  
ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ-စုတိပြတ်ကြော့၊ သေလွန်သည်မှာ၊ ပရံ-  
နောက်အခါ၌၊ အပါယံ-ချမ်းသာဖြစ်ကြောင်း၊ ကောင်းမှုကင်းသော၊  
ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းဆိုးဝါး၊ သူယုတ်မာများသာ၊ လားရာရောက်ရာဖြစ်  
သော၊ ဝိနိပါတံ-ဖရိဖရဲ၊ ပြိုကွဲပျက်စီး၍ ကျရာဖြစ်သော၊ နိရယံ-  
ဆင်းရဲမှုလွန်ကဲ၊ ငရဲပြည်သို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-မကောင်းကျင့်နှင့်၊ အသင့်  
ညီမျှ၊ ဖြစ်ရလေ၏။ ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များအို-ချစ်သားတို့၊ ဒုစု  
ရိတေ-မကောင်းသောအကျင့်နှင့်ပြည့်စုံသော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အာဒိနဗါ-  
မကောင်းဆိုးညစ်၊ အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေခေါပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့သာ  
လျှင်တည်း။



အပြစ်ငါးပါးကား - ၁။ မကောင်းသောအကျင့်ရှိသူဟု မိမိကိုယ်ကို မိမိစွပ်စွဲခြင်း၊ ၂။ ပညာရှိတို့က စိစစ်၍ ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း၊ ၃။ မကောင်းသော သတင်း-ကျော်စောခြင်း၊ ၄။ တွေ့တွေ့ဝေဝေ သေရခြင်း (ဝါ) အသေ မကောင်းခြင်း၊ ၅။ တမလွန်ဘဝ၌ ဆင်းရဲ လှစွာ ငရဲရွာ၌ ဖြစ်ရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကိုယ်ကဖြစ်စေ၊ နှုတ်ဖြစ်စေ၊ စိတ်နေယွင်းဖောက်ပြား။
- (ခ) မကောင်းကျင့်ဘိ၊ ဒုစရို၊ မှတ်သိ အပြစ်ငါး။
- (ဂ) တွေ့ဝေကဲ့ရဲ့၊ ကျော်စောမဲ့၊ သေလဲ့တွေ့ဝေငြား။
- (ဃ) ဆင်းရဲလွန်စွာ၊ ငရဲရွာ၊ ရောက်ရာဤငါးပါး။

“သုစရိုက်ကျင့်ပွား-အကျိုး (၅)ပါး”

ပဋိပေဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ သုစရိတေ၊ ကတမေ ပဉ္စ?  
အတ္တာပိ အတ္တာနံ နဉ္စပဝဒတိ၊ အနုဝိစ္စ ဝိညုပသံသန္တိ၊ ကလျာ  
ဏော ကိတ္တိသဒ္ဓေါ အဗ္ဘုဂ္ဂစ္ဆတိ၊ အသမ္ပူဠော ကာလံ ကရေတိ၊  
ကာယဿဘောဒါ ပရိမရဏာ သုဂတိံ သဂ္ဂံ လောကံ ဥပပဇ္ဇတိ၊  
ဣပေခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စအာနိသံသာ သုစရိတေ။

(အံ-ပါ-၂-၂၃၃-ပ-ဒုစရိတသုတ္တ-သုတ္တပက္ခ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သုစရိတေ၊ ကိုယ်နှုတ်စိတ်ထား၊ သုံးပါးဖလင့်၊  
ကောင်းသောအကျင့်နှင့် ပြည့်စုံသောပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အာနိသံသာ-အဆင့်  
ဆင့်တိုးတက်၊ အကျိုးဆက်တို့သည်၊ ဣပေပဉ္စ-ဤငါးပါးတို့

ပေတည်း။ ကတမေပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူကား? အတ္တာပိ-  
 အကျင့်ကောင်းဂုဏ်၊ ပြည့်စုံတည်ရှိ၊ မိမိသည်လည်း၊ အတ္တာနံ-မိမိ  
 ကိုယ်ကို၊ နဉ္စပဝဒတိ-တစုံတရာ၊ ပြစ်ဆာလွန်ကဲ၊ ပြုလေပြီဟု၊ မစွပ်  
 စွဲပေ၊ ဝိညာ-ကြားမြင်သုတ၊ ပြည့်ဝစုံဘိ၊ ပညာရှိတို့သည်၊ အနုပိစ္ဆ-  
 အကျိုး-အပြစ်၊ ဖြစ်-မဖြစ်ကို၊ စိစစ်ကုန်၍၊ ပသံသန္တိ-ကောင်းမှု  
 မြင်ကာ၊ ဝမ်းမြောက်စွာဖြင့်၊ ကြည်သာရွှင်လန်း၊ ချီးမွမ်းကြလေ  
 ကုန်၏၊ ကလျာဏော-ကောင်းမြတ်သော၊ ကိတ္တိသဒ္ဓေါ-တန်ခိုး  
 သတင်း၊ ပျံ့သင်းအမှန်၊ ကျော်စောသံသည်၊ အဗ္ဘဂ္ဂစ္ဆတိ-ဝန်းကျင်  
 မဆန်း၊ ပျံ့နှံ့၍တက်၏၊ အသဗ္ဗဇ္ဇော-စိတ်ဓာတ်ကြည်ပေ၊ မတွေ  
 ဝေပဲ၊ ကာလံကရောတိ၊ ကမ္မဇရုပ်၊ ချုပ်ပြတ်စုတော၊ သေလွန်ရလေ၏၊  
 ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ မရဏ-သေ  
 သည်မှာ၊ ပရံ-နောက်ကာလ၌၊ သုဂတိ-ကိုယ်နှုတ်နှလုံး၊ သုံးပါး  
 ပြောပျောင်း၊ သူတော်ကောင်းတို့၊ ခိုအောင်းမွေ့ကာ၊ လားရောက်ရာ  
 ဖြစ်သော၊ သဂ္ဂိလောကံ-ရူပါရုံစသား၊ အာရုံများဖြင့်၊ ထူးခြားမြတ်  
 လှ၊ နတ်ပြည်လောကသို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏၊  
 ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သုစရိတေ-၌၊ အာနိသံသာ-တို့သည်၊ ဣမေခေါပဉ္စ-  
 ဤငါးပါးတို့သည်သာလျှင်တည်း။

အကျိုးငါးပါး - ၁။ ကိုယ်နှုတ်စိတ်ထား၊ သုံးပါးသန့်ရှင်း၊  
 အပြစ် ကင်းသဖြင့်၊ မိမိကိုယ်ကိုမိမိမစွပ်စွဲခြင်း၊ ၂။ ပညာရှိတို့  
 ချီးမွမ်းခံရခြင်း၊ ၃။ ကောင်းသောသတင်း ကျော်စောခြင်း၊ ၄။ သေလွန်  
 ခါနီးတွင် မတွေဝေပဲ သေလွန်ရခြင်း၊ ၅။ သူတော်ကောင်းတို့လား  
 ရောက်ရာနတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရခြင်း။



ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကိုယ်နှုတ်စိတ်ထား ထိုသုံးပါး၊ ထင်ရှားကောင်းစွာကျင့်။
- (ခ) အကျင့်ကောင်းရှိငြား၊ ထိုသူအား၊ ရငြား-ကျိုးငါးဆင့်။
- (ဂ) စွပ်စွဲတင်းကွာ၊ ချီးမွမ်းသာ၊ ကောင်းစွာသတင်းလွင့်။
- (ဃ) သေကမတွေ၊ ရောက်နတ်ပြေ၊ မှတ်လေကျိုးငါးဆင့်။
- (င) အင်္ဂုတ္တရာ၊ ကျမ်းဂန်မှာ၊ မြတ်စွာတောမိန့်လင့်။
- (စ) ကောင်းကျိုးလိုဘိ၊ သုစရိ၊ ပွားပြည့်ကောင်းစွာကျင့်။

“တရားတော်နာကြား-အကျိုး (၅)ပါး”

ပဉ္စိပေ ဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ ဓမ္မဿဝနေ၊ ကတပေပဉ္စ?  
အဿုတံ သုဏ္ဍာတိ၊ သုတံ ပရိယောဒါပေတိ၊ ကင်္ခီ ဝိတရတိ၊  
ဒိဋ္ဌိ ဥရုံ ကရေတိ၊ ဝိတ္တပဿ ပသိဒေတိ၊ ဣပေခေါ ဘိက္ခဝေ  
ပဉ္စအာနိသံသာ ဓမ္မဿပနေတိ။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၁၆၊ ဓမ္မဿဝသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-သံသရာဘေး၊ မျှော်တွေးကြောက်ငြား၊ အို...ချစ်  
သားတို့၊ ဓမ္မဿဝနေ-တရားတော်ကို၊ ကြည်ညိုအလေးမှု၊ နာယူခြင်း  
၌၊ အာနိသံသာ-အဆင့်ဆင့်တိုးတက်၊ အကျိုးဆက်တို့သည်၊ ဣပေ  
ပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့ပေတည်း။ ကတပေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်း  
ခြား၊ အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူကား? အဿုတံ-ရှေးခါအထူး၊  
မကြားဘူးသောတရားကို၊ သုဏ္ဍာတိ-အထူးမှတ်သား၊ နာကြားရ၏၊  
သုတံ-ရှေးအခါက၊ ကြားနာရသောတရားကို၊ ပရိယောဒါပေတိ-

သို့လောသို့လော၊ တွေးတောမဝင်၊ ကောင်းစွာမြင်၍ ပြုစင်စေ၏။ ကပ်  
-ထင်ယောက်ဝိုးဝါး၊ ယုံမှားခြင်းကို၊ ဝိတရတိ-အထင်ပယ်ဖျောက်၊  
အမြင်ရောက်ပေ၊ လွန်မြောက်လေ၏။ ဒိဋ္ဌိ-အယူကို၊ ဥရု-မစောင်း  
မကွာ၊ ဖြောင့်မတ်စွာ၊ ကရောတိ-ပြုတတ်၏။ အဿ-တရားတော်  
ကို၊ ကြည်ညိုအလေးမှု၊ နာယူသော ထိုသူ၏။ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ ပသီ  
ဒတိ- အမှားပယ်ဖျောက်၊ အမှန်ရောက်၍၊ ဝမ်းမြောက်အစဉ်၊ ကြည်  
လင်လေ၏။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဓမ္မဿဝနေ-၌၊ အာနိသံသာတို့သည်၊  
ဣမေ ခေါ်ပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့သာလျှင်ကတည်း၊ ဣတိ-  
ဤသို့၊ ဘဂဝါ-ဘုန်းတော်မြောက်ပါး၊ တရားသခင်၊ ဘုရားရှင်သည်၊  
အင်္ဂါ-ကရုဏာတရား၊ ရှုကာပွား၍၊ ဟောကြားတော် မူလေပြီ  
တကား။

အကျိုးငါးပါး - ၁။ မကြားမနာရဘူးသေးသောတရား ဗဟု  
သုတများကို ကြားနာရခြင်း၊ ၂။ ကြားနာရဘူးပြီး တရားပြစ်က အထူး  
မှတ်မိကာ စင်ကြယ်စေခြင်း၊ ၃။ ယုံမှားမှုကို ပယ်ဖျောက်နိုင်ခြင်း၊  
၄။ အယူမှန်ကို ရရှိနိုင်ခြင်း၊ ၅။ စိတ်ဓာတ်ကြည်လင်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တရားနာငြား၊ ကျိုးငါးပါး၊ မှတ်သားကျမ်းအလာ။
- (ခ) မကြားဘူး ကြားရ၊ ကြားဘူးက၊ ထူးလှစင်ကြယ်စွာ။
- (ဂ) ယုံမှားကင်းလတ်၊ ယူဖြောင့်မတ်၊ စိတ်ဓာတ်ကြည်လင်မှာ။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ သူတော်များ၊ ကြိုးစားနာယူပါ။



## “စည်းစိမ်ဥစ္စာ-အပြစ် (၅)ဖြာ”

ပဉ္စမေဘိက္ခဝေ အာဒိနဝါ ဘောဂေသု၊ ကတေမေ ပဉ္စ?  
အဂ္ဂိ သာဓာရဏာ ဘောဂါ၊ ဥဒက သာဓာရဏာ ဘောဂါ၊  
ရာဇသာ ဓာရဏ ဘောဂါ၊ စောရသာဓာ ရဏာဘောဂါ၊  
အပ္ပိယေဟိ ဒါယာဒေဟိ သာဓာရဏာ ဘောဂါ၊ ဣမေခေါ  
ဘိက္ခဝေ ပဉ္စအာဒိ နဝါ-ဘောဂေသု။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၂၆၊ ဘောဂသုတ္တံ)

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အိုချမ်းသာတို့၊ ဘောဂေသု-တွင်း  
ပသုံးဆောင်၊ များပြောင်လှစွာ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့၌၊ အာဒိနဝါ-အကျိုး  
ယုတ်လပ်၊ အဆိုးဖြစ်ပွား၊ အပြစ်တို့သည်ကား၊ ဣမေပဉ္စ-သရုပ်  
ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့ပင်တည်း၊ ဘောဂါ-တွင်းပသုံးဆောင်၊ များ  
ပြောင်လှစွာ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည်၊ အဂ္ဂိသာဓာရဏာ၊ လောင်  
ကျွမ်းဖျက်ဆီးတတ်သော မီးနှင့်ဆက်ဆံကုန်၏၊ ဘောဂါ-တို့သည်၊  
ဥဒကသာ ဓာရဏာ-ရေနှင့်ဆက်ဆံကုန်၏၊ ဘောဂါ-တို့သည်၊ ရာဇာ  
သာဓာရဏာ-တိုင်းပြည်အုပ်ချုပ်သူ မင်းအစိုးရတို့နှင့် ဆက်ဆံကုန်၏၊  
ဘောဂါ-တို့သည်၊ စောရသာဓာရဏာ-ခိုးသူဓားပြတို့နှင့် ဆက်ဆံ  
ကုန်၏၊ ဘောဂါ-တို့သည်၊ အပ္ပိယေဟိ-မချစ်လိုအပ်ကုန်သော၊ ဒါ  
ယာဒေဟိ-အမွေစား-အမွေခံပုဂ္ဂိုလ်ဆိုးတို့နှင့်၊ သာဓာရဏာ-ရှောင်  
ထိန်းမရအောင်၊ ဆက်ဆံကြရကုန်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘောဂေသု-  
တို့၌၊ အာဒိနဝါ-တို့သည်၊ ဣမေခေါပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့  
သာလျှင်တည်း။

အပြစ်ငါးပါးကား - ၁။ မီးနှင့် ဆက်ဆံခြင်း၊ ၂။ ရေနှင့် ဆက်ဆံခြင်း၊ ၃။ မင်းအစိုးရနှင့် ဆက်ဆံခြင်း၊ ၄။ ခိုးသူတားမြဲများနှင့် ဆက်ဆံခြင်း၊ ၅။ မချစ် မနှစ်သက်သော အမွေစား အမွေခံပုဂ္ဂိုလ် သားဆိုး၊ သမီးဆိုးများ နှင့် ဆက်ဆံခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ အပြစ်ငါးဖြာ၊ မိန့်မှာကျမ်းဝယ်ပြ။
- (ခ) မီး၊ ရေ၊ မင်းပါ၊ ခိုးသူသာ၊ အပို့ယာ-အိယာဒ။
- (ဂ) ရန်မျိုးငါးဖြာ၊ ဆက်ဆံကာ၊ မကြာပျက်စီးရ။

### “ပစ္စည်းဥစ္စာ-အကျိုး (၅)ဖြာ”

ပစ္စိပေ ဆိကွဝေ အာနိသံသာ ဘောဂေသု၊ ကတမေ ပဉ္စ? ဘောဂေနိဿာယ အတ္တာနံ သုခေတိ ပိဏ္ဏေတိ သမ္မာသုခံ ပရိတ ရတိ၊ ဗာတာပိတရော သုခေတိ ပိဏ္ဏေတိ သမ္မာသုခံ ပရိတရတိ၊ ပုတ္တအီရအီသ ကပ္ပကရပေါရိသေ၊ သုခေတိ ပိဏ္ဏေတိ သမ္မာသုခံ ပရိ တရတိ၊ မိတ္တာမစ္စေ သုခေတိ ပိဏ္ဏေတိ သမ္မာ သုခံပရိ တရတိ၊ ဗမဏဗြာတုဏေသု ဥဒ္ဓိဂ္ဂိကံ ဒက္ခိဏံ ပတိဋ္ဌာ ပေတိ သောဝဂ္ဂိကံ သုခ ဝိပါကံ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ၊ ဣပေခေါ ဆိကွဝေ ပဉ္စအာနိသံသာ ဘော ဂေသုတိ။

(အံ-ပါ-နု-၂၂၆၊ ဘောဂသုတ္တ)



ဘိက္ခဝေ-သံသရာဘေး၊ မြော်တွေးကြောက်ခြား၊ အို.....ချစ်  
သားတို့၊ ဘောဂေသု-တွင်းပသုံးဆောင်၊ များမြောင်လှစွာ၊ စည်းစိမ်  
ဥစ္စာတို့၌၊ အာနိသံသာ-အဆင့်ဆင့်တိုးတက်၊ အကျိုးဆက်တို့သည်၊  
ဣမေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးမျိုးပေတည်း၊ ကတမေပဉ္စ-သရုပ်  
ပိုင်းခြား၊ အဘယ်ငါးမျိုးတို့နည်းဟူမူကား? ဘောဂေ-တွင်းပသုံး  
ဆောင်၊ များမြောင်လှစွာ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့ကို၊ နိဿာယ-ပြုပြုတည်မှု၊  
အပိုပြု၍၊ အတ္တာနံ-မိမိကိုယ်ကို၊ သုခေတိ-ချမ်းသာစေ၏၊ ပိဏ္ဍေတိ-  
အသရေတိုး၊ ပြည့်ပြီးစေ၏၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သုခံ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊  
ချမ်းသာခြင်းကို၊ ပရိဟရတိ၊ အကျိုးသက်အောင်၊ ရွက်ဆောင်လေ၏၊  
မာတာပိတာရော၊ ကျေးဇူးကြီးလှ၊ အမိအဘတို့ကို၊ သုခေတိ-ကိုယ်  
စိတ်နှစ်ဖြာ-ချမ်းသာစေ၏၊ ပိဏ္ဍေတိ-၏၊ သမ္မာသုခံပရိ ဟရတိ-၏၊  
ပုတ္တအရ အသကမ္မကရပေါရိသေ-သား၊ သမီး၊ မယား၊ ကျေးကျွန်အမှု  
လုပ်သမားယောကျ်ားတို့ကို၊ သုခေတိ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာ  
စေ၏၊ ပိဏ္ဍေတိ-အသရေတိုး၊ ပြည့်ပြီးစေ၏၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ သုခံ-  
ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာခြင်းကို၊ ပရိဟရတိ-အကျိုးသက်အောင်၊  
ရွက်ဆောင်လေ၏၊ သာမဏာ ဗြာဟ္မကောသု-ကောင်းမြတ်သော  
အကျင့်တရားကို၊ ကျင့်ပွားနေကြကုန်သော ရဟန်း၊ ပုဏ္ဏားတို့၌၊  
သောဝဂ္ဂိကံ-နတ်ပြည်အကျိုးငှာ၊ မှန်စွာဖြစ်သော၊ သုခဝိပါကံ-နတ်  
ပြည်အကျိုးငှာ၊ မှန်စွာဖြစ်သော၊ သုခဝိပါကံ-ချမ်းသာပွားတိုး၊ အကျိုး  
ရှိသော၊ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကံ-နတ်ပြည်ရောက်ကြောင်း၊ ကောင်းစွာစင်စစ်  
ဖြစ်ပေသော၊ ဥဒ္ဓဂ္ဂိကံ-အထက်ဘုံ၌၊ ခိုလှုံတည်ရိုး၊ အကျိုးရှိသော၊  
ဒက္ခိကံ-အားကိုးဘွယ်ဟူ၊ မြတ်သောအလှူကို၊ ပတိဋ္ဌာပေတိ-တည်  
စေ၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဘောဂေသု-တို့၌၊ အာနိသံသာ-တို့သည်၊  
ဣမေခေါ ပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့သာလျှင်တည်း။

အကျိုးငါးပါး - ၁။ စည်းစိမ်ဥစ္စာကို အမှီပြု၍ မိမိကိုယ်ကို ချမ်းသာစေနိုင်ခြင်း၊ ၂။ မိဘတို့ကို ချမ်းသာစေခြင်း၊ ၃။ သား၊ သမီး၊ ဇနီး၊ မယား၊ ကျွန်၊ အလုပ်သမားယောက်ျားတို့ကို ချမ်းသာ စေနိုင်ခြင်း၊ ၄။ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်းများကို ချမ်းသာစေနိုင်ခြင်း၊ ၅။ ချမ်းသာ ပြည့်စုံအထက် အထက်ဘုံ၌ ဖြစ်ခြင်း၊ အကျိုးရှိသော အလှူဝတ်ကို တည်စေခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ကျိုးငါးဖြာ၊ ကောင်းစွာသိမှတ်ထား။
- (ခ) စည်းစိမ်မှီကာ၊ ကိုယ်ချမ်းသာ၊ မှန်စွာဖြိုးဝေပွား။
- (ဂ) မိဘနှစ်ဖြာ၊ သားမယားပါ၊ ဆွေညာချမ်းသာပွား။
- (ဃ) အထက်ဘုံရောက်ရန်၊ ကောင်းမှုကံ၊ တည်ဝန်အကျိုးငါး။
- (င) အင်္ဂုတ္တရ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၊ မိန့်တ ထင်အရှား။

“သည်းမခံခြင်း၊ အပြစ် (၅)ပါး”

ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ အာဒိနဝါ အက္ခန္တိယာ၊ ကတမေ ပဉ္စ? ဗတုနော ဇနဿ၊ အပ္ပိယော တောတိအမနာပေါ၊ ‘ဝေရဗတု’ လောစ တောတိ၊ ဝဇ္ဇ ဗတုလောစ၊ သဗ္ဗုဇ္ဇောကာလံကရောတိ၊ ကာယဿ ဘေဒါ ပရံ မရဏာ အပါယံ ဒုဂ္ဂတိ-ဝိနိပါတံ နိရယံ ဥပပဋ္ဌတိ၊ ဣမေ ခေါဘိက္ခဝေ ပဉ္စအာဒိနဝါ အက္ခန္တိယာ။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၂၂၊ ပဌမအက္ခန္တိသုတ္တ)



ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အက္ခန္တိယ-တရားကင်းပ၊ ဒေါသပြင်းထန်၊  
သည်းမခံခြင်း၌၊ အာဒိနဝါ-အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊  
ဤငါးပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမေပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူကား၊  
ဗဟုနော-များစွာသော၊ ဇနဿ-လူအပေါင်းသည်၊ အပ္ပိယော-မေတ္တာ  
စစ်ဖြင့် မချစ်အပ်သည်။ အမနာပေါ-သာယာရွှင်ပြုံး စိတ်နှလုံးကို မပွား  
စေတတ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝေရဗဟုလောစ-ရန်များသည်  
လည်း၊ (ဝါ) များသောပုဂ္ဂိုလ်ဟူသော၊ အကုသိုလ်ရန် ရှိသည်လည်း၊  
ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဝဇ္ဇဗဟုလောစ-များသောအပြစ်ရှိသည်လည်း၊  
ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သဗ္ဗုဇ္ဇော-သေခါနီးအခါ-လွန်စွာတွေဝေလျက်၊  
ကာလံကရောတိ-ကမ္မဇရပ်၊ ချုပ်ပြတ်ပျက်ကြွေသေလွန်ရ၏၊  
ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ-သေ  
သည်မှ၊ ပရံ-နောက်ကာလ၌၊ အပါယံ-ချမ်းသာခြင်းကင်းသော၊  
ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းသော သူတို့၏ လားရောက်ရာဖြစ်သော၊ ဝိနိပါတံ-  
ဖရိဖရဲ၊ ပြိုကွဲပျက်စီး၍ ကျရာဖြစ်သော၊ နိရယံ-ငရဲသို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-  
ဖြစ်ရ၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အက္ခန္တိယာ-၌၊ အာဒိနဝါ-တို့သည်၊ ဣမေခေါ  
ပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့သာလျှင်တည်း။

- အပြစ်ငါးပါးကား - ၁။ လူအများတို့ ချစ်ခင်မှုကင်းခြင်း။  
၂။ ရန်သူများခြင်း (ဝါ) ရန်သူဟူသော အကုသိုလ်တရားတိုးပွားခြင်း။  
၃။ အပြစ်များခြင်း။ ၄။ သေခါနီးအခါတွင် တွေဝေစွာသေရခြင်း။  
၅။ အပါယ်ငရဲပြည်၌ ဖြစ်ရခြင်း။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) သည်းမခံငြား၊ အပြစ်ငါး၊ မှတ်သားသိစေရာ။
- (ခ) ချစ်သူကင်းပ၊ ရန်များလှ၊ များစွအပြစ်ပါ။
- (ဂ) တွေဝေသေရ၊ အပါယ်ကျ၊ ငါးဝပြစ်များသာ။
- (ဃ) သည်းမခံခြစ်၊ သိမြင်လစ်၊ စင်စစ်သည်းခံရာ။
- (င) သည်းခံပါမူ၊ အကျိုးငါးတူ၊ ပြန်ယူရမည်သာ။

## “သည်းခံခြင်းအကျိုး (၅)ပါး”

ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ ခန္တိယာ၊ ကတမေ ပဉ္စ?  
ဗဟု နော ဇနဿ ပိယော တောတိ မနာပေါ၊ နဝေရဗဟုလော  
တောတိ၊ နဝဇ္ဇ ဗဟုလော၊ အသပ္ပုဋ္ဌော ကာလံကရောတိ၊  
ကာယဿဘောဒါ ပရံပရဏာ သုဂတိ သဝ္ဂလောကံ ဥပပဇ္ဇတိ၊  
ဣပေခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စအာနိသံသာ ခန္တိယာ။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၂၂၊ ပဌမအက္ခန္တိသုတ္တံ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခန္တိယာ-အေးသမပါ၊ မေတ္တာသက်နှင်း၊ သည်းခံ  
ခြင်း၌၊ အာနိသံသာ-အဆင့်ဆင့်တိုးတက်၊ အကျိုးဆက် တို့သည်၊  
ဣပေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမေပဉ္စ-  
အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းမူကား? ဗဟုနော-များစွာသော၊ ဇနဿ-  
လူအပေါင်းသည်၊ ပိယော-မေတ္တာသက်ဝင်၊ ချစ်ခင်အပ်သည်၊ မနာ  
ပေါ-စိတ်နှလုံးကို ပွားစေတတ်သည်၊ တောတိ-အမှန်စင်စစ်၊ မြစ်  
ပေ၏၊ ဝေရဗဟုလော-ရန်များသည်၊ (ငါ) အကုသိုလ်ဟူ၊ များသော



ရန်သူရှိသည်၊ နဟောတိ-မပြစ်၊ ဝဇ္ဇဗဟုလော-သူတပါးတို့၊ ရွံရှား  
ဖွယ်ဖြစ်၊ အပြစ်များသည်၊ နဟောတိ-မပြစ်၊ အသဗ္ဗုဇ္ဇော-သေခါနီး  
အခါ၊ တွေဝေမှု ကင်းကွာလျက်၊ ကာလံကရောတိ-ကမ္မဇရုပ်၊ ချုပ်  
ပြတ်ပျက်ကြွေ၊ သေလွန်ရ၏၊ ကာယဿ-ခန္ဓာကိုယ်၏၊ ဘေဒါ-  
ပျက်စီးခြင်းကြောင့်၊ မရဏာ-သေသည်မှ၊ ပရိ-နောက်ကာလ၌၊  
သုဂတိ-ကောင်းသော သူတို့၏ လားရောက်ရာဖြစ်သော၊ သဂ္ဂံ-  
ရူပါရုံ စသည်တို့ဖြင့် ကောင်းမြတ်သော၊ လောကံ-နတ်ပြည်သို့၊ ဥပ  
ပဇ္ဇတိ-ကောင်းစွာမသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခန္တိယာ-၌၊ အာနိ  
သံသာ-တို့သည်၊ -ဣမေခေါပဉ္စ-ဤငါးမျိုးတို့သည်သာလျှင်တည်း။

အကျိုးငါးမျိုးကား - ၁။ လူအများတို့ ချစ်ခင်ခြင်း၊  
၂။ ရန်ကင်းခြင်း၊ ၃။ အပြစ်ကင်းခြင်း၊ ၄။ မတွေမဝေပဲ သေရခြင်း၊  
၅။ တမလွန်ဘဝ၌ ကောင်းမြတ်သူတို့စံရာ နတ်ပြည်၌ ဖြစ်ရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သည်းခံလောငြား၊ အကျိုးငါး၊ မှတ်သားသိစေရာ။
- (ခ) ချစ်သူများလှ၊ ရန်ကင်းပ၊ ပြစ်မှုမရှိပါ။
- (ဂ) တွေဝေကင်းကွာ၊ သေတတ်စွာ၊ နတ်ရွာရောက်မည်သာ။
- (ဃ) သည်းခံကျိုးရှိ၊ ကောင်းစွာသိ၊ ကျင့်ဘိသူတော်စွာ။



“တနေရာတည်း၌ ကြာမြင့်စွာနေခြင်း အပြစ် (၅)ပါး”

ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ အာဒိနဝါ အတိ နိဝါသေ၊ ကတမေ ပဉ္စ? ဗဟုဘဏ္ဍောဟောတိ ဗဟုဘဏ္ဍာ-သန္နိဝယော၊ ဗဟုဘောသဇ္ဇော ဟောတိ၊ ဗဟု-ဘောသဇ္ဇသန္နိဝယော၊ ဗဟုကိစ္စော ဟောတိ၊ ဗဟု ကရဏီယော၊ ဗျတ္တောကီ ကရဏီယေသု သံသဋ္ဌော ဝိဟရတိ ဂဟဋ္ဌ ပဗ္ဗဇိတေတိ အနန္တ-လောမိကေန ဂိတိသံ သဂ္ဂေန၊ တမှာစ အာဝါသာ ပက္ကမန္တော သာပေက္ခော ပက္ကမတိ၊ ဣမေခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စအာဒိနဝါ အတိနိဝါသေ။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၂၅၊ အတိနိဝါသသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-သံသရာဘေး၊ မျှော်တွေးကြောက်ခြား၊ အို-ချစ်သားတို့၊ အတိနိဝါသေ-တနေရာတည်း၊ စွဲပြီးသေချာ၊ အလွန်ကြာမြင့်စွာ နေခြင်း၌၊ အာဒိနဝါ-တရားနှင့်စပ်၊ မမြတ်သောအပြစ်၊ အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမေ ပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူကား? ဗဟုဘဏ္ဍော-များပြားလှစွာ၊ ဥစ္စာဘဏ္ဍာရှိသည်၊ ဗဟုဘဏ္ဍာသန္နိဝယော-များပြားလှစွာ၊ ဥစ္စာဘဏ္ဍာကို၊ သေချာသိုမှီး၊ သိမ်းဆည်းခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-ပြစ်၏၊ ဗဟုဘောသဇ္ဇော-များသောဆေးရှိသည်၊ ဗဟုဘောသဇ္ဇသန္နိဝယော-များစွာသောဆေးကို မှီးသိမ်းဆည်းခြင်းရှိသည်၊ ဟောတိ-ပြစ်၏၊ ဗဟုကိစ္စော-များသောကိစ္စရှိသည်၊ ဗဟုကရဏီယော-များသော ပြုဘွယ်ရှိသည်၊ ဟောတိ-ပြစ်၏၊ ကိကရဏီယေသု-အသို့ပြုရာ အံ့နည်းဟု မေးမြန်းစုံစမ်း၍ ပြုအုပ်ကုန်သော အမှုတို့၌၊ ဗျတ္တော-



ကောင်းစွာသိမြင်၊ လိမ္မာကျွမ်းကျင်သည်ဖြစ်၍၊ ဂဟဋ္ဌ ပဗ္ဗဇိတေဟိ-  
လူရဟန်းတို့နှင့်၊ အနန္တလောမိကေန-သာသနာတော်အား မလျှော်  
သော၊ ဂိဟိသံသဂ္ဂေန-လူတို့၏ နှိုးနှောခြင်းဖြင့်၊ သံသဋ္ဌော-တသော  
သောရော၊ နှိုးနှောသည်ဖြစ်၍၊ ဝိဟရတိ-နေ၏၊ တမှာအာဝါသာစ-  
ထိုနေပြီဖြစ်ရာဖြစ်သော ကျောင်းမှလည်း၊ ပက္ကမန္တော-အရပ်တပါးသို့၊  
ဗဲသွားသည်ရှိသော်၊ သာပေက္ခော-စိုးရိမ်မကင်း၊ ငဲ့ကွက်ခြင်းရှိသည်  
ဖြစ်၍၊ ပက္ကမတိ-အကြောင်းအားလျှော်စွာ၊ မနေသာငြား၊ ဗဲသွားရ၏၊  
ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အတိနိဝါသေ-၌၊ အာဒိနဝါ-တို့သည်၊ ဣမေခေါပဉ္စ-  
သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့သာလျှင်တည်း။

အပြစ်ငါးပါးကား - ၁။ ပစ္စည်းဥစ္စာများစွာ စုဆောင်းမိခြင်း၊  
၂။ များစွာသောဆေးကို စုဆောင်းမိခြင်း၊ ၃။ အလုပ်ကိစ္စများခြင်း၊  
၄။ လူရှင်ရဟန်းတို့နှင့် သာသနာအား မလျှော်သော ရောနှောခြင်းဖြင့်  
ရောနှောမိခြင်း၊ ၅။ ခရီးသွားလျှင် ကျောင်း (အိမ်၊ နေရာဌာန) အပေါ်၌  
စိုးရိမ်မကင်း ငဲ့ကွက်ခြင်းဖြင့်သွားရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တရားနှင့်သာ၊ ကြည့်ရှုရာ၊ မှန်စွာသိရန်ကား။
- (ခ) တနေရာမှာ၊ အနေကြာ၊ လွန်စွာအပြစ်များ။
- (ဂ) ဥစ္စာစုပိ၊ ဆေးလည်းပြည့်၊ ပြုဘိကိစ္စများ။
- (ဃ) လူရှင်နှောမြှ၊ နေရာစွဲ၊ လွန်ကဲအပြစ်ငါး။
- (င) မြတ်စွာတောလစ်၊ နေရာပြစ်၊ စိစစ်ကျင့်ကြံပွား။
- (စ) အပြစ်ကင်းမှ၊ မြတ်သူခ၊ မုချရမည်တကား။





အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ ပစ္စည်းဥစ္စာကိုများစွာ မစုဆောင်း  
မိခြင်း၊ ၂။ ဆေးကိုများစွာ မစုဆောင်းမိခြင်း၊ ၃။ အလုပ်ကိစ္စမများ  
ခြင်း၊ ၄။ လူရှင်ရဟန်းတို့နှင့် သာသနာအား မလျှော်သော ရောနှောခြင်း  
မှကင်းခြင်း၊ ၅။ မိမိနေရာကို လွန်စွာမစွဲပဲ သွားလိုရာသို့ ငဲ့ကွက်  
ခြင်းကင်းစွာ သွားလာနိုင်ခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တစ်နေရာပေ၊ စွဲမနေ၊ မှတ်လေအကျိုးငါး။
- (ခ) ပစ္စည်းမစု၊ ဆေးမစု၊ ဗတုကိစ္စ-ပါး။
- (ဂ) ရောနှောမရှိ၊ မငဲ့ဘိ၊ မှတ်သိအကျိုးများ။
- (ဃ) သူတော်လမ်းစဉ်၊ ဉာဏ်မျှော်မြင်၊ ကြည်လင်လိုက်နာပွား။
- (င) အင်္ဂုတ္တရ၊ ပဉ္စက၊ ဗုဒ္ဓမိန့်မှာထား။

### “ခရီးရှည်သွားခြင်းအပြစ် (၅)ပါး”

ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ အာဒိနဝါ ဒီဃစာရိကံ အနဝတ္ထ စာရိကံ  
အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော။ ကတမေ ပဉ္စ? အဿုတံ နသု  
ဏာတိ၊ သုတံ နပရိယောဒါပေတိ၊ သုတေနေနာစွေန အဝိ  
သာရဒေါတောတိ၊ ဂါဠှရောဂါတင်္ဂီဓုသတိ၊ နစမိတ္တဝါတောတိ၊  
တ္တမေခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စ အာဒိနဝါ ဒီဃ စာရိကံ အနဝတ္ထ စာရိကံ  
အနုယုတ္တဿ ဝိဟရတော။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၂၄၊ ပဌမဒီဃစာရိကာသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဒိဃစာရိကံ-ရှည်သောခရီးသွားခြင်းကို၊ အနဝတ္ထစာရိကံ-ကာလအပိုင်းအခြား၊ မထားမရှိ၊ လှည့်လည်ကျက်စား၊ ခရီးသွားခြင်းကို၊ အနုယုတ္တဿ-အဖန်ဖန်ကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်၍၊ ဝိဟရတော-နေသောသူအား၊ အာဒိနဝါ-ကောင်းမှုမပွား၊ တရားယွင်းလစ်၊ အပြစ်တို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမေပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူကား?

အသုတံ-ရှေးအခါထင်ရှား၊ မကြားဘူးသေးသော တရားကို၊ နသုဏ္ဍာတိ-မကြားနာရပေ၊ သုတံရှေးအခါထင်ရှား၊ ကြားနာဘူးသော တရားကို၊ နပရိယောဒါပေတိ-ထက်ဝန်းကျင်မှ မဖြူစင်စေ၊ ကေဇ္ဇေန-အချို့သော၊ သုတေန-တရားဉာဏ်ယှဉ်၊ အကြားအမြင် ဗဟုသုတဖြင့်၊ အဝိသာရဒေါ-ကင်းသောရဲရင့်ခြင်းရှိသည်၊ (ဝါ) ပညာရဲရင့်၊ ပွဲလယ်တင့်ခြင်း၊ မရှိကင်းသည်၊ ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ပေ၏၊ ဂါဇ္ဇံ-လွန်စွာကျင်နာ၊ ပြင်းလှစွာသော၊ ရောဂါတက်-ဆင်းရဲငြိုငြင်၊ မရွှင်မိတ်လေး၊ အသက်မွေးကြောင်းဖြစ်သော အနာရောဂါသို့၊ ဖုသတိ-အမှန်ဖြစ်မြောက်၊ ရောက်ရလေ၏၊ မိတ္တဝါ-အပေါင်းအသင်း၊ ရောင်းရင်းဆိုဘိ၊ အဆွေခင်ပွန်းရှိသည်လည်း၊ နဟောတိ-တရံတဆစ်၊ မဖြစ်တတ်ပေ၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဒိဃစာရိကံ-ကို၊ အနဝတ္ထစာရိကံ-ကို၊ အနုယုတ္တဿ-၍၊ ဝိဟရတော-အား၊ အာဒိနဝါ-တို့သည်၊ ဣမေခေါပဉ္စ-ရွှေဉာဏ်တော်ဖြင့်၊ မြှော်ခေါ်ချင့်နှိုင်း၊ သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့သာလျှင်တည်း။



အပြစ်ငါးပါးကား - ၁။ မကြားဘူးသေးသော တရား  
စကားကို မကြားနာရခြင်း၊ ၂။ ကြားနာဘူးသည်ကို မဖြူစင်စေ-  
မေ့ပျောက်စေခြင်း၊ ၃။ အကြားအမြင် ဗဟုသုတနည်းသဖြင့် ပရိသတ်  
အလယ်၌ မရဲရင့်ခြင်း (ငါ) ပရိတ်သတ်အလယ်၌ မတင့်တယ်ခြင်း၊  
၄။ ခရီးသွားများသဖြင့် ပြင်းထန်သော အနာရောဂါ ကျရောက်  
တတ်ခြင်း၊ ၅။ မိတ်ဆွေအပေါင်းအသင်း နည်းခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တိုင်းရှည်မထား၊ ခရီးသွား၊ ပြစ်ကားဤငါးငြာ။
- (ခ) သုတမပွား၊ ကြားမေ့ငြား၊ ရွံ့ရှားပရိတ်သတ်မှာ။
- (ဂ) ရောဂါလည်းရ၊ မိတ်နည်းစွ၊ ငါးဝအင်္ဂုတ်လာ။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ မြတ်ဘုရား၊ မိန့်ကြား သေအချာ။
- (င) သွားလာမှုတွင်၊ ဉာဏ်နှင့်ယှဉ်၊ ဆင်ခြင်ရှိကြရာ။

“အတိုင်းရှည်သိပြီး၊ ခရီးသွားငြား-အကျိုး (၅)ပါး”

ပဉ္စမေ ဘိက္ခဝေ အာနိသံသာ သမဝတ္ထစာရေ၊ ကတမေ  
ပဉ္စ? အဿုတံ သုဏ္ဍာတိ၊ သုတံ ပရိ-ယောဒိပေတိ၊ သုတေန  
ကစ္စေန ဝိသာရဒေတောတိ၊ နရောဂါတက္ခိ ဗုဿတိ၊ မိတ္တဝါစ  
တောတိ၊ ဣမေ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စအာနိသံသာ သမဝတ္ထစာရေ။

(အံ-ပါ-ဒု-၂၂၄၊ ပထမဒိဃစာရိကသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သမဝတ္ထစာရေ-ကောင်းစွာမှတ်သား၊ ကာလ  
အပိုင်းအခြားရှိသော ခရီးသွားခြင်း၌၊ အာနိသံသာ-အဆင့်ဆင့်တိုး  
တက်၊ အကျိုးဆက်တို့သည်၊ ဣမေပဉ္စ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါးတို့  
ပေတည်း၊ ကတေမေပဉ္စ-အဘယ်ငါးပါးတို့နည်းဟူမူကား၊ အသု  
တံ-ရှေးခါထင်ရှား၊ မကြားဘူးသော တရားကို၊ သုဏ္ဏာတိ-ကြား  
နာရ၏၊ သုတံ-ရှေးခါထင်ရှား၊ ကြားနာဘူးသော တရားကို၊ ပရိ  
ယောဒါပေတိ-ထက်ဝန်းကျင်မှ စင်ကြယ်စေ၏၊ ကေစ္စေန-အချို့ သော၊  
သုတေန-အကြားအမြင် သုတဖြင့်၊ ဝိသာရဒေါ-ပရိသတ် အလယ်၌၊  
ရဲရင့်တင့်တယ်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ရောဂါတက်-ဆင်းရဲမြဲငြင်၊  
မရွှင်ဝိတ်လေး၊ အသံဓာတ်ပွားကြောင်းဖြစ်သော အနာရောဂါသို့၊ နဖု  
သတိ-မရောက်ရနိုင်ပေ၊ မိတ္တဝါစ-အပေါင်းအသင်း၊ ရောင်းရင်းဆိုဘိ၊  
အဆွေခင်ပွန်းရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သမ  
ဝတ္ထစာရေ-၌၊ အာနိသံသာ-တို့သည်၊ ဣမေဒေါ ပဉ္စ-ရွှေဉာဏ်တော်  
ဖြင့်၊ မြော်ခေါ်ချင့်နှိုင်း၊ သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤငါးပါး တို့သာလျှင်တည်း။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ မကြားဘူးသေးသော တရားကို  
ကြားနာရခြင်း၊ ၂။ ကြားဘူးနာဘူးသည်ကို စင်ကြယ်စေခြင်း (ဝါ)  
ကောင်းစွာထင်ရှား မှတ်သားမိခြင်း၊ ၃။ အကြားအမြင် ဗဟုသုတ  
ပြည့်ဝသဖြင့် ပရိသတ်အလယ်၌ ရဲရင့်တင့်တယ်ခြင်း၊ ၄။ ဆိုးဝါး  
ပြင်းထန်သော အနာရောဂါသို့ မကျရောက်နိုင်ခြင်း (ဝါ) ရောဂါဆိုးဝါး-  
မဖြစ်ပွားခြင်း၊ ၅။ မိတ်ဆွေ အပေါင်းအသင်းများပြားခြင်း။



**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ချိန်ခါပိုင်းခြား၊ ခရီးသွား၊ ကျိုးကားဤငါးဖြာ။
- (ခ) တရားနာရ၊ စင်ကြယ်လှ၊ ရဲစွပ်ရိသာ။
- (ဂ) အနာကင်းသိ၊ မိတ်ဆွေရှိ၊ မှတ်သိကျိုးငါးဖြာ။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးလိုဘိ၊ မြတ်ကဝိ၊ မှတ်သိကျင့်လိုက်နာ။
- (င) လိုက်နာကျင့်မှ၊ ကျိုးဗလ၊ မုချရမည်သာ။

**“မကောင်းသောစကား (၅)ပါး”**

ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလာနံကထာ ဒုက္ကထာ ပုဂ္ဂလေ ပုဂ္ဂလံ ဥပနိဓာယ၊ ကတမေသံ ပဉ္စန္ဒံ? အဿဒ္ဓဿ ဘိက္ခဝေ သဒ္ဓါ ကထာ ဒုက္ကထာ၊ ဒုဿိလဿ သီလကထာ ဒုက္ကထာ၊ အပ္ပ သုတဿ ဗာတုသစ္စကထာ ဒုက္ကထာ၊ မစ္ဆရိဿ (မစ္ဆရိယဿ) စာဂကထာ ဒုက္ကထာ၊ ဒုပ္ပညဿ ပညာကထာ ဒုက္ကထာ။

(အံ-ပါ-ဒု-၁၅၉၊ ဒုကဉာထာသုတ္တံ)

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အို-ချစ်သားတို့၊ ပုဂ္ဂလေပုဂ္ဂိုလ်၌၊ ပုဂ္ဂလံ-ပုဂ္ဂိုလ်ကို၊ ဥပနိဓာယ-အသိဉာဏ်ရောက်၊ နိမ့်မြင့် လျှောက်မှု၊ ချင့်ထောက်ဆ၍၊ ပဉ္စန္ဒံ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ငါးမျိုးငါးစားကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ကထာ-ဟောပြောမိန့်ကြား၊ ဆိုစကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-သူ၏အတွက်၊ ကျိုးဆက်မပွား၊ မကောင်းသော စကားသည်၊ ဟောတိ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ပေ၏၊ ကတမေသံ ပဉ္စန္ဒံ-အဘယ်မည်ငြား၊ ငါးယောက်ကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ကထာ-ဟောကြားမိန့်ကြား၊

ဆိုစကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-ထိုသူအတွက်၊ ကျိုးဆက်မပွား၊ မကောင်း  
သောစကားသည်၊ ဟောတိ-ကောင်းစွာမသွေ၊ ဖြစ်ပေသနည်း?  
ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အို.....ချစ်သားတို့၊ အဿဒ္ဓဿ-သဒ္ဓါ  
တရား မရှိသောသူအား၊ သဒ္ဓါကထာ-သဒ္ဓါနှင့်စပ်၊ ကောင်းမြတ်  
ညွှန်ကြား၊ ဆိုစကားသည်၊ (ဝါ) သဒ္ဓါတရား၊ တိုးပွားစေကြောင်း၊  
ကောင်းသောစကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-နား၌မဝင်၊ ထို့ချင်စဖွယ်၊  
တကယ်၍ရှား၊ မကောင်းသော စကားမည်ပါပေ၏၊ ဒုဿိ လဿ-  
အကျင့်သီလ မရှိသောသူအား၊ သီလကထာ-အကျင့်သီလနှင့်  
စပ်သောစကားသည်၊ (ဝါ) အကျင့်တရား၊ တိုးပွားစေကြောင်း၊ ကောင်း  
သောစကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-နား၌မဝင်၊ ထို့ချင်စဖွယ်၊ တကယ်၍ရှား၊  
မကောင်းသော စကားမည်ပေ၏၊ အပ္ပဿုတဿ-အမြင်အမြင်  
ဗဟုသုတ၊ နည်းပါးလှသောသူအား၊ ဗဟုသစ္စကထာ-အကြားအမြင်  
များကြောင်း၊ ကောင်းသောစကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-နား၌မဝင်၊  
ထို့ချင်စဖွယ်၊ တကယ်၍ရှား၊ မကောင်းသော စကားမည်ပေ၏၊ မစ္ဆ  
ရိဿ (မစ္ဆ ရိယဿ)-မိမိပစ္စည်း၊ အလွန်သိုမှီးလျက်၊ မပေးရက်လို၊  
ဝန်တိုစေနေသောသူအား၊ စာဂကထာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးစွန့်လှူ  
ကြောင်း၊ ကောင်းသော စကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-နား၌မဝင်၊ ထို့ချင်  
စဖွယ်၊ တကယ်၍ရှား၊ မကောင်းသော စကားမည်ပေ၏၊ ဒုပ္ပညဿ-  
အသိအလိမ္မာ၊ ဉာဏ်ပညာမရှိသောသူအား၊ ပညာကထာ-အသိလိမ္မာ၊  
ဉာဏ်ပညာပွားကြောင်း၊ ကောင်းသောစကားသည်၊ ဒုက္ကထာ-နား၌  
မဝင်၊ ထို့ချင်စဖွယ်၊ တကယ်၍ရှား-မကောင်းသော စကားမည်ပေ၏။



**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ပုဂ္ဂိုလ်ထောက်ထား၊ မကောင်းစကား၊ မှတ်သားဤငါးငြာ။
- (ခ) သဒ္ဓါမဲ့အား၊ သဒ္ဓါစကား၊ မှတ်သား မကောင်းပါ။
- (ဂ) သီလမဲ့အား၊ သီလစကား၊ မှတ်သား မကောင်းပါ။
- (ဃ) သုတမဲ့အား၊ သုတစကား၊ မှတ်သား မကောင်းပါ။
- (င) နှမြောသူအား၊ အလှူစကား၊ မှတ်သား မကောင်းပါ။
- (စ) ပညာမဲ့အား၊ ပညာစကား၊ မှတ်သား မကောင်းပါ။
- (ဆ) အင်္ဂုတ္တရ၊ ဒုတ္တထ၊ ဗုဒ္ဓမိန့်ခဲ့မှာ။

**“ကောင်းသောစကား (၅)ပါး”**

ပဉ္စန္ဒံ ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလာနံ ကထာ သုကထာ ပုဂ္ဂလေ  
ပုဂ္ဂလံ ဥပနိဓာယ၊ ကတမေသံ ပဉ္စန္ဒံ? သဒ္ဓဿ ဘိက္ခဝေ  
သဒ္ဓါကထာ သုကထာ၊ သီလဝတော သီလကထာ သုကထာ၊  
ဗတုဿုတဿ ဗာတုသစ္စကထာ သုကထာ၊ စာဂဝတော  
စာဂကထာ သုကထာ၊ ပညာဝတော ပညာကထာ သုကထာ။

(အံ-ပါ-ဒု-၁၆၀၊ ဒုက္ကထာသုတ္တံ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပုဂ္ဂလေ-၌၊ ပုဂ္ဂလံ-ကို၊ ဥပနိဓာယ-၌၊ ပဉ္စန္ဒံ-  
ကုန်သော၊ ပုဂ္ဂလာနံ-တို့အား၊ ကထာ-ဟောပြောမိန့်ကြား၊ ဆိုစကား  
သည်၊ သုကထာ-အပြစ်မပြင်၊ အနှစ်ထင်လျက်၊ အစဉ်လေးစား၊  
ကောင်းသောစကားမည်သည်၊ (ဝါ) မိမိအတွက်၊ အကျိုးထွက်သဖြင့်၊  
နှစ်သက်ဖွယ်ဖြစ်ငြား၊ စကားမည်သည်၊ ဟောတိ-အမှန်စင်စစ်၊

ဖြစ်လေ၏။ ကတမေသံပဉ္စနံ-အဘယ်မည်ငြား၊ ငါးယောက်ကုန်သော  
 ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ကထာ-သည်၊ သုကထာ-သည်၊ ဟောတိ-အမှန်  
 စင်စစ်၊ ဖြစ်လေဘိသနည်း? ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သဒ္ဓဿ-ယုံကြည်  
 လေးစား၊ သဒ္ဓါတရားရှိသောသူအား၊ သဒ္ဓါကထာ-သဒ္ဓါတရားနှင့်စပ်၊  
 ကောင်းမြတ်ညွှန်ကြား၊ ဆိုစကားသည်၊ (ငါ) သဒ္ဓါတရား၊ တိုးပွား  
 ကြောင်းဖြစ်သော စကားသည်၊ သုကထာ-ကောင်းစွာမြွက်ကြား၊  
 စကားမည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ သီလဝထာ-သီလနှင့်စပ်သော  
 စကားသည်၊ ဝါ-ကိုယ်ကျင့်တရား၊ တိုးပွားကြောင်းဖြစ်သော စကား  
 သည်၊ သုကထာ-ကောင်းစွာမြွက်ကြား၊ စကားမည်သည်၊ ဟောတိ-  
 ဖြစ်၏၊ ဗဟုသုတဿ-အကြားအမြင် ဗဟုသုတ ရှိသောပုဂ္ဂိုလ်အား၊  
 ဗဟုသုတဿ-အကြားအမြင် ဗဟုသုတနှင့် စပ်သောစကားသည်၊  
 သုကထာ-ကောင်းစွာမြွက်ကြား၊ စကားမည်သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်  
 ပေ၏၊ စာဂဝတော-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူအမြှီ၊ စွန့်ကြဲတတ်သော  
 သူအား၊ စာဂကထာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူစွန့်ကြဲခြင်းနှင့် စပ်သော  
 စကားသည်၊ သုကထာ-ကောင်းစွာ မြွက်ကြား၊ စကားမည်သည်၊  
 ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ ပညဝတော-အသိအလိမ္မာ၊ ဉာဏ်ပညာရှိသော  
 ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပညာကထာ-အသိအလိမ္မာ၊ ဉာဏ်ပညာနှင့် စပ်သော  
 စကားသည်၊ သုကထာ-ကောင်းစွာမြွက်ကြား၊ စကားမည်သည်၊  
 ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ပါပေ၏။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပုဂ္ဂိုလ်ထောက်ထား၊ ကောင်းစကား၊ မှတ်သားဤငါငြား။  
 (ခ) သဒ္ဓါသူအား၊ သဒ္ဓါစကား၊ ပြောကြားကောင်းသည်သာ။



- (ဂ) သီလရှိသူအား၊ သီလစကား၊ ပြောကြားကောင်းသည်သာ။
- (ဃ) သုတရှိသူအား၊ သုတစကား၊ ပြောကြားကောင်းသည်သာ။
- (င) စွန့်လွှဲသူအား၊ အလှူစကား၊ ပြောကြားကောင်းသည်သာ။
- (စ) ပညာရှိအား၊ ပညာစကား၊ ပြောကြားကောင်းသည်သာ။
- (ဆ) သုကထာတရား၊ ဤငါးပါး၊ မှတ်သားသိလိုက်နာ။

“တရားသုံးသွယ်၊ ပယ်နည်း (၃)မျိုး”

တယော မေ ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မာ၊ ကတမော တယော? ရာဇေ  
အီသော မောတော၊ ဣမေခေါ ဘိက္ခုဝေ တယော ဓမ္မာ၊ ဣမေသံ  
ခေါ ဘိက္ခုဝေ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ ပတာနာယ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေ  
တဗ္ဗာ၊ ကတမေတယော?

ရာဂဿ ပတာနာယ အသုဘာ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ အီသဿ  
ပတာနာယ မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ မောတဿ ပတာနာယ ပညာ  
ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ ဣမေသံခေါ ဘိက္ခုဝေ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ-ပတာနာယ  
ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ။

(အံ-ပါ-ဒု-၃၈၈၊ ဆက္က၊ ရာဂသုတ္တ)

ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ ဓမ္မာ-မကောင်းကျိုးသာ၊ လွန်စွာပေးငြား၊  
တရားတို့သည်၊ ဣမေတယော-သရုပ်ပိုင်းငြား၊ ဤသုံးပါးတို့ပေ  
တည်း။ ကတမေတယော-အဘယ်တရား သုံးပါးတို့နည်းဟူမူကား?  
ရာဂေါ-လိုချင်နှစ်သက်၊ စွဲမက်တတ်ငြား၊ ရာဂတရား၎င်း၊ အီ သော-  
စိတ်ပျက်ပြစ်မှား၊ အီသတရား၎င်း၊ မောဟော-တွေဝေမိုက်မှား။

မောဟတရား၎င်းတည်း။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဓမ္မာ-မကောင်းကျိုးသာ၊ လွန်စွာပေးငြား၊ တရားတို့သည်၊ ဣမေခေါတယော-ဤတရားသုံးပါး တို့သာလျှင်တည်း။

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ-စင်စစ်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ တိဏ္ဍိ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-ရာဂ-ဒေါသ၊ မောဟမည်ငြား၊ ဤတရားတို့ကို၊ ပဟာနာယ-မငြိမတွယ်၊ အပြီး ပယ်ခြင်းငှါ၊ တယောဓမ္မာ-တရားသုံးပါးတို့ကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်ကုန်၏၊ ကတမေတယော-အဘယ်မည်ငြား၊ တရားသုံးပါးတို့ကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်ကုန် သနည်းဟူမူကား? ရာဂဿ-လိုချင်နှစ်သက်၊ စွဲမက်တတ်ငြား၊ လောဘခေါ်သော ရာဂတရားကို၊ ပဟာနာယ-မငြိမ်မတွယ်၊ အပြီး ပယ်ခြင်းငှာ၊ အသုဘာ-မတင့်တယ်ဟု၊ ရှုဆင်စီးဖြန်း၊ အသုဘ ကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်၏၊ ဒေါသဿ- စိတ်ပျက်ပြစ်မှား၊ ဒေါသတရားကို၊ ပဟာနာယ-မငြိမတွယ်၊ အပြီး ပယ်ခြင်းငှာ၊ မေတ္တာ-သတ္တဝါအပေါင်း၊ ချမ်းသာကြောင်းကို၊ စိတ် ကောင်းထုံလွှမ်း၊ မေတ္တာကမ္မဋ္ဌာန်းကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်၏၊ မောဟဿ-တွေဝေမိုက်မှား၊ မောဟတရားကို၊ ပဟာနာယ-မငြိမတွယ်၊ အပြီးပယ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ ပညာ-ဝိပဿနာ ပညာနှင့် တကွသော မဂ်ပညာကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ-စင်စစ်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ တိဏ္ဍိ-ရာဂ-ဒေါသ၊ မောဟမည်ငြား၊ သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမေ



သံဓမ္မာနံ-မကောင်းကျိုးသာ၊ လွန်စွာပေးငြား၊ ဤတရားတို့ကို၊ ပဟာ  
နာယ-မငြိမတွယ်၊ အပြီးပယ်ခြင်း အကျိုးငှာ၊ တယော-အသုဘ-  
မေတ္တာ၊ ပညာအားဖြင့်၊ သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမေဓမ္မာ-ငြိမ်းအေးချမ်း  
သာ၊ ဖြစ်ရာအကြောင်း၊ ကောင်းစွာဖြစ်ငြား၊ ဤတရားတို့ကို၊ ဘာဝေ  
တဗ္ဗာ-မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်ကုန်၏၊ ဣတိ-  
ဤသို့၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-မဟာကရုဏာတရား၊  
ရှေ့ဝယ်ထား၍၊ ဟောကြားတော်မူလေပြီတကား။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရာဂတရား၊ ပယ်လိုငြား၊ ရှုပွားအသုဘ။
- (ခ) ဒေါသတရား၊ ပယ်လိုငြား၊ ရှုပွားမေတ္တာသာ။
- (ဂ) မောတတရား၊ ပယ်လိုငြား၊ ရှုပွားပညာသာ။
- (ဃ) တရားဆိုးသုံးပါး၊ ပယ်နည်းများ၊ မှတ်သားသိလိုက်နာ။
- (င) ရှုပွားပါက၊ ကျိုးဝလ၊ မုချရမည်သာ။

“ဒိဋ္ဌိဆိုးသုံးဖြာ၊ ပယ်ခွါ (၃)နည်း”

တယောမေ ဘိက္ခဝေဓမ္မာ၊ ကတမေ တယော? အဿာဒ  
ဒိဋ္ဌိ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ၊ ဣမေ ခေါ် ဘိက္ခဝေတယော ဓမ္မာ။  
ဣမေသံ ခေါ် ဘိက္ခဝေ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ  
တယောဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ ကတမေ တယော? အဿာဒ ဒိဋ္ဌိ  
ယာပဟာနာယ-အနိစ္စသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ အတ္တာနု ဒိဋ္ဌိယာ  
ပဟာနာယ အနတ္တသညာ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ ပိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ ပဟာ  
နာယ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဘာဝေတဗ္ဗာ၊ ဣမေသံ ခေါ် ဘိက္ခဝေ တိဏ္ဏံ  
ဓမ္မာနံ ပဟာနာယ ဣမေတ ယော ဓမ္မာ ဘာဝေတဗ္ဗာတိ။

(အံ-ပါ-ဒု-၃၈၉၊ ဆက္က၊ အဿာဒသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များ အို.....ချစ်သားတို့၊ ဓမ္မာ-အယူ  
 မှား အမြင်မှား၊ တရားတို့သည်၊ ဣမေတယော-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤ  
 သုံးပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမေတယော-အဘယ်တရား၊ သုံးပါးတို့  
 နည်းဟူမူကား? အဿာဒိဋ္ဌိ-သာယာအပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်  
 ရှုမြင်သော (ဝါ) ဖြစ်သောဒိဋ္ဌိ၎င်း၊ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိ-ခန္ဓာငါးပါးဟူသော  
 အတ္တသို့ အစဉ်လိုက်၍ဖြစ်သော သက္ကာယဒိဋ္ဌိ၎င်း၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ-ခြောက်  
 ဆယ့်နှစ်ပါးသော ဖောက်ပြန်မှားယွင်းသော အမြင်ဟူသော မိစ္ဆာ  
 ဒိဋ္ဌိ၎င်းတည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဣမေခေါတယော-  
 သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤသုံးပါးတို့သာလျှင်တည်း။

ဘိက္ခဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အို-ချစ်သားတို့၊ ခေါ-စင်စစ်  
 ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ တိဏ္ဍိ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ သုံးပါးကုန်သော၊  
 ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-အမြင်ဖောက်ပြား၊ ဤတရားတို့ကို၊ ပဟာနာယ-  
 မတွယ်မကပ်၊ ပယ်သတ်ခြင်းငှါ၊ တယောဓမ္မာ-သုံးမျိုးထင်ရှား၊  
 တရားတို့ကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်းရှုစား၊ ပွားများ  
 အပ်ကုန်၏၊ ကတမေ တယော-အဘယ်တရား သုံးပါးတို့ကို၊ ဘာဝေ  
 တဗ္ဗာ-မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်ကုန်သနည်းဟူ  
 မူကား?-အဿာဒိဋ္ဌိယာ-သာယာအပ်သည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်  
 ရှုမြင်ဖြစ်ပွားသော အဿာဒိဋ္ဌိကို၊ ပဟာနာယ-မတွယ်မကပ်၊ ပယ်  
 သတ်ခြင်းငှာ၊ အနိစ္စသညာ-သတ္တဝါ-သင်္ခါရ၊ မပြုစွဟု၊ ဓမ္မလမ်းစဉ်၊  
 ရှုမြင်မှတ်ရာ၊ အနိစ္စသညာကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်  
 ရှုစား၊ ပွားများအပ်၏၊ အတ္တာနုဒိဋ္ဌိယာ-ခန္ဓာငါးပါးဟူသော အတ္တသို့



အစဉ် လိုက်၍ဖြစ်သော၊ သက္ကာယဒိဋ္ဌိကို၊ ပဟာနာယ-ဌာ၊ အနတ္တ  
သညာ- အလိုသို့မလိုက်၊ အကြိုက်မဖြစ်၊ အနှစ်မပါ၊ အကာသာဟု၊  
အမှတ်ပြုရာ၊ အနတ္တသညာကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်  
ရှုစား၊ ပွားများအပ်၏၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယာ-ခြောက်ဆယ့်နှစ်ပါး၊ ဖောက်ပြား  
ယူမိ၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကို၊ ပဟာနာယ-မတွယ်မကပ်၊ ပယ်သတ်ခြင်းဌာ၊ သမ္မာ  
ဒိဋ္ဌိ-ဝိပဿနာ၊ မဂ်ပညာဟု၊ မှန်စွာမြင်သိ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-  
မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်ရှုစား၊ ပွားများအပ်၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ-စင်  
စင်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ တိဏ္ဍိ-သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမေသံ ဓမ္မာနံ-  
အမြင်ဖောက်ပြား ဤတရားတို့ကို၊ ပဟာနာယ-မတွယ်မကပ်၊ ပယ်  
သတ်ခြင်းဌာ၊ တယော-သရုပ်ပိုင်းခြား သုံးပါးကုန်သော၊ ဣမေဓမ္မာ-  
အနိစ္စဝသား၊ ဤတရားတို့ကို၊ ဘာဝေတဗ္ဗာ-မပြတ်အစဉ်၊ ဆင်ခြင်  
ရှုစား၊ ပွားများအပ်ကုန်၏ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ၊ ဘုန်းတော်ခြောက်  
ပါး၊ တရားအရှင်၊ သခင်ထွဋ်ထား၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-  
မဟာကရုဏာတရား၊ ရှေ့ဝယ်ထား၍၊ မိန့်ကြားတော်မူလေပြီ  
တကား။

### ဆောင်ပုဒ်

သာယာဖွယ်အား၊ ယူမှားလေရာ၊  
ပယ်ခွာလိုက်က-ရှုကြ အနိစ္စ၊  
သက္ကာယမှ၊ ပယ်ရှုအနတ္တ၊  
ယူမိစ္ဆာ၊ သမ္မာဒိဋ္ဌိသာ။

“ဥပါသကာများ-ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတရား (၇)ပါး”

သတ္တိပေ ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မာ ဥပါသကာဿ ပရိတာနာယ သံဝတ္တန္တိ၊ ကတပေ သတ္တိ? ဘိက္ခုဒဿနံ တာပေတိ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ ပမဇ္ဇတိ၊ အဓိသီလေ နသိက္ခတိ၊ အပ္ပဿာဒ ဗဟုလောတောတိ ဘိက္ခုသု ထေရေသုဝေဝ၊ နဝေသုဝ၊ ပဋ္ဌိပေသုဝ၊ ဥပါရမ္ဘ ဝိတ္တော ဓမ္မံ သုဏ္ဍာတိ ရန္တဂဝေသိ၊ ဣတောဗတိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏေယျံ ဂဝေသတိ၊ တတ္ထဝ ပုဗ္ဗကာရံ ကရေထိ၊ ဣပေခေါ ဘိက္ခုဝေ သတ္တဓမ္မာ ဥပါသကာဿ ပရိတာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

### ဂါထာ

- (က) ဒဿနံ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ ယော တာပေတိ ဥပါသကော၊  
သဝနဉ္စ အရိယ ဓမ္မာနံ၊ အဓိသီလေ နသိက္ခတိ။
- (ခ) အပ္ပဿာဒေါဘိက္ခုသု၊ ဘိယျောဘိယျော ပဝဓတိ၊  
ဥပါရမ္ဘက ဝိတ္တော၊ သဒ္ဓမ္မံ သောတုပိစ္ဆတိ။
- (ဂ) ဣတောဗတိဒ္ဓါအညံ၊ ဒက္ခိဏေယျံ ဂဝေသတိ၊  
တတ္ထေဝပ ပုဗ္ဗကာရံ၊ ယော ကရေထိ ဥပါသကော။
- (ဃ) ဧတေ ခေါ ပရိတာနိယေ၊ သတ္တ ဓမ္မေသု ဒေသိတေ၊  
ဥပါသကော သေဝမာနော၊ သဒ္ဓမ္မာ ပရိတာယတိ။

(အံ-ပါ-ဒု-ဌာမိ၊ သတ္တက၊ ဒုတိယပရိဟာနိသုတ္တ)

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အို.....ချစ်သားတို့၊ သတ္တ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ ဣပေဓမ္မာ-ဤတရားတို့သည်၊ ဥပါသကာဿ-ရတနာသုံးရပ်၊ ဆည်းကပ်တတ်ခြား၊ ဥပါသကာဖြစ်သော



ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပရိဟာနာယ-လဆုတ်ပက္ခ၊ စန်းငွေလသို့ တစစယိုယွင်း၊  
ဆုတ်ယုတ်ခြင်းငှါ၊ သံဝတ္တန္တိ-ကောင်းစွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ကြကုန်၏။  
ကတပေသတ္တ-ဆုတ်ယုတ်ကြောင်းတား၊ အဘယ်ခုနစ်ပါးတို့နည်း  
ဟူမူကား? ဘိက္ခုဒဿနံ-ရဟန်းတို့ကို ကြည်ညိုစိတ်ဝင်၊ ပူးမြင်ခြင်း  
ကို၊ ဟာပေတိ-ဆုတ်ယုတ်စေ၏။ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ-သူတော်ကောင်း  
တရား၊ နာကြားခြင်းကို၊ ပမဇ္ဇတိ-သတိယွင့်ပေါ့၊ မေ့လျော့၏။ အဓိ  
သီလေ-အဓိသီလသိက္ခာ၌၊ နသိက္ခတိ-မကျင့်၊ ထေရေသု-ဆယ်ဝါ  
ကျော်ပြီး၊ မထေရ်ကြီး ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသုစေဝ-ရဟန်း-  
တို့အပေါ်၌၎င်း၊ နဝေသု-ငါးဝါမရ၊ နဝခေါ်ဘွယ်၊ သီတင်းငယ် ဖြစ်  
ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသုစ-ရဟန်းတို့အပေါ်၌၎င်း၊ မဇ္ဈိမေသု-ငါးဝါကျော်  
ကာ၊ ဆယ်ဝါအတွင်း၊ သီတင်းလတ် ဖြစ်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသုစ-  
ရဟန်းတို့အပေါ်၌၎င်း၊ အပ္ပသာဒ ဗဟုလော-စိတ်ဓာတ်ယွင်းယို၊ မ  
ကြည်ညိုခြင်းများသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဥပါရမ္ဘစိတ္တော-အပြစ်ကိုပြ၊  
ရှုံ့ချလိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ ရန္တဂဝေသီ-မှားချက်မြှော်လင့်မတော်  
သင့်ရာ၊ အပြစ်ကိုရှာလိုသည်ဖြစ်၍၊ ဓမ္မ-တရားတော်ကို၊ သုဏ္ဏာတိ-  
မသင့်နှလုံး၊ စွဲယူသုံးကာ၊ ကြားနာလေ၏။ ဣတော-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊  
ဤသာသနာတော်မှာ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပ၌၊ (ငါ) အပဖြစ်ငြား၊ တပါးသော  
သာသနာ၌၊ ဒက္ခိဏေယျံ-အလှူခံအပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို၊ ဂဝေသတိ-  
အသစ်ဆရာ၊ ဖွေရှာလေ၏။ တတ္ထစ-ထိုသာသနာပ၌လည်း၊ ပုဗ္ဗ  
ကာရံ-ရှေးဦးစွာပြု၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို၊ ကရောတိ-ပြုလေ၏။  
ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ်-စင်စစ်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ သတ္တ-ခုနစ်ပါး  
ကုန်သော၊ ဣပေဓမ္မာ-ဖော်ပြပြီးငြား၊ ဤတရားတို့သည်၊ ဥပါသ  
ကဿ-အား၊ ပရိဟာနာယ-ငှာ။ သံဝတ္တန္တိ- ဖြစ်ကုန်၏။

(က) ▲ယောဥပါသကော-အကြင်ဥပါသကာ၊ ဒါယကာသည်၊ ဘာဝိတတ္တာနံ-ပွားများအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊ ဒဿနံ-ဝမ်းမြောက်ကြည်လင်၊ ပူးမြင်ရခြင်းကို၊ ဟာပေတိ-ဆုတ်ယုတ်စေ၏၊ အရိယဓမ္မာနံ-အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၏ တရားတို့ကို၊ သဝနဉ္စ-ကြားနာမှတ်သားခြင်းကိုလည်း။ ဟာပေတိ-ဆုတ်ယုတ်စေ၏၊ အဓိသီလေ-အဓိသီလ သိက္ခာ၌ နသိက္ခတိ-ကောင်းစွာအသင့်၊ မပြည့်ကျင့်။

(ခ) ဘိက္ခုသု-ဘုရားသားခေါ်၊ ရဟန်းတော်တို့အပေါ်၌၊ အပ္ပသာဒေါ-စိတ်ထားယွင်းယို၊ မကြည်ညိုခြင်းသည်လည်း၊ ဘိယျောဘိယျော-လွန်စွာလွန်စွာ၊ ပဝဗုတိ-ဒီရေအလား၊ တိုးပွားလေ၏၊ ဥပါရမ္ဘကဗိတ္တော-ချုပ်ချယ်စောင်းမြောင်း၊ မကောင်းဆိုးစွ၊ နိပ်စက်ရှုံ့ချလိုသော စိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သဒ္ဓမ္မဉ္စ-သူတော်ကောင်းတရားတော်ကို၊ သောတုံ-နာယူခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ၊ အလိုရှိ၏။

(ဂ) ဣတော-ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ ဤသာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-ပြင်ပဖြစ်ရာ၊ သာသနာ၌၊ အညံ-တပါးသော၊ ဒက္ခိဏေယျံ-အလှူခံအပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို၊ ဂဝေသတိ-ရှာ၏၊ ယောဥပါသကော-အကြင်ဥပါသကာ၊ ဒါယကာသည်၊ တတ္ထေဝ-ပြင်ပခေါ်ရာ၊ ထိုသာသနာ၌သာလျှင်၊ ပုဗ္ဗကာရဉ္စ-ရှေးဦးစွာပြု၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုလည်း၊ ကရောတိ-ပြုလေ၏။

(ဃ) သုဒေသိတေ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကောင်းစွာကြားအပ်ကုန်သော၊ ပရိဟာနိယေ-လဆုတ်ပက္ခ၊ စန်းငွေလသို့၊ တစစအသွင်ပြောင်း၊ ဆုတ်ယုတ်ကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဒေတေခေါ သတ္တ



ဓမ္မေ-ဤတရား ခုနှစ်ပါးတို့ကိုသာလျှင်၊ သေဝမာနော-နှစ်သက်ယူ  
စွဲ၊ မှီဝဲသော။ သောဥပါသကော-ထိုဥပါသကာ၊ အိယကာသည်၊ သဒ္ဓမ္မာ  
-သုတော်ကောင်း တရားတော်မှ၊ ပရိဟာယတိ-ရုဏ်ရှိန်ကျက်သရေ၊  
မလက်ဝေပဲ၊ ပျက်ကြွေညှိုးပုတ်၊ ဆုတ်ယုတ်လေတော့သတည်း။

ဆုတ်ယုတ်ခြင်း(ရ)ပါးကား - ၁။ ရဟန်းသံဃာကို မပူး  
မြင်ရခြင်း၊ ၂။ သုတော်ကောင်းတရား မနာကြားရခြင်း၊ ၃။ အဓိသီလ  
သိက္ခာကို မပြည့်ကျင့်ခြင်း၊ ၄။ ရဟန်းတို့အား ကြည်ညိုသဒ္ဓမ္မပွားခြင်း၊  
၅။ စိတ်ထားယုတ်လှ၊ ရှုံ့ချလိုသောစိတ်ဖြင့်တရားနာခြင်း၊ ၆။ သာ  
သနာပ၌ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်ကိုရှာခြင်း၊ (၇) သာသနာပ၌ ဆရာသစ်  
ရှာခြင်း၊ ၈။ ထိုသာသနာပ၌ ရှေးဦးစွာ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဥပါသကာ၊ ဆုတ်ယုတ်ရာ၊ ဓမ္မာခုနှစ်ပါး။
- (ခ) ရဟန်းအရှင်၊ မပူးမြင်၊ အစဉ်ဆုတ်ယုတ်ငြား။
- (ဂ) တရားနာမေ့၊ ကျင့်မဖြေ၊ ကြည်လေ့မရှိငြား။
- (ဃ) အပြစ်ကိုရှာ၊ တရားနာ၊ ပြင်မှာလှူခံထား။
- (င) အညာသာသနာ၊ ကုသလာ၊ ပြုကာဖြည့်ကျင့်ပွား။



“ဥပါသကာများ ကြီးပွားကြောင်း တရား(၇)ပါး”

သတ္တိမေ ဘိက္ခုဝေ ဓမ္မာ ဥပါသကာဿ အပရိယာနာယ သံဝတ္တန္တိ။ ကတမေသတ္တိ? ဘိက္ခုဒဿနံ နတာပေတိ၊ သဒ္ဓမ္မဿဝနံ နပ္ပမဇ္ဇတိ၊ အဓိသီလေ သိက္ခတိ၊ ပသာဒ-ဗတု လော တောတိ ဘိက္ခုသု ထေရေသုစေဝ နဝေသုစ မဇ္ဈိမေသုစ၊ အနုပါရမ္ဘဝိတ္တော ဓမ္မံ သုဏ္ဍာတိ နရန္တ ဂဝေသိ၊ နက္ကတော ဗဟိဒ္ဓါ ဒက္ခိဏေယျံ ဂဝေသတိ၊ ဣဓေ ပုဗ္ဗကာရံ ကရေတိ။ ဣမေ ခေါဘိက္ခုဝေ သတ္တ ဓမ္မာ ဥပါသကာဿ အပရိတာနာယ သံဝတ္တန္တိ။

### ဂါထာ

- (က) ဒဿနံ ဘာဝိတတ္တာနံ၊ ယောနဟာမေတိ ဥပါသကော၊  
သဝနဉ္စ အရိယ ဓမ္မာနံ၊ အဓိသီလေစ သိက္ခတိ။
- (ခ) ပသာဒေါ စဿဘိက္ခုသု၊ ဘိယျောဘိယျော ပဝဗုတိ၊  
အနုပါရမ္ဘ ဝိတ္တောစ၊ သဒ္ဓမ္မံ သောတု ပိစ္ဆတိ။
- (ဂ) နက္ကတော ဗဟိဒ္ဓါ အညံ၊ ဒက္ခိဏေယျံ ဂဝေသတိ၊  
ဣဓေဝပုဗ္ဗကာရံ၊ ယောကရေတိ ဥပါသကော။
- (ဃ) တေခေါ အပရိတာနိယေ၊ သတ္တဓမ္မေ သုဒေသိတေ၊  
ဥပါသကော သေဝဟနော၊ သဒ္ဓမ္မာ နပရိတာယတိ။

(အံ-ပါ-ဒု-၄၁၆၊ သတ္တက၊ ဒုတိယရိဟာနိသုတ္တ)

ဘိက္ခုဝေ-တို့၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဣမေဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဥပါသကာဿ-အား၊ အပရိတာနာယ-မဆုတ်ယုတ်ငြား၊ ကြီးပွားခြင်းငှာ၊ သံဝတ္တန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ ကတမေသတ္တိ-ကြီးပွားကြောင်းတရား၊ အဘယ်



ခုနစ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား? ဘိက္ခုဒဿနံ-ရဟန်းတို့ကို၊ ကြည်ညို  
စိတ်ဝင်၊ ပူးမြင်ခြင်းကို၊ နဟာပေတိ-မဆုတ်ယုတ်စေ၊ သဒ္ဓပ္ပဿဝနံ-  
ကို၊ နပွမဇ္ဇတိ-သတိမပေါ့၊ မမေ့လျော့၊ အဓိသီလေ-၌၊ သိက္ခတိ-  
ရိသေမလင့်၊ ပြည့်ကျင့်၏၊ ထေရေသု-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသုစေဝ-  
၂ တို့၌၎င်း၊ နဝေသု-ကုန်သော၊ ဘိက္ခုသုစ-တို့၌၎င်း၊ မဇ္ဈိမေသု-  
ကုန်သော။ ဘိက္ခုသု-တို့၌၎င်း၊ (ငါ) တို့အပေါ်၌၊ ပသာဒ-ဗဟုလော-  
ယံကြည်စိတ်ပို၊ ကြည်ညိုခြင်းများသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အနု  
ပါရမ္ဘစိတ္တော-အပြစ်မသို၊ မရှုံ့ချလိုသောစိတ်ရှိသည်ဖြစ်၍၊ နရန္တ  
ဂဝေသိ-အပြစ်ပြောရာ၊ အခွင့်အခါကို မရှာလိုသည်ဖြစ်၍၊ ဓမ္မ-တရား  
တော်ကို၊ သုဏ္ဍာတိ-အမှန်သိရေး၊ စိတ်ကောင်းမွေးကာ၊ နာယူလေ၏၊  
ဣတော-မြတ်စွာဘုန်းမော်၊ ဤသာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-အပ၌၊  
ဒက္ခိဏေယျံ-အလှူခံအပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို၊ နဂဝေသတိ-ကောင်းမှု  
ပြုရန်၊ မရှာကြံ၊ ဣစေ-မြတ်စွာဘုန်းမော်၊ ဤသာသနာတော်၌  
သာလျှင်၊ ပုဗ္ဗကာရံ-ရှေးဦးစွာပြုအပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို၊  
ကရောတိ- ပြု၏၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ်-စင်စစ်၊ သတ္တ-ကုန်သော၊ ဣမေ  
ဓမ္မာ-တို့သည်၊ ဥပါသကဿ-အား၊ အပရိဟာနာယ-ငှာ။ သံဝတ္တန္တိ-  
ကုန်၏။

(က) ယောဥပါသကော - အကြင်ဥပါသကာ၊ ဒါယကာသည်၊  
ဘာဝိတတ္တာနံ-ပွားများအပ်ပြီးသော စိတ်ရှိကုန်သော ရဟန်းတို့ကို၊  
ဒဿနံ-ဝမ်းမြောက်ကြည်လင်၊ ပူးမြင်ရခြင်းကို၊ နဟာပေတိ-မဆုတ်  
ယုတ်စေ၊ အရိယဓမ္မာနံ-အရိယာသူတော်ကောင်းတို့၊ ကျိုးကြောင်း

မြွက်ဖော်၊ တရားတော်တို့ကို၊ သဝနဉ္စ-ကြားနာမှတ်သားခြင်းကိုလည်း၊  
နဟာပေတိ-မဆုတ်ယုတ်စေတတ်၊ အဓိသီလေစ-အဓိသီလသိက္ခာ  
၌လည်း၊ သိက္ခတိ-ဖြည့်ကျင့်၏။

(ခ) အဿ-ထိုဥပါသကာ အိယင်္ကာအား၊ (ငါ) ထိုအိယကာ၏၊  
ဘိက္ခုသု-ကြီးငယ် ဂ္ဂယ်လတ်၊ ရဟန်းမြတ်တို့၌၊ ပဿာဒေါ-သဒ္ဓါပိုမို  
ကြည်ညိုခြင်းသည်၊ ဘိယျောဘိယျော-လွန်စွာလွန်စွာ၊ ပဝဗုတိ-တိုး  
ပွားလေ၏၊ အနုပါရမ္ဘဝိတ္တော-အပြစ်မသိုး၊ မဂ္ဂုချလိုသောစိတ်ရှိသည်  
ဖြစ်၍၊ သဒ္ဓမ္မဉ္စ-သူတော်တရားတော်ကိုလည်း၊ သောတုံ-ဝမ်းမြောက်  
ကြည်သာ၊ နာယူခြင်းငှာ၊ ဣစ္ဆတိ-အလိုရှိ၏။

(ဂ) ဣတော-မြတ်စွာဘုန်းမော်-ဤသာသနာတော်မှ၊ ဗဟိဒ္ဓါ-  
အပ၌၊ (ငါ) ပြင်ပခေါ်ရာ၊ အညတိတ္တိယ သာသနာ၌၊ အညံ-တပါးသော၊  
ဒက္ခိဏေယျံ-အလှူခံအပ်၊ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို၊ နဂဝေသတိ-ထိုဤ  
လှည့်ကာ၊ မဗ္ဗေရှာပေ၊ ယောဥပါသကော-အကြံဉာဏ်ပါသကာ အိယကာ  
သည်၊ ဣဓေဝ-မြတ်စွာဘုန်းမော်၊ ဤသာသနာတော်၌သာလျှင်၊ ပုဗ္ဗ  
ကာရံစ-ရှေးဦးစွာပြု၊ ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုလည်း၊ ကရောတိ-ပြု၏။

(ဃ) သုဒေသိတေ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ကောင်းစွာဟော  
ကြားအပ်ကုန်သော၊ အပရိယာနိယေ-ဆုတ်ယုတ်ခြင်းကင်း၊ ကြီးပွား  
ခြင်း အကြောင်းဖြစ်ကုန်သော၊ (ငါ) လဆန်းပက္ခ-စန်းငွေလသို့၊ တစစ  
အသွင်ပြောင်း၊ ကြီးပွားကြောင်း ဖြစ်ကုန်သော၊ ဧတေခေါ သတ္တဓမ္မေ-  
ဤတရားခုနစ်ပါးတို့ကိုသာလျှင်၊ သေဝမာနော-မပြတ်အမြဲ၊ နှစ်သက်



စွဲကာ၊ မှီဝဲသော၊ သောဥပါသကော-ထိုဥပါသကာ၊ အိယကာသည်၊ သဒ္ဓမ္မာ-သူတော်ကောင်းတရားတော်မှာ၊ (ဝါ) သဒ္ဓမ္မာ-သူတော်ကောင်းတရားမြတ်ဘုရား သာသနာတော်မှာ၊ နပရိဟာယတိ-မဆုတ်ယုတ်တော့ပေ၊ (ဝါ) ဂုဏ်ရှိန်ကျက်သရေ လက်လက်ဝေလျှက်၊ တာရေ (ရှည်)ပြီးပြန်၊ တိုးတက်ကြီးပွားလေတော့သတည်း။

ကြီးပွားကြောင်းတရား(၇)ပါး - ၁။ ရဟန်းသံဃာများကို ဖူးမြင်ရခြင်း၊ ၂။ သူတော်ကောင်းတရားကို ကြားနာရခြင်း၊ ၃။ အဓိသီလသိက္ခာကိုဖြည့်ကျင့်ခြင်း၊ ၄။ ရဟန်းတို့အား ကြည်ညိုသဒ္ဓါပွားခြင်း၊ ၅။ အပြစ်ရှာလို ရှုံ့ချလိုသော စိတ်မထားပဲ အမှန်သိမှုအာရုံပြုကာ တရားတော်ကို နာယူခြင်း၊ ၆။ အညတိတ္တိယ သာသနာ၌ အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်မြတ်ကို မရှာခြင်း၊ ၇။ မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌ ရှေးဦးစွာ ပြုအပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှုကိုပြုခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဥပါသကာ၊ ကြီးပွားရာ၊ ခုနစ်ဖြာ အကြောင်းများ
- (ခ) ဖူးမြင်သံဃာ၊ တရားနာ၊ သိက္ခာဖြည့်ကျင့်ပွား။
- (ဂ) ကြည်ညိုသဒ္ဓါ၊ သိမှုနာ၊ မိစ္ဆာမလှူငြား။
- (ဃ) မြတ်ဈေးသာသနာ၊ ကောင်းမှုရှာ၊ ပြုကာခုနစ်ပါး။



## “သူတော်ကောင်းဥစ္စာ (၇)ပါး”

သတ္တိမာန် ဘိက္ခုဝေ နာနိ၊ ကတမာန်သတ္တိ? သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ ဟိရိဓနံ ဩတ္တပ္ပဓနံ သုတဓနံ စာဂဓနံ ပညာဓနံ၊ ဣမာန် ခေါ် ဘိက္ခုဝေ သတ္တဝနာနီတိ။

(က) သဒ္ဓါဓနံ သီလဓနံ၊ ဟိရိဩတ္တပ္ပိယံဓနံ၊

သုတဓနဉ္စ စာဂေါစ၊ ပညာဝေ သတ္တမံ ဓနံ။

(ခ) ယဿ ဧတေ နာအတ္ထိ၊ ဣတ္ထိယာ ပုရိသဿဝါ၊  
အဒလိဒ္ဓေါတိ တံအာဟု၊ အဟေဃံ တဿဇိဝိတံ။

(ဂ) တသ္မာသဒ္ဓဉ္စသီလဉ္စ၊ ပဿာဒံ ဓမ္မဒဿနံ၊

အနုယုဉ္စေထ မေဓာဝိ၊ သရံ ဗုဒ္ဓါန သာသနံ။

(အံ-ပါ-ဒု-ဉ္စေ၊ သတ္တက၊ သံဝိတ္တဓနသုတ္တ)

ဘိက္ခုဝေ-ရဟန်းတော်များ၊ အို...ချစ်သားတို့ နာနိ-သူတော်  
ကောင်းတို့၊ နှစ်ထောင်းအပ်စွာ၊ ဥစ္စာတို့သည်၊ ဣမာန်သတ္တိ- သရုပ်  
ပိုင်းခြား၊ ဤခုနှစ်ပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမာန်သတ္တိ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊  
အဘယ်ခုနှစ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား? သဒ္ဓါဓနံ-ကြည်လင်စိတ်ထား၊  
သဒ္ဓါတရားဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊ သီလဓနံ-အကျင့်သီလဟူသော ဥစ္စာ  
၎င်း၊ ဟိရိဓနံ-မကောင်းမှုဒုစရိုက်မှ ရှက်ခြင်းဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊ ဩတ္တပ္ပ  
ဓနံ-မကောင်းမှုဒုစရိုက်မှ ကြောက်လန့်ခြင်းဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊  
သုတဓနံ-အကြားအမြင် ဗဟုသုတဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊ စာဂဓနံ-သဒ္ဓါ  
ရဲ့ရဲ့ ပေးလှူစွန့်ကြဲခြင်းဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊ ပညာဓနံ-အသိဉာဏ်ပညာ



ဟူသော ဥစ္စာ၎င်းတည်း။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ နာနိ-တို့သည်၊ ဣမာနိ  
ခေါသတ္တ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤခုနစ်ပါးတို့သာလျှင်တည်း။ ဣတိ-ဤသို့၊  
ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-မဟာကရုဏာ တရားရှေ့  
ဝယ်ထား၍ ဟောကြားတော်မူလေပြီတကား။

(က) သဒ္ဓါဓနံ-ကြည်လင်စိတ်ထား၊ သဒ္ဓါတရားဟူသော  
ဥစ္စာ၎င်း၊ သီလဓနံ-၎င်း၊ ဟိရိဓနံ-၎င်း၊ ဩတ္တပ္ပိယံဓနံ-၎င်း၊ သုတ  
ဓနဉ္စ-၎င်း၊ စာဂေါစ-သဒ္ဓါရဲ့ရဲ့၊ ပေးလှူစွန့်ကြဲခြင်းဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊  
ဝေ- စင်စစ်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ သတ္တမံ-ခုနစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊  
ပညာဓနံ-အသိဉာဏ်ပညာဟူသော ဥစ္စာ၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ နာနိ-  
သူတော်ကောင်းတို့၊ နှစ်ထောင်းအပ်စွာ၊ ဥစ္စာတို့သည်၊ ဟောန္တိ-  
ဖြစ်ကုန်၏။

(ခ) ယဿတ္တတ္ထိယာဝါ-အမှတ်မထင်၊ အကြင်မိန်းမ-အကြင်  
အမျိုးသမီးအား၎င်း၊ ယဿပုရိသဿဝါ-အမှတ်မထင်၊ အကြင်  
ယောကျာ်း၊ အကြင်အမျိုးသားအား၎င်း၊ ဧတေနာ-ဆိုခဲ့ပြီငြား၊  
ဤဥစ္စာခုနစ်ပါးတို့သည်၊ အတ္ထိ သန္တိ-အမှန်ပကတိ၊ ထင်ရှားရှိကုန်၏။  
တံ-ထိုအမျိုးသမီး ထိုအမျိုးသားကို၊ အဒလိဒ္ဓေါတိ-ဥစ္စာနည်းပါး၊  
ဆိုးရွားကံနဲ့၊ သူဆင်းရဲမဟုတ်သူဟူ၍၊ အာဟု-ပညာရှိအပေါင်း၊  
သူတော်ကောင်းတို့၊ ငြိမ့်ငြောင်းသံချို၊ ချီးမွမ်းပြောဆိုကြကုန်၏။  
တဿ-သဒ္ဓါစသည်၊ ဥစ္စာရှိငြား၊ ထိုအမျိုးကောင်းသား၊ သမီး၏၊  
ဝီရိတံ-ရုပ်နာမ်နှစ်ဖြာ၊ ကောင်းစွာယှဉ်လျက်၊ အသက်ရှင်ရခြင်းကို၊  
အဟေဃံ-အကျိုးမပြီး၊ အချည်းနှီးမဟုတ်ဟူ၍၊ အာဟု-ဆိုကြကုန်၏။

(ဂ) တသွာ-အမှန်မယွင်း၊ သို့ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ ဗုဒ္ဓါနံ-သစ္စာ  
 လေးပါး၊ ပိုင်းခြားသိမြင်၊ ဘုရားရှင်တို့၏၊ သာသနံ-နည်းညွှန်လမ်းပြ၊  
 အဆုံးအမကို၊ သရံ-သရဇ္ဇော- မပြတ်စေ့စေ့၊ အောက်မေ့တတ်သော၊  
 မောဝိ-ပညာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ ပသာဒံ-ရတနာသုံးရပ်၊ လေးမြတ်  
 တစေ၊ ကြည်စေတတ်သော၊ သဒ္ဓဉ္စ-သဒ္ဓါတရားကို၎င်း၊ ဓမ္မဒဿနံ-  
 သစ္စာလေးပါး၊ မြတ်တရားကိုကောင်းစွာမြင်ကြောင်း ဖြစ်သော၊  
 သီလဉ္စ-အကျင့်သီလတရားကို၎င်း၊ အနုယုဉ္စေထ-မရပ်မနား၊ ထပ်  
 ထပ်ပွားအောင်၊ ကြိုးစားအားထုတ်ရာသတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သဒ္ဓါ-သီလ၊ သုတ-စာဂါ။  
 တိရိ-ဩတ္တ၊ ဓနပညာ၊  
 သူတော်ကောင်းများ၊ လေးစားဥစ္စာ၊  
 ခုနောင်ကောင်း ဖြစ်ကြောင်းခုနှစ်ဖြာ။
- (ခ) ထိုဥစ္စာများ ရှိထားသူမှာ၊  
 မဆင်းရဲတု-ဆိုပြုကျမ်းလာ၊  
 အသက်ရှည်လည်း ချည်းနှီးမပါ၊  
 ဥစ္စာမွန်၊ အားသွန်ဆည်းပူးရာ။





“ဆန့်ကျင်ဘက်ရန်-မတွန်းလှန်နိုင်သော  
ဗိုလ်(၇)ပါး”

သတ္တိမာနိ ဘိက္ခဝေ ဗလာနိ၊ ကတမာနိသတ္တံ? သဒ္ဓါဗလံ  
ဝိရိယဗလံ တိရိဗလံ ဩတ္တပ္ပဗလံ သတိဗလံ သမာဓိဗလံ  
ပညာဗလံ၊ ဣမာနိခေါ ဘိက္ခဝေ သတ္တဗလာနိတိ။

- (က) သဒ္ဓါဗလံ ဝိရိယဉ္စ၊ တိရိဩတ္တပ္ပိယံ ဗလံ၊  
သတိဗလံ သမာဓိစ၊ ပညာဝေ သတ္တမံ ဗလံ၊  
ဧတေတိ ဗလဝါဘိက္ခု၊ သုခံဇိဝတိ ပဏ္ဍိတော။
- (ခ) ယောနိသော ဝိစိနေ ဓမ္မံ၊ ပညာယတ္ထံ ဝိပဿတိ၊  
ပဇ္ဇောတဿေဝ နိဗ္ဗာနံ၊ ဝိမောက္ခော တောတိ စေတသော။  
(အံ-ပါ-ဒု-ဉ္စ၊ သတ္တကာ၊ သံဝိတ္တဗလသုတ္တံ)

(စကားချုပ်-စုက္ခိယအနက်လွယ်ပြီး၊ ဂါထာကိုသာ အနက်ပေးပါအံ့)

(က) သဒ္ဓါဗလံ၊ ကြည်လင်စိတ်ထား၊ သဒ္ဓါတရားဟူသော  
အား၎င်း၊ ဝိရိယဉ္စ-အားထုတ်မှုလုံ့လ၊ ဝိရိယဟူသောအား၎င်း၊ တိရိ  
ဗလဉ္စ-မကောင်းမှု ဒုစရိုက်မှ ရှက်ခြင်းဟူသောအား၎င်း၊ ဩတ္တပ္ပိယံ  
ဗလဉ္စ-မကောင်းမှု ဒုစရိုက်မှ ကြောက်လန့်ခြင်းဟူသောအား ၎င်း၊  
သတိဗလံ-မပြတ်ထားဝရ၊ အမှတ်ရခြင်း၊ သတိဟူသောအား၎င်း၊  
သမာဓိစ-မယိမ်းမယိုင်၊ ကျောက်စာတိုင်အလား၊ စိတ်ထားတည်ဘိ၊  
သမာဓိဟူသောအား၎င်း၊ ဝေ-စင်စစ်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ သတ္တမံ-  
ခုနစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ ပညာဗလံ-အသိအလိမ္မာ၊ ဉာဏ်ပညာ ဟူ  
သောအား၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဗလာနိ-ဆန့်ကျင်ဘက်တရား၊ လှုပ်

ချောက်ချားလည်း၊ မလှုပ်ရှားနိုင်၊ ဖြိုင်တည်လို ဗိုလ်တို့သည်၊ ဟောန္တိ-  
ပြစ်ကုန်၏၊ တေဟိ-ဆိုခဲ့ပြီးငြား၊ ထိုခုနှစ်ပါးသော ဗိုလ်တို့နှင့်၊  
သမန္တာဂတော-ကောင်းစွာပြည့်စုံသော၊ ဗလဝါ-အားကိုးလောက်ဘိ၊  
ဗိုလ်ရှိသော၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသော၊ ဘိက္ခု-ရဟန်းသည်၊ သုခံ-  
ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါး၊ ချမ်းသာစွာ၊ ဇီဝတိ-အသက်မွေးရ၏။

(ခ) ယောနိသော-ကောင်းစွာထောက်ချဉ်သင့်သောအကြောင်း  
အားဖြင့်၊ ဓမ္မံ-သစ္စာလေးပါး၊ မြတ်တရားကို၊ ဝိစိနေ-ဝိစိနာတိ-  
စူးစမ်းအစဉ် ဆင်ခြင်၏၊ ပညာယ-ဝိပဿနာ ဉာဏ်ပညာဖြင့်၊ အတ္ထံ-  
သစ္စာလေးပါးဟူသော အနက်ကို၊ ဝိပဿတိ-ရှုပွား၏-ပဇ္ဇောတဿ-  
ရောင်လျှံညီးညီး ဆီမီးလျှံ၏၊ နိဗ္ဗာနံတ္တဝ-ရေအေးသီတာ၊ ကျရောက်  
ပါက၊ လျှင်စွာဇာတ်သိမ်း၊ ငြိမ်းလေဘိသကဲ့သို့၊ သတ္တဟိ-ခုနှစ်ပါး  
ကုန်သော၊ ဣမေဟိဗလေဟိ-ဤဗိုလ်တရားတို့နှင့်၊ သမန္တာဂတဿ-  
ပြည့်စုံသော၊ တေဿ-ထိုရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ်အား၊ စေတသော- အဆုံး  
ဖြစ်သော စုတိစိတ်၏၊ ဝိမောက္ခော-ဝတ္ထုအားရုံတို့မှ ထွက်မြောက်ခြင်း  
သည်၊ ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ပါပေ၏။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သဒ္ဓါ၊ ဝီရိ၊ ဩ၊ တိရိ၊ သတိ၊ ဓိ၊ ပညာ။
- (ခ) ဆန့်ကျင်တရား၊ မလှုပ်ရှား၊ ခုနှစ်ပါး-ဗိုလ်တို့သာ။
- (ဂ) ယင်းဗိုလ်ရှိက၊ ချမ်းသာလှ၊ အောင်ရမှုကိစ္စာ။
- (ဃ) ဆန့်ကျင်ရန်ကို၊ အောင်မြင်လို၊ ဗိုလ်ကိုရအောင်ရှာ။
- (င) ဗိုလ်ကူညီမှ၊ မြတ်သုခ၊ မုချရမည်သာ။



“စကားကောင်းအင်္ဂါ ဤ (၅)ဖြာ”

ပဉ္စမိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္ဓဂတာ ဝါစ သုဘာ သိတာ ဟောတိ နော ဒုဗ္ဘာသိတာ၊ အနဝဇ္ဇာစ အနန္တဝဇ္ဇာစ ဝိညုနံ၊ ကတမေ ဟိ ပဉ္စမိ? ကာလေနစ ဘာသိတာ ဟောတိ၊ သစ္စာစဘာသိတာ ဟောတိ၊ သဏ္ဍာစ ဘာသိတာ ဟောတိ၊ အတ္ထ-သံတိတာစ ဘာသိတာ ဟောတိ၊ မေတ္တ ဝိတ္တေနစ ဘာသိတာ ဟောတိ၊ ဣမေ ဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ ပဉ္စမိ အင်္ဂေဟိ သမန္ဓဂတာဝါစ သုဘာသိတာ ဟောတိ နော ဒုဗ္ဘာသိတာ၊ အနဝဇ္ဇာစ အနန္တဝဇ္ဇာစ ဝိညုနန္တိ။

(အံ-ပါ-ဒ-၂၁၃၊ ပဉ္စမ၊ ဝါစသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပဉ္စမိ-ငါးပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-အကြောင်း အင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္ဓဂတာ-ပြည့်စုံသော၊ ဝါစ-စကားသည်၊ သုဘာသိ တာ-ကောင်းစွာဆိုအပ်သော စကားသည်၊ ဟောတိ-ပြော၏၊ ဒုဗ္ဘာ သိတာ-မကောင်းသဖြင့် ဆိုအပ်သော စကားသည်၊ နောဟောတိ- မပြော၊ အနဝဇ္ဇာစ-တစိုးတစိ၊ အပြစ်မရှိသည်လည်း၊ ဟောတိ-ပြော၏၊ ဝိညုနံ-ပညာရှိပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ အနန္တဝဇ္ဇာစ-မစွပ်စွဲအပ်၊ မကဲ့ရဲ့အပ် သည်လည်း၊ ဟောတိ-ပြော၏၊ ကတမေဟိ ပဉ္စမိ-အဘယ်တရား ငါးပါးတို့နှင့်၊ သမန္ဓဂတာ-ပြည့်စုံသော၊ ဝါစ-သည်၊ သုဘာသိတာ- သည်၊ ဟောတိ-ပြောသနည်း၊ ဒုဗ္ဘာသိတာ-သည်၊ နောဟောတိ-မပြော လေသနည်း၊ အနဝဇ္ဇာစ-သည်လည်း၊ ဟောတိ-နည်း၊ ဝိညုနံ-တို့ သည်၊ အနန္တဝဇ္ဇာစ-သည်လည်း၊ ဟောတိ-ပြောလေသနည်း။

ကာလေန-ပြောဆိုသင့်ရာ၊ သင့်လျော်သောအခါ၌၊ ဘာသိတာ  
 စ-ပြောကြားသည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ သစ္စာ-မှန်သောစကားကို၊  
 ဘာသိတာစ-ပြောကြားအပ်သည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ သဏှာ-  
 နှစ်သက်ဖွယ်ရာ၊ ချိုသောအထူး၊ နူးညံ့သိမ်မွေ့သောစကားကို၊  
 ဘာသိတာစ-ပြောဆိုသည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ အတ္ထသံဟိတာ-  
 အကျိုးစီးပွားနှင့်စပ်သော စကားကို၊ ဘာသိတာစ-ပြောဆိုသည်  
 လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ မေတ္တာစိတ္တေန-ချစ်ခင်ယိုဖိတ်၊ မေတ္တာ  
 စိတ်ဖြင့်၊ ဘာသိတာစ-ပြောဆိုတတ်သည်လည်း၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။  
 ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ-စင်စစ်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊ ပဉ္စဟိ-ငါးပါး  
 ကုန်သော၊ ဣမေဟိ ဓမ္မေဟိ-ဤတရားတို့နှင့်၊ သမန္နဂတာ ပြည့်စုံ  
 သော၊ ဝါစာ-စကားသည်၊ သုဘာသိတာ-သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။  
 ဒုဗ္ဘာသိတာ-သည်၊ နောဟောတိ-မဖြစ်၊ အနဝဇ္ဇာစ-သည်လည်း၊  
 ဟောတိ-၏။ ဝိညုနံ-တို့သည်၊ အနုနဝဇ္ဇာစ-သည်လည်း၊ ဟောတိ-  
 ဖြစ်၏။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး၊ တရားသခင်၊  
 အရှင်ဖြစ်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-မဟာကရုဏာတရား၊  
 ရှေ့ဝယ်ထား၍ ဟောကြားတော်မူလေပြီ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဆိုသင့်အခါ၊ မှန်သစ္စာ၊ သာယာနူးညံ့ရှိ။
- (ခ) မေတ္တာစိတ်ဝင်၊ ကျိုးစပ်ယှဉ်၊ ငါးအင်အင်သိ။
- (ဂ) အင်္ဂါငါးဝ၊ ပြည့်စုံက၊ ကောင်းလှစကားသိ။



“မိတ်ကောင်းလက္ခဏာ (၇)ဖြာ”

သတ္တဟိ ဘိက္ခဝေ အင်္ဂေဟိ သမန္ဓာဂတော မိတ္တော  
သေဝိတဗ္ဗော။ ကတပေဟိ သတ္တဟိ? ဒုဒ္ဒဒံ ဒင်္ဂါတိ၊ ဒုက္ကရံ  
ကရေတိ၊ ဒုက္ခပံ ခပတိ၊ ဂုယုမဿ အာဝိ ကရေတိ၊ ဂုယု  
မဿပရိဂုတတိ၊ အာပဒါသုနဇတတိ၊ ဝိဇ္ဇေန နာတိ ပညတိ၊  
တ္တပေဟိ ခေါ ဘိက္ခဝေ သတ္တဟိ အင်္ဂေဟိ သမန္ဓာဂတောမိတ္တော  
သေဝိတဗ္ဗော။

- (က) ဒုဒ္ဒဒံ ဒင်္ဂါတိ မိတ္တော၊ ဒုက္ကရဉ္စာပိ ကုဗ္ဗတိ၊  
အထောပိဿ ဒုရုတ္တာနိ၊ ခပတိ ဒုက္ခဟနိစ။
- (ခ) ဂုယုဉ္စ တဿ အက္ခာတိ၊ ဂုယုဿ ပရိဂုတတိ၊  
အာပဒါသု နဇတတိ၊ ဝိဇ္ဇေန နာတိ ပညတိ။
- (ဂ) ယပိ တောနိ ဌာနာနိ၊ သံဝိဇ္ဇန္တိစ၊ ပုဂ္ဂလေ၊  
သောမိတ္တော မိတ္တကာပေန၊ ဘဇိတဗ္ဗော တထာဝိဓော။

(အံ-ပါ-ဒု-၄၂၁၊ သတ္တကာ၊ ပဌမ မိတ္တသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သတ္တဟိ-ခုနစ်ပါးကုန်သော၊ အင်္ဂေဟိ-  
အကြောင်းအင်္ဂါတို့နှင့်၊ သမန္ဓာဂတော-ကောင်းစွာကုံလုံ၊ ပြည့်စုံသော။  
မိတ္တော-အဆွေခင်ပွန်းမိတ်ဆွေကို၊ သေဝိတဗ္ဗော-မပျက်စွဲမြဲ၊ ဆည်း  
ကပ်မှီဝဲအပ်၏။ ကတပေဟိ သတ္တဟိ-အဘယ်သို့သော အကြောင်း  
အရာ အင်္ဂါခုနစ်ပါးတို့နှင့်၊ သမန္ဓာဂတော-သော၊ မိတ္တော-ကို၊ သေဝိ  
တဗ္ဗော-သနည်း?။

ဒုဒ္ဒဒံ-ပေးနိုင်ခဲ့ငြား၊ ထူးခြားသိုမှီး၊ ဝတ္ထုပစ္စည်းကို၊ ဒါတိ-  
 ကြည်ဖြူမနွေး၊ ပေးလေ၏။ ဒုက္ကရံ-ပြုနိုင်ခဲ့လှ၊ အမှုကိစ္စကို၊ ကရောဟိ  
 -တာဝန်မထား၊ ပေါ့ပါးယခု၊ ပြုလေ၏။ ဒုက္ခမံ-သူတပါးတို့၊ စိတ်ထား  
 ခက်ထန်၊ သည်းခံနိုင်ခဲ့သည်ကို၊ ခမတိ-အနာမယူ၊ ကြည်ဖြူမလှန်၊  
 သည်းခံလေ၏။ ဂုယံ-မိမိတွက်တာ၊ လျှို့ဝှက်သောအရာကို၊ အဿ-  
 ထိုအဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သောသူအား၊ အာဝိကရောတိ- အခြင်းမခြံ၊  
 အရင်းခံမှု၊ ထင်စွာပြု၏။ အဿ-ထိုအဆွေခင်ပွန်းဖြစ်သောသူ၏၊ ဂုယံ-  
 သူတပါးတို့မသိသင့်ရာ၊ လျှို့ဝှက်အပ်သောအရာကို၊ ပရိဂုဟတိ-  
 မိမိကပါ၊ သစ္စာစောင့်လျက်၊ လျှို့ဝှက်လေ၏။ အာပဒါသု-နှိပ်စက်  
 ကလူး၊ ပြုမူရာမှန်၊ ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ နဇဟတိ-မစွန့်ပေ၊ တဿ-  
 ထိုအဆွေခင်ပွန်းအား၊ ခနံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာသည်၊ ဒီဏေန-ကုန်ခမ်း  
 ခြင်းကြောင့် (ဝါ) ကုန်ခန်းသည်ရှိသော်၊ နာတိမညတိ-မထေမဲ့ခြင်းမပြု၊  
 (ဝါ) အထင်မသေး၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ခေါ-စင်စင်ကေန၊ အမှန်အားဖြင့်၊  
 သတ္တဟိ-ကုန်သော၊ ဣမေဟိ အင်္ဂေဟိ-ဤအကြောင်းအင်္ဂါတို့နှင့်၊  
 သမန္တဂတော-သော၊ မိတ္တော-ကို၊ သေဝိတဗ္ဗော-မပျက်စွဲမြဲ၊ မှီဝဲ  
 အပ်၏။

(က) မိတ္တော-အဆွေခင်ပွန်းသည်၊ ဒုဒ္ဒဒံ-ပေးနိုင်ခဲ့ငြား၊ ထူး  
 ခြားသိုမှီး၊ ဝတ္ထုပစ္စည်းကို၊ ဒါတိ-ကြည်ဖြူမနွေး၊ ပေးလေ၏။ ဒုက္က  
 ရဿိ-ပြုနိုင်ခဲ့သော အမှုကိစ္စကိုလည်း၊ ကုဗ္ဗတိ-မတွန့်မဆုတ်၊ ပြု  
 လုပ်လေ၏။ အထောပိ-ထိုမှတပါးလည်း၊ အဿ-ထိုမိတ်ဆွေ ခင်  
 ပွန်းအား၊ ဒုက္ခမာနိ-သည်းခံနိုင်ခဲ့ကုန်သော၊ ဒုရတ္တာနိဝ-မကောင်း  
 သဖြင့်ဆိုအပ်သော စကားတို့ကိုလည်း၊ ခမတိ-အနာမယူ၊ ကြည်ဖြူ  
 မလှန်၊ သည်းခံလေ၏။



(ခ) ဂုယုဉ္ဇ၊ မိမိတွက်တာ၊ လျှို့ဝှက်အပ်သော အရာကိုလည်း၊  
တဿ-ထိုအဆွေခင်ပွန်းဖြစ်အား၊ အက္ခာတိ-မထိန်မခြံ၊ အမှန်မသို့၊  
ပြောဆိုလေ၏၊ အဿ-ထိုမိတ်ဆွေခင်ပွန်း၏၊ ဂုယံ-လျှို့ဝှက်အပ်သော  
အရာကို၊ ပရိဂူဟတိ-သစ္စာစောင့်လျက်၊ လျှို့ဝှက်လေ၏၊ အာပဒါသု-  
နှိပ်စက်ကလူ၊ ပြုမူရာမှန်၊ ဘေးရန်တို့ကြောင့်၊ နဟောတိ-မငဲ့မဖယ်၊  
မစွန့်ပယ်ပေ။ ခိဏေန-ဥစ္စာပစ္စည်း၊ ပြုန်းတီးကုန်ခမ်းခြင်းကြောင့်၊  
နာတိမညတိ-မထေမဲ့မြင် မပြုပေ။

(ဂ) ဣဓ-ဤလောက၏၊ တောနိဌာနာနိ-မိတ်ကောင်း  
လက္ခဏာ၊ ဤအကြောင်းအရာတို့သည်၊ ယမိပုဂ္ဂလေ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်၌၊  
သံဝိဇ္ဇန္တိ-အမှန်ပကတိ၊ တည်ရှိကြကုန်၏။ မိတ္တကာမေန-မိတ်  
ဆွေကောင်းကို၊ ပေါင်းသင်းလိုသောသူသည်၊ တထာဝိဓဇာ-ထိုသို့  
ထင်ရှား၊ ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသောအပြားရှိသော၊ သောမိတ္တော-ထိုအဆွေ  
ခင်ပွန်းကို၊ ဘဇိတဗ္ဗော-မပျက်စွဲမြဲ၊ မှီဝဲဆည်းကပ်လှပေသတည်း။

မိတ်ကောင်းအင်္ဂါ(၇)မျိုးကား - ၁။ သူတပါးပေးနိုင်ခဲ့  
သည်ကို ပေးခြင်း၊ ၂။ ပြုလုပ်နိုင်ခဲ့သည်ကို ပြုလုပ်ခြင်း၊ ၃။ သည်းခံ  
နိုင်ခဲ့သည်ကို သည်းခံတတ်ခြင်း၊ ၄။ မိမိ၏လျှို့ဝှက်ချက်ကို မိတ်ဆွေ  
အား ပြောကြားခြင်း၊ ၅။ မိတ်ဆွေ၏ လျှို့ဝှက်ချက်ကို သစ္စာရှိစွာ  
စောင့်ထိန်းလျှို့ဝှက်ခြင်း၊ ၆။ ဘေးရန်တစ်စုံတရာ ဖြစ်ပေါ်လာပေမဲ့ မစွန့်  
မပယ်ခြင်း၊ ၇။ ပစ္စည်းဥစ္စာ ကုန်ခမ်းသော်လဲ မိတ်ဆွေကို မလေး  
မစား မထေမဲ့မြင် မပြုခြင်း။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပေး၊ ပြု၊ သည်းခံ၊ ပြောကြားပြန်၊ အမှန် လျှို့ဝှက်သည်။  
 (ခ) ရန်တွေ့မပြေး၊ ထင်မသေး၊ ပြည့်ရေအင်္ဂါညီ။  
 (ဂ) မိတ်ကောင်းအင်္ဂါ၊ ခုနစ်ဖြာ၊ ကောင်းစွာပြည်ညီ၊  
 ပေါင်းရမည်။  
 (ဃ) အင်္ဂုတ္တရာ၊ သတ္တက၊ ဗုဒ္ဓမိန့်ခဲ့သည်။

“ပူလောင်စေငြား မီး(ရ)ပါး”

သတ္တိမေ ဘိက္ခဝေ- အင်္ဂါ၊ ကတမေ သတ္တိ? ရာဂင်္ဂိ  
 ဒေါသင်္ဂိ မောဟင်္ဂိ အာဟုနေယျင်္ဂိ ဂဟပတင်္ဂိ ဒက္ခိဏေယျင်္ဂိ  
 ကဋ္ဌင်္ဂိ၊ ဣမေခေါ ဘိက္ခဝေ-သတ္တအင်္ဂါတိ။

(အံ-ပါ-ဒု-၄၂၈၊ သတ္တက၊ ပဌမအင်္ဂါသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-တို့အင်္ဂါ-ပူလောင်ဖျက်ဆီး၊ မီးတို့သည်၊ ဣမေ  
 သတ္တ- သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤခုနစ်ပါးတို့တည်း၊ ကတမေသတ္တ-အဘယ်  
 ခုနစ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား? ရာဂင်္ဂိ-တပ်နှစ်သက်မှုရာရဟူသောမီး  
 ၎င်း၊ ဒေါသင်္ဂိ-ပြစ်မှားဖျက်ဆီး၊ ဒေါသဟူသောမီး၎င်း၊ မောဟင်္ဂိ-မသိ  
 တွေဝေမှု မောဟဟူသောမီး၎င်း၊ အာဟုနေယျင်္ဂိ-အဝေးမှဆောင်ကာ၊  
 ပူဇော်ရာကို၊ လွန်စွာထိုက်လှ၊ အမိအဘဟူသောမီး၎င်း-ဂဟပတင်္ဂိ-  
 ရိုသေလောက်ငြား၊ အိမ်ရှင်ယောက်ျားဟူသောမီး၎င်း၊ ဒက္ခိဏေယျင်္ဂိ-  
 မြတ်သောအလှူကို ခံယူထိုက်စွာ ရဟန်းသံဃာဟူသောမီး၎င်း၊  
 ကဋ္ဌင်္ဂိ-သစ်သားဖြင့်ပြီး ထင်မီး၎င်းတည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ အင်္ဂါ-မီး  
 တို့သည်၊ ဣမေခေါသတ္တ-ဤခုနစ်ပါးတို့သာလျှင်တည်း။ ဣတိ-ဤ  
 သို့၊ ဘဂဝါ-သည်၊ အဝေါစ-ဟောတော်မူပြီ။



မီး(ရ)ပါးကား - ၁။ ရာဂခေါ် တဏှာခေါ်သော လောဘမီး၊  
၂။ ဒေါသမီး၊ ၃။ မောဟမီး၊ ၄။ အမိအဖ ဟူသောမီး၊ ၅။ အိမ်ရှင်  
ယောက်ျား-လင်ယောက်ျားဟူသောမီး၊ ၆။ အလှူခံပုဂ္ဂိုလ် ရဟန်း  
သံဃာ ဟူသောမီး၊ ၇။ ထင်းမီး။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရာဂ-ဒေါသ၊ မောဟပါ၊ တဖြာ-မိဘများ။
- (ခ) အလှူခံနှင့်လင်၊ ခုနစ်အင်၊ ပူပင်မီးမှတ်သား။
- (ဂ) အင်္ဂုတ္တရ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၊ ထုတ်ပြမိန့်မှာထား။

“သူတော်ကောင်းတို့ပေးလှူခြင်း (၈)မျိုး”

အဋ္ဌိမာနိ ဘိက္ခဝေ သပ္ပုရိသဒါနာနိ၊ ကတမာနိ အဋ္ဌ?  
သုဝီ ဒေတိ၊ ပဏိတံဒေတိ၊ ကာလေနဒေတိ၊ ကပ္ပိယံဒေတိ၊  
ဝိဝေယျဒေတိ၊ အဘိဏ္ဍံဒေတိ၊ ဒဒေဝိတ္တံ ပဿာဒေတိ၊ ဒတွာ အတ္တ  
ပနော တောတိ၊ ဣမာနိ ခေါ ဘိက္ခဝေ အဋ္ဌ သပ္ပုရိသဒါနာနိတိ။

- (က) သုဝီ ပဏိတံကာလေန၊ ကပ္ပိယံ ပါန ဘောဇနံ၊  
အဘိဏ္ဍံ ဒေတိ ဒါနံ၊ သုခေတ္တေသု ဗြဟ္မစာရိသု။
- (ခ) နေဝ ဝိပုဋ္ဌိသာရိဿ၊ စရိတွာ အာပိသံ ဗတုံ၊  
ဝေဝိဒိန္ဒာနိ ဒါနာနိ၊ ဝဏ္ဏယန္တိ ဝိပဿိနော။
- (ဂ) ဝေဝိဒိတွာ ပေဓာဝိ၊ သဒ္ဓေါ မုတ္တေန စေတဿ၊  
အဗျာဓဇ္ဈံ သုခံလောကံ၊ ပဏ္ဍိတော ဥပပဇ္ဇတိ။

(အံ-ပါ-တ-ရ၊ အဋ္ဌက၊ သပ္ပုရိသဒါနသုတ္တံ)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သပ္ပရိသဒါနာနိ-ပညာရှိ သူတော်ကောင်းတို့၊  
 ကျိုးကြောင်းသိလျင်း၊ ပေးလှူခြင်းတို့သည်၊ ဣမာနိအဋ္ဌ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊  
 ဤတရားရှစ်ပါးတို့ပေတည်း၊ ကတမာနိအဋ္ဌ-အဘယ်တရား ရှစ်ပါး  
 တို့နည်းဟူမူကား? သုစိ-ကောင်းမြတ်တင့်တယ်၊ စင်ကြယ်သော  
 ဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူလေ၏။ ပဏီတံ-ထူးထွေ  
 သတ်မှတ်၊ အမွန်အမြတ်ကို၊ ဒေတိ-၏၊ ကာလေန-လှူသင့်လှူအပ်၊  
 လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊ ဒေတိ-၏၊ ကပ္ပိယံ-အပြစ်ကင်းလတ်၊  
 အပ်သောဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-၏၊ ဝိစေယျ-မကောင်းကိုပယ်၊ ရွေးချယ်  
 စိစစ်၍၊ ဒေတိ-၏။ အဘိဏ္ဍ-အမြဲမပြတ်၊ ဒေတိ-၏၊ ဒဒံ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊  
 ပေးလှူနေစဉ်၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတိ-အသိဉာဏ်ထူး၊ သဒ္ဓါမျိုးဝေ၊  
 ကြည်လင်စေ၏၊ ဒတွာ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူပြီး၍၊ (ဝါ) ပေးလှူ  
 ပြီးနောက်၊ အတ္တမနော-ပေးလှူခဲ့ရာ၊ ကုသလကို၊ ရှုဆချင့်ထောက်၊  
 ဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ သပ္ပရိသ  
 ဒါနာနိ-တို့သည်၊ ဣမာနိခေါ် အဋ္ဌ-ဤရှစ်ပါးတို့သာလျှင်တည်း၊ ဣတိ  
 ဤသို့၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-မဟာ ကရုဏာတရား၊  
 ရှေ့ဝယ်ထား၍-ဟောကြားတော်မူပါပေ၏။

(က) သုခေတ္တေသု-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ ပြုဘို့တကယ်၊  
 ကောင်းသောလယ်မြေသဖွယ်ဖြစ်ကုန်သော၊ ဗြဟ္မစာရိသု-မြတ်သော  
 အကျင့်ကိုကျင့်လေ့ ရှိကြကုန်သော ရဟန်း ပုဏ္ဏားတို့၌၊ သုစိ-သန့်  
 ရှင်းစင်ကြယ်သော၊ ဒီနိဉ္စ-အလှူကို၎င်း၊ ပဏီတံ-မွန်မြတ်သော၊ ဒီနိဉ္စ-  
 အလှူကို၎င်း၊ ကာလေန-သင့်တင့်လျောက်ပတ်သောအခါ၌၊ ဒီနိဉ္စ-



အလှူကို၎င်း၊ ကပ္ပိယံ-အပ်သော၊ ပါနဘောဇနံ-အဖျော်ဘောဇဉ်  
ဟုဆိုအပ်သော၊ ဒါနဉ္စ-အလှူကို၎င်း၊ အဘိဏ္ဍံ-အမြဲမပြတ်၊ ဒါနဉ္စ-  
အလှူကို၎င်း၊ ဒေတိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူလေ၏။

(ခ) အဿ-ဒါနကောင်းမှု၊ မပြတ်ပြုမှု၊ ထိုသူအား၊ ဗဟုံ-  
ရေတွက်ခြင်းရာ၊ များပြားလှစွာသော၊ အာမိသံ-ဆွမ်းအစရှိ၊ အာမိသ  
အလှူကို၊ ဝဇိတွာ-သဒ္ဓါရဲရဲ၊ ပေးလှူစွန့်ကြဲပြီး၍၊ ဝိပ္ပဋိသာရီ-တစုံ  
တရာ၊ ကြောင်းပြာပြာကြောင့်၊ နှလုံးမသာယာခြင်း ဖြစ်လေ့ရှိသည်၊  
နေဝဟောတိ-တရံတဆစ်မျှ မဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း၊ ဧဝံ-ဤ  
ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော နည်းအားဖြင့်၊ ဒိန္နာနိ-ပေးလှူအပ်ကုန်သော၊ ဒါနာနိ-  
အလှူကောင်းမှုတို့ကို၊ ဝိပဿိနော-အထူးမြင်သိ၊ ပညာရှိ ပုဂ္ဂိုလ်တို့  
သည်၊ ဝဏ္ဏယန္တိ-နှစ်ထောင်းအားရ၊ ကောင်းပေစွဟု ချီးကျူးကြလေ  
ကုန်၏။

(ဂ) သဒ္ဓေါ-ယုံကြည်သဒ္ဓါ၊ ပြည့်စုံစွာသော မေဓဝီ-ဉာဏ်  
ပညာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ပဏ္ဍိတော-ပညာရှိသောသူသည်၊ မုတ္တေန-  
ကျွတ်ကျွတ်လွတ်လွတ်ဖြစ်သော၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊ ဧဝံ-ဤသို့  
ယဇိတွာ-ပေးလှူပူဇော်ပြီး၍၊ အဗျာမဇ္ဈံ-ကြောင့်ကြခြင်းကင်းရာ  
ဖြစ်သော၊ သုခံ-ချမ်းသာလှစွာသော၊ လောကံ-သူတော်ကောင်းတို့၊  
ပျော်အောင်းခိုမှီ၊ လှူပြည် နတ်ပြည်သို့၊ ဥပပဇ္ဇတိ-ကပ်ရောက်စင်စစ်၊  
ဖြစ်ရလေသတည်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) စင်ကြယ်-မွန်မြတ်၊ သင့်ခါမှတ်၍၊ အပ်စပ်-ရွေးကာ၊  
အမြဲသာလျှင်၊ လှူခါစိတ်ကြည်၊ ဝမ်းမြောက်ပြီ၊ ရှစ်လိ  
မြတ်အီန။
- (ခ) သူတော်ကောင်းများ၊ အထူးအား၊ ဖြည့်ပွားလှူဒါန်းကြ။
- (ဂ) သပ္ပာယ်၊ မြတ်အီန၊ ဗုဒ္ဓ-မိန့်တော်ပြီ။

“ကုဋ် (ညောင်စောင်း) လှူရကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ဝိပဿိနော ဘဂဝတော၊ လောကဇေဋ္ဌဿ တာဒိနော၊  
ကေမဉ္စံ မယာဒိန္နံ၊ ပသန္ဓေနသပါဏိနာ။
- (ခ) တတ္ထိယာနံ အဿယာနံ၊ ဒိဗ္ဗယာနံ သမဇ္ဈင်္ဂံ၊  
တေန မဉ္ဇကအိနေန၊ ပတ္တောပိ အာသဝက္ခယံ။
- (ဂ) ကေနဂုတိတောကပ္ပေ၊ ယံ မဉ္ဇမဒိဒိ တအီ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ မဉ္ဇအိနဿိ ဒံ ဖလံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၂၈၊ ၃-၁၀၂)

(က) လောကဇေဋ္ဌဿ-သတ္တလောက၏ အကြီးအမှူး ဖြစ်  
တော်မူသော၊ တာဒိနော-လောကဓမ်ဓလေ့၊ မုန်တိုင်းတွေလည်း၊  
မရွေ့မတုန်၊ တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည်စုံတော်မူသော၊ ဝိပဿိဿ-ဝိပဿီ  
အမည်ရှိတော်မူသော၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရားအား၊ မယာ-မဉ္ဇ  
အီယက မထေရ်မည်သောသည်၊ ပသန္ဓေန-ကြည်ညိုသဖြင့်၊ (ဝါ)  
ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍၊ သပါဏိနာ-မိမိလက်ဖြင့်၊ ကေမဉ္စံ-ညောင်စောင်း  
(ကုဋ်) တခုကို၊ ဒိန္နံ-သဒ္ဓါ ရှင်လန်း၊ လှူဒါန်းခဲ့လေပြီ။



(ခ) အဟံ-မဉ္ဇဒါယကမထေရ်မည်သောသီသည်၊ တေနမဉ္ဇက  
ဒါနေန-ထိုညောင်စောင်း (ကုဋင်)ကို ပေးလှူရခြင်းကြောင့်၊ ဟတ္ထိ  
ယာနံ-အသွားလျှင်သော ဆင်ယာဉ်ကို၎င်း၊ အဿယာနံ-မြင်းယာဉ်  
ကို၎င်း၊ ဒိဗ္ဗယာနံ-နတ်၌ဖြစ်သော ယာဉ်ကို၎င်း၊ သမဇ္ဈင်္ဂ-ကောင်းစွာ  
မသွေ၊ ရရှိခဲ့လေပြီ။ အာသဝက္ခယံ-အာသဝေါတရားလေးပါးကုန်  
ခြင်းသို့လည်း၊ ပတ္တော-ရောက်ရသည်၊ အမှီ-ဖြစ်၏။

(ဂ) ကေနဝုတိတောကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာ  
ထက်ကာလ၌၊ အဟံ-သီသည်၊ ယံမဉ္ဇံ-လျောင်းစက်ဖွယ်ကောင်း၊  
အကြင်ကုဋင်ညောင်စောင်းကို၊ အဒိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့ပြီ။ တဒါ-  
တတောကာလတော၊ ထိုသို့ညောင်စောင်းကုဋင်ကို ပေးလှူခဲ့သော  
အခါမှ၊ ပဌာယ-စ၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး၊ လားရသည်ကို၊ နာဘိ  
ဇာနာမိ-မည်သို့ကြည်ကြည်၊ မသိဘူးပေ၊ ဣဒံ-ကောင်းသော  
ယာဉ်ရ ပါယ်မကျပဲ၊ မုချစင်စင်၊ ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ မဉ္ဇဒါနဿ-  
ညောင်စောင်းကုဋင်ကို ပေးလှူရခြင်း၏၊ ဗလံ-ကောင်းစွာဖွံ့ဖြိုး၊  
အကျိုးပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) ညောင်စောင်းကုဋင်၊ လှူရလျှင်၊ ရအင်အကျိုးငါးပါး။

(ခ) ဆင်ယာဉ်၊ မြင်းယာဉ်၊ နတ်ဖြစ်ယာဉ်၊ အမှန်ပင်ရတတ်ငြား။

(ဂ) အပါယ်ဘေးကင်းပ၊ အာသဝ၊ ကုန်ရအကျိုးများ။

“အခြင်ရနယ်ကိုလှူရခြင်း အကျိုး (၈)ပါး”

- (က) ဂေါပါနသိယောဒတ္တာန၊ ပူဂဓဗ္ဗေဝသိအဟံ၊  
တေနကဗ္ဗေန သုကတေန၊ အဋ္ဌဟေတု လဘာမဟံ။
- (ခ) ဒိသာသု ပူဇိတော ဟောမိ၊ ဘောဂါစ အမိတာ မမ၊  
ပတိဋ္ဌာဟောမိ သဗ္ဗေသံ၊ တသော မမ နဝိဇ္ဇတိ။
- (ဂ) ဗျာဓယောမေနဝိဇ္ဇန္တိ၊ ဒိဃာယံ ပါလယာမိစ၊  
သုခုမစ္ဆဝိကောဟောမိ၊ အာဝါသေ ပတ္တိတေဝသေ။
- (ဃ) အဋ္ဌဂေါပါနသိဒတ္တာ၊ ပူဂဓဗ္ဗေ ဝသိ အဟံ၊  
ပဋိသတ္တိဒါရဟတ္တန္တ၊ ဇတံမေ အပရဋ္ဌပံ။

(အပါ ပါ-ပ-၃၇၆၊ သေလတ္တေရာပဒါန)

(က) အဟံ-သေလထေရ် အမည်ခေါ်ရာ၊ အဋ္ဌဂေါပါနသိ မထေရ်ဦးသည်။ ဂေါပါနသိယော-အခြင်ရနယ်တို့ကို၊ ဒတ္တာန-သဒ္ဓါ ကြည်ဖြူ ပေးလှူ၍၊ ပူဂဓဗ္ဗ-တရားချစ်ခင်၊ သူတော်စင်အသင်း အဖွဲ့၌၊ ဝသိ-ဆည်းပူးလေ့လာ၊ နေခဲ့ပါပြီ၊ သုကတေန-ကောင်းစွာ ပြုအပ်သော၊ တေနကဗ္ဗေန-ထိုကောင်းမှုကံကြောင့်-အဟံ-ဦးသည်။ အဋ္ဌဟေတု-အကြောင်းရှစ်ပါးတို့ကို၊ လဘာမိ ကောင်းစွာမသွေ၊ ရရှိပေ၏။

(ခ) အဟံ-ဦးသည်။ ဒိသာသု-အရပ်မျက်နှာတို့၌၊ ပူဇိတော- မြတ်နိုးကော်ရော်၊ အပူဇော်ခံရသည်။ ဟောမိ-ဖြစ်၏၊ မမ-ဦး၏၊ ဘောဂါစ-သုံးဆောင်ဖွယ်ရာ၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာတို့သည်လည်း၊ အမိတာ-



မနှိုင်းရှည်နိုင်ကုန်၊ သဗ္ဗေသံ-နိုးဝေးနေလူ၊ ခပ်သိမ်းသောသူတို့၏၊  
ပတိဋ္ဌာ-တည်ရာသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ပေ၏၊ မမ-ဌီအား၊ တသော-  
စိတ်မှာမသန့်၊ ထိတ်လန့်ခြင်းသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-အမှန်တစ်၊ မရှိပါပေ။

(ဂ) မေ-ဌီအား၊ ဗျာဓိယော-အနာရောဂါတို့သည်၊ နဝိဇ္ဇန္တိ-  
မရှိကုန်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဒိဃာယုံစ-ရှည်သောအသက်ကိုလည်း၊  
ပါလယာမိ-စောင့်ရှောက်လျက်ရှိ၏၊ အဟံ-ငါသည်၊ သုခုမစ္ဆဝိကော-  
နူးညံ့သိမ်မွေ့သော အရေအဆင်း ရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏၊  
ပတ္တိတေ-တောင့်တအပ်သော၊ အာဝါသေ-နေရာ၌သာလျှင်၊ ဝသေ-  
ဝံသာမိ-နေရပေ၏။

(ဃ) အဟံ-ငါသည်၊ အဋ္ဌဂေါပါနသီ-အခြင်ရနယ် ရှစ်ခုတို့ကို၊  
ဒတွာ-ပေးလှူပြီး၍၊ ပူဂဓဗ္ဗေ-အသင်းဖွဲ့လျက် ပြုလုပ်အပ်သော  
ကောင်းမှု၌၊ ဝသီ-ဆည်းပူးလေ့လာ နေခဲ့ပါပြီ၊ ဧတံပဋိသမ္ဘိဒါရဟတ္တဉ္စ-  
ဤပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တ ရဟန္တာအဖြစ်သည်လည်း၊ မေ-ငါ၏၊ အပရဋ္ဌမံ-  
အခြားတပါးသော ရှစ်ခုမြောက်အကျိုးပါပေတည်း။

အကျိုးရှစ်ပါးကား - ၁။ သူတပါးတို့ အပူဇော်ကိုခံရခြင်း၊  
၂။ ဝည်းစိမ်ဥစ္စာများခြင်း၊ ၃။ သူခပ်သိမ်းတို့အားထားရာဖြစ်ခြင်း၊  
၄။ ထိတ်လန့်မှုကင်းခြင်း၊ ၅။ အနာရောဂါကင်းခြင်း၊ ၆။ အသက်  
ရှည်ခြင်း၊ ၇။ သိမ်မွေ့သော ကိုယ်ရေအဆင်းရှိခြင်း၊ ၈။ တောင့်တ  
အပ်သော နေရာ၌နေရခြင်း၊ တနည်း-ပဋိသမ္ဘိဒါပတ္တရဟန္တာဖြစ်ရခြင်း။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) အခြင်ရနယ်၊ လှူရာဝယ်၊ မှတ်စွယ်ကျိုးရှစ်ပါး။
- (ခ) အပူဇော်ခံကာ၊ အားထားရာ၊ ဥစ္စာလွန်များပြား။
- (ဂ) ထိတ်လန့်မှုကင်း၊ ရောဂါကင်း၊ ဖြစ်ခြင်းသက်ရှည်လျား။
- (ဃ) တောင့်တနေရာ၊ နေရပါ၊ အဆင်းမှာသိမ်မွေ့ငြား။
- (င) ပဋိသမ္ဘိဒါ၊ ရတနာ၊ ဖြစ်လာအကျိုးများ။

## “ထိုင်(သည်ထိုင်) လှူရကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ပဉ္စထမ္ဘာနိ ဒတ္တာန၊ ပူဂဓမ္မေ ဝသိ အဟံ၊  
တေနကဓမ္မေန သုကတေန၊ ပဉ္စဟေတူ လဘာမဟံ။
  - (ခ) အဝလော ဟောမိ မေတ္တာယ၊ အနုနဂေါ ဘဝါမဟံ၊  
အာဒေယျ ဝစနော ဟောမိ၊ နဓံသေမိ ယထာအဟံ။
  - (ဂ) အဘန္တိ ဟောမိ မေစိတ္တံ၊ အခိလော ဟောမိ ကဿမိ၊  
တေနကဓမ္မေန သုကတေန၊ ဝိမလော ဟောမိ သာသနေ။
- (အပါဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၇၆)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ပဉ္စထမ္ဘာနိ-တိုင်ငါးလုံးတို့ကို၊ ဒတ္တာန-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူပြီး၍၊ ပူဂဓမ္မေ-အသင်းဖွဲ့၍ ပြုလုပ်သော ကုသိုလ်ကောင်းမှု၌၊ ဝသိ-ဆည်းပူးလေ့လာ၊ နေခဲ့ပါပြီ။ သုကတေ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ တေနကဓမ္မေန-ထိုကောင်းမှုကံကြောင့်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပဉ္စဟေတူ-အကြောင်းငါးပါးတို့ကို၊ လဘာမိ-အမှန်မသွေ၊ ရရှိပေ၏။



(ခ) အဟံ-ဇာတိ၊ မေတ္တာယ-မေတ္တာတရားကြောင့်-အစ  
လော-မတုန်လှုပ်သူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်၏၊ အဟံ-ဇာတိ၊ အနန္တဂေါ-  
မယုတ်လျော့သော ကိုယ်အင်္ဂါရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-ကောင်းစွာမသွေ၊  
ဖြစ်ရပေ၏၊ အဟံ-ဇာတိ၊ ယထာ-အကြင်အခြင်းအရာအားဖြင့်၊  
နဓိသေမိ-သူတပါးအား၊ ပျက်ပြားစေရန် မပျက်ဆီးပေ။ တထာ-  
ထိုသို့သော အခြင်းအရာအားဖြင့်၊ အာဒေယျဝစနော-ယုံကြည်ထိုက်  
သော စကားရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်ရပေ၏။

(ဂ) မေ-ဇာတိ၊ စိတ္တံ-စိတ်သည်၊ အဘန္တံ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိ  
သည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏၊ အဟံ-ဇာတိ၊ ကဿဝိ-တစုံတယောက်  
သောသူ၏၊ အဝိလော-ငြောင့်တံသင်းမှ ကင်းသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်  
၏၊ သုကတေန-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ တေနကမ္ပေန-ထိုကောင်းမှု  
ကံကြောင့်၊ သာသနေ-မြတ်စွာဘုရား သာသနာတော်၌၊ ဝိမလော-  
ဆိုးညစ်ယုတ်မာ၊ ကိလေသာ အညစ်အကြေး ကင်းသူသည်၊ ဟောမိ-  
မှန်စွာမသွေ၊ ဖြစ်ရပေတော့သတည်း။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ တုန်လှုပ်မှုကင်းခြင်း၊ ၂။ ခြေလက်  
ကိုယ်အင်္ဂါ ပြည့်စုံသူဖြစ်ခြင်း၊ ၃။ ယုံကြည်ထိုက်သော စကားရှိသူ  
ဖြစ်ခြင်း၊ ၄။ သူတပါးတို့ အန္တရာယ် မပြုနိုင်ခြင်း၊ ၅။ ကိလေသာ  
ကင်းကွာ ရဟန္တာ ဖြစ်ရခြင်း၊ (ငါ) မဂ်ဉာဏ်ဖိုလ်ဉာဏ်ကိုရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) သည်တိုင်လှူငြား၊ ကျိုးငါးပါး၊ ထင်ရှားသိစေရာ။

(ခ) တုန်လှုပ်ကင်းပ၊ ယုံထိုက်လှ၊ ပြည့်ဝကိုယ်အင်္ဂါ။

(ဂ) အန္တရာယ်ကင်းပြန်၊ မဂ်ဖိုလ်ဉာဏ်၊ အမှန်ရသည်သာ။

## “ပလ္လင်လှူရခြင်း အကျိုး (၅)ပါး”

- (က) ကတ္တာ သုကတ ပလ္လင်္ကံ၊ သာလာယံ ပညပေသဟံ၊  
တေန ကမ္ပေန သုကတေန၊ ပဉ္စဟေတုလဘာမဟံ။
- (ခ) ဥစ္စေကုလေ ပဇာယိတွာ၊ မဟာဘောဂေါ ဘဝါမဟံ၊  
သဗ္ဗသမ္ပတ္တိကော ဟောမိ၊ မစ္ဆေရံ မေ နဝိဇ္ဇတိ။
- (ဂ) ဂမနေ ပတ္တိတေမယံ၊ ပလ္လင်္ကော ဥပတိဋ္ဌတိ၊  
သတပလ္လင်္ကံသေဋ္ဌေန၊ ဂစ္ဆာမိ မမ ပတ္တိတံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၇၇)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဝါ-သေလတ္တေရ၊ အမည်ရသော ငါသည်-သုကတပလ္လင်္ကံ-ကောင်းစွာပြုအပ်သောပလ္လင်ကို၊ ကတ္တာ-ပြုလုပ်၍။ သာလာယံ-ဆွမ်းစားကျောင်း၌၊ ဝါ-ဇရပ်၌၊ ပညပေသိ-ခင်းထားပြီး၊ အဟံ-ငါသည်၊ သုကတေန-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ တေနကမ္ပေန-ထိုကောင်းမှုကံကြောင့်၊ ပဉ္စဟေတု-အကြောင်းငါးပါးတို့ကို၊ လဘာမိ-အမှန်မှချ ရရှိပေ၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဥစ္စေကုလေ-မြင့်မြတ်သော အမျိုး၌၊ ပဇာယိတွာ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၍၊ မဟာဘောဂေါ-စည်းစိမ်ဥစ္စာများစွာရှိသူသည်၊ ဘဝါမိ-ဖြစ်ရပေ၏။ သဗ္ဗသမ္ပတ္တိကော-အလုံးစုံ ပြည့်စုံခြင်းရှိသူသည်၊ ဟောမိ-ဖြစ်၏၊ မေ-ငါအား၊ မစ္ဆေရံ-မပေးရက်လို့၊ ဝန်တိုခြင်းမူသည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-မရှိပေ။



(ဂ) မယုံ-ငါသည်၊ ဂမနေ-သွားခြင်းကို၊ ပတ္တိတေ-တောင့်တအပ်သည်ရှိသော်၊ (ငါ) ဂမနေပတ္တိတေ-သွားရန်စိတ်ကူးလျှင်၊ ပလ္လင်္ကော-ပလ္လင်သည်၊ ဥပတိဋ္ဌတိ-တူရုရှေးရှုတည်လာလေ၏။ သဟပလ္လင်္ကသေဋ္ဌန-သွားရာပါလတ်၊ ပလ္လင်မြတ်နှင့်တကွ၊ မမ-ငါ၏၊ ပတ္တိတံ-အလိုရှိအပ်၊ တောင့်တရာအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-သွားရပေတော့သတည်း။

အကျိုးငါးပါးကား - ၁။ မြင့်မြတ်သောအမျိုး၌ ဖြစ်ရခြင်း၊ ၂။ စည်းစိမ်ဥစ္စာများစွာရှိခြင်း၊ ၃။ အလုံးစုံ ပြည့်စုံစွာ ရနိုင်ခြင်း (ငါ) လိုရာကို အကုန်ရနိုင်ခြင်း၊ ၄။ ဝန်တိုမှုကင်းခြင်း၊ ၅။ မိမိသွားလိုရာသို့ ပလ္လင်ပျံဖြင့် သွားရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပလ္လင်္လှူငြာ၊ ချိုးငါးပါး၊ ထင်ရှားသိစေရာ။
- (ခ) စည်းစိမ်များလတ်၊ အမျိုးမြတ်၊ လိုအပ်ရသည်သာ။
- (ဂ) ပလ္လင်ပျံစီး၊ ဝန်တိုနည်း၊ ကျမ်းကြီးပါဒါန်လာ။

“အစောင့်အရှောက်လှူရကျိုးနှင့် ပွတ်တိုင်လှူရကျိုး”

- (က) သိဒ္ဓတ္ထဿ ဘဂဝတော၊ ဝေဒိ ကာရာပိတာ မယာ၊  
အာရက္ခောစ မယာဒိန္ဒော၊ သုဂတဿ မတေသိနော။
- (ခ) တေန ကပ္ပဝိသေသေန၊ နပဿိ ဘယ ဘေရဝံ၊  
ကုတိဉ္စိ ဥပပန္နဿ၊ တာသော မယံ န ဝိဇ္ဇတိ။
- (ဂ) စတုန္ဒ ဝုတိတော ကပ္ပေ၊ ယံဝေဒိ ကာရယိ ပုရေ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဝေဒိ ကာယ ဣဒံဇလံ။

(အပဒါနပါဠိ ပ-၂၄၀၊ အာရက္ခဒါယကတ္ထေရ)

(က) သိဒ္ဓတ္ထဿ-သိဒ္ဓတ္ထ အမည်ရှိသော၊ ဘဂဝတော-မြတ်  
 စွာဘုရား၏၊ ဝိဟာရေ-သီတင်းသုံးနေထိုင်ရာ-ကျောင်းတော်၌၊ မယာ-  
 အာရက္ခဒါယက အမည်ရှိသော ငါသည်၊ ဝေဒိ-ပွတ်တိုင်ကို၊ ကာရာ  
 ပိတာ-ပြုလုပ်စေအပ်ခဲ့၏၊ မဟေသိနော-မြတ်သောသီလက္ခန္ဓစသော  
 ဂုဏ်ကျေးဇူးကို ရှာမှီးတော်မူပြီးသော၊ သုဂတဿမြတ်စွာဘုရားအား၊  
 မယာ-ငါသည်၊ အာရက္ခောစ-အစောင့်အရှောက်ကိုလည်း၊ ဒိန္နော-  
 ပေးလှူခဲ့၏။

(ခ) တေန ကမ္မဝိသေသေန-ထိုသို့ပြုဘူး ကံအထူးကြောင့်၊  
 အဟံ-ငါသည်၊ ဘယဘေရဝံ-ကြောက်မက်ဖွယ်ဘေးကို၊ နပဿိ-  
 မတွေ့မြင်ခဲ့ရဘူးပေ၊ ကုဟိဋ္ဌိ-တစုံတခုသောဘဝ၌၊ ဥပပန္နဿ-  
 ဖြစ်သော၊ မယံ-ငါ့အား၊ တာသော-စိတ်မှာမသန့်၊ ထိတ်လန့်ခြင်း  
 သည်၊ နဝိဇ္ဇတိ-မရှိပေ။

(ဂ) ပုရေ-လွန်စွာကွာဝေး၊ ရှေးဖြစ်သော၊ စတုန္နဝုတိတော  
 ကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ကိုးဆယ့်လေးကမ္ဘာထက်၌၊ ဘဂဝတော-  
 မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဝိဟာရေ-ကျောင်းတော်၌၊ ယံဝေဒိ-အကြင်ပွတ်  
 တိုင်ကို၊ ကာရယိ-ပြုလုပ်ခဲ့ပြီ၊ (ငါ) ပေးလှူခဲ့ပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-  
 ထိုအခါမှစ၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး လားရောက်ရခြင်းကို၊ နာဘိဇာ  
 နာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဝေဒိကာယ-ပွတ်  
 တိုင်ကို လှူရခြင်း၏၎င်း၊ အာရက္ခ ဒါနဿစ-အစောင့်အရှောက်ကို  
 ပေးလှူရခြင်း၏၎င်း၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား-အကျိုးတရားပါပေတည်း။



ဆောင်ပုဒ်

- (က) စောင့်ရှောက်မှုလှူ၊ ပွတ်တိုင်လှူ၊ မှတ်ယူအကျိုးရင်း၊
- (ခ) ကြောက်စွယ်ဘေးဘယ၊ မတွေ့ရ၊ ကင်းပထိတ်လန့်ခြင်း၊
- (ဂ) အပါယ်လေးဝ၊ မလားရ၊ မှတ်ကြသိစေမင်း။

“အိပ်မက်ထဲ၌ ဘုရားဗူးမြင်ရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဥဒေန္တံ သတရံသိဝံ၊ ပိတရံသိဝံ ဘာဏုမံ၊  
ဝနန္တရဂတံ သန္တံ၊ လောကဇေဋ္ဌံ နရာသဘံ။
- (ခ) အဒ္ဓသံ သုပိနန္တေန၊ သိဒ္ဓတ္ထံ လောကနာယကံ၊  
တတ္ထဝိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ သုဂတိံ ဥပပဇ္ဇတံ။
- (ဂ) စတုန္ဒရုတိတော ကပ္ပေ၊ ယံ သညမလဘိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ၊ ဗုဒ္ဓသညာယိဒံ ဝလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၂၈၆၊ ဗုဒ္ဓသညကတ္ထေရာပဒါန)

(က) သတရံသိ-များစွာသော အရောင်ရှိသော၊ ပိတရံသိ-  
ငါဝင်းသောအရောင်ရှိသော၊ ဥဒေန္တံ-ဥဒိတောင်ထက်၊ တက်သစ်စ  
ဖြစ်သော၊ ဘာဏုမံက္ကဝ-အသရေမြူလွင်၊ နေလုလင်ကဲ့သို့၊ သန္တံ-  
ငြိမ်သက်စွာ၊ ဝနန္တရဂတံ-တောအတွင်းသို့ ကြွသွားတော်မူသော၊  
လောကဇေဋ္ဌံ-လောက၏ အကြီးအမှူး ဖြစ်တော်မူသော၊ နရာသဘံ-  
လူတို့ထက်မြတ်တော်မူသော။

(ခ) သိဒ္ဓတ္ထံ လောကနာယကံ-သိဒ္ဓတ္ထမည်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရား  
ကို၊ အဟံ-ငါသည်၊ သုပိနန္တေန-အိပ်မက်ဖြင့်၊ အဒ္ဓသံ-အာရုံကြည်နူး၊

ဖူးမြင်ရပါပြီ။ တတ္ထ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-  
ကြည်ညိုစေ၍၊ သုဂတိ-ကောင်းသောလားရာ သုဂတိ ဘုံဘဝသို့၊  
ဥပပဋ္ဌိ-ရောက်ရပေပြီ။

(ဂ) စတုန္နဝုတိ တောကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ ကိုးဆယ့်လေး  
ကမ္ဘာထက်၌၊ ယံသညံအကြင်ဘုရားတည်းဟူသောအမှတ်သညာကို၊  
အလဘိ-ရပေပြီ။ တဒါ-တတောကာလတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ  
အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူး၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရ  
ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓသညာယ-မြတ်စွာဘုရားကို အမှတ်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-  
ကောင်းစွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အိပ်မက်၌ပင်၊ ဘုရားရှင်၊ ဖူးမြင်အကျိုးများ။  
(ခ) ဘဝကောင်းရ၊ ပါယ်မကျ၊ တွေးဆ သိဉာဏ်ပွား။

### “ရေလှူရခြင်းအကျိုးများ”

- (က) ဒုဝေ ဘဝေ သံသရာမိ၊ ဒေဝတ္ထေ အထ မာနုဿ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဒကဒါနသဒိဒံ ဖလံ။  
(ခ) ပဗ္ဗတဂ္ဂေ ဒုမဂ္ဂေဝါ၊ အန္တလိက္ခေစဘူမိယံ၊  
ယဒါ ဥဒက မိစ္ဆာမိ၊ ဝိပ္ပံ ပဋိလဘာမတံ။  
(ဂ) အဝုဋ္ဌိကာ ဒိသာနတ္တိ၊ သန္တတ္တာ ကုထိတာပိစ၊  
မမ သင်္ကပ္ပ မညာယ၊ မတာပေဇော ပဝဿတိ။



- (ဃ) ကအိဓိ နိယမာနာယ၊ ဉာတိသံဃေန မေ တအိ၊  
ယအိ ဣစ္ဆာမတံဝဿံ၊ မတာမေဃော အဇာယတေ။
- (င) ဥဏှံတိ ပရိဋ္ဌာတောတိ၊ သရိရေ မေ နဝိဇ္ဇတိ၊  
ကာယေဝမေ ရဇော နတ္ထိ၊ ဒကအိနဿိဒံ ဝလံ။
- (စ) ဝိသုဒ္ဓ မနသာ အဇ္ဇ၊ အပေတ မနပါပိကာ၊  
သဗ္ဗာသဝ ပရိက္ခိဏာ၊ နတ္ထိ အိနိ ပုနဗ္ဗ ဝေ။
- (ဆ) နေဂုတိတော ကပ္ပေ၊ ယံဒကံ အဒဒိ တအိ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဒကပါနဿိဒံ ဝလံ။

(အပအိနပါဠိ၊ ၃-၁၉၇)

(က) အဟံ-ဇာသည၊ ဒေဝတ္ထေ-နတ်၏အဖြစ်၌၎င်း၊ အထ-ထိုမှ  
တပါး၊ မာနသေ-လူ၏အဖြစ်၌၎င်း၊ ဒုဝေဘဝေ-နှစ်မျိုးသောဘဝ၌၊  
သံသရာမိ-ကျင်လည်ရ၏၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့လားရာ ဒုဂ္ဂတိ  
ဘဝကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ရောက်ရသည်ကို မသိဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့  
ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဒကအိနဿ-ရေလျှူခြင်း၏၊ ဝလံ-လွန်စွာတိုးပွား  
အကျိုးတရားပေတည်း။

(ခ) ပဗ္ဗတဂ္ဂေတိ-တောင်ထိပ်၌၎င်း၊ ဒုမဂ္ဂေတိ-သစ်ပင်ဖျား၌၎င်း၊  
အန္တလိက္ခေ-ကောင်းကင်၌၎င်း၊ ဘူမိယံ မြေ၌၎င်း၊ ယအိ-အကြင်  
အချို့၊ အဟံ-ဇာသည၊ ဥဒကံ-ရေကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ တအိ-ထို  
ရေကို အလိုရှိသောအချို့-ခိပ္ပံမကြာမတင်၊ လျင်မြန်စွာ၊ ဥဒကံ-  
ရေကို၊ ပဋိလဘာမိ-ရရှိပေ၏။

(ဂ) မေ-ဇီအား။ အဝုဋ္ဌိကာဒိသာ-မိုးမရွာသွန်းသော၊ အရပ်သည်၊ နတ္ထိ-ဘယ်ခါမသွေ၊ မရှိချေ၊ သန္တတ္တာစ-မနေသာအောင်၊ လွန်စွာ ပူပြင်းလှသော၊ ကုထိတာ-ခံခက်အိုက်ပူ၊ ကျိုက်ကျိုက် ဆူသော၊ ဒိသာဝီစ-အရပ်သည်လည်း၊ နတ္ထိ-ဘယ်ခါမသွေ၊ မရှိချေ၊ မဟာမေဃော-ကြီးစွာသောမိုးသည်၊ (ငါ) မိုးကြီးသည်၊ မေ-ဇီ၏၊ သင်္ကပ္ပံ-အကြံကို၊ အညာယ-အမှန်အရှိသိ၍၊ ပဝဿတိ-ကောင်းစွာ ရွှန်းဝေ၊ ရွာသွန်းပေ၏။

(ဃ) ကဒိဝိ-တခါတရံ၌၊ ဉာတိသံဃေန-ဆွေမျိုးအပေါင်းသည်၊ မေ-ဇီကို၊ နိယမာနာယ-သူတို့နေရာသို့ ခေါ်ဆောင်အပ်သည်ရှိသော်၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဝဿံ-မိုးကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ မဟာမေဃော-မိုးကြီးရွာသွန်းခြင်းသည်၊ အဇာယတေ-မှန်စွာမသွေ၊ ပြစ်ပေါ်လေ၏။

(င) မေ-ဇီ၏၊ သရီရေ-ကိုယ်၌၊ ဥဏှံဝါ-ပူခြင်းသည်၎င်း၊ ပရိဋ္ဌာဟောဝါ-နေထိုင်ခက်လက်၊ အိုက်စပ်ခြင်းသည်၎င်း၊ နဝိဇ္ဇတိ-မရှိပေ၊ မေ-ဇီ၏၊ ကာယေ-ကိုယ်ခန္ဓာ၌၊ ရဇောစ-ဖြူမှန်သည်လည်း၊ နတ္ထိ-မရှိပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဒကဒါနဿ-ရေလျှာရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(စ) အဟံ-ငါသည်၊ အဇ္ဇ-ယနေယခု၊ ဝိသုဒ္ဓမနသာ-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိ၏၊ အပေတ မနပါပိကာ-ယုတ်မာဆိုးညစ်သောစိတ်မှ ကင်းရှင်းပေ၏။ သဗ္ဗာသဝပရိက္ခိဏာ-အလုံးစုံသော အာသဝတရားတို့ ကုန်ခမ်းကုန်ပြီ။ ဒါနိ-ယခုအခါ၌၊ ပုနဗ္ဘဝေါ-ဘဝသစ်၌ တဖန်ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-ဘယ်ခါကြုံဘိ-မရှိတော့ချေ။



(ဆ) ဧကနဂုတိတောကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ ကိုးဆယ့် တကမ္ဘာထက်၌၊ ယံဒကံ-အကြင်ရေကို၊ အဒဒိ-ပေးလှူခဲ့ပြီ၊ တဒါ-တတောကာလတော ပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှု ပြုသူတို့လားရာ ဒုဂ္ဂတိဘဝကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ရောက်ခဲ့ရသည်ကို မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဒကဒါနဿ-ရေကိုလှူရ ခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### “ရေလှူကျိုးများ”

လူ့ဘဝ နတ်ဘဝ၌သာ ဖြစ်ရခြင်း၊ အပါယ်ဒုဂ္ဂတိသို့ မကျ မရောက်ရခြင်း၊ မည်သည့်အရပ်၌နေသည်ဖြစ်စေ ရေကိုလွယ်ကူစွာ ရရှိနိုင်ခြင်း၊ မိမိနေရာ အရပ်၌ မိုးခေါင်သည်ဟုမရှိခြင်း၊ ပူလောင် အိုက်စပ်သောအရပ် မရှိခြင်း၊ မိုးရွာသွန်းစေလိုသော် မိုးရွာသွန်းခြင်း၊ ခန္ဓာကိုယ်၌ပူမှု မရှိခြင်း၊ အိုက်စပ်မှု မရှိခြင်း၊ ပြုအညစ်အကြေးကင်းစင် ခြင်း၊ စင်ကြယ်သောစိတ်ရှိခြင်း၊ ယုတ်မာသော စိတ်ကင်းခြင်း အာသဝ ကင်း ရဟန္တာ ဖြစ်ရခြင်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လူနတ်ဖြစ်ရ၊ ပါယ်မကျ၊ လွယ်လှရေရခြင်း။
- (ခ) မိုးခေါင်-ပူလှ၊ ကိုယ့်ဒေသ၊ မှတ်ကြမရှိကင်း။
- (ဂ) မိုးရွာစေခြင်း၊ ပူအိုက်ကင်း၊ သန့်ရှင်းကိုယ်ရောင်ဝင်း။
- (ဃ) အာသဝေါကင်းကွာ၊ စိတ်စင်စွာ၊ ဖြစ်လာမှန်မယွင်း။
- (င) သောက်သုံးရေများ၊ ပေးလှူငြား၊ များပြားအကျိုးရင်း။
- (စ) အပါဒါန်ကျမ်း၊ ရေလှူခန်း၊ ထူးဆန်းထုတ်ဆောင်နှင်း။

အထူးမှတ်ရန် ရေလှူရခြင်း အကျိုး(၁၀)ပါးကား -

### ဂါထာ

ဝိသုဒ္ဓိ ကိတ္တိယသဉ္စ၊ သိဃံဝိဂတပိပါသံ၊  
အာယုဝဏ္ဏံ သုခံ ဗလံ၊ ပဋိဘာဏံ ဒကံ ဗလံ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) စင်ကြယ်၊ ကျော်စော၊ ခြွေရံပေါ၊ လျင်ဆော့ပွတ်သိပ်ကွာ။
- (ခ) သက်ရှည်ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာစွ၊ ဗလ-ဉာဏ်ပညာ။
- (ဂ) ရေလှူအိန်းက၊ ကျိုးဆယ်ဝ၊ ရကြအမြဲသာ။

စကားချပ် ။ ။ ၎င်းရေလှူရကျိုး (၁၀)ပါးကား - ထင်ရှားရာ အကျိုး(၁၀)ပါးကိုသာ ထုတ်ပြထားခြင်းပင်၊ ကျမ်းဂန်၌ (၁၀)ပါးမျှသာ သင်္ချာဖြင့် မပြပေ။ ရေလှူကျိုးဝတ္ထု အပါအဝင်၌ များစွာလာသည်။ ဤ၌မှတ်နိုင်ရုံမျှ ဝတ္ထုတစ်ခုသာ ပြထား၏။

“သေတုအနုအာနိသံသ = တံတားလှူရကျိုး”

- (က) ဒရိတော ပဗ္ဗတတောဝါ၊ ရုက္ခတော ပတိတောပိယံ၊  
စုတောပိ လစ္ဆတိဌာနံ၊ သေတုအနုသိသံ ဗလံ။
- (ခ) ဝိရုဋ္ဌ ပူလ သန္တာနံ၊ နိဂြောဓပိဝ ဟလုတော၊  
အမိတ္တာ နပ္ပသတန္တိ၊ သေတုအနုသိသံ ဗလံ။
- (ဂ) နာဿစောရာ ပသတန္တိ၊ နာတိ မညန္တိ ခတ္တိယာ၊  
သဗ္ဗေတရိဿတာ ပိတ္တေ၊ သေတုအနုသိသံ ဗလံ။



- (ဃ) အဗ္ဘောကာသဂတံ သန္တံ၊ ကပ္ပိနာ တပတာပိတံ၊  
ပုညကမ္ပေန သံယုတ္တံ၊ နဘဝိဿတိ ဝေဒနာ။
- (င) ဒေဝလောကေ မနုဿေဝ၊ တတ္ထိယာနံ သုနိဗ္ဗိတံ၊  
တဿ သင်္ကပ္ပ မညာယ၊ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ တာဝဒေ။
- (စ) သတဿဿာ ဝါတဇဝါ၊ သိန္ဓဝါ သိဃဝါတနာ၊  
သာယံပါတံ ဥပေဿန္တိ၊ သေတုဒါနသိဒ္ဓံ ဖလံ။
- (ဆ) အာဂန္တာန မနုဿတ္တံ၊ သုခိတောယံ ဘဝိဿတိ၊  
ဝေတာသံ မနုဿေဝ၊ တတ္ထိယာနံ ဘဝိဿတိ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၄၀၄၊ ဓေတကဏ္ဍေရာပဒါန)

(က) ယောပုဂ္ဂလော-အမှတ်မထင်၊ အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊  
ပသန္ဓော-ကြည်ညိုသည်ဖြစ်၍၊ သေဟိပါဏိဘိ-မိမိ၏လက်တို့ဖြင့်၊  
သေတုံ-ချောင်းမြောင်းဖွက်များ၊ ဖြတ်ကျော်သွားဖို့ရာ ဖြစ်သော  
တံတားကို၊ အကာရေသိ-အများသူငါ၊ ချမ်းသာစွာဖြင့်၊ သွားလာ  
နိုင်ရေး၊ မျှော်တွေး ကြိုးကုတ်၊ ဆောက်လုပ်စေခဲ့၏။ (ရှေ့ဂါထာမှ  
အနိယမပါကျ ယူထည့်သည်)၊ အယံ-တံတားကို ဆောက်လုပ်လျှူဒါန်း  
သော ဤသူသည်၊ ဒရိတောဝါ-ချောက်မှိုင်း၊ ပဗ္ဗတတောဝါ-တောင်  
မှိုင်း၊ ရုက္ခတောဝါ-သစ်ပင်မှိုင်း၊ ပတိတောပိ-ကျသော်၎င်း၊ (ငါ)  
ကျသည်ဖြစ်စေ၊ ဥဒ-ထိုသို့မဟုတ်၊ ဂုတေပိ-ခန္ဓာပြတ်ကျွေ၊ စုတေ  
သော်၎င်း၊ (ငါ) စုတေသည် လည်းဖြစ်စေ၊ ဌာနံ-ဆောက်တည်ရာကို၊  
(ငါ) တည်ရာဌာန၊ သုဂတိ ဘဝကို၊ လစ္ဆတိ-မသွေမှန်ဘိ၊ ရရှိပေလတ္တံ့၊  
ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သေတုဒါနဿ-တံတားကိုလျှူရခြင်း၏၊  
ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ခ) ဝိရုဇ္ဈမူလသန္တာနံ-စည်ပင်ပြန့်ပွားသော အမြစ်အစဉ်ရှိသော၊ နိဂြောဓံ-စိမ်းစိုမှိုင်းလွင်း၊ ပညောင်ပင်ကို၊ စတုဒိသာဟိ-အရပ်လေးမျက်နှာတို့မှ၊ အာဂတော-အဟုန်ပြင်းစွာ၊ တိုက်ခတ်လာသော၊ မာလုတော-လေသည်၊ နပ္ပသဟတိ ဣဝ-အကိုင်းအခက်၊ စည်ပင်ပျက်အောင်၊ မနိပ်စက် မပျက်ဆီးနိုင်သကဲ့သို့၊ ဣမံ-တံတားအလှူရှင်ဖြစ်သော ဤသူကို၊ အမိတ္တာ-မလိုမုန်းပွား၊ စိတ်ထားမပြု၊ ရန်သူတို့သည်၊ နပ္ပသဟန္တိ-မနိပ်စက်နိုင်ကြလေကုန်။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သေတုဒါနဿ-တံတားလှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဂ) အဿ-ထိုတံတားလှူသောသူအား၊ စောရာ-ဦးသူ၏ပြတို့သည်၊ နပသဟန္တိ-မနိပ်စက်နိုင်ကုန်၊ ခတ္တိယာ-လယ်ယာပိုင်သူ၊ စိုးရဆောင်နှင်း၊ မင်းတို့သည်။ နာတိမညန္တိ-မထိမဲ့မြင် မမှတ်ထင်မအောက်မေ့ကြလေကုန်။ သဗ္ဗေ အမိတ္တေ-ယုတ်မာပြောထူ၊ ရန်သူခပ်သိမ်းတို့ကို၊ တရိဿတိ-ရွံ့မကြောက်ရအောင်၊ လွန်မြောက်ပေလတ္တံ့၊ ဣဒံ-သည်၊ သေရဒါနဿ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ဃ) အဗ္ဘောကာသဂတံ-လွင်တီးခေါင်အရပ်၌ တည်နေရသော၊ သန္တံ-ထင်ရှားရှိသော၊ ပုညကမ္ပေန-ကောင်းမှုကံနှင့်၊ သံယုတ္တံ-မပြတ်အစဉ်၊ ယှဉ်သော၊ တံ-ထိုတံတားလှူသောသူကို၊ ကဋ္ဌိနာတပတာပိတံ-ကြမ်းတမ်းသော နေပူသည် နှိပ်စက်အပ်သည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ဝေဒနာ-ကျင်နာခံခက်၊ နှစ်သက်ဖွယ်ကင်းကွာ၊ ဆိုးရွားသော ဝေဒနာသည်၊ နဘဝိဿတိ-တရံတဆစ်မျှ မဖြစ်ရလတ္တံ့။



(င) ဒေဝလောကေဝါ-နတ်ပြည်၌၎င်း၊ မနုဿန္တိ-လူ့ပြည်၌၎င်း၊ တဿ-တံတားကောင်းမှု၊ ပြုခဲ့သော ထိုသူ၏၊ သင်္ကပ္ပံ-စိတ်အကြံကို၊ အညာယ-သိ၍၊ သုနိဗ္ဗိတံကောင်းစွာ ဖန်ဆင်းအပ်သော၊ ဟတ္ထိယာနံ-ဆင်ယာဉ်သည်၊ တာဝဒေ-ဆော့လျှင်မကြာရ၊ ထိုခဏ၌၊ နိဗ္ဗတ္တိဿတိ-ကောင်းစွာပြုဖန်၊ ကောင်းမှုကံအလျော်၊ ဖြစ်ပေါ်ပေလတ္တံ့။

(စ) ဝါတဇဝါ-လေကဲ့သို့ လျင်မြန်ကုန်သော၊ သိဃဝါဟနာ-မတင်မကြာ၊ လျင်မြန်စွာ ဆောင်နိုင်ကုန်သော၊ သိန္ဓဝါသဟဿဿာ-သိန္ဓုမြင်းတထောင်တို့သည်၊ သာယံပါတံ-ညဉ့်နံနက်၊ (ဝါ) ညဉ့်ရော နေ့ပါ အခါမလပ်၊ ဥပေဿန္တိ-လိုအပ်ရာရာ၊ သွားလာဘို့အရေး၊ ဆောင်ပေးမပြတ်၊ ချဉ်းကပ်ကြကုန်လတ္တံ့၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သေတုအနဿ-တံတားလျှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဆ) အယံ-တံတားအလျှူ၊ ပေးလျှူခဲ့သော ဤသူသည်၊ မနုဿတ္တံ-လူ့အဖြစ်တည်၊ လူ့ပြည်သို့၊ အာဂန္တု-ဝင်စစ်မကွာ၊ ဖြစ်လာ၍၊ သုခိတော-ပင်ပန်းမှုကင်းကွာ၊ ချမ်းသာသောသူသည်၊ ဘဝိဿတိ-မှန်စွာမသွေ၊ ဖြစ်ပေလတ္တံ့၊ မနုဇဿဝ-လူဖြစ်လျက်သာလျှင်၊ ဝေဟာသံဂတံ-ကောင်းကင်၌သွားနိုင်သော၊ ဟတ္ထိယာနံ၊ ဆင်ယာဉ်သည်၊ ဘဝိဿတိ-လိုတိုင်းသုံးရန်၊ ကံအားအလျော်၊ ဖြစ်ပေါ်ပေလတ္တံ့၊ တကား။

အကျိုးများ - ချောက်ကမ်းပါး၊ တောင်ထိပ်၊ သစ်ပင်ဖျားမှ ကျသော်လည်း ဆောက်တည်ရာကို ရနိုင်ခြင်း။ စုတေသောအခါ- သုဂတိ ဘဝသို့ လားရခြင်း။ ရန်သူတို့ မနှိပ်စက်နိုင်ခြင်း၊ ငါးမြဲခိုးသူ တို့ မနှိပ်စက်နိုင်ခြင်း၊ အစိုးရမင်းတို့ မလေးမစား မပြုနိုင်ခြင်း။ (ငါ) အရေးထား၍ လေးစားရခြင်း။ ဘေးရန်ခပ်သိမ်းမှ လွန်မြောက်ခြင်း။ လေပူနေပူတို့ မနှိပ်စက်နိုင်ခြင်း။ ဆင်ယာဉ်ကိုရခြင်း။ မြင်းယာဉ်ကို ရခြင်း။ ဖြစ်ရာဘဝချမ်းသာသူ ဖြစ်ရခြင်းတို့တည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဆောက်တည်ရာရ၊ ကောင်းဘဝလား၊ ရန်သူများ၊ နှိပ်ထား မရှိခြင်း။
- (ခ) ခိုးသူရန်ကင်း၊ မင်းလည်းလေးစား၊ ဘေးရန်ပါး၊ ဖြစ်ပွားဆင်ယာဉ်မြင်း။
- (ဂ) နေပူဒဏ်မျှ၊ မခံရရာ၊ လူချမ်းသာ၊ ဖြစ်လာအကျိုးရင်း။
- (ဃ) တံတားလှူရ၊ ကျိုးဝလ၊ ကျမ်းပြသိစေခြင်း။

“သံဃ အရာပ် လှူရကျိုး”

သံဃအရာပ် (ကျောင်းဝင်း-ကျောင်းခြံပြေ)လှူရကျိုး

- (က) တတ္ထိအဿာ ရထာပတ္ထိ၊ သေနာစ စတုရင်္ဂီနိ၊  
ပရိဝါရေသန္တိ မံ နိစ္စံ၊ သံဃာရာမသိဒ္ဓိံ ဝလံ။
- (ခ) သဌိတူရသဟဿာနိ၊ ဘေရိယော သမလင်္ကတာ၊  
ပရိဝါရေသန္တိ မံ နိစ္စံ၊ သံဃာရာမသိဒ္ဓိံ ဝလံ။



- (ဂ) ဆဋ္ဌ သီတိ သတဿာနိ၊ နာရိယော သမလင်္ကာတာ၊  
ဝိစိတ္တ ဝတ္ထာဘရဏာ၊ အာပုတ္တပဏိ ကုဏ္ဍလာ။
- (ဃ) အဋ္ဌာရပမှာ တသုလာ၊ သုသညာ တနုမဇ္ဈိမာ၊  
ပရိဝါရေဿန္တိ မ နိစ္စံ၊ သံဃာရာမဿိဒံ ဖလံ။
- (င) ဒေဝရာဇေန ပတ္တဗ္ဗံ၊ သဗ္ဗံ ပဋိလဘိဿတိ၊  
အနုနဘောဂါတုတွာန၊ ဒေဝရဇံ ကရိဿတိ။
- (စ) သတဿက္ခတ္တံ၊ ဝတ္ထဝတ္တိ၊ ရာဇာရဋ္ဌေ ဘဝိဿတိ၊  
ပထဗျာ ရဇံ ဝိပုလံ၊ ဂဏနာတော အသင်္ခယံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၄၃)

(က) ဟတ္ထိဝ-ဆင်တပ်တို့၎င်း၊ အဿာဝ-မြင်းတပ်တို့၎င်း၊  
ရထားဝ-ရထားတပ်တို့၎င်း၊ ပတ္တိဝ-ခြေလျင်တပ်တို့၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊  
ဝတု ရှက်နီ-ဝစ်အင်္ဂါ၊ လေးပါးရှိကုန်သော၊ သေနာ-ဝစ်သည်တို့သည်၊  
ဣမံ -သံဃအရံလှူသော ဤသူကို၊ နိစ္စံ-အမြဲမပြတ်၊ ပရိဝါရေဿန္တိ-  
ခြံရံကုန်လတ္တံ့၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သံဃာရာမဿ-သံဃ  
အရံလှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပေတည်း။

(ခ) သဗ္ဗိတူရသဟဿာနိဝ-ခြောက်သောင်းသော တူရိယာ  
တို့သည်၎င်း၊ သမလင်္ကာတာ-ကောင်းစွာ တန်ဆာဆင်အပ်ကုန်သော၊  
ဘေရိယောဝ-စည်တို့သည်၎င်း၊ ဣမံ-သံဃအရံလှူသော ဤသူကို၊  
နိစ္စံ-အမြဲမပြတ်၊ ပရိဝါရေဿန္တိ-ခြံရံကုန်လတ္တံ့၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်း  
သည်၊ သံဃာရာမဿ-သံဃအရံလှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊  
အကျိုးတရားပေတည်း။

(ဇ.ဃ) သမလင်္ကာတာ-ကောင်းစွာ တန်ဆာဆင်အပ်ကုန်သော၊  
 ဝိဝိတ္တ ဝတ္ထာဘရဏာ-ဆန်းကြယ်သော အဝတ်တန်ဆာရှိကုန်သော၊  
 အာမုတ္တမဏိ ကုဏ္ဍလာ-ပုလဲသွယ် ပတ္တမြားနာဇောင်းဝတ်ဆင်  
 ကုန်သော၊ အဋ္ဌာရပမှာ-ကော့ဖြူးသော မျက်တောင်ရှိကုန်သော၊ (ငါ)  
 ကြည်လင်ဝိုင်းစက်၊ ကျယ်ပြန့်သော မျက်လုံးရှိကုန်သော၊ ဟသုလာ-  
 နှလုံးယဉ်ယဉ်၊ ပြုံးရွှင်စွာဆိုတတ်ကုန်သော၊ သုသညာ-ကောင်းသော  
 အမှတ်ရှိကုန်သော၊ တနုမဇ္ဈိမာ-ယဉ်ကျေးနုနယ်၊ သေးသွယ်သော  
 ခါးရှိကုန်သော၊ ဆဋ္ဌသီတိ သဟဿာနိ နာရိယော-ရှစ်သောင်း  
 ခြောက်ထောင်ကုန်သော အမျိုးသမီးမိန်းမတို့သည်၊ ဣမံ-သံဃအရံ  
 လှူသောဤသူကို၊ နိစ္စံ-အမြဲမပြတ်၊ ပရိဝါရေဿန္တိ-လိုရာယခု၊ ဝိုင်း  
 အုံပြုဖို့၊ ကြည်ရွှေမှန်မှန်၊ ခြံရံကြကုန်လတ္တံ့၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်း  
 သည်၊ သံဃာရာမဿ-သံဃအရံ လှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊  
 အကျိုးတရားပေတည်း။

(င) ဒေဝရာဇေန-သိကြားမင်းသည်၊ ပတ္တဗ္ဗံ-ရသင့်ရထိုက်ရ  
 အပ်သော၊ သဗ္ဗံ-နတ်ရွာရိပ်ငြိမ်၊ စည်းစိမ်အားလုံးကို၊ ပဋိလာဘိဿ  
 တိ-မှန်စွာမုချ၊ ရလတ္တံ့၊ အနုနဘောဂေါ-တန်ခိုးမသိန်၊ ဂုဏ်ရှိန်မရော၊  
 မယုတ်လျော့သောစည်းစိမ်ရှိသည်။ ဟုတွာန-ဖြစ်၍၊ ဒေဝရဋ္ဌံ-နတ်  
 တို့၏ မင်းအဖြစ်ကို၊ ကရိဿတိ-ပြုရလတ္တံ့၊ (ဝါ) ဒေဝရဋ္ဌံ-နတ်  
 စည်းစိမ်ကို၊ ကရိဿတိ-မွေ့လျော်ပျော်ပါး၊ ခံစားရလတ္တံ့။

(စ) ရဋ္ဌေ-လူနယ်ရပ်ဌာန်၊ တိုင်းနိုင်ငံ၌၊ သဟဿက္ခတ္တံ-  
 အကြိမ်တထောင်၊ စက္ကဝတ္တိရာဇာ-တန်ခိုးအာဏာ၊ စက်ရတနာကို၊



ကောင်းစွာလည်ရင်း၊ အုပ်ချုပ်ခြင်းရှိသော၊ စကြာမင်းသည်၊ ဘဝိဿ  
တိ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ရလတ္တံ့၊ ပထဗျာ-ပြေပြင်အားလုံး၌၊ ဝိပုလံ-  
စည်းစိမ်ဥစ္စာ၊ ပြန့်ပြောစွာသော၊ ရန္တံ-ကေရာဇ်မင်း၏ အဖြစ်သည်  
ကား၊ ဂဏနာတော-ဤရွှေ ဤမျှ ဂဏန်းပြလျက်၊ ရေတွက်ခြင်းအား  
ဖြင့်၊ အသဒ္ဓိယံ-မရေမတွက်နိုင်ချေပြီတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကျောင်းဝင်း၊ ကျောင်းခြံ၊ သံဃာရပ်၊ အမှန်ပေးလှူရာ။
- (ခ) ဆင်မြင်းရထား၊ ခြေသည်များ၊ မြဲထားဝန်းရံလာ။
- (ဂ) စည်-တူရိယာ၊ ပျို့ကညာ၊ မှန်စွာဝန်းရံကာ။
- (ဃ) လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ ဖြစ်ရခြင်း၊ ထင်းလင်းကျမ်းဂန်လာ။
- (င) ကောင်းကျိုးလိုလာ၊ အမျိုးသား၊ ကြိုးစားအားထုတ်ပါ။

“ပြက်မိုးကျောင်း (ကျောင်းငယ်) လှူရကျိုး”

- (က) တိဏကဌဉ္စ ဝဇ္ဇိဉ္စ၊ အာတရိတွာနတံ တဒါ၊  
တိဒဏ္ဍကေ ဌပေတွာန၊ အကံ တိဏကုဋိ အတံ၊
- (ခ) သံဃဿတ္ထာယ ကုဋိကံ၊ နိယျာဒေတွာနတံ အတံ၊  
တဒတေ ယေဝ အာဂန္တာ၊ ကမ္မသာမိ ဥပါဂမိ။
- (ဂ) တေန ကမ္ပေန သုကတေန၊ တာဝတိ သမဂစ္ဆတံ၊  
တတ္ထပေသုကတံဗျမံ၊ ကုဋိကာယ သုနိဗ္ဗိတံ။
- (ဃ) သတဿ ကဏ္ဍံ သတဘေဏ္ဍု၊ ဇောလုတရိတာ ပယံ၊  
သတသတဿ နိယျူတာ၊ ဗျမေ ပါတုဘဝိသုပေ။

- (င) ယံယံယောနုပ ပဇ္ဇာမိ၊ ဒေဝတ္တံ အထ ဟနုသံ၊  
မမသင်္ကပ္ပ မညာယ၊ ပါသာဒေါ ဥပတိဋ္ဌတိ။
- (စ) ဘယံဝီ ဆတ္တိ တတ္တံဝီ၊ လောမတံသော နဝိဇ္ဇတိ၊  
တာသံ မမ နဇာနာမိ၊ တိဏ ကုဋိ ကာယိဒံ ဝလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၃၁၂၊ တိကာကုဋိဒီယကတ္ထေရ)

(က) တဒါ-ကောင်းမှုပြုရန်၊ အကြံဖြစ်ရာ၊ ထိုအခါ၌၊ အဟံ-  
ငါသည်၊ တိဏကဋ္ဌဉ္စ၊ သက်ကယ်မြက်သစ်သားကို၎င်း၊ ဝလ္လိဉ္စ-  
နွယ်ကို၎င်း၊ အာဟာရိတွာန-ရှာဖွေစုဆောင်းကာ ဆောင်ယူ၍၊ တိ  
ဒဏ္ဍကေ-တိုင်သုံးလုံးတို့ကို၊ ဌပေတွာန-မရွေ့မရှား၊ စိုက်ထား (မတ်  
ထား) ပြီးလျှင်၊ အဟံ-ငါသည်၊ တိဏကုဋိ-မြတ်မိုးကျောင်းကို၊ အကံ-  
မှန်စွာကြိုးကုတ်၊ ဆောက်လုပ်ခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သံဃဿတ္တာယ-စုပေါင်းများစွာ၊ သံဃာ  
တော်၏ အကျိုးငှာ၊ တံကုဋိကံ-ထိုကျောင်းငယ်ကို၊ နိယျာဒေတွာန-  
စေတနာပြဋ္ဌာန်း၊ ဆောင်နှင်းလှူဒါန်းပြီး၍၊ တဒဟေယေဝ-ကိစ္စပြီး  
သော ထိုနေ့၌ပင်လျှင်၊ အာဂန္တာ-အလုပ်ရှိရာ၊ ပြန်လာ၍၊ ကမ္မသာမိ-  
အလုပ်ရှင်ထံသို့၊ ဥပါဂမိ-မယွင်းမပြတ်၊ ချဉ်းကပ်ခဲ့၏။

(ဂ) အဟံ-ငါသည်၊ သုကတေန-ကောင်းစွာပြုလုပ်သော၊  
တေနကမ္မေန-ထိုကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့်၊ တာဝတိံသံ-တာဝ  
တိသာ နတ်ပြည်သို့၊ အဂစ္ဆိ-မယွင်းမထောက်၊ ရောက်ခဲ့ရလေပြီ၊  
တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌၊ သုကတံ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊



မေ-ငါ၏၊ ဗျုပ္ပန်-နေထိုင်ရန်ဖြစ်သော ဗိမာန်ကို၊ ကုဋိကာယ-လူ့ဘဝက လျှော့ရသော ကျောင်းငယ်ဖြင့်၊ (ငါ) လူ့ဘဝက-ကျောင်းငယ်လျှူ ရသောကောင်းမှုကံဖြင့်၊ သုနိဗ္ဗိတံ-အဆန်းတကြယ်၊ တင့်တယ်ပဝင်း၊ ကောင်းစွာဖန်ဆင်းအပ်ပေ၏။

(ဃ) တတ္ထ-အဆန်းတကြယ်၊ တင့်တယ်စိမ့်၊ ထိုဘုံဗိမာန်၌၊ သဟဿကဏ္ဍံ-များလှဆောင်ယောင်၊ မြားကျတထောင်ရှိ၏၊ သတ ဘေဏ္ဍု-မယုံနိုင်အောင်မြင့်စွာ၊ ဘုံဆင့်တရာရှိ၏၊ ဇောလု-တလွှား လွှားနှင့်၊ ကြားဝင့်လွင့်ပျံ၊ များစွာသော တံခွန် (အလံ) ရှိပေ၏။ ဟရိ တာမယံ-ကြည့်ရှုမငြီး၊ ရွှေဖြင့်ပြီး၏၊ သတသဟဿနိယုဟာ- တသိန်းသော နန်းဦးပြာသာဒ်ဆောင်တို့သည်၊ မေ-ငါ၏၊ ဗျုပ္ပန်-နေထိုင် ရာမှန်၊ ဘုံဗိမာန်၌၊ ပါတုဘဝိသု-အစဉ်မမှား အမြင်အားဖြင့် ထင်ရှား ဖြစ်ပေါ်ကြလေကုန်ပြီတကား။

(င) အဟံ-ငါသည်၊ ဒေဝတ္တံ-နတ်၏အဖြစ် နတ်ဘဝဟုဆိုအပ် သော၊ ယံယံ ယောနိ-အမှတ်မထင်၊ အကြင်အကြင်အမျိုးဇာတ်ကို၎င်း၊ အထ-ထိုမှတပါး၊ မာနသံ-လူ၏အဖြစ်-လူ့ဘဝဟုဆိုအပ်သော၊ ယံယံ ယောနိ-အမှတ်မထင်၊ အကြင်အကြင် အမျိုးဇာတ်ကို၎င်း၊ ဥပပဇ္ဇာမိ- ရှေးကံပို့သမျှ ရောက်ရပြန်ရ၏။ တတ္ထ-ထိုငါဖြစ်ရာ ဘုံဘဝ၌၊ မေ- ငါ၏၊ သင်္ကပ္ပံ-လိုလားရာမှန်၊ စိတ်အကြံကို၊ အညာယ-သိ၍၊ ပါသာ ဒေါ-နေထိုင်သုံးအပ်၊ ဘုံပြာသာဒ်သည်၊ ဥပတိဋ္ဌတိ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ အကြောင်းဖန်သဖြင့်၊ အမှန်မသွေ၊ တည်လာပေ၏။

(၈) ဘယံဝါ-ဝိတ်ဝါတ်နောက်တွန့်၊ ကြောက်ရွံ့ခြင်းသည်၎င်း၊  
 ဆတ္တိတတ္တံဝါ-ကြောက်ရွံ့ဝိတ်ပေါ်၊ ကိုယ်ခက်တရော်ရှိခြင်းသည်၎င်း၊  
 လောမဟံသော-ကြောက်စိတ်ပေါ်လျှင်၊ မွေးညှင်းရွှင်ပျ၊ ကြက်သီး  
 ထခြင်းသည်၎င်း၊ မေ-ကျောင်းငယ်အလှူ၊ ပေးလှူခဲ့ငြား၊ ငါ့အား၊ နဝိ  
 ဇ္ဇတိ-တရံတခါ၊ မှန်စွာပကတိ၊ မရှိပါချေ၊ အဟံ-ငါသည်၊ မမ-ငါ၏၊  
 တာသံ-ဝိတ်မှာမသန့်၊ ထိတ်လန့်ခြင်းကို၊ နဇာနာမိ-ဖြစ်ဘူးမိသည်  
 ကို မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ တိဏကုဋိကာယ-  
 မြက်မိုးကျောင်း (ကျောင်းငယ်)ကို လှူရခြင်း၏။ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊  
 အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဆ) သိဟဗျုတ္တိဝ ဒိပိဝ၊ အစ္ဆကောက တရစ္ဆကာ၊  
 သဗ္ဗေမံ ပရိ ဝဇ္ဇေန္တိ-တိဏကုဋိ ကာယိဒံဖလံ။

သိဟဗျုတ္တိဝ-ခြင်္သေ့ကျားတို့သည်၎င်း၊ ဒိပိဝ-သစ်တို့သည်၎င်း၊  
 အစ္ဆကောက တရစ္ဆကာဝ-ဝံ၊ ဝံပုလွေ၊ အောင်းသတ္တဝါတို့သည်၎င်း၊  
 သဗ္ဗေ-ဆိုးသွမ်းလွန်ကဲ၊ အလုံးစုံ သားရဲသတ္တဝါတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊  
 ပရိဝဇ္ဇေန္တိ-အန္တရာယ်မပေး၊ ဝေးဝေးလွတ်ကင်း၊ ရှောင်ကွင်းကြလေ  
 ကုန်၏၊ ဣဒံ-သည်၊ တိဏကုဋိကာယ-၏။ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊  
 အကျိုးတရားပေတည်း။

(ဇ) သရိသပါဝ ဘူတာဝ၊ အတိ ကုပ္ပဏ္ဍ ရက္ခသာ၊  
 တေပိ မံ ပရိဝဇ္ဇေန္တိ၊ တိဏကုဋိကာယိဒံဖလံ။



သရီသပါစ-လွန်စွာဆိုးသွမ်း၊ မြွေကင်းသန်းတို့သည်၎င်း။  
ဘူတာစ-ကြောက်မက်ဖွယ်ရာ၊ ဘုတ် ပြိတ္တာတို့သည်၎င်း။ အဟိ  
ကုမ္ဘဏ္ဍ ရက္ခသာစ-နဂါး၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ရက္ခိသ်တို့သည်၎င်း။ တေပိ-  
ဆိုး သွမ်းယုတ်မာ၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်လည်း၊ မံ-ဇုကို၊ ပရိဝဇ္ဇေန္တိ-  
အန္တရာယ်မပေး၊ ဝေးဝေးလွတ်ကင်း၊ ရှောင်ကွင်းကြလေကုန်၏။ ဣဒံ-  
သည်၊ တိဏကုဋိကာယ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ဈ) နပါပ သုပိနဿာပိ၊ သရာမိဒဿနံ မမ။

ဥပဋ္ဌိတာ သတိ မယံ၊ တိဏ ကုဋိကာယိဒံ ဖလံ။

အဟံ-ငါသည်၊ မမ-ငါ၏၊ ပါပသုပိနဿ-စိတ်တုန်လှုပ်  
ကြောင်း၊ မကောင်းသော အိပ်မက်ကို၊ ဒဿနံအပိ-မြင်မက်ခြင်းကို  
လည်း၊ နသရာမိ-အမှတ်မရချေ။ မယံ-ဇုအား၊ သတိ-သတိတရား  
သည်၊ ဥပဋ္ဌိတာ-မှန်မှန်ကောင်းစွာ၊ ထင်လာပေ၏။ ဣဒံ-သည်၊ တိဏ  
ကုဋိကာယ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ည) တာယေဝတိဏ ကုဋိကာယ၊ အနုဘောတွာန သပ္ပဒါ၊

ဂေါတမဿ ဘဂဝတော၊ ဓမ္မံ သစ္စိကရိ အဟံ။

(ဋ) ဧကနဂုတိကော ကပ္ပေ၊ ယံ ကမ္မ မကရိ တဒါ၊

ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာပိ၊ တိဏ ကုဋိကာယိဒံ ဖလံ။

(အပဒါနပါဠိ၊ ပ-၃၁၂)

(ည) အဟံ-ငါသည်၊ တာယေဝ တိဏကုဋိကာယ-ထိုပြန်ပိုး  
ကျောင်းကိုလျှောက်ခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊ သပ္ပဒါ-လှူပြည်နတ်ရွာ၊ စည်းစိမ်  
ချမ်းသာတို့ကို၊ အနုဘောတွာန-မပုန်းနိုင်အောင်၊ သုံးဆောင်ခံစား

ပြီးလျှင်၊ ဘဂဝတော ဂေါတမဿ-ဘုန်းတော်ခြောက်ပါး၊ တရားသခင်၊ ဂေါတမဘုရားရှင်၏။ ဓမ္မ-မဂ်ဖိုလ်မည်ခေါ်၊ တရားတော်ကို၊ သစ္စိကရို-အမှန်ဆိုက်ရောက်၊ မျက်မှောက်ပြုလေပြီတကား။

(၄) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ကေနုဝုတိကပ္ပေ-လွန်ခဲ့ပြီးရာ၊ ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်၌၊ ယံ ကမ္မ-အကြင်ကောင်းမှု ကံကို၊ အကရိ-ပြုခဲ့ပြီ။ တဒါ-တတော ကာလတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှစ၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့ လားရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-တရံတခါ၊ ဖြစ်လာရမိ၊ မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ တိဏကုဋိကာယ-မြတ်မိုး ကျောင်းငယ်ကို လှူဒါန်းရခြင်း၏။ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကျောင်းငယ်လှူငြား၊ ကျိုးတရား၊ မှတ်သားသိစေရာ။
- (ခ) လူ-နတ်ဖြစ်ပြန်၊ ဘုံဗိမာန်၊ အမှန်ဆိုက်ရောက်လာ။
- (ဂ) ကြောက်ထိတ်လန့်ခြင်း၊ မရှိတင်း၊ ရန်ရှင်းသားရဲပါ။
- (ဃ) မြွေကင်း၊ တစ္ဆေ၊ နာဂေ၊ ကုမ္ဘဏ်၊ ရက္ခိဿရန်၊  
အမှန်ကင်းသည်သာ။
- (င) ဆိုးရွားအိပ်မက်၊ မပြင်မက်၊ ထင်လျက်သတိမှာ။
- (စ) တရားထူးရ၊ ပါယ်မကျ၊ ဖြစ်ရကျိုးများစွာ။





“စေတီတော်ကို သုတ်သင်သန့်ရှင်းရခြင်း အကျိုး”

- (က) ပဒုမုတ္တရ ဘဂဝတော၊ လောကဇေဋ္ဌဿ တာဒိနော၊  
ဝိပိနေ စေတိယံ အာသိ၊ ဝါဠု မိဂသမာကုလေ။
- (ခ) နကောစိ ဝိသတိ ဂန္တု၊ စေတိယံ အဘိ ဝန့်တုံ၊  
တိဏ ကဋ္ဌလတောနန္တံ၊ ပလုဂ္ဂံ အာသိ စေတိယံ။
- (ဂ) ဝန ကမ္ပိကော တဒါ အာသိ၊ ပိတုမာတု ပတေနတံ၊  
အဒ္ဓသံ ဝိပိနေထူပံ၊ လုဂ္ဂံ တိဏလတာကုလံ။
- (ဃ) ဒိသ္မာနာတံ ဗုဒ္ဓထူပံ၊ ဂရုစိတ္တံ ဥပဋ္ဌတိ၊  
ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ ထူပေါယံ၊ ပလုဂ္ဂေါ အစ္ဆတိဝနေ။
- (င) နစ္ဆန္တံ နပ္ပတိ ရူပံ၊ ဇာနန္တဿ ဂုဏာဂုဏံ၊  
ဗုဒ္ဓထူပံ အသောဓေတွာ၊ အညံ ကမ္ပံ ပယောဇယေ။
- (စ) တိဏကဋ္ဌဉ္စ ဝလ္လိဉ္စ၊ သောဓယိတွာန စေတိယေ၊  
ဝန့်တွာ အဋ္ဌဝါရာနိ၊ ပဋိကုဋိကော အဂစ္ဆတံ။
- (ဆ) တေန ကပ္ပေန သုကတေန၊ စေတနာ ပဏိမိတိစ၊  
ဇေတိတွာ မာနုသံဒေတံ၊ တာဝတိ သမ ဂစ္ဆတံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၃၁၀၊ ပဘက်ရတ္ထေရာပဒါန)

(က) လောကဇေဋ္ဌဿ-လောကထွဋ်မှူး၊ အကြီးအမှူး ဖြစ်  
တော်မူ၍၊ တာဒိနော-တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ပဒုမုတ္တရ  
ဘဂဝတော-ပဒုမုတ္တရ၊ နာမထင်ရှား၊ မြတ်စွာဘုရား၏၊ စေတိယံ-  
မွေတော်ဓာတ်မြတ်၊ ကိန်းလတ်စံမှီ၊ စေတီတော်သည်၊ ဝါဠုမိဂသမာ  
ကုလေ-ကြောက်ဖွယ်ဆိုးသွမ်း၊ သားရဲတိရစ္ဆာန်တို့ဖြင့်၊ ရောပြွမ်း  
သော၊ ဝိပိနေ-လူသူမနီး၊ တောမြိုင်ကြီး၌၊ အာသိ-အမှန်ပကတိ၊ ဖြစ်  
တည်ရှိ၏။

(ခ) ကောဝိ-တရုံတယောက်သောသူသည်၊ စေတိယံ-မွေတော် ဓာတ်မြတ်၊ ကိန်းလတ်စံမှ၊ စေတိတော်ကို။ အဘိဝန္တိတုံ-လွန်စွာမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးခြင်းငှါ၊ ဂန္တု-ထံတော်နိုးပါး၊ အရောက်သွားခြင်းငှါ၊ နဝိသဟိ-တွေးရုံဖြင့်တွန့်၊ ကြောက်ရွံ့ကာနေ၊ မဝံပါချေ။ စေတိယံ-စေတိတော်သည်၊ တိဏကဋ္ဌလတောနန္ဒ-မြက်၊ ထင်း၊ နွယ်တို့ဖြင့် မြှေးယှက်အပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ပလုဂ္ဂံ-ယိုယွင်းပျက်စီးသည်၊ အာသိ-ဖြစ်၏။

(ဂ) တဒါ-ထိုအခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပိတုမာတုမတေန-မိဘနှစ်ပါး၊ ကွယ်လွန်သွားသဖြင့်၊ ဝနကမ္ပိကော-တော၌အမှုပြုလုပ်သောသူသည်၊ အာသိ-မသွေမှန်လှ၊ ဖြစ်ခဲ့ရ၏။ ဝိပိနေ-တော၌၊ တိဏလတာကုလံ-မြက်နွယ်တို့ဖြင့် မြှေးယှက်လျက်၊ လုဂ္ဂံ-ပြုပြင်သူနည်း၊ ပျက်စီးနေသော။ ထူပံ-စေတိတော်ကို၊ အဒ္ဓသံ-ကံကောင်းထောက်မ၊ တွေ့မြင်ရ၏။

(ဃ) အဟံ-ငါသည်၊ ဗုဒ္ဓထူပံ-မြတ်စွာဘုရား၊ ကိုယ်စားရည်ရော်၊ စေတိတော်ကို၊ ဒိသ္မာန-ကံကောင်းထောက်မ၊ ပူးမြင်ရ၍၊ “ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌဿ-ဘုရားမြတ်၏၊ အယံထူပေါ-ဤစေတိတော်သည်၊ ဝနေ-လူသူမနီး၊ တောမြိုင်ကြီး၌၊ ပလုဂ္ဂေါ-ပြုပြင်သူနည်း၊ ပျက်စီးလျက်၊ အစ္ဆတိ-သည်းခံနှလုံး၊ အစဉ်သုံးကာ၊ နေတော်မူရှာ၏။” ဣတိ-မနသိကတွာ-ဤသို့မယွင်း၊ နှလုံးသွင်း၍၊ ဂရုစိတ္တံ-သဒ္ဓါယိုဖိတ်၊ ရိုသေလေးစားသောစိတ်ကို၊ ဥပဋ္ဌဟိ-မှန်စွာမသွေ၊ ဖြစ်စေခဲ့ပါပြီ။



(င) ဂုဏာဂုဏံ-ထူးခြားလွန်ဘိ၊ ဂုဏ်သိရှိရှိနှင့်၊ မရှိကင်းခဲ့၊  
ဂုဏ်သိရှိခဲ့ကို၊ ဇာနန္တဿ-အမှန်ပကတိ၊ ကောင်းစွာသိသော၊ မေ-  
ဇီအား။ ဗုဒ္ဓထူပံ-သတ္တဝါအများ၊ အားထားမြတ်နိုး၊ ပုထိုးဟုခေါ်၊  
ဘုရားစေတီတော်ကို၊ အသောစေတော-မလျော်မြင်လဲ၊ ရှောင်လွှဲ  
ဖဲကြဉ်၊ မသုတ်သင် မရှင်းလင်းမှု၍၊ အညံကမ္ပံ-လောကလူရေး၊  
ရှုပ်ထွေးပွေလှ၊ တပါးတခြားသောအမှုကိစ္စကို၊ ပယောဇယေ-ယခု  
အကျိုး၊ ရှုမြော်ကိုးလျက်၊ ကြိုးစားပြုလုပ်၊ အားထုတ်ငြားအံ့၊ တေံ-  
ဤသို့ပြုလုပ်၊ အားထုတ်ခြင်းသည်၊ နစ္ဆန္တံ-သံသရာနှောင်ရေး၊  
မြော်ထောက်တွေးသော်၊ မသင့်လျော်ပါချေတကား။ နပ္ပတိရူပံ ပညာရှိ  
များ၊ အမြင်အားမှု၊ ထင်ရှားဆတ်ဆတ်၊ မလျှောက်ပတ်ပါချေတကား။

(စ) အဟံ-ငါသည်၊ စေတိယေ-စေတီတော်၌၊ တိဏကဋ္ဌ-  
မြက်ထင်းကိုင်း၊ ဝလ္လိဋ္ဌ-ခွယ်ကိုင်း၊ သောဓယိတွာန-သန့်ရှင်းပြု  
ပြင်၊ သုတ်သင်ပြီး၍၊ အဋ္ဌဝါရာနိ-ဖူးမြင်မဝ၊ တွက်ဆပိုင်ပိုင်၊ ရှစ်ကြိမ်  
တိုင်တိုင်၊ ဝန္တိတွာ-ရိသေမြတ်နိုး၊ ရှိခိုးပြီးလျှင်၊ ပဋိကုဋိကော-လက်  
အုပ်တင်ချီ၊ ရွှင်ကြည်နုလုံး၊ စောင့်သုံးကြိုးကုတ်၊ နောက်ဆုတ်လျက်၊  
အဂစ္ဆိ-ခရီးလိုရာ၊ ပြီးစေ့ပြီဟု၊ မှန်စွာမသွေ၊ သွားခဲ့လေပြီတကား။

(ဆ) အဟံ-ငါသည်၊ သုကတေန-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊  
တေနကမ္ပေနစ-ကြောင်းပြုဖိုးတန်၊ ထိုကောင်းမှုကံကြောင့်၎င်း၊  
စေတနာပဏိဓိဟိစ-စေတနာဆော်သွင်း၊ တောင့်တခြင်းတို့ကြောင့်၎င်း။  
ဟန္တသံဒေဟံ-လူ၌ဖြစ်သောခန္ဓာကိုယ်ကို၊ (ဇ) လူ့ဘဝကို၊ ဇဟိတွာ-  
မတွယ်မရွံ့၊ ပယ်စွန့်ပြီး၍၊ တာဝတိံသံ-နတ်တို့ပျော်ရာ၊ တာဝတိံသာ  
ပြည်သို့၊ အဂစ္ဆိ-ကေနမထောက်၊ စေတနာကံ၊ မြှောက်သဖြင့်၊ ရောက်  
ခဲ့ရလေပြီတကား။

- (ဇ) တတ္ထပေ သုကတံ ဗျုပ္ပံ၊ သောဝဏ္ဏံ သပဘဿရံ၊  
သဋ္ဌိယောဇန မုဗ္ဗိန္ဒံ၊ တိသယောဇန ဝိတ္တတံ။
- (ဈ) တိသတာနိဝေါရာနိ၊ ဒေဝရဇ္ဇ မကာရယိ၊  
ပဉ္စဝိသတိ ကုတ္တုဉ္စ၊ ဓက္ကဝတ္တိ အတောသတံ။
- (ည) ဘဝါဘဝေ သံသရဇ္ဇော၊ မဟာဘောဂံ လဘာမတံ၊  
ဘောဂေမေဉ္စိနတာနတ္ထိ၊ သောဓနာယ ဣဒံ ဇလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၃၁၀)

(ဇ) တတ္ထ-ထိုနတ်ပြည်၌၊ မေ-ငါ၏၊ သုကတံ-ကောင်းစွာပြု  
အပ်သော၊ ဗျုပ္ပံ-ဘုံဗိမာန်သည်၊ သောဝဏ္ဏံ-ကြည့်ရှုမငြီး၊ ရွှေပြင်ပြီး၏၊  
သပဘဿရံ-ပြီးပြီးပြန်ပြန်၊ ထွက်သောအရောင်ရှိ၏။ သဋ္ဌိယောဇန  
ဥဗ္ဗိန္ဒံ-ယူဇနာခြောက်ဆယ်မြင့်၏၊ တိ သယောဇနဝိတ္တတံ-ယူဇနာ  
သုံးဆယ်ကျယ်ပြန့်၏။

(ဈ) အဟံ-ငါသည်၊ တိသတာနိ ဝေါရာနိ-အကြိမ်ပေါင်းသုံးရာ  
တိုင်တိုင်လည်း၊ ဒေဝရဇ္ဇ-နတ်မင်း၏အဖြစ်ကို၊ အကာရယိ-ပြုခဲ့ရ  
လေပြီ။ ပဉ္စဝိသတိကုတ္တုဉ္စ-နှစ်ဆယ့်ငါးကြိမ်တိုင်တိုင်လည်း၊ ဓက္က  
ဝတ္တိ-တန်ခိုးအာဏာ၊ တေဇာရောင်လင်း၊ ဓကြာဝတေးမင်းသည်၊  
အဟောသိ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊ ကြောင်းပြုဖန်သဖြင့်၊ အမှန်စင်စစ်၊  
ဖြစ်ခဲ့ရလေပြီ။

(ည) အဟံ-ငါသည်၊ ဘဝါဘဝေ-ဘဝကြီးငယ်၊ အသွယ်သွယ်၌၊  
သံသရဇ္ဇော-တပြောင်းပြန်ပြန်၊ အဖန်ဖန်ထိုက်၊ ကျင်လည်ရသည်  
ရှိသော်၊ မဟာဘောဂံ-တွင်းပများပြောင်၊ သုံးဆောင်သွယ်ရာ၊ စည်းစိမ်



ဥစ္စာများစွာကို၊ လဘာမိ-ရရှိပေ၏။ မေ-ဌီအား၊ ဘောဂေ-စည်းစိမ်  
ဥစ္စာ၌၊ ဦးနုတာ-ယုတ်လျော့သည်၏ အဖြစ်သည်။ နတ္ထိ-မရှိပေ။ ဣဒံ-  
ဤသို့စစ်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်။ ဧတိယံ-နတ်လူကော်ရော်၊ ဧတိ  
တော်ကို။ သောဓနာယ-သန့်ရှင်းပြုပြင်၊ သုတ်သင်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-  
လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

- (၄) သိဝိကာ တတ္ထိ ခန္ဓေန၊ ဝိပိနေ ဂစ္ဆတော မမ၊  
ယံယံ ဒိသာတံ ဂစ္ဆာမိ၊ သရဏံ သမ္ပတေ ဂနံ။
- (၅) ခါဏုံဝါ ကဏုကံ ဝါပိ၊ နာတံ ပဿာမိ စက္ခုနာ၊  
ပုညကမ္ပေန သံယုတ္တော၊ သယမေဝါ ပနိ ယရေ။
- (၃) ကုဋ္ဌံ ကဏ္ဍော ကိ လာသောစ၊ အပမာရောဝိ တစ္ဆိကာ၊  
ဒဒ္ဒါ ကစ္ဆုစမေနတ္ထိ၊ သောဓနာယ ဣဒံဖလံ။

(အပ-ပါ၊ ပ-၃၁၀)

(၄) အဟံ-ငါသည်၊ ဝိပိနေ-လူသူကင်းရှင်း၊ တောမြိုင်တွင်း၌၊  
သိဝိကာ-သိဝိကာယ-ထမ်းစင်ပြင်၌၊ ဟတ္ထိခန္ဓေန-ဆင်ကျောက်  
ကုန်းပြင်၌၊ ယံယံ ဒိသံ-အကြင်အကြင် အရပ်သို့၊ (ဝါ) အလိုရှိရာ  
အရပ်သို့၊ ဂစ္ဆာမိ-သွား၏။ တံတံ ဒိသံ-ထိုထိုအရပ်သို့၊ ဂစ္ဆတော-  
သွားသော၊ မမ-ငါအားဝနံ-လူသူမနီး၊ တောမြိုင်ကြီးသည်၊ သရဏံ  
-သရဏာဘာဝေန-စိတ်နှလုံးတွေ့၊ ဇောဓ္မေစက္ခုနာ၊ ကိုးကွယ်ရာ၏  
အဖြစ်ပြင်။ သမ္ပတေ-ကောင်းစွာအသီးသီး၊ ပြီးစီးပါပေ၏။

(၅) အဟံ-ငါသည်၊ ခါဏုံဝါ-သစ်ငုတ်ကို၌၊ ကဏုကံဝါပိ-  
ဆူးကို၌၊ စက္ခုနာ-မျက်စိပြင်၊ နပဿာမိ-ပကတိထင်ထင်၊ မတွေ့

မမြင်ရချေ၊ ပုညကမ္ပေန-ရှေးကပြုစု၊ ကောင်းမှုကံနှင့်၊ သံယုတ္တော-  
ယှဉ်သည်ဖြစ်၍၊ သယမေဝ-မိမိတို့အလိုလိုသာလျှင်၊ အပနိယရေ-  
မတွေ့နိုင်အောင်၊ ဝေးစွာရှောင်၍၊ တောတောင်ချောက်ဖျား၊ ဖဲကြည့်  
သွားကြလေကုန်သတည်း။

(၃) ကုဋ္ဌဝ-မကြည့်ဝံ့စရာ၊ နုနာ၎င်း၊ ကဏ္ဍောဝ-အိုင်းအနာ  
၎င်း၊ ကိလေသောဝ-ပွေးညှင်းနာ၎င်း၊ အပမာရောဝ-ဝက်ရူးနာ၎င်း၊  
ဝိတစ္ဆိကာဝ-ခြေဖဝါးတွင်၊ အမျှင်အမျှင် ထွက်မစဲ၊ ခြေဖဝါးကွဲနာ၎င်း၊  
ဒဒ္ဒါဝ-ဝဲနာ၎င်း၊ ကစ္ဆုဝ-ယားနာ၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဣမေ ရောဂါ-  
ဤအနာရောဂါတို့သည်၊ မေ-ဇီအား၊ နတ္ထိ-ဝေဘန်စပ်ကြည့်၊ အပြစ်  
မရှိကြလေကုန်၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဝေတိယံ-ဝေတိတော်ကို၊  
သောဓနာယ-သန့်ရှင်းပြုပြင်၊ သုတ်သင်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊  
အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(၈) အညဗ္ဗိ မေ အစ္ဆရိယံ၊ ဗုဒ္ဓထူပဿ သောဓနေ၊  
နာဘိဇာနာမိ မေကာယေ၊ ဇာတံပိဋကဗိန္နုကံ။

ဗုဒ္ဓထူပဿ-ဘုရားဝေတိတော်ကို၊ သောဓနေ-သန့်ရှင်းပြုပြင်၊  
သုတ်သင်ရခြင်းကြောင့်၊ အညဗ္ဗိ-ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်မှ တပါးလည်း  
ဖြစ်သော၊ အစ္ဆရိယံ-ထူးထွေဆန်းကြယ်၊ အံ့ဩဖွယ်သည်၊ မေ-  
ဇီအား၊ အဟောသိ-ဖြစ်ပေါ်ခဲ့၏။ မေ-ဇီ၏၊ ကာယေ-ခန္ဓကိုယ်၌၊ ပိဋ  
ကဗိန္နုကံဇာတံ-ပြောဘွယ်မပြော၊ အဗုဇယ်ပေါက်ရောက်သည်  
ကိုမျှ၊ နာဘိဇာနာမိ-မည်သို့တွေးတွေး၊ ရေးရေးထင်ဘိ၊ မသိစဘူး  
ပါပေတကား။



သဒ္ဓပ္ပကာရိ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန်ပေါင်း (ပထမတွဲ) (၂၅၅)

(က) အညဗ္ဗိ မေ အစ္ဆရိယံ၊ ဗုဒ္ဓထူပမှိ သောမိတေ၊  
ဒုဝေဘဝေ သံသရာမိ၊ ဒေဝတ္တေ အထ ဟနူသေ။

ဗုဒ္ဓထူပမှိ-ဘုရားစေတီတော်၌၊ သောမိတေ-သန့်ရှင်းပြုပြင်၊  
သုတ်သင်ရခြင်းကြောင့်၊ အညဗ္ဗိ-ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်မှတစ်ပါးလည်း  
ဖြစ်သော၊ အစ္ဆရိယံ-ထူးထွေဆန်းကြယ်၊ အံ့ဩဖွယ်သည်၊ မေ-ဦးအား၊  
အဟောသိ-ကံအားအလျော်၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့လေပြီ၊ ဒေဝတ္တေ-နတ်၌ဖြစ်ရ၊  
နတ်ဘဝ၎င်း၊ အထ-ထိုမှတစ်ပါး၊ ဟနူသေ-လူ၌ဖြစ်ရ၊ လူ့ဘဝ၎င်း၊  
ဣတိ-ဤသို့၊ ဒုဝေဘဝေ-ဘဝနှစ်ပါး၌သာလျှင်၊ သံသရာမိ-ပြောင်း  
ကာရွှေ့ကာ၊ လေ့မတည်၊ ကျင်လည်ရပေ၏တကား။

(တ) အညဗ္ဗိ မေအစ္ဆရိယံ၊ ဗုဒ္ဓထူပမှိ သောမိတေ၊  
သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏောသဗ္ဗတ္ထ-သပ္ပဘာသော ဘဝါမဟံ။

ဗုဒ္ဓထူပမှိ-မြတ်စွာဘုရား၊ ကိုယ်စားရွှည်ကိုး၊ ပုထိုးစေတီတော်  
၌၊ သောမိတေ-ကြောင့်၊ မေ-ဦးအား၊ အညဗ္ဗိ-သော၊ အစ္ဆရိယံ-သည်၊  
အဟောသိ-ကံအားအလျော်၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့၏။ အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ-  
ကျင်လည်ခဲ့သမျှ၊ ခပ်သိမ်းသောဘဝတို့၌၊ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော-လှပဝင်း၊  
ရွှေအဆင်းနှင့်တူသော အဆင်းရှိသောသူသည်။ သပ္ပဘာသော-အသ  
ရေဆောင်၊ အရောင်ရှိသောသူသည်၊ ဘဝါမိ-စင်စစ်မသွေ၊ ဖြစ်ရ  
ပေ၏။

(ထ) အညဗ္ဗိ မေ အစ္ဆရိယံ၊ ဗုဒ္ဓထူပမှိ သောမိတေ၊  
အမနာပံ ဝိဝဇ္ဇတိ၊ မနာပံ ဥပတိဋ္ဌတိ။

ဗုဒ္ဓထူပမှို-၌၊ သောဓိတေ-ကြောင့်၊ မေ-အား၊ အညဗ္ဗိ-သော၊  
အစ္ဆရိယံသည်၊ အဟောသိ-၏၊ အမနာပံ-ရုံရှာ-စက်ဆုတ်၊ ဂုဏ်  
နှုတ်သိရငယ်၊ မနှစ်သက်ဖွယ်ဟူသမျှသည်၊ ဝိဝဇ္ဇတိ-အနားမကပ်၊  
ဝေးရပ်ကကွင်း၊ ကင်းရှင်းပယ်ကြဉ်လေ၏၊ မနာပံ-ချစ်ခင်စွဲမက်၊  
နှစ်သက်ဖွယ်မှန်သမျှသည်၊ ဥပတိဋ္ဌတိ-ဘုန်းကံဆက်နှင်း၊ အထံ  
ရင်း၌၊ ချဉ်းနင်းစွဲမှီ၊ ကပ်၍တည်လာလေတော့သတည်း။

(၁) အညဗ္ဗိ မေ အစ္ဆရိယံ၊ ဗုဒ္ဓထူပမှို သောဓိတေ၊  
ဝိသုဒ္ဓံ ဟောတိ မေ ဝိတ္တံ၊ ဧကဂ္ဂံ သုသမာဟိတံ။

ဗုဒ္ဓထူပမှို-၌၊ သောဓိတေ-ကြောင့်၊ မေ-အား၊ အညဗ္ဗိ-သော၊  
အစ္ဆရိယံ-သည်၊ အဟောသိ-၏၊ မေ-၏၊ ဝိတ္တံ-ဝိတ်သည်၊ ဝိသုဒ္ဓံ-  
နောက်ကျခြင်းကင်း၊ သန့်ရှင်းတင့်တယ်၊ အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်သည်၊  
ဟောတိ-အမှန်သွေ၊ ဖြစ်ပါပေ၏။ ဧကဂ္ဂံ-တခုတည်းသော အာရုံ  
ရှိသည်ဖြစ်၍၊ သုသမာဟိတံ-အာရုံထိုက်၍၊ လှည့်လည်မပြောင်း၊  
ကောင်းစွာတည်ကြည်၏။

(၂) အညဗ္ဗိ မေ အစ္ဆရိယံ၊ ဗုဒ္ဓထူပမှို သောဓိတေ၊  
ကောသနေ နိသိဒ္ဓိတွာ၊ အရတတ္တပပါပုဏ္ဏိ။

ဗုဒ္ဓထူပမှို-သတ္တဝါအများ၊ အားထားမြတ်နိုး၊ ပုထိုးလည်းခေါ်၊  
ဘုရားစေတီတော်၌၊ သောဓိတေ-သန့်ရှင်းပြုပြင်၊ သုတ်သင်ရခြင်း  
ကြောင့်၊ မေ-၏အား၊ အညဗ္ဗိ-ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသည်မှ တပါးလည်းဖြစ်  
သော။ အစ္ဆရိယံ-ထူးထွေဆန်းကြယ်၊ အံ့ဩဖွယ်သည်၊ အဟောတိ-



ရှေးကံထောက်ပင့်၊ အကြောင်းသင့်သဖြင့်၊ မလင့်မနေ၊ ဖြစ်ပေါ်ခဲ့ပေ  
သေး၏။ အဟံ-ငါသည်၊ ကောသနေ-တခုတည်းသော နေရာ၌။ (ငါ)  
တထိုင်တည်း၌၊ နိသိဒ္ဓိတွာ-ထိုင်နေ၍၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊  
အပါပုဏ္ဏိ-မျက်မှောက်ပြုကာ၊ ဆိုက်ရောက်ခဲ့ပါလေပြီတကား။

(န) သတသတသသိတော ကပ္ပေ၊ ယံ ကမ္မမကရိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ သောဓနာယ ဣဒံဇလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-ဉာသ၊ ပဘင်္ဂရတ္ထေရာပဒါနံ)

အဟံ-ငါသည်၊ ဣတော-ဘဒ္ဒမည်သာ၊ ဤကမ္ဘာမှ၊ သတသ  
ဟဿ ကပ္ပေ-ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ ဗုဒ္ဓထူပမှ-ဘုရားစေတီတော်၌၊  
ယံကမ္မံ-အကြင်သုတ်သင်ရှင်းလင်း၊ သန့်ရှင်းခြင်းအမှုကို၊ အကရိ-  
စေတနာရှေ့ထား၊ ကြိုးစားပသွေ၊ ပြုလုပ်ခဲ့ပေပြီ၊ တဒါတတော  
ကာလတော ပဋ္ဌာယ-ထိုသန့်ရှင်းမှု ပြုလုပ်ခဲ့ရာ အခါမှအစပြု၍၊  
ဒုဂ္ဂတိ-ကြောက်ဖွယ်ဆိုးရွား၊ အပါယ်လေးပါး၊ လားရသည်ကို၊ နာဘိ  
ဇာနာမိ-တရံတခါ၊ ဖြစ်လာခဲ့မိ၊ မသိစံဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ကောင်း  
ကျိုး အနန္တ၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓထူပဿ-သတ္တဝါအများ၊ အားထား  
မြတ်နိုး၊ ပုထိုးလည်းခေါ်၊ ဘုရားမြတ်စေတီတော်အား၊ သောဓနာယ  
-စေတနာရင်း၊ သဒ္ဓါခြင်းဖြင့် သန့်ရှင်းပြုပြင် သုတ်သင်ခဲ့ရခြင်း၏၊ ဇလံ-  
လွန်စွာတိုးပွား အကျိုးတရားပါပေတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ စေတီပုထိုးများ၌ သန့်ရှင်းမှုပြုရခြင်းကြောင့် ရရှိ  
အပ်သော အကျိုးတရားတို့မှာ လွန်စွာမှတ်သားဖွယ်၊ ဆောင်ထား

ဗွယ်ကောင်းလှသဖြင့် ပြည့်ပြည့်စုံစုံ မှတ်သားလိုသော ပုဂ္ဂိုလ်များ  
မှတ်သားကြရအောင် ပဏာန်ရ ထေရအပဒါန် လာဂါထာအားလုံးကို  
ရေးထည့်လိုက်ပါသည်။ မိမိတို့ စေတနာနှင့် ဉာဏ်အားလျှော်စွာ  
လိုရာလိုရာရွေးကာ ကျက်မှတ်၍ အသုံးပြုနိုင်ပါသည်။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) စေတီပုထိုး-မြတ်နိုးကြည်လင်။  
ပြုပြင်ကျိုးရ-သိကြစို့ပင်။  
အပဒါန်ကျမ်း-ဇော်ညွှန်းစံစဉ်။  
မှတ်သားရန်-နည်းမှန်ညွှန်ပြအင်။
- (ခ) လူမင်း၊ နတ်မင်း-ဖြစ်ခြင်းများစွာ။  
မယုတ်တိုးပွား-များပြားဥစ္စာ။  
စီးယာဉ်ပိုင်သ-ပုညဇနိလာ။  
ငြောင့်တံသင်း-မြင်ကွင်းဝေးဝယ်ရှာ။
- (ဂ) အိုင်း-နူး-ရှူးငြား၊ ဝဲ-ယား-ခြေနာ။  
အဖြစ်လွတ်ကင်း-ကျော့ရှင်းကိုယ်မှာ။  
အံ့ဩစွယ်ပြု-အစုငယ်မျှသာ။  
မဖြစ်ခြင်း-သန့်ရှင်းကျိုးများသာ။
- (ဃ) အံ့စွယ်ကျိုးဆက်-ထုတ်လျက်ပြမှာ။  
လူ-နတ်ဘဝ-ဖြစ်ရများစွာ။  
လှပရုပ်ဆင်း-တည်ခြင်းစိတ်ပါ။  
မုန်းမတွေ့-ပြုံးပွေ့နှစ်သက်ရာ။



(င) အပါယ်လေးပါး-မလားကင်းကွာ။  
 တထိုင်အတွင်း-ဉာဏ်အလင်းပေါက်လာ။  
 စေတီပုထိုး-မြတ်နိုးကောင်းစွာ။  
 သန့်ရှင်းရ-များလှအကျိုးပါး။

“အုန်းသီးလှူခြင်းအကျိုး”

- (က) နာဠိကေရဗလံ ဂယု၊ ဗုဒ္ဓသေဌဿအီသတံ၊  
 အာကာသေ ဌိတကော သန္တော၊ ပဋိဂ္ဂဏှိ မဟာယသော။
- (ခ) ဝိတ္တိ သဉ္ဇနနော မယံ၊ ဒိဌဓမ္မသုခါဝတော၊  
 ဗလံ ဗုဒ္ဓဿ ဒတွာန၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန စေတသာ။
- (ဂ) အဓိဂစ္ဆိတအီ၊ ဝိတိ၊ ဝိပုလဉ္စ သုရတ္တပံ၊  
 ဥပ္ပဇ္ဇ တေဝ ရတနံ၊ နိဗ္ဗတ္တဿ တတိ တတိ။
- (ဃ) ကေန ဝုတိတော ကပ္ပေ၊ ယံ ဗလံ အဒိတိ တအီ၊  
 ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာပိ၊ ဗလအီန နဿိဒံ ဗလံ။
- (င) ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသုဒ္ဓံမေ၊ သမာဓိ ကုသလောအတံ၊  
 အဘိညာပါရမိပ္ပတ္တော၊ ဗလအီနဿိဒံ ဗလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ၃-၉၂၊ နာဠိကေရဗလအီယတ္ထေရ)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ နာဠိကေရဗလံ-အုန်းသီးကို၊ ဂယု-ယူ၍၊  
 ဗုဒ္ဓသေဌဿ-သုံးလူမျိုးနတ်၊ ဘုရားမြတ်အား၊ အအိသိ-သဒ္ဓါရှင်လန်း၊  
 လှူဒါန်းခဲ့၏။ မဟာယသော-များသောအခြံအရံရှိတော်မူသော မြတ်စွာ  
 ဘုရားသည်၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ဌိတကောသန္တော- ရပ်နေ  
 တော်မူလျက်၊ ပဋိဂ္ဂဏှိ-ကရုဏာပွား၊ သနားကြည်ဖြူ၊ အလှူခံ  
 တော်မူ၏။

(ခ) ဝိပဿန္ဓေန-အထူးသဖြင့် ကြည်ညိုလှစွာသော၊ စေတသာ-ဝိတ်ဖြင့်၊ ဗုဒ္ဓဿ-မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဖလံ-အုန်းသီးကို၊ ဒတ္တာန-ပေးလှူခြင်းကြောင့်၊ မယံ-ငါ့အား၊ ဝိတ္တိသန္ဓေနော-နှစ်သက်ခြင်းကို ဖြစ်စေ၏၊ မယံ-ငါ့အား၊ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခါဝဟော-မျက်မှောက်ဘဝတွင် ချမ်းသာသုခကို ရွက်ဆောင်ပေ၏။

(ဂ) တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဝိတိ-နှစ်သက်ခြင်းကို၎င်း၊ ဝိပုလံ-ကြီးကျယ်ပြန့်ပြောသော၊ သုခုတ္တမဉ္စ-မနှိုင်းယှဉ်အပ်၊ ချမ်းသာမြတ်ကို၎င်း၊ အဓိဂစ္ဆိ-မှန်စွာမသွေ၊ ရခဲလေပြီ၊ တဟိ တဟိ-ထိုထိုဘဝ၌၊ နိဗ္ဗတ္တဿ-ကံပစ်ချသမျှ ဖြစ်လေရသော၊ မေ-ငါ့အား၊ ရတနံကောင်းမြတ်ဖိုးတန်၊ အမျိုးမှန်စွာ၊ ရတနာသည်၊ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ-ဖြစ်သည်သာလျှင်တည်း။

(ဃ) ဧကနဝုတိတောကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှကိုးဆယ့်တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံဖလံ-အကြင်အသီးကို၊ အဒဒိ-ပေးလှူခဲ့၏၊ တဒါ-တတော ကာလတော ပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့လားရာ ဒုဂ္ဂတိဘဝကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ဖြစ်ဘူးရသည်ကို မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဖလဒါနဿ-သစ်သီး(အုန်းသီး)ကို ပေးလှူခဲ့ရခြင်း၏။ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(င) မေ-ငါ၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-နတ်၏မျက်စိနှင့်တူသော ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-အထူးသဖြင့် စင်ကြယ်ပေ၏။ အဟံ-ငါသည်၊ သမာဓိ ကုသလော-စွာန်သမာဓိ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာသောသူလည်း



ဖြစ်၏။ အဘိညာပါရမိပွတ္တောစ-အဘိညာဉ်၏ အထွတ်အထိပ်သို့  
ရောက်သောသူလည်း ဖြစ်ပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဖလ  
အနုဿ-အသီး(အုန်းသီး)ကို လှူဒါန်းခဲ့ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား  
-အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### စကားချပ် = မှတ်ချက်

သစ်သီးဝလံ ပေးလှူသဖြင့် ရရှိသော အကျိုးတရား  
များကို-ဤနည်းနှင့် ချည်းမှတ်ပါလေ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အုန်းသီးအစထား၊ သစ်သီးများ၊ လှူငြားအကျိုးမှာ။
- (ခ) နှစ်သက်ဖြစ်ရ၊ ခုဘဝ၊ သုခဆောင်သည်သာ။
- (ဂ) ထူးမြတ်ချမ်းသာ၊ ရတနာ၊ တိုးလာဖြစ်တိုင်းမှာ။
- (ဃ) လှူဒါန်းပြုရ၊ ဘဝမှ၊ မကျအပါယ်ရွာ။
- (င) ကောင်းသမာဓိ၊ နတ်မျက်စိ၊ ရသီအဘိညာ။

### “မြတ်သောနေရာကို ပေးလှူရခြင်းအကျိုး”

- (က) ပဒုမုတ္တ ရဿဘဂ္ဂတော၊ သဗ္ဗဘူတ ဟိတေသိနော။  
ပသန္တ စိတ္တော သုမနော၊ သိတာသန မဒါသတံ။
- (ခ) ဒေဝလောကေ မနုဿေဝါ၊ ယတ္ထ ယတ္ထ ဝသာမဟံ၊  
လဘာမိ ဝိပုလံ ဗျဗ္ဗံ၊ သိတာသန သဒိဒ္ဓိဝလံ။

- (ဂ) သောဏ္ဏ မယာ ရူပိမယာ၊ လောတိတင်္ဂ မယာဗတု၊  
မဏိ မယာစ ပလ္လင်္ကာ၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ မမံ သဒါ။
- (ဃ) ဗောဓိယာ အာသနိကတွာ၊ ဇေ ဇုတ္တမ နာမိနော၊  
ဥဇ္ဇေကုလေ ပဇာယာမိ၊ အတောဓမ္မ သုဓမ္မတာ။
- (င) သတသတသသိတောကပ္ပေ၊ သိတာသန မကာသတံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ သိတာသနသသိဒံ ဇလံ။

(အပ၊ ပါ-ဒု-၂၈၊ သိဟာသနိကတ္ထေရာပဒါန)

(က) သဗ္ဗဘူတဟိ တေသိနော-အလုံးစုံများစွာ၊ သတ္တဝါတို့၏၊  
အကျိုးစီးပွားကိုရှာမှီးတော်မူသော၊ ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော-ပဒု  
မုတ္တရ၊ နာမထင်ရှား၊ မြတ်စွာဘုရားအား၊ ပသန္တမိတ္တော-သဒ္ဓါ ရှင်စို၊  
ကြည်ညိုသော စိတ်ရှိသည်၊ သုမနော-စေတနာလျှမ်းတောက်၊ ဝမ်း  
မြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၍၊ အဟံ-  
ငါသည်၊ သိဟာသနံ-မြတ်သောနေရာကို၊ အဒါသိ-ပေးလှူခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဒေဝလောကေဝါ-နတ်ပြည်၌၎င်း၊ မနုဿ  
ဝါ-လူပြည်၌၎င်း၊ ယတ္ထ ယတ္ထ-အကြင်အကြင် ဘဝ၌၊ ဝသာမိ -  
နေရ၏။ (ဝါ) ကံအားလျော်စွာ၊ မကွာစင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၏၊ တတ္ထတ္ထ-  
ဖြစ်ပြန်ကြုံရာ၊ ထိုထိုဘဝ၌၊ ဝိပုလံ-ပြန့်ပြောသော၊ ဗျုပ္ပံ-ဗိမာန်ကို၊  
လဘာမိ-ရရှိပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သိဟာသနဿ-  
မြတ်သောနေရာကို၊ စေတနာကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူရခြင်း၏၊ ဇလံ-လွန်စွာ  
တိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။



(ဂ) သောဏ္ဏမယာစ-ရွှေပြင်ပြီးသော ပလ္လင်တို့၎င်း၊ (ငါ) ရွှေ ပလ္လင်တို့၎င်း၊ ရူပိမယာစ-ငွေပလ္လင်တို့၎င်း၊ လောဟိတင်္ဂ မယာစ- ကျောက်နီပလ္လင်တို့၎င်း၊ မင်္ဂလိမယာစ-ပတ္တမြားပလ္လင်တို့၎င်း၊ ဣတိ- ဤသို့၊ ဗဟူ-ရေတွက်ပိုင်းခြား၊ များပြားလှစွာကုန်သော၊ ပလ္လင်္ကာ -ထိုင်နေပွယ်ရာ ပလ္လင်တို့သည်၊ မမံ-ငါအား၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ကောင်းမှုကံအားလျော်စွာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာကုန်၏။

(ဃ) အဟံ-ငါသည်၊ လေရုတ္တမနာမိနော-ပဒုမုတ္တရမည်ငြား၊ မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဗောဓိယာ-ဗောဓိပင်၌၊ အာသနံ-နေရာကို၊ ကတွာ -ပြုလုပ်ခဲ့၍၊ (ငါ) ပြုလုပ်ခဲ့ရသောကြောင့်၊ ဥစ္စေကုလေ-တန်ခိုး စည်းစိမ်၊ ဂုဏ်သိရ်ဟောက်မိုး၊ မြင့်မြတ်သောအမျိုး၌၊ ပဇာယာမိ- ကောင်းကံပို့ချ၊ ဖြစ်ရပေ၏။ ဓမ္မသုဓမ္မတာ-တရားတော်၏ ကောင်း သောတရား၏ အဖြစ်သည်၊ အဟော-ပြောပြမကုန်၊ ကြံမှသိရ၊ ဪ.....အံ့ဩပွယ်ရှိပါပေစွာတကား။

(င) သတသဟသသိတော ကပ္ပေ-ဣတောသဟ သဟဿေ ကပ္ပေ-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ သိဟာ သနံ-မြတ်သောနေရာခင်းမှုကို၊ အကာသိ-ပေးလှူသမှု၊ ပြုလုပ်ခဲ့ပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးလား ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ဖြစ်ဘူးခဲ့မိ၊ မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ သိဟာသနဿ-မြတ်သောနေရာကို ပေးလှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

## ဆောင်ပုဒ်

- (က) မြတ်သောနေရာ၊ ခင်းကျင်းကာ၊ ကောင်းစွာလှူရငြား။
- (ခ) လူနတ်အဖြစ်မှန်၊ ဘုံဗိမာန်၊ ရပြန်အကျိုးများ။
- (ဂ) ပလ္လင်ကောင်းရ၊ မျိုးမြတ်လှ၊ မကျပါယ်လေးပါး။
- (ဃ) အကျိုးထူးထွေ၊ သိမြင်နေ၊ ကြိုးလေးမျိုးကောင်းသား။

## “သမိတလင်း (အကျည်) လှူရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဓမ္မဒဿိဿ မုနိနော၊ ဗောဓိယာ ပါဒပုတ္တမေ၊  
ပသန္တုဗိတ္တော သုမနော၊ ဂေတိံ ကာရယိံ အတံ။
- (ခ) ဒရိတော ပဗ္ဗတတောဝါ၊ ရုက္ခတောပတိတောအတံ၊  
ရုတော ပတိဋ္ဌံ ဝိန္နာမိ၊ ဂေတိယာ ဣဒံ ဝလံ။
- (ဂ) နပေစောရာ ဝိတေသန္တိ၊ နာတိမညန္တိ ခတ္တိယာ၊  
သဗ္ဗာမိတ္တေတိက္ကမာမိ၊ ဂေတိယာ ဣဒံ ဝလံ။
- (ဃ) ယံ ယံ ယောနုပ ပဇ္ဇာမိ၊ ဒေဝတ္တံ အထမာနသံ၊  
သဗ္ဗတ္ထ ပူဇိတော တောမိ၊ ဂေတိယာ ဣဒံ ဝလံ။
- (င) အဋ္ဌာရသေ ကပ္ပသတေ၊ ဂေတိံ ကာရယိံ အတံ၊  
ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိ ဇာနာမိ၊ ဂေတိံ ဒါနသယိဒံ ဝလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ဒု-၃၂၊ ဂေတိအိယကတ္တေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ (ဝါ) ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ အားပြုလိုလား၊  
ကြိုးစားပွေ့ရှာနေသောငါသည်၊ ဓမ္မဒဿိဿ-ဓမ္မဒဿိအမည်ရှိသော၊  
မုနိနော-မုနိထွက်ထား၊ မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဗောဓိယာ ပါဒပုတ္တမေ-



ခက်လက်ဝေပြာ၊ စိမ်းပြာရောင်လျှပ်၊ ရေခတက် ဗောဓိပင် မြတ်၌၊  
ပသန္တမိတ္တော-သန္တိရွှမ်းစို၊ ကြည်ညိုသောစိတ်ရှိသည်၊ သုမနော-  
ဝေတာနာလျှမ်းတောက်၊ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-ပြင်၌၊  
ဂေတိ-ရှေးခေါ်အကျည်၊ စုမည်ခေါ်ရင်း၊ သမံတလင်း၊ အမြင့်ကို၊  
ကာရယိ-ဝေတာနာနှိုးမန်၊ ကောင်းကျိုးသန်အောင်၊ အမှန်ကြီးကုတ်၊  
ပြုလုပ် လျှူဒါန်းခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဒရိတောဝါ-ချောက်မှ၎င်း၊ ပဗ္ဗတကောဝါ-  
တောင်မှ၎င်း၊ ရုက္ခတောဝါ-သစ်ပင်မှ၎င်း၊ ပတိတော-လိမ့်ကျသည်  
ရှိသော်၊ ပတိဋ္ဌ-အကျမနာ၊ ထောက်ရာတည်ရာကို၊ ဝိဇ္ဇာမိ-မှန်စွာ  
မသွေ၊ ရရှိပေ၏။ စုတော-စန္ဒာပြောင်းကြွ၊ သေလွန်သည်ရှိသော်၊  
ပတိဋ္ဌ-သုဂတိ ဘဝတည်းဟူသော ကောင်းသောလားရာ ထောက်  
တည်ကို-ဝိဇ္ဇာမိ-ကောင်းကံထောက်မ၊ ရရှိပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရ  
ခြင်းသည်၊ ဂေတိယာ-သမံတလင်း၊ အကျည်းပြုလုပ်လျှူဒါန်းရခြင်း  
၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဂ) စောရာ-လုယက်ဆိုးလှ၊ သူခိုးငါးပြတို့သည်၊ မေ-ကောင်း  
မှုရှင်ဖြစ်ငြား။ ငါ့အား။ နဝိဟောသန္တိ-မနှိပ်စက်မညှင်းဆဲ နိုင်ကြကုန်၊  
စတ္တိယာ-လယ်ယာပိုင်နင်း။ အစိုးရမင်းတို့သည်၊ မံ-ငါ့ကို၊ နာတိမ  
ညန္တိ-မလေးမစား။ စိတ်ထားပွဲကြည်၊ မထိမဲ့မြင် မပြုနိုင်ကြလေကုန်၊  
အဟံ-ငါသည်၊ သဗ္ဗာမိတ္တော-ဆန်ကျပ်ပြုမှု၊ ရန်သူအားလုံးတို့ကို၊ အတိ  
က္ကမာမိ-သူပျက်စီးအောင်၊ မလုပ်ဆောင်ပဲ၊ ကွင်းရှောင်သူ အလျောက်၊  
လွန်ပြောက်ရပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဂေတိ ယာ-၏၊ ဖလံ-  
တည်း။

(ဃ) အဟံ-ဇီသည၊ ဒေဝတ္တံ-နတ်၏အဖြစ်-နတ်ဘုရားလည်း ဖြစ်သော၊ အထ-ထိုမှတပါး၊ မာနသံ-လူ၏အဖြစ်၊ လူ့ဘဝလည်း ဖြစ်သော၊ ယံယံ ယောနိ-အမှတ်မထင်၊ အကြင်အကြင်သို့သော အမျိုးဇာတ်သို့၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ရှေးကံပို့သမျှ ဖြစ်ရရောက်ရ၏။ သဗ္ဗတ္ထ- ဖြစ်ဖြစ်သမျှ အမျိုးမျိုးဘဝတို့၌၊ အဟံ-ဇီသည၊ (င) ငါ့ကို၊ ပူဇိတော- လူသူအများ၊ ညွတ်တွားကော်ရော်၊ အပူဇော်ခံရသူသည်၊ ဟောမိ- ဖြစ်ရပေ၏၊ ဣဒံ-သည်၊ ဇေတိယာ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(င) အဟံ-ဇီသည၊ အဋ္ဌာရသ ကပ္ပသတေ-ကမ္ဘာတထောင့် ရှစ်ရာထက်၌၊ ဇေတိ-ဗောဓိပင်ရင်း၊ အကျည်သမံတလင်းကို၊ ကာရယိ-ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းမှု ပြုခဲ့၏။ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ၊ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူများသွားရာ အပါယ်လေးပါးသို့ လားရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-အဖန်ဖန်ပင်၊ ပြန်လွန်တွေ့ကြည်၊ မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဇေတိဒါနဿ-အကျည်သမံ တလင်း၊ ပြန်ခင်းပြုလုပ်ကာ လှူဒါန်းခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အကျည်သမံတလင်း၊ လုပ်ဆောင်နှင်းလှူခြင်းအကျိုးများ။  
 (ခ) ချောက်၊တောင်၊သစ်ပင်၊ကျွဲလျှင်၊ကင်းစင်လွတ်မြောက်ငြား။  
 (ဂ) စုတေပြန်က၊ ပါယ်မကျ၊ ကောင်းလှထောက်တည်ထား။  
 (ဃ) ခိုးသူမညွှင်း၊ မင်းလည်းလေးစား၊ ရန်သူများမှာ၊  
 လွှမ်းမိုးကာ၊ ထူစွာကျိုးတရား။  
 (င) အပါယ်ဘေးကင်းပ၊ ဖြစ်ရလူနတ်၊ ပူဇော်အပ်ငြား။  
 ကျိုးတရား၊ ဖြစ်ပွားလွန်များပြား။



“ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာပွားများရခြင်း အကျိုး”

- (က) ဘာဝေတိ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ၊ ဘာဝနာန မနုတ္တရံ၊  
တ္တမံသတိ ဘာဝယိတွာ၊ ဗူရယိဿသိ မာနသံ။
- (ခ) သာသိတော လောကနာထေန၊ နမသိတွာ တထာဂတံ၊  
သဒါဘာဝေမိ မုဒိတော၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ မုတ္တမံ။
- (ဂ) တေန ကပ္ပေန သုကတေန၊ စေတနာ ပဏိမိတိစ၊  
ဇေတိတွာ မာနသံ ဒေတံ၊ တာဝတိံသံ အဂစ္ဆတံ။
- (ဃ) အသိတိ ကွတ္တံ၊ ဒေဝိန္ဒော၊ ဒေဝ ရဇ မကာရယိ၊  
သတဿကွတ္တံ၊ ရာဇေ၊ စက္ကဝတ္တိ အတောသတံ။
- (င) ပဒေသရဇံဝိပုလံ၊ ဂဏနတော အသဒ္ဓိယံ၊  
အနုဘောမိ သုသပ္ပတ္တိ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာဇလံ။
- (စ) ဘဝါဘဝေ သံသရန္တော၊ မတာဘောဂံ လဘာမတံ၊  
ဘောဂေမေဉ္စိနတာ နတ္ထိ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ ဇလံ။
- (ဆ) သတသတဿိတောကပ္ပေ၊ ယံ ကပ္ပမကရိံ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိံ နာသိတနာမိ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ ဇလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၇၆၊ သုဘူတိတ္ထေရာပဒါန)

(က) ဘာဝနာနံ-သမထ ဝိပဿနာ၊ ဘာဝနာတို့တွင် အနုတ္တရံ-အတုမရှိ၊ လွန်မြတ်ဘိသော၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ-မြတ်စွာဘုရားအား အဖန်ဖန်အမှတ်ရမှု ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဘာဝနာကို၊ တွံ-အမြတ်တရား၊ လိုလားခင်မင်သော အသင်သည်၊ ဘာဝေတိ-နေ့ရောညဉ့်ပါ၊ ကောင်းစွာကြိုးစား၊ ပွားများများလေလော။ တ္တမံသတိ-ဤဗုဒ္ဓါနုဿတိကို၊ ဘာဝ

ယိတွာ၊ ကြိုးတီးပွားများ၍၊ (ငါ) ပွားများသည်ရှိသော်၊ တဝ-သင်၏။  
မာနသံ-ဝိတ်နုလုံး၏ အလိုသည်၊ ပူရယိဿသိ-လိုလားသည့်အတိုင်း၊  
မဆိုင်းမသွေ ပြည့်ရပေလတ္တံ့။

(ခ) လောကနာထေန-လူသုံးပါးတို့ ကိုးကွယ်ရာ ဘုရားမြတ်  
စွာသည်၊ သာသိတော-သနားသတ်မှတ်၊ ဆုံးမအပ်သည်ရှိသော်၊  
တထာဂတံ-မြတ်စွာဘုရားကို၊ နမသိတွာ-ရှိသေမြတ်နိုး၊ ရှိပြီးလျှင်  
မုဒိတော-သဒ္ဓါလျှမ်းတောက်၊ ဝမ်းမြောက်ဝမ်းသာ။ ဥတ္တမံ- ဘာဝနာ  
တို့တွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ-ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို၊ သဒါ-  
နေရောညဉ့်ပါ၊ အခါစပ်သိမ်း၊ ဘာဝေဝိ-ရှိသလေတေး၊ ပွားများ၏။

(ဂ) အဟံ-ငါသည်၊ သုကတေန-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ တေန  
ကမ္မေန-ထိုကောင်းမှုကုသိုလ်ကံကြောင့်၎င်း။ စေတနာပဏိမိဟိစ-  
-စေတနာဆုတောင်းခြင်းတို့ကြောင့်၎င်း။ မာနသံဒေဟံ-လှည့်ဖြစ်ရာ၊  
ကိုယ်စွာကို၊ ယိတွာ-စွန့်၍၊ တာဝတိသံ-တာဝတိသာနတ်ပြည်သို့၊  
အဂတ္တိ-မှန်စွာထုတ်ပြောက်၊ ရောက်ရလေပြီတကား။

(ဃ) အဟံ-ငါသည်၊ ဒေဝိန္ဒြေ-နတ်တို့ကို အဗုံးရသည်၊ ဟုတွာ-  
-ဖြစ်၍၊ အသိတိက္ခတ္တံ-အကြိမ်ရှစ်ဆယ်၊ ဒေဝရဋ္ဌံ-သိကြားမင်း၏  
အမြတ်ကို၊ အကာရယိ-ပြုခဲ့ပေပြီ။ ဓက္ကဝတ္တိ-တိုင်းနိုင်ငံမှာ၊ တန်ခိုး  
အာဏာ၊ ဝိကြာရတနာကို လည်စေတတ်သော၊ ရာဇာစ-ဝိကြာဝ  
တေးမင်းသည်ကား။ သဟဿက္ခတ္တံ-အကြိမ်တထောင်၊ အဟောသိ-  
-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ခဲ့ရလေပြီတကား။



(င) ဝိပုလံ-ပြန်ပြောသော၊ ပဒေသရန္တံ-ပြည်ရွာတစ်ဝိုက်၊ အုပ်စိုးရသော ပဒေသရာဇ်မင်း၏၊ အပြစ်သည်ကား၊ ဂဏတော-ဤရွာဤမျှ၊ ပြစ်ခဲ့ရဟု၊ ဖော်ပြပိုင်းခြား။ ဂဏန်းအားဖြင့်-အသမိယံ-မရေမတွက်နိုင်ချေ။ အဟံ-ငါသည် သုဿပ္ပတ္တိ-သူတပါးထက်၊ လွန်ကဲတက်လတ်၊ မွန်မြတ်သော ဓညးစိဝ်ကို၊ အနုဘောမိ-ရရှိပျော်ပါး၊ ခံစားရ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ပြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာဘုရားရှင်ဂုဏ်၊ မွမ်းထုံမှတ်ရှိ၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိကို ပွားများရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးစွာရားပါပေတည်း။

(စ) အဟံ-ငါသည်၊ ဘဝါဘပေ-ဘဝကြီးငယ်အသွယ်သွယ်၌၊ သံသရစ္ဆော-ထက်အောက်စုံဆန်၊ အဖန်ဖန်လျှင်၊ ကျင်လည်ရသည်ရှိသော်၊ မဟာဘောဂံ-သုံးစွဲမကုန်၊ ပြည့်စုံလှစွာ၊ များမြတ်သော ဓညးစိဝ်ချမ်းသာကို၊ လဘာမိ-ရပေ၏၊ မေ-ငါ့အား။ (ငါ) ငါ၏၊ ဘောဂေ-သုံးစွဲဖွယ်ရာ၊ ဓညးစိဝ်ဥစ္စာ၌၊ ဥနတာ-မတိုးတက်ပဲ၊ ဆက်ကာ ပျက်ပြုတ်၊ ဆုတ်ယုတ်သည်၏ အပြစ်သည်၊ နတ္ထိ-တရံတ၏၊ ပြစ်လာတုံဘိ၊ မရှိပါချေ။ ဣဒံ-ဤသို့ပြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓါနုဿတိယာ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ဆ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒမည်သာ၊ ကပ်ကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿေ-ကပ္ပေ-ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံကမ္ပံ-အကြင်ဗုဒ္ဓါနုဿတိပွားများခြင်းအမှုကို၊ အကရိ-ကောင်းစွာမသွေ၊ ပြုခဲ့လေပြီ။ တဒါ-တတောကာလတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူများသွားရာ၊ အပါယ်လေးပါးသို့ လားရောက်ရ

သည်ကို၊ နာဘိ ဇာနဓိ-တရံတခါမျှ ရောက်ရသည်ကို၊ မသိစဘူးပေ  
 တွန့်-ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓနုဿတိယာ-ဘုရားရှင်ဂုဏ်၊ ပွမ်းထုံ  
 မှတ်ရှိ၊ ဗုဒ္ဓ နုဿတိကို ပွားများရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား  
 အကျိုးတရား ပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဗုဒ္ဓနုဿတိ-ပွားများဘိ၊ ရရှိအကျိုးများ။
- (ခ) ချမ်းသာပြည့်စုံ၊ ဝတီသုံ၊ ခိုလှုံပျော်စံစား။
- (ဂ) စကြာရှင်မင်း၊ နတ်တို့မင်း၊ ဖြစ်ခြင်းလွန်စွာများ။
- (ဃ) ပဒေသရာဇာ၊ မရေသာ၊ စံရာစည်းစိမ်များ။
- (င) သဝတိုင်းပင်၊ စည်းစိမ်ရှင်၊ လျော့ပင်မလျော့ပါး။
- (စ) အပါယ်မကျ၊ ကျိုးများလှ၊ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်ပွား။

### “ဓာတ်တော်ကို ပူဇော်ရခြင်းအကျိုး”

- (က) နိဗ္ဗုတေ လောကနာထမှိ၊ သိဒ္ဓတ္ထေ လောကနာယကေ၊  
 မမ ဉာတိ သမာနေတွာ၊ ဓာတုပူဇံ အကာသတံ။
- (ခ) စတုန္ဒ ဂုတိတော ကပ္ပေ၊ ယံ ဓာတု မဘိပူဇယိ၊  
 ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနဓိ၊ ဓာတုပူဇယိဒံ ဖလံ။

(အပ၊ ဒါ၊ ဒု-၆၃၊ ဓာတုပူဇကတ္ထေရာပဒါန)

(က) လောကနာထမှိ လူသုံးပါးတို့၏ အားထားကိုးကွယ်ရာ  
 ဖြစ်တော်မူသော၊ လောကနာယကေ-သတ္တလောက၏၊ အကြီးအမှူး



မြစ်တော်မူသော၊ သိဒ္ဓတ္ထေ-သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ နိဗ္ဗုတေ-  
ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူသည်ရှိသော်၊ မမ-ငါ၏၊ ဉာတိ-မိဘက်၊ ဖဘက်၊  
စပ်ယှက်တော်လာ။ အရာရာမျိုးလွန်စွာ အားကိုးရသော ဆွေမျိုး  
တို့ကို၊ သမာနေတွာ-တရားစကား၊ ပြောကြားပြီးကာ၊ ကောင်းစွာ  
ခေါ်ဆောင်၍၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဓာတုပူဇံ-ဓာတ်တော်ကို ပူဇော်ခြင်းကို၊  
အကာသိ-ပြုခဲ့ပြီ။

(ခ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ဓတုနုဂုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
လေးကမ္ဘာထက်၌၊ ယံ ဓာတုံ-အကြင် ဘုရားရှင်ဓာတ်တော်ကို၊ အဘိ  
ပူဇယိ-လွန်စွာမြတ်နိုး၊ အားကိုးကော်ရော်၊ ပူဇော်ခဲ့လေပြီ။ တတော  
ပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့လားရာ  
ဒုဂ္ဂတိဘဝကို၊ နာဘိဇာနာမိ-တရံတခါမှ၊ လားရောက်ရသည်ကို၊  
မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့မြစ်ရခြင်းသည်၊ ဓာတုပူဇာယ-ဘုရား  
ဓာတ်တော်ကို၊ လေးမြတ်ကော်ရော်၊ ပူဇော်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာ  
တိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘုရားဓာတ်တော်၊ မြကော်ဝံရော်၊ ပူဇော်အကျိုးများ။
- (ခ) အပါယ်မကျ၊ ချမ်းသာလှ၊ မြစ်ရထင်အရှား။
- (ဂ) ကောင်းကျိုးကိုလို၊ ဓာတ်တော်ကို၊ ကြည်ညိုမြတ်စွာ။

## “ချီးကျူးစကား ပြောကြားရကျိုး”

- (က) ကိတ္တယိတွာ ဇိနဝရံ၊ ကိတ္တိတော တောမိ သဗ္ဗဒေါ၊  
သုဂစ္ဆ ဒေဏ ဝဒနော၊ အာသိ သုခ သမပ္ပိတော။
- (ခ) တိက္ခ ဟာသ လတုပညော၊ မဏာပူညော တထေဝတံ၊  
ဝိဝိတ္တ ပဋိဘာနော၊ တဿ ကမ္မဿ ဝါဟဿ။
- (ဂ) အဘိတ္တ ဝိတွာ ပဒုမုတ္တရာတံ၊  
ပသန္တ ဝိတ္တော အသပံ သယမ္ဘူ၊  
နဂစ္ဆိ ကပ္ပာနိ အပါယဘူဝိ၊  
သတံသတဿာနိ ဗလေန တဿ။

(အပ၊ ပါ-ဒု-၁၆၀၊ အဘယတ္ထရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ဇိနဝရံ-ငါးဟရ်အောင်လတ်၊ ဘုရားမြတ်ကို၊ ကိတ္တယိတွာ-ဂုဏ်ဖော်အထူး၊ ချီးကျူးခဲ့ခြင်းကြောင့်၊ သဗ္ဗဒါန-ဖြစ်လေရာရာ၊ အခါခပ်သိမ်း၊ ကိတ္တိတော-သူတပါးတို့၊ လေးစားညွတ်နူး၊ ချီးကျူးခံရသည်၊ ဟောမိ-အမှန်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏၊ သုဂစ္ဆ ဒေဏဝဒနော-မွေးကြိုင်သင်းပျံ့၊ ကောင်းသော ကိုယ်အနံ့၊ ခံတွင်းအနံ့ရှိသူသည်၊ သုခသမပ္ပိတော-ကာယဝိတ္တ ချမ်းသာသုခနှင့် ပြည့်စုံသူသည်၊ အာသိ-ဖြစ်ခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ တဿ ကမ္မဿ-ဂုဏ်ဖော်မြွက်ဟ၊ ချီးကျူးရခြင်းဟူသော ထိုကောင်းမှုကို၏၊ ဝါဟဿ-အစွမ်းထင်ရှား၊ အကြောင်းအားကြောင့်၊ တိက္ခဟာသ လဟုပညော-ထက်မြတ်သော ဉာဏ်၊ ကြည်လင်ရွှင်ပျသောဉာဏ်၊ လျင်မြန်သော ဉာဏ်ပညာလည်း



ရှိ၏။ တထေဝ-ထိုအတူသာလျှင်၊ အဟံ-ငါသည်၊ မဟာပညောဝ-  
ကြီးမားသော ပညာလည်းရှိ၏။ ဝိ ဝိတ္တ ပဋိဘာနောဝ-ဆန်းကြယ်  
သော ပဋိဘာန် ဉာဏ်လည်းရှိ၏။

(ဂ) အဟံ-ငါသည်၊ ပသန္တမိတ္တာ-ကြည်ညိုသော မိတ်ရှိသည်  
ဖြစ်၍၊ အသမ္ပ-ကိုယ်တော်နှင့်ပူ၊ အတုတူသူ၊-ရှိတော်မူသော၊ ပဒု  
မုတ္တရံ-ပဒုမုတ္တရံ၊ အမည်ရှိသော၊ သယမ္ဘူ-သောကမှန်ကု၊ သယမ္ဘူ  
ထွင်ထား။ မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဘိတ္တဝိတွာ-ဂုဏ်တော်ရည်စူး။ အထူး  
ဖွဲ့စွဲ၊ ချီးကျူးခဲ့၍၊ တဿ ကပ္ပဿ-ထိုကောင်းမှုကံ၏။ ဗလေန-  
သတ္တိထင်ရှား။ အစွမ်းအားကြောင့်၊ သတသဟဿာနိ ကပ္ပါနိ-  
ကမ္ဘာတသိန်းတို့ ကာလပတ်လုံး၊ အပါယဘူဝိ-ချမ်းသာကင်းမွဲ၊ ဆင်းရဲ  
စုပုံ၊ အပါယ်ဘုံသို့၊ နဂစ္ဆိ-ကံကောင်းထောက်မသဖြင့်၊ မလား  
မရောက်ရလေပြီတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဂုဏ်တော်မြတ်စွာ၊ ချီးကျူးရ၊ များလှအကျိုးမှာ။
- (ခ) ချီးကျူးခံလျှင်၊ ကိုယ်-ခံတွင်။ ယုံ့သင်းရနံ့ငြာ။
- (ဂ) ထက်မြတ်ရွှင်ပျူ၊ လျင်မြန်လှငြာ။ လွန်ကြီးမား၊  
ဆန်းပြားဉာဏ်ပညာ။
- (ဃ) အပါယ်မကျ၊ ချမ်းသာလှ၊ ထဝမြင်းသည်သာ။



## “ဥပုသ်သီလ-စောင့်သံရကမျိုး”

- (က) ယောနိသော ပစ္စဝေက္ခိတွာ၊ ဒုဂ္ဂစ္ဆ နလံဒ္ဒတံ၊  
မာနသံ သပ္ပတံသိတွာ၊ ဥပဝသီ ဥပေါသထံ။
- (ခ) အတံ ဥပေါသထံ ကတွာ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ သာသနော၊  
တေနကဗ္ဗေန သုကတေန၊ တာဝတိံသ မဂစ္ဆတံ။
- (ဂ) တတ္ထပေ သုကတံ ဗျုပ္ပံ၊ ဥပ္ပ ယောဇန မုဂ္ဂတံ၊  
ကုဋ္ဌာဏီရ ဝရူပေတံ၊ မတာသန သုဘူသိတံ။
- (ဃ) အစ္ဆရာ သတသတဿာ၊ ဥပတိဋ္ဌန္တိ မံ သဒ္ဓါ၊  
အညေ ဒေဝေ အတိတ္တဗ္ဗ၊ အတိရောဓာမိ သဗ္ဗဒ္ဓါ။
- (င) စတုသဋ္ဌိ ဒေဝရာဇုနံ၊ မတေသိတ္တ မကာရယိ၊  
တေသဋ္ဌိ ဝတ္တဝတ္တိနံ၊ မတေသိတ္တ မကာရယိ။
- (စ) သုဝဏ္ဏ ဝဏ္ဏာ တုတွာန၊ ဘဝေသု သံသရာ မတံ၊  
သဗ္ဗတ္ထ ပဝရာ တောမိ၊ ဥပေါသထသယိဒံ ဇလံ။

(အပ၊ ပါ-ဒု-၁၉၉၊ ကေုပေါသထိကာထေရိပဇ္ဇန)

(က) အတံ-ငါသည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဒုဂ္ဂစ္ဆ-ယုတ်နိမ့်သော  
အမျိုး၌ ဖြစ်ရခြင်းကို၎င်း၊ နလံဒ္ဒတံ-ဥစ္စာစည်းမိမိ၊ ဂုဏ်သိရ်ကင်း  
မွဲ၊ ဆင်းရဲရခြင်း၏ အဖြစ်ကို၎င်း၊ ယောနိသော-ပညာရှေ့သွား၊ အသင့်  
အားဖြင့်၊ ပစ္စဝေက္ခိတွာ-ရှေးရှုထင်ထင် ဆင်ခြင်၍၊ မာနသံ-မိတ်ကို၊  
သပ္ပတံသိတွာ-ကောင်းစွာတင့်ဆန်း၊ ရွှင်လန်းစေလျက်၊ ဥပေါသထံ-  
သူတော်ကောင်းများ၊ ကျင့်ပွားနေကြ၊ ဥပုသ်သီလကို၊ ဥပဝသီ-ကျိုး  
ပေါက်ပြောက်ကျား၊ မရှိငြားအောင် လေးစားနှလုံး၊ ကျင့်သုံးခဲ့လေပြီ။



(ခ) အဟံ-ဇာတိ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနော-ဘုရားမြတ်စွာ၊ သာသနာတော်၌၊ ဥပေါသထံ-ဥပုသ်သီလကို၊ ကတ္တာ-လေးစားရွှင်ကြည်၊ ဆောက်တည်ပြီးလျှင်၊ သုကတေန-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ တေနကမ္ပေန-ထိုကောင်းမှု ကုသိုလ်ကံကြောင့်၊ အဟံ-ဇာတိ၊ တာဝတိံသံ-တာဝတိံသာ နတ်ပြည်သို့၊ အဂစ္ဆိ-ကောင်းမှုကံပင့်ထောက်သဖြင့်၊ ရောက်ခဲ့လေပြီ။

(ဂ) တတ္ထ-ထိုတာဝတိံသာ၊ နတ်ပြည်ရွာ၌၊ သုကတံ-ကောင်းစွာပြုအပ်သော၊ မေ-ဇာတိ၊ ဗျုပ္ပာန်-နေအိမ်ရိပ်စံ၊ ဘုံဗိမာန်သည်၊ ဥဗ္ဘယောဇန မုဂ္ဂတံ-အထက်တယူဇနာ တိုင်အောင် မြင့်ပေ၏။ ကုဋ္ဌာဂါရဝရူပေတံ-စုလစ်မွန်းချွန် အထွက်တပ်သောမြတ်သော ပြဿဒ်ဆောင်နှင့် ပြည့်စုံ၏။ မဟာသန သုဘူသိတံ-မြတ်သောအိပ်ရာ နေရာတို့ဖြင့် ကောင်းမွန်စွာ တန်ဆာဆင်ထားအပ်ပေ၏။

(ဃ) အတ္ထရာသတသဟဿာ-ကြည့်ရှုမငြီး၊ တသိန်းသော နတ်သမီးတို့သည်၊ ဗံ-ဇာတိ၊ သဒ္ဓါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဥပတိဋ္ဌန္တိ-ရိသေ့ညွတ်တွား၊ ခစားကြကုန်၏။ အဟံ-ဇာတိ၊ အညေဒေဝေ-အခြားသောနတ်တို့ကို၊ အတိတ္တပ္ပ-ကျော်လွန်၍သဗ္ဗဒ္ဓါ-နေရေညဉ့်ပါ၊ အခါခပ်သိမ်း၊ အတိရောဓာပိ-ကောင်းမြတ်စွာပါ၊ အလွန်တင့်တယ်ပေ၏။

(င) အဟံ-ဇာတိ၊ စတုသဋ္ဌိဒေဝရာဇနံ-ခြောက်ကျိပ်လေးယောက်သော နတ်မင်းတို့၏၊ မဟေသိတ္တံ-ကြီးပျားထင်ရှား၊ မိဖုရားအဖြစ်ကို၊ အကာရယိ-ဖြစ်ခဲ့ပြုခဲ့ရပြီ။ တေသဋ္ဌိ စက္ကဝတ္တိနံ-ခြောက်ကျိပ်သုံးယောက်သော စကြာစတေးမင်းတို့၏၊ မဟေသိတ္တံ-ကြီးပျားထင်ရှား၊ မိဖုရား၏ အဖြစ်ကို၊ အကာရယိ-ဖြစ်ခဲ့ပြုခဲ့ရပြီ။

(စ) အဟံ-ငါသည်၊ သုဝဏ္ဏ ဝဏ္ဏာ-လှပကျော့ရှင်း၊ ရွှေအဆင်း  
 နှင့်တူသော အဆင်းရှိသူသည်၊ ဟုတွာန-အမှန်စင်စစ်၊ ပြစ်ရ၍၊  
 ဘဝေသု-သံသရာတစ်ခွင်၊ ကျင်လည်ရသမျှ၊ ဘဝတို့၌၊ သံသရာမိ-  
 ကျင်လည်ရပေ၏၊ သဗ္ဗတ္ထ-ပြစ်ပြစ်သမျှ၊ အလုံးစုံသော ဘဝတို့၌၊  
 ပဝရာ-သူတပါးထက်၊ လွန်ကဲတက်လတ်၊ အမြတ်ဆုံးသည်၊ ဟောမိ  
 -ရှေးကံထောက်မ၊ ပြစ်လေရ၏၊ ဣဒံ-ဤသို့ပြစ်ရခြင်းသည်၊ ဥပေါ  
 သထဿ-ဥပုသ်သီလ၊ ကျင့်သုံးရခြင်း၏၊ ဗလံ-လွန်စွာတိုးပွား  
 အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဆ) ဟတ္ထိယာနံ အဿယာနံ၊ ရထယာနဉ္စ သိဝိကံ၊  
 လဘာမိ သဗ္ဗမေဝေတံ၊ ဥပေါသထဿိဒံ ဗလံ။

(ဇ) သောဏ္ဏမယံ ရူပိမယံ၊ အထောဝိ ဇလိကာ မယံ၊  
 လောတိ တင်္ဂ မယဉ္ဇေဝ၊ သဗ္ဗံ ပဋိလဘာမဟံ။

(ဈ) ကောသေယျ ကပ္ပလိယာနိ၊ ခေါမကပ္ပါသိကာနိစ၊  
 မဟတ္ထိနိစ ဝတ္ထာနိ၊ သဗ္ဗံ ပဋိလဘာမဟံ။

(ည) အန္တုပါနံ ခါနိယံ၊ ဝတ္ထသေနာ သနာနိစ၊  
 သဗ္ဗမေတံ ပဋိလဘေ၊ ဥပေါသထဿိဒံ ဗလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ၃-၁၉၉)

(ဆ) ဟတ္ထိယာနဉ္စ ဆင်ယာဉ်ကို၎င်း၊ အဿယာနဉ္စ-မြင်းယာဉ်  
 ကို၎င်း၊ ရထယာနဉ္စ-ရထားယာဉ်ကို၎င်း၊ သိဝိကဉ္စ-ထမ်းစင်ကို၎င်း၊  
 ဧတံသဗ္ဗံဝေ-ဤအလုံးစုံယာဉ်ကိုသာလျှင်၊ လဘာမိ-ရရှိပေ၏၊ ဣဒံ-  
 ဤသို့ပြစ်ရခြင်းသည်၊ ဥပေါသထဿ-ဥပုသ်သီလ၊ ကျင့်သုံးရခြင်း၏၊  
 ဗလံ-လွန်စွာတိုးပွား-အကျိုးတရားပါပေတည်း။



(ဇ) အဟံ-ဇိသည်၊ သောက္ခမယံ-ရွှေပြင်ပြီးသည်လည်းပြင်  
သော၊ ရူပိမယံ-ငွေပြင်ပြီးသည်လည်းပြင်သော၊ အထောဝိ-ထိုမှတ  
ပါးလည်း၊ ဖလိကာမယံ-ဖက်ပြင်ပြီးသည်လည်းပြင်သော၊ လောဟိ  
တင်္ဂမယဉ္ဇေဝ-ပတ္တမြားမည်၊ ကျောက်နီပြင်ပြီးသည်လည်းပြင်သော၊  
သဗ္ဗံ-အလုံးစုံများစွာ၊ သုံးဆောင်ပွယ်ရာ၊ အရာဝတ္ထုကိုလည်း၊ လဘာမိ  
-ရရှိပေ၏၊ ငါ-သုံးဆောင်ရန်အတွက် မပျက်မသွေး ရရှိပေ၏။

(ဈ) အဟံ-ဇိသည်၊ ကောသေယျ ကမ္မလိယာနိဝ-ပိုးထည်  
ကမ္မလာအထည်တို့ကို၎င်း၊ ခေါမ ကပ္ပါသိကာနိဝ-ခေါမတိုင်းပြင်  
အထည်၊ ငါချည်အထည်တို့ကို၎င်း၊ မဟာဂ္ဂိနိ-အဘိုးများစွာတိုက်ကုန်  
သော၊ ဝတ္ထာနိဝ-အဝတ်အထည်တို့ကို၎င်း၊ သဗ္ဗံ-ဆိုခဲ့သမျှ ကောင်းလှ  
ဥသုံး၊ အလုံးစုံကို၊ ပဋိလဘာမိ-သုံးဆောင်ရန်အတွက်၊ မပျက်မသွေး  
ရရှိပေ၏။

(ည) အဟံ-ဇိသည်၊ အနွံ-ထမင်းကို၎င်း၊ ပါနံ-အဖျော်ကို၎င်း၊  
ခါဒနိယံ-ခဲပွယ်ကို၎င်း၊ ဝတ္ထသေနာသနာနိဝ-အဝတ်အိပ်ရာ နေရာ  
တို့ကို၎င်း၊ ဧတံသဗ္ဗံ-ဤအလုံးစုံကိုလည်း၊ ပဋိလဘေ-ရရှိပေ၏။  
ဣဒံ-ဤသို့ပြင်ရခြင်းသည်၊ ဥပေါသထဿ-ဥပုသ်သီလ၊ ကျင့်သုံး  
ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား-အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဋ) ဝရဂစ္ဆ ဟလဉ္စ၊ ဝုဏ္ဏ ကဉ္စ ဝိလေပနံ၊  
သဗ္ဗမေတံ ပဋိလဘေ၊ ဥပေါသ ထဿိဒံ ဖလံ။

(ဌ) ကုဋာဂါရဉ္စ ပါသာဒံ၊ မဏ္ဍပံ တမ္ပိယံ ဝုဟံ၊  
သဗ္ဗမေတံ ပဋိလဘေ၊ ဥပေါသထဿိဒံ ဖလံ။

(၃) ဇာတိယာ သတ္တဝဿာတံ၊ ပဗ္ဗဇိ အနုဇီရိယံ၊  
အမုမာသေ အသပ္ပတ္တေ၊ အရတတ္တမပါပုဏိ။

(အပ၊ ပါ ၃-၂၀၀)

(၄) အဟံ-ဇီသည၊ ဝရဂန္ထ-ကောင်းမြတ်သောနံသာကို၎င်း၊  
မာလဥ-ပန်းကို၎င်း၊ စုက္ကကဥ-ကသယမှုန်ခေါ် နံသာမှုန်ကို၎င်း၊ ဝိလေ  
ပနဥ-နံသာပြောင်းကို၎င်း၊ ဧတံသဗ္ဗဝ-ဤအလုံးစုံကိုလည်း၊ ပဋိ  
လဘေ-ရရှိပေ၏၊ ဣဒံ-သည်၊ ဥပေါသထဿ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(၅) အဟံ-ဇီသည၊ ကုဋ္ဌာဂါရဉ္စ-အထွတ်ထပ်သောအိမ်ကို၎င်း၊  
ပါသာဒဥ-ပြာသာဒ်ကို၎င်း၊ မဏ္ဍပံစ-မဏ္ဍပ်ကို၎င်း၊ ဟဗ္ဗိယံစ- ပြာသာဒ်  
ဦးပြည်၊ ပြာသာဒ်ကတုံးကို၎င်း၊ ဂုဟံစ-လိုဏ်ဂူ-ဥမင်ကို၎င်း၊ ဧတံ  
သဗ္ဗဝ-ဤအလုံးစုံကိုလည်း၊ ပဋိလဘေ-ရရှိပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရ  
ခြင်းသည်၊ ဥပေါသထဿ-ဥပုသ်သီလ၊ ကျင့်သုံးရခြင်း၏၊ ဖလံ -  
လွန်စွာတိုးပွား-အကျိုးတရားပေတည်း။

(၃) အဟံ-ဇီသည၊ ဇာတိယာ-မွေးဖွားသည်မှ၊ သတ္တဝဿာ  
-ခုနစ်နှစ်အရွယ်သာ ရှိသေးလျက်၊ အနုဇီရိယံ-လယ်လုပ်ကုန်သွယ်၊  
စီးပွားဆွယ်ဘိ၊ မရှိကင်းကွာ၊ အိမ်ရာမထောင်၊ ရဟန်းဘောင်၌၊  
ပဗ္ဗဇိ-ဗန်ဝါဆင်မြန်း၊ ဝတ်သင်္ကန်းဖြင့်၊ ရဟန်းပြုခဲ့လေပြီ။ အဟံ-  
ဇီသည၊ အမုမာသေ-ဆယ့်ငါးရက်ပဲ၊ လဝက်လခွဲသို့၊ အသပ္ပတ္တေ-  
မရောက်မီ၊ (ငါ) အမုမာသေ အသပ္ပတ္တေ-ဆယ့်ငါးရက်လခွဲ မတိုင်မီ၊  
အရတတ္တံ-ကိလေသာတတ်၊ ငြိမ်းမြတ်ကင်းကွာ၊ ရဟန္တာ၏ အပြစ်သို့၊  
(ငါ) ကိလေပူမီး၊ အပြီးငြိမ်းကျ၊ အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ အပါပုဏိ- ဥပုသ်  
သုံးကံ၊ အကြောင်းခံသဖြင့် အမှန်မသွေ၊ ရောက်ခဲ့ရပါလေပြီးတကား။



မှတ်ချက် ။ ~~ကြည့်ပါ။~~ သဒ္ဓမ္မာဏာ ဆောင်ယူမှတ်သားလိုသူ  
များ လွယ်လွယ်ကူကူ မှတ်ယူနိုင်ကြစေရန် ငါ့ထားများကို ပြည့်စုံစွာ  
ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။ လိုအပ်ရာ သင့်ရာ ကျက်မှတ်သုံးပါလေ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဥပုသ်စောင့်ငြား၊ အကျိုးမျှ ။ မှတ်သားသိစေရာ။
- (ခ) နတ်ရွာရောက်ပြန်၊ ဘုံဗိမာန်၊ အမှန်ထူးမြတ်စွာ။
- (ဂ) ခြံရံပေါ်ပြည့်၊ တင့်တယ်ရှိ၊ ဖြစ်သိ မင်းရာဇာ။
- (ဃ) အဆင်းလည်းလှ၊ ဘဝမြတ်ဆုံး၊ ယာဉ်စုံသုံးကာ၊  
ဝတ်ထည်မှာ၊ လွန်စွာကောင်းသည်သာ။
- (င) စားစွယ်သောက်ရာ၊ ပန်းနဲ့သာနှင့်၊ ကောင်းစွာနေအိမ်၊  
ရိပ်ငြိမ်စုံရ၊ ကျင့်သီလ၊ ထူးစွာကျိုးစလော။
- (စ) ကိလေကင်းကွာ၊ ရတနာ၊ ဖြစ်ကာ နိဗ္ဗူတာ။
- (ဆ) ကောင်းကျိုးလိုလား၊ မျိုးကောင်းသား၊  
စောင့်ပွားဥပုသ်သီလ။

### “ဆီမီးပူဇော်ရခြင်းအကျိုး”

- (က) ကာဠု ပက္ခပိ ဒီဝသေ၊ အဒ္ဓသံ ဗောဓိ ပုတ္တပံ၊  
တတ္ထ ဝိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ ဗောဓိမူလေ နိသီဒတံ။
- (ခ) သတ္တ ရတ္တိန္ဒြိ ဝံ တတ္ထ၊ ဗောဓိမူလေ နိသီဒတံ၊  
သတ္တပေ ဒီဝသေပတ္တေ၊ ဒီပပူဇံ အကာသတံ။

- (ဂ) အာသနံ ပရိတိရေတွာ၊ ပဉ္စဒီပါနိ ပဇ္ဇလုံ၊  
ယာဝဉ္စဒေတိ သူရိယော၊ ဒီပါပေ ပဇ္ဇလုံ တဒါ။
- (ဃ) တေန ကမ္ပေန သုကတေန၊ စေတနာပဏိမိတိစ၊  
တေတွာ မာနသံ ဒေတံ၊ တာဝတိ သမဂစ္ဆတံ။
- (င) အသင်္ခိယာနိ ဒီပါနိ၊ ပရိတိရေ လေန္တိ ပေ၊  
ယာဝတာ ဒေဝဘဝနံ၊ ဒီပါလောကေန ဇောတတိ။
- (စ) ပရမ္ပုဒါ နိသိဒိတွာ၊ ယဒိ ဣစ္ဆာမိ ပသသိတုံ၊  
ဥဒ္ဓံ အဓောစ တိရိယံ သဗ္ဗံ ပဿာမိ ဓက္ခုနာ။
- (ဆ) ယာဝတာ အဘိကင်္ခါမိ၊ ဒဋ္ဌံ သုဂတ ဒုဂ္ဂတေ၊  
တတ္ထ အာဝါရဏံ နတ္ထိ၊ ရုက္ခေသု ပဗ္ဗတေသုဝါ။

(အပ၊ ပါ၊ ဒု-၁၉၅၊ ပဉ္စဒီပါကာထေရိယာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ ကာဠပက္ခမိ ဒိဝသေ-လဆုတ်ပက္ခ  
လက္ခယံနေ၌၊ ဥတ္တမံ-ထိုထိုသစ်ပင်တို့ ထက်မြတ်လှပေသော၊ ဗောဓိ-  
သုံးလူသခင်၊ ဉာဏ်အမြင်လင်းရာ၊ ဗောဓိပင်ကို၊ အဒ္ဓသံ၊ ပူးမြင်ရပြီ၊  
တတ္ထ-ထိုဗောဓိပင်၌၊ ဝိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-ကြည်လင်စေ၍၊  
ဗောဓိမူလေ-ဗောဓိပင်ရင်း၌၊ နိသိဒိ-ထိုင်နေပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သတ္တရတ္တိန္ဒြိယံ-ခုနစ်ညဉ့် ခုနစ်နေ့ပတ်  
လုံး၊ တတ္ထဗောဓိမူလေ-မြတ်စွာဉာဏ်မြင်၊ သန့်စင်ပွင့်လင်း၊ ထိုဗောဓိ  
ပင်ရင်း၌၊ နိသိဒိ-ရုဏ်တော်မှန်းစ၊ လွမ်းယောင်တာလျက်၊ မထနိုင်ချေ၊  
ထိုင်နေခဲ့ပေပြီ၊ အဟံ-ငါသည်၊ သတ္တမေဒိဝသေ-ခုနစ်ရက်မြောက်  
သောနေ့သို့၊ ပတ္တေ-ရောက်လတ်သော်၊ ဒီပပူဇံ-ဆီမီးပူဇော်ခြင်းကို၊  
အကာသိ-ပြုပြီ။



(ဂ) တဒါ-ထိုအခါ၌၊ ဗောဓိယာ-ဗောဓိပင်၏၊ အာသနံနေရာကို၊  
ပရိဝါရေတွာ-ရှေ့နောက်ဝဲယာ၊ ဝန်းရံကုန်၍၊ ပဉ္စဒီပါနိ-ဝင်းရောင်  
ထိန်ညီး၊ ဆိမီးငါးတိုင်တို့သည်၊ ပဇ္ဇလုံ-အရောင်အဝါ၊ အဖြာဖြာ  
ကျင်းလျက်၊ ထွန်းလင်းတောက်ပကြလေကုန်၏၊ ယာဝ-အကြင်ရွှေ  
လောက်၊ သူရိယော-နေသည်၊ ဥဒေတိ-တက်၏။ (ဝါ) ရောင်ခြည်  
ထူထောင်၊ အလင်းဆောင်ကာ၊ ထွက်ပေါ်လာ၏၊ တာဝ-ထိုရွှေ  
လောက်၊ (ဝါ) ထိုနေထွက်လာသည်တိုင်အောင်၊ မေ-ငါ၏၊ ဒီပါ-ဆိမီး  
တိုင်တို့သည်၊ ပဇ္ဇလုံ-အရောင်အဝါ၊ အဖြာဖြာကျင်းလျက်၊ ထွန်းလင်း  
တောက်ပကြလေကုန်ပြီတကား။

(ဃ) သုကတေန-စေတနာဖြောင့်မတ်၊ ကောင်းစွာပြုအပ်  
သော၊ တေနကမ္မေန-ထိုကုသိုလ်ကံကြောင့်၎င်း၊ စေတနာပဏိမိ  
ဟိစ-စေတနာမှန်၊ ဝေဘန်ဆုရ၊ တောင့်တမှုတို့ကြောင့်၎င်း၊ မာနသံ  
ဒေဟံ-လူ့ဘဝ လူ့ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဇဟိတွာ-ကံကုန်ခိုက်မျှ၊ စွန့်ပယ်ရ  
သည်ရှိသော်၊ အဟံ-ငါသည်၊ တာဝတိသံ-တာဝတိသာ နတ်ပြည်သို့၊  
အဂစ္ဆိ-မကြာမျက်မှောက်၊ ဆိုက်ရောက်ရလေပြီ။

(င) အသမ္ဘိယာနိ ဒီပါနိ-ဤရွှေ ဤမျှ၊ ဂဏန်းပြလျက်၊ မရေ  
တွက်နိုင်ကုန်သော ဆိမီးတိုင်တို့သည်၊ မေ-ငါ့အား၊ ပရိဝါရေ-ပရိဝါ  
ရေတွာ-ရှေ့နောက်ဝဲယာ၊ ဝန်းရံလျက်၊ လေန္တိ-အမိုက်မှောင်ခွင်း  
ကာ၊ ထွန်းလင်းတောက်ပ ကြကုန်လေ၏၊ ယာဝတာ-အကြင်ရွှေ  
လောက်၊ ဒေဝဘဝနံ-နတ်တို့ခိုလှုံ၊ နတ်ဘုံနတ်နန်းသည်၊ အတ္ထိ-  
ရှိ၏၊ တာဝတာ-ထိုရွှေလောက်၊ ဒီပါလောကေန-ဆိမီးအရောင်ဖြင့်၊  
ဇောတတိ-မိုက်မှောင်ပယ်ခွင်း၊ ထွန်းလင်းတောက်ပလေ၏

(စ) အဟံ-ငါသည်၊ ပရမ္ပချါ-မျက်မှောက်၌၊ နိသိဒ္ဓိတွာ-ထိုင်နေလျက်၊ ယဒိ-အကယ်၍၊ ပဿိတုံ-ထိုထိုသတ်မှတ်၊ အရပ်မျက်နှာ၊ ကြည်ရှုခြင်းငှါ၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ ဥဒ္ဓံ-အထက်အရပ်၎င်း၊ အစော-အောက်အရပ်၎င်း၊ တိရိယံ-ဖိလာအရပ်၎င်း၊ ဣတိသဗ္ဗံ-အရပ်မျက်နှာအားလုံးကိုလည်း၊ စက္ခုနာ-မျက်စိဖြင့်၊ ပဿာမိ-ပြက်ပြက်ထင်ထင်၊ မြင်ရပေ၏။

(ဆ) ယာဝတာ-အကြင်မျှလောက်၊ သုဂတ ဒုဂ္ဂတေ-ကောင်းသောလားရာဂတိရှိသူ၊ မကောင်းသောလားရာဂတိရှိသူတို့ကို၊ ဒဋ္ဌိ-အမှန်သိမှု၊ ကြည်ရှုခြင်းငှါ၊ အဘိကင်္ခါမိ-ငါအလိုရှိပေ၏၊ တတ္ထ-ထိုအရပ်၌၊ ရုက္ခေသုဝါ-သစ်ပင်တို့ကြောင့်၎င်း၊ ပဗ္ဗတေသုဝါ-တောင်တို့ကြောင့်၎င်း၊ အာဝရဏံ-မမြင်နိုင်အောင်၊ ပိတ်ပင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-တရံတခါ၊ မရှိပါချေ။

- (ဇ) ယံယံ ယောနုပပဇ္ဇာမိ၊ ဒေဝတ္တံ အထ ဟနုသံ၊  
ဒီပသတ သတဿာနိ၊ ပရိဝါရေ ဇလန္တိ မေ။
- (ဈ) ပစ္ဆိမေ ဘဝေ သပ္ပတ္တေ၊ ဟနုသံ ဝိနိဝတ္တယိ၊  
အဇရာမတံ သိတိဘာဝံ၊ နိဗ္ဗာနံ ဝဿယိ အဟံ။
- (ည) ဇာတိယာ သတ္တဝဿာဟံ၊ အရတတ္ထ မပါပုဏ္ဏိ၊  
ဥပသမ္ပာဒယီ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဂုဏမညာယ ဂေါတမော။
- (ဋ) မဏ္ဍပေ ရုက္ခမူလေဝါ၊ ပါသာဒေသု ဂုဟာသုဝါ၊  
သုညာဂါရေ ဝသန္တိယာ၊ ပဉ္စဒီပါ ဇလန္တိမေ။
- (ဌ) ဒိဗ္ဗစက္ခု ဝိသုဒ္ဓိမေ၊ သမာဓိ ကုသလာအဟံ၊  
အဘိညာ ပါရမိပ္ပတ္တာ၊ ပဉ္စဒီပါနိဒ္ဓိ ဝလံ။



(ဇ) အဟံ-ဇီသည်၊ ဒေဝတ္တံ-နတ်အဖြစ် နတ်ဘဝလည်း ဖြစ်သော၊ အထ-ထိုမှတပါး၊ မာနုသံ-လူအဖြစ် လူဘဝလည်း ဖြစ်သော၊ ယံယံ ယောနိ-အမှတ်မထင် အကြင်အကြင် အမျိုးဇာတ်သို့ ဥပပဇ္ဇာမိ-ကပ်ရောက်ရ ဖြစ်ရ၏။ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဖြစ်ရာ ဘဝ တို့၌၊ မေ-ဇီအား၊ ဒိပသတ သဟဿာနိ-ဆီမီးတသိန်းတို့သည်၊ ပရိပါ ရေတွာ၊ ဝန်းရံကုန်လျက်၊ ဇလန္တိ-အမှောင်ပယ်မြောက်၊ ထွန်းလင်း တောက်ပကြလေကုန်၏။

(ဈ) အဟံ-ဇီသည်၊ ပစ္ဆိမောဝေ-ဘဝနိဂုံး၊ နောက်ဆုံးဘဝသို့ သဗ္ဗတ္ထေ-ကောင်းစွာရောက်လတ်သော်၊ မာနုသံ-လူဘဝသို့၊ ဝိနိ ဝတ္တယိ-တခေါက်တဖန်၊ ပြန်လည်ခဲ့၏။ အဟံ-ဇီသည်၊ အရောမတံ -မအိုရာ မသေရာဖြစ်သော၊ သိတိဘာဝံ-ငြိမ်းအေးခြင်း သဘော ရှိသော၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာန်ကို၊ ဖဿယိ-မက္ခာမရွေ့၊ မြင်တွေ့ရလေပြီ။

(ည) အဟံ-ဇီသည်၊ ဇာတိယာ-မွေးဖွားသည်မှာ၊ သတ္တဝသ္မာ -ခုနစ်နှစ်သာရှိသေးသည်၊ သမာနာ-ဖြစ်လျက်၊ အရဟတ္တံ၊ အရဟတ္တ ဖိုလ်သို့၊ (ဋ) ရဟန္တာ၏ အဖြစ်သို့၊ အပါပုဏိ-ဆိုက်ရောက်ပြီ၊ ဂေါတမော-ဂေါတမ အမည်ရှိတော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓေါ-သစ္စာသိမြင်၊ ဘုရားရှင်သည်၊ မမ-ဇီ၏၊ ဂုဏံ-ဂုဏ်ကို၊ အညာယ-သိတော်မူ၍၊ ဥပသမ္ပာဒယိ-ရဟန်းပြုပေးတော် မူလေပြီ။

(ဌ) မဏ္ဍပေဝါ-မဏ္ဍပ်၌၎င်း၊ ရုက္ခမူလေဝါ-သစ်ပင်ရင်း၌၎င်း၊ ပါသောဒေသုဝါ-ပြာသာဒ်တို့၎င်း၊ ဂုဟာသုဝါ-လိုဏ်ဂူဥမင်တို့၌၎င်း၊ သုညာဂါရေဝါ-ဆိတ်ငြိမ်ရာကျောင်း၌၎င်း၊ ဝသန္တိယာ-နေသော၊ (ဍ)

ရှာန်ဝင်စားကာနေသော၊ မေ-ငါ့အား၊ ပဉ္စဒီပါ-အရောင်ချင်းပြိုင်၊  
ဆီမီးငါးတိုင်တို့သည်၊ ဇလန္တိ-အမှောင်ပယ်ခွင်း၊ ထွန်းလင်းတောက်ပ  
ကြလေကုန်၏။

(၄) မေ-ငါ၏၊ ဒိဗ္ဗစက္ခု-ဒိဗ္ဗစက္ခု အဘိညာဉ်သည်၊ ဝိသုဒ္ဓိ-အထူး  
သဖြင့် ဝင်ကြယ်လှပေ၏။ အဟံ-ငါသည်၊ သမာဓိကုသလာ-ရှာန်  
သမာဓိ၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာပေ၏။ အဘိညာပါရမိပုတ္တာ-အလွန်သိရှိ၊  
အဘိညာဉ်၏၊ အထွတ်အထိပ်သို့လည်း ရောက်ပေ၏။ ဣဒံ-ဤသို့  
ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ပဉ္စဒီပါနံ-ရောင်ဝါထွန်းလင်း၊ အဆင်းချင်းပြိုင်၊ ဆီ  
မီးငါးတိုင်တို့၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဆီမီးလှူငြား-ကျိုးပျားသိဇွယ်။  
နတ်လူသုဂတိ-ရောက်ဘိတကယ်။  
ဆီမီးရောက်ကျင်း၊ ထွန်းလင်းတင့်တယ်။  
တရပ်လုံး-ရွှင်ပြုံးကြည်နူးဘွယ်။
- (ခ) ထက်အောက်ဝန်းရပ်၊ ရှုအပ်မြင်မယ်။  
ကောင်း-မကောင်းလား-ဆီတားမကွယ်။  
လူနတ်ဖြစ်တိုင်း-တင့်လှိုင်းရောင်ခြယ်။  
ဘဝမြတ်-ငြိမ်းရပ်သိမြင်လွယ်။
- (ဂ) ဂူလိုဏ်ပြာသာဒ်-မဏ္ဍပ်-သစ်ပင်။  
~~မြို့အုံ~~မြို့အုံကျောင်းရပ်-ချဉ်းကပ်နေလျှင်။  
မိုက်မောသော ယံခွင်း-ထွန်းလင်းအစဉ်။  
ဒိဗ္ဗစက္ခု-ထူးလျက်လွန်ကြည်လင်။



(ဃ) သမာဓိစခန်း-ဈာန်လမ်းကျမ်းကျင်း။  
 အဘိညာဉ်ထွက်ဈား-ရောက်ငြားခိုဝင်း။  
 ဆီမီးလျှော်-ကျိုးရှိသိမြင်။  
 သုတော်ပူ-ပြုကြတာဝန်စဉ်။

“ကြာပန်းပူဇော်ရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဥပ္ပလသေဝ မေဝဏ္ဏော၊ ဂန္ဓောစေဝ ပဝါယတိ၊  
 ဒုဗ္ဗဏ္ဍိယံ န ဇာနာမိ၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယိဒံ ဝလံ။
- (ခ) ဣဒ္ဓိပါဒေသု ကုသလာ၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝနာရတာ၊  
 အဘိညာပါရမိပတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယိဒံ ဝလံ။
- (ဂ) သတိပဋ္ဌာန ကုသလာ၊ သမာဓိဈာန ဂေါစရာ၊  
 သဗ္ဗပ္ပဓာန မနုယုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယိဒံ ဝလံ။
- (ဃ) ဝီရိယံမေ ဓုရဇောရယံ၊ ယောဂက္ခေမာဓိဝါတနံ၊  
 သဗ္ဗာသဝါ ပရိက္ခိတာ၊ နတ္ထိဒါနိ ပုနုဗ္ဗဝေါ။
- (င) ကေတိသေတ္တာတောကပ္ပေ၊ ယံ ပုပ္ဖမဘိ ပူဇယိ၊  
 ဒုဂ္ဂတိံ နာဘိဇာနာမိ၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယိဒံ ဝလံ။

(အပါ. ပါ။ ဒု-၁၉၄၊ သတ္တုပ္ပလမာလိကာထေရိ)

(က) ဥပ္ပလသေဝ-ကြာညိုပန်း၊ အဆင်းကဲ့သို့၊ မေ-ငါ့အား၊  
 ဝဏ္ဏော-အဆင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိပေ၏၊ ဥပ္ပလသေ-ကြာညိုပန်း၏၊  
 ဂန္ဓောဣဝ-မွေးကြိုင်သင်းယုံ၊ ရနံကဲ့သို့၊ မေ-ငါ၏၊ ဂန္ဓောစေဝ-ကိုယ်  
 အနံသည်လည်း၊ ပဝါယတိ-ကြိုင်လှိုင်၏၊ ဒုဗ္ဗဏ္ဍိယံ-ရုံ့ဖွယ်ဆိုးညစ်၊

အဆင်းမလှသည်၏ အပြစ်ကို၊ နဇာနာမိ-တရံတခါ၊ ဖြစ်လာရမိ၊ မသိ  
စဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ ဖြစ်ခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယ-မြတ်စွာဘုရားအား  
ပူဇော်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ဣဒ္ဓိပါဒေသု-ဣဒ္ဓိပါဒ်လေးပါးတို့၌၊  
ကုသလာ-ကျွမ်းကျင်လိမ္မာလှပေ၏၊ ဗောဇ္ဈင်္ဂဘာဝနာရတာ-ဗောဇ္ဈင်  
ခုနစ်ပါးပွားများခြင်း၌လည်း ပျော်မွေ့ပေ၏၊ အဘိညာပါရမိပ္ပတ္တာ-  
အဘိညာဉ်၏ အထွတ်အထိပ်သို့ ရောက်ပေ၏၊ ဣဒံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယ  
မြတ်စွာဘုရားအား ပူဇော်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ဂ) အဟံ-ငါသည်၊ သတိပဋ္ဌာနကုသလာ-သတိပဋ္ဌာန်လေးပါး  
၌ ကျွမ်းကျင်လိမ္မာပေ၏၊ သမာဓိဈာနဂေါစရာ-သမာဓိဈာန်၌ ကျက်  
စားပေ၏။ သမ္ပပ္ပဓာနံ-သမ္ပပ္ပဓာန်လေးပါးကို၊ အနုယုတ္တာ-အဖန်ဖန်  
ကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်ပေ၏။ ဣဒံ-သည်၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ဃ) မေ-ငါ၏၊ ဝီရိယံ-ကျင့်ကြံကြိုးကုတ်၊ အားထုတ်မှု၊  
လုံ့လ၊ ဝီရိယသည်၊ ဓုရတေရယံ-ခရီးရောက်အောင်၊ စွမ်းဆောင်  
နိုင်ငြား၊ ဝန်ဆောင်ခွားလားသပ္ပယ် ဖြစ်၏။ ယောဂက္ခေမံ-ယောဂ  
လေးတန်၊ ကုန်ရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်သို့၊ အဓိဝါဟနံ-ပို့ဆောင်နိုင်  
ပေ၏၊ သဗ္ဗာသဝါ-အလုံးစုံများလှ၊ အာသဝတရားတို့သည်၊ ပရိက္ခိဏာ-  
တစမကျန်၊ အမှန်လောင်ကျွမ်း၊ ကုန်ခန်းကုန်ပြီ။ ဒါန-ယခုအခါ၌၊  
ပုနတ္တဝေါ-ဘဝအသစ်၊ တဖန်ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ နတ္ထိ-အမှန်တစ်၊ မရှိ  
တော့ပါချေ။



(င) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ကေတိသေ ကပ္ပေ၊ သုံးဆယ့်  
တကမ္ဘာထက်၌၊ ယံ ပုပ္ဖံ-အကြင်ပန်းကို၊ အဘိပူဇယိ-မြတ်နိုး  
ကော်ရော်၊ ပူဇော်ပြီ။ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ အဟံ-  
ငါသည်၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့လားရောက်ရာ ဒုဂ္ဂတိ ဘဝကို၊  
နာဘိဇာနာမိ-တရံတခါမျှ၊ လားရောက်ရသည်ကို မသိဘူးပေ။  
ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓပူဇာယ-မြတ်စွာဘုရားအား၊ ညွတ်  
တွားကော်ရော်၊ ပူဇော်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား အကျိုးတရား  
ပါပေတည်း။

**ဆောင်ပုဒ်**

- (က) ဘုရားမြတ်ရှင်၊ ကြာပန်းတင်၊ ကြည်လင်ပူဇော်က။
- (ခ) ကြာပန်းပမာ၊ ဆင်းလှစွာ၊ မှန်စွာဖြစ်တိုင်းပ။
- (ဂ) ကိုယ်နဲ့မွေးစွ၊ ဆင်းမလှ၊ ဖြစ်ရမရှိကြ။
- (ဃ) ဣဒ္ဓိ-ဗောဇ္ဈင်၊ အဘိညာဉ်နှင့်။ ထို့ပြင်-သတိချာန်၊  
သဗ္ဗပ္ပဓာန်၊ အမှန်ထူးကဲလှ၊
- (င) အပါယ်မကျ၊ အာသဝကင်း၊ ဖြစ်ရခြင်း၊ ရှင်မင်းပူဇော်ရ။

**“ရေချမ်းစင်-ရေဖြည့်လှူခြင်းအကျိုး”**

- (က) ပဒုမုတ္တရ ဗုဒ္ဓဿ၊ ဘိက္ခုသံဃေ အနုတ္တရေ၊  
ပသန္တ ဝိတ္တော သုမနော၊ ပါနိယဗာဋ မပူရယိ။
- (ခ) ပဗ္ဗတဂ္ဂေ ဒုမဂ္ဂေဝီ၊ အာကာသေ ဝါထ ဘူမိယံ၊  
ယဒါ ပါနိယ ပိစ္ဆာမိ၊ ဝိပ္ပံ နိဗ္ဗတ္တတေ မမ။
- (ဂ) သတသတဿိတောကပ္ပေ၊ ယံ ဒါန မဒိဒိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဒကဒါနဿိဒံ ဖလံ။

(အပ-ပါ။ ဒု-ရဂ၊ ဥဒကဒါယကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ဇီသည်၊ ပဒုမုတ္တရ ဗုဒ္ဓဿ-ပဒုမုတ္တရ၊ မည်ရ ထင်ရှား၊ မြတ်စွာဘုရား၏ အနုတ္တရ-အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော၊ ဘိက္ခု သံဃေ-တပည့်တပန်း၊ ရဟန်းသံဃာ၌၊ ပသန္တုစိတ္တော-သန္တုယို ဖိတ်၊ ကြည်ညိုသောစိတ်သည်၊ သုမနော-စေတနာလျှမ်းတောက်၊ ဝမ်းမြောက်သော စိတ်ရှိသည်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်၍၊ ပါနိယဃဋံ-သောက် ရေအိုးကို၊ အပူရယိ-ပြည့်စေခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ဇီသည်၊ ပဗ္ဗတဂ္ဂေါ-တောင်ထိပ်၌၎င်း၊ ဒုမဂ္ဂေါ- သစ်ပင်ဖျား၌၎င်း၊ အာကာသေဝါ-ကောင်းကင်၌၎င်း၊ အထ-ထိုမှ တပါး၊ ဘူမိယံဝါ-မြေပြင်၌၎င်း၊ ယဒါ-အကြင်အခါ၌၊ ပါနိယံ-သောက် ရေကို၊ ဣစ္ဆာမိ-အလိုရှိ၏၊ တဒါ-ထိုသောက်ရေကို အလိုရှိသော အခါ၌၊ ပါနိယံ-သောက်ရေသည်၊ မမ-မုအား၊ ခိပ္ပံ-မနှေးမကြာ၊ လျင် မြန်စွာ၊ နိဗ္ဗတ္တတေ-ဖြစ်ပေါ်လာလေ၏။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿကပ္ပေ- ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ ယံဒါနံ-အကြင်အလှူကို၊ အဒိဒိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူခဲ့ပြီ၊ တဒါ-တတော ကာလတော ပဋ္ဌာယ-ထိုရေအလှူကို လှူခဲ့ ရသောအချိန်အခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုတို့လားရာ ဒုဂ္ဂ တိဝကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒိ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဒကဒါနဿ-သောက်သုံးရေချမ်းပေကမ်း လှူဒါန်းရခြင်း၏၊ ဖလံ- လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) သောက်သုံးစေချင်၊ ရေချမ်းစင်၊ တိထွင်လှူဒါန်းရ။

(ခ) မည်သည့်ငှာနေ၊ ရောက်နေစေ၊ သောက်ရေ မခက်လှ။



- (ဂ) အပါယ်လေးကင်းပ၊ ကောင်းဘဝ၊ ရောက်ရကျိုးများစွာ။
- (ဃ) စေတနာပြည့်လွမ်း၊ သောက်ရေချမ်း၊ ပေးကမ်းလှူပါကြ။

“ရွှေထီးလှူခြင်းအကျိုး”

- (က) သီလေသု သံဝုတာ ဟုတွာ၊ နိဗ္ဗုတေစ နရတ္တမေ၊  
ဓာတုထူပဿ ဥပရိ၊ သောဏ္ဏန္တတ္ထမ ပူဇယိ။
- (ခ) မုတ္တဓာဂါ သီလဝတိ၊ ယာဝဇိဝံ တတောရုတာ၊  
ဇတိတွာ မာနုသံဒေတံ၊ တာဝတိ သူပဂါ အဟံ။
- (ဂ) တဒါ ဒသတိ ဌာနေတိ၊ အဓိဘောတွာန သေသကေ၊  
ရူပသဒ္ဓေတိ ဂန္ဓေတိ၊ ရသေတိ ဝုသနေတိစ။
- (ဃ) အာယုနာပိစ ဝဏ္ဏေန၊ သုခေန ယသသာပိစ၊  
တတေဝါဝိပတေယျေန၊ အဓိဂယု ဝိရောစတံ။

(အဘိရူပနန္ဒာထေရီအပဒါနပါဠိ-၂၉၀)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သီလေသု-ကိုယ်ကျင့်သီလတို့၌၊ သံဝုတာ-မကျိုးမပေါက်၊ မကြားမပြောကံအောင် စောင့်ရှောက်တတ်သောသူသည်၊ ဟုတွာ-အမှန်စင်စစ်၊ ပြစ်၍၊ နရတ္တမေ-သုံးလူထွက်ထား၊ မြတ်စွာဘုရားသည်လည်း၊ နိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန်၊ ဝင်စံကြွသွားတော်မူသည်ရှိသော်၊ ဓာတုထူပဿ-ရှင်တော်မြတ်ဘုရား၊ အရိုးအသားစုဖော်၊ ဓာတ်တော်စေတီ၏၊ ဥပရိ-အထက်၌၊ သောဏ္ဏန္တတ္ထံ-ဝင်းပထိန်ငြိ၊ ရွှေပြင်ပြီးသော၊ ရွှေထီးကို၊ အပူဇယိ-မိုးရေနေအဖ်၊ မခံစေရ၊ မှန်းဆရည်ရော်၊ ပူဇော်ခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ ယာဝဇိဝံ-အသက်ထက်ဆုံး၊ မုတ္တတဂါ-လွတ်လွတ်စွန့်ကြဲခြင်းရှိသူသည်၊ သီလဝတီ-ကိုယ်ကျင့်သီလ၊ ပြည့်ဝသူသည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍တတော-ထိုလူ့ဘဝမှ၊ စုတာ-ခန္ဓာပျက်ကြွေ၊ စုတေသည်ရှိသော်၊ ဟနုသံဒေဟံ-လူ၏ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဇဟိတ္တာ-မဲ့မတွန့်၊ ပယ်စွန့်ခဲ့၍၊ တာဝတိံသံ-တာဝတိံသာနတ်ပြည်သို့၊ ဥပဂါ-ကောင်းမှုကံပင့်ထောက်သဖြင့်၊ ကပ်ရောက်ရလေ၏။

(ဂ.ဃ) တဒါ-နတ်ပြည်ဘုံရပ်၊ ကပ်ရောက်လေရာ၊ ထိုအခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ရူပသဒ္ဓေဟိဝ-အဆင်းမျိုးစုံ ရူပါရုံ၊ အသံမျိုးစုံ သဒ္ဓါရုံတို့ဖြင့်၎င်း၊ ဂန္ဓေဟိဝ-အနံ့မျိုးစုံ၊ ဂန္ဓာရုံတို့ဖြင့်၎င်း၊ ရသေဟိဝ-အရသာမျိုးစုံ၊ ရသာရုံတို့ဖြင့်၎င်း၊ ဗုသနေဟိဝ-နူးညံ့ပြောင်းအိ၊ အတွေ့ထိမျိုးစုံ၊ ဗောဠဗ္ဗာရုံတို့ဖြင့်၎င်း၊ အာယုနာပိဝ-အသက်အားဖြင့်၎င်း၊ ဝဏ္ဏေနဝ-လှပကျော့ရှင်း၊ အဆင်းအားဖြင့်၊ သုခေနဝ-စည်းစိမ်ချမ်းသာအားဖြင့်၎င်း၊ ယသသာပိဝ-အခြံအရံအားဖြင့်၎င်း၊ တထေဝ-ထိုနည်းတူပင်၊ အဓိပတေယျေနဝ-အာဏာလွှမ်းမိုး၊ အစိုးရခြင်းငှာအားဖြင့်၎င်း။ ဒသဟိ ဌာနေဟိ-မျက်မြင်ထင်ရှား၊ ဆယ်ပါးသော အကြောင်းအရာတို့ဖြင့်၊ သေသကေ-ကြွင်းသောနတ်တို့ကို၊ အဓိဘောတွာန-ကျော်လွန်လွှမ်းမိုး၍၊ အဓိဂယ-ထူးထွေပိုင်းခြား၊ အလွန်အားဖြင့် ရယူ၍၊ ဝိရောဓိ-အရောင်မမှိန်၊ ဂုဏ်သိဉ်လျှမ်းပ၊ တင့်တယ်ခဲ့ရလေပြီတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

(က) ရွှေထီးလှူရ၊ ကျိုးဗလ၊ မှတ်ကြသိစေသား။

(ခ) ရူပသဒ္ဓါ၊ ဂန္ဓရသာ၊ ဗောဠဗ္ဗာ၊ ငါးပြာအာရုံများ။



- (ဂ) သက်ရှည်-ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာရ၍၊ များစွာခြွေရုံ၊  
စိုးရပြန်၊ အမှန်ကျိုးဆယ်ပါး။
- (ဃ) သူတပါးထက်၊ လွန်ကဲတတ်၊ ဆက်ဆက်ဖြစ်ပွား-  
သိကြိုးစား။

“သစ်သီးဦးလှူရခြင်းအကျိုး”

- (က) ပဒုမုတ္တရဿ ဘဂဝတော၊ လောကဇေဋ္ဌဿ တာဒိနော၊  
ပိဏ္ဍုစာရံ စရန္တဿ၊ ဝါရတော ဥတ္တမံ ယသံ၊  
အဂ္ဂဗလံ ဂဟေတွာန၊ အဒိသိ သတ္ထုနော အဟံ။
- (ခ) တေန ကဗ္ဗေန ဒေဝိန္ဒော၊ လောကဇေဋ္ဌော နရာသဘော၊  
သမ္ပတ္တောယိ အစလံဌာနံ၊ တိတွာ ယေပရာ ယေ။
- (ဂ) သတသဟဿိတောကပ္ပေ၊ ယံဗလံ အဒိတိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ အဂ္ဂဒါနဿိဒိ ဗလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ဒု-၁၇၁၊ နဒိကဿပတ္ထေရာပဒါန)

(က) လောကဇေဋ္ဌဿ-လောကထက်ကြီးမြတ်တော်မူ  
ထသော၊ တာဒိနော-တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူထသော၊ ပဒုမုတ္တ  
ရဿ-ပဒုမုတ္တရ အမည်ရှိတော်မူထသော၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာ  
ဘုရားသည်၊ ပိဏ္ဍုစာရံ-ဆွမ်းခံလှည့်လည်တော်မူခြင်းကို၊ စရန္တဿ-  
သတ္တဝါအများ၊ ချီးမြှောက်သောအားဖြင့်၊ လှည့်လည်ကြသွားတော်  
မူစဉ်၊ ဥတ္တမံ-မြတ်သော၊ ယသံ-ကျော်စောသော၊ အဂ္ဂဗလံ-သစ်သီး  
ဦးကို၊ ဂဟေတွာန-ယူ၍၊ အဟံ-ငါသည်၊ သတ္ထုနော-လူသုံးဦး  
တို့၏ဆရာ၊ ဘုရားမြတ်စွာအား၊ ဝါရတော-အလှည့်အကြိမ်အားဖြင့်၊  
အဒိတိ-သဒ္ဓါ ရွှင်လန်း၊ လှူဒါန်းခဲ့၏။

(ခ) တေနကမ္ပေန-ထိုကောင်းမှုကံကြောင့်၊ ဒေဝိန္ဒောက္ကဝ-  
နတ်တို့စိုးငြား၊ သိကြားမင်းကဲ့သို့၊ လောကဇေဋ္ဌာ-လောကထက်  
ကြီးမြတ်သော၊ နရာသဘော-လူတို့ထက်မြတ်၊ စွဲမှတ်ခေါ်ရာ၊ ရဟန္တာ  
သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဇယပရာဇယံ-လောကဓမ်မကင်း၊ အောင်ခြင်း  
ရှုံးခြင်းကို၊ ဟိတ္တာ-မတွယ်မတွန့်၊ ပယ်စွန့်ပြီး၍၊ အစလံ-လောက  
ဓလေ့၊ မရွေ့မရှုပ်၊ မတုန်လှုပ်ရာဖြစ်သော၊ ဌာနံ-ဘေးမျိုးစုံမသန်း၊  
လွန်ငြိမ်းချမ်းလတ်၊ နိဗ္ဗာန်အရပ်သို့၊ သမ္ပတ္တာ-မယွင်းမထောက်၊  
ကောင်းစွာရောက်သူသည်၊ အမှီ-အမှန်မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏။

ဣတော-ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿေကပ္ပေ-ကမ္ဘာ  
တသိန်းထက်၌၊ ယံဖလံ-အကြင်အသီးကို၊ အဒိန္န-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ ပေး  
လှူခဲ့ပြီ၊ တဒါ-တတောကာလတောပဋ္ဌာယ-ထိုပေးလှူခဲ့သော အခါ  
ကာလမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့လားရောက်ရာ ဒုဂ္ဂတိ  
ဘဝကို၊ နာဘိဇာနာမိ-ကျရောက်ခဲ့မိ၊ မသိစဘူးပါပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့  
ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ အဂ္ဂဒါနဿ-သစ်သီးအဦး၊ ညွတ်နုးကြည်ဖြူ၊ ပေး  
လှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရာသီပွင့်ဝူ၊ သစ်သီးဦး၊ ကြည်နုးလှူခဲ့သည်။
- (ခ) လောကဓမ်ဓလေ့၊ မှန်တိုင်းတွေ့၊ မရွေ့မတုန်ပြီ။
- (ဂ) အပါယ်မကျ၊ ကောင်းဘဝ၊ ရောက်ရပြီအတည်။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးဆက်ကာ၊ နိဗ္ဗူတာ၊ မှန်စွာရောက်နိုင်သည်။
- (င) အဦးကောင်းကျိုး၊ မှန်ရှယ်တိုး၊ မြတ်နိုးဆောင်ရမည်။



“ရုပ်ကလပ်အလောင်းတော်ကိုပူဇော်ရကျိုး”

- (က) ပရိနိဗ္ဗုတေ ဘဂဝတိ၊ ပဒုမုတ္တရေ မဟာယသေ၊  
ပုပ္ဖဝဋ်သကေ ကတွာ၊ သရီရ မဘိရောပယိ။
- (ခ) တတ္ထစိတ္တံ ပဿာဒေတွာ၊ နိဗ္ဗာနံ အဂမာသတံ၊  
ဒေဝလောကဂတော သန္တော၊ ပုညကမ္ပံ သရာမတံ။
- (ဂ) အဗ္ဗရာ ပုပ္ဖဝဿောမေ၊ သဗ္ဗကာလံ ပဝဿတိ၊  
သံသရာမိ မနုဿေစေ၊ ရာဇာ တောမိ မဟာယသော။
- (ဃ) တဟိ ကုသုမ ဝဿောမေ၊ အဘိဝဿတိ သဗ္ဗဒါ၊  
တဿေဝ ပုပ္ဖပူဇယ၊ ဝါတသာ သဗ္ဗဒဿိနော။
- (င) အယံ ပစ္ဆိမကောမယျံ၊ စရိမော ဝတ္တတေ ဘဝေါ၊  
အဇ္ဇာပိ ပုပ္ဖဝဿောမေ၊ အဘိဝဿတိ သဗ္ဗဒါ။
- (စ) သတသတဿိ တောကပ္ပေ၊ ယံ ပုပ္ဖမဘိရောပယိ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဒေတပူဇာယိဒံ ဝလံ။

(အပဒါန ပါဠိ၊ ဒု-၃၆)

(က) မဟာယသေ-သိန်းသန်းမက၊ များလှသော အခြံအရံ ရှိတော်မူသော။ ပဒုမုတ္တရေ-ပဒုမုတ္တရအမည်ရှိတော်မူသော၊ ဘဂဝတိ -မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-ပရိနိဗ္ဗာန် ဝင်စံတော်မူသည် ရှိသော်၊ အဟံ-ငါသည်၊ ပုပ္ဖဝဋ်သကေ-ဦးဆောက်ပန်းတို့ကို၊ ကတွာ -ကောင်းမွန်စွာပြုလုပ်၍၊ သရီရ-ကိုယ်တော်ကို၊ (ငါ) ရုပ်ကလပ်ခေါ် အလောင်းတော်ကို၊ အဘိရောပယိ-လေးမြတ်ကြည်ဖြူ၊ တင်လှူ ပူဇော်ခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ဇီသည်၊ တတ္ထ-ထိုမြတ်စွာဘုရား၌၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-ကြည်ညိုစေရခြင်းကြောင့်၊ နိဗ္ဗာနံ-နိဗ္ဗာနရတိ မည်ရှိ ရိပ်မြို့၊ နတ်ပြည်ဘုံသို့၊ အဂမသိ-ကောင်းမှုပင့်ထောက်၊ ရောက်ခဲ့ လေပြီ။ အဟံ-ဇီသည်၊ ဒေဝလောကဂတော-ချမ်းသာပြည့်စုံ၊ နတ် ပြည်ဘုံသို့ရောက်သည်၊ သန္တော-အမှန်ပကတိ၊ ဖြစ်ရှိလတ်သော်၊ ပုညကမ္ပံ-မိမိရှေးကာ၊ ပြုခဲ့ရမှန်၊ ကောင်းမှုကံကို၊ သရာမိ-ဆင်ခြင် စေ့စေ့၊ ပြန်အောက်မေ့၏။

(ဂ) မေ-ဇီအား၊ ပုပ္ဖဝသော-ရောင်စုံယှက်သန်း၊ ပန်းမိုး သည်၊ အဗ္ဗရာ-အထက်ဝေဟင်၊ ကောင်းကင်ပြင်မှ၊ သဗ္ဗကာလံ- နေ့ရောညဉ့်ပါ၊ အခါခပ်သိမ်း၊ ပဝဿတိ-တဖွဲဖွဲကျဘိ၊ ရွာသွန်းလျက် ရှိပေ၏။ အဟံ-ဇီသည်၊ မာနုသေ-လူတို့ဌာန လူ့တာဝံ၌၊ စေ သံသရာမိ -အကယ်၍ ကျင်လည်ရငြားအံ့၊ မဟာယသော-များသောအခြံ အရံရှိသော၊ ရာဇာ-လူတို့သန်း၊ ပြည့်ရှင်မင်းသည်၊ ဟောမိ-အမှန် မသွေ၊ ဖြစ်ရပေ၏။

(ဃ) သဗ္ဗဒဿိနော-လုံးစုံဓမ္မ၊ ကျနကုန်စင်၊ သိမြင်တော် မူငြား၊ မြတ်စွာဘုရားအား၊ တဿေဝ ပုပ္ဖပူဇာယ-လေးမြတ် ကော်ရော်၊ ထိုပန်းပူဇော်ရခြင်း၏သာလျှင်၊ ဝါဟသာ-အစွမ်းထင်ရှား၊ အကြောင်းအားကြောင့် တဟိ-ထိုလူ့တာဝံ၌၊ မေ-ဇီအား၊ ပုပ္ဖဝသော- ရောင်စုံယှက်သန်း၊ လှပဆန်းသည့် ပန်းမိုးသည်၊ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ အဘိဝဿတိ-အံ့ဘွယ်အချက်၊ ရွာသွန်းလျက် ရှိပေ၏။



(င) အယံဘဝေါ-ဤဘဝသည်ကား၊ မေ-ဇီ၏၊ ပစ္ဆိမကော-  
အဆုံးစွန်ကျသော ဘဝပေတည်း၊ စရိမောဘဝေါ-နောက်ထပ်တဖန်၊  
ပြစ်ရန်ကုန်သိုဉ်း၊ နောက်ဆုံးဘဝသည်၊ ဝတ္တတေ-အမှန်အစစ်၊ ဖြစ်  
ပါပေ၏။ အဇ္ဇာပိ-ယခုဘဝ၌လည်း၊ မေ-ဇီအား၊ ပုပ္ဖဝဿော-ရောင်  
စုံယှက်သန်း၊ လှပဆန်းသည်၊ ပန်းမိုးသည်၊ သဗ္ဗဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊  
အဘိဝဿတိ-မပြတ်မစဲ၊ တဖွဲဖွဲသာ၊ ရွာသွန်းလျက်ရှိလေတော့  
သည်တကား။

(စ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿေကပ္ပေ-  
တစ်ဟ္တာတသိန်းထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံပုပ္ဖံ-အကြင်ပန်းကို၊ အဘိ  
ရောပယိ-ရုပ်ကလာပ်ပေါ်တွင်၊ ကြည်ရွှင်ကော်ရော်၊ တင်လှူပူဇော်  
ခဲ့ပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ပန်းလှူခဲ့ရာ၊ ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-  
မကောင်းမှုပြုသူတို့ လားရောက်ရာဒုဂ္ဂတိ ဘဝသို့လားရောက်ရသည်  
ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊  
ဒေဟပူဇာယ-ရုပ်အလောင်းတော်ကို၊ ပူဇော်ရခြင်း၏ ဖလံ-လွန်စွာ  
တိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရုပ်အလောင်းတော်၊ ဝိတ်ကောင်းဖော်၊  
ကော်ရော်ပူဇော်က။
- (ခ) နတ်ရွာလားကာ၊ ပန်းမိုးရွာ၊ လွန်စွာ အကျိုးရ။
- (ဂ) လှပြစ်ပြန်လဲ၊ ပန်းမိုးကြ၊ မလွဲမင်းဖြစ်ရ။
- (ဃ) အပါယ်ပဝင်၊ နိဗ္ဗာန်ခွင်၊ ကြည်ရွှင်ခိုလှုံရ။
- (င) သူတော်စင်ထုံး၊ ပြီနုလုံး၊ စွဲသုံးပူဇော်ကြ။

## “တရားစကြာလှူခြင်းအကျိုး”

- (က) သိဒ္ဓတ္ထဿ ဘဂဝတော၊ သိတာသနဿ သမ္ပုခါ၊  
ဓမ္မစက္ကံ မေ ဌပိတံ၊ သုကတံ ဝိညု ဝဏ္ဏိတံ။
- (ခ) စာရဝဏ္ဏောဝသောဘာမိ၊ သယောဂ္ဂဗလဝါဟနော၊  
ပရိဝါရေန္တိ မံ နိစ္စံ၊ အနုယန္တာ ဗဟုဇ္ဇနာ။
- (ဂ) သဗ္ဗိတူရိယ သတဿေဟိ၊ ပရိစာရေမတံ သဒါ၊  
ပရိဝါရေန သောဘာမိ၊ ပုညကမ္ပဿိဒံ ဖလံ။
- (ဃ) စတုန္ဒရုတိတောကပ္ပေ၊ ယံ စက္ကံ ဌပယိ အတံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဓမ္မစက္ကဿိဒံ ဖလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၁၀၀၊ ဓမ္မစက္ကိကထေရာပဒါန)

(က) သိဒ္ဓတ္ထဿ-သိဒ္ဓတ္ထအမည်ရှိတော်မူသော၊ ဘဂဝတော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ သိတာသနဿ-နေရာတော်မြတ်၏၊ ဝိ-ခြင်္သေ့ရုပ်ခံသောပလ္လင်တော်၏၊ သမ္ပုခါ-ရှေ့မျက်မှောက်၌၊ သုကတံ-ကောင်းစွာပြုလုပ်အပ်သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ ဝိညုဝဏ္ဏိတံ-ပညာရှိတို့ချီးမွမ်းအပ်သော၊ ဓမ္မစက္ကံ-ခြင်္သေ့ရုပ်တင်ဆင်သော တရားစကြာကို၊ မေ-မယာ-ငါသည်၊ ဌပိတံ-လှူထားအပ်၏။

(ခ) အဟံ-ငါသည်၊ သယောဂ္ဂဗလဝါဟနော-ရထားမိုလ်ပါဆင်ယာဉ်စသည်တို့နှင့်တကွဖြစ်သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်၍၊ စာရဝဏ္ဏောဝ-ရွှေအဆင်းကဲ့သို့ဝါဝင်းသော အဆင်းရှိသည်ဖြစ်၍၊ သောဘာမိ-လှူဆောင်ဖွယ်၊ တင့်တယ်ပေ၏၊ ဗဟုဇ္ဇနာ-များစွာသောလူတို့သည်၊ မံ-ငါ့နောက်သို့၊ အနုယန္တာ-မကွာတစိုက်၊ အစဉ်လိုက်ကုန်လျက်၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ မရိဝါရေန္တိ-ခြံရံနေကြကုန်၏။



(ဂ) အဟံ-ဇီသည၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ သဌိတူရိယ သဟ  
ဿဟိ-ခြောက်သောင်းသော တူရိယာတို့ဖြင့်၊ ပရိစာရေမိ-လွန်ကျူး  
တင့်တယ်၊ ကွန်ပျူးစမျိယ်ရပေ၏၊ ပရိဇိ-ရေန-ပေါများပြည့်လှုံ၊ အခြံ  
အရံဖြင့်၊ သောဘာမိ-တင့်တယ်၏၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ပုည  
ကမ္မဿ-တရားစကြာ၊ လှူကာပြုဖန်၊ ကောင်းမှုကံ၏၊ ဖလံ-လွန်စွာ  
တိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ စတုန္နဝုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
လေးကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ဇီသည၊ ယံစက္ကံ-အကြင်ခြင်သောရပ် တပ်  
ဆင်ထားသော တရားစကြာကို၊ ဌပယိ-ကောင်းစွာပြုငြား၊ လှူထား  
ခဲ့ပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်ဒုဂ္ဂတိ၊  
ရောက်ရှိရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်း  
သည်၊ ဓမ္မစက္ကဿ-တရားစကြာ၊ ကောင်းစွာကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူ  
ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တရားစကြာ၊ ပေးလှူရာ၊ လွန်စွာအကျိုးများ။
- (ခ) အဆင်းလှပ၊ လူများခ၊ စောင့်ကြမိလ်ခြေများ။
- (ဂ) စမျိယ်-တင့်တယ်၊ အပါယ်အကျ၊ အကျိုးရ၊  
မှတ်ကြသိစေသော။



## “ဆွမ်းစားကျောင်းလှူရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဝဗုဒ္ဓကိဟိ ကထာပေတွာ၊ မူလံ ဒတွာန ဟံတဒါ၊  
ဟဋ္ဌော ဟဋ္ဌေန ဝိတ္တေန၊ အာယာဂံ ကာရပေသဟံ။
- (ခ) အဋ္ဌကပ္ပါနိ ဒေဝေသု၊ အဗ္ဗောကိန္တံဝသိ အဟံ၊  
အဝသေသေသုကပ္ပေသု၊ ဝေါ ကိန္တံ သံသရိ အဟံ။
- (ဂ) ကာယေဝိသံန ကမတိ၊ သတ္တာနိ နစတန္တိမေ၊  
ဥဒကေတံ နမိယျာမိ၊ အာယာဂဿ ဣဒံဇလံ။
- (ဃ) ယဒိစ္ဆာမိ အဟံ ဝသံ၊ မတာမေယော ပဝဿတိ၊  
ဒေဝီပိ မေ ဝသံ နန္တိ၊ ပုညကပ္ပဿိဒံ ဇလံ။
- (င) သတ္တရတနာ သပ္ပန္နော၊ တိသက္ခုတ္တံ အတောသဟံ။  
နမံ ကေစ ဝဇာနန္တိ၊ ပုည ကပ္ပဿိဒံ ဇလံ။
- (စ) ကေတိသေ ဣတောကပ္ပေ၊ အာယာဂံ ယမ ကာရယိ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇနာမိ၊ အာယာဂဿ ဣဒံဇလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၉၉၊ အာယာဂဒါယကတ္ထေရာပဒါန)

(က) တဒါ-သိဝိဘုရားသာသနာ၊ ထိုအခါ၌၊ အဟံ-ငါသည်၊  
ဝဗုဒ္ဓကိဟိ-ကျောင်းအိမ်ဆောက်ငြား၊ လက်သမားတို့ကို၊ ကထာ  
ပေတွာ-ဆွမ်းစားကျောင်း၏ ပမာဏကို ပြောကြားစေ၍၊ မူလံ-  
ကျထိုက်သင့်သမျှ၊ အဘိုးလက်ခံကို၊ ဒတွာန-ကျအောင်ချေပေးပြီး  
လျှင်၊ အဟံ -ငါသည်၊ ဟဋ္ဌော-ဝမ်းသာရွှင်လန်းသည်ဖြစ်၍၊ ဟဋ္ဌေန  
ဝိတ္တေန၊ ဝမ်းသာအားရ ရွှင်ပျသောစိတ်ဖြင့်၊ အာယာဂံ-ရှည်လျား  
သော ဆွမ်းစားကျောင်းကို၊ ကာရာပေသိ-ဆောက်လုပ်စေခဲ့ပြီ။



(ခ) အဟံ-ဇာတိသန္တံ၊ အဋ္ဌကပ္ပါနိရုဏ်ကမ္ဘာတို့ပတ်လုံး၊ ဒေဝေသု-  
နတ်ပြည်တို့၌၊ အဗ္ဗေကိဏ္ဍံ-လူ့ပြည်လူ့ဘဝနှင့် မရောမပြွမ်းမှု၍၊ ဝသိ-  
ချမ်းသာအေးမြ၊ နေရပေ၏။ အဝသေသေသုကပ္ပေသု-ကြွင်းသော  
ကမ္ဘာတို့၌၊ အဟံ-ဇာတိသန္တံ၊ ဝေါကိဏ္ဍံ-လူ့ဘဝ နတ်ဘဝဖြစ်ရဲ့ခြမ်း၊  
ရောပြွမ်းလျက်၊ သံသရီ-ကျင်လည်ခဲ့ရပေ၏။

(ဂ) မေ-ဇာတိ၊ ကာယေ-ကိုယ်၌၊ ဝိသံ-အဆိပ်သည်၊ နကမတိ-  
မတက်မပြန်ပေ၊ သတ္တာနိဝ-လက်နက်တို့သည်လည်း၊ မေ-ဇာတိ၊  
နဟန္တိ-မစူးမရှုနိုင်ကုန်၊ အဟံ-ဇာတိသန္တံ၊ ဥဒကေ-ရေ၌၊ နမိယျာမိ-  
မနစ်မမွမ်း၊ မသေရပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ အာယာဂဿ-  
ရှည်လျားသော ဆွမ်းစားကျောင်းကို လျှူဒါန်းခဲ့ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာ  
ကြီးမား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဃ) အဟံ-ဇာတိသန္တံ၊ ပဿံ-သတ္တဝါအများ၊ လိုလားအားကိုး  
သောမိုးကို၊ ယဒိ ဣစ္ဆာမိ-ရွာသွန်းစေဘိ၊ အကယ်၍ အလိုရှိသည်  
ဖြစ်အံ့၊ မဟာမေဃော-မိုးကြီးသည်၊ ပဝဿတိ-အင်းအိုင်လယ်ယာ၊  
ကောင်းစွာပြည့်လွန်း၊ ရွာသွန်းပေ၏၊ ဒေဝီပိ-နတ်တို့သည်လည်း၊ မေ-  
ဇာတိ၊ ဝသံ-အလိုသို့၊ ဇန္တိ-လိုက်ကြရကုန်၏။ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊  
ပုညကမ္မဿ-ရှေးကပြုဖန်၊ ကောင်းမှုကံ၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား  
အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(င) အဟံ-ဇာတိသန္တံ၊ သတ္တရတန သပ္ပန္နော-ရတနာ ခုနစ်ပါး  
နှင့် ပြည့်စုံသော စကြာမင်းသည်၊ တိသက္ခတ္တံ-အကြိမ်သုံးဆယ်၊  
အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ရ၏၊ ကေဝိ-တစုံတယောက်ကုန်သော သူတို့သည်၊

မံ-ငါ့ကို၊ နအဝဇာနန္တိ-ရိုသေကင်းမဲ့၊ မထိမဲ့မြင် မပြုဝံ့ကြလေကုန်။  
ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ပုညကမ္မဿ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(၈) အဟံ-ငါသည်၊ ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ကေတ္တိသေ  
ကပ္ပေ-သုံးဆယ့်တကမ္ဘာထက်၌၊ ယံအာယာဂံ-အကြင်ရှည်လျား  
သောဆွမ်းစား-ကျောင်းကို၊ အကာရယိ-ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ပြီ။  
တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့  
သွားရာအပါယ်လေးပါးသို့ လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိ  
စဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ အာယာဂဿ-ဆွမ်းစားကျောင်း  
ရှည်ကို ဆောက်လုပ်လှူဒါန်းခဲ့ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုး  
တရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဆွမ်းစားကျောင်းကို၊ သဒ္ဓါပို၊ ကြည်ညိုလှူကျိုးများ၊
- (ခ) နတ်ပြည်များစံ၊ လူနတ်ထံ၊ ဝန်ဝန်ကျင်လည်သွား၊
- (ဂ) အဆိပ်မတက်၊ လက်နက်မရွ၊ ရေ၌ကျ၊  
ကင်းပသေပျောက်ငြား၊
- (ဃ) မိုးလိုရွာချ၊ နတ်များမ၊ ကြီးလှကောင်းမှုအား၊
- (င) လူများရိုသေ၊ မင်းဖြစ်ပေ၊ ကင်းချေအပါယ်လား၊
- (စ) ကောင်းကျိုးလိုငြောင်း၊ ဆွမ်းစားကျောင်း၊  
နှစ်ထောင်းပေးလှူထား။



“ပဒေသာပင် လှူရခြင်းအကျိုး”

- (က) သိဒ္ဓတ္ထဿ ဘဂဝတော၊ ထူပသေဌဿ သဗ္ဗုခါ၊  
ဝိစိတ္တ ဒုဿေ လဂ္ဂေတွာ၊ ကပ္ပရက္ခံ ဌပေသတံ။
- (ခ) ယံယံ ယောနုပပဇ္ဇာမိ၊ ဒေဝတ္တံအထ မာနသံ၊  
သောဘယန္တော မမဒ္ဓါရုံ၊ ကပ္ပရက္ခော ပတိဋ္ဌတိ။
- (ဂ) အဗ္ဗာ ပရိသာစေဝ၊ ယေကေစိ မမ ဝဿိတာ၊  
တမှာ ဒုဿံ ဂတေတွာန၊ နိဝါသေမ မယံ သဒါ။
- (ဃ) စတုန္ဒရုတိတော ကံပ္ပေ၊ ယံ ရက္ခံ ဌပယိ အတံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ကပ္ပရက္ခဿိဒံ ဗလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၁၀၀၊ ကပ္ပရက္ခိယတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ဇီသည၊ ဘဂဝတော-ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော၊  
သိဒ္ဓတ္ထဿ-သိဒ္ဓတ္ထ မြတ်စွာဘုရား၏၊ သဗ္ဗုခါ-ရှေ့မျက်မှောက်၌၊  
ဝိစိတ္တဒုဿေ-ဆန်းကြယ်သောပုဆိုးတို့ကို၊ လဂ္ဂေတွာ-ဆွဲချိန်၍၊ ကပ္ပ  
ရက္ခံ-ပဒေသာပင်ကို၊ ဌပေသိ-အလိုရှိသူ၊ ဆွဲဖြုတ်ယူဟု၊ ထားလှူခဲ့ပြီ။

(ခ) အဟံ-ဇီသည၊ ဒေဝတ္တံ-နတ်၏အဖြစ်၊ နတ်ဘဝလည်းဖြစ်  
သော၊ အထ-ထိုမှတပါး၊ မာနသံ-လူ၏အဖြစ်၊ လူ့ဘဝလည်းဖြစ်သော၊  
ယံယံ ယောနိ-အကြင်အကြင်အမျိုးဇာတ်သို့၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ဖြစ်ရကပ်  
ရောက်ရ၏၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဖြစ်ဖြစ်သမျှ၊ ဘဝတို့၌၊ ကပ္ပရက္ခော  
-ပဒေသာပင်သည်၊ မမ-ငါ၏၊ ဒ္ဓါရုံ-အိမ်တံခါးကို၊ သောဘယန္တော-  
ရောင်စုံလွှမ်းခြယ်၊ တင့်တယ်စေလျက်၊ ပတိဋ္ဌတိ-လိုရာသုံးစေ၊  
တည်နေပေ၏။

(ဂ) အဟဋ္ဌ-ငါသည်၎င်း၊ မံ-ငါ့ကို၊ အဝဿိတာ-မှီခိုနေကြ ကုန်သော၊ ပရိသာစေဝ-ပရိသတ်တို့သည်၎င်း၊ ယေကေဝိ-အလုံးစုံ ကုန်သော၊ မယံ-ငါတို့သည်၊ တမှာ-ထိုပဒေသာပင်မှ၊ ဒုဿံ-အဝတ် ပုဆိုးကို၊ ဂဟေတွာန-ယူကုန်၍၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ နိဝါသေမ- အချိုးကျန၊ ဝတ်ဆင်ကြရကုန်၏။

(ဃ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ စတုဇ္ဈဂုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့် လေးကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံ ရက္ခံ-အကြင်ပဒေသာပင်ကို၊ ဌပယိ-စေတနာကြည်ဖြူ၊ ထားလှူခဲ့ပြီ၊ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာ နာမိ-မသိစဘူးပါပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ကပ္ပရက္ခဿ-ပဒေ သာပင်လှူရခြင်း၏၊ ဗလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဝတ်စားစုံလင်၊ ပဒေသာပင်၊ စိတ်ရွှင်ပေးလှူက။
- (ခ) လူနတ်ဖြစ်ကာ၊ ပဒေသာ၊ နိးမှာ-ဝန်းရံခ။
- (ဂ) ခြွေရံလုံးစုံ၊ သုံးမကုန်၊ ပြည့်စုံပေါ်ကြွယ်လှ။
- (ဃ) အပါယ်ကင်းပြန်၊ လူနတ်ထံ၊ ဝင်ခံခိုလှုံရ။
- (င) လိုတိုင်းပြည့်ချင်၊ ပဒေသာပင်၊ စိတ်ပေးလှူကြ။





“လှေကားလှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

- (က) ကောဏ္ဍညဿ ဘဂဝတော၊ လောကဇေဋ္ဌဿ တာဒိနော၊  
အာရောဟတ္ထာယ ပါသာဒံ၊ နိဿေဏိ ကာရိတာ မယာ။
- (ခ) တေန စိတ္တပ္ပသာဒေန၊ အနုဘောတွာန သမ္ပဒါ၊  
ဓာရေပိ အန္တိမံ ဒေဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနေ။
- (ဂ) ကေတ္တိသမ္ဘိ ကပ္ပါနံ၊ သတဿမ္ဘိ တယောအတုံ၊  
သမ္ပတုလာနာမ ရာဇာနော၊ စက္ကဝတ္တိ မတဗ္ဗလာ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၂၀၇၊ နိဿေဏိဒါယကတ္ထေရ)

(က) လောကဇေဋ္ဌဿ-လောကဏိ အကြီးအမှူးဖြစ်တော်မူသော၊ တာဒိနော-တာဒိဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော၊ ဘဂဝတော-ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော၊ ကောဏ္ဍညဿ-ကောဏ္ဍညမြတ်စွာဘုရားအား၊ ပါသာဒံ-ပြာသာဒ်ထက်သို့၊ အာရောဟတ္ထာယ-တက်ရန်အလို့ငှါ၊ မယာ-ငါသည်၊ နိဿေဏိ-လှေကားကို၊ ကာရိတာ-ပြုလုပ်လှူဒါန်းအပ်ပေပြီ။

(ခ) တေနစိတ္တပ္ပသာဒေန-ထိုသို့လှေကားပြုလုပ်ကာ လှူဒါန်းရသောစိတ်၏ ကြည်လင်မှုကြောင့်၊ သမ္ပဒါ-စည်းစိမ်ချမ်းသာ၏ ပြည့်စုံခြင်းတို့ကို၊ အနုဘောတွာန-အစဉ်ခံစားပြီး၍၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓသာသနေ-ဤဂေါတမ မြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌၊ အန္တိမံ ဒေဟံ-ဘဝနိဂုံး၊ အဆုံးဖြစ်သော ခန္ဓာကိုယ်ကို၊ ဓာရေပိ-အမှန်မသွေ၊ ဆောင်ရပေ၏။

(ဂ) ကပ္ပါနံ-ကမ္ဘာတို့၏၊ ကေတ္တိသမိ သဟဿမိ-သုံးသောင်း  
တထောင်ထက်၌၊ မဟဗ္ဗလာ-များမြတ်သော ဗိုလ်ပါအင်အားရှိကုန်  
သော၊ သမ္မဟုလာနာမ-သမ္မဟုလာ အမည်ရှိကုန်သော၊ စက္ကဝတ္တိ  
ရာဇာနော-စကြာစတေး မင်းတို့သည်၊ တယော-သုံးကြိမ်တိုင်တိုင်၊  
အဟုံ-ဖြစ်ခဲ့ရဘူး လေကုန်ပြီတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) မြင့်ခေါင်ထိပ်ဖျား၊ တက်စေသား၊ လှေကားပေးလှူလျှင်။
- (ခ) စိတ်ဓာတ်ကြည်ငြား၊ စည်းစိမ်များ၊ ခံစားမြဲအစဉ်။
- (ဂ) မင်းမြတ်ဖြစ်ခြင်း၊ အပါယ်ကင်း၊ မှီတင်းမြတ်စွာရှင်။
- (ဃ) တရားရကာ၊ နိဗ္ဗုတာ၊ ကျိုးမှာဆင့်ဆင့်မြင်။
- (င) အထက်အမြင့်၊ ရောက်လိုချင်၊ လှူသင့်လှေကားပင်။

### “တံခွန်လှူဒါန်းရခြင်းအကျိုး”

- (က) သုဓေတံ ရဇကေနာတံ၊ ဥတ္တရေယျပဋံ မမ၊  
ဝေဠုဂ္ဂေ အာလဂေတွာန၊ ဓဇံ ဥက္ကိပိ မဗ္ဗရေ။
- (ခ) ဟတ္ထိအဿာ ရထာပတ္တိ၊ သေနာစ စတု ရက္ခိနိ၊  
ပရိဝါရေဿန္တိ တံ နိစ္စံ၊ ဓဇဒါနဿိဒံ ဝလံ။
- (ဂ) သဌိတူရိယ သတဿာနိ၊ ဘေရိယော သမလင်္ကတာ၊  
ပရိဝါရေဿန္တိ တံ နိစ္စံ၊ ဓဇဒါနဿိဒံ ဝလံ။
- (ဃ) ဆဋ္ဌာသီတိ သဟဿာနိ၊ နာရိယော သမလင်္ကတာ၊  
ဝိ ဝိတ္တ ဝတ္ထာသရဏာ၊ အာ မုတ္တမဏိ ကုဏ္ဍလာ။



- (င) အဋ္ဌာရပမှာ တသုလ္လာ၊ သုသညာ တနုပဇ္ဈိမာ၊  
ပရိဝါရေသန္တိတံ နိစ္စံ၊ ဓဇအနဿိဒံ ဝလံ။
- (စ) စက္ကဝတ္တိဿ သန္တဿ၊ စတုဒိပိဿရဿမေ၊  
တိယောဇနာနိ သမန္တာ၊ ဥဿိ သန္တိ ဓဇသဒါ။
- (ဆ) သတသတဿိတော ကပ္ပေ၊ ယံ ကမ္မ မကရိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာပိ၊ ဓဇအနဿိဒံ ဝလံ။

(အပဒါန ပါဠိ ပ-၈၁)

(က) ရဇကေန-ခဝါသည်သည်၊ သုဇေတံ-ကောင်းစွာပွပ်  
လျှော်အပ်သော၊ မမ-ငါ၏၊ ဥတ္တရေယျ ပဋိ-အပေါ်ရုံပုဆိုးကို၊ (ဝါ)  
အပေါ်ရုံဝတ်ထည်ကို၊ ဓဇ-တံခွန်ကို၊ ကတ္တာ-ပြုလုပ်၍၊ ဝေဠုဂ္ဂေ-  
ဝါးလုံးဖျား၌၊ အာလဂေတ္တာန-တလူလူလွင့်၊ မြင်သူသင့်အောင်၊  
ထောက်ချင့်မြှိရိပ်၊ တွဲလဲဆွဲချိတ်ပြီးလျှင်၊ အဟံ-ငါသည်၊ အဗ္ဗရေ-  
အထက်ဝေဟင်၊ မိုးကောင်းကင်သို့၊ ဥက္ခိပိ-လွှင့်မြှောက်တင်ခဲ့ပေပြီ။

(ခ) ဟတ္ထိစ-ဆင်တပ်တို့၎င်း၊ အဿာစ-မြင်းတပ်တို့၎င်း၊  
ရထားစ-ရထားတပ်တို့၎င်း၊ ပတ္တိစ-ချေလျှင်တပ်တို့၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊  
စတုရင်္ဂိနိ သေနာ-အင်္ဂါလေးပါးရှိသော စစ်သည်တို့သည်၊ တံ- တံခွန်  
အလှူရှင်ဖြစ်သောသင့်ကို၊ နိစ္စံ-အမြဲ၊ ပရိဝါရေသန္တိ-ခြံရံကုန် လတ္တံ၊  
ဣဒံ-ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဓဇအနဿ-တံခွန်အလံ၊ အမှန် ကြည်ဖြူ  
ပေးလှူရခြင်း၏၊ ဝလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

(ဂ) သဋ္ဌိတူရိယ သဟဿာနိ-သာယာငြိမ်ငြောင်း၊ ခြောက်  
သောင်းသော် ထူရိယာတို့သည်၎င်း၊ သမလင်္ကာတာ-ကောင်းမွန်တင့်

တယ်စွာ၊ တန်ဆာဆင်ထားအပ်ကုန်သော၊ ဘေရိယောစ-လွန်စွာ  
ပြည်ဟီး၊ စည်ကြီးတို့သည်၎င်း၊ တံ-ကို၊ နိစ္စံ-မြ၊ ပရိဝါရေဿန္တိ-လတ္တံ၊  
ဣဒံ-သည်၊ ဓဇဒါနဿ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(ဃ.င) သမလင်္ကာတာ-မြင်သူမှန်သမျှ၊ ဘဝင်ကြွအောင်၊ လှပ  
ကျော့ယဉ်၊ ကောင်းစွာ တန်ဆာဆင်ထား အပ်ကုန်သော၊ ဝိဝိတ္တ  
ဝတ္ထာဘရဏာ-ဆန်းကြယ်သော အဝတ်တန်ဆာရှိကုန်သော၊ အာမုတ္တ  
မဏိကုဏ္ဍလာ-ပတ္တမြား-နားဧေါင်းတို့လည်း ဝတ်ဆင်ထား ကြကုန်  
သော၊ အဋ္ဌာရပမ္ဘာ-ကျော့ကျော့ကွန်မြူး၊ ကော့မြူးသောမျက်  
တောင်ရှိကြကုန်သည်၊ ဟုတ္တာ-ဖြစ်ကြ၍-ဟသုလာ-ကြည်ကြည်  
လင်လင်၊ ပြုံးရွှင်ကြကုန်လျက်၊ သုသညာ-လိမ္မာပါးနပ်၊ ကောင်းသော  
အမှတ်ရှိကြကုန်သော၊ တနုမဇ္ဈိမာ-ခါးသေးရင်ချို၊ အသွင်ညီကုန်သော၊  
ဆဋ္ဌာသီတိ သဟဿာနိ-ရှစ်သောင်းခြောက်ထောင်ကုန်သော၊ နာရိ  
ယော-မကြီးမငယ်၊ အရွယ်တင့်လတ်၊ အမြတ်စုစည်း၊ အမျိုးသမီး  
မိန်းမတို့သည်၊ တံ-ကို၊ နိစ္စံ-မြ၊ ပရိဝါရေဿန္တိ-တံ၊ ဣဒံ-သည်၊ ဓဇ  
ဒါနဿ-၏၊ ဖလံ-တည်း။

(စ) စတုဒိပိဿရဿ-အရှေ့အနောက်၊ တောင်မြောက်  
ပေါ်ထွန်း၊ ကျွန်းလေးကျွန်းလုံးကို အစိုးရသော၊ စက္ကဝတ္တိဿ  
သန္တဿ-တန်ခိုးအာဏာ၊ စက်ရတနာကို၊ ကောင်းစွာမပြတ်၊ လည်စေ  
တတ်ခြင်း၊ စကြာဝတေးမင်းဖြစ်သော၊ မေ-ငါ့အား၊ သမန္တာ-  
ထက်ဝန်းကျင်မှ၊ တိယောဇနာနိ-သုံးယူဇနာတို့တိုင်တိုင်၊ ဓဇာ-  
အစဉ်အထူး၊ လွင့်လွင့်မြူးသည်၊ ကြည်နူးဖွယ်ဖန်၊ တံခွန်တို့သည်၊  
သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဥဿိသန္တိ-ဂုဏ်ကျက်သရေ၊ စုံယှက်ဝေဖို့၊ လက်  
စေတမူ၊ စိုက်ထူကြလေကုန်သတည်း။



(ဆ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿေကပ္ပေ-  
ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံ ကမ္ပံ-အကြင်ကောင်းမှု  
ကံကို၊ အကရိ-ပြုလုပ်ခဲ့ပြီ။ တဒါ-တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစ  
ပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါးသို့ လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ  
-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဇေဒါနဿ-  
တံခွန်အလံ၊ အမှန်ကြည်ဖြူ၊ ပေးလှူရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊  
အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) တံခွန်အလံ၊ ပေးလှူပြန်၊ ကျိုးမှန်သိရမည်။
- (ခ) ဆင်မြင်းရထား၊ ခြေသည်များ၊ လေးပါးဝန်းရံသည်။
- (ဂ) စည်-တူရိယာ၊ သံစုံငြာ၊ မြွစွာ ဝန်းရံသည်။
- (ဃ) အမျိုးသမီးများ၊ ထံနီးပါး၊ ခစားဝန်းရံသည်။
- (င) မင်းမြတ်ဖြစ်ငြား၊ တံခွန်များ၊ လွင့်ပါးဝန်းရံသည်။
- (စ) အပါယ်မလား၊ နိဗ္ဗာန်သွား၊ ကျိုးများထူးလှသည်။
- (ဆ) အကျိုးသိမြင်၊ သူတော်စင်၊ ကြည်လင်ကြိုးစားကြရမည်။

### “သဲသစ်ပြန့်ခင်းမှု-ပြုရခြင်းအကျိုး”

- (က) သုသုဒ္ဓံ ပုလိနံ ဂယျ၊ ဂတမဂ္ဂေ သမောကိရိ၊  
ဥစ္ဆင်္ဂဇန ဂတေတွာန၊ ဝိပဿိဿ မတေသိနော။
- (ခ) တတော ဥပဗု ပုလိနံ၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန ဝေတဿ၊  
ဒိဝါ ဝိတာရေ ဩသိဋ္ဌိ၊ ဒွိပဒိန္နဿ တာဒိနော။

(ဂ) ကေနုဂုတိတောကပ္ပေ၊ ပုလိနံ ယပသိစ္စဟံ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ပုလိနဿ ဣဒံဗလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၂၉၅၊ ပုလိနပူဇကတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ သုသုဒ္ဓိ-သန့်ရှင်းတင့်တယ်၊ ကောင်းစွာ  
စင်ကြယ်သော၊ ပုလိနံ-ပွေးပွေးလွလွ၊ လှပပြန့်ကြဲနေသောသဲကို၊  
ဥစ္ဆင်္ကေန-ခါးပိုက်ဖြင့်၊ ဂယုဂဟေတွာန-အလေးတမူ၊ သိမ်းပိုက်ယူ၍၊  
မဟေသိနော-မြတ်လှကျေးဇူး၊ ဂုဏ်အထူးကို၊ ဆည်းပူးရှာမှီးပြီး  
ဖြစ်တော်မူသော၊ ဝိပဿိဿ-ဝိပဿိ မြတ်စွာဘုရား၏၊ ဂတမဂ္ဂေ-  
ကြွသွားတော်မူရာ၊ လမ်းခရီး၌၊ သမောကိရိ-ကောင်းစွာခွဲသန့်၊ ကြံ  
ဖြန့်ပူဇော်ခဲ့ပြီ။

(ခ) တတော-လမ်း၌ ကြံဖြန့်ရန်ယူခဲ့သော ထိုသဲမှ၊ ဥပဗုလိနံ-  
ထက်ဝက်သောသဲကို၊ ဂဟေတွာ-သီးသန့်ခွဲထုပ်ကာယူ၍၊ ဒိပ  
ဒိန္နဿ-အခြေနှစ်ချောင်း၊ သတ္တဝါအပေါင်းကို၊ ကျိုးကြောင်းညွှန်ပြ၊  
အစိုးရတော်မူသော၊ တာဒိနော-တာဒိဂုဏ်သခင်၊ ဘုရားရှင်၏၊ ဒိဝါ  
ဝိဟာရေ-နေခင်း နေ့ခါ၊ သီတင်းသုံးကာဖြင့်၊ မှန်စွာနေလတ်၊ နေ့သန့်  
ရာအရပ်၌၊ ဝိပ္ပသန္ဓေန-အလွန်ကြည်လင်သော၊ စေတသာ-စိတ်ဖြင့်၊  
ဩသိဋ္ဌိ-သွန်းလောင်းဖြန့်ခင်းခဲ့ပြီ။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ကေနုဂုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်  
တကမ္ဘာထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံပုလိနံ-ဗြူပွေးလွလွ၊ လှပလွန်ကဲ၊  
အကြင်သဲကို၊ အသိဋ္ဌိ-သွန်းလောင်းဖြန့်ခင်းခဲ့ပြီ၊ တတောပဌိယ-



ထိုအခါမှ အစပြု၍ အဟံ-ဇာတိ၊ ဒုဂ္ဂတိအပါယ်လေးပါး၊ လားရောက်  
ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ  
ခြင်းသည်၊ ပုလိနဿ-မွေးဖြူလှစွာသောသဲကို-ဒါနဿ-ဖြန့်ခင်း  
လှူဒါန်းရခြင်း၏၊ ဗလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကောင်းမှုလိုငြား၊ လှူငွယ်ကား၊ မှတ်သားမခက်ပြီ။
- (ခ) ရလွယ်သည်သဲ၊ ပေးလှူလဲ၊ မနဲ ကျိုးရသည်။
- (ဂ) သွားလာရာလမ်း၊ ရတန်းနေရာ၊ သူတော်စွာတို့၊  
နေရာဌာန၊ တူသမျှမှာ၊ သဲသန့်စွာ၊ ဖြန့်ကာလှူနိုင်သည်။
- (ဃ) အကျိုးမှာကား၊ ပါယ်မလား၊ ရောက်ငြားကောင်းရာပြည်။
- (င) ဖြစ်ရာဘဝ၊ သန့်ရှင်းလှ၊ ညီမျှ ကျိုးပေးမည်။

### “သင်္ကန်းကို ရှိခိုးရခြင်းအကျိုး”

- (က) ဒုမဂ္ဂေ ပံသုကူလကံ၊ လဝ္ဂံ ဒိသွာန သတ္ထုနော၊  
အညွလိ ပဂ္ဂတေတွာန၊ ဘိယျောဥစ္စာရိတံ မယာ။
- (ခ) ဒုရတောပန ဒိသွာန၊ ဟာသော မေ ဥဒ ပဇ္ဇထ၊  
အညွလိ ပဂ္ဂတေတွာန၊ ဘိယျော စိတ္တံ ပသာဒယိ။
- (ဂ) ကေနဂ္ဂတိတောကပ္ပေ၊ ယံ သည မလက္ခိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိ ဇာနာမိ၊ ဗုဒ္ဓသညာ ယိဒံ ဗလံ။

(အပဒါန ပါဠိ၊ ပ-၂၉၆)

(က) မယာ-ငါသည်၊ ဒုမဂ္ဂေ-သစ်ပင်များ၌၊ လင်္ဂံ-ဆွဲချိပ်ထားသော၊ သတ္တုနော-မြတ်စွာဘုရား၏၊ ပံသုကူလကံ-ပံသုကူသင်္ကန်းကို၊ ဒိသ္မာန-တွေ့မြင်၍၊ အနုလိ ပဂ္ဂဟေတွာန-မြတ်နိုး၍ကြည်လက်အုပ်ချီပြီးလျှင်၊ ဗုဒ္ဓရုဏံ-မြတ်စွာဘုရား၏ ရုဏ်တော်ကို၊ ဘိယျော-လွန်စွာ၊ ဥစ္စာရိတံ-သာယာညွတ်နှုံး၊ မြွက်ဆိုချီးကျူးခဲ့ပြီ။

(ခ) ဒုရတောပန-အဝေးမှသာလျှင်၊ ပံသုကူလကံ-ပံသုကူသင်္ကန်းကို၊ ဒိသ္မာန-မြင်၍၊ မေ-ငါ့အား၊ ဟာသော-ရွှင်လန်းဝမ်းမြောက်ခြင်းသည်၊ ဥဒပဇ္ဇထ-လွန်စွာပြစ်ခဲ့ရ၏၊ အနုလိ ပဂ္ဂဟေတွာန-လက်အုပ်မြှောက်ချီပြီးလျှင်၊ ဝိတ္တံ-ငါ၏စိတ်ကို၊ ဘိယျော-လွန်စွာ၊ ပသာဒယိ-ကြည်လင်စေခဲ့ပြီ။

(ဂ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ကေနဝုတိကပ္ပေ-ကိုးဆယ့်တကမ္ဘာထက်၌၊ ယညံ-ဘုရားဟူသောအကြင်အမှတ်ကို၊ အလဘိ-ရပြီ၊ တဒါ-တတော ပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ ဗုဒ္ဓသညာယ-သင်္ကန်းတော်မြင် ဘုရားရှင်ကို၊ ကြည်လင်မှန်းဆ၊ အမှတ်ရခြင်း၏၊ ပလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သင်္ကန်းတော်မြင်၊ စိတ်ကြည်လင်၊ ဦးတင်ပဏာသ။
- (ခ) သင်္ကန်းမှဆက်၊ ဘုရားဘက်၊ စိတ်သက်ညွတ်လာကြ။
- (ဂ) အပါယ်မကျ၊ ကောင်းဘဝ၊ ရောက်ရပြန်တိုင်းပ။
- (ဃ) သူတော်စိတ်ထား၊ ရှိသူများ၊ လေးစားစိဝရ။



“ပတ္တမြားရတနာလှူဒါန်းရကျိုး”

- (က) မမသိသေ မဏိ ဂယု၊ ပူဇယိ လောကနာယကံ၊  
ဣမာယ မဏိပူဇာယ၊ ဝိပါကော ဟောတု ဘဒ္ဒကော။
- (ခ) သောဏ္ဏမယာ မဏိမယာ၊ လောကိတင်္ဂံ မယာတထာ၊  
ဘဏ္ဍာမေ သုကတာ ဟောန္တိ၊ ယဒိစ္ဆသိ ပိဋန္တနာ။
- (ဂ) ကုဋ္ဌာဂါရာ ဂတာရဗ္ဗာ၊ သယနဉ္စ မတာရတံ၊  
မမ သင်္ကပ္ပ မညာယ၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ ယဒိစ္ဆကံ။
- (ဃ) လာဘာ တေသံ သုလဒ္ဓဉ္စ၊ ယေလဘန္တိ ဥပဿုတိ၊  
ပုညက္ခေတ္တံ မနုဿာနံ၊ ဩသဝံ သဗ္ဗပါဏိနံ။

(အပဒါန ပါဠိ၊ ၃-၄၇)

(က) မမ-ငါ၏၊ သိသေ-ဥခေါင်း၌၊ အတ္ထိတံ-အမှန်ပကတိ၊ ထင်ရှားရှိသော၊ မဏိ-ပတ္တမြားကို၊ ဂယု-ယူ၍၊ လောကနာယကံ-လောကထွဋ်ထား၊ ပဒုမုတ္တရ မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပူဇယိ-မြတ်နိုး ကော်ရော် ပူဇော်ပြီး၊ ဣမာယ မဏိပူဇာယ-ဤပတ္တမြားကို ပူဇော် ရခြင်းကြောင့်၊ မယံ-ငါအား၊ ဘဒ္ဒကော-ကောင်းသော၊ ဝိပါကော-အကျိုးသည်၊ ဟောတု-ပြစ်ထွန်းပါစေသတည်း။

(ခ) သောဏ္ဏမယာ-ရွှေပြင်ပြီးကုန်သော၊ မဏိမယာ-ပတ္တမြား ပြင်ပြီးကုန်သော၊ တထာ-ထို့အတူ၊ လောကိတင်္ဂံမယာ-ကျောက်နီ ပြင်ပြီးကုန်သော၊ ပိဋန္တနာ-ဝတ်ဆင်ဖွယ်ရာ၊ တန်ဆာတို့သည်၊ ယဒိစ္ဆသိ-အကယ်၍အလိုရှိပါမူ၊ သုကတာ-ကောင်းစွာပြုလုပ်အပ် ကုန်သော၊ ဘဏ္ဍာ-ဝတ်စားတန်ဆာ၊ ဘဏ္ဍာတို့သည်၊ မေ-ငါအား၊ ဟောန္တိ-အလိုရှိတိုင်း၊ မဆိုမသွေ၊ ပြစ်ပေါ်လာကြလေကုန်၏။

(ဂ) ကုဋ္ဌာဏီရာစ-ဘုံဆင့်ဆင့်ထပ်၊ လွန်မြင့်မြတ်သည်၊ စုလစ်မွန်းချွန် အထွတ်တပ်ကုန်သော အိမ်တို့သည်၎င်း၊ ဂဟာရမ္မာစသစ်ပင်ပန်းမာလ်၊ ဝန်းရံစုရုံး၊ နှလုံးမွေ့လျော်ပွယ်ကောင်း ကုန်သောအိမ်တို့သည်၎င်း၊ မဟာရဟံ-မြတ်သောသူတို့အားထိုက်သော၊ သယနဉ္စ-အိပ်ရာနေရာသည်၎င်း၊ မမ-ငါ၏၊ သင်္ကပ္ပ-စိတ်အကြံကို၊ အညာယ-သိ၍၊ ယဒိစ္ဆကံ-အလိုရှိတိုင်း၊ နိဗ္ဗတ္တန္တိ-ကောင်းကံနှိုးဆော်၊ မြစ်ပေါ်လာကြလေကုန်၏။

(ဃ) ယေ-အကြင်သူတို့သည်၊ ဥပသုတိစ-တရားသံကို နာယူနိုင်သော အရပ်ဒေသကို၎င်း၊ မနုဿာနံ-လူတို့၏၊ ပုညက္ခေတ္တိစ-ကောင်းမှုမျိုးစေ့စိုက်ပျိုးရာ လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ် မြစ်သောမြတ်စွာဘုရားကို၎င်း၊ (င) မြတ်စွာဘုရားနှင့် ရဟန်းသံဃာတော်ကို၎င်း၊ သဗ္ဗပါဏိနံ-သတ္တဝါအားလုံးတို့၏၊ သြသင်္ခေ-ကိလေညစ်ညူ၊ အပူအေးလွယ်၊ ဆေးသဖွယ်ဖြစ်သော တရားတော်ကို၎င်း၊ လဘန္တိ-လွယ်ကူစက၊ ရနိုင်ကြပေကုန်၏၊ ဣဒံ-ဤသို့လွယ်ကူစက၊ ရရှိနိုင်ခြင်းသည်၊ တေသံ-ထိုသူတို့အား၊ သုလဒ္ဓံ-ကောင်းစွာရအပ်သော၊ လာဘာ-လာဘ်-လွန်စွာပွားစီး၊ လာဘ်ကြီးပါပေတည်း။

(င) မယုပ္ပိ သုကတံကမ္ပံ၊ ယောတံ အဒက္ခိ နာယကံ၊

ဝိနိပါတာ ပမုတ္တောမ္ပိ၊ ပတ္တောမ္ပိ အစလံ ပဒံ။

(စ) ယံယံ ယောနုပပဇ္ဇာမိ၊ ဒေဝတ္တံ အထမာနုသံ၊

ဒိဝသဉ္ဇေဝ ရတ္တိဉ္စ၊ အာလောကော တောတိ မေ သဒါ။



- (ဆ) တာယေဝ မဏိပူဇာယ၊ အနုဘောတွာန သဗ္ဗဒါ၊  
ဉာဏာလောကော မယာဒိဋ္ဌော၊ ပတ္တောမိ အစလံ ပဒံ။
- (ဇ) သတသတသသိတောကပ္ပေ၊ ယံ မဏိ အဘိပူဇယိ၊  
ဒုဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ မဏိပူဇာယိဒံ ဖလံ။

(အပဒါန ပါဠိ၊ ဒု-၄၈)

(င) ယောအဟံ-အကြင်ငါသည်၊ နာယကံ-သုံးလူထွတ်ထား၊  
မြတ်စွာဘုရားကို၊ အဒက္ခိ-ဖူးမြင်ခဲ့ရပေ၏၊ တဿမယံ-ထိုငါသည်၊  
ကမ္မံ-ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို၊ သုကတမ္ပိ-သုကတံတေဝ-ရိသေ  
လေးမြတ်၊ ကောင်းစွာပြုအပ်သည်သာလျှင်တည်း၊ အဟံ-ငါသည်၊  
ဝိနိပါတာ-ဖရိဖရဲ ပျက်စီးကျရာ အပါယ်လေးပါးမှ၊ ပမုတ္တာ-ရှေးကံ  
ထောက်မ၊ လွတ်မြောက်ရသည်၊ အမိ-အမှန်စင်စစ်၊ ဖြစ်ရ၏၊ အစလံ  
ပဒံ-တုန်လှုပ်ခြင်း၊ မရှိရာမှန်သော နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်ရသည်၊  
အမိ-ဖြစ်၏။

(စ) ဒေဝတ္တံ-နတ်အဖြစ် နတ်ဘဝ၎င်း၊ အထ-ထိုမှတပါး၊  
မာနသံ-လူ့အဖြစ် လူ့ဘဝ၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ယံယံယောနိ-အကြင်  
အကြင် အမျိုးဇာတ်ဘဝသို့၊ အဟံ-ငါသည်၊ ဥပပဇ္ဇာမိ-ကပ်ရောက်  
ရဖြစ်ရ၏၊ တတ္ထ တတ္ထ-ထိုထိုဖြစ်သမျှ ဘဝတို့၌၊ ဒိဝသဉ္ဇေဝ-နေ  
အချိန်၎င်း၊ ရတ္တိဉ္စ-ညဉ့်အချိန်၎င်း၊ အာလောကော-အရောင်အလင်း  
သည်၊ မေ-ငါ့အား၊ သဒါ-အခါခပ်သိမ်း၊ ဟောတိ-ရှေးကောင်းမှုကံ၊  
ကြောင်းပြုဖန်သဖြင့်၊ အမှန်မသွေ၊ ဖြစ်ပေါ်လျက်ရှိလေတော့သတည်း။

(ဆ) တာယေဝ မဏိပူဇာယ-ထိုပတ္တမြား ရတနာကို ပူဇော်ခြင်းကြောင့်သာလျှင်၊ သမ္ပဒါ-ကောင်းမြတ်ရိပ်ငြိမ်၊ စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို။ အနုဘောတွာန-အစဉ်မလွဲ၊ အမြဲခံစားပြီးလျှင်၊ မယာ-ငါသည်၊ ဉာဏာလောကော-ဉာဏ်တည်းဟူသော အရောင်အလင်းကို၊ ဒိဋ္ဌေါ-ကောင်းစွာထင်ထင်၊ မြင်အပ်သည်ဖြစ်၍၊ အဟံ-ငါသည်၊ အဝလံ-ပဒံ-တုန်လှုပ်ခြင်းမရှိရာ ပြည်နိဗ္ဗာန်သို့၊ ပတ္တော-ရောက်သည်၊ အမှီ-ဖြစ်ပေ၏။

(ဇ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ သတသဟဿေ ကပ္ပေ-ကမ္ဘာတသိန်းထက်၌၊ အဟံ-ငါသည်၊ ယံမဏိ-အကြင်ပတ္တမြား ရတနာကို၊ အဘိပူဇယိ-လွန်စွာအားကိုး၊ မြတ်နိုးကော်ရော်၊ ပူဇော်ခဲ့ပြီ။ တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-မကောင်းမှုပြုသူတို့လားရောက်ရ အပါယ်လေးပါးသို့လားရောက်ရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိရစဘူးပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့စင်စစ်၊ ဖြစ်ရခြင်းသည်၊ မဏိပူဇာယ-ပတ္တမြားရတနာကို ကောင်းစွာကော်ရော် ပူဇော်ရခြင်း၏၊ ဖလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရား ပါပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပတ္တမြားရတနာ၊ ပေးလှူရာ၊ လွန်စွာအကျိုးများ။
- (ခ) ဘဝတိုင်းပင်၊ ရတနာရှင်၊ အစဉ်ဖြစ်တတ်ငြား။
- (ဂ) အိုးအိမ်အိပ်ရာ၊ နေထိုင်ရာ၊ တင့်စွာလွန်ထူးခြား။
- (ဃ) ကောင်းမှုပြုလွယ်၊ သုံးသွယ်ရတနာ၊ နီးစွာနေဘိ၊ ဆေးဆရာရှိလတ်၊ သင့်ရာရပ်၊ မြို့မှတ်နေငြား၊ လာဘ်ကြီးများ။
- (င) လူနတ်ဖြစ်ရာ၊ နေ့ညဉ့်ပါ၊ ရောင်ဝါလင်းတတ်များ။
- (စ) အပါယ်ကင်းပြန်၊ အလင်းဉာဏ်၊ နိဗ္ဗာန်ဆုံးတိုင်သွား။



“ဆေးရောင်ကိုလျှူအိန်းရခြင်းအကျိုး”

- (က) နဂရေ အရုဏ ဝတိယာ၊ ဝဏ္ဏကာရော အတံ တဒါ၊  
စေတိယေ ဒုဿဘဏ္ဍာနိ၊ နာနာ ဝဏ္ဏံ ရဇေသတံ။
- (ခ) ကေတ္တိသေ ဣတော တဗ္ဗေ၊ ယံဝဏ္ဏံ ရဇယိ တဒါ၊  
ဒုဂ္ဂတိ နာဘိဇာနာမိ၊ ဝဏ္ဏ အနဿိဒံ ဝလံ။

(အပ၊ ပါ၊ ပ-၂၄၇-ဝဏ္ဏကာရတ္ထေရာပဒါန)

(က) အဟံ-ငါသည်၊ တဒါ-ထိုအခါ၌၊ အရုဏဝတိယာနဂရေ-အရုဏဝတိမည်သောမြို့၌၊ ဝဏ္ဏကာရော-ပန်းဆိုးသမားသည်၊ အဟောသိ-ဖြစ်ခဲ့ဘူးလေပြီ၊ အဟံ-ငါသည်၊ စေတိယေ-စေတီတော်၌၊ ဒုဿဘဏ္ဍာနိ-သူငါလှူထား၊ များပြားလှစွာ၊ ပုဆိုးဘဏ္ဍာအဝတ်တို့ကို၊ နာနာဝဏ္ဏံ-ကြည့်ရှုစွယ်၊ တင့်တယ်ပဝင်း၊ အမျိုးမျိုးသော အရောင်အဆင်းတို့ကို။ ရဇေသိ-တင့်တယ်စေရန်၊ စေတနာမှန်ပြင်း၊ ဝေဘန်ကြည်ဖြူ ဆိုးလှူခဲ့လေပြီ။

(ခ) ဣတော-ဤဘဒ္ဒ ကမ္ဘာမှ၊ ကေတ္တိသေကဗ္ဗေ-သုံးဆယ့်တစ်ကမ္ဘာထက်၌၊ ယံဝဏ္ဏံ-အကြင်ဆေးရောင်ကို၊ ရဇယိ-ဆိုးလှူခဲ့ပြီ၊ တဒါ-တတောပဋ္ဌာယ-ထိုအခါမှ အစပြု၍၊ ဒုဂ္ဂတိ-အပါယ်လေးပါး လားရသည်ကို၊ နာဘိဇာနာမိ-မသိစဘူးပါပေ၊ ဣဒံ-ဤသို့ ဖြစ်ရခြင်း သည်၊ ဝဏ္ဏအနဿ-ဆေးရောင်ကို လျှူအိန်းခဲ့ရခြင်း၏၊ ဝလံ-လွန်စွာတိုးပွား၊ အကျိုးတရားပါပေတည်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကျောင်းကန်ဘုရား၊ စေတီများ၊ ပျက်ပြားဆင်းမလှ။
- (ခ) လှပစေချင်၊ ဆေးရောင်တင်၊ ပြုပြင်လှူပါက။

- (ဂ) အပါယ်မသွား၊ လူ-နတ်များ၊ ထင်ရှားဖြစ်လေရ။
- (ဃ) လူမင်း၊ နတ်မင်း၊ စကြာမင်း၊ မယွင်းဖြစ်တတ်စွ။
- (င) ရုပ်ဆင်းတင့်တယ်၊ စည်းစိမ်ကြွယ်၊ တကယ်ဖြစ်တတ်စွ။
- (စ) ညှိုးနွမ်းဆင်းရောင်၊ တင့်တယ်အောင်၊ ရှေ့ဆောင်ပြင်ကြ၊  
ကျိုးများလှ။

“အရှင်ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ အနုမောဒနာဂါထာ”

- (က) ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ သဗ္ဗမေဝ သမိဇ္ဈတု၊  
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပံ၊ စန္ဒော ပန္နရသော ယထာ။
- (ခ) ဣစ္ဆိတံ ပတ္တိတံ တုယံ၊ ဝိပ္ပမေဝ သမိဇ္ဈတု၊  
သဗ္ဗေ ပူရေန္တု သင်္ကပ္ပံ၊ မဏိ ဇောတိရသော ယထာ။

(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ ပ-၁၂၇)

(က) ဥပါသကာ-ရတနာသုံးရပ်၊ ဆည်းကပ်ခညောင်း၊ အိယကာ-အိယိကာမအပေါင်းတို့ သူတော်ကော်တို့၊ တုမှာကံ-သင်တို့အား၊ ဝါ-သင်တို့သည်၊ ဣစ္ဆိတံ-အလိုရှိအပ်သော၊ ပတ္တိတံ-တောင်းတအပ်သော အကျိုးစီးပွား လိုအပ်ဆန္ဒ မှန်သမျှသည်၊ သဗ္ဗမေဝ အလုံးစုံသာလျှင်၊ သမိဇ္ဈတု-ကောင်းစွာကံလုံ၊ ပြည့်စုံပါစေသတည်း၊ ပန္နရသော-တစ်ဆယ့်ငါးရက်၊ ပေါ်ထွက်ထွန်းပသော၊ စန္ဒောယထာ-ရောင်ဝါမြဲရွှန်း၊ လပြည့်ဝန်းကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ-ခပ်သိမ်းကုန်သော၊ သင်္ကပ္ပံ-လိုလားစွဲမှီ၊ အကြံအစည်တို့သည်၊ ပူရေန္တု-ပြည့်စုံပါစေကုန်သတည်း။



သဒ္ဓပ္ပကာရိ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန်ပေါင်း (ပထမတွဲ) (၃၁၇)

(ခ) ဥပါသကာ-တို့၊ တုမှာကံ-သင်တို့အား၊ (ငါ) သင်တို့သည်၊  
ဣန္ဒြိယ-အလိုရှိအပ်သော၊ ပတ္တိတံ-တောင့်တအပ်သော အကျိုးစီး  
ပွားသည်၊ ခိပ္ပမေဝ-မကြာမတင်၊ လျှင်စွာသောလျှင်၊ သမိဇ္ဈတု-  
ပြည့်စုံပါစေသတည်း၊ ဇောတိရသော-လိုရာပေးဘိ၊ ရောင်ဝါရှိသည့်၊  
ဇောတိရသ၊ အမည်ရသော၊ မဏိယထာ-စကြာမင်းမြတ်၊ သုံးဆောင်  
အပ်ငြား၊ ပတ္တမြားရတနာကဲ့သို့၊ သဗ္ဗေ-အလုံးစုံကုန်သော-သင်္ကပ္ပ  
-အာရုံစွဲမှီ၊ အကြံအစည်တို့သည်၊ ပူရေန္တု-ကောင်းစွာမသွေ၊ ပြည့်စုံ  
ပါစေကုန်သတည်း။

မှတ်ချက် ။ ။ ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါအရှင်မြတ်တို့၏ အတိုဆုံး ဆုပေးကား  
“ဝေံ တောတု” ဟူသည်တည်း။ ဤသို့တောင်းသောဆုအတိုင်း  
ပြည့်စုံပါစေ-ဟူလို။

ပစ္စေက ဗုဒ္ဓါနံ ကိရ ဣမာဝ ဒွေဂါထာ အနုမောဒနာ နာမ  
တောန္တိ၊ တတ္ထ ဇောတိရသောတိ သဗ္ဗ-ကာမဒေ မဏရတနံ ဝုစ္စတိ။  
(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ-ပ-၁၂၇)

“ကဿပမြတ်ဘုရားဟောကြားတော်မူသော  
ဆွမ်းအနုမောဒနာတရား”

အတိတေ ကိရ ကဿပသမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိသတိ-ဝိဏာ  
သဝ သဗ္ဗာသပရိဝါရော ဗာရာဏသိ အဂမာသိ။ မနုဿာ  
အတ္တနော ဗလံ သဗ္ဗက္ခေတွာ အဋ္ဌပိ ဒသပိ ကေတော ဟုတွာ  
အာဂန္တုကဇီနာဒိနိ အဒံသု၊ အထေက ဒိဝသံ သတ္တာ ဘတ္တကိစ္စ  
ပရိယောသာနေ ဝေံအနုမောဒန မကာသိ-

(က) ဥပါသကာ ဣဓ ကေစ္စော- အတ္တနော သန္တကမေဝ  
အိတုံ ဝဋ္ဋတိ၊ ကိံ ပရေန သမာဒပိ တေနာတိ အတ္တနာဝ အနံဒေတိ၊  
ပရံန သမာဒပေတိ၊ သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ ဘောဂသပ္ပဒံ  
လဘတိ၊ နော ပရိဝါရ သပ္ပဒံ။

(ခ) ကေစ္စော ပရံ သမာဒပေတိ၊ အတ္တနာနဒေတိ၊ သော  
နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ ပရိဝါသပ္ပဒံ လဘတိ၊ နောဘောဂသပ္ပဒံ။

(ဂ) ကေစ္စော အတ္တနာပိ နာဒေတိ၊ ပရမ္ပိ နသမာ ဒပေတိ၊  
သောနိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ နေဝ ဘောဂသပ္ပဒံ လဘတိ၊ နပရိဝါရ  
သပ္ပဒံ။ ဝိဃာသာဒေါဝ တုတွာ ဇိဝတိ။

(ဃ) ကေစ္စော အတ္တနာဝ ဒေတိ၊ ပရဉ္စ သမာဒပေတိ၊  
သော နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာန ဘောဂသပ္ပဒပိ လဘတိ၊ ပရိဝါရ သပ္ပဒပိ  
တိ။

(ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ ပ-၃၅၉)

အတိတေ-ရှေးလွန်လေပြီးသောအခါ၌၊ ကဿပသမ္မာ  
သဗ္ဗုဒ္ဓေါ-ကဿပမြတ်စွာဘုရားသည်၊ ဝိသတိဝိကာသဝ သမာဿ  
ပရိဝါရော-ရဟန္တာ နှစ်သောင်းခြံရံတော်မူလျက်၊ ဗာရာဏသီ-ဗာရာ  
ဏသီနေပြည်တော်သို့၊ အဂမာသိကိရ-ကြွရောက်တော်မူလေပြီ  
သတတ်၊ မနုဿာ-ဗာရာဏသီပြည်၌ နေကုန်သောလူတို့သည်၊  
အတ္တနော-မိမိ၏၊ ဗလံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာအင်အားကို၊ သလ္လက္ခေတွာ-  
ကောင်းစွာမှတ်၍၊ အဋ္ဌပိ-ရှစ်ယောက်၊ ရှစ်ဦးကုန်သောသူတို့သည်၎င်း။



ဒသဝိ-ဆယ်ဦးယောက် ဆယ်ဦးကုန်သော သူတို့သည်၎င်း၊ ကေ  
တော-တပေါင်းတည်း၊ ဟုတ္တာ-ပြစ်ကုန်၍၊ (ငါ) ကေတောကတ္တာ-  
စုပေါင်း ကြကုန်၍၊ အာဂန္တုကအိနာဒိနိ-ညွှန်သည် အာဂန္တုတို့အား  
ကျွေးမွေးလှူဒါန်းခြင်း အာဂန္တုကအိန စသည်တို့ကို။ အဒံသု-သဒ္ဓါ  
ကြည်ဖြူ ပေးလှူကြလေကုန်ပြီ။ အထ-အာဂန္တုကအိန ပြုလုပ်ကြရာ  
ထိုအခါ၌၊ ကေဒိဝသံ-တနေ့သ၌၊ သတ္တာ-နတ်လူတို့ဆရာ၊ ဘုရား  
မြတ်စွာသည်၊ ဘတ္တကိစ္စ ပရိယောသာနေ-ဆွမ်းဘုန်းပေးခြင်းကိစ္စ  
ပြီးဆုံး သောအခါ၌၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ အနုမောဒနံ-ကောင်းမှုနှင့်စပ်၍  
ထပ်ကာထပ်ကာ ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ အနုမောဒနာတရားဒေသနာ  
ကို၊ အကာသိ-ဟောကြားသမှု၊ ပြုတော်မူလေပြီ။ ကိ-အဘယ်သို့  
အဘယ်ပုံ-အကာသိ-ဟောကြားသမှု၊ ပြုတော်မူသနည်းဟူမူကား-

(က) ဥပါသကာ-ရတနာသုံးရပ်၊ ဆည်းကပ်ဝပ်တွား၊ တရား  
မက္ခာ၊ အို.....ဥပါသကာ အိယကာတို့၊ ဣဓ-ဤလောက၌၊ ကေစွာ  
-အချို့သောသူသည်၊ အတ္တနော-မိမိ၏၊ သန္တကမေဝ-ပစ္စည်းဥစ္စာကို  
သာလျှင်၊ အိတံ-ပေးလှူခြင်းငှာ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင်၏၊ သမာဒပိတေန-ပြော  
ဆိုစေညွှန်း၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်အပ်သော၊ ပရေန-သူတပါးဖြင့်၊ ကိ-  
-ကိုယ်စိတ်ပင်ပန်း၊ ညစ်နွမ်းဘွယ်မျိုးစုံဘိ၊ အဘယ်အကျိုးရှိပါအံ့နည်း၊  
ဣတိ-ဤသို့၊ မနသိကတ္တာ-နှလုံးသွင်း၍၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်သာ  
လျှင်၊ အိနံ-အလှူကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ ပရံ-သူတပါးကို၊ နသမာ  
ပေတိ-မဆောက်တည်စေ၊ (ငါ) မပြောဆို မတိုက်တွန်း၊ သော-ထို  
သူမျိုးသည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌါနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာဘဝ၌၊

ဘောဂသမ္ပဒံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို၊ လဘတိ-ရ၏၊ ပရိဝါရသမ္ပဒံ-သားသမီးကျေးကျွန် အစရှိသော အခြွေအရံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို နောလဘတိ-မုချပိုင်ပိုင်၊ မရနိုင်လေတကား။

(ခ) ဥပါသကာ-တို့၊ ဧကစ္စော-အချို့သောသူသည်၊ ပရံ-သူတပါးကို၊ သမာဒပေတိ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၊ အားပြုလုပ်ရေး၊ နည်းပေးပြညွှန်း၊ တိုက်တွန်းနှိုးဆော်တတ်၏၊ အတ္တနာ-မိမိသည်ကား၊ နဒေတိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ၊ မပေးလှူပေ၊ သော-ထိုသို့သောသူသည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ ဘဝ၌၊ ပရိဝါရ သမ္ပဒံ-အခြွေအရံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို၊ လဘတိ-ရနိုင်လေ၏၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကို၊ နောလဘတိ-မရနိုင်လေတကား။

(ဂ) ဥပါသကာ-တို့၊ ဧကစ္စော-အချို့သောသူသည်ကား၊ အတ္တနာပိ-မိမိသည်လည်း၊ နဒေတိ-မပေးလှူ၊ ပရမ္ပိ-သူတပါးကိုလည်း နသမာဒပေတိ-မတိုက်တွန်း မနှိုးဆော်၊ သော-ထိုသို့သဘောရှိသောသူသည်၊ နိဗ္ဗတ္တနိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာ-ဘဝ၌၊ ဘောဂသမ္ပဒံ-စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း၊ နောလဘတိ-မရနိုင်ပေ။ ပရိဝါရ သမ္ပဒံ-အခြွေအရံနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း၊ နလဘတိ-မရနိုင်ပေ။ သော-ထိုသူသည်၊ ဝိဃာသာအေါဝ-သူတပါးစွန့်ကြဲ၊ အမြဲအားထား၊ စားကြွင်းစားရသော သူသည်သာလျှင်၊ ဟုတွာ-ဖြစ်ရ၍၊ ဇိဝတိ-အသက်ရှင်ကာ နေရရှာလေသည်တကား။

(ဃ) ဥပါသကာ-တို့၊ ဣဝ-ဤလောက၌၊ ဧကစ္စော-အချို့သော ပုဂ္ဂိုလ်သည်ကား၊ အတ္တနာဝ-မိမိသည်လည်း၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊



ပရုဇ္ဈ-သုတပါးကိုလည်း၊ သမာဒပေတိ-လှူရေးတန်းရေး၊ နည်း  
ပေးပြညွှန်း-တိုက်တွန်းနှိုးဆော်တတ်၏။ သော-ကိုယ်လည်းပေးလှူ  
တပါးသူတိုက်တွန်း၊ စေညွှန်းပြဆို၊ ထိုသို့သဘောရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်သည်၊  
နိဗ္ဗတ္တ နိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်လေရာ ဖြစ်လေရာဘဝ၌၊ ဘောဂသမ္ပဒဗ္ဗိ-  
စည်းစိမ်ဥစ္စာနှင့် ပြည့်စုံခြင်းကိုလည်း၊ လဘတိ-ကောင်းစွာမိမိ၊ ရရှိ  
လေ၏။ ပရိဝါရ သမ္ပဒဗ္ဗိ-သားသမီးအစရှိသော အခြွေအရံကိုလည်း၊  
လဘတိ-ကောင်းစွာမိမိ၊ ရရှိနိုင်လေ၏။ တကား၊ ဣတိ-ဤသို့၊ သတ္တာ  
-နတ်လူတို့၏ဆရာ၊ ကဿပ မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အနုမောဒနံ-အနု  
မောဒနာတရားစကားကို၊ အကာသိ-သတ္တဝါအများ၊ ချမ်းသာပွားဖို့၊  
ဟောကြားသမျှ၊ ပြုခဲ့လေပြီတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) မိမိလှူငြား၊ သုတပါး၊ ပြောကြားမနှိုးဆော်၊  
ဖြစ်ရာဘဝ၊ ချမ်းသာရ၊ ကင်းပ-ခြွေရံသော်။
- (ခ) မိမိမလှူ၊ သူစေမှ၊ ထိုသူ ကျိုးပေးကား၊  
ဖြစ်လေရာမှာ၊ ခြွေရံငြား၊ လွန်စွာစည်းစိမ်ပါး။
- (ဂ) ကိုယ်မလှူပေ၊ သူမစေ၊ စိတ်နေယွင်းပျက်ငြား၊  
ဖြစ်ရာဘဝ၊ မွဲပြာကျ၊ ကင်းပ-ခြွေရံများ။
- (ဃ) မိမိလည်းလှူ၊ သူစေမှ၊ ထိုသူ ကျိုးပေးမှာ၊  
ဖြစ်လေရာဝယ်၊ စည်းစိမ်ကြွယ်၊ တင့်တယ် ခြွေရံငြား။
- (င) သံသရာဘဝ၊ မပြတ်က၊ သွားရာ-ဘဝများ၊  
သံသရာတခွင်၊ အေးချမ်းချင်၊ မြော်မြင်ရှိသူများ၊  
ကိုယ်လည်းလှူလေ၊ သူလည်းစေ၊  
မသွေကျင့် ဆောင်ပွား။

## “ပုဂ္ဂိုလ်လေးပါးမှတ်သားသိပ္ပယ်”

စတ္တာရောမေ ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ  
လောက သ္မိ၊ ကတမေ စတ္တာရော? တမော တမပရာယဏော၊  
တမော ဇောတိ ပရာယဏော၊ ဇောတိ တမ ပရာယဏော၊  
ဇောတိ ဇောတိ-ပရာ ယဏော။

(အင်္ဂုတ္တရပါဠိ-ပ-၃၉၇၊ တမောတမသုတ္တ-၁၀၉)

ဘိက္ခဝေ-တရားအမြိုက်၊ စွဲယူပိုက်ဖို့၊ နှစ်ခြိုက်နာကြား  
အို.....ချစ်သားတို့၊ လောကသ္မိ-လောက၌၊ စတ္တာရော-လေးမျိုး လေး  
တား လေးပါးကုန်သော၊ ဣမေပုဂ္ဂလာ-ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ သန္တော-  
သံဝိဇ္ဇမာနာ-ထင်ရှားမသွေ၊ ရှိကြပေကုန်၏၊ ကတမေစတ္တာရော-  
အဘယ် လေးပါးတို့နည်းဟူမူကား?

တမော-အကုသိုလ်ကျိုး၊ ယုတ်နိမ့်သောအမျိုးဟူသော အမိုက်  
နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍၊ တမပရာယဏော-အပါယ်လေးပါးတည်းဟူသော  
မိုက်ရာသို့သာ လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းတယောက်၊  
တမော-ယုတ်နိမ့်သောအမျိုးဟူသော-အမိုက်နှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍၊  
ဇောတိပရာယနော-ကောင်းစွာကျင့်ဘိ-သုဂတိအစတည်းဟူ အလင်း  
သို့သာလျှင်လည်းလျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းတယောက်၊ ဇောတိ-  
သုဂတိ ဘဝတည်းဟူသော အလင်းနှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍၊ (ဝါ) မင်းမျိုး  
သုဌေးသုကြွယ်မျိုးအစရှိသော ကောင်းသောဘဝတည်းဟူသော  
အလင်းနှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍-တမပရာယနော-မကောင်းကျင့်ဘိ၊



အပါယ်ဒုဂ္ဂတိ ဘဝတည်းဟူသော အမှောင်အမှိုက်သို့သာလည်း  
လျောင်းရာရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းတယောက်၊ ဇောတိ-သုဂတိ ဘဝ  
တည်းဟူသော အလင်းနှင့်ယှဉ်သည်ဖြစ်၍၊ ဇောတိပရာယဏော-  
ကောင်းစွာကျင့်ဘိ၊ သုဂတိ ဘဝသို့သာလျှင်လည်းလျောင်းရာ ရှိသော  
ပုဂ္ဂိုလ်လည်းတယောက်၊ ဣတိ-ဤသို့၊ စတ္တာရော-ပုဂ္ဂိုလ်လေးမျိုး  
လေးယောက်တို့ပေတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ယခုနိဗ္ဗိကျ၊ ကျင့်ဆိုးက၊ နောက်ဘဝ ပါယ်လားမည်။
- (ခ) ယခုနိဗ္ဗိကျ၊ ကျင့်ကောင်းက၊ နောက်ဘဝ-  
ကောင်းလေမည်။
- (ဂ) ယခုမြင့်ချေ၊ ကျင့်ဆိုးနေ၊ နောက်လေ-ပါယ်သွားမည်။
- (ဃ) ယခုလည်းမြင့်၊ ကောင်းမွန်ကျင့်၊ မှတ်လင့်-  
နောင်ကောင်းမည်။
- (င) ကောင်းစွာကျင့်သော်၊ ကောင်းကျိုးပေါ်၊  
ဆိုးသော်ဆိုးဖြစ်မည်။
- (စ) ယခုဘဝ-နောက်ဘဝ-မှတ်ကြ-တူညီကျိုးပေသည်။



“တနည်းမှတ်အပ်-ပုဂ္ဂိုလ် (၄)ရပ်”

စတ္တာရော မေ ဘိက္ခဝေ ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇာမာန  
လောကသ္မိံ၊ ကတမေ စတ္တာရော? ဩဏတောဏတော၊ ဩဏ  
တုဏ္ဏ တော၊ ဥဏ္ဏတောဏတော၊ ဥဏ္ဏတုဏ္ဏတော၊ ဣမေခေါ  
ဘိက္ခဝေါ စတ္တာရော ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇာမာန လောကသ္မိံနိ။  
(အင်္ဂုတ္တရပါဠိ၊ ပ-၃၉၈၊ ဩဏတောဏတသုတ်-ပါ-၃-၁၆၀)

ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ပ၊ ကတမေ စတ္တာရော-နည်း၊ ဩဏတောဏ  
တော-ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်းယုတ်နိမ့်၍၊ တမလွန် ဘဝ၌လည်း ယုတ်  
နိမ့်လတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်းတယောက်၊ ဩဏတုဏ္ဏတော-ပစ္စုပ္ပန်  
ဘဝ၌သာ ယုတ်နိမ့်၍၊ တမလွန်ဘဝ၌ကား မြင့်မြတ်လတ္တံ့သော  
ပုဂ္ဂိုလ်လည်းတယောက်၊ ဥဏ္ဏတောဏတော-ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌ကား  
မြင့်မြတ်၍၊ တမလွန်ဘဝ၌ ယုတ်နိမ့်လတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း  
တယောက်၊ ဥဏ္ဏတုဏ္ဏတော-ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း မြင့်မြတ်၌၊ တမ  
လွန်ဘဝ၌လည်း မြင့်မြတ်လတ္တံ့သော ပုဂ္ဂိုလ်လည်း တစ်ယောက်၊  
ဣတိ-ဤသို့၊ စတ္တာရော-လေးမျိုးလေးယောက်တို့တည်း၊ ဘိက္ခဝေ  
-တို့၊ လောကသ္မိံ-၌၊ ခေါ-စင်စစ်၊ စတ္တာရော-ကုန်သော၊ ဣမေ ပုဂ္ဂ  
လာ-တို့သည်၊ သန္တော သံဝိဇ္ဇာမာနာ-ထင်ရှားရှိကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊  
ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ အဝေါစ-ဟောတော်မူပြီ။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ယခုနိမ့်ကျ၊ နောင်နိမ့်ကျ၊ မှတ်ကြသူတယောက်။
- (ခ) ယခုနိမ့်လျက်၊ နောင်မြင့်တက်၊ မှတ်ချက်သူတယောက်။



- (ဂ) ယခုမြင့်မြတ်၊ နောင်နိမ့်လတ်၊ မှတ်အပ်သူတယောက်။
- (ဃ) ယခုလည်းမြင့်၊ နောင်လည်းမြင့်၊ မှတ်သင့်ယူတယောက်။
- (င) အကုသိုလ်ကျိုး၊ ကုသိုလ်ကျိုး၊ ပေးရိုးဉာဏ်မြင့်ထောက်။
- (စ) ပုဂ္ဂိုလ်လေးရပ်၊ သိရှိမှတ်၊ ကောင်းမြတ်ရောက်ရန်လျှောက်။

### “ပုထုဇဉ် (၂)မျိုး”

ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စ ဗန္ဓုနာ၊

အန္တော ပုထုဇ္ဇနော ဧကော၊ ကလျာဏေ ကောပုထုဇ္ဇနော။

တတ္ထ ယဿ ခန္ဓ ဓာတု အာယ တနာဒိသု ဥဂ္ဂတ  
ပရိပုစ္ဆာ သဝန ဓာရဏ ပစ္စဝေက္ခဏာဒိနိ နတ္ထိ၊ အယံ အန္ဓ  
ပုထုဇ္ဇ နော၊ ယဿ တာနိ အတ္ထိ၊ သောကလျာဏ ပုထုဇ္ဇနော။

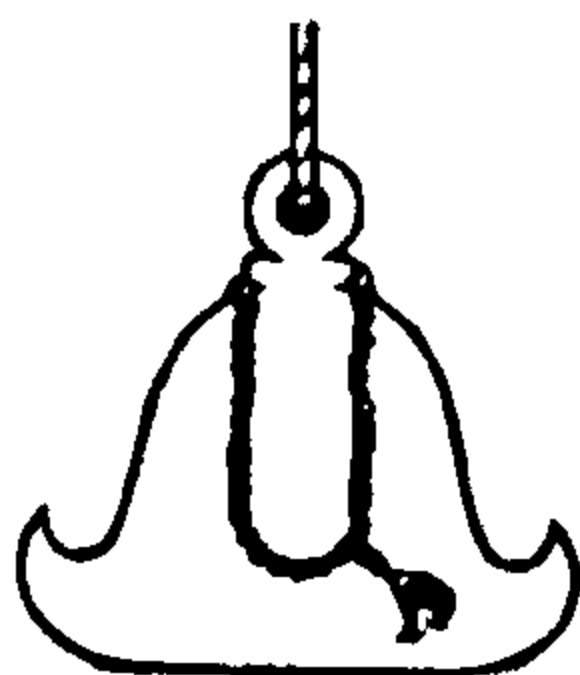
(ပဋိ-သံ-၅၊ ပ-၂၄၅၊ ဒု-၅၁၊ မ-၅-၁-၂၂၊ အံ-၅-၁-၄၇၊ ဣတိ-၅-၇၈)

အန္တော-ပညာမျက်စိ၊ မရှိလုံးလုံး၊ စုံလုံးကန်းသော၊ ဧကော  
-တယောက်သော၊ ပုထုဇ္ဇနော-ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း၊ ကလျာဏေ-  
အသိဉာဏ်ရှိလတ်၊ အလွန်ကောင်းမြတ်သော၊ ဧကောတယောက်သာ၊  
ပုထုဇ္ဇနော-ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်၎င်း၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒုဝေ-သရုပ်ပိုင်းခြား၊  
နှစ်မျိုး နှစ်စားကုန်သော ပုထုဇ္ဇနော-ပုထုဇဉ်ပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို၊ အာဒိစ္စ  
ဗန္ဓုနာ-နေမင်း၏ အဆွေဖြစ်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓေန-မြတ်စွာဘုရား  
သည်၊ ဝုတ္တာ-ထုတ်ဖော်ထင်ရှား၊ ဟောကြားတော်မူအပ်ကုန်၏။

တတ္ထ-ထိုနှစ်မျိုးသော ပုထုဇဉ်တို့တွင်၊ ယဿ-အကြင်သူ  
အား၊ ခန္ဓဓာတု အာယတနာဒီသု-ခန္ဓာ၊ ငါတ်၊ အာယတန-စသော  
တရားတို့၌၊ ဥဂ္ဂဟ-ပရိပူစ္ဆာ သဝန ဓာရဏ ပစ္စဝေက္ခဏာဒီနိ-သင်  
ယူခြင်း၊ ဆွေးနွေးမေးမြန်းခြင်း၊ ကြားနာမှတ်သားခြင်း၊ ဆောင်ယူ  
ခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်း အစရှိသည်တို့သည်၊ နတ္ထိ-မရှိလေကုန်။ အယံ-  
ဤပုဂ္ဂိုလ်သည်၊ အန္ဓ-ပုထုဇ္ဇနော-စုံလုံးကန်းသော ပုထုဇဉ်မည်၏။  
ယဿ-အကြင်သူအား၊ တာနိ-ထိုသင်ယူခြင်း၊ ဆွေးနွေးမေးမြန်း  
ခြင်း၊ ကြားနာမှတ်သားခြင်း၊ ဆောင်ယူခြင်း၊ ဆင်ခြင်ခြင်းအစရှိ  
သည်တို့သည်၊ အတ္ထိ သန္တိ-ရှိကြကုန်၏။ သော-ထိုသို့ သဘောရှိ  
သောသူသည်၊ ကလျာဏာ ပုထုဇ္ဇနော-ကောင်းမြတ်သော ပုထုဇဉ်  
မည်ပေ၏။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ခန့်-အာ-ဓာတ်တရား၊ မသင်ကြား၊ မှတ်သားခေါ်အန္ဓ။
- (ခ) ခန့်-အာ-ဓာတ်တရား၊ သင်ယူကြား၊ မှတ်သားကလျာဏ။
- (ဂ) ဆိုး-ကောင်း-ပုထု၊ နှစ်ပါး၍၊ ကောင်းမှုဆောင်ကြ၊  
ကလျာဏ။





“ကောင်းမှုပြုကာ၊ ဆုတောင်းရာ၌  
မှတ်သားစွယ်များ”

(က) အပ္ပမတ္တကမ္ပိ တိ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိ မတ္တအိန ကုသလံဝါ ဟောတု  
မဟန္တံ ဝေလာမအိနာဒိ ကုသလံဝါ။ သစေ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိံ ပတ္တေတွာ-  
ဝဋ္ဋနိဿိတဝသေန မိစ္ဆာ ဌပိတံ တောတိ။ ဝဋ္ဋမေဝ အာဟရိတုံ  
သက္ကောတိ။ နောဝိဝဋ္ဋံ။

(အံ-ဌ-၁-၄၃၊ သံယုတ္တနိကာယ-အနိနဝဂ္ဂဋ္ဌကထာ-၁၈)

ဟိ-သစ္စံ-မှန်၏။ အပ္ပမတ္တကမ္ပိ-အနည်းငယ်မျှလည်းဖြစ်  
သော၊ ပဏ္ဏမုဋ္ဌိမတ္တအိနကုသလံဝါ-သစ်ရွက်တဆုပ်မျှကိုလျှူအိန်းသော  
ကုသိုလ်သည်လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ မဟန္တံ-ကြီးစွာသော၊ ဝေလာမ  
အိနာဒိ ကုသလံဝါ-ဝေလာမပုဏ္ဏား၏ အလျှူမျိုးအစရှိသော ကုသိုလ်  
သည်လည်း၊ ဟောတု-ဖြစ်စေ၊ ဝဋ္ဋသမ္ပတ္တိံ-ဘဝဝဋ် အတွင်း၌  
ဖြစ်သော ချမ်းသာမှု ပြည့်စုံခြင်းကို၊ ပတ္တေတွာ-လိုလားတောင်းတ၍၊  
ဝဋ္ဋနိဿိတဝသေန-သံသရာဘဝဝဋ်၌ မှီသည်၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊  
မိစ္ဆာဌပိတံ-ဟောက်ပြန်လွှဲမှားစွာ ထားအပ်သည်၊ သစေဟောတိ-  
အကယ်၍ဖြစ်အံ့။ ဝဋ္ဋမေဝ-သံသရာ ဘဝဝဋ်ကိုသာလျှင် အာဟရိတုံ  
-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်ပေ၏။ ဝိဝဋ္ဋံ-ဘဝဝဋ်ဇာတ်၊ ကင်း  
ပြတ်ရာမှန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ အာဟရိတုံ-ဆောင်ခြင်းငှာ၊ နောသက္ကောတိ-  
မစွမ်းနိုင်သည်သတည်း။

(ခ) “ဣဒံ မေ ဒါနံ အာသဝက္ခယာဝတံ ဟောတု”တိ  
 ဧဝံပန ဝိဝဋ္ဋံ ပတ္ထေန္တေန ဝိဝဋ္ဋံ ဝသေန သမ္မာ ဌပိတံ အရဟတ္တမ္ပိ  
 ပစ္စေက ဗောဓိဉာဏမ္ပိ သဗ္ဗညုတ ဉာဏမ္ပိဒါတုံ သက္ကောတိ  
 ယေဝ၊ န အရဟတ္တံ အပ္ပတွာ ပရိယောသာနံ ဂစ္ဆတိ။

(သံယုတ္တ-၄-၁-၁၈၊ အင်္ဂုတ္တရ၊ ၄-၁-၄၃)

ပန-နိဗ္ဗာန်ဆိုက်အောင်၊ မဆောင်နိုင်သည်မှတစ်ပါး ဆောင်နိုင်  
 သည်ကိုဆိုပြီးအံ့။ မေ-အကျွန်ုပ်၏။ ဣဒံဒါနံ-ဤအလှူဒါနကုသိုလ်  
 သည်၊ အာသဝက္ခယာဝဟံ-အာသဝေါ တရားတို့၏ ကုန်ရာနိဗ္ဗာန်သို့  
 ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု-ဖြစ်ပါစေသတည်း၊ ဣတိဧဝံ-ဤသို့၊ ဝိဝဋ္ဋံ-  
 ဝဋ်ကင်းရာမှန်၊ နိဗ္ဗာန်ကို၊ ပတ္ထေန္တေန-တောင်းတသဖြင့်၊ ဝိဝဋ္ဋဝသေန-  
 ဘဝဝဋ်တွင်းမှကင်းခြင်း၏ အစွမ်းအားဖြင့်၊ သမ္မာ-ကောင်းစွာ၊ ဌပိတံ-  
 ထားအပ်မှုကား၊ အရဟတ္တမ္ပိ-အရဟတ္တဖိုလ်ကို၎င်း၊ ပစ္စေကဗောဓိ  
 ဉာဏမ္ပိ-ပစ္စေကဗောဓိဉာဏ်ကို၎င်း၊ သဗ္ဗညုတဉာဏမ္ပိ- သဗ္ဗညုတ  
 ဉာဏ်ကို၎င်း၊ ဒါတုံ-ပေးခြင်းငှာ၊ သက္ကောတိယေဝ-စွမ်းနိုင်သည်သာ  
 လျှင်တည်း၊ အရဟတ္တံ-အရဟတ္တဖိုလ်သို့၊ အပ္ပတွာ-မရောက်မူ၍၊  
 ပရိယောသာနံ-ကောင်းမှုကုသိုလ်၏ အကျိုးတရား ကုန်ဆုံးခြင်း ကုန်  
 ခန်းခြင်းသို့၊ နဂစ္ဆတိ-မရောက်သည်သာလျှင်တည်း။

(မှတ်ချက်။ ။ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုလျှင်နည်းသည်ဖြစ်စေများ  
 သည်ဖြစ်စေ၊ “ဣဒံမေ ပုညံ အာသဝက္ခယာဝဟံ ဟောတု။ ဣဒံ  
 မေပုညံ နိဗ္ဗာနဿ ပစ္စယောတောတု” ဟူ၍ တစ်ခုခုကို နှုတ်ပြန်  
 ကာပတ္တနာပြုရာသည်-ဟူလို။)



(ဂ) ဣဝ ဘိက္ခဝေ ဘိက္ခုသဒ္ဓါယ သမန္နာဂတောတောတိ၊  
သီလေန၊ သုတေန၊ စာဂေန၊ ပညာယ သမန္နာဂတော တောတိ၊  
တဿ ဧဝံ ဟောတိ “အတော ဝတာတံ ကာယဿဘေဒါ  
ပရံ မရဏာ ခတ္တိယ မတာသာလာနံ (ဗြာဟ္မဏ မတာသာလာနံ၊  
ဂဟပတိ မတာ သာလာနံ၊ စတုမတာရာဇိကာနံ ဒေဝါနံ၊  
ပရနိဗ္ဗိတဝသ ဝတ္တိနံ ဒေဝါ နံ) သတဗျတံ ဥပပဇ္ဇေယျ” န္တိ။  
သော တံစိတ္တံ ဒတတိ။ တံစိတ္တံ အဓိဋ္ဌာတိ၊ တံစိတ္တံဘာဝေတိ။  
တဿ တေ-သင်္ခါရာစ ဝိတာရာစ ဧဝံဘာဝိတာ ဧဝံ ဗတုလီ  
ကတာ တတြုပ ပတ္တိယာ သံဝတ္တနိ၊

(ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ-၁၄၀)

(မှတ်ချက် ။ ။ ပဉ္စဓမ္မ သရုပ်ပေါ်စေရန်နှင့်-ပတ္တနာပြုပုံ သိသာ  
စေရန်သာ-မဇ္ဈိမနိကာယ-ဥပရိပဏ္ဏာသလာပါဠိကို ထုတ်ပြလိုက်သည်။  
စာမျက်နှာများလွန်မည်စိုး၍၊ ပါဠိတော်ကို အနက်မပေးတော့ပဲ၊  
သိသင့်လှသော အဋ္ဌကထာနက်ကိုသာ ဖော်ပြပြန်ဆိုပေအံ့။)

(ဃ) ယဿ တိ ပဉ္စဓမ္မာအတ္ထိ၊ နပတ္တနာ၊ တဿဂတိ  
အနိ ဗဒ္ဓါ။ ယဿပတ္တနာ အတ္ထိ၊ န ပဉ္စ ဓမ္မာ၊ တဿာပိ အနိဗဒ္ဓါ။  
ယေသံ ဉာယံ အတ္ထိ၊ တေသံ ဂတိနိဗဒ္ဓါ။ ယထာတိအာကာသေ  
ဝိတ္တ အဇ္ဈော အဂ္ဂေနဝါ ပဇ္ဈေနဝါ မူလေနဝါ နိပတိဿတိ တိ  
နိယမော နတ္ထိ၊ ဧဝံ သတ္တာနံ ပဋိသန္တိ-ဂ္ဂတဏံ အနိယတံ၊ တသ္မာ  
ကုသလံ ကမ္မံ ကတွာ ကေသ္မိ ဌာနေပတ္တနံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။

(မဇ္ဈိမနိကာယ၊ ဥပရိပဏ္ဏာသဋ္ဌကထာ-၁၀၄)

ဟိသစ္စံ-မှန်၏၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပဉ္စဓမ္မာ-သဒ္ဓါ သီလစသောတရားငါးပါးတို့သည်၊ အတ္ထိ-ရှိကုန်၏၊ ပတ္တနာ-ဆုတောင်းခြင်းကား၊ နအတ္ထိ-မရှိ၊ တဿ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏၊ ဂတိ-လားရောက်ရာ ဂတိသည်၊ အနိဗ္ဗာ-မမြီချေ၊ ယဿ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ပတ္တနာ-ဆုတောင်းခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ပဉ္စဓမ္မာ-တို့သည်၊ နအတ္ထိ-မရှိကုန်၊ တဿာပိ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်၏လည်း၊ ဂတိ-သည်၊ အနိဗ္ဗာ-မမြီချေ၊ ယေသံ-အကြင်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၊ ဥဘယံ-တရားငါးပါးနှင့် ဆုတောင်းခြင်းနှစ်မျိုးသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ တေသံ-တို့၏၊ ဂတိ-သည်၊ နိဗ္ဗာ-မြီ၏၊ ဟိ-ဥပမာဆောင်ထင်အောင်ပြဦးအံ့၊ အာကာသေ-ကောင်းကင်၌၊ ခိတ္တဒဏ္ဍော-ပစ်လွှတ်အပ်သော တုတ်လှံတန်သည်၊ အဂ္ဂေနဝါ-အဖျားဖြင့်၎င်း၊ မဇ္ဈေနဝါ-အလယ်ဖြင့်၎င်း၊ မူလေနဝါ-အရင်းဖြင့်၎င်း၊ နိပတိဿတိတိ-ကျလတ္တံ့ဟု၊ နိယမော-မြီခြင်းသည်၊ (ဝါ) အမြီမှတ်သားနိုင်ခြင်းသည်၊ နတ္ထိယထာ-ဘယ်ခါတစ်၊ မရှိသကဲ့သို့၊ ဧဝံ-ဤအတူ၊ သတ္တာနံ-သတ္တဝါတို့၏၊ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏံ-ပဋိသန္ဓေ တည်နေယူရခြင်းသည်၊ အနိယတံ-မမြီချေ၊ တသ္မာ-ထိုပဋိသန္ဓေ တည်နေယူခြင်း မမြီလေသောကြောင့်၊ ကုသလံ ကမ္မံ-ကုသိုလ်ကောင်းမှုကို၊ ကတ္တာ-ပြုပြီး၍၊ ဧကသ္မိံ ဌာနေ-တခုသောအရပ်၌၊ ပတ္တနံ-ဆုတောင်းခြင်းကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှါ၊ ဝဇ္ဇတိ-သင့်လေ၏။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ကောင်းမှုပြုကာ၊ ဆုတောင်းရာ၊ မှတ်ကြမြီသေချာ။
- (ခ) ကုသိုလ်ပြုဖန်၊ ဆုမပန်၊ မမှန်ကတိမှာ။
- (ဂ) ကုသိုလ်ပြုဘိ၊ ဆုတောင်းရှိ၊ ဂတိမြီမည်သာ။
- (ဃ) ဝဋ်ဇာတ်ကင်းရန်၊ မြတ်နိဗ္ဗာန်၊ ရည်သန်ဆုတောင်းရာ။



“ပုထုဇဉ်များ ဂတိမြဲစေရန် ကျင့်ဝတ်များ”

နကောလည ဧတေသံယေဝ နဝန္တံ ပုဂ္ဂလာနံ ဂတိ နိဗ္ဗာနံ။

ယေသံပန ကုလာနံ တိဏိသရဏာနိ ပဉ္စသီလာနိ ဧကံ သလာက ဘတ္တံ ဧကံပက္ခိကဘတ္တံ ဧကံ ဝဿာ-ဝါသိကံ ဧကာ ပေါက္ခရဏိ ဧကောအာဝါသော၊ ဝေဂ္ဂပါနိ နိဗ္ဗာနံ ပုညာနိ အတ္ထိ၊ တေသမ္ပိ ဂတိနိဗ္ဗာနံ။ သောတပန္န သဒိသာနေဝ တာနိ ကုလာနိ။

(အင်္ဂုတ္တရ၊ ၄-တ-၂၆၅-သဉ္စပါဒိသေသသုတ္တံ)

ဝ-ဆက်၍ဆိုပြီးအံ့၊ ကောလံ-သက်သက်၊ နဝန္တံ-(အန္တရာ၊ ဥပ၊ အ နှင့် သ၊ ဥဒ္ဓ-နာဂါမ်ငါး၊ တစ်-သကဒါဂါမ်၊ ဧကံ-ကောလ၊ သတ္တက္ခ၊ သောတပေါင်းသုံးပါး)-အားဖြင့်ကိုးပါးကုန်သော၊ ဧတေသံ ယေဝပုဂ္ဂလာနံ-ထိုပုဂ္ဂိုလ်တို့၏သာလျှင်၊ ဂတိ-လားရောက်ရဂတိ သည်၊ နိဗ္ဗာနံ-မြဲသည်၊ န-မဟုတ်သေး။

ပန-ဂတိမြဲသော ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်ကို ပြဆိုပြီးအံ့။ ယေသံ ကုလာနံ-အကြင်အမျိုးတို့အား၊ (ဝါ) အကြင် အမျိုးကောင်းသားသမီး တို့အား၊ တိဏိ သရဏာနိ-သရဏဂုံသုံးပါးတို့သည်၊ သန္တိ-ရှိကုန်၏၊ ပဉ္စသီလာနိ-ငါးပါးသီလတို့သည်၊ သန္တိ-ကုန်၏၊ ဧကံ-တခုသော၊ သလာကဘတ္တံ-စာရေးတန်ဆွမ်းသည်-အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧကံ-တခုသော၊ ပက္ခိကဘတ္တံ-လဆန်းလဆုတ် ပက္ခဉ် လှူအပ်သောဆွမ်းသည်၊ အတ္ထိ -ရှိ၏၊ ဧကံ-တတည်သော၊ ဝဿာဝါသိကံ-ဝါဆိုသက်န်းအလှူသည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧကာ-တခုသော၊ ပေါက္ခရဏိ-ရေတွင်းရေကန် အလှူ သည်၊ အတ္ထိ-ရှိ၏၊ ဧကောအာဝါသော-ကျောင်းတဆောင် ဆောက် လုပ်လှူဒါန်းခြင်းသည်၊ အတ္ထိ-ရှိပေ၏၊ ဝေဂ္ဂပါနိ-ဤသို့ သဘောရှိ

ကုန်သော၊ နိဗ္ဗာန် ပညာနိ-မြဲသော ကောင်းမှုတို့သည်၊ အတ္တိသန္တိ-ရှိ  
ကုန်၏၊ တေသံကုလာနံ-ထိုအမျိုးတို့၏၊ (ဝါ) ထိုအမျိုးကောင်း သား  
သမီးတို့၏၊ ဂတိ-လားရောက်ရာဂတိသည်၊ နိဗ္ဗာန်-မြဲ၏၊ တာနိကုလာနိ  
-ထိုအမျိုးတို့သည်၊ (ဝါ) ထိုအမျိုးကောင်းသားသမီးတို့သည်၊ သော  
တာပန္နသာဒိသာ နေဝ-ဂတိမြဲမှန်သော တာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့နှင့် တူကုန်  
သည်သာလျှင်တည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဘဝမြဲရန်၊ အကျင့်မှန်၊ ဝေဇနသိဝိပဋ္ဌာနီ။
- (ခ) သရဏဂုံ-သီလ၊ သလာက၊ ပက္ခိကဘတ်ပါ။
- (ဂ) ရေတွင်းရေကန်၊ ကျောင်းတတန်၊ လှူရန်သင်္ကန်းတီ။
- (ဃ) ကောင်းမှုမြဲရှိ၊ ထိုသူ၏၊ ဂတိ-မြဲသည်သာ။
- (င) သောတာပန်အလား၊ ထိုသူအား၊ ပွတ်သားမြဲမကွာ။

“သံသရာတခွင်၊ လင်နှင့်မယား အစဉ်မကွာ  
စေကြောင်းတရား (၄)ပါး”

အာကင်္ခေယျူစေ ဂတပတိယော ဥဘော ဇာနိပတယော  
ဒိဋ္ဌေဝေ ဓမ္မေ အညမညံ ပဿိတုံ၊ အဘိသပ္ပရာယဉ္စ အညမညံ  
ပဿိ တုံ၊ ဥဘောဝ အဿု သမသန္တီ၊ သမသီလာ၊ သမဇာတိ၊  
သမပညာ၊ တေဒိဋ္ဌေဝေဓမ္မေ အညမညံ ပဿန္တိ၊ အဘိသပ္ပရာ  
ယဉ္စ အညမညံ ပဿန္တိတိ။

(အင်္ဂုတ္တရ၊ ပါ။ ပ-ဥရု၊ ပထမသမဇိဝိသုတ္တ)



ဂဟပတိယော-အိမ်ရှင်ယောကျာ်း၊ အမျိုးကောင်းသား၊ အိယကာ  
တို့ ဥဘော-နှစ်ယောက်ကုန်သော၊ ဇာနိပတယော-ဇနီးမောင်နှံ၊ အမှန်  
ဖြစ်ငြား။ လင်မယားတို့သည်၊ ဒိဋ္ဌေဝေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက်ဖြစ်ကြ၊  
ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌လည်း၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ (ဝါ) တစ်ယောက်သည်  
တစ်ယောက်ကို၊ ပဿိတုံ-အစဉ်မကွာ၊ တွေ့မြင်ခြင်းငှါ၊ အဘိသပ္ပ  
ရာယဉ္ဇ-တမလွန်ဘဝ၊ နောက်ကာလ၌လည်း၊ အည မညံ-ကို၊ ပဿိ  
တုံ-ငှါ၊ စေအာကဓေယျံ-အကယ်၍ အလိုရှိ ကုန်ငြားအံ့။ ဥဘောဝ-  
လင်ရောမယားပါ နှစ်ယောက်ကုန်သော သူတို့သည်သာလျှင်၊ သမ  
သဒ္ဓါ-တူမျှသော သဒ္ဓါတရား ရှိကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ သမ  
သီလာ-တူမျှသော သီလရှိကုန်သည်၊ အဿု-ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ သမ  
စာဂါ-တူမျှသော စွန့်ကြဲပေးကမ်း လှူဒါန်းခြင်း ရှိကုန်သည်၊ အဿု-  
ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ သမပညာ-တူမျှသော ဉာဏ်ပညာ ရှိကုန်သည်၊ အဿု-  
ဖြစ်ကုန်ရာ၏၊ ဧဝံသန္တေ-ဤသို့၊ သဒ္ဓါ သီလ စာဂ ပညာတူမျှ  
ဖြစ်သည်ရှိသော်၊ တေ-ဇနီးနှင့်လင်၊ ချစ်ကြင်တောက်လျှောက်၊ ထိုသူ  
နှစ်ယောက်တို့သည်၊ ဒိဋ္ဌေဝေဝဓမ္မေ-မျက်မှောက် ပစ္စုပ္ပန်ဘဝ၌  
သာလျှင်၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ (ဝါ) တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်  
ကို၊ ပဿန္တိ-တွေ့မြင်ကြကုန်၏။ (ဝါ)တွေ့ဆုံကြလေကုန်၏။ အဘိ  
သပ္ပရာယဉ္ဇ-တမလွန်ဘဝ၌လည်း၊ အညမညံ-အချင်းချင်း၊ (ဝါ)  
တစ်ယောက်သည် တစ်ယောက်ကို၊ ပဿန္တိ-တွေ့မြင်ကြရကုန်၏၊  
(ဝါ) တွေ့ဆုံကြရလေကုန်၏၊ ဣတိ-ဤသို့၊ ဘဂဝါ-မြတ်စွာဘုရား  
သည်၊ အဝေါစ-ဟောတော်မူ၏။

(မှတ်ချက် ။ ။ သုသုမာရဂိရမြို့ နကုလပိတာ အိယကာကြီး နှင့် နကုလမာတာ အိယိကာမကြီးတို့က ခုရောနှောင်ပါ မကွဲကွာပဲ တွေ့မြင်လိုကြောင်း-နေရပါလိုကြောင်း လျှောက်ထားသဖြင့် ဇနီး မောင်နှံမကွဲကွာပဲ အတူဖြစ်ကြောင်း တရားကိုဟောကြားတော်မူ၏။ မင်္ဂလာပွဲ၊ ဇနီးမောင်နှံ၊ ငွေရတု၊ ရွှေရတုပွဲတို့၌ ဟောကြားသင့်သော တရားဖြစ်သည်။)

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သံသရာတခွင်၊ မယားလင်၊ အစဉ်မကွဲလို။
- (ခ) သဒ္ဓါ-သီလ၊ စာဂ-ပညာ၊ ဤလေးဖြာ၊ ညီစွာကျင့်ရန်ကို။
- (ဂ) အင်္ဂုတ္တရ၊ မြတ်ဗုဒ္ဓ၊ ထုတ်ပြတောမိန့်ဆို။

### “အိမ်သူကောင်းဖြစ်ရန်ကျင့်ဝတ်များ”

အခါတပါး မြတ်စွာဘုရားသည် ဘဒ္ဒိယမြို့မြတ်လေးတော၌ သီတင်းသုံးတော်နေတော်မူသည်။ ထိုအခါ မေဏ္ဍက သူဌေး၏ မြေး ဥဂ္ဂဟသူကြွယ် ဘုရားထံမှောက် ရောက်လာပြီးလျှင် ရှိခိုးဦးချ၍ နောက်နေ့ နံနက်အတွက် မြတ်စွာဘုရားနှင့် သံဃာ (၃)ပါး၊ ဆွမ်း ဘုဉ်းပေးကြရန် ပင့်ဖိတ်သည်။ နောက်နေ့ နံနက် ဥဂ္ဂဟ သူကြွယ် အိမ်သို့ မြတ်စွာဘုရား ကြွလာသောအခါ ဆွမ်းကပ်ပြီးလျှင်၊ ဥဂ္ဂဟ သူကြွယ်က မြတ်စွာဘုရားအား ဤသို့လျှောက်ထားလေ၏။ မြတ်စွာ ဘုရားတပည့်တော်၏ ဤသတို့သမီးတို့သည် လင်ယောက်ျားအိမ်သို့



လိုက်ကြပါလိမ့်မည်။ မြတ်စွာဘုရားသည် ထိုသတို့သမီးတို့အား ရှည်မြင့်စွာသော ကာလပတ်လုံး အစီးအပွားဖြစ်ခြင်းငှါ၊ ချမ်းသာခြင်းငှါ ဆုံးမတော်မူပါ။ ကံမြစ်တော်မူပါ-ဟုလျှောက်၏။ ထိုအခါ မြတ်စွာဘုရားက ဤသို့ဆုံးမတော်မူသည်။

(က) အထခေါ် ဘဂဝါ တာကုမာရိယော တေဒဝေါစ-  
တသ္မာတိက ကုမာရိယော ဧဝံသိက္ခိတဗ္ဗံ “ယဿဝေါ မာတာပိ  
တရော ဘတ္တုနော ဒဿန္တိ အတ္ထကာမာ တိတေသိနော အနု  
ကပ္ပကာ အနု ကပ္ပံ ဥပါဒါယ၊ တဿဘဝိဿာမ ပုဗ္ဗဋ္ဌာယိ  
နိယော၊ ပစ္ဆာနိပါတိနိယော၊ ကိံ ကာရပဋိဿာဝိနိယော၊ မနာ  
ပစာရိနိယော၊ ပိယဇီ ဒိနိယော” တိ၊ ဧဝံ တိ ဝေါ ကုမာရိယော  
သိက္ခိတဗ္ဗံ။

(မှတ်ချက် ။ ။ အနက်ပါရေးက လွန်စွာများနေမည်စိုး၍၊ ကျက်မှတ်လိုသူ လွယ်ကူစွာ ကျက်မှတ်ရန်-ပါဠိနှင့် အကျဉ်းဆောင်ပုဒ်လင်္ကာများကိုသာ ဖော်ပြလိုက်ပါသည်။)

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လင်ရွေးဦးထ၊ နောက်မှအိပ်လေ၊ နှစ်သက်စေ၊  
ကျင့်နေကိုယ်မူရာ။
- (ခ) ဘာလုပ်ပေးရ၊ နာခံပ၊ ပြောကြံ-ချစ်စွယ်ရာ။
- (ဂ) အိမ်သူသက်ထား၊ ကျင့်ဝတ်ငါး၊ မှတ်သားကျင့်လိုက်နာ။

(ခ) တသ္မာတိက ကုမာရိယော ဧဝံသိက္ခိတဗ္ဗံ “ယေတေ  
ဘတ္တုဂရုနော ဘဝိဿန္တိ “မာတာတိဝါ ပိတာ” တိဝါ “သမဏာ

မြာတွဏ္ဍာ” တိဝါ၊ တေ သက္ကရိဿာမ ဂရိုကရိဿာမ ဟ  
နေဿာမ ပူဇေဿာမ၊ အတ္တဂတေစ အာသနော ဒကေန ပဋိ  
ပူဇေဿာမ” တိ၊ ဧဝံ တိ ဝေါ ကုမာရိယော သိက္ခိတဗ္ဗံ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရတနံး ပုဏ္ဏား၊ မိဘများ၊ လေးစားလင်ရိုသေ။
- (ခ) မိမိကလဲ၊ ရိုသေမြဲ၊ မလွဲကျင့်ပါလေ။
- (ဂ) အိမ်သို့ရောက်ငြား၊ ညှော်သည်များ၊ လေးစားပူဇော်လေ။

(ဂ) တသ္မာတိတ ကုမာရိယော ဧဝံ သိက္ခိတဗ္ဗံ “ယေ  
တေ ဘတ္တု အပ္ပန္တရာ ကပ္ပန္တ ‘ဥဏ္ဏာ’ တိဝါ ‘ကပ္ပါဿာ’ တိဝါ၊  
တတ္ထ ဒက္ခာ ဘဝိဿာမ အနလံသာ တတြုပါယာယ ဝိမံသာယ  
သမန္တာဂတာ အလံ ကာတုံ အလံ သံဝိဓာတု” န္တိ ဧဝံ တိဝေါ  
ကုမာရိယော သိက္ခိတဗ္ဗံ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လင်ဆောင်ရွက်သမျှ၊ ပူကိစ္စ၊ ကောင်းစွလေ့လာထား။
- (ခ) လိမ္မာတုံဘိ၊ ပျင်းမရှိ၊ မြင်သိကြစေသား။
- (ဂ) ကိုယ်တိုင်ပြုလေ၊ သူ့ကိုစေ၊ သက်ဝေ လိုက်နာပွား။
- (ဃ) မယားလိမ္မာ၊ ဂုဏ်အင်္ဂါ၊ ကြေညာလင်းလက်သွား။

(ဃ) တသ္မာတိတ ကုမာရိယော ဧဝံသိက္ခိတဗ္ဗံ “ယော  
သော ဘတ္တု အပ္ပန္တရာ အန္တောဇနော ဒါသာတိဝါ ပေဿာတိဝါ  
ကပ္ပကရာ တိဝါ၊ တေသံ ကတဉ္စ ကတတော ဇာနိဿာမ၊



အကတညွ အကတတော ဇာနိဿာမ၊ ဂိလာနကာနည ဗလာဗလံ  
ဇာနိဿာမ၊ ခါဒနိ ယံ ဘောဇနိယညဿ ပစ္စံသေန သံဝိဘဓိ  
ဿာမာ” တိ၊ ဧဝံ တိတေ ကုမာရိယော သိက္ခိတဗ္ဗံ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) အိမ်တွင်းနေငြား၊ ကျွန်စေပါး၊ ထင်ရှားရှိခဲ့ရာ။
- (ခ) ကိစ္စအမှု၊ ပြု-မပြု၊ ရှေးရှုမြဲလေ့လာ။
- (ဂ) လူနာအပေါင်း၊ ကောင်းမကောင်း၊ သိကြောင်းလေ့လာပါ။
- (ဃ) ထိုသူတို့အား၊ စားစွယ်များ၊ ပိုင်းခြားဝေဘန်ရာ။

(င) တသ္မာတိ တ ကုမာရိယာ ဧဝံသိက္ခိတဗ္ဗံ “ယံသတ္တာ  
အာတရိဿတိ နနံတိ ခညံတိ ရဇေတံတိ ဇာတရူပံတိ၊ တံ အာရ  
က္ခေန ဂုတ္တိယာ သမ္ပာဒေဿာမ၊ တတ္ထစ ဘဝိဿာမ အဓုတ္တိ  
အထေနိ အသောဏ္ဏိ အဝိနာသိကာယော”တိ၊ ဧဝံတိတေ  
ကုမာရိယော သိက္ခိ တဗ္ဗံ၊ ဣမေတိခေါ ကုမာရိယော ပဉ္စတိ  
ဓမ္မေတိ သမန္နာဂတော မာတုဂါမော ကယဿ ဘေဒါပရံ  
မရဏာ မနာပကာယိကာနံ ဒေဝီနံ သတဗျတံ ဥပပဇ္ဇတိတိ။

(အင်္ဂုတ္တရ၊ ပါ၊ ဒု-၃၁၊ ဥက္ကဟသုတ္တံ)

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) စီးပွားဥစ္စာ၊ ဖြစ်ပေါ်လာ၊ ကောင်းစွာစောင့်ရှောက်ကြ။
- (ခ) ဥစ္စာရှိငြား၊ ကျင့်စောက်ပြား၊ မမှားကြစေရ။
- (ဂ) စရိုက်ညံ့ဖျင်း၊ ပျော်ကျူးခြင်း၊ အလျင်းမရှိရ။
- (ဃ) ကိုယ့်ဘက်မသယ်၊ ကျင့်မပြယ်၊ တကယ်ကြီးပွားကြ။

(င) အိမ်သူကျင့်စဉ်၊ ပြည့်စုံလင်၊ စည်ပင်တိုးပွားလှ။

(စ) နောင်ဘဝတွင်၊ နတ်ပြည်ခွင်၊ ခိုဝင်ပျော်စံရ။

(ဆ) အင်္ဂုတ္တရ၊ ပဉ္စက၊ ဗုဒ္ဓတောဇော်ပြ။

(မှတ်ချက် ။ ။ ထိမ်းမြား မင်္ဂလာပွဲများ၊ ငယ်ရွယ်သူ ဇနီးမောင်နှံ အား ကြီးပွားရေးအတွက် ဟောပြောနိုင်သည်။)

“အလှူပေးသူအင်္ဂါ (၃)ပါး အလှူခံသူ အင်္ဂါ (၃)ပါး”

ဣဝ ဘိက္ခုဝေ ဒါယကဿ တိဏဂီနိ တောန္တိ ပဋိဂ္ဂါ ကာနံ တိဏဂီနိ၊ ကတမာနိ ဒါယကဿ တိဏဂီနိ? ဣဝ ဘိက္ခုဝေ ဒါယကော ပုဗ္ဗေဝ ဒါနာ သုမနော တောတိ၊ ဒံ ဝိတ္တံ ပဿာဒေတိ၊ ဒတွာ အတ္တမနော တောတိ၊ ဣမာနိ ဒါယကဿ တိဏဂီနိ။

ကတမာနိ ပဋိဂ္ဂါတကာနံ တိဏဂီနိ? ဣဝ ဘိက္ခုဝေ ပဋိဂ္ဂါတကာ ဝိတရာဂါဝါ တောန္တိ ရာဂ ဝိနယာယဝါ ပဋိပန္နာ၊ ဝိတဒေါသာဝါ တောန္တိ ဒေါသ ဝိနယာယဝါ ပဋိပန္နာ၊ ဝိတမောတာဝါ တောန္တိ မောတ ဝိနယာယဝါ ပဋိပန္နာ၊ ဣမာနိ ပဋိဂ္ဂါတကာနံ တိဏဂီနိ၊ ဣတိ ဒါယကဿ တိဏဂီနိ၊ ပဋိဂ္ဂါ တကာနံ တိဏဂီနိ၊ ဧဝံ ခေါ ဘိက္ခုဝေ ဆဠှင်္ဂ သမန္နာဝတာ ဒက္ခိဏာ တောတိ။

ဧဝံ ဆဠှင်္ဂ သမန္နာဝတာယ ဘိက္ခုဝေ ဒက္ခိ ကာယ နသု ကရံ ပုညဿ ပမာဏံ ဂတေတုံ “အတ္တကော ပုညာဘိ သန္ဓော ကုသလာ ဘိသန္ဓော သုခဿာတာရော သောဝဂ္ဂိကော သုခ



ဝိပါကော သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော ဣဋ္ဌာယ ကန္တာယ မနာပါယ  
တိတာယ သုခါယ သံဝတ္တတိ” တိ၊ အထခေါ အသချေယျော  
အပ္ပဗောဇယျော မတာပုညက္ခန္ဓောတွေဝေ သင်္ခ ဂစ္ဆတိ။

(အင်္ဂုတ္တရာပါဠိ ၂-၂၉၅၊ ဆဋ္ဌင်္ဂနိဒ္ဒါသုတ္တ)

ဘိက္ခဝေ-သံသရာနောင်ရေး၊ မြှော်တွေးရှုစား၊ အို...ချစ်သား  
တို့၊ ဣဓ-ဤသာသနာတော်၌၊ အိယကဿ-ပေးလှူတတ်သူ အလှူ  
အိယကာ၏၊ တိဏိ-သုံးပါးကုန်သော၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့သည်၊ ဟောန္တိ-  
ဖြစ်ကုန်၏၊ ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ-အလှူခံပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊ တိဏိ-သုံးပါး  
ကုန်သော၊ အင်္ဂါနိ-အင်္ဂါတို့သည်၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏၊ အိယကဿ-  
ပေးလှူတတ်သူ-အလှူအိယကာ၏၊ တိဏင်္ဂါနိ-အင်္ဂါသုံးပါးတို့သည်၊  
ကတမာနိ-အဘယ်သုံးပါးတို့နည်း၊ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-၌၊ အိယကော  
-ပေးလှူတတ်သူ အလှူအိယကာသည်၊ အနာ-အလှူဝတ္ထုကို စွန့်လွှတ်  
လှူကြောင်း လှူရာပုဗ္ဗဝေတနာမှ၊ ပုဗ္ဗေဝ-ရှေးအလိုကပင်လျှင် သုမနော  
-ဝမ်းမြောက်သည်၊ ဟောတိဖြစ်၏၊ ဒဒံ-ပေးလှူဆဲ ပေးလှူစဉ်၊ ဝိတ္တံ-  
ဝိစိဝိတ်ကို၊ ပဿာဒေတိ-ကြည်လင်စေ၏၊ ဒတွာ-မစ္ဆေမပက်၊ နှစ်သက်  
ကြည်ဖြူ ပေးလှူပြီး၍၊ (ငါ)ပေးလှူပြီးနောက်၊ အတ္တမနော-ဝမ်းမြောက်  
နှစ်သက်သော ဝိတ်ရှိသည်၊ ဟောတိ-ဖြစ်၏။ အိယကဿ-၏၊ အင်္ဂါ-  
အကြောင်းအင်္ဂါတို့သည်၊ ဣမာနိတိဏိ-ဤသုံးပါးတို့ပေတည်း။

ပဋိဂ္ဂါဟကာနံ-တို့၏၊ တိဏင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ ကတမာနိ-အဘယ်  
တို့နည်း? ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဣဓ-၌၊ ပဋိဂ္ဂါဟကာ-အလှူခံ ပုဂ္ဂိုလ်  
တို့သည်၊ ဝိတရာဂါဝါ-ကင်းသောရာဂရှိကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-  
ဖြစ်ကုန်၏။ ရာဂဝိနယာယ-တပ်မက်မှု ရာဂကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ၊

ပဋိပန္နာဝါ-အားထုတ်မှန်မှန်၊ ကျင့်ကြံကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်  
၏။ ဝိတဒေါသာဝါ-ကင်းသောဒေါသရှိကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-  
ဖြစ်ကုန်၏။ ဒေါသဝိနယာယ-ဒေါသကို ပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ၊ ပဋိပန္နာ  
ဝါ-ကျင့်ကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ဝိတ မောဟာဝါ-ကင်းသော  
မောဟရှိကုန်သည်လည်း၊ ဟောန္တိ-ဖြစ်ကုန်၏။ မောဟဝိ နယာယ-  
မောဟကိုပယ်ဖျောက်ခြင်းငှါ၊ ပဋိပန္နာဝါ-ကျင့်ကုန်သည်လည်း၊  
ဟောန္တိ-ကုန်၏။ ပဋိဂ္ဂဟကာနံ-တို့၏၊ အင်္ဂါနိ-အကြောင်းအင်္ဂါတို့သည်၊  
ဣမာနိ တိဏိ-ဤသုံးပါးတို့ပေတည်း။ ဣတိ-ဤသို့၊ ဒါယကာဿ-  
ပေးလှူသူ ဒါယကာ၏၊ အင်္ဂါနိ-အကြောင်းအင်္ဂါတို့သည်၊ တိဏိ-  
သုံးပါးတို့တည်း။ ပဋိဂ္ဂဟကာနံတို့၏၊ အင်္ဂါနိ-တို့သည်၊ တိဏိ-သုံးပါး  
တို့တည်း။ ဘိက္ခဝေ-တို့၊ ဧဝံခေါ-ဤသို့လျှင်၊ ဒက္ခိဏာ-မြတ်သော  
အလှူသည်၊ ဆဠှင် သမန္တာဂတာ-အင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်၊  
ဟောတိ-ဖြစ်၏။

ဘိက္ခဝေ-သံသရာနှောင်ရေး၊ မြှော်တွေးရှုစား၊ အို...ချစ်သား  
တို့၊ ဧဝံ-ဤသို့၊ ဆဠှင် သမန္တာဂတာယ-အင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံ  
သော၊ ဒက္ခိဏာယ-မြတ်သောအလှူ၌၊ ပုညဿ-ကုသိုလ်ကောင်းမှု၏၊  
ပမာဏံ-အတိုင်းအရှည်ကို၊ “ဧတ္ထကော-ဤမျှလောက်သော၊ ပုညာဘိ  
သန္ဓေ-ကောင်းမှုအယဉ်သည်၊ (ဝါ) ကောင်းမှုအစုသည်၊ ကုသလာဘိ  
သန္ဓေ-ကုသိုလ် အယဉ်သည်၊ (ဝါ) ကုသိုလ်အစုသည်၊ သုခဿ  
တာရော-ချမ်းသာသုခဆောင်၏၊ သောဝဂ္ဂိကော-နတ်ပြည် အကျိုးငှါ  
ဖြစ်၏။ သုခဝိပါကော-ချမ်းသာကျိုးကိုပေး၏။ (ဝါ) ချမ်းသာမှုအကျိုး  
ရှိ၏။ သဂ္ဂသံဝတ္တနိကော-နတ်ပြည်၌ ဖြစ်စေတတ်၏။ (ဝါ) နတ်ပြည်သို့



ဆောင်ပို့၏။ ဣဋ္ဌာယ-အလိုရှိအပ်သော၊ ကန္တယ-နှစ်သက်အပ်သော၊  
မနာပါယ-စိတ်နှလုံးကို ပွားစေအပ်သော၊ (ငါ) စိတ်ကိုကြည်လင်  
စေတတ်သော၊ ဟိတာယ-အကျိုးစီးပွားအလိုရှိ၊ သုခါယ-ချမ်းသာ  
ခြင်းရှိ၊ သံဝတ္တတိ-ဖြစ်၏။” ဣတိ-ဤသို့ ဤပုံ၊ ဂဟေတုံ-ပိုင်းခြား  
သတ်မှတ်ကာယူခြင်းရှိ၊ နသုကရံ-မလွယ်ကူ၊ အထခေါ-စင်စစ်သော်  
ကာ၊ အသချေယျော-မရေတွက်နိုင်သော။ အပ္ပမေယျော-မနှိုင်းယှဉ်  
နိုင်သော၊ မဟာပုညက္ခန္ဓာတွေဝ-အလွန်များလှသော ကောင်းမှုအစု  
ဟူ၍သာလျှင်၊ သင်္ခ-ရေတွက်ခြင်းသို့၊ ဂစ္ဆတိ-ကောင်းစွာမသွေ၊  
ရောက်ရှိလေတော့သတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လှူမှုရှေးခါ၊ ဝမ်းမြောက်ရာ၊ လှူခါစိတ်ကြည်လင်ရမည်။
- (ခ) လှူပြီးနောက်မှာ၊ နှစ်သက်ရာ၊ သုံးဖြာ လှူသူ အင်္ဂါမည်။
- (ဂ) ရာဂဒေါသာ၊ ဖောတပါ၊ ကင်းကွာ-ကင်းရန်-  
ကျင့်သုံးသည်။
- (ဃ) အလှူခံ အင်္ဂါ၊ ဤသုံးဖြာ၊ မှတ်ပါ အင်္ဂုတ်-ဇော်ညွှန်းသည်။
- (င) အင်္ဂါမြောက်ဆု၊ ပြည်အလှူ၊ ကျိုးမှု-မရေတွက်နိုင်ပါပြီ။



“မဂ်ရစေရန် ကျင့်ဆောင်သူပုန်း လှူဒါန်းရာတွင်”

ရာဂ ဝိနယာယဝါ ပဋိပန္နာတိ ရာဂဝိနယ ပဋိပဒံ ပဋိပန္နာ၊ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေသနာ စေသာ၊ နကေဝလံ ပန ဝိဏာသဝါနံ၊ အနာဂါမိ သကဒါဂါမိ သောတာပန္နာနပိ အန္တပသော တဒတု ပဗ္ဗဇိတဿ ဘဏ္ဍ ဂါတက သာမဏေရဿာပိ ဒိန္နာ ဒက္ခိဏာ ဆဠှင်္ဂ သမန္ဓာဂတာဝ တောတိ၊ သောပိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတ္ထ မေဝ ပဗ္ဗဇိတော။

(အင်္ဂုတ္တရ၊ ၄-၃၊ ၁၀၈)

ရာဂဝိနယာယဝါ ပဋိပန္နာတိရာဂကင်းစေရန်၊ ရာဂကင်းအောင် ကျင့်သောသူတို့ဟူသည်ကား၊ ရာဂဝိနယ ပဋိပဒံ-ရာဂကိုပယ်ဖျောက် ကြောင်းဖြစ်သောအကျင့်ကို၊ ပဋိပန္နာ-ကျင့်ကုန်သောသူတို့တည်း။ စ- အမှာစကားကိုဆိုပြီးအံ့၊ သောဒေသနာ-ဤဒေသနာသည်ကား၊ ဥက္ကဋ္ဌ ဒေသနာ-ဥက္ကဋ္ဌ ဒေသနာတော်ပေတည်း။ ကေဝလံ-အနာဂါမ်စသား၊ အခြားပုဂ္ဂိုလ်များနှင့် မဖက်သက်သက်၊ ဝိဏာသဝါနံ-ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ် တို့အား၊ ဒိန္နာ-ပေးလှူအပ်သော၊ ဒက္ခိဏာဝ-အလှူသည်သာလျှင်၊ ဆဠှင်္ဂသမန္ဓာဂတာ-အင်္ဂါခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်၊ န-မဟုတ်သေး၊ အနာဂါမိ သကဒါဂါမိ သောတာပန္နာနပိ-အနာဂါမ်-သကဒါဂါမ် သောတာပန်ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား၎င်း၊ အန္တပသော- အောက်တစ်ဆုံးအားဖြင့် တဒတု ပဗ္ဗဇိတဿ-ထိုနေ့ရှင်ပြုသောဘဏ္ဍဂါဟသာမဏေရဿာပိ- အိုးခွက်ကို ကိုင်ဆောင်သောရှင်သာမဏေအား၎င်း။ ဒိန္နာ-ပေးလှူ အပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူဒါနသည်၊ ဆဠှင်္ဂ သမန္ဓာဂတာဝ-အင်္ဂါ



ခြောက်ပါးနှင့် ပြည့်စုံသည်သာလျှင်၊ ဟောတိ-စင်စစ်မသွေ၊ ပြစ်ပါပေ၏။ သောပိ-ထိုသာမဏေသည်လည်း၊ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂတ္ထမေ-သောတာပတ္တိမဂ် အကျိုးငှါသာလျှင်၊ ပဗ္ဗဇိတော-ရှင်သာမဏေပြုခဲ့ဝတ်ခဲ့လေသည်တကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရာဒေါမောတံ၊ ဤသုံးတန်း၊ ပယ်ရန်ကျင့်သူကား။
- (ခ) ယနေ့ပြုပေ၊ သာမဏေ၊ မဂ္ဂေ-ရ၊ ရန်ပွား။
- (ဂ) ထိုသာမဏေ၊ ပေးလှူပေ၊ ခြောက်ထွေအင်ပြည်ငြား။
- (ဃ) အကျိုးဝလ၊ အနန္တ၊ မှန်းဆသိငြား၊ ပြုစေသား။

### “ပုဂ္ဂလိကဒါန (၁၄)ပါး”

ရဒ္ဓသ ခေါ်ပ နိမာနန္တ ပါဠိ ပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ ကတမာ ရဒ္ဓသ? တထာဂတေ အရဟန္တေ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ပဌမာ ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ ဒိက္ခိဏာ၊ ပစ္စေက သမ္ဗုဒ္ဓေ (ပစ္စေကဗုဒ္ဓေ) ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ဒုတိယာ ပါဠိ ပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ တထာဂတ သာဝကေ အရဟန္တေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ တတိယာ ပါဠိ ပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ အရဟတ္တဗလ သစ္စိ ကိရိယာယ ပဋိပန္နေ ဒါနံဒေတိ၊ အယံ စတုတ္ထိ ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ အနာဂါမိဿ ဒါနံဒေတိ၊ အယံ ပဉ္စမိ ပါဠိ ပုဂ္ဂလိကာဒက္ခိဏာ၊ အနာဂါမိ ဗလ သစ္စိ ကိရိယာယ ပဋိသန္ဓေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ဆဋ္ဌိ ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ သကဒါ ဂါမိဿ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ သတ္တမိ ပါဠိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ သကဒါဂါမိ

ဓလ သစ္စိ ကိရိယာယ ပဋိပန္နော ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ အဋ္ဌမိ ပါဋိ  
ပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ သောတာပန္နော ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ နဝမိ  
ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ သောတာပတ္တိ ဓလ သစ္စိ ကိရိယာယ  
ပဋိပန္နော ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ဒသမိ ပါဋိ ပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ။

ဗာတိရဏေ ကာမေသု ဝိတရာဂေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ  
ကော ဒသမိ ပါဋိ ပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ ပုထုဇ္ဇန သီလဝန္တေ  
ဒါနံဒေတိ၊ အယံ ဒွါဒသမိ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊ ပုထုဇ္ဇန  
ဒုဿိလေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ တေရသမိ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ ဒက္ခိဏာ၊  
တိရစ္ဆာနဂတေ၊ ဒါနံ ဒေတိ။ အယံ-ရဒ္ဒသမိ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ  
ဒက္ခိဏာတိ။

(ဥပရိပဏ္ဏာပါဠိ၊ ၂၉၇၊ ဒက္ခိဏဝိဘင်္ဂသုတ္တံ)

အာနန္ဒ-ဇာတုရားထံရင်း၊ ဝပ်စင်းမြို့ပျော်၊ ညီတော်-အာနန္ဒ၊  
ခေါပန-အမှန်စင်စစ်အားဖြင့်ကား၊ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ-ပုဂ္ဂိုလ်အသီးအခြား  
ရည်မှတ်၍ ပေးလှူအပ်ကုန်သော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူတို့သည်၊ ဣမာ  
ရဒ္ဒသ-ဤတစ်ဆယ့်လေးပါးတို့တည်း၊ ကတမာရဒ္ဒသ-တစ်ဆယ့်  
လေးပါးတို့ကား အဘယ်တို့နည်းဟူမူကား? တထာဂတေ-ရှေးဘုရား  
တို့ ကဲ့သို့လာခြင်း ကောင်းတော်မူသော၊ အရဟန္တေ-နတ်လူဦးခိုက်  
ပူဇော်မှုကို ခံယူတော်မူထိုက်သော၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ-အလုံးစုံသော  
တရားတို့ကို ကိုယ်တော်တိုင် သိတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား၊  
ဒါနံ-လှူဘွယ်ဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။ အယံ-ဤသို့မြတ်စွာဘုရား  
အား ပေးလှူခြင်းသည်၊ ပဌမာ-ရှေးဦးစွာသော၊ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ-



ပုဂ္ဂိုလ်ကို အသီးအခြား ရှည်မှတ်၍ ပေးလှူအပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-  
အလှူပည်၏။ ပစ္စေကသမ္ပုဒ္ဓေ-သစ္စာလေးပါးတရားတို့၏ အသီး  
အခြားသိတတ်သော ဘုရားငယ်ခေါ်မှတ် ပစ္စေကဗုဒ္ဓေါ အရှင်မြတ်  
အား၊ ဒါနံ-လှူ ဘွယ်ဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏။

(မှတ်ချက် ။ ။ အနက်ပေး၊ မြန်မာပြန်-သိမြင်လွယ်ကူပြီး၊ ပါဠိ  
တော်ကို ကျက်မှတ်ထားရန် ရေးလိုက်၏။)

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သီးခြားရှည်ကာ၊ ပေးလှူရာ၊ မှတ်ပါ ပုဂ္ဂလိက။
- (ခ) ဘုရား-ပစ္စေကာ၊ ရှစ်ရိယာ၊ ဆယ်ဖြာ ပုဂ္ဂလိက။
- (ဂ) သာသနာပ ဈာန် ရ-သေ့၊ တူသရွေ့၊ မပေ့လှူထိုက်လှ။
- (ဃ) သီလ-မဲ့-ရှိ၊ မှတ်သိပုထုဇွန်၊ တိရစ္ဆာန်၊  
သုံးတန်လှူထိုက်လှ။
- (င) ဆယ့်လေးလှူခံ၊ ပဏ္ဏာသံ၊ ကျမ်းဂန် မိန့်တော်ပြ။

### မာနည်းအကျဉ်းလင်္ကာ

ဘုရားပစ္စေက-ရှစ်ဝ-ရိယာ။  
သာသနာပ-ဈာန်ရ-ရသေ့ပါ။  
သီလမဲ့-ရှိ-ခွံ ပုထုဇွန်၊  
တိရစ္ဆာန်-လှူခံဆယ့်လေးဖြာ။



## “ပုဂ္ဂလိကအိန အကျိုးများ”

တကြာနန္ဒ တိရစ္ဆာနဂတေ အိနံဒတွာ သတဂုဏာ  
ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ။ ပုထုဇ္ဇန ဒုဿီလေ အိနံ ဒတွာ  
သတဿဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ၊ ပုထုဇ္ဇန သီလဝန္တေ  
အိနံ ဒတွာ သတသတဿဂုဏာ ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ၊ ဗာတိ  
ရကေ ကာမေသု ဝိတရာဂေ အိနံ ဒတွာ ကောဋိသတသတဿ  
ဂုဏာ၊ ဒိက္ခိဏာ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ။

သောတာပတ္တိ ဗလသတ္တိကိရိယာယ ပဋိပန္နေ အိနံ ဒတွာ  
အသချေယျာ အပ္ပမေယျာ ဒက္ခိဏာ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ။ ကောပန  
ဝါဒေါ သောတာပန္နော၊ ကောပနဝါဒေါ သကဒါဂါမိဗလ သတ္တိ  
ကိရိယာယ ပဋိပန္နေ၊ ကောပနဝါဒေါ သကဒါဂါမိဿ၊ ကောပန  
ဝါဒေါ အနာဂါမိဗလ သတ္တိကိရိယာယ ပဋိပန္နေ၊ ကောပနဝါဒေါ  
အနာဂါမိဿ၊ ကောပနဝါဒေါ အရတတ္တဗလ သတ္တိကိရိယာယ  
ပဋိပန္နေ၊ ကောပနဝါဒေါ အရတန္တေ၊ ကောပနဝါဒေါ ပစ္စေက  
သမ္ပုဒ္ဓေ၊ ကောပနဝါဒေါ တထာဂတေ အရတန္တေ-သမ္မာသမ္ပုဒ္ဓေ။

(ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ-၂၉၈၊ ဒက္ခိဏါဝိဘင်္ဂသုတ္တံ)

အာနန္ဒ-ငါ ဘုရားထံပါး၊ ခစားရွှင်ပျော်၊ ညီတော် အာနန္ဒ  
တကြ-တစ်ဆယ့်လေးပါး၊ ပိုင်းခြားဖော်ပြ၊ ထို ပုဂ္ဂလိက အိနတို့တွင်၊  
တိရစ္ဆာနဂတေ-တိရစ္ဆာန်အား၊ အိနံ-လျှာဘွယ်ဝတ္ထုကို၊ ဒတွာ-ပေးလျှ  
၍၊ (ငါ) ပေးလျှာသည်ရှိသော်၊ သတဂုဏာ-သတန်သံသာ-ဘဝတရာ



အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊ (ငါ) ဘဝတစ်ရာ၊ ချမ်းသာကောင်းမြတ်၊  
အကျိုးပေးတတ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူကို၊ ပါဠိ ကဿိတဗ္ဗာ-သေချာ  
မြဲမှတ်၊ အလိုရှိအပ်၏။ ပုထုဇ္ဇန ဒုဿိလေ-သိလမရှိသော ပုထုဇဉ်  
ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အိနံ-ကို၊ ဒတွာ-သော်၊ သဟဿဂုဏာ-သဟဿာနိ  
သံသာ-ဘဝတစ်ထောင် အကျိုးအာနိသင်ရှိသော။ ဒက္ခိဏာ-အလှူကို၊  
ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ-သေချာမြဲမှတ်၊ အလိုရှိအပ်ပေ၏။ ပုထုဇ္ဇန သိလဝန္တေ-  
သိလရှိသော ပုထုဇဉ် ပုဂ္ဂိုလ်အား။ အိနံ-ကို၊ ဒတွာ-သော်၊ သတ  
သဟဿဂုဏာ၊ ဘဝတစ်သိန်း ကာလအထိ အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊  
ဒက္ခိကာ-အလှူကို၊ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ-သေချာမြဲမှတ်၊ အလိုရှိအပ်ပေ၏။  
ဗာဟိရကေ-သာသနာတော်မှ အပဖြစ်သော၊ ကာမေသု -ကာမ  
တရားတို့၌၊ ဝိတရာဂေ-ဝိက္ခမနပဟာနံဖြင့်၊ ပယ်လွန်ဖျက်ခွင်း၊ တပ်  
ခြင်းကင်းသော ဈာနလာဘိ-ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ အိနံ-အလှူဝတ္ထုကို၊ ဒတွာ-  
ပေးလှူသည်ရှိသော်၊ ကောဋိသတသဟဿဂုဏာ-ဘဝကုဋေ  
တစ်သိန်း အကျိုးအာနိသင်ရှိသော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူကို၊ ပါဠိကဿိ  
တဗ္ဗာ-အလိုရှိအပ်၏။ သောတာပတ္တိပလ သစ္စိကိရိယာယ-သောတာ  
ပတ္တိပိုလ်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်းငှါ၊ ပဋိပန္နေ-ကျင့်သော ပုဂ္ဂိုလ်၌၊ အိနံ-  
ကို၊ ဒတွာ-သော်။ အသင်္ချေယျာ-မရေတွက်နိုင်သော ဘဝတို့၌  
ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးစွမ်းနိုင်သော၊ အပ္ပမေယျာ-မချင့်တွက်  
မပိုင်းခြားနိုင်သော ဘဝတို့၌ ကောင်းကျိုးချမ်းသာကို ပေးစွမ်း  
နိုင်သော။ ဒက္ခိဏာ-အလှူကို၊ ပါဠိကဿိတဗ္ဗာ-သေချာမြဲမှတ်၊ အလိုရှိ  
အပ်၏။ သောတာပန္နေ-သောတပန် ပုဂ္ဂိုလ်အား၊ ဒိန္နေ-ပေးလှူရာ၌  
ကောပနဝါဒေါ-အဘယ် ဆိုဘွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်း။ (ပ) သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ  
-မြတ်စွာဘုရားအား၊ ဒိန္နေ-ပေးလှူရာ၌၊ ကောပနဝါဒေါ-အဘယ်ဆို  
ဘွယ်ရာရှိတော့အံ့နည်း။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပုဂ္ဂိုလ်ရည်မှန်း၊ ပေးလှူဒါန်း၊ ခွဲခြမ်းကျိုးပေးမှာ။
- (ခ) တိရစ္ဆာန်အား ပေးလှူငြား၊ ကျိုးကား-ဘဝတစ်ရာ။
- (ဂ) ဒုဿိလမှာ၊ တစ်ထောင်သာ၊ သိ-မှာ-တစ်သိန်းသာ။
- (ဃ) သာသနာပတွင်၊ ဈာန်ရရှင်၊ လှူလှူ-ကုဋေတန်ဆိန်းပါ။
- (င) သောတာပန်ဖြစ်ရန်၊ ပြုကျင့်ကြံ၊ လှူဖို့ ကျိုးမှာ-  
မရေသာ။
- (စ) သောတာပန်စထား၊ ဘုရားအဖို့၊ ပေးလှူဘိမူ၊  
ကျိုးပေးတူ၊ ဘယ်သူမပြောသာ။
- (ဆ) ဥပရိပဏ်၊ ပြတ်ကျမ်းဝန်၊ ဝေဘန် ဖော်ပြလာ။
- (ဇ) ကောင်းကျိုးဆီငြှား၊ သူတော်များ၊ ကြိုးစားပြုလေပါ။

“ပုဂ္ဂိုလ်ဂုဏ်မြင်-အကျိုးထင်ပုံ”

ဂုဏဝန္တာနံ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ ဂုဏံ သဗ္ဗက္ခေတွာ  
 ဝိတ္တံ ပဿာဒေတွာ ဗလံ ပဋိသင်္ခါယ တိဿော စေတနာ ဝိဿော  
 ဓေတွာ ဒိန္နာ ဒက္ခိဏာ အပ္ပမတ္တကာနာမ နတ္ထိ၊ နိဗ္ဗတ္တ နိဗ္ဗတ္တ  
 ဌာနေ မဟာသပ္ပတ္တိမေဝ ဒေတိ။

(သုတ္တနိပါတဋ္ဌကထာ)

ဂုဏဝန္တာနံ-ဗဟုသုတဂုဏ်၊ သီလ၊ သမာဓိ အစရှိသော ဂုဏ်  
 ကျေးဇူးနှင့် ပြည့်စုံကုန်သော၊ သမဏ ဗြာဟ္မဏာနံ-ရဟန်းပုဂ္ဂိုလ်တို့၏၊  
 ဂုဏံ-ဗဟုသုတ-သီလ-သမာဓိ အစရှိသောဂုဏ်ကို၊ သဗ္ဗက္ခေတွာ-



သိမှတ်၍၊ စိတ္တံ-စိတ်ကို၊ ပဿာဒေတွာ-ကြည်လင်စေ၍၊ ဗလံ-ရ  
ရောက်ပွံ့ပြီး၊ အကျိုးကို၊ ပဋိသင်္ခါယ-မှန်းဆမျှော်မြော်၊ ဆင်ခြင်၍၊  
တိဿောစေတနာ-ပုဗ္ဗမုပ္ပပရခေါ်ပြန်၊ သုံးတန်သော စေတနာတို့ကို၊  
ဝိသောစေတွာ-အကုသိုလ်ကံ၊ မမြဲရံအောင်၊ ဝေဘန်ပြုပြင်၊ အထူး  
သုတ်သင်၍၊ ဒိန္နာ-ပေးကမ်းလှူဒါန်းအပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူသည်၊  
အပ္ပမတ္တကာနာမ-နည်းသောအကျိုးမည်သည်၊ နတ္ထိ-မရှိချေ။ နိဗ္ဗတ္တ  
နိဗ္ဗတ္တဌာနေ-ဖြစ်တိုင်းဖြစ်တိုင်းသောဘဝ၌၊ မဟာသမ္ပတ္တိမေဝ-ကြီး  
ကျယ်များမြတ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုသာလျှင်၊ ဒေတိ-ကောင်းစွာ  
မပျက်၊ ဆက်ဆက်ပိုင်ပိုင်၊ ပေးစွမ်းနိုင်လေသည်သာတကား။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) လှူမည့်ပုဂ္ဂိုလ်၊ ဂုဏ်မှန်းဆို၊ စိတ်ကို-ကြည်လင်ထား။
- (ခ) စေတနာပြင်၊ ကျိုးဆင်ခြင်၊ လှူလျှင်လွန်ကျိုးများ။
- (ဂ) စည်းစိမ်ပွံ့လှိုင်း၊ ဘဝတိုင်း၊ မဆိုင်းဖြစ်တတ်ငြား။
- (ဃ) ဘဝကောင်းရန်၊ အစဉ်ကြံ၊ ဝေဘန်ပြုစေသား။

### “သံဃိကဒါန (၇)ပါး”

သတ္တ ခေါ်ပနိမာနန္တ သံဃဂတာ ဒက္ခိဏာ၊ ကတမာ  
သတ္တ? ဗုဒ္ဓပ္ပမုခေ ဥဘတောသံဃေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ပဌမာ  
သံဃဂတာ ဒက္ခိဏာ၊ တထာဂတေ ပရိနိဗ္ဗုတေ ဥဘတော  
သံဃေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ဒုတိယာ သံဃဂတာ ဒက္ခိဏာ၊ တိက္ခု  
သံဃေ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ တတိယာ သံဃဂတာ ဒက္ခိဏာ၊  
တိက္ခုနိ သံဃေ ဒါနံဒေတိ၊ အယံ စတုတ္ထိ သံဃဂတာ ဒက္ခိဏာ၊

တ္ထေကာ မေ ဘိက္ခုဝ ဘိက္ခုနိ ယောဝ သံဃတော ဥဒ္ဓိဿထာတိ  
 ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ မဉ္ဇမိ သံဃ ဂတာ ဒက္ခိဏာ၊ တ္ထေကာ မေ  
 ဘိက္ခု သံဃတော ဥဒ္ဓိဿထာတိ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ ဆဋ္ဌိ သံဃ  
 ဂတာ ဒက္ခိဏာ၊ တ္ထေကာမေ ဘိက္ခုနိယော သံဃတော ဥဒ္ဓိဿ  
 ထာတိ ဒါနံ ဒေတိ၊ အယံ သတ္တမိ သံဃဂတာ ဒက္ခိဏာ။

(ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ-၂၉၈၊ ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ္တ)

အာနန္ဒာ-ငါဘုရားထံပါး၊ ခစားရွှင်ပျော်၊ ညီတော် အာနန္ဒာ၊  
 ခေါ်ပန-အမှန်စင်စစ်သော်ကား၊ သံဃဂတာ-သံဃာတော်ကို ရည်  
 မှတ်၍ ပေးလှူအပ်ကုန်သော၊ ဒက္ခိဏာ-အလှူတို့သည်၊ ဣမာသတ္တ  
 -သရုပ်ပိုင်းခြား၊ ဤခုနှစ်ပါးတို့ပင်တည်း၊ ကတမာသတ္တ-အဘယ်  
 ခုနှစ်ပါးတို့နည်းဟူမူကား၊ ဗုဒ္ဓပုဂ္ဂိုလ်-မြတ်စွာဘုရား အမျိုးရှိသော၊  
 ဥဘတော သံဃေ-ရဟန်းယောက်ျား ရဟန်းမိန်းမအားဖြင့် နှစ်ပါး  
 နှစ်ဖက်သောသံဃာ၌၊ (ငါ) နှစ်ပါးနှစ်ဖက်သော သံဃာအား၊ ဒါနံ-  
 လှူဖွယ်ဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊ အယံ-ဤသို့ ဘုရားအမျိုးရှိသော  
 သံဃာနှစ်ပါးနှစ်ဖက်အား ပေးလှူခြင်းသည်၊ ပဌမာ-ရှေးဦးစွာသော၊  
 သံဃဂတာ-သံဃာတော်ကို ရည်မှတ်၍ ပေးလှူအပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-  
 အလှူမည်၏၊ တထာဂတေ-မြတ်စွာဘုရားသည်၊ ပရိနိဗ္ဗုတေ-ပရိ  
 နိဗ္ဗာန် စံတော်မူပြီးသည်ရှိသော်၊ ဥဘတောသံဃေ-အား၊ ဒါနံ-ကို၊  
 ဒေတိ-၏၊ အယံ-ဤသို့သံဃာနှစ်ပါးနှစ်ဖက်အား ပေးလှူခြင်းသည်၊  
 ဒုတိယာ-နှစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ သံဃဂတာ-သော၊ ဒက္ခိဏာ-၏၊  
 ဘိက္ခုသံဃေ-ရဟန်းယောက်ျားသံဃာအား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊



အယံ-ဤသို့၊ ရဟန်းယောက်ျားသံဃာအား ပေးလှူခြင်းသည်၊ တတိ  
ယာ-သုံးခုမြောက်ဖြစ်သော၊ သံဃဂတာ-သော၊ ဒက္ခိဏာ-၏၊ ဘိက္ခုနီ  
သံဃေ-ရဟန်း၊ မိန်းမသံဃာအား၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ အယံ-ဤသို့  
ရဟန်း၊ မိန်းမသံဃာအား ပေးလှူခြင်းသည်၊ စတုတ္ထိ-လေးခုမြောက်  
ဖြစ်သော၊ သံဃ ဂတာ ဒက္ခိဏာ-၏၊ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ ဧတ္တကာ-  
ဤမျှလောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုစ-ရဟန်းယောက်ျား တို့ကို၎င်း၊ ဘိက္ခု  
နီယောစ-ရဟန်း၊ မိန်းမတို့ကို၎င်း၊ သံဃတော-သံဃာတော်မှ၊  
ဥဒ္ဓိဿထ-ညွှန်းချပေးတော်မူပါကုန်လော့၊ ဣတိဝတွာ-ဤသို့  
လျှောက်ထားတောင်းပန်၍၊ ဒါနံ-အလှူဝတ္ထုကို၊ ဒေတိ-ပေးလှူ၏၊  
အယံ-ဤသို့ သံဃညွှန်းချပေးသော ရဟန်းယောက်ျား၊ ရဟန်းမိန်းမ  
သံဃာနှစ်ပါးအားပေးလှူခြင်းသည်၊ ပဉ္စမိ-ငါးခုမြောက်ဖြစ်သော၊  
သံဃဂတာ-သံဃာတော်ကို ရည်မှတ်၍ ပေးလှူ အပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-  
အလှူမည်၏၊ မေ-အကျွန်ုပ်အား၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှလောက်ကုန်သော၊  
ဘိက္ခု-ရဟန်းယောက်ျားတို့ကို၊ သံဃတော-သံဃာတော်မှ၊ ဥဒ္ဓိဿထ  
-ညွှန်းချပေးတော်မူပါကုန်လော့၊ ဣတိဝတွာ-ဤသို့ လျှောက်ထား  
တောင်းပန်၍၊ ဒါနံ-ကို၊ ဒေတိ-၏၊ အယံ-ဤသို့သံဃာညွှန်းချ ပေး  
သော ရဟန်းယောက်ျား သံဃာအားပေးလှူခြင်းသည်၊ ဆဋ္ဌိ-ခြောက်ခု  
မြောက်ဖြစ်သော၊ သံဃဂတာ-သော၊ ဒက္ခိဏာ-၏၊ မေ-အကျွန်ုပ်  
အား၊ ဧတ္တကာ-ဤမျှ လောက်ကုန်သော၊ ဘိက္ခုနီယော-ရဟန်းမိန်းမ  
တို့ကို၊ သံဃတော-မှ၊ ဥဒ္ဓိဿထ-ကုန်၊ ဣတိဝတွာ-၍၊ ဒါနံ-ကို၊  
ဒေတိ-၏၊ အယံ-ဤသို့ သံဃာသည် ညွှန်းချပေးသော ရဟန်းမိန်းမ  
သံဃာအား ပေးလှူခြင်းသည်၊ သတ္တမိ-ခုနစ်ခုမြောက်ဖြစ်သော၊ သံဃ  
ဂတာ-သံဃာတော်ကို ရည်မှတ်၍ ပေးလှူအပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-  
အလှူမည်၏။

ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပုဂ္ဂိုလ်မချွား၊ သံဃာအား၊ လူငြား သံဃိက။
- (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်မမှန်း၊ သံဃာမှန်း၊ လှူဒါန်း သံဃိက။
- (ဂ) ဘုရားမှူးသော၊ ဥဘတောသံဃေ၊ ပေးလှူပေ၊  
မှတ်လေပထမ။ (၁)
- (ဃ) ဘိက္ခု ဘိက္ခုနီ၊ ပေါင်းလှူပြီ၊ အမည် ဒုတိယ။ (၁)
- (င) ဘိက္ခုနီသံ၊ ဘိက္ခုသံ၊ လှူပြန်-တန့်စ။ (၂)
- (စ) ရဟန်း ကျား-မ၊ ညွှန်ကြားပြ၊ လှူက ပဉ္စမ။ (၁)
- (ဆ) ဘိက္ခုနီညွှန်း၊ ဘိက္ခုညွှန်း၊ လှူဒါန်း ဆ၊သတ္တ။ (၂)
- (ဇ) သံဃိကလှူ၊ ခုနှစ်ဆူ၊ ခွဲယူသိလေကြ။
- (ဈ) စတုဒိသာ၊ သံဃိကာ၊ ဝိဇ္ဇာ များလှ-ကျမ်းဂန်ပြ။

“သံဃိကဒါန-လှူဒါန်းရကျိုး”

ဘဝိဿန္တိ ခေါ်ပနာနန္တ အနာဂတ မဒ္ဒါနံ ဂေါတြဘုနော  
ကာသာဝကဏ္ဍာ ဒုဿိလာ ပါပဓမ္မာ၊ တေသု ဒုဿိလေသု သံဃံ  
ဥဒ္ဓိဿဒါနံ ဒဿန္တိ၊ တဒါပါတံ အာနန္တ သံဃဂတံ ဒက္ခိဏံ  
အသင်္ချေယျံ အပ္ပပေယျံ ဝဒါမိ၊ နတေဝါဟံ အာနန္တ ဂေနဝိ  
ပရိယာယေန သံဃ ဂတာယ ဒက္ခိဏာယ ပါဋိပုဂ္ဂလိကံ ဒါနံ  
မဟပ္ပလတရံ ဝဒါမိ။

(ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ၂၉၉၊ ဒက္ခိကာဝိဘင်္ဂသုတ္တ)



အာနန္ဒ-ငါဘုရားထံပါး၊ ခစားရွှင်ပျော်၊ ညီတော်အာနန္ဒာ၊ ခေါ်  
ပန-စင်စစ်သော်ကား၊ အနာဂတ မဒ္ဓါနံ-နောင်လာလတ္တံ့၊ သောအခါ၌၊  
ဂေါတြဘုနော-ရဟန်း၏၊ အနွယ်မျှသာ ဖြစ်ကုန်သော၊ ကာသာဝ  
ကဏ္ဍာ-သင်္ကန်းလည်၌ ရောက်ကုန်သော၊ (ငါ) သင်္ကန်းကိုလည်၌  
ရပ်ပတ်လွှမ်းရုံထားကုန်သော၊ ပါပဓမ္မာ-ယုတ်မာသော သဘောရှိကြ  
ကုန်သော၊ ဒုဿီလာ-သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်တို့သည်၊ ဘဝိဿန္တိ-  
ဖြစ်ကုန်လတ္တံ့၊ တေသု ဒုဿီလေသု-ထိုသီလမရှိကုန်သော ပုဂ္ဂိုလ်  
တို့အား၊ သံဃံ-သံဃာတော်ကို၊ ဥဒ္ဓိဿ-ယုံကြည်လေးမြတ်၊ မှန်း  
ရည်မှတ်၍ (ပဏ္ဍိတာ-ပညာရှိကုန်သော သူတို့သည်)အိနံ-လျှာတွယ်  
ဝတ္ထုကို၊ ဒဿန္တိ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူကြကုန်လတ္တံ့၊ အာနန္ဒ-  
အာနန္ဒာ၊ တအိဝိ-သံဃာရည်မှန်း၊ လျှာအိန်းလေရာ၊ ထိုအခါ၌လည်း၊  
သံဃဂတံ-သံဃာတော်ကို ရည်မှန်း၍ ပေးလှူအိန်းသော၊ ဒက္ခိဏံ  
-အလှူကို၊ အသင်္ချေယျံ-မရေတွက်နိုင်သော အကျိုးအာနိသင် ရှိ၏  
ဟူ၍၊ အပ္ပပေယျံ-မနှိုင်းယှဉ် မပိုင်းခြားနိုင်သော အကျိုးအာနိသင်ရှိ၏  
ဟူ၍၊ အဟံ-ငါဘုရားသည်၊ ဝအိဝိ-သတ္တဝါအပေါင်းသိစေကြောင်းဟု၊  
လမ်းကောင်းထုတ်ဖော်၊ ဟောတော်မူ၏၊ အာနန္ဒ-ငါဘုရားထံရင်း၊  
ဝပ်စင်းမျှပျော်၊ ညီတော်အာနန္ဒာ၊ ကေနစိ ပရိယာယေန-တစုံတခု  
သော အကြောင်းဖြင့် သံဃဂတာ-အပေါင်းသံဃာ ရည်မှန်းကာလျှင်၊  
ကောင်းစွာကြည်ဖြူ ပေးလှူအပ်သော၊ ဒက္ခိဏာ-သံဃိကအလှူ  
ထက်၊ ပါဠိပုဂ္ဂလိက အိနံ-အသီးဖြစ်သော ပုဂ္ဂိုလ်တို့အား မှန်ထား  
ကြည်ဖြူ ပေးလှူအပ်သော ပုဂ္ဂလိကအလှူကို၊ မဟပ္ပလတရန္တိ-

လွန်စွာပွံ့ပြူး၊ အကျိုးကြီးမြတ်လှ၏ဟူ၍၊ အဟံ-သုံးလောကထွဋ်ထား၊  
 ငါဘုရားသည်၊ နုတ္တဝ ၀ဒါမိ-သတ္တဝါအများ လမ်းစဉ်မှားအောင်၊  
 ညွှန်ကြားပွင့်ဖော်၊ ဟောပြတော်မမူသည်သာတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဒုဿီလအား၊ သံဃာများ၊ မှန်ထားလှ၊ ကြည်ညို။
- (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်ရည်လျက်၊ လှသည်ထက်၊ လွန်တက်အကျိုးပို။
- (ဂ) ဒက္ခိဏာ ဝိဘင်း၊ သုံးလူမင်း၊ ထင်လင်းတောသည်ကို။
- (ဃ) ကောင်းကျိုးများရန်၊ သံဃာထံ၊ ရည်သန်လှ၊ ဧဝံလို့။

### “သံဃာနှင့်စပ် သိမှတ်စေရန်”

တေသု ဒုဿီလေသု သံဃံ ဥဒ္ဓိဿ ဒါနံ ဒဿန္တိတိ ဧတ္ထ-  
 ဒုဿီလ သံဃန္တိ နုတ္တံ။ သံဃော တိ ဒုဿီလောနာမ နုတ္တိ။  
 (ဥပရိပဏ္ဏာသဋ္ဌကထာ-၂၂၅၊ ဒက္ခိကာဝိဘင်္ဂသုတ္တံ)

တေသု ဒုဿီလေသုသံဃံ ဥဒ္ဓိဿ ဒါနံ ဒဿန္တိတိ ဧတ္ထ-  
 တေသု ဒုဿီလေထု သံဃံ ဥဒ္ဓိဿ ဒါနံ ဒဿန္တိ-ဟူသော ဤပါဠိ  
 တော် စကားရပ်၌၊ ဒုဿီလ သံဃန္တိ-ဒုဿီလ သံဃာဟူ၍၊ န ဂုတ္တံ  
 -မဆိုအပ်၊ ဟိ သစ္စံ-မှန်၏၊ သံဃော-သံဃာသည်၊ ဒုဿီလောနာမ  
 -ဒုဿီလမည်သည်၊ နုတ္တိ-မရှိချေ။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) သံဃာဟူက၊ ဒုဿီလ၊ မုချမရှိပေ။
- (ခ) ပုဂ္ဂိုလ်မရပ်၊ သံဃာမြတ်၊ ဂုဏ်မှတ်စိတ်ထားလေ။
- (ဂ) သံဃာတော်ပဲ၊ စိတ်မှာစွဲ၊ အားခဲ ပေးလှလေ။



## “သံဃိကအနု ဖြစ်လိုကြမူ”

ယောပန သာမဏေရုံဝါ ဥပသဗ္ဗန္ဓဝါ၊ ဒဟရုံဝါ၊ ထေရုံဝါ၊  
ဗာလံဝါ၊ ပဏ္ဍိတံဝါ ယံ ကိဉ္စိ သံဃတော လဘိတွာ နိဗ္ဗေမတိ-  
ကော ဟုတွာ သံဃဿ ဒေမိတိ သံဃေ ဓိတ္တိကာရံ ကာတုံ  
သက္ကောတိ၊ တဿ ဒက္ခိဏာ သံဃဂတာနာမ တောတိ။

(ဥပရိပဏ္ဏသဋ္ဌကထာ-၂၂၅၊ ဒက္ခိဏာဝိဘင်္ဂသုတ္တံ)

ပန-သံဃိကအနု၊ ဖြစ်စေကြဖို့၊ ကျမ်းပြုအလာ၊ ပြဆိုပါအံ့  
ယော-အမှတ်မထင်၊ အကြင်သူသည်၊ သာမဏေရုံဝါ-ကိုရင်  
သာမဏေကို၎င်း၊ ဥပသဗ္ဗန္ဓဝါ-ရဟန်းပဉ္စင်းကို၎င်း၊ ဒဟရုံဝါ-ရဟန်း  
ငယ်ကို၎င်း၊ ထေရုံ-သိက္ခာဝါကြီး၊ မထေရ်ကြီးကို၎င်း၊ ဗာလံဝါ-ပညာ  
မတတ်သဖြင့် မိုက်မဲသောရဟန်းကို၎င်း၊ ပဏ္ဍိတံဝါ-ပညာတတ်  
သော ရဟန်းကို၎င်း၊ ယံ ကိဉ္စိ-အမှတ်မရှိ၊ တစုံတယောက်သော  
ရဟန်းကို၊ သံဃတော-သံဃာမှ၊ လဘိတွာ-ရ၍၊ နိဗ္ဗေမတိကော-  
သို့လောသို့လော၊ တွေးတောစိတ်များ၊ ယုံမှားမရှိသည်၊ ဟုတွာ-  
ဖြစ်၍၊ သံဃဿ-သံဃာတော်အား၊ ဒေမိတိ-ပေးလှူအံ့ဟု၊ သံဃေ  
-သံဃာ၌၊ ဓိတ္တိကာရံ-ရိသေလေးပြတ်သော အခြင်းအရာကို၊ ကာတုံ-  
ပြုခြင်းငှါ၊ သက္ကောတိ-စွမ်းနိုင်၏၊ တဿ-ထိုသူ၏၊ ဒက္ခိဏာ- အလှူ  
သည်၊ သံဃဂတာနာမ-သံဃာတော်ကို ရည်မှတ်၍ ပေးလှူအပ်သည်  
မည်သည်၊ ဟောတိ-ကောင်းစွာမသွေ ဖြစ်ပေ၏တကား။

သံဃေဓိတ္တိကာရံ ကာတုံ သက္ကောန္တဿတိ ဝိဏာသဝေ  
ဒိန္နံ ဒါနတော ဥဒ္ဓိသိတွာ ဂတိတေ ဒုဿိလေပိ ဒိန္နံ မဟပ္ပလ  
တရ မေဝ။

(မဇ္ဈိမနိကာယ-ဥပရိပဏ္ဏသဋ္ဌကထာ-၂၂၆)

ဟိသစ္စံ-ထိုစကားမှန်၏။ သံဃေ-သံဃာတော်၌၊ စိတ္တိကာရံ-ရိုသေလေးမြတ်သော အခြင်းအရာကို၊ ကာတံ-ပြုခြင်းငှါ၊ သက္ကောန္တဿ-တက်စွမ်းနိုင်သောသူအား၊ ခိကာသဝေ-ရဟန္တာ ပုဂ္ဂိုလ်အား ဒိန္နအနုတော-ပုဂ္ဂလိကအနုအဖြစ်ဖြင့် ပေးလှူသော အလှူထက်၊ ဥဒ္ဓိသိတွာ-သံဃာမှညွှန်း၍၊ ဂတိတေ-ယူအပ်သော၊ ဒုဿိလေပိ-သီလမရှိသော ပုဂ္ဂိုလ်အားလည်း၊ ဒိန္နံ-သံဃိကအဖြစ်ဖြင့် ပေးလှူသော အလှူသည်၊ မဟပ္ပလတရမေဝ-အလွန်ကြီးမြတ်သော အကျိုးရှိသည်သာလျှင်တည်း။

### “စွန့်ကြဲအနု-စွမ်းအားပြခြင်း”

အဒန္တ ဒမနံ အနံ၊ အနံ သဗ္ဗတ္ထ သာဓကံ၊  
အနေန ပိယ ဝါတယ၊ ဥန္နမန္တိ နမန္တိစ။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂပါဠိ-ပ၊ ၃၀၀)

အနံ-ကြည်ဖြူသဒ္ဓါ၊ စေတနာဖြင့်၊ လိုရာပေးကမ်းလှူအိန်းခြင်းသည်၊ အဒန္တ ဒမနံ-စိတ်ဓာတ်ဆိုးသွမ်း ကြမ်းတမ်းညစ်ထေး၊ မယဉ်ကျေးသောသူကိုလည်း ယဉ်ကျေးစေတတ်ပါပေ၏။ အနံ-သဒ္ဓါ ရှင်လန်း၊ ပေးကမ်းလှူအိန်းခြင်းသည်၊ သဗ္ဗတ္ထ သာဓကံ-အလုံးစုံမြောက်ကိုး၊ အကျိုးတို့ကိုလည်း၊ ပွားတိုးသီးသီး၊ ပြီးစေတတ်ပါပေ၏။ အနေန-သဒ္ဓါရှင်လန်း၊ ပေးကမ်းစွန့်ကြဲခြင်းဖြင့်၎င်း၊ ပိယဝါတယ-ချစ်ခင်ဖွယ်စကား၊ ပြောကြားခြင်းဖြင့်၎င်း၊ အိယကာဝ-သဒ္ဓါကြည်ဖြူ ပေးလှူတတ်ကုန်သော သူတို့သည်လည်း၊ ဥန္နမန္တိ-မျက်နှာပန်းပွင့်၊ ကြီးမြင့်



ကြလေကုန်၏။ (ငါ) တဆင့်ထက်တဆင့် ဂုဏ်တင့်လျက်၊ မြင့်တက်  
ကြလေကုန်၏။ ပဋိဂါဟကာစ-ပေးဝေအထူး၊ ကြည်နူးခံယူ၊ ရရှိသူတို့  
သည်လည်း၊ နမန္တ-ဝမ်းသာရွှင်ဖြူ၊ ကြည်နူးလေမြတ်၊ ညွတ်ခကြ  
လေကုန်၏။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ပေးကမ်းဒါန၊ စွမ်းအင်ပြ၊ မှတ်ကြသိစေရာ။
- (ခ) မယဉ်ကျေးချင်၊ ရိုင်းသူပင်၊ ပေးလျှင်ယဉ်ကျေးလာ။
- (ဂ) ကောင်းကျိုးလိုအင်၊ ပေးကမ်းလျှင်၊  
အောင်မြင်ပြီးမြောက်ရာ။
- (ဃ) ပေးကမ်းချီးမြှင့်၊ မျက်နှာပွင့်၊ ကြီးမြင့်ဂုဏ်တေဇာ။
- (င) လှူခံတောင်းခံ၊ မေတ္တာပြန်၊ ခြံရံညွတ်ခလာ။

### “မြတ်ရာလှပ-မြတ်ရာရသည်”

အဂ္ဂသ္မိံ ဒါနံ ဒေတံ၊ အဂ္ဂံ ပုညံ ပဝေဓုတိ၊  
အဂ္ဂံအာယုစ ဝဏ္ဏောစ၊ ယသော ကိတ္တိံ သုခံ ဗလံ။

(ဣတိဝုတ္တကပါဠိ၊ ၂၅၅၊ အ-ပါ-ပ-၃၄၄)

အဂ္ဂသ္မိံ-လောကဓာတ် တခွင်လုံးတွင် အမြတ်ဆုံးဖြစ်သော  
ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါး၌၊ ဒါနံ-နည်းများမဟူ၊ အလှူ  
ဒါနကို၊ ဒေတံ-စေတနာပွေးဖြူ၊ ပေးလှူကြကုန်သော သူတို့အား၊ အဂ္ဂံ  
-လောကီရတနာ၊ မရှိသောအောင်၊ လွန်စွာမြင့်မြတ်လှပေသော၊ ပုညံ  
-သံသရာခရီးသွားတို့၊ အားထားရာဖြစ်၊ စင်စစ်ပြုကြောင်း၊ ကုသိုလ်

ကောင်းမှုသည်၊ ပဝဗုဒ္ဓိ-ဆန်းစသော်တာ၊ လပမာသို့၊ ကောင်းစွာ  
အစဉ်၊ စည်ပင်တိုးပွားလေ၏။ အဂ္ဂိ-ပြန်ပြောများမြတ်လှစွာသော၊  
အာယုစ-ရုပ်နာမ်နှစ်ချက်၊ ဇီဝိန်အသက်သည်၎င်း၊ ဝဏ္ဏောစ-တင့်  
တယ်ရုပ်ဆင်း၊ လှပခြင်းသည်၎င်း၊ ယသောစ-သက်ရှိသက်မဲ့၊ ဖြစ်ခဲ့  
အမှန်၊ အခြံအရံသည်၎င်း၊ ကိတ္တိစ-ဂုဏ်ရှိန်သတင်း၊ ကျော်စော  
ခြင်းသည်၎င်း၊ သုခဗ္ဗ-ကိုယ်စိတ်နှစ်ဖြာ၊ ချမ်းသာခြင်းသည်၎င်း၊ ဗလဗ္ဗ-  
ကာယဉာဏ၊ နှစ်ဝထင်ရှား၊ ခွန်အားသည်၎င်း၊ ပဝဗုဒ္ဓိ-ဆင့်ကဲ  
ဆင့်ကဲ၊ အစဉ်မြီလျက်၊ မလွဲမသွေ တိုးပွားလေတော့သတည်း။

### ဆောင်ပုဒ်

- (က) ရတနာသုံးရပ်၊ ပေးလှူအပ်၊ မြင့်မြတ်ကုသိုလ်ပွား။
- (ခ) မြင့်မြတ်လှပ၊ သက်ရှည် (ရှေ့) ဆင်းလှ၊ ချမ်းသာရ၊  
ဗလနှစ်တန်ပွား။
- (ဂ) ခြွေရံများလျှက်၊ ဂုဏ်သိရ်တက်၊ စဉ်ဆက်လွန်ကြီးပွား။

ဒုက္ခနိတ္ထရဏဋ္ဌေန၊ ဒါနံ နာဝါတိ ဒီပိတံ၊  
ဘယရက္ခဏတော ဒါနံ၊ နဂရန္တိစ ဝဏ္ဏိတံ။

(ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ၄-၁၄၄)

ဒုက္ခနိတ္ထရဏဋ္ဌေန-ဆင်းရဲခြင်းမှ ကူးခပ်လွန်မြောက်တတ်  
သော အကြောင်းကြောင့်၊ ဒါနံ-အလှူဒါနကို၊ နာဝါတိ-လှေဟူ၍၊  
ဒီပိတံ-ပြအပ်၏၊ ဘယရက္ခဏတော-ဘေးအပေါင်းမှ စောင့်ရှောက်  
ကာကွယ်တတ်သောကြောင့်၊ ဒါနံ-အလှူဒါနကို-နဂရန္တိစ-မြို့ဟူ၍  
လည်း၊ ဝဏ္ဏိတံ-ချီးမွမ်းအပ်၏။



ဆောင်ပုဒ်

- (က) ဒါနအလှူ၊ ပမာတူ၊ ဗုတ်ယူသိရန်ပြ။
- (ခ) ဆင်းရဲမြစ်ပြင်၊ ကူးခတ်တင်၊ လှေယာဉ်တူဒါန။
- (ဂ) ဘေးရန်အသွယ်သွယ်၊ စောင့်ကာကွယ်၊ ဗုတ်ငွယ်မြို့တူပျ။
- (ဃ) လှေနှင်းမြို့ပမာ၊ ဘေးရန်ကာ၊ ဗုတ်ပါဒါန-အားကိုကြ။

“ကောင်းမှုအထွေထွေ အမျှဝေ ဂါထာ”

အမှေတိ ယံ ကထံပုညံ၊ အာစေရပူဇမင်္ဂလံ၊  
ပါဏိနံ မာတုအာဒိနံ၊ သမံ ဘာဇေမ သဒ္ဓိတံ၊  
သဗ္ဗေတေ အနုမောဒိတွာ၊ သုခါယန္တူ အသောစိကာ။

သာဓဝေါ-အမြတ်တရား၊ မပြတ်ပွားသည့်၊ စိတ်ထားပျော့  
ပျောင်း၊ အို...သူတော်ကောင်းတို့၊ အမှေတိ-အမျိုးဘာသာ၊ သာသနာ  
တန်ခိုး၊ ဂုဏ်ရှိန်တိုးဖို့၊ အားကြိုးမာန်တက်၊ စဉ်မပျက်ဘဲ၊ ဆောင်  
ရွက်ပြုလုပ်၊ အကျွန်ုပ်တို့သည်၊ အာစေရပူဇမင်္ဂလံ-ကျေးဇူးကြီးမား  
ဆရာတော်များကို၊ လေးစားလှစွာ၊ စေတနာဖြင့်၊ ပူဇာသဘင်၊ ပွဲကြီး  
ယင်း၍ ဦးတင်ပူဇော်၊ ပူဇော်ကြရာ၊ မြတ်သောမင်္ဂလာဟုဆိုအပ်  
သော၊ ယံပုညံ-လောကသံသရာ၊ နှစ်ပြာကောင်းကျိုး၊ ဆင့်ဆင့်တိုး  
အောင်၊ သည်ပိုးဆောင်ပြု၊ အကြင်မြတ်ကောင်းမှုကို၊ ကတံ-သုံးတန်  
စေတနာ၊ ထက်သန်စွာဖြင့်၊ ညီညာပေါင်းစု၊ ပြုလုပ်အပ်ပါပြီ။ သဒ္ဓိတံ  
-ခုနောင်ကောင်းရန်၊ အကြောင်းကံဟု၊ အမှန်ရည်စူး၊ ပြုလုပ်ဆည်း  
ပူးအပ်သော၊ တံ ပုညံ-ပိုင်ပိုင်မိမိ၊ ရရှိစုဆောင်း ထိုကုသိုလ်ကောင်း  
မှုကို၊ မာတုအာဒိနံ-မေ့မြင်မိရ၊ နှိုင်းတူဆိုလည်း၊ ပိုမိုမြင့်မား၊ ကျေးဇူး

များသည့်၊ နှစ်ပါးမိဖ အစရှိကြကုန်သော၊ ပါဏိနံ-မြေပြင်-ရေယာဉ်၊  
 ဝေဟင်ပျော်ပါး၊ ကျက်စားသွားလာ များပြားစွာသည့်၊ သတ္တဝါအပေါင်း  
 တို့အား၊ သမံ-နီး-ဝေး-ကြီးငယ်၊ ချင့်တွယ်ပိုင်းခြား၊ မရှိငြားပဲ၊  
 တရားတော်အရ၊ အညီအမျှ၊ ဘာဇေမ၊ ကုသိုလ်လည်းရ၊ ချမ်းသာ  
 ကြဖို့၊ စိတ်ကညွှန်းစေ၊ ပေးဌဝေပါကုန်၏။ သဗ္ဗေ-ကြီးငယ်ရွယ်လတ်၊  
 သတ်မှတ်ထင်ရှား များပြားလှကုန်သော၊ တေ-ရေနေကုန်းနေ၊  
 ဝေဟင်နေဟု၊ အထွေထွေစုံစွာ၊ ထိုသတ္တဝါတို့သည်၊ အနုမောဒိတွာ-  
 ကောင်းစွာကောင်းစွာ၊ သံပြိုင်ဟလျက်၊ ချမ်းပြ ရွှင်လန်း၊ ဝမ်းမြောက်  
 ကြကုန်၍၊ အသောစိကာ-ကိုယ်စိတ်ညှိုးမှိန်၊ တန်ခိုးတိမ်လှ၊ စိုးရိမ်  
 ကြောင့်ကြခြင်း၊ ကင်းရှင်းကြကုန်သည်ဖြစ်၍၊ သုခါယန္တု-ကိုယ်စိတ်  
 နှစ်ဖြာ၊ ဘေးရန်ကွာ၍၊ ကျန်းမာချမ်းသာကြပါစေကုန်သတည်း (ငါ)  
 သုခါယန္တု-အကြံလည်းအောင်၊ အဆောင်လည်းမြောက်၊ တန်ခိုး  
 ဂုဏ်ထွန်းတောက်၍ ဝမ်းမြောက်ကျန်းမာ၊ ချမ်းသာကြပါစေကုန်  
 သတည်း။

သဒ္ဓပ္ပကာရိ ပါဌဋီလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း (ပထမတွဲ)

ပြီးပါပြီ။





အရှင်ကောဝိဒဓဇ၏ ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေပြီး  
ကျမ်းစာအုပ်များ

- ၁။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာမေဒိနိတရားပေါင်းချုပ်၊ ၁၃၄၀-ခု (ပထမကြိမ်)
- ၂။ ရတနာမွန်ယဉ်ကျေးမှု ကဗျာပေါင်းချုပ်၊ ၁၃၄၇-ခု (ပထမကြိမ်)
- ၃။ ဘဒ္ဒန္တ စန္ဒောဘာသ မဟာထေရ်၏ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ၊  
(ဘားအံမြို့၊ ကရင်ပြည်နယ်) ၁၃၄၆-ခုနှစ်။
- ၄။ ဘဒ္ဒန္တ ကောဏ္ဍည မဟာထေရ်၏ ထေရုပ္ပတ္တိကထာ၊  
(မြေမွန်ရွာ၊ ရွှေဘို) ၁၃၄၇-ခုနှစ်။
- ၅။ မြေမွန်ရတနာ ရှိခိုးဝတ်ရွတ်စဉ်၊ ၁၃၅၆-ခု၊ (ပထမကြိမ်)
- ၆။ အဂ္ဂမဟာ ဂန္ထဝါစက ပဏ္ဍိတဂုဏ္ဍပူဇာ မှတ်တမ်းလွှာ၊  
(၁၃၅၈-ခု၊ မြေမွန် ပူဇော်ပွဲ)
- ၇။ အဂ္ဂမဟာပဏ္ဍိတဂုဏ္ဍ ပူဇာစာပဒေသာ မှတ်တမ်းလွှာ၊  
(၁၃၆၃-ခု၊ မြေမွန် ပူဇော်ပွဲ)
- ၈။ မြတ်ဘုရားရှင် နှစ်ကျိပ်ကိုးဆူဝင်း၊ ၁၃၆၅-ခု (ပထမကြိမ်)
- ၉။ သဒ္ဓမ္မဝါစိဆုပေး၊ အမွမ်းရေစက်ချပေါင်းချုပ်၊ ၁၃၆၅-ခု  
(ပထမကြိမ်)
- ၁၀။ ဓမ္မာစရိယ မေဒိနိကျမ်း၊ ၁၃၆၆-ခု၊ (ပထမကြိမ်)
- ၁၁။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာမေဒိနိ တရားပေါင်းချုပ် (ပ-တွဲ)၊ ၁၃၆၆-ခု  
(ဒုတိယကြိမ်)
- ၁၂။ မြန်မာ့ရိုးရာ ပုဂံကြွေစာ ဗေဒင်ကျမ်း၊ ၁၃၆၇-ခု (ပထမကြိမ်)
- ၁၃။ သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွှန့်ပေါင်း (ပ-တွဲ)၊ ၁၃၆၇-ခု  
(ပထမကြိမ်)

## နောက်ထွက်မည့်ကျမ်းစာများ

- ၁။ သဒ္ဓမ္မကာရိ ပါဠိဋီလာ ဂါထာညွန့်ပေါင်း (ဒုတိယတွဲ)
- ၂။ ပါဠိပါရဂူ မေဒိနီ၊
- ၃။ အောင်စည်းမွန်ဝေ ငြိမ်းချမ်းသာယာ စေတီတော်သမိုင်း
- ၄။ မင်္ဂလတ္ထဒီပနီ အဋ္ဌကထာ  
(သျှာမက္ခရတော မရဗ္ဗက္ခရေန ပရိဝတ္တနံ)
- ၅။ သဒ္ဓမ္မဒေသနာမေဒိနီ တရားပေါင်းချုပ် (ဒုတိယတွဲ) (ဒု-ကြိမ်)





(က)

ပိဋိဂါထာ

အတ္တသုခိယ ဝိယောဟော  
နေသော မမ ကာမိဇိဝိ  
သမ္ပန္န သာသနသောတ  
ဌမာယ အယ မမ  
ဧတေန သဗ္ဗဝဋ္ဋေန  
ဟောတု ဗေ ဝယမာဂလံ။

(က)

ပြန်ဟောရာ

တစ်ယောက်ငါ-ချစ်သောမိတ္တကံတာ  
ခုလောက်ပဲ-အာသံမလုပ်ပါ  
မြတ်ဘုရား-တည်ထားသောသမ္ပန္န  
ရည်ကြည်မြင်-ဆွမ်းတင်တည်ရှိသော  
မုနိကန်လှ-ဆိုလျှင်သော  
ဆောင်မှတော့-အောင်စေလျှင်မကြာ။

### ဝိတ်ထားမြဲမြဲ - အဓိဋ္ဌာန်ချက်

(ခ)

ပိဋိဂါထာ

အတ္တသုခိယ ဝိယောဟော  
နေသော မမ ကာမိဇိဝိ  
သကုလောန ဟိတက္ခာယ  
ဓမ္မာယ အယ မမ  
ဧတေန သဗ္ဗဝဋ္ဋေန  
ဟောတု ဗေ ဝယမာဂလံ။

(ခ)

ပြန်ဟောရာ

တစ်ယောက်ငါ-ချစ်သောမိတ္တကံတာ  
ခုလောက်ပဲ-အာသံမလုပ်ပါ  
ငါ့လူမျိုး-မှ ဖြိုဖြိုနှိပ်ပျက်ကာ  
တိုးတက်ရန်-ပြုပြင်ဆောင်ရွက်ကာ  
မုနိကန်လှ-ဆိုလျှင်သော  
ဆောင်မှတော့-အောင်စေလျှင်မကြာ။

မှတ်ချက် - မဟာဝသပိဋိ-ပ၊ ၁၄၄-လာ  
ဗုဒ္ဓဂါထာပတ်စုကြီး၏ အောင်စစ်ဖို့  
အဓိဋ္ဌာန်ဂါထာနှင့် လေ့လာသိမြင်စေသည်။